



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 7 · 20.–21. oktober
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 20. oktober 2021 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 7):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2022 (Innst. 18 S (2021–2022))
2. Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 166. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt) (Talen holdt i Stortingets møte 11. oktober 2021)
3. Debatt om regjeringens erklæring (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. oktober 2021)
4. Referat

Presidenten: Representanten Kristoffer Robin Haug vil framsette et representantforslag.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:00:42]: På vegne av representanten Irene Ojala og meg selv har jeg æren av å fremme representantforslag om å sikre et godt sykehusstilbud til pasienter innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

Presidenten: Representanten Jan Tore Sanner vil framsette et representantforslag.

Jan Tore Sanner (H) [10:00:58]: På vegne av stortingsrepresentantene Erna Solberg, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes, Turid Kristensen, Mathilde Tybring-Gjedde og meg selv vil jeg fremme forslag om en helhetlig ungdomsskolereform.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at sak nr. 1 på dagens kart ikke har ligget ute i den reglementsmessige tid, dvs. 48 timer, jf. forretningsordenens § 46. Presidenten vil likevel foreslå at saken tas under behandling. – Ingen innvendinger er kommet mot dette, og det anses vedtatt.

Videre vil presidenten opplyse om at det blir voting i sak nr. 1 nå innledningsvis, og presidenten ber derfor representantene om å bli sittende litt til.

Presidenten vil opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:01:51]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2022 (Innst. 18 S (2021–2022))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Voting i sak nr. 1, debattert 20. oktober

Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2022 (Innst. 18 S (2021–2022))

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

Budsjettkapitlene i forslaget til statsbudsjett for budsjettåret 2022 (Prop. 1 S (2021–2022)) fordeles til stortingskomiteene slik:

ARBEIDS- OG SOSIALKOMITEEN**Rammeområde 7****(Arbeid og sosial)**

I

Utgifter

Kap.

352	Nedsatt funksjonsevne
505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse
506	Yrkesskadeforsikring
507	Gruppelivsforsikring
600	Arbeids- og sosialdepartementet

Inntekter

Kap.

3505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse
3506	Yrkesskadeforsikring
3507	Gruppelivsforsikring

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
601	Utredningsvirksomhet, forskning mv.		
604	Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen		
605	Arbeids- og velferdsetaten	3605	Arbeids- og velferdsetaten
606	Trygderetten		
611	Pensjoner av statskassen		
612	Tilskudd til Statens pensjonskasse		
613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering		
634	Arbeidsmarkedstiltak	3634	Arbeidsmarkedstiltak
635	Ventelønn	3635	Ventelønn mv.
640	Arbeidstilsynet	3640	Arbeidstilsynet
642	Petroleumstilsynet	3642	Petroleumstilsynet
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt		
646	Pionerdykkere i Nordsjøen		
648	Arbeidsretten, Riksmekleren mv.		
660	Krigspensjon		
664	Pensjonstrygden for sjømenn		
665	Pensjonstrygden for fiskere		
666	Avtalefestet pensjon (AFP)		
667	Supplerende stønad til personer over 67 år		
2470	Statens pensjonskasse	5470	Statens pensjonskasse
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn		
2541	Dagpenger		
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse
2620	Stønad til enslig mor eller far		
2650	Sykepenger		
2651	Arbeidsavklaringspenger		
2655	Uførhet		
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
2670	Alderdom		
2680	Etterlatte		
2686	Stønad ved gravferd		
		5701	Diverse inntekter
		5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs
		5705	Refusjon av dagpenger

Øvrige romertall

Arbeids- og sosialdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Omdisponeringsfullmakter
- IV Fullmakt til overskridelse
- V Tilsagnsfullmakter

- VI Fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for gjennomføring av forsøk med velferdsobligasjoner
- VII Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen
- VIII Oppheving av anmodningsvedtak

Folketrygden

- II Andre fullmakter

ENERGI- OG MILJØKOMITEEN

Rammeområde 12

(Olje og energi)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1800	Olje- og energidepartementet	4800	Olje- og energidepartementet
1810	Oljedirektoratet	4810	Oljedirektoratet
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	4820	Norges vassdrags- og energidirektorat
1830	Forskning og næringsutvikling		
1840	CO ₂ -håndtering		
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

Øvrige romertall

Nærings- og fiskeridepartementet

- V Fullmakt til å overskride
- XV Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser
- XVI Utbyggingsrelaterte forpliktelser
- XVII Forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet
- XXIV Overføring av eiendomsrett mot bruksrett
- XXV Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser
- XXVI Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser
- XXVII Overdragelse av andeler i rørledninger mv.
- XXVIII Regnskapsføring av kontantinnkallinger mot mellomværendet med statskassen

Olje- og energidepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Bestillingsfullmakter
- IV Tilsagnsfullmakter
- V Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel
- VI Fullmakt til å inngå avtaler og pådra staten forpliktelser for Langskip-prosjektet (fangst og lagring av CO₂)

Rammeområde 13

(Miljø)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1400	Klima- og miljødepartementet	4400	Klima- og miljødepartementet
1410	Kunnskap om klima og miljø		

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1411	Artsdatabanken	4411	Artsdatabanken
1412	Meteorologiformål		
1420	Miljødirektoratet	4420	Miljødirektoratet
1422	Miljøvennlig skipsfart		
1423	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø	4423	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø
1424	Senter mot marin forurensning		
1425	Fisketiltak		
1428	Enova SF		
1471	Norsk Polarinstitutt	4471	Norsk Polarinstitutt
1472	Svalbards miljøvernfond		
1474	Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning		
1481	Klimakvoter	4481	Salg av klimakvoter
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak		

Øvrige romertall

Klima- og miljødepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Alle kapitler med unntak av kap. 1429/4429
III	Fullmakt til overskridelser
IV	Kjøp av klimakvoter
V	Bestillingsfullmakter
VI	Tilsagnsfullmakter
	Alle kapitler med unntak av kap. 1429
VII	Fullmakt til å inngå forpliktelser
VIII	Utbetaling av tilskudd
IX	Utbetalinger for fremtidige utslippsreduksjoner
X	Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid
XI	Utbetaling av renter på tilskudd
XII	Omgjøring av betingede lån til tilskudd
XIII	Oppheving av anmodningsvedtak

FAMILIE- OG KULTURKOMITEEN

Rammeområde 2

(Familie og forbruker)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
351	Likestilling og ikke-diskriminering		
353	Likestillings- og diskrimineringsombudet		
800	Barne- og familiedepartementet		
840	Tiltak mot vold og overgrep		
841	Samliv og konfliktløsning		
842	Familievern	3842	Familievern
843	Adopsjonsstøtte		
844	Kontantstøtte		

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
845	Barnetrygd		
846	Familie- og oppveksttiltak		
847	EUs ungdomsprogram	3847	EUs ungdomsprogram
848	Barneombudet		
853	Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker		
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet		
855	Statlig forvaltning av barnevernet	3855	Statlig forvaltning av barnevernet
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	3856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten	3858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten
860	Forbrukerrådet		
862	Stiftelsen Miljømerking i Norge		
865	Forbrukerpolitiske tiltak		
868	Forbrukertilsynet	3868	Forbrukertilsynet
2530	Foreldrepenger		

Øvrige romertall

Barne- og familiedepartementet

II	Merinntektsfullmakter
III	Satser for barnetrygd
IV	Satser for kontantstøtte
V	Sats for engangsstønad ved fødsel og adopsjon

Rammeområde 3 (Kultur mv.)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
300	Kulturdepartementet	3300	Kulturdepartementet
315	Frivillighetsformål		
320	Norsk kulturråd	3320	Norsk kulturråd
322	Bygg og offentlige rom	3322	Bygg og offentlige rom
323	Musikk og scenekunst	3323	Musikk og scenekunst
325	Allmenne kulturformål	3325	Allmenne kulturformål
326	Språk- og bibliotekformål	3326	Språk- og bibliotekformål
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	3327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.
328	Museer m.m.		
329	Arkivformål	3329	Arkivformål
334	Film- og dataspillformål	3334	Film- og dataspillformål
335	Medieformål	3335	Medieformål
337	Kompensasjons- og vederlagsordninger		
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser
880	Den norske kirke		
881	Tilskudd til trossamfunn m.m.		

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
882	Kirkebygg og gravplasser		
1429	Riksantikvaren	4429	Riksantikvaren
1432	Norsk kulturminnefond		

Øvrige romertall

Kulturdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
III	Tilsagnsfullmakter
IV	Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd
V	Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.
VI	Fullmakt til å benytte åremål

Klima- og miljødepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Kap. 1429/4429
VI	Tilsagnsfullmakter
	Kap. 1429

FINANSKOMITEEN

Rammeområde 19

(Tilfeldige utgifter og inntekter)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
2309	Tilfeldige utgifter	5309	Tilfeldige inntekter

Rammeområde 20

(Stortinget, finansadministrasjon mv.)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
41	Stortinget	3041	Stortinget
1600	Finansdepartementet	4600	Finansdepartementet
1602	Finanstilsynet	4602	Finanstilsynet
1605	Direktoratet for forvaltning og økonomistyring	4605	Direktoratet for forvaltning og økonomistyring
1610	Tolletaten	4610	Tolletaten
1618	Skatteetaten	4618	Skatteetaten
1619	Skatteklagenemnda		
1620	Statistisk sentralbyrå	4620	Statistisk sentralbyrå
1632	Kompensasjon for merverdiavgift		
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift		
1645	Statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter		
1650	Statsgjeld, renter mv.		
		5341	Avdrag på utestående fordringer

Utgifter
Kap.

Inntekter
Kap.

5351	Overføring fra Norges Bank
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Øvrige romertall

Finansdepartementet

II	Merinntektsfullmakter Nr. 1: Alle unntatt kap. 51/3051. Nr. 2
IV	Bestillingsfullmakter
V	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter
VI	Garantifullmakt
VII	Fullmakt til å dekke utgifter til fortsatt bobehandling
VIII	Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap
IX	Nettoposteringsfullmakt
X	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

**Rammeområde 21
(Skatter, avgifter og toll)**

I

Utgifter
Kap.

Inntekter
Kap.

5501	Skatter på formue og inntekt
5502	Finansskatt
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
5509	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen
5511	Tollinntekter
5521	Merverdiavgift
5526	Avgift på alkohol
5531	Avgift på tobakkvarer mv.
5536	Avgift på motorvogner mv.
5538	Veibruksavgift på drivstoff
5541	Avgift på elektrisk kraft
5542	Avgift på mineralolje mv.
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.
5546	Avgift på forbrenning av avfall
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier
5548	Miljøavgift på visse klimagasser
5549	Avgift på utslipp av NO _x
5550	Miljøavgift på plantevernmidler
5551	Avgifter knyttet til mineralvirksomhet

*Utgifter**Inntekter*

5552	Avgift på produksjon av fisk
5553	Avgift på viltlevende marine ressurser
5557	Avgift på sukker mv.
5559	Avgift på drikkevareemballasje
5561	Flypassasjeravgift
5565	Dokumentavgift
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet
5570	Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet
5571	Sektoravgifter under Arbeids- og sosialdepartementet
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet
5574	Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet
5577	Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet
5578	Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser
5700	Folketrygdens inntekter

Rammeområde 22
(Utbytte mv.)

I

Utgifter

Kap.

Inntekter

Kap.

5616	Kommunalbanken AS
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet
5652	Statskog SF – renter og utbytte
5656	Aksjer under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning
5680	Statnett SF
5685	Aksjer i Equinor ASA
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank
5693	Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.

HELSE- OG OMSORGSKOMITEEN**Rammeområde 15****(Helse)****I**

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
700	Helse- og omsorgsdepartementet		
701	E-helse, helseregistre mv.	3701	E-helse, helseregistre mv.
702	Beredskap		
703	Internasjonalt samarbeid		
704	Norsk helsearkiv	3704	Norsk helsearkiv
708	Eldreombudet		
709	Pasient- og brukerombud		
710	Vaksiner mv.	3710	Vaksiner mv.
712	Bioteknologirådet		
714	Folkehelse	3714	Folkehelse
717	Legemiddeltiltak		
732	Regionale helseforetak	3732	Regionale helseforetak
733	Habilitering og rehabilitering		
734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak		
737	Historiske pensjonskostnader		
740	Helsedirektoratet	3740	Helsedirektoratet
741	Norsk pasientskadeerstatning	3741	Norsk pasientskadeerstatning
742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten	3742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten
744	Direktoratet for e-helse		
745	Folkehelseinstituttet	3745	Folkehelseinstituttet
746	Statens legemiddelverk	3746	Statens legemiddelverk
747	Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet	3747	Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
748	Statens helsetilsyn	3748	Statens helsetilsyn
749	Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten		
761	Omsorgstjeneste		
762	Primærhelsetjeneste		
765	Psykisk helse, rus og vold		
769	Utredningsvirksomhet mv.		
770	Tannhelsetjenester		
780	Forskning		
781	Forsøk og utvikling mv.		
783	Personell		
2711	Spesialisthelsetjeneste mv.		
2751	Legemidler mv.		
2752	Refusjon av egenbetaling		
2755	Helsetjenester i kommunene mv.		
2756	Andre helsetjenester		
2790	Andre helsetiltak		

Øvrige romertall*Helse- og omsorgsdepartementet*

II Merinntektsfullmakter

III	Bestillingsfullmakt
IV	Tilsagnsfullmakter
V	Diverse fullmakter

JUSTISKOMITEEN
Rammeområde 5
(Justis)
I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
61	Høyesterett		
400	Justis- og beredskapsdepartementet	3400	Justis- og beredskapsdepartementet
410	Domstolene	3410	Domstolene
414	Forliksråd og andre domsutgifter		
430	Kriminalomsorgen	3430	Kriminalomsorgen
432	Kriminalomsorgens høgscole og utdannings- senter	3432	Kriminalomsorgens høgscole og utdannings- senter
433	Konfliktråd	3433	Konfliktråd
440	Politiet	3440	Politiet
442	Politihøgskolen	3442	Politihøgskolen
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
445	Den høyere påtalemyndighet		
446	Den militære påtalemyndighet		
448	Grensekommissæren		
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og bered- skap	3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og bered- skap
452	Sentral krisehåndtering		
453	Sivil klareringsmyndighet	3453	Sivil klareringsmyndighet
454	Redningshelikoptertjenesten	3454	Redningshelikoptertjenesten
455	Redningstjenesten		
457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	3457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet
460	Spesialenheten for politisaker		
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
467	Norsk Lovtidend		
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesa- ker		
469	Vergemålsordningen	3469	Vergemålsordningen
470	Fri rettshjelp	3470	Fri rettshjelp
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rett- ferdsvederlagsordning		
473	Statens sivilrettsforvaltning	3473	Statens sivilrettsforvaltning
475	Bobehandling		

Øvrige romertall

Justis- og beredskapsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Alle kapitler med unntak av kap. 481/3481, kap. 490/3490 og kap. 491/3491. Nr. 2
III	Fullmakt til overskridelse
IV	Bestillingsfullmakter

V	Tilsagnsfullmakter
	Nr. 2
VI	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter
VII	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter
VIII	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter
IX	Videreføring av bobehandling
X	Nettobudsjetteringsfullmakter
XI	Stortingets rettferdsvederlagsordning
XII	Avhending av sivilforsvarsanlegg
XIV	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen
XV	Oppheving av anmodningsvedtak

KOMMUNAL- OG FORVALTNINGSKOMITEEN

Rammeområde 1 (Statsforvaltning mv.)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen		
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		
20	Statsministerens kontor		
21	Statsrådet		
24	Regjeringsadvokaten	3024	Regjeringsadvokaten
502	Tariffavtalte avsetninger mv.		
510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	3510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
525	Statsforvalterne	3525	Statsforvalterne
530	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen		
531	Eiendommer til kongelige formål		
533	Eiendommer utenfor husleieordningen	3533	Eiendommer utenfor husleieordningen
540	Digitaliseringsdirektoratet	3540	Digitaliseringsdirektoratet
545	Datatilsynet		
546	Personvernemnda		
577	Tilskudd til de politiske partier		
2445	Statsbygg		
		5446	Salg av eiendom, Fornebu
		5447	Salg av eiendom utenfor statens forretningsdrift

Øvrige romertall

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Kap. 510/3510, 525/3525, 533/3533 og 540/3540
VI	Tilsagnsfullmakter
	Kap. 540
IX	Sikringsprosjekt på de kongelige eiendommer
XII	Fullmakter til overskridelse

XIII	Omdisponeringsfullmakter
XIV	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter
XV	Fullmakter som gjelder brukerfinansierte byggeprosjekter
XVI	Diverse fullmakter
XVII	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Finansdepartementet

III	Fullmakt til overskridelse
-----	----------------------------

Rammeområde 6
(Innvandring, regional utvikling og bolig)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
290	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet		
291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvan- drere	3291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvan- drere
292	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	3292	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere
490	Utlendingsdirektoratet	3490	Utlendingsdirektoratet
491	Utlendingsnemnda		
500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
553	Regional- og distriktsutvikling		
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling		
560	Samiske formål		
563	Internasjonalt reindriftssenter	3563	Internasjonalt reindriftssenter
567	Nasjonale minoriteter		
581	Bolig- og bomiljøtiltak		
585	Husleietvistutvalget	3585	Husleietvistutvalget
587	Direktoratet for byggkvalitet	3587	Direktoratet for byggkvalitet
590	Planlegging og byutvikling		
595	Statens kartverk	3595	Statens kartverk
		5312	Husbanken
2412	Husbanken		
		5615	Husbanken

Øvrige romertall

Kunnskapsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 290/3290

Justis- og beredskapsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kapitlene 490/3490 og 491/3491
V	Tilsagnsfullmakter
	Nr. 1
XIII	Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
----	-----------------------

	Kap. 500/3500, 554/3554, 563/3563, 585/3585, 587/3587 og 595/3595
IV	Samfinansiering
V	Bestillingsfullmakter
VI	Tilsagnsfullmakter
	Kapitlene 567, 581 og 590
VIII	Tilskudd uten krav om tilbakebetaling
X	Overføring av udisponert beløp
XI	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Rammeområde 18
(Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>
Kap.		Kap.
571	Rammetilskudd til kommuner	
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner	
573	Kommunestruktur	
575	Ressurskrevende tjenester	
578	Valgdirektoratet	

KONTROLL- OG KONSTITUSJONSKOMITEEN

Rammeområde 14
(Kontroll og konstitusjon)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>
Kap.		Kap.
42	Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret	
43	Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen	
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	
45	Norges institusjon for menneskerettigheter	
51	Riksrevisjonen	3051 Riksrevisjonen

Øvrige romertall

Finansdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 51/3051

NÆRINGSKOMITEEN**Rammeområde 9****(Næring)****I***Utgifter*

Kap.

900	Nærings- og fiskeridepartementet
902	Justervesenet
903	Norsk akkreditering
904	Brønnøysundregistrene
905	Norges geologiske undersøkelse
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Berg- mesteren for Svalbard
907	Norsk nukleær dekommisjonering
908	Institutt for energiteknikk
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk
910	Sjøfartsdirektoratet
911	Konkurransetilsynet
912	Klagenemndssekretariatet
913	Dagligvaretilsynet
915	Regelrådet
922	Romvirksomhet
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingspro- grammer
930	Design og arkitektur Norge
935	Patentstyret
936	Klagenemnda for industrielle rettigheter
940	Internasjonaliseringstiltak
941	Eksportstrategirådet
950	Forvaltning av statlig eierskap
1473	Kings Bay AS

Inntekter

Kap.

3900	Nærings- og fiskeridepartementet
3902	Justervesenet
3903	Norsk akkreditering
3904	Brønnøysundregistrene
3905	Norges geologiske undersøkelse
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Berg- mesteren for Svalbard
3909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk
3910	Sjøfartsdirektoratet
3911	Konkurransetilsynet
3912	Klagenemndssekretariatet
5325	Innovasjon Norge
5326	Siva SF
5329	Eksportkredittordningen
5460	Eksportfinansiering Norge
5612	Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkom- pani AS
5613	Renter fra Siva SF
5614	Renter fra Eksportfinansiering Norge
5629	Renter fra eksportkredittordningen

Øvrige romertall*Nærings- og fiskeridepartementet***II****Merinntektsfullmakter**

Nr. 1: Kapitlene 900/3900, 902/3902/5574 post 75, 903/3903, 904/3904, 905/3905, 910/3910, 912/3912, 935/3935 og 941/3941

IV	Fullmakt til å overskride Nr. 1, 2, 4, 6 og 7
VI	Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning Nr. 1
VII	Bestillingsfullmakter
VIII	Tilsagnsfullmakter Alle unntatt kap. 920 post 50
IX	Garantifullmakter
X	Garantifullmakt og fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning
XI	Dekning av forsikringstilfeller
XII	Utlånsfullmakter
XIII	Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til miljøtiltak
XIV	Fullmakt til å overføre ubrukte midler i reguleringsfondet
XVIII	Kostnadsrammer Ocean Space Centre
XIX	Fullmakt til å bortfeste
XX	Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner
XXI	Endringer i statlige eier- og låneposter
XXII	Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger
XXIII	Fullmakt til å forvalte statens eierinteresser i holdingsselskap

**Rammeområde 10
(Fiskeri)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
917	Fiskeridirektoratet	3917	Fiskeridirektoratet
919	Diverse fiskeriformål		

Øvrige romertall

Nærings- og fiskeridepartementet

II	Merinntektsfullmakter Nr. 1: Kap. 917/3917. Nr. 2: Kap. 917/919/5574 post 74
----	---

**Rammeområde 11
(Landbruk)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1100	Landbruks- og matdepartementet	4100	Landbruks- og matdepartementet
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet		
1115	Mattilsynet	4115	Mattilsynet
1136	Kunnskapsutvikling m.m.	4136	Kunnskapsutvikling m.m.
1138	Støtte til organisasjoner m.m.		
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer		
1140	Høstbare viltressurser – forvaltning og tilskudd til viltformål (Viltfondet) m.m.		

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1141	Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.	4141	Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.
1142	Landbruksdirektoratet	4142	Landbruksdirektoratet
1148	Naturskade – erstatninger		
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket		
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen		
1161	Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn		

Øvrige romertall

Landbruks- og matdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Alle kapitler med unntak av kap. 1137. Nr. 2
III	Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein
IV	Tilsagnsfullmakter
V	Salg av fast eiendom
VI	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen
VII	Oppheving av anmodningsvedtak

TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSKOMITEEN

Rammeområde 17

(Transport og kommunikasjon)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
541	IT- og ekompolitikk		
542	Internasjonalt samarbeid	3542	Internasjonalt samarbeid
543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	3543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
1300	Samferdselsdepartementet	4300	Samferdselsdepartementet
1301	Forskning og utvikling mv.		
1310	Flytransport		
		4312	Avinor AS
1313	Luftfartstilsynet	4313	Luftfartstilsynet
1314	Statens havarikommisjon		
1315	Tilskudd til Avinor AS		
1320	Statens vegvesen	4320	Statens vegvesen
1321	Nye Veier AS		
		4322	Svinesundsforbindelsen AS
1323	Vegtilsynet		
1330	Særskilte transporttiltak	4330	Særskilte transporttiltak
		4331	Infrastrukturfond
1332	Transport i byområder mv.		
1352	Jernbanedirektoratet	4352	Jernbanedirektoratet
1354	Statens jernbanetilsyn	4354	Statens jernbanetilsyn
1360	Kystverket	4360	Kystverket

Utgifter

Kap.

1370 Posttjenester

Inntekter

Kap.

5619 Renter av lån til Avinor AS

Øvrige romertall*Kommunal- og moderniseringsdepartementet*

II Merinntektsfullmakter

Kap. 543/3543

Samferdselsdepartementet

II Merinntektsfullmakter

III Fullmakt til overskridelse

IV Tilsagnsfullmakter

V Fullmakter til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

VI Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for drifts- og vedlikeholdsarbeider

VII Fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for kjøp av transporttjenester

VIII Fullmakt til å pådra statens forpliktelser for Nye Veier AS

IX Fullmakt til å inngår kontrakt

X Fullmakt til bompengeskatt

XI Salg og bortfeste av fast eiendom

XII Restverdisikring for eksisterende materiell, oppgraderinger av eksisterende materiell og investeringer i nytt materiell

XIII Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

UTDANNINGS- OG FORSKNINGSKOMITEEN**Rammeområde 16****(Utdanning og forskning)****I***Utgifter*

Kap.

200 Kunnskapsdepartementet

201 Analyse og kunnskapsgrunnlag

220 Utdanningsdirektoratet

221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene

222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre

225 Tiltak i grunnsopplæringen

226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen

227 Tilskudd til særskilte skoler

228 Tilskudd til frittstående skoler mv.

230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

231 Barnehager

240 Fagskoler

241 Felles tiltak for fagskoler

242 Norges grønne fagskole – Veia

251 22. juli-senteret

Inntekter

Kap.

3220 Utdanningsdirektoratet

3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

3225 Tiltak i grunnsopplæringen

3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

3242 Norges grønne fagskole – Veia

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
253	Folkehøyskoler		
254	Studieforbund mv.		
256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	3256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
257	Kompetanseprogrammet		
258	Tiltak for livslang læring		
260	Universiteter og høyskoler		
270	Studentvelferd		
271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	3271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
272	Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning		
273	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør		
274	Universitetssenteret på Svalbard		
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	3275	Tiltak for høyere utdanning og forskning
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene		
285	Norges forskningsråd		
286	Regionale forskningsfond		
287	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter		
288	Internasjonale samarbeidstiltak	3288	Internasjonale samarbeidstiltak
289	Vitenskapelige priser		
920	Norges forskningsråd		
923	Havforskningsinstituttet	3923	Havforskningsinstituttet
926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	3926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy
928	Annen marin forskning og utvikling		
1137	Forskning og innovasjon		
		5310	Statens lånekasse for utdanning
2410	Statens lånekasse for utdanning		
		5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Øvrige romertall

Kunnskapsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Alt med unntak av kap. 290/3290 under nr. 1
III	Tilsagnsfullmakter
IV	Kostnadsrammer Blått bygg ved Nord universitet
V	Kostnadsrammer 22. juli-senteret
VI	Kostnadsramme samlokalisert nybygg for Samisk videregående skole og reindriftsskole og det samiske nasjonalteatret Beaivvas i Kautokeino
VII	Oppdaterte kostnadsrammer Livsvitenskapsbygget ved UiO
VIII	Gebyr for privatisteksamen
IX	Fullmakt for universitet og høyskoler til å delta i selskap
X	Foreldrebetaling i barnehage
XI	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Nærings- og fiskeridepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 923/3923 og 926/3926. Nr. 2: Kap. 923/5574 post 74

VIII Tilsagnsfullmakter
Kap. 920 post 50

Landbruks- og matdepartementet

II Merinntektsfullmakter
Nr. 1: Kap. 1137/5576

UTENRIKS- OG FORSVARSKOMITEEN

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
100	Utenriksdepartementet	3100	Utenriksdepartementet
103	Regjeringens representasjon		
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
115	Næringsfremme, kultur og informasjon		
116	Internasjonale organisasjoner		
117	EØS-finansieringsordningene		
118	Utenrikspolitiske satsinger		
140	Utenriksdepartementet		
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
144	Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)		
150	Humanitær bistand		
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
152	Menneskerettigheter		
159	Regionbevilgninger		
160	Helse		
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid		
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi		
163	Klima, miljø og hav		
164	Likestilling		
170	Sivilt samfunn		
171	FNs utviklingsarbeid		
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
179	Flyktningtiltak i Norge		
480	Svalbardbudsjettet		
481	Samfunnet Jan Mayen	3481	Samfunnet Jan Mayen

Øvrige romertall

Utenriksdepartementet

II Merinntektsfullmakter
III Fullmakt til overskridelse
Alle unntatt nr. 1
IV Valutatap (disagio) / Valutagevinst (agio)
V Bruk av opptjente rentemidler
VI Tilsagnsfullmakter
VII Dekning av forsikringstilfelle
VIII Toårige budsjettvedtak

- IX Ettergivelse av fordringer
- X Utbetaling av tilskudd
- XI Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev
- XII Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond
- XIII Fullmakt til å postere mot mellomværendet med statskassen

Justis- og beredskapsdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- Kap. 481/3481

**Rammeområde 8
(Forsvar)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1700	Forsvarsdepartementet	4700	Forsvarsdepartementet
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg
1716	Forsvarets forskningsinstitutt		
1720	Forsvaret	4720	Forsvaret
1735	Etterretningstjenesten		
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og ved- likehold	4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold
1791	Redningshelikoptertjenesten	4791	Redningshelikoptertjenesten
		4799	Militære bøter

Øvrige romertall

Forsvarsdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Bestillingsfullmakter
- IV Tilsagnsfullmakt
- V Nettobudsjettering av salgsomkostninger
- VI Personell
- VII Investeringsfullmakter
- VIII Fullmakter vedrørende fast eiendom
- IX Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger
- X Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år
- XI Endring av heimevernsdistriktenes geografiske inndeling
- XII Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

B.

Kap. 2800/5800 Statens pensjonsfond utland, kap. 5999 Statslånemidler, statsbudsjettets 90–99-poster, forslag til vedtak II under Statslån o.a., III nr. 1 under Utenriksdepartementet, III og VII under Kommunal- og moderniseringsdepartementet, III, IV nr. 3 og nr. 5 og VI nr. 2 under Nærings- og fiskeridepartementet behandles av finanskomiteen utenfor rammeområdene.

C.

Prop. 1 LS (2021–2022) Skatter, avgifter og toll 2022 behandles av finanskomiteen, jf. rammeområde 21, med unntak av forslag til vedtak om inntekter ved tilde-
ling av tillatelser, som behandles under rammeområde 19.

D.

Utenriks- og forsvarskomiteen avgir innstilling om svalbardbudsjettet.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Sakene nr. 2 og 3 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 2 [10:02:37]

Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 166. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikets tilstand og styring (trontaledebatt) (Talen holdt i Stortingets møte 11. oktober 2021)

Sak nr. 3 [10:02:49]

Debatt om regjeringens erklæring (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. oktober 2021)

Presidenten: Debatten går over to dager og starter med innlegg fra parlamentariske ledere på inntil 10 minutter, med etterfølgende replikkrunde på inntil sju replikker til hvert innlegg.

Deretter blir det 43 innlegg på inntil 5 minutter, som avvikles i sin helhet på første debattedag og fordeles på følgende måte mellom partiene:

Arbeiderpartiet 14 innlegg, Høyre 10 innlegg, Senterpartiet 7 innlegg, Fremskrittspartiet 5 innlegg, Sosialistisk Venstreparti 3 innlegg, Rødt 2 innlegg og Venstre 2 innlegg.

Det åpnes for fire replikker etter to av innleggene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet og etter ett av innleggene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Fem statsråder gis en taletid på inntil 5 minutter hver, med en etterfølgende replikkrunde på inntil sju replikker.

Etter avvikling av fordelt taletid åpnes det for innlegg på inntil 3 minutter.

Første debattedag avsluttes senest kl. 22.

Torsdagens møte settes kl. 10 og starter med et innlegg fra statsministeren på inntil 15 minutter, med etterfølgende replikkrunde, 14 replikker fordelt etter størrelse, deretter eventuelle resterende treminuttere fra dagens møte samt dem som melder seg under torsdagens debatt.

Rigmor Aasrud (A) [10:04:32]: Høstens stortingsvalg ga et klart signal om at Norge ønsket et politisk skifte. Seks av ti velgere stemte på et parti i opposisjon til høyre regjeringen. De to partiene med størst tilbakegang var nettopp de to største høyrepartiene, Høyre og Fremskrittspartiet. Velgerne ga beskjed om at de ønsket en ny regjering og ikke minst en ny politikk.

Den nye Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen la mandag fram en erklæring som vil gi Norge en ny og mer rettferdig kurs. Det har blitt en plattform som er i tråd med det vi gikk til valg på, og som er riktig for utfordringene Norge står i. For på vei inn i denne stortingsperioden er det ikke til å legge skjul på at oppgavene er store, både på kort og på lang sikt.

Arbeiderpartiet gikk til valg på en politikk for vanlige folk. Det var et budskap folk, om ikke partiene på høyresiden, kjente seg igjen i. Etter åtte år med høyrepolitikk ønsket folk en ny kurs. Folk hadde sett seg lei på usosiale og urettferdige kutt, mens landets rikeste ble skattevinnere i budsjett etter budsjett, at arbeidsfolk ble sittende igjen med regningen gjennom økte avgifter når budsjettene skulle gjøres opp, at makt ble flyttet fra arbeidstaker til arbeidsgiver, at stadig nye privatiseringsreformer i helsevesenet var viktigere enn å løse fastlegekrisen og gi sykehusene de ressursene de ble lovet før Solbergs regjering tiltrådte, at velferdstjenester og trygghet ble svekket, og at forskjellene økte, både sosialt, geografisk og økonomisk.

Heller enn å forsvare denne politikken innledet altså Høyre valgkampen med å gjøre det de er best på, å gå til angrep – ikke på Arbeiderpartiets politiske løsninger, men på budskapet. Som Høyres nestleder Tina Bru sa, da hun viet hele sin landsmøtetale til å angripe Arbeiderpartiet: Hvem er egentlig vanlige folk? – Bare det å måtte stille spørsmålet etter åtte år i regjering sier kanskje mer enn all verdens tv-debatter og avisoppslag kan gjøre.

Men det ser ikke ut som om velgerne syntes det var så vanskelig å forstå, og regjeringsplattformen som ble presentert i forrige uke, er nettopp dette: en plattform som peker ut kursen for en bedre hverdag for folk i hele Norge – folk som går på jobb, sykler til jobb og togpendler til jobb, folk som på grunn av skade eller sykdom ikke lenger kan gå på jobb, folk som er opptatt av trygghet for grunnleggende velferdstjenester, enten det er for en far som trenger pleie, en venn som trenger kreftbehandling, eller et barnebarn som i høst har hatt sin første skoledag, folk som kjører ambulanse på smale veier, folk som er redd for at ambulansen ikke kommer tidsnok når de trenger det, og folk som forsøker å få familieøkonomien til å gå opp med en gjennomsnittlig inntekt. Det er disse vi i denne salen er her for, det er dem vi skal lage politikk for.

Hurdalsplattformen slår fast at arbeid til alle i et trygt arbeidsliv er nøkkelen til mer rettferdig fordeling og frihet for den enkelte, for familier over hele landet, for de mange som står utenfor arbeidslivet, og for mange som har en jobb de opplever utrygghet i. Hele, faste stillinger og en lønn å leve av gir grunnleggende trygghet. Derfor skal vi fjerne den generelle adgangen til midlerti-

dige ansettelser og stoppe innleie som fortrenger faste ansettelser. Vi skal innføre det vi kaller en norgesmodell, som sikrer fagarbeidere og lærlinger et seriøst arbeidsliv. Det er bra for den enkelte arbeidstaker, men også viktig for bedriftene, arbeidslivet og samfunnet i stort.

Det samme kan vi si om fornyelsen og forsterkingen av trepartssamarbeidet. Vi dobler fagforeningsfradraget, og vi sørger for at partene i arbeidslivet er representert i alle relevante regjeringsutvalg. Men det å sikre et trygt arbeidsliv handler også om å ta grep for at det finnes jobber i morgendagens arbeidsliv. Vi har gått til valg på en rettferdig klimapolitikk, som kutter utslipp og skaper jobber, og de skal komme i grønne næringer. Det er ikke en endring som er gjort over natta, men med et målrettet arbeid for økt eksport og en stat og et fellesskap som tar ansvar og støtter opp om de nye næringene, skal vi få det til. Nok nye jobber i nye grønne næringer er avgjørende for å nå klimamålene, men også for at omstillingen skal bli rettferdig.

Når vi sier at vi skal sette vanlige folk først, handler det om å snu en utvikling der noen få stikker fra, og det store flertallet blir sittende igjen med regningen. Det er derfor så viktig for Arbeiderpartiet å bekjempe ulikhet og urettferdighet. De siste årene har forskjellene i Norge økt. Den forrige regjeringen bidro på enkelte områder til denne utviklingen. Det er politikk. På andre områder foretok den seg lite for å stoppe en pågående utvikling. Det er også politikk. Enten årsaken er aktive handlinger eller mangel på handling, er konsekvensen den samme, og denne utviklingen skal vi snu.

Vi skal stoppe en rekke av den forrige regjeringens usosiale og urettferdige kutt, som har rammet noen av dem som har minst, aller hardest. Brillestøtten til barn skal komme på plass igjen, arbeidsledige og permitterte skal få tilbake feriepengene, og folk som mottar arbeidsavklaringspenger, skal ikke kastes ut av ordningen før de er ferdig avklart. Vi skal gjøre det rimeligere for arbeidsfolk å komme seg på jobb. De som er avhengige av ferje, og de som pendler, og som i flere år har tatt regningen for høyrepolitikken, skal få mer igjen i lommeboka. Og vi skal gjøre noe med skatter og avgifter. I altfor mange år har de største skattekuttene kommet til dem som allerede sitter godt i det. Vi sier at de som tjener 750 000 kr eller mindre, skal få samme eller lavere skatt, mens de som tjener mer, også skal bidra mer. Det samme gjelder for dem med formue. Det er omfordeling, og det er rettferdig.

Når vi sier at vi setter vanlige folk først, handler det også om å gjenopprette en grunnleggende trygghet for viktige velferdstilbud. Det handler om å sikre tilgang på det som er oss nærmest i livet, som gode helsetjenester, barnehager og skoler, men også de mer kritiske funksjo-

nene, som ambulanse, brann og redning og politi – at disse tjenestene er tilgjengelige for alle, uansett hva du tjener, eller hvor du bor. Vi skal styrke fastlegeordningen, gjøre et krafttak for psykisk helse og sikre at sykehusene får god nok økonomi til å gi alle innbyggere forsvarlig og trygg behandling, i stedet for å bruke pengene på dyre og lite hensiktsmessige privatiseringsreformer. Vi skal styrke politiets nærvær og tilstedeværelse i hele landet. Gode barnehager og skoler med nok personell og nok tid er ikke bare bra for barn, det er en grunnpilar for tryggheten i samfunnet. Flere kvalifiserte lærere med mer tid til hver enkelt er nøkkelen til mer praktisk læring og tidlig innsats i skolen. En styrket pedagognorm bidrar til det samme. I tillegg skal prisene ned. Det er bra for lommeboka til folk og et viktig tiltak for å senke terskelen for at barn går i barnehage og SFO.

En regjeringserklæring gir Stortinget mulighet til å ha en overordnet debatt om hvilket samfunn vi vil ha, både her og nå, for enkeltmennesker, familier, lokalsamfunn og bedrifter, og også for morgendagen, det neste året, de neste fire årene, og også de årene som kommer etterpå. Vår oppgave i denne salen er å prioritere. Vi gjør disse prioriteringene med utgangspunkt i våre verdier og vårt samfunnssyn. Prioriteringene endrer hverdagen for folk her og nå, og framtiden for Norge. Det er et ansvar som påhviler alle partier og oss som sitter i denne salen.

De siste årene har vi hatt ulike regjeringskonstellasjoner i Norge. Vi har hatt en mindretallsregjering med en samarbeidsavtale som sikret flertall for saker i Stortinget. Vi har hatt en flertallsregjering, og vi har hatt en ordinær mindretallsregjering uten noen samarbeidsavtale. Regjeringen som nå har tiltrådt, er en mindretallsregjering. Det betyr at Stortinget blir viktig. Jeg vil avslutte mitt innlegg med å invitere til et godt og konstruktivt samarbeid med alle partier som ønsker en ny kurs for Norge – et tryggere arbeidsliv, der folk skal få en jobb og en lønn å leve av, en kraftfull innsats for å redusere forskjeller og ulikheter mellom folk, og en rettferdig klimapolitikk, som kutter utslipp og skaper jobber.

Partier som forlater regjeringskontorene, sier ofte at de skal være et konstruktivt opposisjonsparti. Som parlamentarisk leder kan jeg love at Arbeiderpartiet vil være et konstruktivt regjeringsparti, slik at vi sammen, her i denne salen, kan finne løsninger som gjør at Norge drar best nytte av mulighetene vi har, og gir vanlige folk et bedre liv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [10:14:50]: Først vil jeg gratulere representanten Aasrud med jobben som parlamentarisk leder for det største regjeringspartiet. Av egen erfaring kan jeg si at det aldri vil bli en kjedelig dag

på jobb. Det blir aldri en dag akkurat sånn som man hadde tenkt seg. Men spennende og arbeidsomt er jeg sikker på at det vil bli.

Regjeringen unnfanger erklæringen sin i Hurdal. Nå er barnet brakt til Stortinget. Så langt har vi hørt mest om hvordan Arbeiderpartiet og Senterpartiet har forent valgkampretorikken sin – tillit, nær vanlige folk i absolutt hele landet, i Norge som vi er så glad i. Men substansen, løsninger og tiltak for hva regjeringen skal løse, hvordan man skal løse utfordringene landet står overfor, lar vente på seg.

Hurdalsplattformen byr på få overraskelser. Den har en reverserings- og bremsestrategi i arbeidet med omstilling, klima og modernisering. Så spørsmålet til representanten Aasrud er: Hva er egentlig de store utfordringene Norge står overfor, og hvordan har regjeringen tenkt å løse dem?

Rigmor Aasrud (A) [10:15:53]: Først vil jeg takke for lykkønskningene og påminningen om at det kan bli noen arbeidsomme dager. Jeg skal klare det og håper fortsatt å ha et godt samarbeid med alle i Stortinget.

Dersom man leser Hurdalserklæringen, vil man se at den inneholder et tydelig avtrykk for hvordan vi skal gjøre de endringene som er helt nødvendige. For det første må vi få flere i arbeid. Det er vi helt avhengige av. Vi må få flere i arbeid som i dag er utenfor, og det er for mange som står utenfor. Så er vi nødt til å ha en mer rettferdig fordeling av godene, sånn at vi ikke trenger å kutte i alle velferdsgodene, som Høyre har vært gode til de siste årene de har sittet i regjering. Ikke minst er vi nødt til å føre en klimapolitikk som sikrer at vi både får til omstilling og skaper nye arbeidsplasser. Det er helt nødvendig for at den omstillingen vi skal inn i når det gjelder klima, blir rettferdig, og at ingen faller utenfor.

Trond Helleland (H) [10:16:50]: Jeg merket meg at de tre første minuttene av representantens innlegg handlet om Høyre. Det er kanskje et uttrykk for at det ikke er så mange visjoner å presentere fra denne Hurdalsplattformen. Det var bedre å snakke om ting man er vant til å snakke om, nemlig Høyres såkalt usosiale profil.

Det er varslet en ny kurs, men den var ikke ny nok for SV. Jeg må si det er overraskende lite nytt i plattformen. Det er først i budsjettforhandlingene med SV vi vil få se hva som er den nye kursen. Det konkrete innholdet i det politiske prosjektet til den nye regjeringen skal altså defineres av et parti som valgte ikke å gå inn i regjering.

Det snakkes om en tillitsreform, men det er ikke tillit til elevene som ønsker å velge videregående. Det er ikke tillit til pasienter som sliter med rus og psykiske lidelser, som ikke får benytte seg av fritt behandlingssalg.

Er tillitsreformen egentlig en tillitsreform for systemet og det offentlige, og en mistillit til pasienter, elever og folk som ønsker å ta egne valg?

Rigmor Aasrud (A) [10:17:53]: Nei, den tillitsreformen som vi presenterer, er ikke en mistillit til noen av de pasientgruppene. Når vi skal utvikle det tilbudet vi gir til forskjellige pasientgrupper, til forskjellige brukere, er vi nødt til å gjøre det i samarbeid med de organisasjonene som representerer dem. Men vi har sett at vi har fått et samfunn der man måler veldig mye, det er mye rapportering. Vi hører om fagfolk som bruker tiden på å skrive rapporter. Det måles og telles. Et godt velferdssamfunn må bygge på andre kriterier. Vi må stole på de fagfolkene som er der, som har skoene på og vet hvordan ting kan gjøres på en bedre måte. Jeg er helt sikker på at med et forsterket samarbeid med fagbevegelsen skal vi få til mange nye gode løsninger som vil tjene de brukergruppene som representanten Helleland nevner. Det vil være bra for folk, det vil være bra for samfunnet, og ikke minst vil det sikre en økonomi som er riktig og rettferdig, der vi fordeler de godene vi har, på en bedre måte enn at vi satser på mer privatisering.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:19:10]: Jeg vil også gratulere representanten Aasrud og håper at hun kan bidra til en oppklaring, for det hersker nå full forvirring om hvilken avgiftspolitik regjeringen skal føre når det gjelder bensin og diesel. I en tid da rentene er på vei opp, matvareprisene er skyhøye, strømprisen er rekordhøy og vi også har skyhøye bensin- og dieselpriiser, er mange i Norge bekymret for økonomien. Statsminister Gahr Støre sa i valgkampen at han syntes det var helt greit med bensin- og dieselpriiser på 20 kr per liter. Barth Eide, som nå er klima- og miljøminister, sa i Politisk kvarter at pumpeprisene skal opp. Så hørte jeg også finansminister Slagsvold Vedum i radioen i dag snakke om ulike komponenter – uten at det ga meg noe svar.

Så mitt spørsmål er rett og slett om Arbeiderpartiet støtter Barth Eide i at diesel- og bensinavgiftene skal opp, eller om det her og nå kan komme en garanti om at de skal holdes nede og helst også reduseres.

Rigmor Aasrud (A) [10:20:17]: Takk for spørsmålet, og takk for lykkønskningene.

Jeg har forståelse for at veldig mange i samfunnet nå er bekymret for økte strømpriser. De betaler de samme bompengavgiftene som de har betalt lenge – som Fremskrittspartiet var gode til å la dem få. Vi kommer til å legge fram et avgiftsopplegg når det gjelder bensin- og dieselpriiser, der vi øker CO₂-avgiften opp mot 2 000 kr, men vi skal finne gode løsninger som gjør at de som er avhengige av å bruke bil, skal slippe en stor økning. Vi vil

komme tilbake med detaljene i statsbudsjettet, og jeg er helt sikker på at vi kommer til å finne gode løsninger som gjør at folk flest, når de ser hva vi legger fram i tilleggsproposisjonen som kommer om noen få uker, kommer til å bli fornøyd.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:21:01]: Inneværende år er bompengene redusert med 2 mrd. kr, eller i hvert fall nedbetalingen av bompengegjeld. Vi er spent på å se om den nye regjeringen fortsetter med det, eller om bilistene må betale enda mer.

Når det gjelder CO₂-avgiften, har vi registrert at man ønsker en økning, som vil gi dårligere rammevilkår for norsk industri. Det bekymrer oss fordi det kan bety utflagging av arbeidsplasser som Norge sårt trenger.

Men jeg føler ikke at jeg fikk noe svar på spørsmålet. Det jeg spurte om, var om det her og nå kan komme en garanti for at avgiftene på bensin og diesel ikke settes opp. Eller så vil det bety at Barth Eide, som er klima- og miljøminister, egentlig nesten er avsatt før han har begynt, da han har lovet at disse avgiftene skal gå opp. Så jeg etterspør fremdeles en avklaring av hva Arbeiderpartiet her mener er riktig.

Rigmor Aasrud (A) [10:21:58]: Som jeg sa i mitt innlegg, skal vi komme tilbake til detaljene i tilleggsproposisjonen som kommer om bare noen uker. Jeg er helt trygg på at man både i Finansdepartementet og i andre departementer jobber under høytrykk for å finne gode løsninger som gjør at vi finner en rettferdig måte å sikre at vi får et bedre klima, noe vi er helt avhengig av. Samtidig får de som er avhengige av å bruke bil i sitt daglige virke, en tilpasning som gjør at de skal komme rimelig godt ut. Det er jeg trygg på at finansministeren og andre kommer tilbake til når vi får den tilleggsproposisjonen til Stortinget.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:22:50]: La meg først gratulere med plattform og mindretalsregjering!

Det er heilt riktig, som representanten Aasrud seier: Seks av ti veljarar har ønskt forandring – meir rettferd, meir miljø. Vi har no vore igjennom åtte år med galoperande auka forskjellar både i inntekt og – ikkje minst – i formue. Vi har sett at velferda er blitt svekt, at dei rikaste betaler mindre til fellesskapet, samtidig som dei sit på ein større del av kaka.

På vegner av alle dei seks av ti som har ønskt ei forandring, ei skikkeleg forandring, og vil ha ned forskjellane i samfunnet, kva i regjeringsplattforma er det som peiker retning for ei skikkeleg omfordeling i Noreg? Kan representanten Aasrud forklare det?

Rigmor Aasrud (A) [10:23:51]: Takk for spørsmålet. Kampen mot Forskjells-Norge er en av de aller viktigste

kampene vi kan ta for å bevare den samfunnsmodellen vi har, og i plattformen vi har lagt fram, har vi sagt at vi skal ha en mer rettferdig skatte- og avgiftspolitik. Vi skal øke formuesskatten, vi skal øke skatten på inntekter over 750 000 kr, og vi skal redusere skatten for folk med lave og gjennomsnittlige inntekter. Vi skal sørge for at lønnsforskjellene i offentlig sektor blir mindre. Vi skal ha en kamp mot skatteparadiser – det er også viktig i denne sammenhengen. Ikke minst skal vi redusere kostnadene for å ha unger i barnehage og SFO, og vi skal gjøre det billigere for folk å pendle. Så det er en rekke tiltak i den plattformen som vil bidra til at vi får redusert forskjellene. Og vi må jobbe med det, for det er gift for et samfunn hvis forskjellene fortsetter å øke.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:24:49]: Det blir spennende å sjå når vi får tilleggsproposisjonen til Stortinget, kva tiltak regjeringa legg til rette for. Vi i SV kjem til å vere konstruktive, men vi har vår politikk som vi ønskjer å leggje trykk på.

I slekt med det store skattespørsmålet om korleis ein skal få redusert forskjellane både i inntekt og i formue, at ein skal bidra meir til fellesskapet, er det å skape gode velferdsreformer. I plattformen er det mange velferdssatsingar. På kva måte står skatteformuleringane i plattformen i stil med ønsket om ulike typar velferdsreformer – for ungdom, lensmannskontor osv.?

Rigmor Aasrud (A) [10:25:44]: Vi må se alt i sammenheng. En viktig del av vår plattform er at vi skal få flere i arbeid. Det vil gjøre at vi får flere midler vi kan fordele. Det vil gjøre det mulig for oss å innfri de formuleringene som står i plattformen. Vi har lagt fram en plattform som er innenfor en trygg økonomisk politikk. Arbeiderpartiet kommer aldri til å komme med budsjett som ikke henger sammen. Det viktige er at vi fordeler skatten på en annen måte og får flere skatteinntekter gjennom å øke formuesskatten for dem som har store formuer. Vi må sørge for at flere kommer i arbeid, og vi må også jobbe for å gjøre ting på nye måter, slik at vi kan frigjøre midler til å møte de velferdsutfordringene vi har, og de tiltakene i plattformen vi ønsker å gjennomføre.

Guri Melby (V) [10:26:54]: Jeg stiller meg i rekken av gratulanter for en ny regjering, en ny plattform og et nytt verv for representanten.

Denne plattformen kommer jo i kjølvannet av en pandemi, der jeg tror vi alle har sett i hvor stor grad vi er avhengige av andre land i verden, på godt og vondt, at vi er et land som er åpent, og som må forholde seg til resten av verden, ikke minst også at det er veldig mange i Norge som lever sitt liv på tvers av landegrenser.

En ting som våre partier har til felles, er troen på at internasjonalt samarbeid er nøkkelen til å løse de store utfordringene vi står overfor, men også at forpliktende samarbeid også er noe som tjener Norge godt. Men i Hurdalsplattformen er det en formulering jeg stusser litt over, for der står det at man skal vurdere erfaringene fra EØS-samarbeidet. Det er for så vidt harmløst nok, men det står også at man skal utrede erfaringer fra nærstående land utenfor EU. Jeg greier ikke å lese dette på noen annen måte enn at man skal utrede alternativer til EØS-avtalen. Hvorfor skal man utrede alternativer til EØS-avtalen dersom den avtalen ligger fast? Hvorfor er det viktigere å se på erfaringer fra f.eks. Sveits enn fra land som Sverige og Danmark?

Rigmor Aasrud (A) [10:28:01]: Takk for spørsmålet og takk for lykkønskningen. Vi kan bare slå fast at EØS-avtalen ligger fast for Norge med en regjering fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Men det er viktig at vi haster erfaringer fra det arbeidet som har skjedd siden forrige store utredning – den kom vel i 2012 eller 2013. Det er snart ti år siden, så det er viktig at vi får en gjennomgang der vi ser på hvilke områder dette har vært bra, og om det er ting vi skal forsterke eller jobbe mer med, men det er også viktig at vi ser på hvilke erfaringer de landene som er utenfor EU, har hatt. Jeg tror det er fornuftig at vi har et kunnskapsgrunnlag som vi kan bygge videre på, men det betyr ikke at vi skal sette EØS-avtalen i spill.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Erna Solberg (H) [10:29:14]: Jeg vil få lov å begynne med å gratulere Jonas Gahr Støre både med valget og med utnevnelsen av hans regjering. Statsministeren har valgt et erfarent, men også et spennende lag. Jeg ønsker den nye regjeringen lykke til og håper at den bidrar til å gjøre Norge til et enda bedre land å bo i. Norge er som sagt et godt land å bo i, og vi kan alle bidra til at det blir bedre. I Stortinget vil Høyre være et konstruktivt opposisjonsparti, men vi kommer også til å utfordre regjeringen. Jeg skal komme tilbake til det.

Regjeringen tar over på et tidspunkt hvor pilene peker i riktig retning. Utslippene av klimagasser går ned. Særlig viktig er utviklingen i transportsektoren. I september var 77 pst. av nyregistrerte personbiler nullutslippskjøretøy. Det blir færre arbeidsledige. Stadig flere bedrifter melder nå at mangel på arbeidskraft hindrer videre vekst og verdiskaping. Sysselsettingsandelen er høyere enn da min regjering tiltrådte, på tross av pandemi og rekordledighet for bare få måneder siden. Stadig flere fullfører videregående opplæring. Flere velger yrkesfag, og rekordmange jenter har søkt til guttedominerte utdanningsprogram. Andelen på helserelaterte

ytelser blir mindre – om en ser bort fra en kortvarig økning under pandemien.

Industriens konkurransekraft mot utlandet er betydelig bedret. Det bidrar til den store interessen for å etablere ny industri, som vi har sett de siste årene. Norsk eksport er ifølge Statistisk sentralbyrå rekordhøy. Fastlandseksporten er så langt i 2021 44 pst. høyere enn i samme periode i 2013. Jeg merker meg at den nye regjeringen vil øke fastlandseksporten med 50 pst. innen 2030. Det vil si at man legger opp til et ambisjonsnivå som er på om lag samme veksttakt som vi har sett de siste åtte årene. For første gang på mange år var det i 2019 en lavere andel av barn i fattige familier enn året før. Redusert innvandring begynner nå å synes i statistikken. Og til sist: I en verden hvor forskjellene øker, er inntektsulikheten i Norge stabil.

Som sagt er det mange piler som peker i riktig retning. Jeg håper at den nye regjeringen sørger for at utviklingen fortsetter. Jeg sier «håper», for det er jo ikke helt lett å spå. På mange områder er Hurdalsplattformen og regjeringserklæringen preget av ambisjoner om mål som også ble uttalt av den forrige regjeringen. Det er bra, og det viser at vi står sammen om mye.

Men på mange områder er plattformen lite konkret. Mest konkret er plattformen når det handler om å reversere og se bakover. I trontalen fremhevet min regjering farlige klimaendringer og det å kvalifisere flere til arbeid som de to aller største utfordringene de kommende årene. Jeg ser ingen slike tydelige prioriteringer fra den nye regjeringen. Når det gjelder f.eks. klima, er plattformen bare konkret når det kommer til hvor innsatsen mot utslipp av klimagasser skal svekkes. Høyre kommer derfor til å utfordre regjeringen med konkrete forslag. Det er forslag som vil fortsette å redusere utslippene av klimagasser, som gir barn og unge en skole som forbereder dem enda bedre på arbeidslivet og studentlivet, og som gir dem som står utenfor arbeidslivet, en sjanse til å prøve seg, en mulighet til å heve sin kompetanse og kjenne gleden av å kunne bidra. Det er forslag som gjør det enklere å ta utdanning samtidig med jobb og samtidig som man mottar ytelser til livsopphold, og som gir pasienter mer, ikke mindre rett til å velge, og kortere ventetid på behandling – for å nevne noen av områdene.

Det grønne skiftet i næringslivet pågår for fullt. Arbeidsplassene som skal erstatte petroleumssektoren i fremtiden, er nå på vei. Vi vet at de vil kreve høy kompetanse, forutsigbar markedstilgang og et næringsliv som har muskler til å investere. Skal vi fortsette å ha et høyt velferdsnivå i Norge, må de også levere høy verdiskaping og inntekter til fellesskapet. Hvis lønnsomme jobber i petroleum erstattes med jobber som trenger subsidier og statlig hjelp, må velferdsambisjonene våre tas kraftig

ned. På dette området er plattformen rik på ord, men fattig på løsninger.

Et mantra for min regjering har vært at ingen skal gå ut på dato i vårt arbeidsliv. Det er et bilde på hvor viktig kunnskap og kompetanse vil være for at den enkelte skal kunne henge med, kunne delta i arbeidslivet og sikre en inntekt å leve av for seg og sin familie – den grunnleggende velferden i vårt samfunn. Utfordringene og behovet for endring og rask tilpasning til arbeidslivets behov vil være stort, både for grunnskolen, for videregående skole, for høyere utdanning og i kompetansepolicen. Heller ikke her finnes det noen konkrete svar i det vi har fått presentert fra den nye regjeringen.

Vi må altså vente før vi vet hva regjeringen konkret vil på de aller fleste områder. Men jeg er grunnleggende optimist, så jeg har ikke tenkt å ta sorgene på forskudd. Jeg husker debatten i 2013. Jeg synes mange tok sorgene på forskudd, og det gikk mye, mye bedre – det viser også resultatene i dag.

Jeg er glad for at statsministeren i sitt innlegg ønsket et godt samarbeid med alle partiene på Stortinget. Høyre kommer til å være gjenkjennelig som et konstruktivt opposisjonsparti. Vi vil fremme konkrete forslag som bidrar til at pilene fortsatt peker i riktig retning for Norge. Jeg vil utfordre regjeringen til å støtte opp om disse forslagene.

Høyre vil også utfordre regjeringen når det gjelder det internasjonale samarbeidet. Et godt forhold til de landene som står oss nærmest, er god beredskap. Det har vi lært under pandemien. EØS-avtalen bidro til å få smittevernutstyr inn i landet og til å skaffe oss vaksiner. Så lenge Norge står utenfor EU, kan vi ikke ta noe for gitt. EØS-avtalen hjelper, men den løser ikke alt. Et godt forhold til våre europeiske venner og allierte er en viktig investering for den dagen det virkelig kniper. Det er viktigere for Norge og vår beredskap enn det er for landene som er innenfor EU.

Helt til slutt har jeg lyst til å uttrykke en liten overraskelse over den nye regjeringens manglende interesse for Norges internasjonale satsing på hav – eller havrommet, som Jonas Gahr Støre pleide å si før han ble statsminister. Havsatsingen har vokst frem til å bli en viktig utenrikspolitisk satsing for Norge. Den er viktig for vårt næringsliv og vår utvikling, og det som skjer i andre land, henger tett sammen med hvordan vi kan bruke våre ressurser i fremtiden. Det internasjonale høynivåpanelet for bærekraftig havøkonomi, som Norge har tatt initiativ til, er et eksempel på hvordan vi strategisk og aktivt har jobbet for at vi skal ha havet på den internasjonale dagsordenen. Mange land lytter til oss i disse spørsmålene fordi de opplever at vi har mye å bidra med – framifrå forskning, gode forvaltningsmiljøer, god kompetanse. Både innen næringsliv, forskning og forvaltning har vi store og viktige miljøer –

og havet, det har vi i verden felles. Det er i vår interesse at også andre land forvalter sine havressurser på en ansvarlig og bærekraftig måte. Når havet som internasjonal satsing har forsvunnet ut, håper jeg at det var en forglemmelse, og at det ikke var et signal. I løpet av denne debatten ber jeg gjerne om å få en tydelig og klar bekreftelse på nettopp dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [10:38:36]: La meg først si at jeg setter stor pris på at representanten Solberg er tilbake igjen i Stortinget – velkommen tilbake, det setter vi pris på.

Så kan jeg erkjenne at mye er bra i Norge, mye går godt, men når representanten Solberg så til de grader understreker at alle piler peker i riktig retning, mener jeg bestemt at det er en subjektiv oppfatning som trenger noen kommentarer.

For det første: Pandemien er ikke over. Eftervirkningene vil fortsatt prege store deler av norsk næringsliv. Ledigheten er fortsatt høy, langtidsledigheten øker. Når det gjelder handelsbalansen: Holder man olje og gass utenfor, er underskuddet hittil i år 221 mrd. kr, og det er ikke i tilstrekkelig grad lagt til rette for at norsk industri kan ta del i det grønne skiftet. Klimagassutslippene har omtrent ikke beveget seg.

Mitt spørsmål er: Er representanten Solberg enig i at disse enorme utfordringene er krevende, at de ikke er av ny dato, og at den regjeringen hun selv ledet, gjorde alt for lite for å ta tak i disse utfordringene?

Erna Solberg (H) [10:39:42]: Jeg er enig i at vi fortsatt har for høy ledighet, men den store utfordringen vi har nå, er mismatchen mellom den kompetansen folk har, og de jobbene som er. Vi har rekordhøy jobbskaping og rekordhøy etterspørsel etter arbeidskraft. Derfor savnet jeg det som et tydeligere satsingsområde i erklæringen fra regjeringen. For oss var det én av de to hovedsatsingene vi la frem i trontalen, nemlig å få flere folk i jobb.

Så vil jeg minne om de tallene jeg viste til i mitt innlegg når det gjelder eksportinntektene fra Fastlands-Norge, som har økt med 44 pst. hvis vi ser på perioden fra januar til september i år målt mot januar til september i 2013. Det betyr at vi har gjort et stort løft for det allerede, og tempoet som regjeringen annonserte med stor bravur, er det samme tempoet vi har hatt gjennom en pandemi, gjennom et oljeprisfall og gjennom en vanskelig situasjon. Jeg ville kanskje trodd man skulle øke tempoet litt de neste ti årene.

Terje Aasland (A) [10:40:48]: Når det gjelder mismatchen på den kompetansen som vi akkurat nå har i

næringslivet, må representanten Solberg – som ikke har tilpasset kompetansen til det næringslivet har behov for – ta et betydelig ansvar for det etter åtte år. Det er det første.

Det andre er at vi kan ikke bare måle handelsbalansen i vekst fra 2013 og fram til i dag. Vi må ta utgangspunkt i hva som er realitetene. Når realiteten er et underskudd på 221 mrd. kr per september, betyr det at vi er i en alvorlig situasjon. Så lenge vi vet at olje- og gassinntektene skal reduseres, må vi ha opp alternativene, og da har satsingen de siste åtte årene vært altfor liten i forhold til virkelighetens utfordringer. Bare ett eksempel på det er den siste tidens diskusjoner om høye strømpriser, variabilitet osv. Så registrerer jeg at Høyre nå er veldig bekymret for det, men man kan jo stille spørsmål om hva den forrige regjeringen har gjort for å forberede norske strømkunder på den situasjonen som vi nå opplever. Kom den uforberedt på representanten Solberg?

Erna Solberg (H) [10:41:48]: Jeg har påpekt at eksportambisjonene ikke er større enn det vi har levert på i løpet av de siste åtte årene – den nye regjeringens ambisjoner i forhold til hva vi har levert.

Jeg har også lyst til å påpeke at vi har gjort ekstremt mye når det gjelder kompetansepolitikk. Vi har sørget for at folk som blir arbeidsledige, nå kan ta utdanning samtidig som de får dagpenger. Vi har sørget for å forberede universitets- og høyskolesektoren på målrettede tiltak for at de skal kunne samarbeide tettere med næringslivet. Vi har levert en stortingsmelding knyttet til hvordan vi skal skape etter- og videreutdanningstilbud, og hvordan vi skal sørge for å bygge på det. Vi har en rekke bransjeprogram, og alt dette følger vi videre opp.

Når det gjelder spørsmålet knyttet til strøm, er det sånn at vi har svart ja til ca. 600 konsesjoner i løpet av denne perioden om småkraft, vindkraft og større vannkraftverk, hvor mesteparten er vannkraft. Det har vært investert 60 mrd. kr i kraftnettet i løpet av denne perioden. Vi har forberedt oss på at det skal bygges ut mer kraft, og vi har bygget bedre nett for å gjøre dette bedre fremover.

Geir Pollestad (Sp) [10:43:03]: Eg har lyst til å starta med å takka representanten Solberg for innsatsen som statsminister dei siste åtte åra. Det er verdt å dvela litt ved den regjeringa som no har gått av, og som likte å kalla seg for ei næringsvenleg regjering. Det var ei regjering som svor til ein nøytral eller passiv næringspolitikk, der det vart kraftig åtvare mot å plukka vinnarar.

Den nye regjeringa går inn for ein aktiv næringspolitikk. Då peiker me på at fiskerinæringa er ei næring med moglegheiter. Mineralnæringa skal me ha ein spesiell politikk for. Det skal satsast på reiselivet, og den ma-

ritime næringa skal jobba saman med myndighetene for å utvikla seg vidare. Me skal satsa på havvind, og me skal ta opp matnæringane. Då er mitt spørsmål: Ser ikkje representanten Solberg verdien av ein aktiv næringspolitikk der staten jobbar saman med private for å utvikla konkrete næringar?

Erna Solberg (H) [10:44:08]: Takk for hyggelig omtale. Jeg vil bare si at på alle de områdene som blir nevnt her, har denne regjeringen ført en aktiv politikk. Vi har levert på konsesjoner til mineralutvinning. Vi har levert på en egen reiselivsmelding. Vi har jobbet med mye knyttet til reiseliv gjennom pandemien. Vi har ført en aktiv næringspolitikk ved å satse på gode veier og infrastruktur i Norge, ved å satse på å utdanne folk med kompetanse som næringslivet trenger, og ved å samarbeide tett i virkemiddelapparatet om innovasjon og nyskaping med nye virkemidler, f.eks. som katapulter, for å sørge for at vi får det til. I tillegg har vi bygget på forskning og utvikling, og vi har doblet satsingen på næringsrettet forskning rettet mot mange ulike områder for å sørge for at vi har flere ben å stå på fremover.

Det vi har ført, er en aktiv næringspolitikk. Det denne regjeringen annonserer, er en aktivistisk næringspolitikk – en næringspolitikk hvor man går inn og overprøver og styrer i statlig eide selskaper.

Geir Pollestad (Sp) [10:45:14]: Eg håper Høgre vil støtta den aktive næringspolitikken til regjeringa, og eg opplever at det er ein næringspolitikk som òg næringslivet sjølv er begeistra for. Denne regjeringa byggjer på viktige prinsipp som næringsfridom, privat eigedomsrett og ein aktiv næringspolitikk. Den førre regjeringa enda opp med å verta den fyrste regjeringa som har innført eit næringsforbod i Noreg. Som ei morgongåve eller ein test vart det innført eit forbod mot ei lovleg næring i Noreg – pelsdyrnæringa. Kombinert med at Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre i løpet av fire år ikkje greidde å kompensera næringa, har det vorte ståande eit næringsforbod. Då er mitt spørsmål til representanten Solberg: Er ho stolt av å ha leia den fyrste regjeringa som innførte eit næringsforbod i Noreg?

Erna Solberg (H) [10:46:12]: Jeg mener det er viktig at vi har tatt viktige dyrevern hensyn innenfor pelsdyrnæringen. Det er to måter å ta det på. Man kan sette veldig strenge regler – det har nabolandet vårt gjort, og det har medført at mange ikke har kunnet drive uten å få kompensasjon. Vi i den forrige regjeringen valgte en annen linje, hvor vi ble enige om at vi ikke skulle sette veldig strenge regler og sørge for at folk gikk konk uten at de fikk kompensasjon, men der vi tvert imot sørget

for at det ble gitt erstatning. Så har vi hatt mange diskusjoner med Stortinget, det er helt riktig, om erstatningsnivået.

Mitt spørsmål tilbake er egentlig: Er det slik at Senterpartiet har fått gjennomslag for å oppheve dette nå? Betyr det at det er fritt frem å drive pelsdyrnæring, eller er det sånn at de har tenkt å leve med den politikken den forrige regjeringen gjennomførte?

Presidenten: Presidenten vil understreke at det er litt ugreit å stille spørsmål når det ikke er mulig å svare.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:47:21]: La meg først si takk for innsatsen i åtte år – og velkommen tilbake til Stortinget.

Høyres viktigste argument mot formuesskatten er at den forskjellsbehandler norske og utenlandske eiere, og den gjør det mer attraktivt å være utenlandsk eier i Norge. Jeg husker et Høyre som var veldig opptatt av å sikre norske bedrifter de beste rammebetingelsene, og ikke minst like gode rammebetingelser som utenlandske konkurrenter, men nå går Høyre inn for å mer enn tredoble avgiftsnivået på norske arbeidsplasser innen 2030. Norske bedrifter skal i årene som kommer, betale en CO₂-avgift på 2 000 kr tonnet, mens forventet kvotepris i Europa ifølge Finansdepartementet er ca. 1 000 kr. Fremskrittspartiet er for prinsippet om at forurenser skal betale, men et forslag om å tredoble CO₂-avgiften blir fort en oppskrift på utflugging av arbeidsplasser og redusert verdiskaping i Norge.

Da er mitt spørsmål til representanten Solberg: Hvorfor mener Høyre at norske bedrifter skal ha et dobbelt så høyt avgiftsnivå som våre nærmeste konkurrenter i Europa?

Erna Solberg (H) [10:48:29]: Jeg mener det er helt avgjørende at vi tar klimautfordringene på alvor, og at Norge gir sitt bidrag til at vi reduserer klimautslippene. Det skal vi gjøre som enkeltpersoner i forbruket vårt, og det skal vi gjøre som bedrifter. Jeg mener det gir et konkurransefortrinn å være tidlig frempå med ny teknologi, og at det vil være mulig å tjene mer i markedet for bedrifter hvis de har grønne løsninger fremover. Så skal vi skape nye markeder for nye typer energi. Det er ikke mulig å få hydrogen til slå igjennom i markedet hvis vi ikke har høyere pris på fossilt brensel. Det er ikke mulig å få til alle de nye teknologiene uten at det faktisk koster mer å forurense. Derfor er vi opptatt av at det skal bli dyrere å forurense, men så skal det være billigere å drive næringsvirksomhet på andre områder. Derfor skal vi ha gode økonomiske rammebetingelser. Vi skal lette beskatningen på andre områder for å sikre at man ikke kommer ut med dårligere konkurranseforhold.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:49:48]: Det siste Solberg-regjeringen gjorde før den fratrådte, var å legge fram et statsbudsjett som viser at utslippsgapet for å nå klimamålet for 2030 er enda større enn vi trodde, og enda større enn det klimaplanen til Solberg-regjeringen la opp til. Med tiltakene foreslått i dette statsbudsjettet og i klimaplanen vil ikke gapet tettes. Klimainnsatsen til den forrige regjeringen har ikke vært god nok. Det innebærer at oppgaven er enda større nå. Mer utslipp må kuttes raskere. Også internasjonalt er det utålmodighet. I dag er FN ute og sier at verdens planlagte produksjon av fossil energi er dobbelt så stor som nivået for å nå kravet for 1,5-gradersmålet. Heller ikke 2-gradersmålet vil være mulig å nå. IEA har pekt på det samme, og EU vil forby leting etter olje og gass i arktiske områder. I Norge subsidierer vi derimot oljeproduksjon. Så hvordan kan representanten Solberg være fornøyd med Solberg-regjeringens innsats på klima?

Erna Solberg (H) [10:50:56]: Utslippene har gått ned de siste fem årene. Tempoet i utslippsreduksjonen blir større av de tiltakene som er gjennomført. Vi la frem en plan i januar, som er behandlet i Stortinget, som vi mener også viser retningen fremover. Så er det riktig at på grunn av den regnefeilen som har vært gjort på maritim olje, sånn som på den ene kilden, har regnestykkene tilbake til 2012 vært feil når det gjelder klimautslippene i Norge. Trenden og nedgangen har vært der likevel, men det er utslippsfeilberegninger fra 2012 som er bakgrunnen for disse endringene.

Jeg er helt enig i at det derfor er viktig at vi har gode og sterke virkemidler. Derfor har jeg egentlig mest av alt tenkt å ønske lykke til til representanten Kaski, som er hovedsamarbeidspartner for regjeringen i budsjettssammenheng, for dette er jo en regjering som i sin regjeringserklæring først og fremst senker ambisjonene på det virkemidlet som er viktigst, nemlig å prise CO₂.

Sofie Marhaug (R) [10:52:10]: Flere ganger før valget, når Rødt har tatt initiativ, har daværende statsminister Erna Solberg avvist å gi ekstra bostøtte på grunn av høye strømpriser. At prisene kommer til å øke i Sør-Norge, bl.a. på grunn av tettere tilknytning til det europeiske strømmarkedet, har NVE varslet om. Det var klart da Høyre fortsatt regjerte. Likevel er det først idet høyreregjeringen trer av, at de legger fram strakstiltak. Hvorfor har ikke Høyre, som det såkalte styringspartiet de utgir seg for å være, tatt ansvar tidligere for å forhindre at folk med vanlig eller lav inntekt nå får et strømsjokk?

Erna Solberg (H) [10:53:00]: Vi har tatt mange initiativ. Som nevnt tidligere har vi gjort mye når det gjelder kraftutbygging og tillatelser til kraftutbygging under

denne regjeringen, i hovedsak knyttet til vannkraft. I tillegg har vi bygget ut nett for å gjøre det bedre for fordelingen. Det tredje vi har gjort – jeg tror faktisk det er tre ganger – er at vi har økt bostøtten i løpet av min regjeringsperiode, nettopp for å forhindre at når man har hatt voldsomme økninger i energiprisene, skal de familiene som har dårligst råd, få utfordringer. Så det er ikke sånn at vi ikke har gjort det før. Vi har gjort det tre ganger – gitt økninger i bostøtten i løpet av denne perioden.

Så har vi faktisk satt ned et utvalg som skal se på bostøtteordningen, og som også har som mandat å se på hvordan vi kan legge inn en mekanisme i bostøtteordningen knyttet til nettopp energiprisene, for å se om vi kan få en bedre måte å gjøre dette på fremover.

Det er også sånn at det ville vært unaturlig for oss å legge frem en proposisjon med endringer akkurat nå, de siste ukene før vi gikk fra hverandre, siden en ny regjering skulle tiltre.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [10:54:33]: Det er noe flott og vakkert ved valg og maktskifte i Norge. Sjøl om vi ikke har nøye nedskrevne regler for alt ved en slik overgang, følger det en viss mal, og det gjøres med stor respekt for hverandre. En avgående statsminister som ønsker den neste lykke til, en utenriksminister som gir den påtroppende utenriksministeren en god klem, en barne- og familieminister som sier det var «skamkjekt» at det var du som kom hit, til den påtroppende statsråden: Det er egentlig ganske flott å se på.

I norsk politikk har vi ikke avstemning i Stortinget om hvem som skal bli statsminister. Det er det partiet eller de partiene som vinner et valg, som også blir kalt til Kongen og overtar regjeringsansvaret. Vi har heller ingen mulighet til å bytte ut Stortinget underveis gjennom å skrive ut nyvalg, slik som mange andre land kan gjøre. Vi har det Stortinget som velgerne har valgt. Det er det Stortinget som har både makt og ansvar gjennom hele valgperioden. I norsk sammenheng har det vist seg å fungere godt. En kan kanskje si at det faktum at det er slik, har ansvarliggjort både regjering og opposisjon gjennom ulike former for mindretalls- og flertallsregjeringer.

Måten maktoverføring foregår på i Norge, sier også litt om den høye graden av tillit i samfunnet vårt. Det er et gode det er verdt å ta vare på. Vi stoler på hverandre. Tilliten vises igjen på mange områder i samfunnet: viljen til å betale sin skatt, ønsket om å delta i dugnader og stille opp i frivillig arbeid, den høye vaksinasjonsgraden vi har hatt etter korona, og måten vi som samfunn har møtt hele pandemien på gjennom det siste året.

I Hurdalsplattformen ligger tillit som en undertråd gjennom hele plattformen. Hvordan skal vi opprettholde og styrke den høye tilliten mellom folk i det norske samfunnet? Regjeringens svar er å bekjempe avmakt og økende ulikhet og demme opp for sosiale og geografiske forskjeller. Små forskjeller og et levende folkestyre både nasjonalt og lokalt er et særpreg ved Norge. Det må tas vare på, og det må utvikles. Å lytte til folk, gi folk mer makt over sitt eget liv og sine lokale samfunn, er en viktig veg å gå. Det er også et viktig prinsipp at uansett hvor du bor i Norge, skal fellesskapet stille opp for deg. Erfaringen er nemlig at folk stiller opp for fellesskapet dersom fellesskapet stiller opp for dem.

Senterpartiet ser på Hurdalsplattformen som et godt verktøy å styre etter. Den viser en ny retning. Som statsministeren sa det på mandag, skal vi møte utfordringer som klimakrise, digitalisering, velferdsoppgaver og sentralisering med nye tiltak og med ny kraft.

Regjeringsplattformen er en god plattform for å se og utvikle hele Norge. Et avgjørende punkt for Senterpartiet er at regjeringen skal innføre en regel om distriktspolitiske konsekvensanalyser av alle reformer, og at distriktspolitiske hensyn skal være gjennomgående i offentlig forvaltning. Det betyr at ulike områder må vurderes ut fra distriktsperspektivet, enten det gjelder boligpolitikken, bank- og finanspolitikken, klimapolitikken eller næringspolitikken.

God infrastruktur legger grunnlag for bosetting i hele landet. Derfor vil regjeringen halvere prisene på ferjer og bidra til gratis ferje for øyer uten fastlandsforbindelse. Å sikre lavere priser og flere avganger på kortbanenettet er også helt vesentlig. Her er regjeringens mål en halvering av prisene. Denne typen tiltak er umåtelig viktig for alle som bor og arbeider langs kysten, på Vestlandet, i Midt-Norge og i Nord-Norge. Det bidrar til å dempe avstandsulempen. Det gjør kortbanenettet til det kollektivtilbudet det i realiteten er i norske distrikter, og det gjør hverdagen lettere for alle som er avhengig av ferje til jobb.

Digitalisering gir enorme muligheter for å skape nye arbeidsplasser og bedre offentlige tjenester, men vi får ikke utnyttet alle de viktige sidene ved digitalisering dersom den digitale infrastrukturen ikke er på plass for alle. Da vil digitalisering kunne skape nye forskjeller. Vi risikerer et digitalt klaseskille. Derfor er det svært viktig at regjeringen har nedfelt at bredbånd skal gjøres til en rettighet for alle, på linje med strøm, og at man vil sikre utbygging av høyhastighetsbredbånd til alle fastboende innen 2025. Det krever en annen satsing enn i dag. Vi må erkjenne at de som bor ytterst, ikke er de som først vil få 5G – eller 6G eller 7G. Derfor er et spleiselag med fiberutbygging særlig viktig for de siste 10 pst. av befolkningen for å sikre dem høyhastighetsbredbånd.

Distriktspolitikken skal forsterkes og fornyes. Det skal iverksettes et arbeid med bygdevekstavtaler på utvalgte steder. Denne typen avtaler skal være et langsiktig partnerskap mellom staten og utvalgte kommuner som har særlig behov for støtte til næringsutvikling. Kommunene må sjøl peke på de tiltakene i sitt område der det er behov for en innsats. Det kan gjelde næringstomter, opprustning av eksisterende industri eller reiselivs-virksomhet, infrastruktur eller kapital til videre utvikling. Mange som vil satse i disse områdene, opplever nemlig at de ikke får tilgang på privat kapital gjennom bankene, og de har problemer med opprustning og utvikling av eksisterende virksomhet. Med et slikt virkemiddel vil vi nettopp kunne nå de kommunene som har de største utfordringene. Et langsiktig partnerskap mellom disse kommunene og staten kan bidra til å skape ny virksomhet og nye arbeidsplasser.

Senterpartiet ser positivt på at en mer aktiv næringspolitikk blir en viktig del av regjeringens arbeid. Staten både kan og bør bidra mer aktivt med både infrastruktur og kapital og bruke innkjøpsmakten sin for å fremme norsk næringsliv. Naturressursene våre er et konkurransefortrinn, og det må brukes godt. At industri basert på naturressurser som kraft, fisk, havbruk og skog skal gis en særstilling, er derfor positivt. Rimelig fornybar kraft må også forbli et konkurransefortrinn. Derfor skal ikke nye mellomlandsforbindelser godkjennes i denne perioden.

Landbruk har også fått en framtreddende rolle i regjeringsplattformen. Inntektsgapet mellom landbruket og andre grupper i samfunnet skal tettes, strukturtiltak skal endres, det skal legges fram en plan for bedre velferdsordninger for dem som jobber i landbruket, og små og mellomstore melkebruk skal få investeringsmidler til å oppfylle løsdriftskrav. Klimaomstillingen i landbruket, som den forrige regjeringen egentlig ikke har gjort noe med, skal oppfylles gjennom et nytt organ, Bionova, som et slags landbrukets Enova. Et Bionova kan gi mulighet for den omstillingen som er nødvendig for å redusere klimautslipp fra en næring med mange tusen sjølstendige næringsutøvere. En slik omstilling kan nemlig ikke skje skjematisk. En må gå gjennom virksomheten ved hvert enkelt bruk og se på aktuelle tiltak.

Det er duket for en ny kurs, en retning der distrikterne tas på alvor, en retning der tryggheten for folk i hele landet er viktig. Politi, ambulanse og brannvesen skal være mer til stede og komme raskere når noe skjer. I den sammenhengen er det viktig at regjeringen vil opprette 20 nye politistasjoner og styrke bemanningen på allerede eksisterende lensmannskontorer, og at alle nødetater skal få forpliktende responstider.

Jeg har også lyst til å peke på en ny kurs i utdanningspolitikken, der ufornuftige krav skrelles bort, og der det

satses mer på praktiske fag og yrkesutdanning. Alle elever i ungdomsskolen skal få mulighet til å velge arbeidslivsfag, og det skal gjennomføres en ungdomsskolereform som forbereder elevene like mye til yrkesfaglig studieretning som til studieforberedende. Jeg ser at Høyre på åtte år i regjering ikke la fram den typen reform, men at de nå – i opposisjon – fremmer et Dokument 8-forslag om å gjøre det. Det trenger de ikke – det står i plattformen, og regjeringen skal gjennomføre det.

Senterpartiet ser også fram til en effektiv klimapolitikk som får utslippene ned, og som er praktisk og jordnær. Politikken på dette området må ikke bidra til å skape nye sosiale eller geografiske skiller. Det vil i lengden være ødeleggende for muligheten for en bred folkelig oppslutning om en av vår tids største utfordringer. Derfor må klimatiltak utformes slik at de næringene som har størst evne til omstilling, og de gruppene i samfunnet som har sterkest rygg til å bære det, også tar de tyngste takene.

Senterpartiet ser fram til realiseringen av det «arbeidsprogrammet» som en regjeringsplattform alltid er. Vi er en del av en mindretallsregjering, og vi vet at Stortinget får en særdeles viktig rolle i den perioden som ligger foran oss. Vi ser fram til et godt samarbeid i Stortinget for å bidra til en ny retning og for å få gode løsninger på de sakene som behandles i denne sal.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [11:03:54]: Jeg kan jo gratulere representanten Arnstad med å bli på sin post, i en kan-skje enda mer krevende rolle når man nå også skal lose regjeringens politikk igjennom. Men gratulerer i hvert fall, med valgresultatet og med regjeringsmakten!

Så er det jo slik at når man skriver en regjeringserklæring, ligger djevelen noen ganger i detaljene. I forrige periode uttalte Senterpartiet – både representanten Arnstad og Senterpartiets leder, nå finansminister Slagsvold Vedum – seg flere ganger kritisk om energipolitikken, og ikke minst om ACER. I 2019 uttalte også Slagsvold Vedum i Klassekampen: «Vi gir kontroll over viktige deler av energipolitikken vår til Acer og EU.»

I regjeringsplattformen står det derimot at man skal videreføre og styrke «på en måte som er i tråd med Norges interesser», og videre at man skal «sørge for at beslutninger om utbygging av kraft og sammensetningen av den norske kraftmiksen forblir norske, nasjonale beslutninger».

Så mitt spørsmål til representanten Arnstad er: Hadde vi egentlig kontroll hele tiden?

Marit Arnstad (Sp) [11:04:51]: Det har vært en utvikling de siste årene som har vært litt bekymringsfull, både når det gjelder spørsmålet om nye kabler, ikke

minst NorthConnect, som den forrige regjeringen var veldig opptatt av, og også når det gjelder forholdet til ACER. Denne regjeringen kommer til å legge EØS-avtalen til grunn for sitt arbeid, men vi kommer til å bruke handlingsrommet i den avtalen på en mye mer aktiv måte enn det den forrige regjeringen gjorde, og prøve å ivareta norske interesser best mulig. Det er ikke minst viktig at en kan ivareta norske interesser og behovet for nasjonal kontroll knyttet til alle beslutninger som handler om energi og energisektoren.

Henrik Asheim (H) [11:05:31]: Jeg tror nesten jeg må gjenta spørsmålet mitt. Jeg er klar over at man legger EØS-avtalen til grunn – det er for øvrig Høyre svært, svært glad for. Men det er altså slik at man i forrige periode sa at man ga fra seg kontrollen på disse områdene, og allerede hadde gjort det fordi man deltok f.eks. i ACER. Når man da i en erklæring som Senterpartiet har signert på, slår fast at det «forblir norske, nasjonale beslutninger», er mitt spørsmål igjen til Arnstad: Betyr det etter åtte år med borgerlig regjering at Norge har kontroll på disse ressursene?

Marit Arnstad (Sp) [11:06:01]: Det betyr at Norge har kontroll på de beslutningene. Samtidig tror jeg vi skal erkjenne at det å slutte oss til ACER var en helt ny form for tilslutning til et tilsyn i EU som på linje med Finansstilsynet har fått fullmakter som man ikke har hatt gjennom de direktivene Norge har sluttet seg til tidligere. Men det vi da kan gjøre, og som vi må gjøre i regjering, og som den forrige regjeringen ikke var så veldig opptatt av, er å sikre at en, når en er medlem av et slikt tilsyn, ivaretar norske interesser, og klarer å sørge for at vi har kontroll på norsk energipolitikk og norske energibeslutninger sjøl om vi er medlem av et slikt tilsyn. Det er en risiko og en fare for at det kan bli utfordret, og det må denne regjeringen være veldig oppmerksom på. Det er en del av det det handler om når man skal utnytte handlingsrommet i EØS-avtalen, som denne regjeringen skal gjøre. Vi synes at ACER foreløpig har tatt en del beslutninger som er litt illevarslende, som også den nye regjeringen må være oppmerksom på.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:07:20]: Gratulerer med valget og vervet!

Det råder, som jeg var inne på tidligere, litt forvirring rundt dette med diesel- og bensinavgifter. Senterpartiet har vært veldig tydelig på og lovet at dette ikke skal øke. I mars stilte representanten Arnstad bensinprisultimatum til Arbeiderpartiet. Hun sa at det var uaktuelt å sitte i en regjering som øker bensinprisen. I Politisk kvarter denne uken kunne vi derimot høre klima- og miljøministeren si at avgiftene på drivstoff skal opp. I dag hørte vi finansminister Slagsvold Vedum på nyhete-

ne snakke om komponenter opp og ned. Jeg tror ikke noen ble noe klokere av det, og jeg har lyst til å legge til at det hørtes ut som om de hadde funnet seg godt til rette i Finansdepartementet. Men i den tiden som vi er inne i nå, der veldig mange utgifter øker og folk er bekymret for økonomien: Kan Senterpartiet og representanten Arnstad garantere at avgiftene ikke øker, slik at avgiftene på bensin og diesel går opp?

Marit Arnstad (Sp) [11:08:23]: Senterpartiet er bekymret for økninger i avgifter som rammer folk flest – vi er det. Det har vært mange av dem de siste åtte årene, og Fremskrittspartiet har vært med på veldig mange av dem. Det er ikke bra, for det er ikke sosialt fornuftig å gi skattelette til dem som har mest, og så øke avgiftene for folk flest for å dekke inn skatteletten. Det er ikke bra, så vi har vært opptatt av det spørsmålet. Derfor er jeg glad for at regjeringsplattformen sier at den typen avgifter som rammer folk bredt, skal reduseres, både elavgift og drivstoffavgift. Det synes jeg er et godt utgangspunkt.

Når det gjelder utformingen av CO₂-avgift, har Senterpartiet derpekt på at en når en har en gradvis økning, er nødt til å ha en differensiert inngang, slik at en tar hensyn til både enkelte næringer og enkelte grupper i befolkningen som kan komme uheldig ut.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:09:16]: Når det gjelder CO₂-avgiften, har vi jo registrert at Senterpartiet har gått på et totalt tap og blitt med på Arbeiderpartiets premisser. Men jeg hører fremdeles ikke at man gir noen garanti, og jeg tror det er veldig mange bilister der ute som nå er bekymret for de allerede høye prisene, og om man kan forvente at det kommer ytterligere økning.

Så har vi også sett at Senterpartiet har vært veldig framme nå når det gjelder strømpriser. Det setter jeg veldig stor pris på, det er bra, for det er mange nå som bekymrer seg for betaling av disse regningene. Jeg registrerer at det i dag kommer signaler som tyder på at man ønsker å gjøre noe med bostøtten. Det er jo bra, men det er ikke så veldig mange av disse vanlige folkene som mottar bostøtte, og derfor vil det uansett være en stor regning å betale for svært mange familier i Norge dersom man ikke gjør noe med avgiftene, og ikke minst med momsen, som utgjør 25 pst. Så nok en gang: Kommer det en garanti for bensin og diesel, og hva vil man gjøre med avgiftene på strøm?

Marit Arnstad (Sp) [11:10:21]: Jeg får bare gjenta det som står i regjeringsplattformen, at avgifter som rammer folk bredt, ønsker regjeringen å redusere, og vi nevner elavgift og drivstoffavgift som eksempel.

Når det gjelder energisituasjonen nå og bostøtte, er det hyggelig at representanten synes at finansmi-

nisterens utsagn om bostøtte er bra og fornuftig. Det synes også Senterpartiet. Det med energikostnadene framover kommer til å handle både om kortsiktige og langsiktige tiltak, og det er dessverre en del å rydde opp i etter denne regjeringen, som brukte elavgiften på en måte som var helt uholdbar, og økte den år etter år fra 2013 og framover så lenge Fremskrittspartiet satt i regjering. Det var veldig uheldig og skapte også utfordringer for folk. Men jeg tror ikke det finnes helt enkle, skjematisk svar på energiutfordringene. Jeg tror det finnes både kortsiktige og langsiktige svar, og jeg tror at et av de viktige utgangspunktene vi har på det langsiktige, er at vi ikke skal godkjenne noen nye mellomlandsforbindelser den neste fireårsperioden.

Kirsti Bergstø (SV) [11:11:27]: Jeg vil gjerne gratulere representanten Arnstad med både valg og verv.

Representanten Arnstad snakket varmt om å lytte til folk. Vi har også hørt et Senterparti som i valgkampen har snakket om at politikken må flyttes nærmere folk, at man må sikre trygghet for folk i lokalsamfunnene. Derfor var skuffelsen stor for mange da Hurdalsplattformen kom uten at det ble varslet en ny kurs for Ullevål sykehus – tvert imot fortsatte plattformen på høyreregjeringens vedtak om å legge sykehuset ned. Det skjer mot lokaldemokratiets vilje. Det skjer imot folkebevegelsen og også imot stemmene og interessene til oss som bor rundt Oslo. Senterpartiet sa til og med i valgkampen at det var umulig å sitte i en regjering som gjorde noe sånt.

Jeg vil spørre: Hva er det som har endret seg i folks behov siden den tid?

Marit Arnstad (Sp) [11:12:30]: Senterpartiet erkjenner at når man forhandler med andre partier, er det litt gi og ta. Man må inngå kompromisser, og det er noen slag man vinner, og det er noen slag man også taper. Slik er det i forhandlinger. Og det har vært et viktig utgangspunkt for oss at det må vi gå inn i og være helt åpne på at slik er det. Kanskje hadde vi stått sterkere omkring Ullevål sykehus hvis SV ikke hadde forlatt forhandlingsrommet? Kanskje hadde vi gjort det. Men SV valgte å gå. Vi satt igjen, vi forhandlet, og vi fikk mange gode gjennomslag.

Jeg er veldig glad for at vi reddet fødeavdelingen i Kristiansund. Jeg er veldig glad for at vi nå skal ha en utredning om Innlandet sykehus, noe jeg synes er fornuftig. Men det var slik, og er slik, at noe taper man og noe vinner man i en forhandling, og noen kompromisser inngår man – og det står Senterpartiet godt på.

Hege Bae Nyholt (R) [11:13:35]: Jeg vil også begynne med å gratulere.

I Hurdalsplattformen heter det at regjeringen vil la fylkeskommunene avgjøre modell for opptak til videre-

gående skole i eget fylke. Dette er gledelige nyheter for de fylkeskommunene som opplevde at høyreregjeringens vedtak om opptak til videregående skole var i strid med slik flertallet i fylket ønsket å organisere opptak til videregående skole. Men signalene fra bl.a. vårt felles hjemfylke, Trøndelag, er at det haster å reversere den tidligere regjeringens vedtak om karakterbasert opptak til videregående skole. Mitt spørsmål til representanten Arnstad er derfor: Hvordan vil Senterpartiet jobbe i regjering for å sørge for at fylkeskommunene igjen skal kunne avgjøre modell for opptak til videregående skole?

Marit Arnstad (Sp) [11:14:21]: Jeg må også få lov til å gratulere representanten Bae Nyholt med stortingsvervet og også som leder i utdanningskomiteen. Det synes jeg var veldig hyggelig.

Så er jeg nok enig med representanten når det gjelder dette med fylkenes inntaksmodeller. Det er meningsløst at staten skal styre hvilke inntaksmodeller fylkene skal ha. Fylkene har valgt litt ulike inntaksmodeller. De har fungert fornuftig, og de velger også modell etter hva som er situasjonen i de ulike fylkene. I Trøndelag har en valgt en modell der en for så vidt hadde fritt skolevalg, men der en fikk ekstrapoeng for å søke nærskoler. Det synes jeg var en god modell, og det ønsker Trøndelag å fortsette med. Jeg håper det er mulig å legge til rette for at de kan fortsette med det uavbrutt og ikke får problemer med tanke på det opptaket som skal være til sommeren og høsten.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:15:28]: Eg vil også få gratulere Marit Arnstad med ei viktig rolle vidare.

Både Marit Arnstad og kollegaen i Arbeidarpartiet, Rigmor Aasrud, snakka mykje om å gje folk meir makt i eige liv, stole på fagfolka som er der, dei som har skoa på. Men det er eitt område der det tydelegvis ikkje gjeld, og det er næringspolitikken. Eg kan røpe at også mange bedriftseigarar, til og med småbedriftseigarar, har sko på som dei ønskjer å bruke.

Næringskapittelet i regjeringsplattformen handlar stort sett om éin ting: staten. Staten skal styre meir, skal eige meir, skal kjøpe seg opp og gå inn i privat næringsliv, samtidig som regjeringa varslar at skatten på privat norsk eigarskap blir skrudd opp og svekkjer rammevilkåra for privat eigarskap.

Senterpartiet var ein gong eit sentrumsparti som trudde på at det er eit mangfald av småbedrifter som utviklar Noreg. Kvifor går Senterpartiet med på Arbeidarpartiets gamle draum om at staten skal spele hovudrolla i næringslivspolitikken også på eigarskapssida, og samtidig skyve privat eigarskap til side med høgare skattar på norsk eigarskap?

Marit Arnstad (Sp) [11:16:33]: Det blir mange gratulasjoner i dag, men jeg må også få lov til å gratulere representanten Bjørlo med vervet.

Jeg synes kapitlet om næringspolitikk i plattformen er ytterst godt. Jeg synes det er meget bra. Vi har vært gjennom en periode der vi egentlig har hatt en litt passiv næringspolitikk. Senterpartiet ønsker seg en aktiv næringspolitikk, og det kan vi få med denne plattformen, der storsamfunnet i større grad bidrar med infrastruktur, med langsiktige partnerskap og med kapitaltilgang.

Det er mange, særlig utover i distriktene, som har store utfordringer med kapitaltilgangen og det å få forløst ideer man har, innenfor det lokale næringslivet. Jeg synes plattformen gir et veldig godt grunnlag for det. Så sier også plattformen at på enkelte strategiske områder kan det være riktig at staten tar en eierrolle. Det er også Senterpartiet enig i, og da bør vi være nøye på hvilke områder det skal være. Men jeg opplever også at plattformen legger et godt grunnlag for det, og at plattformen vil være et godt grunnlag for alle små og mellomstore bedriftseiere og bedrifter som ønsker å satse videre i dette landet, ikke minst de utover i distriktene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:17:58]: Jeg vil benytte anledningen til å gratulere den nye regjeringen og ønske lykke til med arbeidet framover.

Fremskrittspartiet kommer til å stemme for det vi er for, og mot det vi er mot. Det er saker i plattformen som Fremskrittspartiet definitivt støtter intensjonen i: redusere byråkratiet for næringslivet, styrke nettolønnsordningen, som sikrer norske sjøfolk på norske skip, og som Høyre har svekket i sitt budsjettforslag, endre rovdyrpolitikken, styrke fastlegeordningen og endre systemet for godkjenning av medisiner, for å nevne noe. Så får vi se hva som ligger i detaljene, når den tid kommer.

Fremskrittspartiets viktigste oppgave de neste fire årene er å stoppe sløsing og bygge Norge. Det er feil at Norge øser ut mange titalls milliarder kroner til bistand, til symbolske klimatiltak og til innvandring, for å nevne noe, samtidig som vi ikke har råd til å gi familier med syke barn anstendig hjelp til å greie hverdagen uten å slite seg helt ut. At vi ikke har råd til å sikre innbyggerne våre tilgang til de beste og nyeste medisinene og behandlingsmetodene, er en fallitterklæring. Det er en skam at folk dør og lider i Norge fordi Norge ikke tar i bruk de beste og nyeste medisinene og behandlingsmetodene.

Det er absurd at Norge har brukt store ressurser på å hente en IS-kvinne til Norge, mens dødssyke pasienter som har cystisk fibrose, ikke får dekket bruk av den livreddende medisinen Kaftrio. I en reportasje på TV 2 søndag beskrev cystisk fibrose-rammede Christian

Lawley sykdommen som å drukne – å drukne – i sitt eget slim. Han står i fare for å dø i løpet av vinteren hvis han ikke får den medisinen han trenger. Han vurderer å bli helseflyktning og flytte til Danmark, som godkjente denne medisinen for over ett år siden. At Norge er en sinke i å ta i bruk nye medisiner og behandlingsmetoder, rammer helt vanlige folk. De med mye ressurser kan kjøpe seg hjelp i det private helsevesenet. Derfor forventer vi at det tas tak i dette, og Fremskrittspartiet vil støtte det.

Fremskrittspartiet foreslår i dag at Norge skal si nei til anmodningen om å hente IS-terrorister til Norge. Vi skal ikke løfte én finger for å hjelpe personer som har støttet IS-kalifatet, en gruppering som kaldblodig har drept, lemlestet, voldtatt og skamfert uskyldige menn, kvinner og barn. Vi vil hjelpe barna, men vi setter foten ned for at IS-terroristene kan skyve barna foran seg for å bli hentet til Norge, finansiert av norske skattebetalere. Om Stortinget stemmer ned vårt forslag, er vi redd for at det er et signal om at regjeringen Gahr Støre vil følge opp der Solberg slapp, med å hente terrorister til Norge.

Norge har brukt mange titalls millioner på å komme i Sikkerhetsrådet. Nå er det på tide å bruke denne plassen til å bidra til å få på plass en internasjonal straffedomstol, slik at IS-terroristene kan dømmes og sone i det området forbrytelsene er begått.

Fremskrittspartiet vil sikre at pensjonistene våre får en anstendig alderdom, at minstepensjonen heves til over fattigdomsgrensen, og at pensjonsranet som gifte og samboende opplever gjennom avkorting, opphører.

Eldre som trenger omsorg og hjelp, må få det. Vi håper at den nye regjeringen lar prosjektet med statlig finansiert omsorg fortsette, og at de skroter Høyres forslag i budsjettet om å fjerne prosjektet og pengene fra 1. januar 2022. Det vil gå ut over eldre og ansatte i disse kommunene dersom disse pengene forsvinner. Det er fint med en bo-hjemme-reform, som regjeringen snakker om, men vi trenger flere sykehjemsplasser for våre skrupeligste eldre. Da vil Fremskrittspartiet at alle gode krefter skal slippe til og bidra til å gi våre foreldre og besteforeldre et anstendig tilbud når de blir pleietrengende.

Klimapolitikken handler mest om symbol, og det snakkes som om Norge skal redde hele verden – Norge med sine vel 5 millioner innbyggere, og som står for ca. 1 promille av utslippene. Det øses ut penger til CO₂-fangst- og -lagring. Dyrebar vannkraft sendes til oljeplattformene uten at verdens utslipp går ned. Fiskerne på Sørlandet reiser til Danmark for å fylle tanken fordi avgiftene i Norge er mye høyere. Det pynter på utslippsstatistikken i Norge, men det gir økte utslipp i verden, siden båtene kjører i timevis for å fylle diesel.

Den nye regjeringen skal øse ut enda mer. Bare ordet «klima» er inne i bildet, renner milliardene ut av statskassen. Vanlige folk i Norge opplever nå at diesel- og bensinprisene er skyhøye. Noen steder ser man pumpepriser på opp mot 20 kr per liter. Matvareprisene har økt kraftig, og strømprisene når stadig nye rekorder. På toppen av det er renten på vei opp. Det er vanlige folks tur til å betale stadig mer.

Fremskrittspartiet inviterer i dag Stortinget til å være med og gjøre noe med dette. Derfor foreslår vi at Høyres forslag om å øke bensin- og diesellavgiftene, som de har fremmet i sitt forslag til statsbudsjett, skrotes, og at Stortinget allerede i dag vedtar å redusere bensin- og diesellavgiftene med 3 kr per liter. Vi er redd for at en Arbeiderparti–Senterparti-regjering har andre planer, iallfall har klima- og miljøminister Barth Eide sagt rett ut at avgiftene skal opp. Vi oppfordrer Arbeiderpartiet og Senterpartiet til heller å støtte vårt forslag, som vil gi vanlige folk billigere diesel og bensin.

Fremskrittspartiet foreslår at vi fjerner moms og el-avgift, i første omgang ut året, slik at folk skal ha råd til å betale strømregningen sin og slippe å sitte og fryse. Den nye olje- og energiministeren har sagt at noe skal gjøres, og vi har i dag sett at bostøtten skal få en økning. Men jeg tror at et vedtak i Stortinget i dag om å fjerne avgiften og momsen ville bli veldig godt mottatt blant vanlige folk som er engstelige for om de har råd til å betale strømregningen sin. Og pengene renner inn i statskassen fra olje- og gasssektoren. Aldri før har vi tjent mer penger enn nå, og selvsagt har vi råd til å la noe av dette komme vanlige folk til gode, hvis det er politisk vilje.

Fremskrittspartiet mener vi kan bruke noe mer oljepenger til å bygge landet framover, men det viktigste av alt er å bruke de pengene som allerede er på budsjettet, annerledes. Vi må slutte å sløse og begynne å prioritere enda mer til å bygge landet vårt sammen, med vei og jernbane, og med gode rammevilkår for næringslivet, som skaper og sikrer arbeidsplasser. Det er et utgangspunkt for bosetting. Man er avhengig av å ha en jobb å gå til. Derfor er det utrolig å høre sosialister rakke ned på dem som skaper verdier, samtidig som man etterlyser at mer privat kapital investeres i arbeidsplasser.

Så skal man også ha mer statlige investeringer i alt mellom himmel og jord, som skogindustri og statlige hydrogensekskap. Det statlige eierskapet skal forsterkes – som om ikke staten i Norge er mer enn stor nok fra før.

Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen mener at staten og det offentlige er saliggjørende på de fleste områder. Fremskrittspartiet mener det er bra med individuell frihet, konkurranse, mangfold i tilbud, valgfrihet og at det skal være lov å lykkes, lov å tjene penger, uten at man rakkes ned på for det. Hvis det ikke lønner seg å skape verdier og arbeidsplasser med all den arbeidsinn-

satsen man må legge ned, vil alle ønske å være ansatt, og ikke bedriftseier. Alle kan ikke ansettes i det offentlige, noen må faktisk også betale regningen for offentlig sektor.

Det er ingen tvil om hvilket parti som bestemmer i regjering. Det er Arbeiderpartiet som styrer. At oljefondet skal redde klimaet, har de også fått Senterpartiet med på. Fremskrittspartiet kommer alltid til å kjempe for at pensjonene våre, sparepengene til det norske folk, skal plasseres der de gir mest avkastning. Senterpartiet har sviktet innbyggerne på Andøya, Ullevål sykehus, og vi er redd for at de vil svikte bilistene. Men vi håper at dette tilbakevises i dag. Det er synd om vanlige folk på toppen av økte renter, matvarepriser og strømpriser og alle de skyhøye drivstoffprisene skal få en enda større belastning. I så fall er det statens tur til å bli enda rikere, ikke vanlige folk.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets løse forslag.

Presidenten: Representanten Sylvi Listhaug har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Masud Gharahkhani (A) [11:28:18]: I Norge skal vi være stolte over at vi har verdens fremste kompetansemiljøer innenfor olje og gass. Men verden endrer seg, og skal vi være en ledende energinasjon, kan vi ikke velge Fremskrittspartiets næringsnøytralitet, null klimahensyn og kutt i formuesskatt som svar på alt, samtidig som andre land utvikler nye grønne næringer og får forsprang i den internasjonale konkurransen. Slik sett symboliserer representanten Listhaug seg selv som direktør for nåtidens hermetikkbokser, for så vidt ikke overraskende for et parti som ville gi fra seg oljeinntekter til utenlandske eiere. Eller vi kan velge den sosialdemokratiske veien: aktiv næringspolitikk, krav om kutt, bygge framtidens energikilder på skuldrene av dagens olje- og gassindustri, men fortsatt i hendene på fellesskapet for å sikre velferdsstaten.

Mitt spørsmål er: Forstår ikke Fremskrittspartiet at med deres politikk vil konsekvensene være å avvikle industrimiljøene i Norge, ikke utvikle?

Sylvi Listhaug (FrP) [11:29:19]: Definitivt ikke – Fremskrittspartiet vil utvikle, ikke avvikle olje- og gassnæringen. Vi står klare til å støtte den nye regjeringen i å få til det. Men vi har jo sett at den nye regjeringen skal lene seg på SV, og vi er bekymret for hva som kommer ut av det samarbeidet, også for olje- og gasssektoren. Fremskrittspartiet har troen på det private næringslivet – at de er de aller beste på å utvikle nye løsninger og utvikle nye teknologier, at gründere i Norge skal kunne lykkes, og at vi ikke kan leve av subsidier, som

denne regjeringen skal kjøre i vei med i enda større skala bare det er snakk om klima. Nå skal man også opprette et statlig hydrogenselskap, samtidig som veldig mange private miljøer prøver å utvikle denne næringen, altså i konkurranse med private aktører. Arbeiderpartiet har prøvd dette før da de åpnet en dørfabrikk i Årdal. Det gikk ikke særlig bra. Derfor mener Fremskrittspartiet at det viktigste er at staten legger rammevilkår til rette, og så må det private næringslivet være de som skaper disse teknologiene.

Masud Gharahkhani (A) [11:30:28]: Arbeiderpartiet ønsker å utvikle og ikke å avvike. Vi ønsker å være industriens beste venn, for industrien er helt avgjørende for at hele næringslivet i Norge blomstrer. Norsk olje- og gassindustri og fagarbeideren forstår at framtidens industripolitikk ikke handler om å brøle, men om å vise politisk handlekraft. Norge må ha konkurransefortrinn for å trygge arbeidsplasser, for å bygge alternative energikilder som havvind og hydrogen, for å bygge teknologien verden trenger for å kutte utslipp, for å styrke eksportindustrien, for at Norge skal ha de fremste kompetansemiljøene i verden, og for at fellesskapet skal eie naturressursene for å finansiere velferdsstaten. Fremskrittspartiet mener at markedet skal styre seg selv. Men det industrien etterspør, er en mer aktiv næringspolitikk, statlig eierskap og kapital, for å bygge industrien videre. Det sier Fremskrittspartiet nei til. Hvorfor lytter ikke Fremskrittspartiet til industrien?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:31:26]: Selvfølgelig vil gjerne mange i privat næringsliv, NHO og andre ha et sugerør inn i statskassen. Vi skjønner jo det. Vi er ikke uenig i at staten skal bidra – absolutt – men vi må se på nivået på det. Arbeiderpartiet skal nå svi av enda flere milliarder på dette prosjektet med CO₂-fangst og -lagring. Allerede er staten inne med 16 mrd. kr, og nå skal man gå inn med enda mer.

Mange husker kanskje det første CO₂-fangstprosjektet som Arbeiderpartiet satte i gang, på Mongstad. Det krasjlandet og kastet vekk milliarder av kroner av skattebetalernes penger, som er forduftet. Derfor er vår tilnærming at vi skal ha gode rammevilkår for næringslivet. Ja, vi skal også stille opp med penger og bistand til en viss grad, men vi ønsker å overlate verdiskapingen til privat næringsliv og ikke opprette konkurrenter i offentlig regi, som man f.eks. foreslår her når det gjelder hydrogensatsing. Det er feil vei å gå.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:32:47]: Jeg har litt problemer med å skjønne hva som er Fremskrittspartiets

stridsidé når det gjelder næringssatsing. Aldri før har oljepengebruken vært høyere enn under de forrige regjeringene som Fremskrittspartiet var en del av eller støttet. Handelsbalansen har også blitt kraftig forverret siden 2013.

Denne regjeringen har et mål om å øke norsk eksport – utenom olje og gass – med minst 50 pst. innen 2030. Politikken skal bidra til at bærekraftige næringer vokser. Vi må bruke oljerikdommen vår i kombinasjon med den kompetansen som olje- og gassindustrien har gitt oss, til å reinvestere i fastlandsindustrien. Olje- og gassnæringen skal utvikles, ikke avvikes. Det skal utarbeides partnerskap med kompensasjonsordninger og/eller avgiftsreduksjoner med næringslivet. Norske bedrifter skal ha gode, forutsigbare og stabile rammevilkår som legger til rette for private investeringer.

Mener representanten Listhaug at dette er en grå og kjedelig politikk som Fremskrittspartiet ikke kan assosiere seg med?

Sylvi Listhaug (FrP) [11:33:51]: Fremskrittspartiet støtter ikke at vi skal hente ut enda mer penger fra det private næringslivet i form av økte skatter og avgifter. Nå har Senterpartiet fullstendig tapt kampen mot CO₂-avgiften. Dere skal tredoble den framover. Vi får skyhøye, ekstraordinære avgifter i Norge sammenlignet med våre konkurrenter i resten av Europa. Det er vi imot.

Vi er også imot den sløsingen vi ser, ved at man skal bruke massevis av statens penger på å drive med næringspolitikk – rett og slett fordi vi mener at det private næringslivet er bedre i stand til å kunne gjøre det enn statlig opprettede selskaper som skal være konkurrenter til dem som prøver å skape verdier.

Når jeg snakker med folk på Sunnmøre som driver disse bedriftene, er de opptatt av at mer av verdiene skal være igjen i distriktene istedenfor å bli sendt ned til Oslo. Det er det man gjør når man øker skattene og avgiftene – man tar inn mer penger til Oslo, tapper bedrifter i distriktene for penger og reduserer dermed muligheten for å utvikle seg.

Presidenten: Presidenten minner representanten om at talen skal gå via presidenten.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:34:58]: Det er lite svar på hva man egentlig ønsker å gjøre for å forandre dette. Men for å bevare et samfunn med en folkelig støtte til klimapolitikken må vi slutte å moralisere. Vi må innrette miljø- og klimaavgifter på en sosialt rettferdig måte og differensiere geografisk dersom det er mulig. Staten skal engasjere seg for å få på plass nødvendig infrastruktur, inngå partnerskap som forener utgiftskutt og næringsutvikling, bidra med kapital og bruke sin inn-

kjøpsmakt. Vi skal ha flere folk i jobb, skape aktivitet i hele landet, øke eksporten og kutte klimagassutslippene med 55 pst. Disse fire målene skal vi nå i fellesskap gjennom en aktiv og framtidsrettet næringspolitikk. Vi trenger altså inntektene fra fastlandsindustrien, vi trenger arbeidsplasser, og vi trenger mer klimavennlig produksjon av varer og tjenester, til erstatning for ukritisk import.

Er representanten fortsatt av den oppfatning at dette er grått og kjedelig?

Sylvi Listhaug (FrP) [11:36:00]: Fremskrittspartiet er kritisk til den pengebruken som vi ser f.eks. innenfor klimaområdet, fordi vi mener at man opptrer som om Norge skal redde hele verden, og bare ordet «klima» kommer opp, skal man øse ut penger.

Det aller viktigste for teknologiutvikling er å gi gode rammevilkår til bedriftene våre. Derfor mener vi at det viktigste vi kan gjøre, er å ha et konkurransedyktig skatte- og avgiftsnivå. Dessverre er signalene fra den nye regjeringen at man ønsker å øke det nivået for norske bedrifter. Det mener vi er feil vei å gå. Det kan komme til å ramme mange bedrifter i distriktene, der det å ha en jobb å gå til er hele utgangspunktet for å kunne bo der.

Fremskrittspartiet har ikke så stor tro på staten som den nye regjeringen har. Vi har mer tro på enkeltindivider, bedrifter, det private næringslivet og skaperkraften som finnes utenfor staten. Det er det som er viktig å stimulere framover.

Lars Haltbrekken (SV) [11:37:15]: Den 16. mai 2011 sa representanten Listhaug følgende til VG:

«Det er ikke bevist at menneskelige CO₂-utslipp fører til klimaendringer. Det er først og fremst en unnskyldning for å innføre mer skatter og avgifter.»

Da hun var olje- og energiminister, spurte jeg henne om hun tok feil i 2011. Det ville hun ikke svare på, men hun svarte: «Jeg registrerer at representanten viser til et tidspunkt da landet hadde en annen regjering.»

Videre svarte hun: «Dagens regjering vil føre en ambisiøs klima- og miljøpolitikk (...).»

Hun viste også til at den regjeringen jobbet for å kutte utslipp av klimagasser.

Representanten Listhaug har altså et ganske uavklart syn på klimakrisen, og det virker som om hun lar hvilken regjering dette landet har, være avgjørende for hvorvidt hun mener at vi har en klimakrise eller ikke. Da vil jeg spørre representanten: Mener hun at vi med dagens Arbeiderparti–Senterparti-regjering har en klimakrise, eller ikke?

Sylvi Listhaug (FrP) [11:38:19]: Jeg håper representanten har lest aviser og fulgt med på nyhetene siden 2012. I så fall burde han ha fått med seg at jeg har vært

veldig tydelig på at vi har en klimautfordring som Norge må være med på å gjøre noe med. Derfor har også Fremskrittspartiet lagt fram en fullstendig plan for hvordan vi skal ta ned utslippene i Norge.

Det vi imidlertid er kritiske til, er ukritisk pengebruk. Vi er kritiske til det utgangspunktet som ikke minst SV er en eksponent for, der man opptrer som om Norge kan redde hele verden, og at vi, med vårt lille land, skal ta en voldsom del av belastningen for å få ned utslippene. Mange synes det er urimelig at man skal straffe bilistene når man ser at Kina bygger kullkraftverk som bare det, når man ser at andre land slipper ut mer og mer, mens vi skal piske og plage befolkningen. Vi kommer til å fortsette å kjempe imot at vanlige folk skal straffes. Nå har vi også håp om at regjeringen viser disse takten.

Lars Haltbrekken (SV) [11:39:22]: Da håper jeg at jeg kan få et tydelig svar når det gjelder det spørsmålet jeg stilte til representanten den gang hun var minister, om hun tok feil i 2011 da hun sa at det ikke var bevist at menneskelige CO₂-utslipp fører til klimaendringer. Det bør være et spørsmål det er ganske greit å svare på nå.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:39:48]: Det har skjedd veldig mye siden 2012. Det har kommet mange rapporter. Debatten er definitivt kommet mye lenger. Det er vel stort sett enighet i denne sal om at vi skal få ned klimagassutslippene. Det har også Fremskrittspartiet en plan på. Og så blir det veldig interessant nå å se hva SV gjør framover i forhandlinger med den nye regjeringen. Vi er bekymret for at SV nå får en hånd på rattet når det gjelder olje- og gassnæringen, for vi vet at SV vil ikke utvikle, men avvike. SV skal i budsjettforhandlinger med regjeringen og er ivrig etter å øke avgifter som rammer vanlige folk, og selv om man da putter på litt bostøtte til strømmen, er det klart at det er veldig mange vanlige folk som uansett vil få utfordringer med å betale. Mange vanlige folk har heller ikke råd til å kjøpe seg elbil, for alle passer ikke det. Derfor er vi også redd for at SV nå vil bidra til å straffe dem som har diesel- og bensinbiler, framover. Det skal bli interessant.

Mímir Kristjánsson (R) [11:41:09]: Representanten var i sitt innlegg opptatt av å snakke om såkalte IS-kvinner. Jeg vil i stedet stille spørsmål om en annen gruppe kvinner som det kan synes som om representanten og hennes parti har glemt. Det dreier seg om de mange hundretusenvis av kvinner, og for så vidt også menn, som jobber innenfor helse- og omsorgssektoren i Norge, og som gjennom mange tiår har opplevd at de henger etter i lønnsutviklingen. Fremskrittspartiet har gitt fagre løfter til denne gruppen, bl.a. på landsmøtet i vår, om at det skulle komme et lønnsloft for disse. Men

da det kom til budsjettbehandling her i salen, var det ikke én krone å finne til et lønnsloft for disse gruppene da Fremskrittspartiet gjorde opp revidert budsjett sammen med den foregående regjeringen. I stedet stemte Fremskrittspartiet for en tvungen lønnsnemnd på svakt grunnlag, noe som gikk ut over disse gruppene mulighet til å streike for bedre lønn.

Mitt spørsmål er: Hva er det som gjenstår av Fremskrittspartiets løfter til disse gruppene annet enn bare tomme ord og tom applaus?

Sylvi Listhaug (FrP) [11:42:11]: Jeg har registrert at representanten Mímir Kristjánsson tidligere har uttalt at han er kommunist på fredager. Jeg vet ikke hvilken dag dette ble behandlet i Stortinget, men jeg vil si at dersom man skal sitte i stortingssalen og vedta lønnsoppgjør, er det ren kommunisme. Det er partene hos oss som blir enige om et lønnsoppgjør, og derfor var våre signal veldig tydelige på at vi ønsket en opptrapingsplan for helsefagarbeidere og sykepleiere, den typen yrker, og at regjeringen skulle legge det fram nå i forbindelse med statsbudsjettet. Etter det vi kan se, har den avgåtte regjeringen dessverre ikke lagt fram en slik plan, og jeg håper derfor at den nylig tiltrådte regjeringen vil følge opp dette videre. Det er ingen tvil om at disse både kvinnene og mennene som jobber i disse yrkene, fortjener høyere lønn for den innsatsen de gjør. Og i den grad vi kan bidra til å stimulere til det, vil vi definitivt gjøre det i tiden framover.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Audun Lysbakken (SV) [11:43:31]: Folk har sendt 100 representanter til dette stortinget med et klart mandat om forandring. Ser man historisk på det, er det faktisk det nest sterkeste samlede resultatet for sentrum–venstre-siden i norsk politikk, i hvert fall hvis man går et århundre tilbake i tid, kun slått prosentmessig i 1949, hårfint foran valget i 1936. Det er et uttrykk for et ønske om en endring i norsk politikk. Vi vet også fra de meningsmålingene som er gjort, at når folk ble spurt om hva som var de aller viktigste spørsmålene, pekte de aller fleste på Forskjells-Norge og klimakrisen. Så dette stortinget og den regjeringen som nå går på, har mandat til å levere virkelig forandring.

1936 og 1949 er jo ikke tilfeldige tidspunkter i norsk historie. Det var året etter kriseforliket mellom arbeiderbevegelsen og bondebevegelsen, og det var i forbindelse med gjenreisningen og begynnelsen på et nytt arbeidsliv og velferdsstaten vår. På mange måter er vi ved et slikt historisk veiskille også i dag, der ulikheten i makt og rikdom har nådd et nivå der veldig mange mennesker i landet vårt ønsker å se en skikkelig omfordeling av både penger og makt, der sentraliseringen har ført til

opprør i distriktene, og der klimaomstillingen kommer til å ta oss gjennom store endringer i årene som kommer.

Så er spørsmålet om vi skal møte de endringene på en måte som fører til polarisering og tilbakegang, eller om det skal bli en ny vår for landet vårt, der vi får forskjellene ned, skaper optimisme i hele landet og gjennomfører et rettferdig grønt skifte.

I SV kjenner vi glede over regjeringsskiftet. Vi er glade for at en ny regjering er på plass. Vi er også skuffet over at vi ikke nådde det som var vårt mål, nemlig dannelsen av en rød-grønn regjering. Det fikk vi ikke fordi Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke ville strekke seg langt nok politisk til at vi kunne få det til. Med den plattformen som er lagt fram, tror jeg at alle kan se hvorfor det måtte bli slik. Det er for mye grått og for lite rødt og grønt. Men la det ikke være noen tvil om hva som er vår innstilling. Vi har tenkt å bidra med kraftfull politikk for rettferdig fordeling og miljø hvis regjeringen kommer til oss for å forhandle i små og store saker i årene som kommer. Og det er en rekke tiltak i plattformen som bygger på enighet mellom SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Stortinget i forrige periode. Det er positivt at regjeringen vil følge opp rød-grønn enighet om en lang rekke saker: etablering av et klimabudsjett, utfasing av kommersielle aktører i barnevernet, reduksjon av barnehagepris, satsing på heltid i arbeidslivet, innføring av skolemat, stopp i avskilting av erfarne lærere, Høgskolen i Nesna, Nord-Norge-banen, skroting av aupairordningen, samtykkelov, at Norge skal slutte seg til CRPD-konvensjonen, som beskytter rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne, kollektiv søksmålsrett, dobling av fagforeningsfradraget, stans i rasering av taxinæringen. SV er klar til å danne flertall i Stortinget for saker som dette.

Likevel er det nødvendig å si at for å løse de viktigste utfordringene vi står foran – de som vårt parti har snakket mest om, både i de fire årene som er gått, i de fire årene før det og i den valgkampen vi har lagt bak oss, nemlig de voksende ulikhetene i makt og rikdom, klima- og naturkrisen – er plattformen og regjeringens ambisjoner ikke kraftfulle nok. Det er ikke nok konkrete tiltak til å få forskjellene i Norge vesentlig ned med det som ligger i Hurdalsplattformen, verken når det gjelder det nødvendige skiftet i behandlingen av dem som har mest i dette landet, de som har fått alt de har pekt på gjennom åtte år med borgerlig styre, eller måten vi møter dem som har minst, på. Uten vilje til kraftige skatteskjerpelser for de rikeste og mer å leve av for folk med lite kommer ikke forskjellene til å gå vesentlig ned. Derfor må vi få til det i årene som kommer. Viderefører vi størsteparten av Høyres skatteutt, blir det ikke penger til nye velferdsreformer og god nok kommuneøkonomi.

SV vil jobbe for at skolefritidsordningen skal bli gratis, og at vi skal få en ordentlig tannhelsereform som tetter det største hullet i den norske velferdsstaten. Og vi er opptatt av å reversere de brutale usosiale kuttene som Høyre-styret har utsatt fattige og syke for de siste årene. Da er ikke fine formuleringer om f.eks. å få fattigdommen blant barnefamilier ned nok. Vi trenger konkrete tiltak.

SV vil være opptatt av omfordeling av makt, enten det handler om å flytte fiskekvoter fra de store trålerrederne til kystflåten eller å gjøre noe med det som vi opplever er altfor mye av en fredning av velferdskapitalister og bemanningsbyråer i regjeringsplattformen.

Plattformen er heller ikke kraftfull nok til å nå klimamålene eller tydelig nok på naturkrisens alvor. Det har den jo til felles med avtroppende regjering, som bommet på klimamålene for 2020, som la fram en plan der de ikke hadde tiltak til mer enn halvparten av de norske klimamålene for 2030.

Men det er jo ikke målestokken. Målestokken nå er det som virkelig skal til for å få til en grønn og rettferdig omstilling. SV vil gjennomføre et rettferdig grønt skifte, der f.eks. økt CO2-avgift går direkte tilbake til folk gjennom en grønn folkebonus. Vi må se at det finnes rettferdige løsninger, komme oss ut av de evige diskusjonene der klimakrisen og fordelingsspørsmål blir satt opp mot hverandre. Vi må lete etter de løsningene som forener begge to. For vi må løse begge to.

Hvis vi skal utvikle grønn industri og sikre arbeidsplassene for framtiden, kan ikke Norge fortsette oljeavhengigheten. I dag har FN vist at de samlede planene for utvikling, produksjon og salg av fossil energi som finnes i verden i dag, vil ødelegge de klimamålene som landene har sluttet seg til. Det planlegges å produsere 57 pst. mer olje og 71 pst. mer gass enn det 1,5-gradersmålet tillater. Det er et paradoks som flertallet i Stortinget er nødt til å svare på. Et flertall av partiene skal altså både satse store ressurser på å produsere og finne for mye, og samtidig ber de samme partiene om troverdighet på at de har en plan for at det ikke skal skje. Det kommer ikke til å gå i hop. Derfor trengs det også en endring i oljepolitikken. Det trengs et bedre svar på FNs oppfordring om å stoppe leting etter ny fossil energi.

Det handler om klimaet, men det handler også om arbeidsplassene, om hvordan vi rustet norsk økonomi for det som skal komme, hvordan vi kan sørge for at det er en framtid for industrien langs kysten.

Den nye regjeringen ønsker vi lykke til i dag. Det er en regjering som selv velger hva den vil være – sentrumsregjering eller del av et rød-grønt samarbeid. Vi får nå et storting med en regjering i midten, en borgerlig opposisjon og en rød-grønn opposisjon der SV er det største partiet. Jeg tror at de valgene regjeringen tar, selvfølgelig

også vil avgjøre hvordan rød-grønne velgere vil se på den, ikke bare den nesten halve millionen som stemte på SV, Rødt eller Miljøpartiet De Grønne, og som kanskje har gitt de aller tydeligste signalene om forandring ved dette valget, men også veldig mange av dem som stemte på Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Vi er klare til å søke rød-grønt samarbeid i dette stortinget. Vi kommer til å møte regjeringen konstruktivt hvis den søker samarbeid med oss. Et slikt samarbeid betyr at vi må komme regjeringen i møte, men det vil også bety at regjeringen må endre kurs i saker som er viktige for SV.

Til slutt: Akkurat nå er spørsmålet om strømpris et svært viktig spørsmål for folk i Norge, og aller mest for dem som har minst, de som skurrer av varmen i frykt for strømregningen. Vi kan ikke ha det slik at en kald høst og en kald vinter fører til at de menneskene som har minst i vårt land, ikke kan ha varme i husene sine. Derfor har SV fremmet forslag i dag om hastetiltak både når det gjelder bostøtte, og ikke minst når det gjelder å inkludere tiltak for dem som har litt mer enn at de kvalifiserer for bostøtte. For bostøtten har vært utsatt for en rekke tøffe kutt i praksis under høyre-regjeringen. Det er bra at regjeringen sier det skal komme noe om noen uker, men vi mener det haster å gi folk trygghet før neste strømregning kommer, og ber derfor om at Stortinget gjør et vedtak som kan gi retning i morgen.

Da vil jeg ta opp SVs forslag.

Presidenten: Då har representanten Audun Lysbakken teke opp dei forslaga han referte til.

Det vert replikkordskifte.

Øystein Mathisen (A) [11:53:58]: Alle barn skal ha lik mulighet til en god utdanning uansett hvor i landet de bor. Da er kvalifiserte lærere en viktig faktor. Vi har en økende lærermangel som spesielt slår ut i distrikterne. Arbeiderpartiet og SV har stått sammen om veldig mange viktige og gode forslag i Stortinget for å få dette til. Man hadde en helhetlig tilnærming til å løse denne utfordringen, der man ønsket å gi lærerne bedre tid og bedre arbeidsforhold, treffsikre opptakskrav på lærerutdanningen, og å stoppe avskiltingen av dyktige, erfarne lærere. Vi må utdanne flere, vi må sørge for at folk blir stående i yrkene, og vi må gjøre noe for å få dem som har vært i yrket, tilbake igjen. Hva tenker representanten Lysbakken at vi sammen kan gjøre i Stortinget for å få til det man har ambisjon om?

Audun Lysbakken (SV) [11:54:48]: Det synes jeg er et viktig spørsmål, og det ligger mye rød-grønn enighet fra forrige periode som kan gjennomføres raskt. Det handler om å stoppe avskiltingen av erfarne lærere, som har vært en form for meningsløs symbolpolitikk

hvor man risikerer å presse erfarne lærere ut av skolen i en situasjon hvor antallet timer som undervises av ukvalifiserte, har økt jevnt og trutt. Sånn kan vi ikke ha det, derfor er det et godt tiltak. Å fjerne firerkravet i matte er også et godt tiltak, rett og slett fordi andre inntakskrav, f.eks. snittkarakterer, er smartere krav. Derfor er jeg helt sikker på at vi kan finne sammen om slike tiltak. Så er det viktig å huske på at hva slags rammebetingelser vi har for skolen, også – tror jeg – er helt avgjørende for entusiasmen over å skulle jobbe der i framtiden. Derfor er ordentlig omfordeling, å skattlegge de rikeste hardere så vi kan øke kommuneøkonomien, også viktig. Det håper jeg Arbeiderpartiet kan være med oss på.

Tina Bru (H) [11:56:02]: Jeg vil benytte anledningen til å starte med å gratulere representanten med valget og også med den veldig viktige rollen som samarbeidsparti for den nye regjeringen her i Stortinget.

Representanten snakket i sitt innlegg her i dag en del om at Hurdalsplattformen ikke er kraftig nok på klima. I Hurdalsplattformen kan vi lese at man vil

«reducere avgifter som rammer folk flest, som for eksempel elavgift og drivstoffavgifter, herunder differensiert veibruksavgift».

Det jeg lurer på, er om SV kan støtte et budsjett som foreslår å redusere veibruksavgiften, og på den måten svekke insentivene til grønn omstilling, etter hvert som man trapper opp CO₂-avgiften. Kan SV støtte en slik tilnærming og med det støtte et slikt budsjett hvis det kommer forslag om det?

Audun Lysbakken (SV) [11:56:53]: Når jeg legger vekt på at regjeringserklæringen er for svak på klima, er det fordi jeg måler den opp mot det vi nå må gjøre. Jeg ser jo at det kan være fristende fra borgerlig side å bruke den anledningen til grønnvasking av Høyres profil. Det er veldig mye å gå på når det gjelder Høyre og klimapolitikken også.

Vi er veldig tydelig på hva vi mener om CO₂-avgift. Den må trappes opp lineært. Vi er imot tiltak som svekker klimaeffekten. Jeg opplever at det regjeringspartiene er ute etter, er å finne måter å gjennomføre dette på som samtidig tar vare på sosiale og geografiske hensyn. Det er vi også veldig opptatt av. Og så tror vi det finnes smartere måter å gjøre det på enn det Arbeiderpartiet og Senterpartiet har pekt på til nå. Det er det som ligger i vårt forslag om en grønn folkebonus.

Tina Bru (H) [11:57:58]: Jeg tror vi alle er enig i prinsippet om at når man øker avgifter som rammer folk flest, er det også fint å ta ned noen andre. Mitt konkrete spørsmål var om SV er villig til å støtte forslag som rett og slett svekker poenget med økning i CO₂-avgiften, po-

enget med å sette en pris på det å forurense. Hvis man kompenserer på noe som egentlig holder det på stedet hvil, oppnår man ikke den effekten. Derfor la vi frem forslag i vårt budsjett om også å senke noen avgifter, gi noen andre fradrag – pendlerfradraget er et eksempel – for nettopp å bøte på at man øker CO₂-avgiften.

Men representanten svarer ikke på det jeg spør om, som er om han kan støtte et budsjett som faktisk svekker den viktige mekanismen som ligger i økningen av CO₂-avgiften. Vi kommer ikke i mål hvis vi skal drive og kompensere på det som den er ment for. Jeg ønsker meg et tydeligere svar på det. Så hadde det også vært fint å vite om SV er enig i at det haster med at regjeringen legger frem denne nye klimaplanen de har varslet, om de vil støtte forslaget vi har fremmet i Stortinget om at den må komme senest innen utgangen av februar 2022.

Audun Lysbakken (SV) [11:58:59]: Først skal jeg takke for gratulasjonen og ønske representanten Bru velkommen til huset. Jeg ser fram til godt samarbeid også med Høyre når vi er enige. Så skal vi se på Høyres forslag nå, det kan godt hende vi kan finne sammen om noe allerede nå.

Det er bra at representanten Bru nå er veldig tydelig på svakhetene ved det å uthule CO₂-avgift, for det er akkurat det det borgerlige flertallet har drevet med de siste årene gjennom sitt budsjettssamarbeid med Fremskrittspartiet. Så har regjeringen nå lagt fram noe som er tydeligere, i trygg forvisning om at de denne gangen slipper å forhandle med Fremskrittspartiet. Jeg synes det er fint at man høyner ambisjonsnivået, men jeg tror vi nå skal kunne erkjenne at vi nå heldigvis er i en situasjon som er motsatt av det som har vært de siste årene, nemlig at den sittende regjering skal møte et parti til forhandlinger som har høyere klimaambisjoner, mens regjeringen Tina Bru satt i, baserte seg på samarbeid med et parti som alltid ville ta ned klimaambisjonen.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:00:13]: Jeg vil gratulere og for så vidt også takke representanten Lysbakken for at vi nå får en mindretallsregjering, som gjør det mye mer spennende på Stortinget.

Vi har nå mange politikere i Norge, i både SV og andre partier, som ønsker å legge ned olje- og gassnæringen og snakker den ned, selv om vi ser at de bruker pengene som denne næringen skaper, med begge hender. SV har holdt på med dommedagsprofetier om næringen i en årrekke, men uttalelser i forbindelse med oljeskattepakken tar kaka. Representanten Kaski sa: Det finnes ingen garanti for at oljen fortsatt vil være lønnsom etter krisen.

Og videre:

«Jeg tror vi går inn i en mer eller mindre permanent tilstand av lavere oljepris nå, både neste år og i tiårene framover.»

Aldri før har Norge tjent mer på olje og gass enn de siste månedene. Hvordan synes representanten Lysbakken partiets oljeanalyse traff, og vil SV ta oljepolitikk inn i budsjettforhandlingene med Arbeiderpartiet og Senterpartiet?

Audun Lysbakken (SV) [12:01:16]: For det første sier jeg takk for alle lykkønskninger, men jeg vil understreke at selv om det kan ha den bieffekten å gjøre hverdagen til representanten Listhaug mer spennende – noe jeg for så vidt synes er hyggelig – er hele poenget for SV med å gå i opposisjon at vi tror vi kan få til mer på den måten. Mitt mål er at representanten Listhaug i sum vil være mer misfornøyd med at vi tok det valget når vi kommer utover i perioden.

Ja, jeg mener SVs analyser når det gjelder olje, står seg godt, for i oljepolitikken til flertallet i norsk politikk tar man ikke inn over seg det som er den brutale matematikken i klimapolitikken: Det er allerede funnet mer fossil energi i verden enn det vi kan brenne. Da er det veldig risikabelt å legge dette landets økonomiske framtid – framtiden til industrien vår – på et veddemål om at vi skal kunne klare å selge så mye som det Fremskrittspartiet og en rekke andre partier legger opp til.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:02:21]: Det er jo kreativt å påstå at analysen står seg godt i en tid der vi tjener mer enn noen gang, men det er nå så.

Jeg er interessert i å få svar på det andre spørsmålet mitt. Fremskrittspartiet har jo erfaring med å sitte i budsjettforhandlinger. Vi har i en del av de forhandlingene dratt inn saker som ikke nødvendigvis er en del av budsjettet. Jeg kan nevne at vi i årets budsjett endelig klarte å få både Venstre og Kristelig Folkeparti i kne og stramme inn på antall år man må være i Norge før man får permanent opphold. Derfor er spørsmålet mitt nok en gang: Vil representanten Lysbakken og SV ta oljepolitikken med seg inn i forhandlinger om statsbudsjettet og kreve gjennomslag for det vi vet partiet vil, nemlig å starte en avvikling og ikke en utvikling av denne næringen? Det er det mange som er bekymret for, og jeg synes det hadde vært veldig fint om vi kunne få et svar og en avklaring på det her og nå.

Audun Lysbakken (SV) [12:03:23]: SV vil selvfølgelig bruke sin innflytelse i Stortinget til å søke å prege også olje- og gasspolitikken. Det vil vi selvfølgelig. Hvorfor er dette viktig? Jo, det er viktig av klimahensyn, men det er også en utrolig viktig diskusjon og noen utrolig viktige veivalg som nå foregår om framtiden for norsk industri. Dette «utvikle, ikke avvike»-slagordet er litt rart, for det høres ut som at det er oljen som aldri skal avvikes, selv om alle egentlig innser at verden etter hvert skal bort fra

fossil energi. USA og EU skal være karbonnøytrale i 2050. Kina skal være karbonnøytralt i 2060.

Vi må jo forberede oss på en verden hvor det ikke lenger vil være et stort marked for fossil energi. Noe annet er jo en økonomisk undergangsoppskrift for dette landet. Da er jo ikke spørsmålet hvordan vi utvikler eller avviker oljen, men hvordan vi utvikler eller avviker industrien. Da er en mer oljeuavhengig politikk en oppskrift for å utvikle og bevare industrien vår, mens Fremskrittspartiets linje er en linje for avvikling.

Presidenten: Tida er ute. – Lysbakken må venta litt, det kjem ein replikk til.

Audun Lysbakken (SV) [12:04:39]: Presidenten banket så hissig at jeg følte at det var på tide å gå ned!

Presidenten: Det er godt representanten har respekt, men alt med måte!

Sveinung Rotevatn (V) [12:04:54]: Lat meg også starte med å gratulere representanten Lysbakken med eit godt val og kondolere med at det ikkje førte til regjeringdeltaking for hans parti. Men dette er like fullt ei regjering han har sleppt fram, og det var til og med ei regjering som representanten i sitt innlegg sa at han kjende glede over. Det er fristande å konkludere med at representanten Lysbakken må vere lett å glede. Men lat oss no bore litt i det denne regjeringa står for, og det gjeld særleg klima og natur.

Når eg les Hurdalsplattforma, og eg les om det som står om klima og natur, ser eg utelukkande svekkingar av dagens politikk. På klimaområdet skal det verte billigare å fly, billigare drivstoff, dyrare å kjøpe elbil og ein svekkjer sjølve elbilmålet. På natur skal ein jakte meir på utrydningstruga rovdyr, grunneigarar skal få vetorett mot vern, og ein skal ha ein meir laussleppt arealpolitikk enn i dag.

Då er spørsmålet mitt til SV veldig enkelt, og det er: Meiner SV at klima- og miljøpolitikken i Hurdalsplattforma i sum er betre for klima og miljø enn den den førre regjeringa førte?

Audun Lysbakken (SV) [12:05:57]: Når vi er glade for regjeringsskifte, er det fordi den regjeringen Venstre har vært en del av, har vært en regjering som systematisk har ført en usosial fordelingspolitikk, og som ikke har nådd de viktigste målene i klimapolitikken – bommet på 2020-målene og satte en plan for å bomme på 2030-målene.

Når det gjelder den heltefortellingen som Venstre nå prøver å skape for seg selv – og jeg anerkjenner at Venstre har stått på riktig side og prøvd å gjøre en god jobb for klima og miljø – er klimasaken ikke tjent med å lage en heltefortelling om en regjering som mislyktes.

Jeg skjønner at Venstre kan ha partitaktiske behov for det, men klimasaken er ikke tjent med det, for den regjeringen Rotevatn var klimaminister i, leverte for dårlig.

Så svarer ikke jeg for Hurdalsplattformen – klima og natur var en av grunnene til at vi forlot Hurdal. Jeg svarer for SVs politikk og det vi har tenkt å gjøre. Dette er en ny frisk, så får regjeringen vise sine kort, (presidenten klubber) og så skal vi forhandle med den. Vi kommer til å stille tøffe klima- og naturkrav.

Presidenten: Tida er ute.

Sveinung Rotevatn (V) [12:07:06]: Representanten Lysbakken svarar jo ikkje på spørsmålet. Han vel aktivt å la vere å svare på spørsmålet, for han seier at han ikkje svarar for Hurdalsplattforma. Han gjer det enkelt for seg med å ta den tilnærminga til dette, for det er lett å samanlikne med sitt eige partiprogram eller samanlikne med eit ideal, men når vi snakkar om kva regjering som styrer Noreg, er det ikkje heilt urimeleg eller unaturleg å samanlikne ei regjering sin politikk med den førre regjeringa sin politikk.

Det er kanskje ein grunn til at representanten ikkje vil svare ja eller nei på det spørsmålet, og det er fordi det er ikkje mogleg å sjå i denne regjeringsplattforma at det skjer noka styrking av klima- eller naturpolitikken – snarare tvert imot. Eg er kanskje mest bekymra for det på naturområdet, for mykje av klimapolitikken handlar om avgifter, og det skal ein forhandle i statsbudsjettet, men når det gjeld spørsmål om vern, spørsmål om rovdyr, spørsmål om å ta vare på sårbare økosystem, vert det stort sett bestemt i regjering. Er representanten Lysbakken komfortabel med det, når ein ser kor svakt det politiske grunnlaget her er?

Audun Lysbakken (SV) [12:08:09]: Jeg er uinteressert i problemstillingen fordi avtroppende regjering kan ikke være målestokken. Avtroppende regjering, hvor representanten Rotevatn satt, mislyktes. Det er det som er fasiten etter åtte år med borgerlig regjering. Man mislyktes i å nå 2020-målene, mislyktes i å legge en holdbar plan for å nå 2030-målene.

Nå har vi en ny regjering som knapt har begynt å jobbe. Da er det heldigvis for tidlig å si om de vil mislykkes eller ikke, men det de har lagt fram i regjeringsplattformen, er ikke tilstrekkelig til å lykkes. Det er likevel en ny start. Vi er ferdig med en regjering som ikke fikk det til. Vi har fått en ny regjering som nå har en mulighet, og som må forhandle i Stortinget – håper vi – med et parti med langt større ambisjoner. Så får vi møtes igjen – vi får sikkert mange anledninger til det underveis også – og oppsummere når det har gått tid, når vi kommer til 2025. Det er da vi vet svaret på Rotevatns spørsmål.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Bjørnar Moxnes (R) [12:09:31]: Valget i høst var historisk – ikke bare kom Rødt over sperregrensen som første nye parti siden den ble innført, men vi fikk også et historisk sterkt flertall for en ny og mer rettferdig kurs for landet, som Gahr Støre slo fast i redegjørelsen sin.

Det er veldig etterlenget med et skifte etter åtte mørkeblå år. Jeg synes det gir en friskere eim i luften der ute. Vanlige folk er klare, det ser vi på valgresultatet, med 100 mandater for et skifte. Nå må vi få en slutt på at milliardærene får alt de peker på, forskjellene må ned.

Det er flere gode intensjoner i Hurdalsplattformen om å redusere ulikheten og urettferdigheten, om en sosialt og geografisk rettferdig miljøpolitikk, at vi ikke skal kommersialisere grunnleggende velferdstjenester og også å likestille tannhelsetjenesten med andre helsetjenester. Men så langt er dette ord på et papir. På flere felt er også plattformen altfor blass til å kunne sikre det skiftet som folk har stemt fram, og som landet vårt trenger.

Nå trengs det handlekraft. Den rød-grønne jolla fra Hurdalssjøen trenger en påhengsmotor som gir både fart og retning, og Rødt står klar med forslag for å hjelpe regjeringen med å sikre en reelt ny kurs.

I landet vårt har et stort flertall i befolkningen lenge ment at det er en hovedoppgave for politikerne å få ned forskjellene mellom folk. Det er ikke rart, for Norge har blitt et klassesamfunn med altfor store økonomiske og geografiske forskjeller. Hvor man bor, og hva man har på konto, har altfor mye å si for hvor mye makt og hvilke muligheter man har. Derfor lurar jeg på: Er det et arbeidsuhell når det i plattformen står en setning om å bevare de små forskjellene i Norge? For dette er jo formuleringer som vi kjenner igjen fra plattformene til forskjellsfornekterne i Høyre og Fremskrittspartiet. Det henger ikke helt på greip når det også står i plattformen:

«Økende avmakt, tjenester som privatiseres og sentraliseres, og økende ulikhet tærer på tillit, trygghet og samhold.»

Forskjellene har økt i mange tiår under vekslende regjeringer, også på Arbeiderpartiets og Senterpartiets vakt. Vi skal ikke bevare de forskjellene, de skal ned – ikke minst fordi vi vet at koronapandemien har økt forskjellene enda mye mer. Mange milliardærer har blitt enda rikere gjennom krisen, mens hundretusener av arbeidstakere har mistet jobben, blitt permittert, rast ned i inntekt. Så fikk vi – opposisjonen i forrige periode – heldigvis løftet nivået på dagpengene, og regjeringen har varslet en forlengelse av dette så lenge krisen varer. Da lurar jeg på: Hvorfor skal vi ikke lære av erfaringene vi gjorde oss våren 2020 om at sikkerhetsnettet var for svakt da krisen traff oss? Hvorfor skal arbeidsledige i

2023, særlig de som har hatt lav inntekt, klare seg på mindre dagpenger enn de som er arbeidsledige i 2021?

Så handler også kampen mot Forskjells-Norge om kampen mot sentralisering. Derfor vil jeg gratulere Bunadsgeriljaen med en viktig seier for fødetilbudet i Kristiansund, og også aktivistene på Helgeland med Høgskolen i Nesna. Men kampen er ikke over, den fortsetter for en aktiv distriktspolitikk for arbeid og velferd i hele landet vårt, for Ullevål sykehus og for et oppgjør med tvangssammenslåinger også på Vestlandet, Sørlandet og i hele Norges land.

Vi vet at det blinker kode rød for både miljøet og menneskeheten. På dette feltet leverer ikke regjeringen. På én side er det økte mål om utslippskutt – vel og bra. Samtidig viderefører den mye av Erna Solbergs oljepolitikk. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har også inngått forlik med de borgerlige, som har vist seg å være utrolig lønnsomme, først og fremst for oljedirektørene. Stø kurs for mer oljeleting er ikke hva verden trenger, og vi har funnet mer olje og gass enn det klimaet tåler at vi brenner opp.

De rikeste ti prosentene slipper ut dobbelt så mye som resten av oss, og de strengeste kravene må stilles til dem som slipper ut mest. Jeg tror vanlige folk er klare for en innsats for klimaet så lenge alle bidrar. Rødt er en pådriver for at miljøpolitikken blir både kraftfull og rettferdig. Da er det viktig at miljøavgifter som den varslede økte CO2-avgiften gjøres sosialt og geografisk rettferdige. Her har Rødt konkrete forslag som vi gjerne hjelper regjeringen med å få gjennomført.

Så er det et forslag som vi fremmer i dag, som jeg håper alle partier i salen ser nytten av. På samme måte som regjeringen svarer på spørsmål fra Stortinget og også leverer økonomiske beregninger til alternative budsjetter, mener Rødt at regjering og embetsverk må gi svar om klimateffekten av tiltak i behandlingen av regjeringens varslede klimabudsjett. På samme måte som vi kan få beregnet fordelingseffekten av partienes skatteopplegg, bør også fordelingseffekten av klimapolitikken beregnes, så den blir både treffsikker og rettferdig. Et sånt forslag tror og håper jeg alle partier bør kunne samle seg bak.

Vi vet at rekordhøye strømpriser bekymrer veldig mange, og at sjokkprisene forsterker Forskjells-Norge. Markedet har spilt fallitt, og Rødt vil ta tilbake kontrollen over arvesølvet vårt. Vi vil styre kraften og kraftprisene i tråd med norske interesser, vi vil si nei til nye eksportkabler og bremse eksporten gjennom eksisterende kabler. Vi har i årevis gått i spissen for tiltak for folk med dårlig råd og høy strømrkning og fremmet forslag om at dette må på plass raskt på Stortingets første møte i denne sesjonen. Jeg vil ønske både Høyre og regjeringen velkommen etter på viktige punkter i dag, men vi har stadig en vei å gå.

Så vil et annet viktig slag i denne stortingsperioden stå om kommersialiseringen av barnehagesektoren. Rødt går i spissen for en profittfri barnehagesektor. Her er det gode intensjoner i plattformen fra Hurdal, i sterk kontrast til den regjeringen som mente det ikke var noen prinsipiell forskjell på å drive barnehage og å drive bilverksted. At vi nå har en regjering som ser forskjell på barn og biler, er et framskritt og et godt utgangspunkt. Men så er det 100 pst. umulig å sørge for at offentlige tilskudd og foreldrebetaling går fullt ut til barnehagedrift og barnas beste uten å gjeninnføre profittforbudet i barnehageloven. Plattformens punkter om kommersielle barnehager lar seg umulig gjennomføre i forlik med de borgerlige. Derfor må regjeringen komme til venstresiden i Stortinget for å sikre en ny politikk, og Rødt står klar for å trekke i riktig retning. Nå har det vært velferdsprofitørenes tur altfor lenge, nå må det være nok.

Regjeringen sier at den skal flytte makt til vanlige folk. Det forplikter, det må flyttes makt i arbeidslivet, og vi må få flere fagorganiserte – tariffavtaler. Så vet vi mer enn nok om hvordan innleie og bemanningsbyråer har fått bre seg og undergravd faste hele stillinger i arbeidslivet – på byggeplasser, men også i offentlig sektor og på verftene våre. Tiltaket som trengs, er et forbud mot disse bemanningsbyråene.

Det har aldri vært en selvfølge at arbeidsfolk og folk med dårlig råd har noe de skal ha sagt, og det å stå opp for dem er en oppgave vi tar på største alvor. Med vårt rekordvalg har vi nå fått en sterkere stemme på Stortinget. Vi har over 140 000 stemmer i ryggen, og folk fra hele landet har gitt oss tillit. I økende grad er vi et parti for dem som sitter nederst ved bordet. Vi skal være en konstruktiv, en utålmodig og en uredde kraft på Stortinget. Plattformen er en start fra regjeringen, men der intensjonene er gode, er det mye som mangler på tiltakssiden. Men med hjelp fra en rød og kraftig påhengsmotor har jeg stor tro på at det blir mulig å lage vei i vellinga.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [12:19:36]: Norge skal omstille store deler av vår industri de kommende årene, og vi må gjøre det på ryggen av eksisterende industri. En slik omstilling kommer til å kreve bl.a. mye fornybar energi. Jeg forstår at Rødt vil kutte sterkt i oljeproduksjonen og stoppe all leting, samtidig som Rødt smeller døra igjen for bl.a. utvikling av havvind. Kombinert er dette noe som vil gjøre det svært vanskelig for norsk industri, og vil sette norske industriarbeidsplasser i fare. Og som jeg så lederen i Greenpeace sa: Rødts nei tjener verken klima eller arbeidsplasser. Jeg vil spørre om representan-

ten Moxnes, som jo også er leder i Rødt, vil være med og revurdere Rødts holdning til dette og kunne støtte tiltak som kan styrke utviklingen av havvindteknologi?

Bjørnar Moxnes (R) [12:20:36]: Vårt nei til havvind handler om et føre-var-prinsipp. Vi har lært litt av de voldsomt mange flausene med vindkraft på land. Alle var ukritiske til vindkraft på land. Så kom det, og vi så konsekvensene, og nå har mange tatt litt mer til vettet. Vi vil unngå å ødelegge for fiskeriene og ødelegge miljøet som finnes i havet, ved å ha en streng føre-var-holdning til dette.

Når det gjelder industriens framtid på land, er det jo sånn at industrien trenger kraft, og da er det veldig rart at Arbeiderpartiet er for å sende 10 pst. av Norges kraftproduksjon ut i Nordsjøen. Det vil ikke kutte utslippet globalt – for man vil da sende gassen til kontinentet istedenfor, til forbrenning der – men det vil tappe fastlandet for 15 TWh med strøm, som desperat trengs for å få bygget ny, grønn industri på land. Det standpunktet bør kanskje Arbeiderpartiet vurdere å revurdere. Det er industrifiendtlig og har null klimaeffekt.

Stein Erik Lauvås (A) [12:21:44]: Hvis det er noen som bør revurdere sine standpunkter i denne saken, tror jeg det er Rødt – med all respekt å melde.

Frøde Alfheim, forbundsleder i Industri Energi, uttaler i sakens anledning:

«Et totalt nei til havvind vil brutalt svekke norsk industri sin mulighet til å ta en sentral rolle i det grønne skifte både nasjonalt og internasjonalt. For eksempel Aker Verdal har hatt produksjon og leveranser til denne industrien for å kompensere noe for manglende oppdrag til oljeindustrien.»

I plattformen skriver regjeringen:

«Legge til rette for en storstilt satsing på havvind gjennom en ambisiøs nasjonal strategi for havvind som blant annet inkluderer satsing på norsk leverandørindustri, et godt regelverk og utvikling av nettinfrastruktur (...).»

Vil Rødt virkelig i denne salen si nei til å være med på denne satsingen, som kan trygge framtiden for mange, mange tusen industriarbeidsplasser og hjelpe til med den grønne omstillingen?

Bjørnar Moxnes (R) [12:22:45]: Rødt er et parti som er konstruktivt. Vi har et primærstandpunkt. Når det ikke får flertall i denne salen, er vi naturligvis veldig klare for å sørge for at det som da bygges ut, skjer på en måte som både ivaretar miljøhensyn og sikrer at oppdragene går til norsk industri. Her er nå utfordringen vår at vi er en del av EØS. Det gjør det vanskelig å prioritere og sikre at oppdragene går til nettopp norske verft. Vi ønsker en langt mer aktiv industripolitikk for å sørge

for at nettopp det skal skje. I tillegg har vi en politikk – til forskjell fra Arbeiderpartiet – som kan sørge for at vi får nok kraft til å bygge mer grønn industri også på land. Det er veldig merkelig at man altså ønsker å sende 10 pst. av kraftproduksjonen vår ut på havet, i stedet for å sikre at kraften går til industrien på land, og det må Arbeiderpartiet svare for: Hva er logikken i en sånn type politikk?

Peter Frølich (H) [12:23:57]: Jeg vil starte med å gratulere Moxnes og hans parti med et godt valg. Det har nok, fullt fortjent, skapt glede i Rødt.

Jeg tror nok også vi skal ta på alvor at det skaper bekymring hos veldig mange andre i Norge, som er bekymret for autoritære krefter på frammarsj, for splittende og til dels skamløs retorikk og populisme og ikke minst for at det også er partier som kan gå til valg og lykkes med å ville snu opp ned på verdens beste og mest stabile demokrati. Det er god grunn til bekymring. Når vi hører Moxnes både i valgkamp og fra talerstolen, sitter vi igjen med et spørsmål om, i fullt alvor, Rødt og Moxnes vet hva som står i Grunnloven § 105. Siden jeg vet at Moxnes er en kunnskapsrik kar, gjør han sikkert det, men det viktige spørsmålet da er: Tar de det på alvor?

Bjørnar Moxnes (R) [12:25:01]: Det er i grunnen ingen tvil om Rødts politikk når det kommer til demokrati og vårt syn på det. Vi er et parti som både prinsipielt og ikke minst i praktisk politikk kjemper for mest mulig folkestyre, naturligvis i et system som også har ukrenkelige rettigheter for enkeltindivider, som ikke kan overkjøres av noe flertall gjennom ulike flertallsvedtak. I Stortinget har vi sett at Høyre i regjering dessverre har gått i spissen for å innskrenke og innsnevre veldig mye av Stortingets kontrollfunksjoner overfor regjeringen for å kunne ha en demokratisk kontroll med det som den utøvende makt i vårt system driver med. Så både i praktisk politikk, på Stortinget, i kommunestyre, i fylkesting, slåss vi for mer demokrati, mer folkestyre, og også prinsipielt er vi tydelige på vårt syn på det. Så det er egentlig kanskje mest inne i Høyres hode forvirringen først og fremst råder.

Peter Frølich (H) [12:26:05]: Grunnloven § 105 slår fast den private eiendomsretten. Den private eiendomsretten er ikke noe for de få, det er for alle i Norge, rik og fattig, gammel og ung, som beskyttes mot at autoritære politikere kommer inn og tar og beslaglegger det de eier. Det kan jeg forstå er en rettighet som må være irriterende for Rødt mange ganger, fordi det er et effektivt hinder for mye av Rødts politikk. Vi kan ta noen eksempler fra programmet: For eksempel er det å gjøre bedrifter om til tvungne kooperativer eller gå inn og be-

slaglegge eiendeler som eieren selv ikke bruker, politikk som aldri ville passert i en norsk domstol. Det lar seg ikke gjøre med vår grunnlov, det lar seg ikke gjøre i vår rettsstat.

Spørsmålet mitt til Rødt er veldig enkelt og greit: Vil de endre menneskerettskonvensjonen? For det er de nødt til hvis de skal gjennomføre dette. Vil de endre Grunnloven og svekke den private eiendomsretten hvis de skal gjennomføre dette? Det er greit for oss å vite, for da vet vi når vi skal stemme nei.

Bjørnar Moxnes (R) [12:27:10]: Ja, det vil nok Høyre være veldig klar på, når det trengs et nei fra Høyres side. Det vi ønsker å sikre, er de manges eiendomsrett og også rett til å være med og bestemme over samfunnets utvikling i stort. Det er klart det finnes en kapitalistisk eiendomsrett som gjør at noen mennesker har rett til å herske over andres arbeid, til å diktere og ha kommando over deres arbeidsinnsats. Det er Høyre veldig for. Vi er derimot veldig for en demokratisk styring også i arbeidslivet, at de ekte verdiskaperne, altså arbeidstakerne, også skal ha demokrati på arbeidsplassen sin, kunne velge sin egen sjef til og med. Det er demokrati i praksis. Vi er for å utvide arbeidsfolks innflytelse over virksomheten de jobber i, gjennom valg av ledelse. Vi synes det er viktig å kunne gjøre det mulig for arbeidstakere å kunne eie mer av virksomheten de jobber i, for å sikre mer maktspredning, mens Høyres politikk i praksis alltid fører til kapitalistisk maktkonsentrasjon på stadig færre hender. Det ser vi gang etter gang etter gang.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:28:27]: Jeg vil også gratulere Moxnes med vervet som parlamentarisk leder og håper at hans nå større gruppe fortsetter å støtte Senterpartiet og Arbeiderpartiets kulturpolitikk, sånn som de ofte gjorde i forrige periode. For etter alle høyre-regjeringene er det også i kulturpolitikken nå behov for mer sosial og geografisk utjevning. Derfor vil den nye regjeringen gjennomføre et nytt lokalt og regionalt kulturløft – et løft som skal komme hele landet til gode og sørge for at folk har tilgang til kunst og kultur, uavhengig av hvem de er, eller hvor de bor. Derfor skal vi bl.a. opprette regionale kulturfond, styrke regional filmsatsing, legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og -miljøer utenfor Oslo og gradvis øke kulturens andel av statsbudsjettet med 1 pst., sånn at den lokale kulturelle grunnmuren skal få mer ressurser, som bibliotekene og Den kulturelle skolesekken.

Vil Rødt være med på å støtte kulturløftet vårt, som særlig skal satse på lokal og regional kultur?

Bjørnar Moxnes (R) [12:29:27]: Dette er et av områdene hvor det er mange gode intensjoner i erklæringen fra Hurdalskameratene. Det er felter hvor vi nok er mer

uenige enn på dette. For oss handler nettopp dette om å kunne gi gode økonomiske rammer for et fritt og uavhengig kulturliv landet rundt, og alle tiltak fra regjeringen som trekker i en sånn retning, vil Rødt støtte med både liv og lyst, er jeg sikker på.

Ola Elvestuen (V) [12:30:15]: Rødt sier stadig at de er for kraftfulle klimatiltak. Likevel er de stadig imot økning av grønne avgifter. Man har tidligere vært imot bomringen, f.eks. i Oslo eller andre store byer, man er imot et samarbeid i Europa om kraftkabler, man er imot å utvide et sterkere klimasamarbeid i Europa gjennom EØS-avtalen, og vi har i dag også hørt at Rødt er imot at vi skal bruke kraft fra land eller tiltak overfor petroleumssektoren for å få ned utslippene der. Vi er helt nødt til å kutte utslipp i petroleumssektoren med 50 pst. for å ha mulighet til å nå målene om å kutte utslippene med 55 pst. innen 2030. Er Rødt imot å kutte de norske utslippene med 55 pst. innen 2030, eller hvordan har de tenkt å få det til?

Bjørnar Moxnes (R) [12:31:17]: Rødt støtter og til og med høyner målene for utslippskutt, men vi går ikke på den klimabløffen som ligger i å skulle sende ren, fornybar strøm ut til elektrifisering av oljeplattformene våre. For hva skjer da med gassen som i dag driver dem? Jo, den eksporteres i stedet til kontinentet og til England til forbrenning der. Det vil ha null effekt på globale utslipp at vi sender strømmen ut til Nordsjøen. Det er en ren bløff. Det vil føre til at vi mister kraft som kan brukes til å bygge grønn industri i Norge, som vil bli viktig for å bidra i en global klimadugnad. Det samme ser vi med stadig flere eksportkabler for strøm. Det tapper Norge for strøm som trengs til å foredle råvarer med lavt CO₂-utslipp, til forskjell fra land hvor det brukes gasskraft og kull istedenfor. Så det er etter vårt syn feil miljøpolitikk, og det er vi imot av den grunn.

Ola Elvestuen (V) [12:32:22]: Man kunne også brukt det å få ned utslippene i petroleumssektoren for å få opp teknologien på flytende havvind – en tilleggs-effekt. Men til tallene: I dag er norske utslipp 49,3 millioner tonn. For å redusere med 55 pst. innen 2030 må det være 23,04 millioner tonn. Dit kommer vi ikke uten å kutte minst 50–60 pst. innenfor petroleumssektoren og i produksjonen. Da må vi også bruke kraft fra land. Vi kan bruke flytende havvind, vi kan bruke lokal CCS, men det må gjennomføres, ellers når vi ikke målet. Spørsmålet er igjen: Er ikke Rødt villig til å ha nok tiltak for å redusere de norske utslippene med 55 pst.? Det er de norske utslippene dette telles innenfor.

Bjørnar Moxnes (R) [12:33:18]: Rødt har lagt fram en rekke forslag, en egen plan, for å kutte utslipp i Nor-

ge kraftig. Vi må fly mindre, vi må bruke bilen mindre, vi må få elektrifisert fastlandsindustrien vår – en rekke tiltak, en rekke felt for å få ned utslippene kraftfullt, rettferdig og fort nok. Men det er litt merkelig, dette med oljeplattformene våre. Elvestuen kan jo ikke nekte for at når det gjelder den gassen som i dag brukes for å drive plattformene, og hvis man henter strømmen fra land istedenfor, blir den samme gassen eksportert til forbrenning på kontinentet eller i England. Det vil ha null effekt på globale utslipp hvis man gjør det på den måten. Så baksiden er naturligvis at hvis man gjør det sånn, tapper man fastlandet for masse strøm som trengs for å bygge grønn industri – som vi ser på nyhetene i disse dager. Vi mener det er en motsetning mellom den politikken og faktisk å sikre et reelt, grønt skifte for industrien vår.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Guri Melby (V) [12:34:46]: Venstre har lagt bak seg nesten fire år i regjering, og etter å ha sittet med makt i åtte år greide vi denne høsten å få framgang ved valg. Det er faktisk ganske historisk – det er ikke noe som skjer veldig ofte. I likhet med andre partiledere som har vært her oppe og tolket sine valgresultat som et eksempel på hva velgerne vil ha mer av, tolker jeg selvsagt det resultatet som et eksempel på at velgerne ser at det trengs et sterkt, liberalt, grønt og internasjonalt orientert parti på Stortinget. Etter å ha sett regjeringserklæringen er jeg ikke noe mindre i tvil om at det er nødvendig, og at Venstre har en viktig rolle å fylle i dette stortinget. Heldigvis er det en mindretallsregjering, og det betyr jo i praksis all makt i denne sal. Jeg håper denne salen bruker den makta til å sørge for at vi trekker politikken i en grønnere retning.

Gjennom valgkampen så vi at den gang statsministerkandidat – nå statsminister – Jonas Gahr Støre brukte mye tid på å snakke om «vanlige folk». Det har vært mange som har tatt opp det begrepet også i denne debatten, og mange har spekulert litt i hvem disse vanlige folkene er. Jeg tror mange av oss som er i denne salen, også ganske ofte føler oss som vanlige folk, selv om vi har litt uvanlige roller i samfunnet, men jeg må innrømme at jeg ikke var helt forberedt på at jeg skulle være en av disse vanlige folkene som ble truffet av politikken til regjeringen. Det skal jeg si litt mer om senere.

Arbeiderpartiet er på sitt beste et parti som jeg har stor respekt for, et parti som tør å stå i store reformer, og som ofte mener at det er viktig å gjøre det rette, ikke alltid bare det som er populært. Men det er jo flere som har brukt formuleringer som f.eks. Arne Strand, som sa at ørnen i norsk politikk dessverre ble «en meis blant mange» i et nytt partilandskap. Etter mitt skjønn har statsministerens parti blitt et parti som har blitt drevet fra skan-

se til skanse for å greie å holde et parti som SV inne og greie å sørge for at Senterpartiet ikke tok for mange av deres velgere. Resultatet, mener jeg, er en politikk preget av floskler og slagord og lite konkret innhold.

Jeg mener at politikken skal bedømmes på innhold og konkrete tiltak og ikke på retorikken, og det skal jeg love at vi skal gjøre også med denne regjeringen. Vi kommer til å holde Arbeiderpartiet til de standardene de har satt til seg selv som styringsparti, og vi skal bidra til å fylle de tomme frasene til Støre og Vedum med reelt politisk innhold som gir flere muligheter og mer frihet til alle. Vi kommer de neste fire årene til å levere forslag som skal få ned utslippene, som skal gjøre skolen bedre, og som skal gi næringslivet en strak vei inn i det grønne skiftet.

Dette er ikke vår regjering. Flertallet har denne regjeringen takket være SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Allikevel skal vi bruke hver mulighet til å fremme en god politikk som tar landet framover og ikke i revers.

Dessverre synes jeg det ble litt for mye Trygve Slagsvold Vedum og litt for lite Jonas Gahr Støre i redegjørelsen som statsråden holdt fra denne talerstolen på mandag. Den var fattig på konkret politikk, og den var rik på billige floskler. Vi kjenner det fra valgkampen, men nå mener jeg at tiden er inne for å bli konkret. Og hvem sin tur er det egentlig? Mange av disse flosklene er det jo lett å være enig i, men hva betyr det? Hvem går det på bekostning av? Hva betyr det når vi sier at vi skal sette vanlige folk først, når vi skal utvikle hele Norge, og når vi skal ha gode tjenester nær folk? Veldig fine ord, men hvordan oppnår man det egentlig?

Det som framfor noe treffer vanlige folk, er at denne regjeringen setter klimapolitikken på pause. Ja, den deler forrige regjeringens klimamålsettinger, og det er ikke alle land der nasjonalforsamlingen er enig om et slikt mål. Det er altså situasjonen hos oss, og det skal vi være glad for. Det at vi har en debatt om tiltak og ikke om målsetting, er et veldig godt utgangspunkt for faktisk å lykkes med klimapolitikken.

Allikevel greier jeg ikke i regjeringserklæringen å finne et eneste nytt tiltak som gjør at Norge kutter mer utslipp enn det dagens klimaplan legger opp til. Tvert imot er det flere forslag her som bidrar til å svekke og til å uthule de tiltakene som allerede ligger i klimaplanen. Regjeringen vil gjøre det billigere å fly, den vil gjøre det billigere å kjøpe bensin, og så vil den gjøre det dyrere å kjøpe elbil. Dette er for meg helt umulig å forene med en offensiv og god klimapolitikk.

Så høres det unektelig fint ut at man skal greie å lage unntak fra en del av disse avgiftene for noen grupper. Det som jeg frykter, er at når noen får unntak, blir børa for vanlige folk tyngre, og hvis ikke forurensere skal betale – ja, da er det jo vanlige folk som må betale, enten nå

eller i framtiden, hvis vi skyver problemene foran oss. Dersom vi nå kaster bort disse fire årene uten å kutte utslipp, blir de neste fire årene desto tyngre for vanlige folk og for et næringsliv som vil sakke akterut i den globale konkurransen om framtidens arbeidsplasser.

Det er også vanlige folk i næringslivet sin tur til å kjenne på ny usikkerhet – usikkerhet rundt vår viktigste handelsavtale og forholdet til Europa, som denne regjeringen serverer et næringsliv som nettopp er på bedringens vei etter en pandemi. Nå teller kanskje ikke gründere som vanlige folk, men de kommer til å kjenne at denne regjeringen har mer tiltro til staten enn til privat sektor. Staten skal styre mer, staten skal eie mer, staten skal kjøpe seg opp, og staten skal plukke vinnerne. Og der det ellers i plattformen er snakk om mer tillit og mer makt til vanlige folk, er det ingen tegn til det i næringspolitikken. Tvert imot, nå er det mer stat, og det er den vanlige Arbeiderparti-statens tur i norsk næringsliv.

Det er jo også vanlige folks tur til å motta mer statlig støtte, og det er her jeg har funnet ut at jeg også hører inn under statsministerens definisjon av vanlige folk. Jeg får billigere barnehageplass for mine to sønner, om lag 1 000 kr ekstra på bok hver måned. Men er det egentlig jeg som trenger det mest? Jeg bor i en av bydelene i Oslo med størst sosial ulikhet, med mest barnefattigdom. Jeg ser mennesker rundt meg hver eneste dag som hadde trengt denne støtten mer. Det er de som sliter med å betale regningene i slutten av måneden, og som kanskje ikke engang har penger til å sende ungene fulltid i barnehagen. Når regjeringen skal gi meg billigere barnehage, tar den fra dem som trenger den støtten mer enn meg. Det er hyggelig å bli regnet som en av vanlige folk, men jeg mener ikke det bør være min tur nå.

Vanlige folk trenger heller ikke at vi svekker kravene til kunnskap og kvalitet i skolen. En god skole er det viktigste vi kan satse på for å bekjempe sosial ulikhet og for å gi alle like muligheter i livet. Da er det vårt ansvar at vi stiller de samme strenge kravene til lærere, uansett når de har tatt utdanningen sin, eller uansett hvor i landet de jobber. Og du skal ikke trenge å være en uvanlig engasjert og fram på forelder for å sikre ungen din en god utdanning.

I erklæringen står det at alle barn skal «kunne lykkes i fellesskolen». For at dette skal bli virkelighet, for at både vanlige – og kanskje også uvanlige – barn skal lykkes, trenger de tilpasset opplæring. Da trenger vi å vite noe om hva ungene kan. Da trenger vi bedre kartleggingsverktøy enn det vi har i dag. Men det arbeidet som vi har satt i gang med å utvikle bedre kartleggingsverktøy som gir oss mer kunnskap om den enkelte elev, vil regjeringen sette på pause. Så det er altså ikke vanlige elevers tur.

Jeg mener det bør være de som trenger det aller mest, sin tur, f.eks. rusavhengige, som dessverre fortsatt

skal møtes med straff heller enn hjelp fordi Arbeiderpartiet og Senterpartiet stemte ned rusreformen i vår, eller den eleven som ikke lenger skal få velge seg bort fra nærskolen der han eller hun opplever mobbing, eller ungdommene som har brølt for klimaet, og som nå må forholde seg til en grå regjering som kjører samme linje i oljepolitikken. De er nemlig også vanlige folk, og det bør være deres tur.

Hvis Støre er villig til å fylle en del av flosklene med konkret innhold, f.eks. på klimaet, skal jeg love at vi kommer til å støtte ham i alt som gjør at vi når klimamålene våre, at vi verner natur, at vi satser på småbedrifter, og at vi gir alle mer frihet.

Presidenten: Presidenten vil oppfordra til å prøva å finna andre uttrykk enn «flosklar» når ein kommenterer andre parti sin politikk.

Det vert replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [12:44:13]: Jeg hører at representanten Melby ikke gleder seg over lavere barnehagepriser, men hun kan glede seg over at hun skal få lov til å betale mer i skatt. Men det var ikke det jeg skulle spørre om.

Forskere på global helse peker på gode velferdsordninger, et sterkt offentlig helsevesen og tillit som viktige stikkord for å lykkes med pandemihåndtering. Representanten Melby, som tidligere har vært kunnskapsminister, har fått erfare hvor viktig velferdsstaten har vært for å håndtere pandemien i Norge.

Med dette bakteppet, syns Venstre-lederen fortsatt det var en god idé å gå til valg på å svekke sykelønnsordningen?

Guri Melby (V) [12:44:55]: Vi er veldig opptatt av å bevare velferdsstaten, å bevare gode velferdsordninger nå, men også for framtidige generasjoner. Da mener jeg at vi alle som sitter i denne salen, har et stort ansvar for å se på alle våre velferdsordninger og sikre at de bidrar til at folk søker seg jobb, sikre at de bidrar til å gi oss alle trygghet, men også sikre at ordningene våre er bærekraftige.

Vi er i en situasjon der vi har et av verdens høyeste sykefravær. Å gå inn på de ordningene vi har, og se på om de kan være utformet enda bedre, slik at de treffer bedre, ja, kanskje til og med sånn at de treffer enda mer sosialt enn de gjør i dag – det er nemlig i dag en stor forskjell på mange av dem som blir langtidssyke, kontra dem som har kortere sykdomsforløp – mener jeg vi alle har et ansvar for, å se på de ordningene både for å sikre velferdsstatens bærekraft og for å sikre mest mulig sosiale ordninger.

Tuva Moflag (A) [12:45:55]: Representanten Melby brukte omtrent hele sitt innlegg til å snakke om vanlige

folk, men demonstrerte likevel til fulle at hun ikke forstår hvem vanlige folk er. Pandemien vi nå er på vei ut av, har vist oss hva slags arbeidsliv vi har, og hvor ulike forutsetninger vi har i hverdagen vår. Noen har vært på hjemmekontor, mens andre har vært fysisk på jobb i bl.a. kollektivtransport og barnehage – flere i yrker med langt lavere inntekt enn dem som satt på hjemmekontor, f.eks. assistenter i barnehage fra sektoren Melby nettopp har vært ansvarlig for.

Syns Melby det er rettferdig og sosialt bærekraftig at en ansatt som jobber i barnehage og ikke kan ha hjemmekontor når han eller hun er syk, skal bli trukket i lønn når de er syke, mens en som kan sitte på hjemmekontor, slipper det?

Guri Melby (V) [12:46:52]: I den pandemien vi nå heldigvis er i ferd med å legge bak oss, har vi laget egne ordninger for å sikre at folk som ikke skal gå på jobb, ikke gjør det, og for å sikre at vi tar vare på dem som blir syke, og dem som av ulike grunner trenger ordningene vi har. Derfor har regjeringen også gjennom hele pandemien lagt opp til ganske mye rausere ordninger enn det vi har til vanlig, bl.a. det å være hjemme med sykt barn, permitteringsordninger og andre ting. Det at man i en sånn type krisesituasjon lager regler som er tilpasset den krisesituasjonen, mener jeg vi også bør gjøre i framtiden. Så i en situasjon med pandemi vil det absolutt ikke være noen grunn til å ha innskrenkninger i f.eks. sykelønnsordningen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:47:48]: Pandemien lærte oss hvem som var kritisk viktige arbeidsfolk. Hverdagen til disse arbeidsfolkene kjennetegnes av lav inntekt, lav lønn, usikre jobber, og de kjenner på avmakt. Rekruttering av ungdom til disse yrkene krever større respekt i denne salen og dermed tydelige signaler til arbeids- og næringslivet om at disse fagfolkene trenger en kraftig bedret inntekt, lønn og arbeidsforhold. Dermed gir dette økt interesse for disse yrkenes fagutdanning og grunnlag for forbedring – og jeg understreker forbedring – av yrkesfag- og fagskoleutdanningen.

Vil Venstre legge til rette for en sånn positiv kraftsamling for kritisk viktige arbeidsfolk?

Guri Melby (V) [12:48:41]: Vel, jeg vil vel hevde at pandemien viste at det var ganske mange grupper i samfunnet som vi er helt avhengig av for at hjulene skal gå rundt også i en krisesituasjon. Men jeg deler også representantens oppfatning av at det er veldig mange fagarbeidere i Norge som gjør en helt avgjørende viktig jobb. Det er ikke noen tvil om at vi trenger flere fagarbeidere i framtiden. Det er veldig mange bransjer som har mangel på fagarbeidere, og som sliter med rekrutte-

ringen, og vi har et stort ansvar for å bedre den situasjonen.

I løpet av de årene vi har sittet med makt, har vi gjennomført en lang rekke tiltak for å øke søkningen til nettopp yrkesfag, og det er også veldig gledelig å se at den søkningen har gått opp. Nå er det over halvparten av alle ungdommer som søker seg til videregående opplæring. En av de tingene jeg fikk æren av å gjøre som kunnskapsminister, var å legge fram en fullføringsreform, for i tillegg til å få ungdommen til å søke yrkesfag må vi også sørge for at de kan komme seg gjennom. Når det er sånn at over en tredjedel ikke lykkes med å fullføre en yrkesfaglig utdanning, har vi alle sammen et stort ansvar for å gi mer tilpasset opplæring, sikre flere lærlingplasser og bidra til et løft for disse utdanningene.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:49:46]: Det er riktig at vi lærte mye om arbeidslivet i forbindelse med pandemien, men jeg bruker begrepet «kritisk viktige arbeidsfolk» fordi det var regjeringas eget begrep, eget uttrykk, som den mente var nødvendig å bruke for at spesielle grupper skulle få en særbehandling på den norske grensa. Det var en særbehandling fordi de gruppene var så kritisk viktige.

Det er ikke noen tilfeldighet at vi har kommet i denne situasjonen. Det er bl.a. fordi respekten for de kritisk viktige yrkene ikke er stor nok her i salen. Vil Venstre være med på å snakke fram disse arbeidsfolkene som er nødvendige for å få Norge til å fungere hver eneste dag? Vil Venstre som det gamle lærerpartiet snakke fram fagutdanningen, den praktiske yrkesutdanningen, sånn at de kan føle samfunnets bevissthet, de ungdommene som ønsker og har en drøm om å satse i de næringene?

Guri Melby (V) [12:50:49]: Venstre er selvsagt gjernere med på å snakke fram disse yrkene og disse fagene, men jeg tror det er viktigere at vi leverer konkrete tiltak som gjør at rekrutteringen øker, at enda flere søker seg dit, og ikke minst at de også får en bedre oppfølging gjennom utdanningen sin, sånn at flere fullfører og består. Et av hovedproblemene, en av grunnene til at vi i dag mangler fagarbeidere, er at veldig mange av dem som begynner på yrkesfag i skolen i dag, ikke fullfører, eller de bruker veldig lang tid på å fullføre. Mange får ikke lærlingplass fordi de ikke er godt nok forberedt, og de som ikke får lærlingplass, får et tilbud i skolen som i dag er langt under de standardene som vi burde forvente. Så jeg håper at den nye regjeringen vil følge opp vår fullføringsreform, at den ikke minst vil fortsette det kraftige løftet vi har gitt til fylkeskommunene. Med vårt budsjett har vi nå lagt inn en økning på satsing på videregående opplæring på 800 mill. kr. Jeg håper at den nye regjeringen overgår oss i den satsingen, for jeg tror

det trengs en kraftfull satsing på videregående skole i framtiden.

Himanshu Gulati (FrP) [12:51:54]: Fremskrittspartiet er stolt over at vi fikk til et barnehageforlik i 2003 – et samarbeid mellom det offentlige og private aktører som har gitt en massiv utbygging, ført til full barnehagedekning og til valgfrihet og et sunt mangfold av barnehager. Halvparten av landets 300 000 barnehagebarn går i dag i en privat barnehage, og dette er kanskje den mest suksessfulle velferdsreformen de siste 20 årene i Norge.

At venstresiden angriper den private barnehagesektoren med ideologiske skylapper, er trist, og i Oslo har vi også sett en aktiv politikk for å få bort den private barnehagesektoren. Det som derimot er uforståelig, er at forrige regjering som en avskjedsgave i sitt siste budsjett la inn et kutt på 472 mill. kr til private barnehager. Det er dramatisk, når vi vet at 40–50 pst. av de private barnehagene har budsjettert med underskudd de siste årene.

Hva vil representanten Melby si til alle de hundretusenvise av foreldre som har barn i private barnehager, og som kanskje er bekymret for konsekvensen dette får for deres barnehage?

Guri Melby (V) [12:52:58]: Det er ingen tvil om at private barnehager har hatt en utrolig viktig del av æren for at vi har full barnehagedekning i Norge. De var med og stilte opp i en dugnad da vi trengte dem. Derfor har det også vært viktig for oss å sikre private barnehager gode rammevilkår i årene som fulgte etter det, ikke minst for å sikre at alle barn får en god barnehage, enten de går i private eller offentlige barnehager, og at vi holder lave priser i både private og offentlige barnehager.

Samtidig vil jeg tro at representanten også deler min oppfatning om at vi skal sørge for at tilskudd til private drivere blir beregnet på riktig måte, og at de ikke overkompenseres for utgifter som de ikke har.

Dette handler om å ha en god forvaltning av skattebetalernes penger. Vi skal ikke overkompensere noen for en tjeneste de leverer. Og det er altså sann at beregninger har vist at vi har overkompensert private barnehager for deres pensjonsutgifter. Da mener vi det er riktig at vi reduserer den overkompenseringen. Vi har lagt oss på en kompensasjon på 11 pst., mens de reelle beregningene viser at de fleste ligger på rundt 9 pst.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:54:14]:

«Studenters inntekt ligger stadig lengre bak resten av befolkningen. Skal vi sikre lik rett til utdanning, må studentene ha en økonomi det går an å leve av.»

Dette kunne vi lese på Venstres nettside to år før de gikk inn i regjering. Men tallenes tale er klar: To tredje-

delene av studentene sier at deltidsjobben er avgjørende for i det hele tatt å ha råd til å studere. Én av tre studenter mener at økonomien går ut over skoleprestasjonene deres, og situasjonen er så alvorlig at studenter i snitt går med 5 000 kr i minus hver måned. Ikke bare skal studentene ha studielån, de må også ta opp forbrukslån.

Etter så mange år der Venstre har hatt en hånd på rattet, vil jeg spørre om representanten er enig i at man burde gjort mer for studentene, og at vi nå kan gjøre enda mer.

Guri Melby (V) [12:55:08]: Jeg er stolt over det Venstre har fått til for studentene. I løpet av våre åtte år med makt fikk vi til en ting som SV ikke greide i sine åtte år i en flertallsregjering, fra 2005 til 2013, nemlig å innføre 11 måneders studiestøtte. Det betyr at studentene nå får studiestøtte for alle de månedene de faktisk studerer, ikke for én måned mindre, slik det var da SV styrte.

Det er ingen tvil om at med det løftet som vi nå har gjennomført, har vi greid å bedre studentenes økonomiske situasjon, men Venstre mener selvsagt at vi er nødt til å løfte den videre. Det jeg er mest bekymret for, er at vi ikke greier å gi en jevn justering, men at vi er avhengig av den typen krafttak som Venstre fikk til da vi fikk makten til å gjøre det, og som SV ikke fikk til.

Jeg håper definitivt at SV vil bruke sin makt til å påvirke regjeringen til å bedre studentenes vilkår, både med studentboliger og ikke minst studiestøtte de neste fire årene.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [12:56:12]: Først vil jeg gratulere representanten med valget. Det er ikke alle partier forunt å komme seg akkurat over sperregrensa! Nå som Venstre ikke lenger er avhengig av samarbeid med partier med andre verdigrunnlag enn dem selv, ser vi for oss et godt samarbeid på Stortinget for å ta vare på vårt felles livsgrunnlag.

En viktig sak som det er mulig å samarbeide om, er å få ned kollektivprisene. Senest i Oslopakke 3-forhandlingene ble Miljøpartiet De Grønne bokstavelig talt kastet ut for å bytte ut forslaget som lå på bordet, som kunne sikret billigere kollektivtransport i Oslo og Akershus, med dagens løsning, der pengene bl.a. går til å bygge ut en ny motorvei under den eksisterende veien på E18.

I dag fremmer vi igjen et forslag om å gjøre kollektivtransporten billigere ved å redusere billettprisen for tog og annen kollektivtransport med 20 pst. Er dette et forslag Venstre kan være med og stå sammen med oss om?

Guri Melby (V) [12:57:08]: Jeg tror faktisk det er ganske viktig å inngå samarbeid med partier man ikke deler verdigrunnlag med, hvis man skal få til noe i poli-

tikken. Det er nettopp derfor vi har greid å gjennomføre tidenes kollektivløft, at en by som Oslo har fått milliarder til å bygge ut kollektivtransporten, og at vi har greid å verne viktige sårbare områder til havs, som Lofoten, Vesterålen og Senja. Så jeg tror det er viktig for partier å tørre å inngå samarbeid med partier man er uenig med i mange saker. Det mener jeg også at alle grønne partier på Stortinget bør gjøre.

Så vil vi selvsagt også være positive til å samarbeide om å få gjennomført viktige tiltak som gjør at det blir enklere for folk å velge miljøvennlig. Men jeg må jo si at jeg er litt forundret over at Miljøpartiet De Grønne, som har sittet med makt både i Oslo og i Viken, ikke har greid å bruke den makten i de foraene som faktisk bestemmer kollektivprisene. Da Venstre fikk en mulighet til å senke kollektivprisene for noen år siden, brukte vi den muligheten til å redusere prisen på månedskortet kraftig. Det synes jeg er synd at Miljøpartiet De Grønne ikke har gjort.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:58:32]: Først vil jeg bruke anledningen til å takke Erna Solberg og hennes statsråder for innsatsen de har lagt ned for Norge gjennom åtte år. Jeg vil også, på vegne av Miljøpartiet De Grønne, ønske statsminister Jonas Gahr Støre og den nye regjeringen lykke til med sitt arbeid. Norge er tjent med å ha en regjering som lykkes med å ta tak i de store utfordringene vi har foran oss.

I 1930, midt under den store depresjonen, skrev den berømte økonomen John Maynard Keynes et essay med tittelen Økonomiske muligheter for våre barnebarn. Keynes var optimistisk. I 1930 så han for seg at i 2030 ville verdens materielle utfordringer langt på vei være løst. Men da, som han skriver, ville mennesket for første gang stå overfor sitt mest grunnleggende problem, nemlig hvordan man skulle bruke denne friheten fra økonomiske bekymringer, hvordan man skulle bruke fritiden, hvilke vitenskaps- og fritidsaktiviteter man skulle dyrke – og hvordan man skulle leve klokt, fornuftig og godt.

Når vi nå står her, ved inngangen til en ny stortingsperiode i 2021, kan vi slå fast at Keynes langt på vei fikk rett – i hvert fall for oss i rike land som Norge. Verdensøkonomien har vokst kraftig det siste hundreåret, og selv om det fortsatt er altfor mange i verden som lever i ekstrem fattigdom, har veksten ført med seg en kraftig økt levestandard for de aller fleste, ikke minst her i Norge. Det har gitt oss nye utfordringer. Vi har fått nye former for utenforskap og utfordringer med hvordan vi skal bruke friheten vår, og det rokker ved det aller mest grunnleggende: Vi er i ferd med å ødelegge selve livsgrunnlaget vårt, noe som kan rive vekk velferdsveksten for mange og dytte verdens mest sårbare mennesker ut i

fattigdom og nød, spesielt i fattige land, men også i den vestlige verden.

Likevel er et grunnleggende mål for politikk og samfunnsliv at vi hele tiden skal bli stadig rikere og forbruke mer. I nasjonalbudsjettet anslår Solberg-regjeringen at det private forbruket i 2022 skal øke med hele 11 pst., og perspektivmeldingen legger opp til en kraftig vekst også i årene framover.

Hvis det noen gang er tid for å tenke på hvilken framtid vi planlegger for, er det ved innledningen til en ny stortingsperiode. Når jeg snakker med folk om hva de ønsker seg mer av, kommer mer tid til venner og familie høyt på listen. Det viser også spørreundersøkelser. Norge har det siste året hatt en velferd basert på et materielt forbruk som ingen andre samfunn noen gang har opplevd. Dette gode samfunnet må vi ta vare på, men det gir ikke mening å basere Norges framtid på en forutsetning om at vårt materielle forbruk skal fortsette å vokse inn i himmelen – fordi naturen ikke har rom for det, fordi det er usolidarisk i møte med mennesker i andre deler av verden som også har lik rett som oss til å forbedre sin levestandard, og fordi mye tyder på at det er helt andre ting enn stadig voksende materielt forbruk som gjør livet vårt bedre og mer meningsfullt å leve.

Det betyr ikke at ingen skal tjene mer enn de gjør i dag. Forskjellene i samfunnet må ned, og de som tjener mest, må bidra mer til spleiselaget. Men vi må også innføre en politikk som gjør det lettere og billigere å reparere, låne, leie, bytte og gjenbruke – ikke bare bruke og kaste – og hvor vi prioriterer mer tid til hverandre i stedet for stadig flere ting.

Ta de høye strømprisene som eksempel. De som tjener mest på Solberg-regjeringens forslag om å kutte elavgiften for alle, er de som bruker og sløser mest strøm. Vi i Miljøpartiet De Grønne mener at vi i stedet må gi kortsiktig hjelp til dem som rammes hardest av prisøkningen, og så må regjeringen innføre et toprissystem på strøm, hvor det er mye høyere avgifter på unødvendig luksusforbruk enn på et vanlig, nøkternt forbruk.

Jeg tror de fleste er enige om at det er og bør være stor forskjell på å ha et hyttepalass som varmes opp hele vinteren, og det at en minstepensjonist skal kunne varme opp huset sitt. Slik kan vi både ta hensyn til at strøm er et nødvendighetsgode, samtidig som vi gjør det langt mer lønnsomt å spare strøm. Som Naturvernforbundet sammen med en rekke andre sa tidligere denne måneden: Energisparing er det største kraftverket vi har.

Miljøpartiet De Grønne fremmer derfor i dag forslag om å be regjeringen utrede et toprissystem for strøm og legge fram en tiltakspakke for energisparing og kortsiktig hjelp til dem som rammes hardest av prisøkningen, og vi håper på bred støtte til dette.

Åtte år med en Høyre-ledet regjering har gitt rekorder i nye oljelisenser og nye motorveier. Store mengder natur er blitt bygget ned, og forskjellene har økt. Derfor gikk Miljøpartiet De Grønne til valg på et regjeringsskifte. Vi ønsker oss et samarbeid mellom Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og SV, slik vi har i flere av storbyene, og vi stilte tydelige krav. Etter valget har Arbeiderpartiet og Senterpartiet forhandlet fram en plattform for en ny regjering. Vi i Miljøpartiet De Grønne har ikke hatt noen rolle i eller innflytelse over dette og går derfor – naturlig nok – i opposisjon til regjeringen. Vi kommer til å være konstruktive og støtte de forslagene som vi er enig i, og så vil vi søke samarbeid og jobbe for gjennomslag for vår politikk.

Jeg mener at det er enkelte positive trekk å spore i den nye regjeringserklæringen. Det er positivt at plattformen så tydelig får fram at klima skal være rammen for all politikk, og at det skal innføres forpliktende klimabudsjetter med sektorvise utslippsmål. Dette har Miljøpartiet De Grønne kjempet for helt siden vi kom inn på Stortinget i 2013, og vi har også innført det som et prinsipp i Oslo og i andre kommuner der vi er med og styrer. Jeg forventer at dette vil gi grunnlag for en mye bedre debatt i Stortinget om hvordan vi faktisk skal nå de målene vi har satt oss, og at det vil ansvarliggjøre hele regjeringen på en helt annen måte enn vi har sett tidligere.

Likevel er hovedproblemet at Hurdalsplattformen, i likhet med så mange regjeringer før, ikke tør å ta ordentlig tak i klima- og naturkrisen. Regjeringen vil videreføre oljepolitikken og motorveipolitikken til Erna Solberg. Den vil fortsette å la kortsiktige interesser bygge ned natur, og den klarer ikke helt å bestemme seg for om det skal bli billigere eller dyrere å bruke fossilbil. Uten viljen til å gjøre det som trengs, hjelper det lite med et klimabudsjett.

Det finnes mange forskjeller på Høyre og Arbeiderpartiet, men på klima og natur er Norges to største partier ganske like. Det er grunnen til at Miljøpartiet De Grønne i mange år har tatt til orde for en grønn allianse i norsk politikk, på tvers av høyre- og venstreaksen. Både i dette stortinget og på lengre sikt er vi overbevist om at en slik bred allianse er det vi trenger for å få til virkelig store endringer i norsk klima- og naturpolitikk. Vi har allerede sett eksempler på dette i det nye stortinget. I forrige uke fremmet Rødt, SV og Miljøpartiet De Grønne et forslag om å stanse leting etter mer olje og gass på norsk sokkel. Jeg håper også at Venstre og Kristelig Folkeparti vil slutte seg til dette og bidra til å legge press på fossilpartiene før det viktige klimatoppmøtet i Glasgow senere i høst.

Å jobbe for tettere samarbeid i en grønn allianse, å bringe sammen partier både på høyre- og venstresiden

som setter klima og natur først, kommer til å være en viktig prioritet for Miljøpartiet De Grønne i dette stortinget.

Til slutt vil jeg ta opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Eva Kristin Hansen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Lan Marie Nguyen Berg tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Marianne Sivertsen Næss (A) [13:07:24]: For å lykkes med å kutte klimagassutslipp og få til rettferdig og inkluderende omstilling til fornybarsamfunnet er vi nødt til å ha flere tanker i hodet samtidig. Hurdalsplattformen er tydelig på å utvikle – ikke avvike – petroleumsnæringen, en næring som gir inntekter, verdiskaping og arbeidsplasser i hele landet. I landsdelen jeg representerer, er enhver arbeidsplass avgjørende og en forutsetning for å kunne leve et godt liv i nord. Investorene står ikke i kø for å gå inn med risikokapital i kapitalkrevende industri. I nord bygger vi stein på stein, vi river ikke ned. Leverandørindustrien vår trenger forutsigbarhet, stabile rammevilkår og nok volum for å sikre en fortsatt tilstedeværelse lengst nord.

Representanten sa fra talerstolen nå at det var viktig å gjøre noe med den olje- og gasspolitikken som har vært ført, men innretningen Miljøpartiet De Grønne tar til orde for, er ikke et svar på Nord-Norges utfordringer og heller ikke et svar på klimakrisen.

Derfor er mitt spørsmål: Hvordan vil Miljøpartiet De Grønne få til grønn omstilling uten de inntektene olje- og gassindustrien gir oss?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [13:08:45]: Tusen takk for et viktig spørsmål.

Jeg tror det er viktig nå å ta inn over seg de internasjonale endringene som skjer raskere enn det jeg tror mange norske partier har tatt inn over seg til nå. Vi ser at både FNs generalsekretær, ikke bare Miljøpartiet De Grønne, sier at vi må slutte å lete etter mer olje, kull og gass. Vi ser også at Det internasjonale energibyrået beregner at prisen på olje framover vil være vesentlig lavere dersom verden kommer til å nå sine klimamål. Det betyr at det haster nå med å omstille norsk økonomi for å sikre de trygge arbeidsplassene som vi trenger for framtiden. Vi må sørge for at ikke vi blir siste selger på torget, og da må vi omstille oss nå for å kunne skape de nye næringene og de nye arbeidsplassene som vi trenger.

Marianne Sivertsen Næss (A) [13:09:39]: Hurdalsplattformen er tydelig på at regjeringen vil bygge på

kompetansen fra olje- og gassindustrien innenfor nye næringsområder, og at inntekten som jeg spurte om der, vil være helt vesentlig nå når man skal satse på fornybare næringer. Vi legger opp til en aktiv næringspolitikk, der man skal stille opp for å stille krav til dem som vil høste av våre naturressurser. Der har Norge enorme muligheter innenfor næringer som skal kutte verdens utslipp. Vi har hydrogen, havvind, batteri og bærekraftig mineralutvinning, for å nevne noe. Men her må jo staten inn i større grad enn i dag for å realisere dette vekstpotensialet, og vi vil være avhengig av en stat som har muskler og inntekter til å kunne gjøre det.

Hvordan vil Miljøpartiet De Grønne forholde seg til regjeringen fra Stortinget?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [13:10:26]: Som jeg også var inne på i mitt innlegg, vil vi søke samarbeid, der vi kan, for en ekte klima- og naturpolitikk. Men vi vil også være tydelige på hva som er grensene for hva det faktisk betyr å gjennomføre god klima- og naturpolitikk. Jeg tror at utfordringen i Norge de siste 30 årene har vært at vi har holdt så fast i oljen at vi ikke har klart å utvikle de nye grønne næringene som vi trenger.

I valgkampen la Miljøpartiet De Grønne fram en plan for hvordan det å slutte å lete etter olje, fortsette å høste av den produksjonen som vi har, også vil hjelpe oss og være den beste planen for å komme inn i det grønne skiftet. Men så lenge vi fortsetter å tviholde på oljen, går arealet, kompetansen og de beste hodene våre fortsatt til oljen, og det er det jeg er bekymret for at vi ikke klarer å rive oss ut av, om vi ikke klarer å si nå at vi slutter å lete etter mer olje. Det håper jeg at statsministeren vil kunne ta med seg til klimatoppmøtet i Glasgow.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [13:11:38]: Først vil jeg gratulere representanten Berg med plass på Stortinget, og at vi får flyttet debatten fra Oslo bystyre inn hit, blir morsomt i årene framover.

De neste årene skal vi kutte utslipp samtidig som vi skal bygge grønn industri og skape nye arbeidsplasser. Da trenger vi et sterkt samarbeid med næringslivet. Jeg opplever at Miljøpartiet De Grønne har en litt annen tilnærming, for man foreslår en kraftig økning i skatter for næringslivet, samtidig som man har delt ut en statlig jobbgaranti til 150 000 folk som nå jobber i olje- og gassnæringen, som Miljøpartiet De Grønne vil legge ned innen 14 år.

Da er mitt spørsmål til representanten Berg: Der som det er så lett gjennom statlige bevilgninger å garantere lønnsomme arbeidsplasser som finansierer velferden, vil Miljøpartiet De Grønne også komme med statlig jobbgaranti til andre yrkesgrupper i privat sektor som opplever omstilling, f.eks. taxisjåfører eller folk i vare-

handelen, som også står foran en stor omstilling de neste årene?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [13:12:37]: Jeg tror det er viktig at vi tar inn over oss hvor viktig olje- og gassindustrien har vært som næring for Norge, og det er noe helt spesielt når vi nå må gjennom en omstilling der vi må vekk fra vår avhengighet av olje og gass og alle de arbeidsplassene som finnes der, og over i noe annet. Jeg tror – og det viser også tiden etter oljeprisfallet i 2014 – at den omstillingen kan gå mye lettere enn det mange ser for seg i dag, at mange kan få jobber innenfor andre næringer, og spesielt hvis vi nå tør å satse. Men samtidig må vi ha et system for å fange opp dem som kanskje vil falle utenfor. Det er det vi har tatt til orde for i vår pakke for et grønt næringsliv, og så er det selvfølgelig opp til en regjering å utrede det.

Jeg er veldig glad for at man i Hurdalsplattformen er tydelig på at man ønsker å engasjere alle partene i arbeidslivet for å tenke rundt hvordan vi skal komme gjennom den omstillingen. Men jeg er også veldig opp-tatt av at vi må ha tydelige rammer for omstillingen, for ellers er jeg redd vi ikke kommer til å komme i gang.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [13:13:37]: Det er ikke helt svar på spørsmålet mitt. Det Miljøpartiet De Grønne har foreslått, er en statlig jobbgaranti, og det har ikke jeg noen tro på. Jeg har tro på at man gjennom gode rammevilkår for næringslivet faktisk kan få til den grønne omstillingen, men det skjer ikke gjennom garantier.

Så kan jeg ta planen til Miljøpartiet De Grønne på alvor. Et av de store tiltakene i den planen er havvind. Høyre vil satse kraftig på havvind fordi vi trenger mer fornybar energi, men også fordi vi kan bygge opp grønn industri og kompetansemiljøer i Norge. Miljøpartiet De Grønne har vedtatt at det skal bygges 30 GW havvind innen 2030. Det betyr at vi må bygge, drifte, flytte en ny vindturbin hver eneste dag fra januar 2022. Da har vi ikke tid til å gjøre konsekvensutredninger og ta vare på naturverdier, og for det andre vil det ikke skape arbeidsplasser i Norge, for utenlandske bedrifter og verft må hentes inn hvis vi skal nå det som er ganske ugjennomtenkte mål.

Mitt spørsmål til Miljøpartiet De Grønne er: Hvordan skal man garantere statlige arbeidsplasser når det er utenlandske bedrifter og verft som må inn, fordi Miljøpartiet De Grønne ikke har kontakt med industrien og kommer med ganske ugjennomtenkte mål?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [13:14:39]: Jeg tror tiden også er inne for å ha store visjoner for hva vi skal leve av etter oljen, og havvind er en av de næringene vi ønsker å ha tydelig satsing på. Ja, det er en ambisiøs sat-

sing, men jeg tror ikke minst det er viktig for å få opp tempoet nå. Det vil også kunne skape arbeidsplasser i Norge. Leverandørindustrien vil kunne levere havvind til havvindplattformer i stedet for til oljeplattformer. Jeg vil ikke stå her og forskuttere akkurat hvordan det kommer til å slå ut med tanke på utenlandske verft, men det er avgjørende at vi nå klarer å få en løsning for tiden etter oljen, og da vil bl.a. også havvind være en del av det.

Samtidig er det andre ting vi må gjøre. I Oslo har vi hatt stor suksess med å bruke innkjøpsstrategien vår aktivt, og det ser jeg også at den nye regjeringen ønsker å gjøre. Det håper jeg blir kraftfullt nok til at vi også kan få til en omstilling f.eks. innenfor transportsektoren.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [13:15:43]: Utfordringen er at hvis Miljøpartiet De Grønne skal ha en troverdig tilnærming til en så stor omstilling som Norge skal igjennom, må man ha sammenheng i politikken, sammenheng i næringspolitikken og klimapolitikken. Når det gjelder havvindsatsingen på 30 GW havvind, vil det si at man i løpet av ni år skal bygge dobbelt så mye som Storbritannia har bygget på 18 år. Det betyr at man ikke kan ha riktig gode konsekvensutredninger av naturverdier. Det betyr at det ikke er kapasitet i den norske leverandørindustrien. Hvis det finnes eksempler på verft som kan stille opp med så mye, så kom gjerne med det, men det er ikke kapasitet i norsk leverandørindustri til å levere. Vi må ha en troverdig tilnærming om vi skal bygge opp og omstille norsk økonomi. Det å komme med statlig garanterte arbeidsplasser til 150 000 mennesker, og ikke ha tiltak for å nå det, synes jeg er lite seriøst hvis vi skal nå klimamålene.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [13:16:34]: Miljøpartiet De Grønne mener at det som er uambisiøst, er å fortsette å satse på norsk olje og gass når vi vet at verden har funnet for mye, når vi vet at vi produserer mye mer enn det vi kan innenfor klimamålene, når vi vet at IEA beregner prisen for olje framover på et nivå som vil gjøre at veldig mange av investeringene i Norge vil kunne være ulønnsomme. Det synes jeg er uambisiøst.

Det vi trenger nå framover, er partier som ønsker å drive en aktiv næringspolitikk for å sørge for de nye næringene, men som også tør å sette punktum og starte på slutten for norsk olje og gass, som har tjent oss godt, men som ikke nødvendigvis kommer til å kunne gjøre det i framtiden når verden omstiller seg. Det må vi ta inn over oss, og da bør både partier som Høyre og også andre partier i denne sal ta inn over seg at klimakrisen også kommer til å føre med seg at oljeprisen kommer til å synke.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [13:17:51]: Norge har heldigvis fått en ny regjering, og regjeringsplattformen slår tydelig fast at det nå skal føres en mer restriktiv rov-

dyrpolitikk. Det er helt nødvendig at de som bor nær rovdirene, blir lyttet til.

For eksempel har ulvestanden vært altfor høy de senere årene. Det får store konsekvenser for de lokalsamfunnene som blir rammet. I f.eks. Rendalen var det på 1990-tallet om lag 50 sauebruk med utmarksbeite i den kommunen. Nå er det tre igjen. Til neste år vil det kanskje være to igjen.

Miljøpartiet De Grønne skriver i sitt arbeidsprogram at de for de kommende fire årene ønsker å nær double bestandsmålet for ulv. Forstår Miljøpartiet De Grønne hvor store konsekvenser dette ville fått for lokalsamfunnene som blir rammet?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [13:18:43]: Jeg er veldig bekymret for Støre-regjeringens ytterligere forverring av det som allerede var en uansvarlig ulvepolitikk. Vi vet at ulven er truet, og at vi også trenger å opprettholde og øke ulvebestanden i Norge.

Terje Halleland (FrP) [13:19:31]: Når Miljøpartiet De Grønne har ordet, blir det veldig mange ideologiske skylapper. Det er forbud og påbud og motstand mot økonomisk vekst. Det kommer mye som er lite gjennomtenkt. Jeg ser bl.a. at Miljøpartiet De Grønne tar til orde for innføring av tvungen parkeringsavgift for kommuner og arbeidsgivere på egen privat grunn. Bakgrunnen er selvfølgelig Miljøpartiet De Grønnes utrettelige kamp mot Distrikts-Norge, mot bilen, og jeg vet vel at Miljøpartiet De Grønne egentlig ønsker et forbud mot både kjøpesentre og biler og på den måten få løst hele parkeringsproblemet. Det er uten å ta hensyn til de forskjellene som er i Norge – utenfor Oslo, hvor man ikke har alternativene til bil, ikke har et kollektivtilbud som er godt nok, og hvor ikke alle kan sykle til jobben eller gå for å gjøre innkjøp.

Hvorfor vil Miljøpartiet De Grønne frata kommunene muligheten til selv å utvikle egen kommune til det beste for egne innbyggere?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [13:20:36]: I 30 år har norske politikere snakket om klimakrisen som vår tids viktigste sak, men stort sett har vi egentlig ikke klart å kutte utslippene våre. Miljøpartiet De Grønne er tydelig på hva som trengs for å få til å kutte utslipp. Problemet har i mange år vært at man ikke har vært villig til faktisk å gjøre de store grepene som må til.

Det vi har foreslått, er bl.a. at kommunene skal få muligheten til å kunne pålegge private å ta betalt for parkering på arbeidsplassene. Det er bl.a. fordi veldig mange kjører til jobb, f.eks. her i Oslo, der hvor det også er et godt kollektivtilbud, fordi de får gratis parkering på arbeidsplassen. Men det må være opp til hver enkelt kommune å innføre de klimatiltakene som vil være

gode for sin kommune. Det jeg er bekymret for, er at vi skal fortsette å snakke om klimapolitikk som vår tids viktigste sak uten faktisk å ønske å gjennomføre de tiltakene som trengs.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:21:56]: La meg først få lov til å gratulere statsministeren, Arbeiderpartiet og Senterpartiet med å ha dannet en ny regjering og med en ny regjeringsplattform. Selv om mye er uklart og kostbart, og selv om noe er slik at det rett og slett tar Norge i feil retning, vil jeg gi regjeringen honnør for flere gode og nødvendige grep som tas i plattformen. Dette er tiltak som Kristelig Folkeparti, som et sentrumparti, kan støtte opp om.

Vi er enige om retningen i distriktspolitikken, f.eks. at statlig ansatte kan jobbe i distriktene, og at det legges til rette for tilpassede boliger for eldre i distriktene, slik at eldre kan bo hjemme lenger. Begge deler var noe også den forrige regjeringen tok initiativ til. Vi er enige om at dette er lurt.

Kristelig Folkeparti er også enig i retningen i landbrukspolitikken, med tetting av inntektsgapet og tilrettelegging for et levende landbruk med små og store bruk i hele landet, slik også Kristelig Folkeparti prioriterte da vi satt i regjering.

Kristelig Folkeparti er også veldig glad for at regjeringen bevarer søndag som en annerledes dag og legger opp til en solidarisk alkoholpolitikk. Videre har regjeringen satt arbeid til alle som jobb nummer én. Det er vi enig i, og sammen med Stortinget og partene i arbeidslivet leverte vi på dette i regjering.

Norsk økonomi er ute av krisen, og ledigheten har falt raskere nå enn under både bankkrisen og finanskrisen. Det er gledelig og betyr utrolig mye for folk – eller «vanlige folk», som det nå heter.

Regjeringen skal «flytte makt til vanlige folk på alle områder i samfunnet», heter det i Hurdalsplattformen. Det er vel og bra, men det er likevel noe grunnleggende som mangler i oppfølgingen, for på flere områder er regjeringsplattformen gjennomsyret av skepsis til å la vanlige folk få lov til å bestemme selv. Vi ser det klarest i familiepolitikken.

Statsministerens parti gikk til valg på å fjerne en velferdsordning for familiene, nemlig kontantstøtten. Det klarte de heldigvis ikke fullt ut, men vi ser nok en gang at straks Arbeiderpartiet og Senterpartiet kommer i regjering og får makten, starter nedprioriteringen av kontantstøtten, som er familiens valgfrihet. Det å redusere kontantstøtten og erstatte den med en ventestønad sender et signal til småbarnsforeldre om at barnehage er det eneste rette alternativet. Valgfriheten angripes. For Kristelig Folkeparti er ikke målet å flest mulig foreldre

skal benytte seg av kontantstøtten. Målet er at foreldrene skal ha valgmulighet. Familiene skal støttes, ikke styres. De skal hegnes om, ikke herjes med.

Familieperspektivet glimrer for øvrig med sitt fravær i regjeringens plattform. Det står ingenting om barnevern, fritidskort, utbygging av flere barnehageplasser, fleksibel foreldrepermisjon eller familiens rolle som fellesskap. Familien blir bare et middel for å nå andre mål, som likestilling og arbeidslinja. Her tar Hurdalsplattformen Norge i feil retning.

Kristelig Folkeparti er et kristendemokratisk sentrumparti. Vi mener at samfunnet bygges best nedenfra. Det arbeidet starter i familien. Trygge omsorgspersoner og en god oppvekst er noe ungene tar med seg hele livet. Vi har tillit til at familiene kan velge det som er best for seg.

Ja, vi må flytte makt til vanlige folk. Regjeringens frykt for at vanlige folk skal velge, skinner også gjennom når det gjelder utdanningsfeltet. Menneskerettighetene beskytter foreldrenes rett til å velge alternativ opplæring for sine unger. Den nye regjeringen vil derimot at foreldreretten skal være avhengig av hvilken kommune man bor i. Det undergraver friskolene som et supplement til den offentlige skolen. Det undergraver foreldrenes valgmulighet og mangfoldet i sektoren. Kristelig Folkeparti vil sikre dette mangfoldet.

Vi vil sikre foreldreretten, og vi vil sikre økonomiske rammer for friskolene som gjør at det kan være et reelt alternativ, uavhengig av folks lommebok.

I frivillighetspolitikken er det mange gode anslag i regjeringsplattformen – det er bra. Men når vi kommer til trossamfunnene, byttes ord ut. Ord som «tillit» og «frihet» byttes ut med ord som «kontroll» og «styring». Statsstøtten går fra å være en støtte til trossamfunn og livssynssamfunn fordi de har en egenverdi, til å bli et redskap for statlig styring, kontroll og innsyn. Flertallet av handlingspunktene handler om å stille krav til trossamfunnene.

Trosfrihet er en grunnleggende pilar i vårt demokrati. Vår oppgave som politikere er å sikre mennesker en grunnleggende rett til trosfrihet og tankefrihet. At tros- og livssynssamfunnene i så stor grad som mulig skal få lov til å styre seg selv, er viktig. De må ikke bli behandlet som et redskap for politikere for å oppnå egne mål. Regjeringen strammer nå skruen til for trossamfunnene, og trosfriheten svekkes.

Også når vi blir eldre, skal vi få lov til å være sjef i eget liv. Valgfriheten er viktig i denne livsfasen. Dersom det kommer et behov for å ha både helsehjelp og omsorg døgnet rundt, skal det være trygt å få god hjelp fra helse-tjenesten. Her er det fortsatt mye å gå på i Norge i dag.

For andre kan pårørende være viktige hjelpere i deler av livet. Omsorg fra familie og de nærmeste bidrar til

trygghet, aktivitet og meningsfulle dager. Det kan ikke telles i timer, kroner og øre, men det kan likevel anerkjennes og verdsettes i større grad enn i dag. Kristelig Folkeparti har foreslått en pårørendestøtte. I regjeringens plattform er det lite nytenkning på dette feltet. Det hadde vi trengt. Behovene i eldreomsorgen vil øke kraftig framover. Det er ingen tegn til at regjeringen har en plan for å møte disse behovene.

For et kristendemokratisk parti vil ansvaret for å forvalte klima, natur og miljø på en god måte alltid være grunnleggende. Å håndtere klimakrisen er helt avgjørende, og det er helt avgjørende at vi klarer å løse dette i fellesskap. Vi kjenner problemstillingene, og nå gjelder det å handle målrettet og systematisk.

Kanskje er det slik at de som har forurenset minst, betaler den største regningen – de som ikke har forurenset, ikke har midler og ikke har mulighet til å betale seg ut av dette, ei heller har et oljefond. Jeg er stolt av at vi i regjering har levert på at vi skal ha et ansvar internasjonalt. Vi har fått på plass et klimafond som skal sikre utvikling av ren energi også til land som ikke har mulighet til det selv. Men da er det viktig at regjeringen ikke sender regningen for å bekjempe utslippsutfordringene til verdens fattige. Pengene til å finansiere klimatiltak i land som ikke har penger selv, må ikke hentes fra skolegang for jenter i sårbare områder eller barnevaksineringen i Afrika sør for Sahara. Nei, de pengene må komme i tillegg til bistandsprosenten.

Jeg gratulerer igjen statsministeren og den nye regjeringen og ønsker dem lykke til med oppdraget. Jeg vet også hvordan det er å sitte i en mindretallsregjering. Det blir både interne kamper og kamper i Stortinget. Jeg skal love at Kristelig Folkeparti skal være konstruktiv og tydelig som opposisjonsparti – stemme for det vi er for, og imot det vi er imot.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lubna Bobby Jaffery (A) [13:32:03]: Først ønsker jeg å gratulere representanten Bollestad som parlamentarisk leder.

I Kristelig Folkepartis program står det at Kristelig Folkeparti ønsker å

«erstatte dagens abortlov med en lov som legger til grunn at fosteret har menneskeverd, som er bedre tilpasset utviklingen innen medisinsk teknologi og som ivaretar hensynet til fosterets verdi og rett til liv, og den nødvendige ivaretagelsen av kvinnens trygghet og helse på en etisk forsvarlig måte.»

Det jeg da lurer på, er om representanten Bollestad er imot dagens abortlov, der kvinner har selvbestemt rett inntil uke 12 og inntil uke 18 ved nemndbehandling.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:32:48]: Det er helt riktig som representanten sier, at Kristelig Folkeparti har et annet syn på abortspørsmålet i programmet sitt. Vi ønsker å få utredet også rettsvernet for barnet før uke 12. Men så er det sånn at Kristelig Folkeparti er fullstendig klar over hva flertallet i denne salen mener. Det betyr at vi i denne perioden vil fokusere på å beholde dagens abortlov med selvbestemmelse til uke 12. Vi ønsker at nemndene, i en form som er til hjelp for kvinner og samtidig ivaretar rettsvernet for barnet, blir ivaretatt – det er nemlig målsettingen for nemndene, at de skal ivareta kvinnene og rettsvernet til barnet – og vi ønsker ikke å utvide abortloven, sånn som det ligger an til både i Arbeiderpartiet og i andre partier på venstresiden.

Lubna Bobby Jaffery (A) [13:33:47]: Jeg registrerer at representanten ikke svarer helt på det jeg lurer på. Representanten snakket mye om valgfrihet for familiene og hvor viktig den friheten er. Dette er en frihet som kvinner har kjempet fram i Norge gjennom en årrekke, også retten til selvbestemt abort og retten til å bestemme over egen kropp.

Støtter representanten Bollestad dagens abortlov eller ikke?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:34:16]: Jeg som KrF-er står på Kristelig Folkepartis program, men Kristelig Folkeparti er opptatt av å nå fram i politikken. Det betyr resultater. Når den politiske situasjonen er sånn at det er snakk om å utvide dagens abortlov, ønsker ikke Kristelig Folkeparti det, og derfor vil vi stå på dagens abortlov og kjempe mot en utvidelse.

Samtidig har jeg lyst til å si at abortloven handler om mer enn kvinnen. Abortloven handler også om et økende rettsvern for barnet fra uke 12. Det Kristelig Folkeparti spør om, er: Er det mulig å lage et rettsvern også før uke 12? I dagens abortlov er det et økende rettsvern ettersom ukene i svangerskapet går. Så det er to hensyn å ta i norsk abortlov: Det ene er kvinnen, som selvfølgelig skal ivaretas på en god, faglig og omsorgsfull måte. Det andre er at vi også skal ivareta fosteret.

Erling Sande (Sp) [13:35:29]: La meg også starte med å gratulere representanten Bollestad som parlamentarisk leder.

Den regjeringa Kristeleg Folkeparti var ein del av, gjennomførte ei rekkje reformer i offentleg sektor. Eit fellestrekk for fleire av dei har vore eit fokus på struktur, og resultatet har dessverre vore ein veldig stor grad av sentralisering, som har skapt stor uro og misnøye i mange lokalsamfunn i dette landet. No er Kristeleg Folkeparti ute av regjering og har ein mykje friare posisjon. Den nye regjeringa løftar fram ei tillitsreform. Fokuset er på innhaldet i tenesta, snarare enn på strukturen, å gje dei

tilsette tid og tillit til å gje brukarane betre tenester og å lyfte fram fyrstelinja og rolla til læraren, sjukepleiaren og politibetjenten, slik at meir tid kan brukast på teneste og mindre på rapportering.

Spørsmålet mitt er: Med tanke på Kristeleg Folkeparti i si nye rolle, er dette ei utvikling av offentleg sektor og ei reform som Kristeleg Folkeparti kan gje tilslutning til?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:36:33]: Tillit er et av ordene som er likt begge veier, samme hvordan vi leser det. Tillit er vi avhengig av i samfunnet, vi er avhengig av det i systemene våre, og vi er avhengig av det i tjenestene våre – tillit fra statlige, kommunale og fylkeskommunale myndigheter til de enkelte arbeidsplasser som skal gjøre tjenesten for oss.

Men det er også en annen ting som jeg er opptatt av, og som Kristelig Folkeparti er opptatt av, og det er kvaliteten i tjenestene. Vi er opptatt av at ting går framover, at nye muligheter med ny kunnskap gjør at ting går framover. Det er ikke slik at alt var bedre før, men jeg er opptatt av at de som jobber i disse tjenestene, skal være med og utvikle dem på en slik måte at vi til enhver tid har de beste tjenestene i landet vårt.

Erling Sande (Sp) [13:37:25]: Senterpartiet er oppteke av tenester nær folk, og gode tenester nær folk. Vi ser ikkje så tydeleg den motsetnaden som Bollestad trekkjer opp mellom kvalitet og tenester nær folk. Men eg har lyst til å spørje endå klarare: Når det gjeld den sentraliseringspolitikken som har vore ført, og som nettopp har resultert i større avstandar, at tenestene ikkje i same grad er nær folk, ser Bollestad at det har vore ei uheldig utvikling på fleire område, og er Bollestad og Kristeleg Folkeparti villige til å sjå på andre måtar å utvikle offentleg sektor på enn den typen strukturelle endringar?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:38:04]: Kristelig Folkeparti er også opptatt av tjenester nær folk, men Kristelig Folkeparti tar også inn over seg at det er strukturendringer i bosettingsmønsteret som ikke staten styrer over, hvor en – dessverre, vil jeg si – får færre som bor i Distrikts-Norge, og folk flytter sentralt. Det handler ikke bare om tjenester, men det er en trend vi ser i hele Europa, ja, over hele verden. Derfor er det viktig for meg å ha tjenester som er kvalitativt gode nær folk, men som også har en så stor kvantitet at kvaliteten blir god. Det nytter ikke å ha tjenester som ikke er gode nok kvalitetsmessig for folk som bor i distriktene. Ta f.eks. akuttmedisinen: Der en er lengst fra, trenger en kanskje størst kompetanse for å klare å komme tidsnok inn til sykehuset når en trenger det mest.

Bård Hoksrud (FrP) [13:39:22]: Kristelig Folkeparti ønsker å framstille seg som et parti for de svakeste i samfunnet, men i vår stemte de imot å øke minstepensjonen over EUs fattigdomsgrense, og i årets statsbudsjett, som er det siste Kristelig Folkeparti er med på å legge fram, foreslår de å øke avgiftene på bensin og diesel, noe som rammer dem som ikke har råd til å kjøpe ny bil, og som derfor straffes ekstra hardt.

Kanskje enda verre er det at Kristelig Folkeparti er med og foreslår at egenandelen/frikortgrensen for medisiner og helsetjenester økes med over 450 kr, til over 2 900 kr. Dette er noe som rammer mange syke og personer med dårlig råd. Jeg forstår ikke hvordan Kristelig Folkeparti og representanten Bollestad kan forsvare dette.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:40:07]: Nå er det sånn at Fremskrittspartiet har sittet i regjering i ganske mange av de årene som Kristelig Folkeparti ikke har sittet i regjering. Jeg vil minne representanten om at minstepensjonen opptil flere ganger ble økt fra Kristelig Folkepartis side når regjeringen forhandlet i Stortinget. Så Kristelig Folkeparti har vært med og forhandlet opp minstepensjonen med mange tusen i løpet av de siste årene.

Når det gjelder bensin- og dieselavgifter, må vi ha to tanker i hodet på en gang. Den største utfordringen for dem som er svakest – og det er kanskje ikke de som bor i dette landet, men folk som betaler prisen for at vi slipper ut klimagasser, og som verken har bil eller sykkel – er at de faktisk betaler en høy pris, for de får ikke engang dyrket maten sin fordi klimautslippene i den vestlige verden er så store. Derfor har Kristelig Folkeparti tatt det ansvaret når det gjelder klimautslipp og avgifter.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:41:26]: Eg vil også gratulere representanten Bollestad frå Kristeleg Folkeparti med rolla som parlamentarisk leiar.

Eg deler Kristelig Folkeparti og Bollestad sitt store engasjement for landbruket. Matsikkerheit og framtidig landbruksproduksjon er eit politisk ansvar først. Så er spørsmålet: Vi står overfor eit lausdriftskrav. Mjølkeproduksjon er berebjelken i distriktslandbruket. Korleis vil Kristelig Folkeparti bidra til at lausdriftskravet kan oppfyllest utan at små og mellomstore bruk må vekse langt utover grunnlag for areal og drift?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:42:16]: Takk for et veldig hyggelig spørsmål.

Engasjementet for matsikkerhet deler vi med representanten. Jeg deler også synet på at vi skal sikre små og mellomstore bruk. Det har vi også gjort i de årene mitt parti har sittet i Landbruksdepartementet. Vi har prioritert de største pengene til investeringer i de minste og mellomstore brukene, nettopp for å klare å nå det målet,

for å bruke ressursene i landet vårt. Det handler også om mindre bruk der det kanskje er brattest, nettopp for å ivareta matproduksjonen over hele landet. Det vil vi være med på fortsatt, for vi mener at det kravet også skal kunne innfris av små og mellomstore bruk uten å måtte øke verken areal eller kvote for å betjene de lånene de faktisk da må ta opp.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [13:43:26]: Jeg vil også gjerne gratulere representanten med vervet og ser fram til godt samarbeid på Stortinget framover.

Jeg vil takke for en inspirerende tale som tok fram det internasjonale perspektivet og internasjonal solidaritet spesielt, særlig perspektivet med at klimabistand bør komme i tillegg til vanlig bistand, og ikke byttes ut.

Vi i Miljøpartiet De Grønne er også bekymret over en trend vi ser i mange land og mange områder, med en økende grad av vaksinenasjonalisme, hvor man ikke ser det viktige perspektivet med internasjonal solidaritet også her. Vi mener at ingen er trygge før alle er trygge, og at internasjonal solidaritet er vår beste beskyttelse.

Med Kristelig Folkepartis perspektiv på internasjonal solidaritet, hvordan vil representanten se for seg at Norge kan bidra mer til at vi får sikret vaksiner til alle mennesker i hele verden, og at vi ikke bare forsøker å forfordle den norske befolkningen først?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:44:22]: Det internasjonale perspektivet er ekstremt viktig, ikke minst i en pandemi, men jeg mener det er viktig uansett hvilket politikkområde vi har. Den dagen et land blir seg selv nok, blir vi et fattig folk.

Når det gjelder selve vaksineringsen, har vi hatt en statsråd fra Kristelig Folkeparti som har jobbet intenst for å sikre vaksiner til flere land. Vi vet at hvis vi ikke klarer å vaksinere i de landene som ikke har råd til vaksiner selv, så muterer viruset, og det går fort. Det betyr at det både er hjelp til dem som trenger det, og det er hjelp til selvhjelp for oss som også har fått vaksine, fordi vi slipper å få muterte virus til vårt eget land. Det gjør også at vi trenger å bruke mindre ressurser på vårt eget helsevesen og kan bidra til andre helsegrupper som trenger dette mest. Dette er en god og klok prioritering og en rett vurdering.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:45:35]: Det er alltid noe spesielt og høytidelig med den første debatten i en ny stortingsperiode, og det er ekstra høytidelig når det er regjeringsskifte. Jeg har fått lov til å være med på det tre ganger: i 2005, i 2013 og i 2021. Og så tenker man: Hva er det som er så spesielt og fint med det? Jo, noe av det fineste med den norske styringstradisjo-

nen er hvordan dette skjer. Da jeg skulle gå av og ble kastet som landbruks- og matminister, sto jeg der på kontoret mitt, og inn kom en person som hadde kalt det norske landbrukssystemet et kommunistisk makkeverk. Det var Sylvi Listhaug. Men så gjør man det hyggelig og blidt og overleverer nøkkelen – det skjer så fredelig som bare det.

Denne gangen, da jeg skulle få lov til å bli statsråd igjen, skulle jeg få nøkkelen fra en jeg har kritisert dag ut og dag inn, Jan Tore Sanner. Så kom jeg inn på kontoret, det var hyggelig og blidt, og han overleverte nøkkelen med en liten morsomhet – men det er lov – og ønsket egentlig lykke til på ferden.

Noe av det aller fineste er at det aller siste den utgående regjeringen gjør, er å oppnevne den inngående. Vi tar det som en selvfølge, men det er en fantastisk kvalitet med vårt politiske system at vi gjør det på den måten. Alle ønsker at det skal gå fredelig for seg selv om vi har uenigheter. Og det går fredelig for seg. Når vi ser hvor mange andre demokratier som nå er under press, må vi i 169 som har blitt valgt – noen av oss har gått ut og blitt statsråder – slå ring om den grunnverdien vi har i det norske demokratiet: tillit og fellesskap, og at vi er folkets tjenere, ikke folkets herrer.

Så skal jeg innrømme at det er litt artigere etter valg når det har gått bra, jeg har prøvd begge deler. Det er litt morsommere for dem som går inn i kontorene, enn for dem som går ut av kontorene. Da vi gikk ut av kontorene i 2013, hadde vi 10 representanter. Når vi går inn i kontorene nå, har vi 28. Så det er en litt bedre følelse, det skal sies.

Det som er så hyggelig med debatten i dag, er at vi har fått en hurtalplattform, og så har vi fått den regjeringen vi i Senterpartiet har ønsket i mange år, en regjering utgått av Senterpartiet og Arbeiderpartiet, eller Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen, som den nå heter. Når man ser på plattformen, mener vi at vi har fått mange gode løsninger, og jeg har lyst til å gå gjennom noen av dem.

De siste åtte årene har det vært en diskusjon om Stortinget skal tvinge gjennom sin vilje hvis det lokalt er sterk motstand. Det forrige flertallet valgte det, f.eks. med Viken, Troms og Finnmark og andre typer tvangssammenslåinger. Nå er den tid forbi, nå skal det være en regjering som lytter, og hvis man lokalt ønsker å fortsette som en kommune, skal man fortsette som det. Vi har også sagt i regjeringsplattformen at vi skal hjelpe til med å løse opp dem som ønsker å bli oppløst etter tvangssammenslåing. Det er en helt annen holdning. Og vi skal slutte å straffe dem som ikke slo seg sammen, som inntektssystemet har lagt opp til etter at Høyre og Fremskrittspartiet la sin mal – en stor seier, en stor endring.

Selv om inntektssystemet kan virke teknisk, har det mye å si.

I strømpolitikken er det en helt annen holdning. Da Fremskrittspartiet gikk inn i regjering, sa de at de var lei av lav strømpris. De ønsket såkalt å øke verdien av norsk kraft, ønsket høyere strømpris. Det har Fremskrittspartiet fått til, mens vi, når vi går inn i regjering, har sagt det helt motsatte: Vi ønsker å føre en politikk for å ha en lav norsk strømpris, bygge ny norsk industri og hjelpe norske husholdninger. Vi har også signalisert at vi ønsker å ha et lavere avgiftsnivå på de mest grunnleggende varene, som gjør at de som har lavere og middels inntekter, ikke skal straffes, men få hjelp.

Vi har vært opptatt av å innføre et eget grunnskoletilskudd for nettopp å sørge for at det også på små steder skal kunne være en skole, og at de grunnleggende offentlige tjenestene skal være nær der man bor, uansett om en bor på et lite sted eller et stort sted – en stor endring fra den forrige regjeringen. Vi har sagt at vi ønsker å bruke høyere utdanning til å bygge landet, vi har en helt annen holdning. Det er ikke bare de høyere utdanningsinstitusjonene selv som skal tenke det ut, men også vi som samfunnsbyggere skal tenke ut hvordan man kan klare å bruke høyere utdanning til å bygge lokalsamfunn og få de utdannede folkene vi trenger, f.eks. på Nesna.

Vi er tydelige på at vi ønsker å styrke den lokale beredskapen innenfor både politi og ambulanse. Kanskje er et av de sterkeste symbolene fødeberedskap og de seierne man så i Kristiansund. I bunnen ligger en helt annen tenkning om fordeling: at vi ønsker et land med mindre sosiale og geografiske forskjeller, og at vi ønsker å bruke skatte- og avgiftspolitikken til å utjevne forskjeller mellom folk, ikke forsterke forskjeller mellom folk. Vi ønsker å organisere offentlig sektor slik at det skal være bra om man bor i Oslo, men det skal også være bra om man bor i Vadsø.

Vi har fått en regjering for vanlige folk i hele Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:50:51]: Det er absolutt grunn til å gratulere statsråd Slagsvold Vedum med både valgresultatet og ny rolle.

Så til spørsmålet: Med dagens strømpriser er det mange som er bekymret. Jeg ønsker ikke å være noen strømprispopulist, jeg skjønner at prisene kan variere av ulike grunner, og det er en litt fattig trøst at de kan utjevnes over tid. I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil innføre en ny ordning for jevnere nettleie, som jeg må anta er noe annet enn den utjevningsordningen vi allerede har. Utjevning kan jo ofte bety at for at noen skal betale mindre, må noen betale mer. Selv om jeg er fra Oslo, må jeg innrømme at jeg ikke er for at folk i Tromsø skal betale mer for at jeg skal betale mindre. Da

er spørsmålet: Er det med den nye utjevningsordningen noen som må betale mer, eller kan finansministeren nå garantere at denne ordningen ikke vil føre til nettopp det?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:51:46]: Da Høyre og Fremskrittspartiet inntok regjeringskontorene i 2013, valgte de bevisst å svekke de utjevningsordningene vi hadde for nettleie. Senterpartiet og Arbeiderpartiet har vært opptatt av at ingen skal få en for stor regning, og det vi ser i hvordan kostnadene for nettleie blir fordelt nå, er at noen får en altfor høy kostnad også på selve nettleien, i tillegg til den vanlige spotprisen på strøm, som det er mest debatt om nå. Det er det vi ønsker å ta tak i, og det er det vi signaliserer i Hurdalsplattformen.

Så vil vi komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan det kan gjøres, men målet er å hjelpe dem som har de aller, aller høyeste kostnadene med nettleie i dag. Det var bedre ordninger før, men Høyre og Fremskrittspartiet valgte å svekke dem da de hadde regjeringsmakt.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:52:27]: Takk for svaret. Da høres det ut som om noen må betale mer enn i dag.

Vi skal utenriks. For å sikre konkurranse på like vilkår for norske bedrifter i Norge, det landet vi er så glad i, arbeidet regjeringen Solberg aktivt for å begrense overskuddsflytting og skatteplanlegging i multinasjonale selskaper og var også en aktiv pådriver for et nytt internasjonalt skatteleggingssystem tilpasset det globaliserte og digitaliserte samfunnet vi lever i. Norge har derfor sluttet seg til den historiske avtalen mellom nå 134 av 140 medlemsland i OECD om et felles forpliktende rammeverk for nettopp dette, men denne avtalen forutsetter at landene ikke innfører ensidige, egne skattetiltak, fordi det undergraver dette viktige arbeidet. Derfor bekymrer det meg litt at det i Hurdalsplattformen står at regjeringen skal utrede nettopp en ensidig omsetningsavgift på digitale virksomheter. Er det grunn til å bekymre seg for at regjeringen med dette kommer til å undergrave det viktige arbeidet for å få et felles rammeverk for internasjonal beskatning som beskytter norske selskaper?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:53:32]: Ikke for å være uærbødig overfor representanten, men jeg tror ikke hun helt hørte hva jeg sa i stad, for jeg sa ikke noe om at det var noen som skulle få høyere kostnader over nettleien, jeg sa det motsatte, at vi skulle hjelpe dem som har de høyeste regningene. Forrige gang vi gjorde det, var det gjennom tilskuddsordninger over statsbudsjettet. Det var den måten vi gjorde det på sist. Så får vi diskutere, sammen med Stortinget, for vi er en

mindretallsregjering, hvordan vi skal få det til nå, men vi ønsker ikke at noen skal få en for stor regning, og det er godt standpunkt som både Senterpartiet og Arbeiderpartiet står bak. Jeg håper også flere i Stortinget kommer til å gjøre det.

Når det gjelder hvordan vi skal klare å få til beskatning av f.eks. store nettleverandører og andre som er i det norske markedet, har vi signalisert flere grep i regjeringsplattformen, men det må gjennomarbeides grundig. Vi skal komme med forslag, og målet er at aktører som i dag har stor virksomhet i Norge, men som i realiteten ikke betaler skatt, skal betale skatt i framtiden.

Sylvi Listhaug (FrP) [13:54:36]: La meg starte med å gratulere finansminister Slagsvold Vedum. Det er store forventninger til statsråden både fra folk flest og fra Fremskrittspartiet. Han er definitivt en likandes kar, med en uslåelig latter, men nå blir det alvor.

Vanlige folk begynner nå å bli alvorlig bekymret for privatøkonomien sin. Man ser økte matvarepriser, økt rente, økte strømpriser – det er bra at man i dag signaliserer at man gjør noe med bostøtten, men heldigvis er det de færreste i Norge som mottar det – og skyhøye diesel- og bensinavgifter. Vi så jo i valgkampen at Senterpartiet stilte et ultimatum. Vi har ikke fått svar her i dag verken fra Arbeiderpartiet eller fra Senterpartiet, og derfor er det grunn til å stille spørsmål til finansministeren om han kan garantere at avgiftene på bensin og diesel ikke skal gå opp, og at klima- og miljøministeren taper den kampen i regjeringen.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:55:48]: I 2013, da Sylvi Listhaug kom inn i regjering sammen med Fremskrittspartiet, hadde Fremskrittspartiet flere klare mål. Et var å fjerne bompengene. Det har aldri vært høyere bompengene enn i fjor, så det klarte man ikke. Et annet var det jeg nevnte i stad, fra Tord Lien som olje- og energiminister, som sa at han var lei av lav strømpris, og at verdien av vannkraften skulle gå opp. Det har i hvert fall Fremskrittspartiet fått til. På det området, når det gjelder å øke strømprisene til folk, har Fremskrittspartiet hatt full måloppnåelse, og det var en av programerklæringene til tidligere statsråd Tord Lien. Og elavgiften har aldri vært økt så mye som under Fremskrittspartiets finansminister.

Med en ny regjering har vi et klart mål: Vi ønsker å redusere elavgiftene, nettopp fordi vi ser at det rammer folk hardt. Vi har også en målsetting – vi sier ikke at det er lett, men vi har det som en målsetting – om at vi skal styre kraftpolitikken på en måte som gjør at man klarer å dempe kraftprisen, ikke øke kraftprisen, slik Fremskrittspartiet gjorde da de hadde ansvaret for norsk kraftpolitikk.

Sylvi Listhaug (FrP) [13:56:46]: Vi har jo fasiten på Fremskrittspartiets involvering i dette, og det er en reduksjon av skatter og avgifter totalt sett med ca. 37 mrd kr. Avgiftene har også gått litt i minus etter de siste budsjettforlikene.

Så forstår jeg at det er veldig artig for Slagsvold Vedum å snakke om Fremskrittspartiet, men jeg tror ikke at de som sitter hjemme i stua nå og er redd for de regningene som kommer til å komme deres vei, synes at det er til særlig stor trøst at finansministeren er opptatt av Fremskrittspartiet. Det de ønsker svar på, er hva man vil gjøre for å få ned strømprisene, og da ikke bare for dem som mottar bostøtte. Man ønsker svar på om Senterpartiet vil følge opp den garantien som man kom med i valgkampen, om at diesel- og bensinavgiftene ikke skal opp, men i hvert fall som et minimum være på dagens nivå. Klima- og miljøministeren har sagt det motsatte. Ingen her kan oppklare det, og jeg håper nå at finansministeren kan være tydelig og garantere at avgiftene ikke vil gå opp.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:57:53]: Vi i Senterpartiet og Arbeiderpartiet er jo helt tydelige i Hurdalsplattformen. Hva er det vi ønsker når det gjelder strøm, for å ta det som punkt nr. 1? Det er ulike formuleringer, vi ønsker ulike politiske grep for å dempe veksten i strømprisen, bl.a. varsler vi at vi skal si nei til alle nye mellomlandsforbindelser. Det er interessant at da Fremskrittspartiet hadde makten, endret man loven så det skulle bli lettere å bygge mellomlandsforbindelser. Det er to ulike politiske retninger. Vi sier at vi ønsker å bygge ut mer fornybar kraft. Vi varsler at vi ønsker å bruke elavgiften for å redusere avgiftstrykket når det gjelder bruk av strøm. Og når det gjelder fordelingseffekten ellers i vårt opplegg, sier vi at folk som tjener under 750 000 kr, skal få lavere skatt, ikke høyere skatt, at pendlere skal få mer fradrag, ikke mindre fradrag, som de fikk under den forrige regjeringen. Vi sier også at vi ønsker å ha lavere drivstoffavgifter, som det står i plattformen.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:59:02]: Jeg merket meg at statsråden slo fast at denne regjeringen ikke vil at staten skal tvinge gjennom sin vilje der det er lokal motstand. Jeg skulle for min egen del ønske at det også gjaldt for Oslo og Ullevål sykehus, men det er et annet tema.

I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at den vil føre en økonomisk politikk som reduserer de økonomiske og sosiale forskjellene i samfunnet, men tiltakene i plattformen står ikke i stil med det målet. Solberg-regjeringens avskaffelse av arveavgiften og reduksjon av formues- og bedriftsbeskatningen har økt formuesforskjellene i Norge dramatisk. De rikeste betaler en mye

mindre andel skatt nå enn vanlige folk, og løsningen her er helt entydig: Vi må tette de store skattehullene i fritaksmetoden i beskatningen av rådyre eiendommer og arveformuer. Å flikke på formuesskatten gjør dessverre ikke noe med denne store utfordringen.

Vil finansministeren legge fram forslag til endringer i skattesystemet som sikrer at landets rikeste betaler en større andel skatt enn vanlige folk?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:00:10]: Jeg opplever at vi over tid – med både Kari Elisabeth Kaski og partileder Audun Lysbakken – har hatt et felles mål om å bruke skattesystemet til å utjevne forskjeller, ikke forsterke forskjeller. Så har de ulike partiene sikkert litt ulike grep som man mener er rett og ikke rett, men målsettingen er lik.

Noe av kvaliteten med Norge er at det er et land med små forskjeller. Jeg opplever også at SV har hatt den samme bekymringen som Arbeiderpartiet og Senterpartiet når det gjelder økende lønnsforskjeller i samfunnet. Vi mener at hvis det over tid blir for store forskjeller mellom folk, både geografisk – som jeg snakket en del om i innlegget mitt i sted – og sosialt, så skaper det mindre tillit.

Vi får sette oss ned og diskutere hvilke grep som er best. Alle grep har også en kostnadsside, og da må vi finne balansen som gjør at vi klarer å føre en politikk som får ned de sosiale og geografiske forskjellene og utvikler alle deler av landet.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:01:02]: Takk for svaret. Fordelen med veldig mange av disse forslagene er nettopp at de ikke har en kostnadsside, men de har en betydelig inntektsside. Hvis vi faktisk når målet om å redusere de økonomiske forskjellene i Norge og sikrer at landets aller rikeste betaler den samme andelen av sin inntekt i skatt som vanlige folk gjør, noe det burde være en selvfølge å kunne slå fast at en ønsker, vil vi også øke handlingsrommet som vi har i fellesskap, til f.eks. å satse på velferd i hele landet.

Så slår også regjeringen fast i plattformen at man vil rapportere på ulikheter og ulikhetsutvikling. Da er egentlig mitt spørsmål om man vil at denne årlige ulikhetsrapporteringen skal komme i forbindelse med statsbudsjettet og også være forpliktende for statsbudsjettet på samme måte som regjeringen legger opp til at klimabudsjetteringen skal være.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:02:06]: La det ikke være noen tvil: Når det gjelder skatteprofilen for en regjering utgått av Senterpartiet og Arbeiderpartiet, vil det være sånn at de som tjener under 750 000 kr, skal få mindre skattebelastning. Det er det ene målet. De som tjener over 750 000 kr, kommer til å få mer

skatt. De som har den beste ryggen, skal bære litt mer av børa, og så skal vi hjelpe dem som har litt større utfordringer. Det er profilen vi ønsker, og så får vi diskutere sammen med SV hvordan vi skal klare å få til det på en best mulig måte.

Så vil jeg også bare si at det å øke skatter har en kostnad. Det kan være at hvis man øker en skatt, selv for den som har høy inntekt, kan det ha en kostnad ut fra hva man investerer i, hvor man setter pengene. Vi trenger privat næringsliv, vi trenger aktivitet. Derfor må vi vurdere hva som gir mest mulig effekt.

Hvordan vi skal rapportere når det gjelder ulikhet, får vi komme tilbake til.

Sveinung Rotevatn (V) [14:03:11]: La meg starte med å gratulere finansminister Slagsvold Vedum med ny jobb og ikkje minst nytt, flott kontor midt i Oslo sentrum, omgjeve av byråkratar, og eg veit frå sikre kjelder at opptil fleire der både brukar elsykkel til jobb, et vegetarmat og har mjølk i kaffien sin. Eg håpar like fullt at finansministeren synest at dette er fine folk, ja, kanskje dei til og med er vanlege.

Men eg har ein gratulasjon til, og det er for eit av dei viktige gjennomslaga Senterpartiet har fått i denne plattformen, nemleg at regjeringa skal greie ut ulike måtar å seie opp EØS-avtalen på. Ein skal riktig nok ikkje sjå på dei nærmaste nabolanda våre, Sverige, Danmark og Finland, og korleis dei har valt å ordne seg, men ein skal sjå på andre land – vi får anta Sveits, Ukraina, Storbritannia. Så spørsmålet er ganske enkelt om finansministeren har ein foreløpig favoritt. Han har tidlegare peika på Storbritannia sin exit frå EU som ein inspirasjon for Noreg. No er butikkhyllene tomme, ein manglar sjåførar, og militære er kommanderte ut for å sørge for at folk får nok mat. Er han framleis inspirert?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:04:21]: Hos representanten Rotevatn er det en slags selektiv hukommelse. Hvis man tar Storbritannia som eksempel, tror jeg at representanten Rotevatn er klar over at Storbritannia var EU-medlem, og at de, i motsetning til Norge, meldte seg inn i EU på starten av 1970-tallet, mens det norske folk sa nei. Jeg er veldig glad for at det norske folk på starten av 1970-tallet sa nei til å bli medlem i Den europeiske union og også sa nei i 1994. Så vi er i en helt annen stilling.

Når det gjelder at en regjering skal se hvilke muligheter vi har – det burde være en selvfølge at man har en gjennomgang, nå er det ca. hvert tiende år. Hvordan kan vårt forhold til Europa være best mulig organisert? Hva er styrker, hva er svakheter? Hvordan kan vi styrke norske posisjoner? Hvordan kan vi få enda flere arbeidsplasser, mer verdiskaping og ta vare på den nasjonale suvereniteten som det norske folk har sikret gjennom to

folkeavstemninger? Dessverre har Venstre nå gått bort fra sitt nei-standpunkt og blitt et ja-parti.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Masud Gharahkhani (A) [14:05:41]: Stortingsvalget ga et tydelig mandat for et politisk skifte. Stortingsvalget ga også et tydelig mandat for en ny politisk kurs for landet, sterkere velferdsstat, aktiv næringspolitikk og rettferdig klimapolitikk.

Norge står overfor formidable utfordringer. Vi skal skape mange nye arbeidsplasser og aktivitet i hele landet, vi skal kutte utslippene med 55 pst. innen 2030, og vi må øke eksporten. Da må vi slå ring om det som gjør at Norge funker. Den norske modellen med et tett trepartssamarbeid og en sterk velferdsstat har gitt norsk næringsliv økt produktivitet og et unikt konkurransefortrinn internasjonalt. Derfor er det avgjørende at vi styrker, ikke svekker, denne modellen i tiden framover.

Det tiåret vi går inn i nå, vil definere om vi lykkes. Nå blir det Stortingets ansvar å stake ut ny kurs og politikk som skal sikre framtidens arbeidsplasser over hele landet og finansiere velferdsstaten, samtidig som vi kutter utslipp. Gjennom en ny grønn industrioffensiv kan Norge skape jobber, trygge framtidens velferd og bidra til å kutte verdens utslipp. Da trenger vi en mer aktiv næringspolitikk.

Mange av de fremste industrimiljøene i verden finnes i Norge. De er skapt gjennom et samspill mellom en aktiv stat og næringslivet. Selv kommer jeg fra et stolt industrifylke, Buskerud, hvor vi bl.a. har Kongsberg-industrien, som er et resultat av nettopp dette samspillet. Næringer som olje, gass og offshore er klare for å bruke kompetansen og teknologien for å bygge den grønne industrien som kutter utslipp og skaper morgendagens arbeidsplasser. Nå har de fått en ny regjering som er villig til å bruke statlig eierskap og kapital for å utvikle nye grønne verdikjeder og øke eksporten.

For disse viktige industrimiljøene har ikke kravet vært kutt i formuesskatten eller næringsnøytralitet. De etterlyser en aktiv stat. Nå får de endelig en ny regjering som vil spille på lag – en regjering som ser at norske naturressurser må tas i bruk for å skape verdier og arbeidsplasser over hele landet. Ressurser som tilhører fellesskapet, skal komme folket til gode og gi større ringvirkninger lokalt. Vi må få slutt på at altfor mye fisk eller tømmer sendes ubearbeidet ut av landet, slik at store muligheter for verdiskaping og lokale arbeidsplasser går tapt. En mer aktiv stat skal bidra til å endre på dette.

Reiselivet har blødd skikkelig under pandemien. I reiselivsnæringen ligger det fantastiske muligheter til å skape helårsaktivitet og arbeidsplasser i hele landet. Regjeringen har store ambisjoner på vegne av reiselivet.

Selv er jeg utdannet radiograf og har hatt gleden av å jobbe i helsevesenet. Digitale løsninger og teknologi er en viktig del av velferdstilbudet. I Norge vil offentlig sektor investere stort i tiden framover. Utenlandske gigaskaper ser på Norge som et attraktivt land som følge av disse investeringene. Hvis vi skal hindre at verdiskapingen og arbeidsplasser knyttet til dette forsvinner ut av landet, må vi ta politiske grep nå for å styrke digitale kompetansemiljøer i Norge. Offentlig sektor må bli en strategisk partner for norsk leverandørindustri.

I Norge skal vi bygge ut strømmettet, vi skal elektrifisere sokkel, og vi skal bygge ut havvind. Dette vil kreve store offentlige investeringer i infrastruktur. Nå har vi fått en ny regjering som vil bruke den offentlige innkjøpsmakten til å bygge opp norsk næringsliv og norske arbeidsplasser, og det er på tide. Denne innkjøpsmakten må også brukes for å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår og bidra til å øke organisasjonsgraden og bekjempe aktører som vil undergrave den norske modellen og trepartssamarbeidet.

Gjennom pandemien er vi også blitt minnet om viktigheten av selvforsyningsgraden, beredskapen og sårbarheten. Regjeringen har en tydelig ambisjon om å satse på den lokale bonden, ikke bare med klapp på skulderen, men ved å gjøre noe med inntektsgapet. Til Nortura har jeg også lyst til å si at det er nødvendig og viktig med en desentralisert næringsmiddelindustri. Det behovet har pandemien forsterket. Vi må stoppe sentraliseringen i landbruket.

Jeg ser fram til samarbeidet med regjeringen og samarbeidet i næringskomiteen. Næringslivet er avhengig av offentlig sektor for å få nødvendig kompetanse, arbeidskraft og drahjelp, og offentlig sektor er avhengig av et mangfoldig næringsliv som skaper verdier og arbeidsplasser i hele landet. I Norge har vi alle forutsetninger for å lykkes. Da trenger vi en aktiv næringspolitikk.

Henrik Asheim (H) [14:10:28]: Arbeid er den viktigste velferdspolitikken vi har. Det siste halvannet året er det mange flere enn de som kanskje så for seg at de kunne havne i en slik situasjon, som har opplevd hva det betyr ikke lenger å ha en jobb å gå til hver dag. Det å ha en jobb er naturligvis den beste måten å kunne forsørge seg selv og sine egne på, men arbeid er også mer enn bare en inntekt. Arbeid er følelsen av å være til nytte. Det er følelsen av at noen etterspør en, og at det man kan, er verdt noe også for andre.

Vi skal glede oss over at sysselsettingen nå øker, at ledigheten tross alt har falt svært raskt etter at pandemien slapp det hardeste grepet om samfunnet vårt, men fortsatt er det altfor mange mennesker som står uten en jobb. Derfor må vi også sørge for å bruke mange av de virkemidlene som trengs for at flere kan komme fra

utenforskap og inn i både arbeid og utdanning. Den største forskjellen i Norge er rett og slett mellom dem som er i jobb, og dem som ikke er i jobb. Selv om vi selvfølgelig skal ta grep for å sørge for at ledigheten går ned og flere jobber skapes, er det også en hel del mennesker som sto utenfor arbeidslivet før pandemien rammet, og som kanskje til og med opplever å ha blitt skjøvet enda lenger bak i køen etter at den kom.

Det er en grunn til at Høyre kommer til å fortsette og fortsette og fortsette å snakke om en kunnskapsskole, en skole som sørger for at flere elever fullfører og består, får et vitnemål eller et fagbrev i hånden, rett og slett fordi det er den absolutt viktigste billetten inn i arbeidslivet senere. Da må man også sørge for at vi har gratis kjerntid i barnehage for de minste barna, og at vi satser på tidlig innsats. Jeg er stolt av at vi har sørget for 4 500 flere faglærte lærere i skolen, og at mange av dem er satt inn i de første årene. Vi må sørge for fortsatt å ha krav til kompetanse for dem som skal undervise barna våre, for hva de kan, er den viktigste faktoren for hva elevene lærer.

Men selv når vi virkelig skal være modige og love at innen 2030 skal ni av ti fullføre videregående skole, er det én av ti igjen. Det er én av ti som også med et slikt hårete mål ikke har et vitnemål eller et fagbrev. Derfor må vi også ha tiltak og pakker for dem. For eksempel har Høyre lansert forslaget om å tilby utdanningsstillinger, muligheten til å stå i jobb, men også med en tydelig avtale med arbeidsgiver om hvilken kompetanse man skal oppnå for å få det fagbrevet, kanskje på en litt annen måte enn det det legges opp til i skolen.

Vi vet også at en av de viktigste årsakene til at mange faller ut av arbeidslivet, er psykisk helse, altså det å slite med psykiske lidelser, eller rus. Jeg må si at jeg er alvorlig bekymret over at vi tross alt har en regjering som nå sier at den skal fjerne fritt behandlingsvalg for nettopp dem som sliter med disse lidelsene, frata dem muligheten til å velge den behandlingen som passer dem best, uavhengig av hvem som tilbyr den. Jeg synes det er synd, selv om det ikke var overraskende, at denne regjeringen også sier klart nei til en rusreform som sier at unge mennesker som f.eks. har kommet litt på skråplanet, og som kanskje til og med bruker rus for å håndtere de utfordringene de står i, fortsatt skal møtes med bøter og straff, ikke med hjelp.

Derfor må vi også i arbeidslivspolitikken sørge for at vi stiller krav til folk. Derfor skal vi fortsette å ha aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere, men vi skal også klare å kombinere ytelser på en slik måte at de er bedre tilpasset brukerne med tanke på hvordan de kommer seg i jobb. Det er slik man har fått f.eks. individuell jobbstøtte, som hjelper dem som sliter med psykiske lidelser, til å stå i en jobb. Det er slik man har fått #syktbra-jobb, som er et forsøk i Nav som nettopp sørger for å fin-

ne ut hva det er man faktisk kan, hvilke jobber man faktisk trives i, og så jobber man mye med å finne akkurat den stillingen. Det er derfor vi bruker lønnstilskudd for å kompensere, slik at flere av dem som står utenfor, får muligheten til å vise seg i arbeidslivet.

En av de viktigste gruppene vi skal hjelpe til å stå i arbeid, er innvandrere som kommer til Norge. Det er et faktum at av de barna som vokser opp i lavinntektsfamilier, er det store flertallet i veksten barn som har foreldre med ikke-vestlig bakgrunn. Det er ingen unnskyldning, men det er en veldig viktig forklaring, for da vet vi også hvordan vi skal håndtere det.

En ny regjering som akkurat har tiltrådt, skal naturligvis også få tid til å fremme sine forslag, budsjetter, vise kortene mye mer enn bare en erklæring som vi diskuterer i dag. Men jeg kan love at Høyre ikke kommer til å slutte å snakke om kunnskap i skolen og grep for at flere skal få komme inn i samfunnet vårt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Egil Knutsen (A) [14:15:44]: Jeg har lyst til å begynne med å gratulere representanten Asheim med en viktig rolle på Stortinget innen et viktig fagfelt som vi har et felles engasjement for, og også takke for innsatsen representanten har utvist gjennom pandemien, for studentene og høyere utdanning-sektoren. Vi har hatt uenighetspunkter, men innsatsen har det ikke stått på.

Vi er tilbake til hverdagen i Stortinget, og vi kunne lese i VG i dag fra Høyre-lederen om tre ulike punkter som en skulle utfordre den nye regjeringen på. Ett av punktene var å se sammenhengen mellom næringspolitikken og klimakutt. Det er jeg veldig enig i, så jeg ble litt oppløftet, men så fant jeg ut at næringspolitikk og klimakutt her betød kutt i formuesskatten og klimakutt. Mitt spørsmål er om Høyres offisielle standpunkt er at kutt i formuesskatten fører til kutt i klimagassutslipp.

Henrik Asheim (H) [14:16:41]: Dette er dagen for gratulasjoner, så jeg må også få lov til å gratulere representanten med en veldig viktig rolle som leder av finanskomiteen. Det er en rolle jeg selv har fått lov til å inneha, og det er både krevende og ikke minst morsomt. Jeg tror det er ekstra krevende når man er leder fra det største partiet i en mindretallsregjering. Der har vi en felles skjebne, så det kan vi snakke om i en lunsj en dag.

Det er naturligvis ikke formuesskatten alene som er Høyres næringspolitikk for å kutte klimagassutslipp, men det er en veldig klar erkjennelse av at å kunne kutte klimagassutslipp også fra privat sektor faktisk forutsetter svarte tall på bunnlinjen og ikke røde, og å forstå at skal man klare å gjøre den omstillingen vi er ute etter, handler det ikke bare om avgifter eller bare om politiske

vedtak, det handler også om å ha et næringsliv som er i stand til å ta de grepene selv. Noe av det jeg tror hele denne salen har vært med på de siste månedene, er å besøke bedrifter. Jeg må si at noe av det flotteste jeg ser da, er hvordan fremoverlente næringslivsledere rundt om i hele landet sammen med sine ansatte kutter utslipp på nye, innovative måter – fordi de har ressursene og pengene til det.

Eigil Knutsen (A) [14:17:44]: Jeg takker for gratulasjonen og fortsetter diskusjonen om denne formuesskatten som var spesifisert under det Høyre-lederen kalte næringspolitikk.

Et av Høyres mest konkrete løfter i denne valgkampen var at de skulle kutte formuesskatten på store aksjeformuer og næringseiendom, også kalt arbeidende kapital av noen. Det ville kostet 7 mrd. kr i neste stortingsperiode, 6 mrd. kr til landets rikeste 1 pst., og 3 mrd. kr kun til næringseiendomsformuer. Spørsmålet mitt er da: Når vi er enige om at det nå går bedre med norsk økonomi, og vi er på vei ut av pandemien, hva i norsk økonomi er det som tilsier at det er tvingende nødvendig med 3 mrd. kr i skatteuttak til dem som har formuer innenfor næringseiendom?

Henrik Asheim (H) [14:18:43]: For det første er vi i Høyre også opptatt av hvem som eier bedriftene, at norsk eierskap er en verdi i seg selv. Formuesskatten vet vi at også sørger for at det er vanskeligere for norske eiere å skaffe kapital sammenlignet med utenlandske eiere. Dette er et resonnement som jeg ikke trenger å forklare representanten, for han er enig i det prinsippet. Representanten og den regjeringsplattformen de selv har signert på, sier riktignok at rabatten på arbeidende kapital skal ned, men den skal være på 20 pst. Det må jo være et eller annet med hva man har investert pengene i, som gjør at også Arbeiderpartiet er for å ha en annen beskatning og en lavere formuesbeskatning på næring enn de har på andre formuer. Så vi er tydeligvis helt enige om prinsippet, det er bare det at vi tar konsekvensen av det prinsippet og sier at da bør vi ikke skattlegge det som er investert i næringsvirksomhet. Men det er altså Arbeiderpartiet bare 20 pst. enig i. Det får vi bare ta til etterretning.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:19:44]: Jeg vil også gratulere og ønske den avgåtte statsråden velkommen tilbake til Stortinget. Det blir veldig hyggelig å ha et konstruktivt arbeid her, og jeg er glad for innsatsen representanten har gjort på utdanningsfeltet i ulike roller.

Stortinget har bl.a. hatt et stort engasjement for høyere yrkesfaglig utdanning de siste årene. Lovverket er styrket, det er vedtatt en forpliktende opptrappingsplan, og antallet fagskolestudenter skal fortsette å stige.

Gleder representanten Asheim seg over regjeringsskiftet og at fagskolene nå skal få et ytterligere løft?

Henrik Asheim (H) [14:20:21]: Kan jeg svare delt på det spørsmålet? Jeg gleder meg ikke over regjeringsskiftet, rett og slett fordi jeg gjerne skulle ha fortsatt å være statsråd. Men jeg er veldig glad for at denne regjeringen varsler at den ønsker å ha et videre løft for fagskolene. Vi trenger ikke å late som om vi er uenige der vi ikke er det. Vi la også frem en egen fagskolestrategi før sommeren, hvor vi også pekte på at den veksten skal være med.

Noe av utfordringen til den nye statsråden og den nye regjeringen er å sørge for at veksten fortsetter, og at kvaliteten henger med. Det vet jeg godt at også representanten Knutsdatter Strands parti har vært opptatt av i Stortinget. Så den store diskusjonen nå er hvordan vi sørger for kvaliteten også.

Jeg forstår at vi har en ny regjering og et nytt flertall, men hvis man skulle mangle gode ideer, ligger det et dokument i Kunnskapsdepartementet som er en strategi for høyere yrkesfaglig utdanning, hvor det helt sikkert er mulig å plukke i hvert fall noe av det, hvis statsråden ønsker å gjøre det.

Kirsti Bergstø (SV) [14:21:27]: Jeg vil starte med å si at jeg gleder meg til samarbeidet med representanten Asheim i arbeids- og sosialkomiteen. Han var tydelig på viktigheten av jobb, av arbeid, og at det store skillet går mellom dem som er innenfor arbeidslivet, og dem som er utenfor arbeidslivet. Men det går også et skille i arbeidslivet mellom dem som er i en løsarbeidersituasjon, og dem som har faste ansettelser og kan ta del i fellesskap og fagforeninger. For SV er det viktig å ha både hele og faste stillinger, og derfor lurte jeg på hva representanten Asheim vurderer som det viktigste for formidling av trygg jobb i Norge. Er det arbeidsformidling i offentlig regi, eller er det løsarbeid gjennom bemanningsbransjen?

Henrik Asheim (H) [14:22:23]: Jeg skal ikke legge meg opp i om man kaller det løsarbeid eller noe annet, men jeg tror – for å være helt ærlig – at det er veldig viktig å ha en kombinasjon av både bemanningsbyråer og offentlig veiledning inn i jobb. Det er fordi bemanningsbyråene også har den funksjonen – nå er det ca. 1–2 pst. av arbeidsstokken som jobber gjennom disse bemanningsbyråene. Vi vet også at av dem som får midlertidige stillinger, er nesten halvparten i fast jobb etter et år. Det finnes flere veier inn i arbeidslivet.

Noen av dem som brukes av bemanningsbyråene, brukes for å ta unna topper. Det er viktig også for dem som jobber fast i de bedriftene, for å sørge for at man kan ta nye oppdrag, f.eks. Men det er også viktig å ha noen lavere terskler for dem som kanskje ikke har den arbeids-

erfaringen, som trenger den første jobben, den attesten og den cv-en som gjør at de kan komme seg videre.

Så jeg er uenig med representanten Bergstø og SV – og dette kommer vi sikkert til å diskutere mye de neste fire årene – i deres syn på rett og slett å forby en hel næring, bemanningsbransjen, men mitt parti og vi kan gjerne samarbeide om hvordan vi kan ramme det inn på en god måte, slik at disse ordningene ikke misbrukes.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Ingvild Kjerkol [14:23:43]: Gjennom nesten to år med koronapandemi har vår felles helse- og omsorgstjeneste gitt oss trygghet. Den har bestått stress-testen. Hurdalsplattformen slår fast at nå er det den offentlige helse- og omsorgstjenestens tur. Derfor skal vi styrke grunnfinansieringen av sykehusene, styrke kommunehelsetjenesten og fjerne ordningene for økt privatisering, som den forrige regjeringen innførte.

En tidligere helse- og omsorgsminister – nå statsminister – har sagt at selv om den enkeltes helse er den enkeltes ansvar, har vi alle ansvar for vår felles helsetjeneste. Vi må gjøre noe med miljø- og samfunnsforhold som bidrar til sykdom, og vi må skape gode forutsetninger for god helse og livskvalitet for alle. Ulikhet er i seg selv en kilde til økte helseforskjeller. Vi skal være en regjering for vanlige folk, en regjering som utjevner forskjeller. Økende ulikhet tærer på tillit, på trygghet og på samhold.

Særlig er det viktig å gi barn og unge en god start i livet. Økningen i psykiske vansker blant unge bekymrer. Vi må forsterke innsatsen for at unge mennesker får sunne vaner tidlig og sikres en normal utvikling, og at de finner arbeid som gir mening og retning i livet. Her vil jeg samarbeide med flere departementer for å finne gode løsninger.

Vi må forhindre at koronakrisen skaper nye helsekriser. Vi må raskt ta igjen etterslepet på behandling i sykehusene og på oppfølging i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Psykisk helse og rus er en særskilt utfordring. Vi trenger både lavterskel psykisk helsehjelp og en kvalitetsreform for psykisk helsevern. Vi har varslet en opptrappingsplan for psykisk helse. Konkret har vi sagt at opptrappingen skal sikre økt kapasitet i spesialisthelsetjenesten. Vi vil også se grundig på kommunale tjenester, psykisk helsevern for barn og unge spesielt, på distriktpsykiatriske sentre og sykehuspsykiatrien.

Vi skal også gjennomføre en forebyggings- og behandlingsreform på rusfeltet.

Fastlegene har en stor og viktig rolle i den helsemodellen vi har i Norge. En velfungerende helse- og omsorgstjeneste er avhengig av at fastlegeordningen fungerer. En velfungerende fastlegeordning henger nøye sammen med at vi har en god legevaktstjeneste, som er

der når hjelpen trengs, i hele landet. Vi vil styrke fastlegeordningen slik at vi sikrer bedre rekruttering og stabile legetjenester i hele landet.

I 2030 er det ikke bare et stort jubileum på Stiklestad, men da vil vi også være flere eldre enn barn i Norge. Det er en historisk milepæl. Det betyr at vi må omstille oss og gjøre mye annerledes – og det er en stor motivasjon. Vi må se på løsninger som bidrar til at eldre kan bli boende hjemme lenger og leve et aktivt liv, bl.a. gjennom en reform med aktivitetsgaranti, ved å satse på velferdsteknologi og ved å sørge for god ernæring og flere tilrettelagte boliger.

Vi har stor sykepleiermangel, og vi mangler fastleger, spesialister og helsefagarbeidere. Derfor vil regjeringen nedsette en helsepersonellkommisjon som skal fremme tiltak for å utdanne, rekruttere og beholde kvalifisert helsepersonell over hele landet.

Det er fagfolkene som er gullet i helse- og omsorgstjenesten. De har hatt en tøff vakt, og mange er slitne. Vi må ta vare på alle dem som gjør vår felles helse- og omsorgstjeneste til verdens beste. Faste, hele stillinger skal være hovedregelen i helse- og omsorgstjenesten. Vi må utdanne, rekruttere og beholde gode folk, og det siste må den offentlige helsetjenesten bli bedre på. For å beholde fagfolkene må de som jobber i helse- og omsorgstjenesten, også ha tilgang til oppdatert teknologi og kompetanseutvikling, slik at de kan være i front i fagene. Slik prioriterer vi vanlige folks helse.

Sverre Myrli hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sandra Bruflot (H) [14:28:48]: Først vil jeg gratulere statsråden med ny jobb.

Da Bent Høie ble helse- og omsorgsminister, sa en tidligere rusavhengig: Husk at du er min helseminister også. Tidligere i år la vi fram et forslag til rusreform. Målet var å gi folk hjelp for avhengigheten deres framfor straff. Da Arbeiderpartiet vedtok at de var mot rusreformen Høyre la fram, sa lederen av redaksjonskomiteen at vi kunne unnta tungt rusavhengige fra straff, ja, det fantes allerede slike unntak i dag, for barn under 15 år og for mennesker som var strafferettslig utilregnelige.

Jeg er egentlig mer opptatt av politikken som skal føres framover, enn hva som har blitt sagt før, men mitt spørsmål til statsråden er: Når man setter voksne mennesker i samme bås som barn og utilregnelige fordi de har en avhengighet, er det dette statsråden også baserer sitt syn på rusomsorg på, og er statsråden enig i at denne måten å omtale mennesker på bidrar til mer, ikke mindre stigmatisering?

Statsråd Ingvald Kjerkol [14:29:51]: Hurdalsplattformen slår veldig klart fast at vi vil ha en forebyggings- og behandlingsreform for rusavhengige. Det har vært etterspurt lenge. Vi ønsker å bedre helsetilbudet først og fremst, og vi ønsker også å utrede hvordan straffefritak for rusavhengige kan gjennomføres gjennom lov.

Til representanten Bruflots eksempel på andre som er fritatt for straff, vil jeg si at Arbeiderpartiet tidligere har gått i front for å gi disse menneskene pasientrettigheter. Det er også sann at denne regjeringen understreker at dette er pasienter, som skal få et helsetilbud basert på kunnskap og beste praksis i helsetjenesten. At det skal være veldig stigmatiserende å bli sammenlignet med barn og andre syke mennesker, legger ikke vi til grunn for våre holdninger. Dette er pasienter. De skal få bedre hjelp.

Sandra Bruflot (H) [14:30:56]: Blant brukerorganisasjonene på rusfeltet var det flere som sa at disse uttalelsene fra Arbeiderpartiet var det groveste overtrampet de hadde fått mot seg under hele rusreformdebatten, og den har, som Kjerkol selv var inne på, vart en stund. Så jeg er ikke enig i at vi skal bagatellisere hvordan det føles for rusavhengige – og for pårørende – å bli satt i bås med barn og utilregnelige, for det er de ikke, selv om de har en avhengighet.

Men jeg kan stille statsråden et annet spørsmål: Hvordan mener statsråden at politiet skal skille på hvem som er rusavhengige nok, og hvem som er verdige nok den hjelpen Arbeiderpartiet vil tilby, i stedet for at de skal få straff?

Statsråd Ingvald Kjerkol [14:31:37]: Denne regjeringen har tenkt å følge opp de vedtakene Stortinget gjorde i vår. Det knytter seg til det å forebygge rusavhengighet bedre, men det er også en klar marsjordre til å gi et bedre helsetilbud. Det er også gjort vedtak som ga politiet flere verktøy i verktøykassa i møte med førstegangsbrukere og i møte med rusavhengige. Det vil vi følge opp.

Så vil det kreve et lovarbeid å gi straffefritak til dem som har en tung rusavhengighet, og det vil selvfølgelig Stortinget bli engasjert i, etter hvert som det arbeidet kommer i gang.

Bård Hoksrud (FrP) [14:32:38]: Jeg vil også gratulere statsråden med ny jobb. Det blir kanskje litt slakk til å begynne med, men hun skal nok merke at vi kommer til å utfordre henne.

Skal vi sikre spredt bosetting i Norge, må vi sørge for å ha desentraliserte sykehustjenester nær der folk bor, og alle husker for åtte år siden da de rød-grønne styrte – da var det mange sykehus som ble lagt ned under Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SVs styre. Men jeg har lyst

til å starte litt positivt, for vi har et forslag om å videreutvikle Klinikk Alta, noe Hurdalsplattformen også slår fast. Spørsmålet til statsråden er om hun støtter vårt forslag om at det etableres en framtidsrettet «ultraren» operasjonsstue ved Klinikk Alta, som er et viktig skritt mot å etablere et fullverdig akuttpsykiatrihus med fødetilbud i Alta.

Statsråd Ingvald Kjerkol [14:33:26]: Hurdalsplattformen omtaler Alta spesielt, og det regner jeg med representanten Hoksrud har lest. I Alta står det en flott klinikk som gir et desentralisert spesialisthelsetjenestetilbud til befolkningen i Alta og Vest-Finnmark. Det ble planlagt og besluttet under en helseminister som het Jonas Gahr Støre. Det ønsker denne regjeringen å videreutvikle. I dag er det et tilbud innenfor både somatikk, psykisk helsevern og rus. Det kommer vi tilbake til. Der skal pasientene i Vest-Finnmark få løst mange av sine behov. Klinikk Alta er allerede en suksess, det har flyttet spesialisthelsetjenesten nærmere Altas befolkning, og det er et faglig tilbud som skal videreutvikles.

Så synes jeg representanten var litt detaljert, mens jeg var litt mer på overskrift.

Marian Hussein (SV) [14:34:43]: Jeg vil også starte med å gratulere statsråden med ny jobb og ser fram til et fruktbart samarbeid.

Jeg merket meg at det i Hurdalsplattformen står både at regjeringen skal sørge for at hele Groruddalens befolkning så raskt som mulig skal få et lokalsykehus ved nye Aker sykehus, og at det skal gjennomføres endringer i sykehusstrukturen i Oslo i henhold til vedtatte planer. «I henhold til vedtatte planer» betyr i 2036 for oss som bor i Groruddalen, og som allerede sokner til et sykehus som har sprengt kapasitet, nemlig Ahus. Jeg bor i Groruddalen, jeg har familien min der, og jeg har vennene mine der. Vi trenger et nytt lokalsykehus og 2036 er ikke raskt nok. Dette er jo heller ikke et prosjekt Oslo selv ønsker. Det jeg lurte på er: Kan vi regne med at statsråden vil prioritere annerledes når det gjelder tid, og at statsråden ikke vil overkjøre de vedtatte planene gjort i Oslo, som ikke ønsker dette gigantsykehuset?

Statsråd Ingvald Kjerkol [14:36:05]: Prosessen ved Oslo universitetssykehus for å få bygd nye sykehus har tatt over ti år. Oslo har de eldste sykehusbyggene i landet, så det haster, og jeg deler representantens utålmodighet. Derfor er det viktig at disse planene gjennomføres så raskt som mulig. Planene for nytt akuttpsykiatrihus på Aker innebærer også en ny storbylegevakt, som Oslo kommune bygger i samme prosjekt. Dette er en viktig utvidelse av helsetilbudet til befolkningen i Groruddalen. Vi kommer til å legge til grunn at disse planene skal gjennomføres så raskt som overhodet mulig.

Seher Aydar (R) [14:37:14]: Statsråden sa veldig mye viktig om ulikhet og privatisering i innlegget sitt. Gratulerer med ny jobb! Dette gleder jeg meg til at dere skal følge opp.

Dårlig råd er hovedårsaken til at folk ikke oppsøker tannlege. Nå er det på høy tid med en tannhelsereform som likestiller tannhelse med resten av helsetjenestene. Intensjonene om tannhelse i regjeringserklæringen er veldig gode, men så er det ganske stor avstand mellom intensjonene og de faktiske tiltakene. Regjeringen sier at den vil behandle tennene som resten av kroppen, men samtidig vil den øke aldersgrensen for dem som faktisk er en del av den offentlige tannhelsetjenesten, med bare noen få år. Spørsmålet er: Er det, på alvor, alt regjeringen vil gjøre på tannhelse i løpet av fire år?

Statsråd Ingvild Kjerkol [14:38:01]: Hurdalsplattformen slår fast hva denne regjeringen har tenkt å gjennomføre, og vi har tenkt å bedre den offentlige tannhelsetjenesten. Vi har tenkt å utvide den gradvis, og vi prioriterer først dem med dårlig råd, mennesker med diagnoser som gjør at de trenger mer tannbehandling, og de unge. I tillegg vil vi også styrke det forebyggende tannhelsearbeidet. Det betyr bl.a. også å styrke fylkeskommunene, som har det ansvaret. Så snakker vi gjerne med Stortinget om høyere ambisjoner, men dette er det vi kommer til å prioritere å få gjennomført i denne fireårsperioden.

Seher Aydar (R) [14:38:49]: Da anser jeg det slik at det som står i Hurdalsplattformen, er en god start, men det er ikke nødvendigvis sånn at det er alt vi skal få til i løpet av fire år, for det er faktisk slik at ganske mange mennesker på 30, 40, 50 og 60 år ikke kommer til å få særlig mye hjelp av det som står i Hurdalsplattformen. Kan statsråden si at vi kan få til mer?

Statsråd Ingvild Kjerkol [14:39:12]: Det ville jo vært en morsom første debatt om statsråden var så frisk. Jeg kommer nok til å forholde meg til Hurdalsplattformen og det som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har blitt enige om å prioritere i denne fireårsperioden.

Grunde Almeland (V) [14:39:45]: Jeg er veldig glad for to ting som statsråden nevner, for det første at rusavhengige skal få hjelp, ikke straff, og for det andre at statsråden også anerkjenner at det er altfor mange som har ventet altfor lenge på en reform på dette området. Men jeg er som representanten Bruflot ganske bekymret for det skillet som statsråden legger opp til skal være, og jeg blir bekymret når jeg hører at man egentlig vil utrede hvordan man skal gå bort fra et prinsipp for likhet for loven.

Så mitt spørsmål til statsråden er egentlig: Når man nå legger opp til et system der man i ytterste konsekvens må møte for en domstol og legge fram bevis for at man er avhengig nok før man får hjelp, hva tenker da statsråden skal være terskelen? Jeg forstår at statsråden vil utrede dette, men statsråden må jo ha noen tanker selv. Når er man rusavhengig nok?

Statsråd Ingvild Kjerkol [14:40:49]: Hurdalsplattformen slår veldig tydelig fast at det er en forebyggings- og behandlingsreform denne regjeringen skal gjennomføre. Det betyr bedre helsehjelp og mer kunnskapsbasert behandling til mennesker som er syke og ikke kriminelle. Det har Stortinget også gjort klare vedtak om, som vi tenker å følge opp.

Så tror jeg representanten, i hvert fall hvis han er ærlig med seg selv, vet at jeg ikke har veldig konkrete ting å melde i dag om hvordan man skal ramme inn et straffefritak for rusavhengige. Det vil kreve utredning, høring og et grundig lovarbeid. Det er et oppdrag som denne regjeringen vil levere overfor Stortinget. Men vi venter jo ikke for det. Dette er en pasientgruppe som har ventet lenge, som representanten helt riktig påpeker. Vi skal levere en behandlingsreform, vi skal se på behandlingstilbudet de får i dag, og vi skal rett og slett gi bedre pasientoppfølging til pasienter som i dag ikke kan sies å få det fellesskapet burde gi dem.

Presidenten: Replikorkordskiftet er over.

Geir Pollestad (Sp) [14:42:10]: Det er ein stor dag for Noreg, for me diskuterer ei ny retning for landet vårt. I åtte år har me hatt ei regjering som kvar dag har sentralisert landet vårt. No får me ei regjering der det å ta heile landet i bruk er det sentrale. Men det verkar som om den nye opposisjonen har litt problem med å ta grep om den politikken me skal føra. For eksempel verkar det som om ein ikkje heilt forstår kva ein aktiv næringspolitikk er. Det kan verka som om enkelte trur at det handlar om at det er staten som no skal driva næringspolitikken i Noreg.

Plattformen slår heilt klart fast at privat eigarskap er utgangspunktet for det norske næringslivet, men staten skal ha ei mykje meir aktiv rolle i å hjelpa næringslivet, leggja til rette for næringslivet, vera ein medspelar og ikkje ein motspelar for næringslivet. Det kan vera slik at når ein kjøper inn varer og tenester, er det ikkje sikkert det er lurt når ein skal skapa sysselsetjing i Noreg, å bestilla båt i Nederland. Det var logikken til den førre regjeringa. Me må sørgja for at den type innkjøp skjer i Noreg. Me må stilla krav til næringslivet, men me skal òg stilla opp med støtte, verkemiddel og eit samarbeid. Når det gjeld denne aktive næringspolitikken, som ein er så

redd for, er det verd å merka seg at både LO og NHO er begeistra for ei slik utvikling.

Eit anna viktig grep ein tek i næringspolitikken, er at ein går frå å sjå på dyrast mogeleg straum som eit mål til at billeg straum skal vera eit fortrinn for norsk næringsliv. Tord Lien sa i 2013 at dyrare straum var målet. Men det er jo heilt feil, for ein skal jo ikkje basera seg på å selja mest mogeleg straum ut av landet. Ein skal basera seg på å produsera mest mogleg av verdi og arbeidsplassar på denne straumen. Me ønskjer ikkje å vera ein bananrepublikk. Me ønskjer å ha verdiskaping og utvikling i Noreg.

Eit anna felt som sårt trong ein ny politisk kurs, er landbruket vårt. Plattformen er svært offensiv på dette feltet. Me skal tetta inntektsgapet og ha ein forpliktande plan for det. Me skal auka sjølvforsyningsgraden. Me skal ha eit landbruk i heile landet.

Då me kom inn i Landbruksdepartementet, såg me at der var det lite som var rydda, der var det ein arv å ta hand om, for tilleggsforhandlingane med jordbruket hadde Olaug Vervik Bollestad lagt i ein skuff og stukke frå – håpte at ingen oppdaga det. Den førre regjeringa forbaud pelsdyrnæringa og stakk frå rekninga. Det er ikkje gjort, og oppgåva ligg der og ventar. Og det er innført eit lausdriftskrav som vil ha stor innverknad på mjølkeproduksjonen og krevja store investeringar. Ein har berre satsa på at det skulle gå over.

Slik sett har me hatt ei regjering som ikkje har forstått situasjonen. Ein har ikkje hatt ein ærleg kommunikasjon om korleis det har vore i landbruket, at økonomien faktisk har vore pressa. Me har hatt Høgres landbruksnettverk som har reist rundt i landet og meska seg på lokale spesialitetar utan å forstå den grunnleggjande samanhengen mellom landbruket og landbrukspolitikken. Der må me gjera endringar. Me må ha ein ærlegare kommunikasjon, og me må ha større mål for landbrukspolitikken.

Og når det gjeld ærlegdom i kommunikasjonen, håpar eg at det vil vera eit kjenneteikn på det nye fleirtalet, for etter åtte år – også med Framstegspartiet i regjering – er det på tide å peika på betydninga av ærlegdom.

Me høyrde tidlegare i dag partileiar Sylvi Listhaug snakka om at dei hadde redusert bompengane med 2 mrd. kr, men når bilistane kikar på si rekning frå 2013 til 2021, har ho auka med 2 mrd. kr. Og det er altså på Framstegspartiet sitt program: å kutta, det er å auka. Då vert folk forvirra, og eg trur det er ein farleg politikk. Framstegspartiet burde vore ærleg og sagt: Me har auka avgiftene i Noreg, me har auka bompengane i Noreg.

Eit anna næringspolitisk område er fiskeripolitikken. Der trengs det ei opprydding. Politikken har blitt styrt som idrettsøvinga tilløp utan hopp. Me har behandla ei kvotemelding der eit av vedtaka til det førre

fleirtalet var at tiltaket som vart vedteke, skulle greiast ut. No må me inn på ny, og fiskerinæringa fortener at me legg fram ei ny og oppdatert kvotemelding.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [14:47:28]: Endringar og omstilling krev både kunnskap og kompetanse, ofte spisskompetanse, og i mange samanhengar er det lite hensiktsmessig og tenleg å ha all kompetanse fast tilsett. I Romerikes Blad i dag kunne me lesa at representanten Pollestad bekreftar at regjeringa skal kutta ut all konsulentbruk, og i Hurdalsplattformen er det 148 politiske felt som skal greiast ut, det skal sjåast på, og det skal evaluerast. Mitt spørsmål er: Trur representanten Pollestad at det vert mindre konsulentbruk av alle desse utgreiingane som står lista opp i Hurdalsplattformen?

Geir Pollestad (Sp) [14:48:11]: Eg har ikkje kome så langt i avisbunken at eg har lese Romerikes Blad i dag, men det høyrer jo ut som eit godt politisk mål å redusera konsulentbruken. Me meiner at det har teke heilt av under den førre regjeringa. Det me har peikt særleg på i fyrste omgang, er den enorme veksten i PR-byrå, dette at folk har gått frå regjeringsapparatet inn i First House og tilbake igjen. Dette er det store demokratiske problem knytte til, pluss at veldig mykje energi, resursar og kapital har vore lagt ned i marknadsføring, det å innhenta informasjons- og konsulentråd. Me ønskjer at meir av kompetansen skal byggjast internt i staten, men me ønskjer og meiner òg at kommunikasjonsbyrå – finansierte via den førre regjeringa – har fått ein for stor posisjon i samfunnet, så no flyttar me makt vekk frå PR-byråa og tilbake til vanlege folk.

Ove Trellevik (H) [14:49:12]: Representanten bekreftar altså at det skal vera slutt på konsulentbruken, og eg nemnde altså ikkje PR-bransjen i mitt spørsmål her. Men mitt spørsmål er: Vil det vera uaktuelt å nytta eksterne konsulentar når ein skal vurdera handlingsrommet i EØS-avtalen?

Geir Pollestad (Sp) [14:49:33]: No trur eg me skal lesa Hurdalsplattformen og det som står der. Det står ganske harde formuleringar om bruken av PR-byrå og kommunikasjonsbransjen, og så står det eit ønske og eit politisk mål om å redusera bruken av eksterne konsulentar. Det vil ikkje koma ned på null, og eg kan ikkje bekrefte at me vil fjerna det, men det er definitivt eit politisk mål å redusera det betydeleg. Nokre av oppgåvene vil nok òg krevja at ein hentar inn spesielle kompetansar, men den regjeringa som har vore fram til no, har brukt dette i altfor stor grad. Det meiner me er svært uheldig, og difor varslar me ein ny kurs. Eg kan òg peika på at Danmark har greidd å redusera konsulentbruken

sin, så Noreg er ikkje i ei særstilling i ønsket om å ta ned bruken av eksterne konsulentar.

Roy Steffensen (FrP) [14:50:37]: Representanten Pollestad nevnte ærlighet i innlegget sitt. Han kunne jo vært ærlig på at Senterpartiet sist de var i regjering, sa de ville være Europas batteri, at de jobbet for strømkanaler til utlandet, og representanten selv gikk til valg på 1 000 vindmøller bare i Rogaland. Men jeg er sikker på at det er ting i energipolitikken vi gjerne skulle sett ugjort, begge to, så jeg skal ikke rippe opp i fortiden. Jeg skal heller se framover, for det er noe vi begge er helt enige om, og det er at vi ønsker lavere strømpriser til folk. Det er også noe representanten brukte et av sine siste skriftlige spørsmål på før valget. I dag har vi fremmet et konkret forslag, forslag nr. 20, om å fjerne elavgift og moms for private husholdninger fra 1. november. Det vil få umiddelbar effekt og vil ikke måtte vente til januar, sånn som eventuelle endringer i statsbudsjettet. Er det noe Senterpartiet vil stemme for?

Geir Pollestad (Sp) [14:51:37]: Det er interessant når Framstegspartiet kjem med ønska sine om ærlegdom. Då kan me gå til dei faktiske forholda: Kva er situasjonen etter nesten åtte år med Framstegspartiet i regjering? Jo, det er at dei som tappar bensin, betaler bortimot 20 kr literen, og dei som kjøper straum, har rekordhøg elavgift. Det er dei faktiske forholda som me no overtek. Fleire representantar frå regjeringspartia har sagt at me vil gjera tiltak for å kompensera og avverja konsekvensane av høge straumprisar. Det vil me fylgja opp, det vil koma fortløpande til Stortinget, og det vil me òg fylgja opp i tilleggsproposisjonen. Eg er glad for at me er forbi den tida at budsjetthausten skal gå ut på å tenkja ut nye objekt som kan skattleggst, sånn som realiteten var då Framstegspartiet og Venstre snikra saman statsbudsjett på Stortinget.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:52:50]: Jeg ser fram til å samarbeide med representanten i finanskomiteen, bl.a. om en mer aktiv næringspolitikk.

Så har også Senterpartiet snakket mer og mer om økende forskjeller de siste årene, og det er veldig bra, for vi ser at de økende økonomiske forskjellene drives av en stadig større konsentrasjon av formue, men også av makt og innflytelse. Denne konsentrasjonen kan til sist være en trussel mot demokratiet, for hvor mye penger man har, påvirker også hvor stor innflytelse man har på samfunnsutviklingen. Det er heller ikke god næringspolitikk når kapitalen samles på stadig færre hender. Så jeg vil gjerne at representanten sier noe om hva Senterpartiet vil gjøre for å redusere denne konsentrasjonen av formue.

Geir Pollestad (Sp) [14:53:43]: Eg trur at ein av styrkane med det norske samfunnet, og det som har gjort at me er eit samfunn med relativt små forskjellar, er at eigarskapen har vore spreidd. Det at me har greidd å ha spreidd eigarskap til skog og jord, har vore viktig. Det har vore mogleg fordi ein har hatt lovar som òg sikrar oss mot at for mykje makt hamnar på for få hender.

Så meiner eg at eit av dei viktigaste grepa me skal gjera framover, er at me når me regulerer næringslivet, skal sørgja for at me greier å skilja mellom dei reglane som gjeld for dei store selskapa, som eigentleg toler veldig mykje reglar, og dei små selskapa, som er meir følsame for nye reguleringar, og der det er meir ressurskrevjande å tilpassa seg dette. Om det er ein fiskar eller ein snikkar, meiner eg at ei tydelegare differensiering av krav etter bedriftsstorleik vil vera eit av dei sentrale tiltaka som eg håper me får moglegheit til å jobba saman om å forma ut i finanskomiteen dei neste åra.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Erlend Wiborg (FrP) [14:55:01]: Innvandring må være det eneste politikkområdet der de svakeste systematisk får minst hjelp. Det er også det eneste området der de som kjemper for å opprettholde et system der de svakeste sitter nederst ved bordet, fremstilles som de gode og de rause. Det er nå 82 400 000 mennesker på flukt. Mens vi i Norge diskuterer om vi skal hente 50 eller 100 mennesker fra Moria, har FNs budsjett til flyktingleirene vært en salderingspost i årevis.

For Fremskrittspartiet handler innvandringspolitikk om å være fargeblind, om bærekraft og om rettferdighet. For pengene det koster å hente 50 asylsøkere til høykostlandet Norge, kunne vi gitt 8 300 personer et mer verdig liv i de i dag overfylte flyktingleirene i Jordan. Barna i Jordan hører verken Gahr Støre eller Slagsvold Vedum på, de har ingen kulturpersonligheter eller samfunnsstopper som kan kjempe deres kamp, og medias interesse for disse barnas skjebne begrenser seg til noen oversiktsbilder på Dagsrevyen. Millioner av anskitsløse barn har ikke foreldre med penger og ressurser til å komme seg til Europa. At barna ikke befinner seg på europeisk jord, gjør ikke deres liv mindre verdifulle. Asylsøkere som har ressurser til å betale menneskesmuglere og komme seg til Europa, har allerede vist at de er ressurssterke, og det er en stor overvekt av menn i sin beste alder.

Det er urettferdig å hjelpe de få i stedet for de mange, det er umoralsk å hjelpe de sterke foran de svake, og det er uansvarlig å føre en innvandringspolitikk som påfører fremtidige generasjoner enorme utgifter i Norge. Jeg er stolt av at Fremskrittspartiet i en årrekke har kjempet for å øke budsjettene til hjelp i nærområdene. Senest under budsjettbehandlingen i fjor fremmet Frem-

skrittspartiet forslag om å øke hjelpen med 2 mrd. kr, et forslag som dessverre bare fikk Fremskrittspartiets stemmer.

Det stemmer heller ikke at grensene til Europa er stengt, slik enkelte forsøker å gi et inntrykk av. Ifølge FN druknet minst 1 146 migranter i Middelhavet bare i første halvår, en dobling fra i fjor, og minst 200 barn har druknet på vei til Europa bare mellom 2014 og 2018. Dagens asylsystem medfører noen forferdelige insentiver som medfører drukningsdød og fyller lommebøkene til skruppelløse menneskesmuglere. Fremskrittspartiet fremmet allerede tidlig på 2000-tallet forslag om å opprette asylmottak i Afrika og gi Norge full kontroll over asylpolitikken. Da var et samstemt politikk- og pressekorps helt enige og kritiserte Fremskrittspartiet med at dette var umulig.

Vel, Arbeiderpartiets søsterparti i Danmark har nettopp vedtatt en lovendring om opprettelse av asylmottak i Afrika. Danskene har også signalisert at de ønsker et samarbeid med Norge, og den sosialdemokratiske statsministeren i Danmark har nå også strukket ut en hånd til den sosialdemokratiske statsministeren i Norge. Min utfordring til statsminister Gahr Støre blir da om han vil samarbeide med sine danske kollegaer og sørge for at denne helt nødvendige revisjonen av et dysfunksjonelt asylsystem finner sted. Jeg kan minne regjeringen på at den har flertall i denne sal sammen med Fremskrittspartiet, og det skal ikke stå på oss.

Til slutt: Fremskrittspartiet gikk ut av regjeringen Solberg da vi ikke kunne akseptere at norske skattebetalere brukes til å gi terrorister særbehandling. For Fremskrittspartiet er det uakseptabelt at Norge bruker ressurser på aktivt å hente tilbake personer som har sluttet seg til en såkalt islamsk stat, som i brutalitet bare kan sammenlignes med grusomheter vi ikke har sett siden annen verdenskrig. Det er rett og slett grenseløst naivt å hente hjem IS-terrorister, enten de er kvinner eller menn. Den aktuelle IS-kvinnen fikk en dom på drøyt tre år, noe som gjør at hun snart vil være ute blant oss alle i samfunnet. Denne ekstremt lave dommen har gjort at flere terrorister nå ser sitt snitt og forsøker å få regjeringen til å hente dem til Norge. Regjeringen har uttalt at den har en generell grunnholdning om ikke å hente terrorister, men hva betyr egentlig dette? Vil regjeringen garantere at det ikke hentes terrorister til Norge, uavhengig av kjønn? Det får vi se i morgen når Stortinget skal votere over Fremskrittspartiets forslag om å si blankt nei til å hente voksne terrorister til Norge.

Det handler om alles sikkerhet. Det er ikke skattebetalernes jobb å hente terrorister til Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Maria Aasen-Svensrud (A) [15:00:11]: Jeg er klar over at representanten Wiborg nettopp er kommet i gang med sitt arbeid i kommunal- og forvaltningskomiteen. Likevel har jo partiet hans skjenket Stortinget og regjeringen mange justisministre, så jeg våger meg frampå i justisfeltet og beklager at jeg går litt utenfor temaatet i representantens innlegg.

Under tiden med Fremskrittspartiet i justisministerstolen ble det innført en ny praksis her i landet. Barn ble bevisst plassert i høysikkerhetsfengsel for voksne mannfolk. Arbeiderpartiet har vært tydelig på at barn har et særskilt vern, og at barn ikke skal sone i ordinære fengsler. Derfor vil regjeringen nå avvike all praksis med at barn soner i ordinære fengsler. Jeg vet ikke om det var politisk ideologi som førte til at Fremskrittspartiet bevisst etablerte plasser for barn i ordinære fengsler, eller om det var av mer praktiske årsaker. Nå vil regjeringen altså gjøre en endring på dette. Har Fremskrittspartiet kommet på bedre tanker, og vil Fremskrittspartiet støtte regjeringen i dette arbeidet?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Erlend Wiborg (FrP) [15:01:08]: Dette var med respekt å melde en relativt underlig replikk, som ikke omhandlet noe av det jeg var innom i mitt innlegg. Man kan jo lure på hvorfor Arbeiderpartiet ikke ønsker å være med på å diskutere det jeg faktisk tok opp, utfordringer vi har med dagens innvandrings- og asylsystem, som medfører at vi har mange mennesker – som jeg var innom – som dør på vei over Middelhavet. Over 200 barn druknet i perioden 2014–2018, og det er et akutt behov for faktisk å ta tak, slik at vi kan få hjulpet dem som trenger hjelpen aller mest. Jeg registrerer at det er noe Arbeiderpartiet ikke ønsker å diskutere her nå, men jeg registrerer også at representanten Aasen-Svensrud ønsker en ny replikk, og da håper jeg den kan handle om innlegget mitt.

Maria Aasen-Svensrud (A) [15:02:06]: Jeg beklager at dette kanskje kan bli en litt merkelig replikkveksling, men jeg har fremdeles lyst til å holde meg innenfor justisfeltet og håper at med et litt nytt tema vil representanten fra Fremskrittspartiet kunne svare. Fremskrittspartiet har jo både i og utenfor regjering brukt mange og store ord om vold i nære relasjoner. Arbeiderpartiet mener at dette er alvorlig kriminalitet. Derfor vil regjeringen legge fram en mer forpliktende opptrappingsplan enn forrige regjering mot vold og overgrep i nære relasjoner. Ønsker Fremskrittspartiet å være med og støtte opp under dette?

Erlend Wiborg (FrP) [15:02:40]: Jeg registrerer at representantens replikk fortsatt ikke handler om det jeg snakket om i mitt innlegg. Men jeg kan gjerne svare på spørsmålet, for Fremskrittspartiet har alltid bekjempet vold i nære relasjoner. Vi har bl.a. tatt til orde for å øke straffenivået generelt for vold og spesielt for vold i nære relasjoner, og vi har kommet med flere konkrete tiltak. Fremskrittspartiet er alltid konstruktivt og vil alltid være med på forskjellige forslag hvis det kan være med og bedre situasjonen. Men jeg håper da også at Arbeiderpartiet kan være med og se hvor den største utfordringen vi har med vold i nære relasjoner, faktisk er. Har vi personer i Norge i dag som vokser opp under sterk sosial kontroll og store utfordringer? Ja, det har vi. Men da må vi faktisk våge å ta tak i det og fremme de nødvendige forslagene for å få bukt med utfordringen.

Ole André Myhrvold (Sp) [15:03:47]: Representanten Wiborg snakket om et felt der man kunne ha et flertall med regjeringspartiene. Jeg vil inn på et annet felt der Fremskrittspartiet kan bidra til å danne flertall med regjeringspartiene.

De siste årene har Fremskrittspartiet ikke prioritert rovdyrpolitikken i nevneverdig grad. Den todelte målsettingen i rovdyrpolitikken har ikke blitt ivaretatt under regjeringen Solberg, som Fremskrittspartiet enten har vært en del av eller utgjort det parlamentariske grunnlaget for. Beitebrukere og bekymrede innbyggere, også i Wiborgs og mitt eget valgdistrikt, har ikke blitt tatt på alvor. I Hurdalsplattformen er Arbeiderpartiet og Senterpartiet klare på at det skal føres en mer restriktiv rovdyrpolitikk, en rovdyrpolitikk bygd på rovdyrforliket, en rovdyrpolitikk som tar vare på den todelte målsettingen, og som skal styrke de regionale rovviltmyndenes rolle. Det skjer en endring i rovdyrpolitikken nå, og det er på tide etter åtte år der beitebrukere og lokalbefolkning ikke er blitt lyttet til, og der man har trenert rovviltmyndenes vedtak. Vil Fremskrittspartiet støtte opp under en ny linje i rovdyrpolitikken?

Erlend Wiborg (FrP) [15:04:53]: Ja, vi i Fremskrittspartiet er klare til å diskutere rovdyrpolitikken med regjeringen. Det har vi allerede vært ute og signalisert. Hvis regjeringen ønsker et samarbeid med Fremskrittspartiet for å få en mer fornuftig rovdyrpolitikk, er vi beredt til det når som helst. Jeg registrerer samtidig at det kommer litt vekslende signaler fra regjeringen, der enkelte krefter er veldig tydelige på at man skal gå til SV i disse sakene også, mens andre kanskje ser at det er mer å hente ved å gå til Fremskrittspartiet. Det er litt det jeg håper nå i starten av en periode, at man kan få en regjering som er villig til å se hvor det faktisk er en mulighet til å få igjennom mye god politikk for landet. Men dessverre registrerer jeg at Senterpartiet i altfor stor grad

har valgt å lene seg på en radikal sosialistisk venstreside.

Grete Wold (SV) [15:05:48]: SV vil alltid føre en rettferdig og solidarisk flyktning- og innvandringspolitikk. Som Fremskrittspartiet er vi opptatt av at god integrering for dem som allerede bor hos oss, er særdeles viktig. Forskjellen ligger nok kanskje i at Fremskrittspartiet ønsker en streng – og jeg opplever også stadig strengere – politikk, ikke minst når det gjelder familiejenforening. Det å ikke få være sammen med dem man er glad i – barn, foreldre, ektefelle – betyr at man ofte bekymrer seg både dag og natt for hvordan disse har det. Det blir altoppslukende, og det blir vanskelig i hverdagen. Det gjør det også veldig vanskelig å bli integrert, lære seg norsk og komme seg ut i arbeidslivet. Ser representanten Wiborg at integrering kan hemmes av stadig strengere regler for familiejenforening?

Erlend Wiborg (FrP) [15:06:46]: I all hovedsak nei, for det er faktisk sånn at den utfordringen vi har i integreringspolitikken i Norge, er at altfor mange finner f.eks. ektefelle fra opprinnelseslandet, noe som gjør at integreringen må starte på nytt hele tiden, og at stadig flere barn vokser opp med foreldre som ikke selv har gått på norsk skole, kjenner det norske systemet og kan det norske språket.

Som jeg sa i mitt innlegg: Norge kan ikke hjelpe alt og alle. Det er urettferdig å hjelpe de få i stedet for de mange. Det er umoralsk å hjelpe de sterke foran de svake, og det er uansvarlig å føre en innvandringspolitikk som påfører fremtidige generasjoner enorme utgifter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kirsti Bergstø (SV) [15:07:48]: Vi har en tid bak oss der ulikheter i makt og rikdom har økt, der gapet mellom dem som har minst, og dem som har mest, har blitt større. Ofte ser vi at økte forskjeller framstilles gjennom grafer, tall og statistikk, men det handler alltid om folk. Det handler om mennesker. Det handler om dem som nå sliter med å få endene til å møtes, med å få strømregningen betalt, etter en tid med permittering og arbeidsløshet. Det handler om dem som har havnet på bar bakke på grunn av kutt i arbeidsavklaringspengene, og det handler om alenemoren som ringte meg en fredagskveld og var så søkk fortvilt fordi hun hadde vært på handletur med guttungen og han ønsket seg både Donald og brunost, og hun måtte velge. Det er det som skjer når man kutter i barnetillegget til uføre.

Det har vært en alvorlig tid for landet vårt fordi koronakrisen har blitt en forskjellskrise. Selv om de fleste av oss har fått både ett og to stikk, så stikker forskjellene dypt. Den krisen henger igjen. Derfor var det gledelig

å høre statsminister Gahr Støre si at ulikhet er gift for et samfunn. Det er vi i SV enig i. Det er derfor vi tar til orde for en kraftfull motgift gjennom en økonomisk omfordeling og vekst i velferd for de mange i stedet for formuer for noen få.

Flertallet i Norge har stemt for en ny politisk kurs, et oppgjør med ulikhet i makt og rikdom og en ny kurs når det gjelder klima og natur. Derfor må en ny kurs innebære nettopp det. Det må innebære en ny boligpolitikk der bolig ikke er noe man skal spekulere i, men noe vi skal bo i, at kutt i velferd erstattes av en politikk for trygghet for flere, også for dem som i dag ikke går til tannlegen fordi de ikke våger regningen som følger med, og for alle ungene som i dag må gå hjem alene mens de andre fortsetter leken på SFO, fordi prisen er for høy.

Det må tas et oppgjør med høyreregjeringens usosiale kutt, som vi har vært mange om å kritisere i mange år. Vi må også ta et oppgjør med velferdsprofitørene og sikre at hver krone som er satt av til velferd, nettopp skal gå til velferd. Hver krone til barnevern skal gå til utsatte unger og ikke til barnevernsbaroner.

Ikke minst trengs en ny politisk kurs for arbeidslivet. Derfor er det veldig bra at det varsles tydelige tak for hele og faste stillinger, både gjennom endringer i lov og gjennom midler for å få nok folk inn i tjenestene til dem som løfter tungt i velferden vår i dag, sånn at de skal orke å stå i full stilling. Vi trenger enda sterkere grep. Plattformen mangler et tydelig oppgjør med løsarbeidersamfunnet, som har vokst fram over tid, som undergraver et organisert og trygt arbeidsliv, og som undergraver kompetansebygging på arbeidsplassene og trygghet for den enkelte arbeider. Et flertall av LOs medlemmer og ikke minst de mest berørte forbundene har klare vedtak og forventninger om bemanningsbransjen, som i dag erstatter fast ansatte med innleid arbeidskraft, og hvor Arbeidstilsynet sier det er krevende å finne ut når innleie er lovlig og ikke. Her kommer SV til å jobbe utålmodig for sterkere grep sammen med de tillitsvalgte. Der må vi forholde oss til det kobbelet av innleie som fins, og ikke bare de få, mest seriøse som er organisert i NHO, men de useriøse og også kriminelle aktørene som faktisk bedriver lønnsarbeid og grov utnyttning av arbeidsfolk.

Vi mener at arbeidslivet trenger en storrengjøring, og det å få avvirket bemanningsbransjen er en del av den ryddejobben som trengs nå. Mange har håp om endringer i sitt liv og sine lokalsamfunn, alt fra dem som trenger brillestøtte, veiløse samfunn som trenger å få båten tilbake, og de som trenger tryggheten gjennom velferd. Vi i SV er tydelige: Blir det for platt, skal vi hjelpe regjeringen med å finne formen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Torbjørn Vereide (A) [15:13:02]: Eit hovudtema i Bergstøs innlegg trur eg kan vere tryggleik. No står industriane våre ikkje berre på terskelen til, men på god veg inn i det grøne skiftet. Då er det veldig mange som uttrykkjer ei klar forventning til at dei internasjonale rammevilkåra, handelsavtalane, føreseielegheita og tryggleiken som ligg der, må liggje til grunn på vegen inn i det grøne skiftet – ikkje berre fordi ein må samarbeide, men òg fordi ein treng den handelen.

Spørsmålet mitt til representanten Bergstø er då: Er representanten Bergstø einig i at dei handelsavtalane og det samarbeidet bør liggje til grunn òg på vegen inn i det grøne skiftet?

Kirsti Bergstø (SV) [15:13:53]: Det er åpenbart at vi trenger både samarbeid og avtaler for å få solgt produktene våre og for å sikre næringslivet vårt. Det SV tar til orde for, er reelle handelsavtaler som ikke binder oss på områder som bør avgjøres her i Stortinget, og som ikke setter til side framforhandlede tariffavtaler og framkjempede regler i arbeidslivet.

Jeg vil tro at representanten sikter spesielt til EØS-avtalen, som SV er kritisk til, fordi vi ser at trygghet i arbeidslivet har måttet vike for EØS, og fordi vi ser at stadig flere områder som bør avgjøres av demokratiske organ i Norge, blir utfordret fra Brussel. Vi vil styre selv, ikke fjernstyres fra Brussel.

Torbjørn Vereide (A) [15:14:57]: Eg er einig i at vi skal utfordre det som har vore dårleg i dagens rammeverk, men då i kombinasjon med samtidig å vareta industrien sine interesser og arbeidsfolk sin moglegheit til å omstille seg og vere med på det toget når det går – i staden for å oppleve usikkerheit i marknaden når dei òg har usikkerheit knytt til omstilling og andre ting, anten det måtte vere teknologi eller etterspurnad.

Då er eigentleg oppfølgingsspørsmålet mitt: Er representanten Bergstø einig i at det er Stortinget som må ta ansvar for å motverke det som går på sosial dumping, ta ansvar for det og bruke handlingsrommet? Det er nemleg den nye regjeringa veldig innstilt på, at vi skal ta det ansvaret.

Kirsti Bergstø (SV) [15:15:55]: Jeg kan forsikre om at SV er klar for å ta i bruk reservasjonsretten når det trengs. Vi har aldri vært redd for å si nei når vi ser at vi blir forsøkt påtvunget politikk på områder som ikke tjener det norske folk.

Jeg er glad for at toget nevnes, for det minner om en veldig viktig sak, nemlig å forhindre at norske tog blir privatisert for evig. Jernbanen skal sikre folk rundt i landet, ikke overskudd ut av landet.

Vi kommer ikke utenom at de mange utfordringene som binder oss opp gjennom EØS-avtalen, har ført til et

opprør. Derfor har f.eks. Fellesforbundet krevd en utredning om alternativ, fordi man ser at tryggheten i arbeidslivet er truet. Jeg syns det hadde vært en bra ting å kunne samles om; alternativ for videre diskusjon.

Anna Molberg (H) [15:17:04]: Først vil jeg gjerne si at jeg gleder meg veldig til et godt samarbeid med Kjersti Bergstø i arbeids- og sosialkomiteen.

Min første jobb som ung student i Oslo gikk gjennom et bemanningsbyrå. Jeg fikk arbeidserfaring, jeg fikk lønn, og jeg fikk en fot innenfor arbeidslivet. Det var også bra for min daværende arbeidsgiver å få hjelp til å rekruttere folk. Bergstø betegner ofte oss, som kom inn i jobb på denne måten, som løsarbeidere. I valgkampen besøkte jeg et lite selskap som heter Aktiv Bemanning på Kongsvinger i Innlandet. De bistår industrien i regionen med å skaffe viktig arbeidskraft, de hjelper folk inn i arbeid, og – det beste av alt – de koster ikke samfunnet én krone. Det er bedriftene som betaler for en tjeneste de ønsker.

Jeg spør derfor: Anerkjenner representanten Bergstø at lokale bemanningsbyråer, som Aktiv Bemanning på Kongsvinger, kan ha en samfunnsnytte og hjelpe folk inn i arbeidslivet?

Kirsti Bergstø (SV) [15:18:06]: Også jeg ser fram til godt samarbeid i komiteen, og så skilles våre veier i synet på bemanningsbransjens både virke, form og funksjon, for det er ikke bemanningsbransjen som skaper arbeidskraft. I stedet for at man har en offentlig arbeidsformidling som aktivt sørger for at uløste oppgaver møter ledige hender, og at de inngår kontrakt og arbeidsavtale, ser vi nå at det i altfor stor grad er en bemanningsbransje som nettopp er til hinder for den direkte ansettelsen – enten den måtte være av fast eller midlertidig karakter. Og det er nettopp den faste direkte ansettelsen som fører til deltakelse i fellesskap, fagforeninger, og som kan sikre et trygt organisert arbeidsliv.

Heidi Greni (Sp) [15:19:17]: Senterpartiet er enig med SV i at det å utjevne ulikheter er en hovedoppgave. Da tenker jeg på både sosiale og geografiske ulikheter. Det å stoppe sentraliseringen er en viktig jobb for Senterpartiet. Skal vi få unge familier til å flytte til distriktskommunene, må vi lytte til ungdommen. Og når ungdommen blir spurt hva som er viktigst for at de skal flytte, er det arbeid, gode tjenester, særlig barnehage og skole, og mulighet for å bosette seg der de selv ønsker i den kommunen de kommer fra – gjerne utenom boligfelt, gjerne i den grenda de har tilknytning til.

Er SV enig med oss i Senterpartiet i at vi må ha en aktiv distriktspolitikk for å stoppe denne sentraliseringen, og hvilke grep ser SV for seg er nødvendig for at vi skal

lytte til ungdommen og få ungdommen til å flytte tilbake til distriktskommunene?

Kirsti Bergstø (SV) [15:20:16]: Jeg vil takke for utfordringen fra Greni. Vi deler visjonen om at sentraliseringen må snu, og at vi må bygge hele landet. Da er det viktig med infrastruktur – også den digitale. Det er nødvendig å sikre kompetanse overalt, også muligheten til å ta utdanning lokalt, for vi vet at det er en veldig sterk sammenheng mellom hvor man utdanner seg, og hvor man bosetter seg. Det er også viktig at vi har en aktiv næringspolitikk, som både sikrer at kystflåten får de ressursene som trengs for å få fisken på land, og sikrer arbeidsplassene der, og også sikrer at de små jordlappe-ene tas i bruk og de små gårdene blir holdt i live. Derfor er SV opptatt av en ny kurs, men også av at man har ny politikk når det gjelder eksempelvis direkte tildeling av næringsstøtte til små bedrifter som etablerer seg.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Terje Aasland (A) [15:21:36]: Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har lagt fram en meget omfattende og god regjeringserklæring, som vil gi Norge en ny og mer rettferdig kurs. Så langt i denne debatten føler jeg ikke at det er mye motstand mot det som er lagt fram av regjeringen. Når jeg har registrert uttalelsene fra det tidspunktet hvor regjeringen presenterte denne erklæringen oppe i Hurdal, og fram til nå, er det – uten unntak – kun opposisjonen som har vært imot, eller som har hatt kritiske røster til det som står der. Opposisjonen har selvfølgelig – som sin plikt – hatt noen kritiske kommentarer, men de drukner litt i alle de positive omtalene som faktisk er gitt til erklæringen utenom det. For erklæringen treffer nettopp et tidsvindu som vi er inne i. Den tar tak i det grønne skiftet og legger til rette for at de mange fantastiske mulighetene vi tross alt har i dette landet, kan brukes til å trygge folk, redusere forskjeller og ikke minst skape viktige verdier.

Selv om representanten Solberg tidligere i dag prøvde å si at alle piler peker i en viss form for positiv retning for landet, er det greit nok en gang å understreke at alt er ikke såre vel akkurat sånn som situasjonen er. Pandemien er ikke over, ettervirkningene vil fortsatt prege deler av norsk næringsliv, ledigheten er fortsatt høy, langtidsledigheten øker, og handelsbalansen, om man holder olje og gass utenfor, gir god grunn til bekymring. Det er ikke mye å skryte av – selv om eksporten har økt fra 2013 – så lenge handelsunderskuddet, utenom olje og gass, er 221 mrd. kr per september inneværende år. Det er ganske dramatisk, og det er heller ikke i tilstrekkelig grad lagt til rette for at norsk industri kan ta del i det grønne skiftet på en betryggende måte. Det er for mange inves-

teringer som blir satt på vent, fordi infrastruktur og kraft osv. ikke er på plass.

Klimagassutslippene er kanskje vår tids største utfordring og viktigste oppgave. Hvis vi framskriver de bane som er prognosert, viser det kutt i 2030 på 19 pst. – 19 pst. Vi skal kutte 55 pst. i 2030. Så oppgavene som den nye regjeringen går til, er store – formidable – og det ser ut til at den må ta tak i de oppgavene som den forrige regjeringen ikke så.

Dagens erklæring treffer industrien. Den treffer industriens behov for det grønne skiftet. Vi kan gjennom en industrioffensiv nå klare å skape nye jobber, trygge framtidens velferd og bidra til at vi kutter verdens utslipp. Vi kan i større grad sikre mulighetene for videreforedling av våre naturressurser, og vi skal inngå gjensidig forpliktende klimapartnerskap, der fellesskapet bidrar med støtte til omlegging og teknologiskifte til lav- og nullutslippsløsninger. Fornybar kraft skal være et fortrinn for norsk industri. Vi vil sette kraften i arbeid for nettopp å skape trygge, framtidsrettede arbeidsplasser, og vi vil sikre at industrien faktisk kan ta del i det og bruke den viktige ressursen.

Vi vil også legge fram en nasjonal strategi for å få på plass grønne industriområder og industriparker med internasjonale konkurransefortrinn, og hvor vi har infrastrukturen på plass. Og istedenfor å avvikle SIVA, som dagens regjering ønsker, vil vi videreutvikle SIVA og legge til rette for at det kan bli et viktig verktøy i byggingen av Norge.

Vi vil fjerne ordningen med opprinnelsesgarantier som Tord Lien snakket om i 2016, nettopp fordi vi ønsker å prioritere industriens behov for kraft. Vi vil sørge for at vi klarer å veksle inn fossil energibruk med fornybar energi, som et av de viktigste klimatiltakene vi kan foreta oss. CO₂-avgiften er viktig – ja, men det er vel så viktig å legge til rette for at en kan klare å gå fra fossil energibruk til fornybar energibruk. Vi vil kutte klimagassutslipp og legge til rette for at nye jobber skapes, og vi kommer til å legge til rette for at utslippskutt blir kjernen i strategien for økt vekst, eksport og nye jobber. Vi sier også veldig tydelig at vi skal kutte klimagassutslippene med 55 pst. og øke eksporten med 50 pst.

Dette er konkrete, forpliktende mål, ikke symboler, men vil være politiske føringer for en offensiv og konkret nærings-, energi- og klimapolitikk hvor man legger til rette for et grønt skifte, kutter klimagassutslippene og utnytter naturressursene slik at nye framtidsrettede jobber kan skapes.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Linda Hofstad Helleland (H) [15:26:38]: Først vil jeg gratulere representanten Aasland med et viktig verv som parlamentarisk nestleder i Arbeiderpartiet.

Så har jeg lyst til å stille et spørsmål særlig knyttet til fraksjonslederposisjonen i næringskomiteen, som representanten hadde i forrige periode. Da regner jeg med at representanten har lagt merke til de ganske oppsiktsvekkende uttalelsene fra tankesmien Manifest. Det er Magnus Marsdal som uttaler at Hurdalsplattformens næringsdel er oppsiktsvekkende radikal og et brudd med den politikken som har vært ført i Norge de siste 30 år.

Er representanten Aasland enig i den vurderingen av næringspolitikken til regjeringen?

Terje Aasland (A) [15:27:27]: Jeg er ikke enig i måten å omtale dette på. Men det er en klar bruk av de mulighetene vi har som nasjon i det tidsvinduet vi nå er inne i. Vi vet at vi må øke Norges eksport fra fastlandsøkonomien betydelig, fordi olje- og gassinntektene våre vil gå ned i løpet av tiden vi går i møte. Så da må vi legge til rette for at vi kan skape mer verdier i fastlandsøkonomien. Da må vi bruke naturressursene våre, ikke minst fornybar energi, til å understøtte og legge til rette for at industrien kan investere, ta tak i det grønne skiftet og øke eksportandelene sine. Så til at dette er, etter Marsdals uttrykk, en radikal plattform: Etter min mening er dette en aktiv næringspolitikk som bruker de fantastiske mulighetene vi har her i landet, nettopp for å skape trygge, framtidsrettede arbeidsplasser i sikre, solide bedrifter, og hvor vi klarer å gjennomføre det grønne skiftet på en god måte.

Nikolai Astrup (H) [15:28:33]: La meg først få lov til å gratulere representanten Aasland som leder i energi- og miljøkomiteen. Jeg ser frem til et godt samarbeid der.

Representanten tok opp Hurdalsplattformens mål om 55 pst. kutt i klimagassutslippene innen 2030, og jeg er glad for at Hurdalsplattformen følger opp Solberg-regjeringens ambisiøse mål på dette punktet. Men det er ingen tvil om at Hurdalsplattformen er tydeligere på hvilke unntak fra klimatiltak som skal innføres, enn hvilke nye tiltak som skal legges på bordet for å nå disse målene. Ett effektivt tiltak som representanten kjenner til, og som representanten har sagt nei til, er forbud mot nydyrking av myr. Det er jo et svært billig og svært effektivt tiltak. Og nå som regjeringen skal legge frem en ny klimaplan, forhåpentligvis svært raskt, fordi det haster, er det da slik at dette tiltaket vil være utelukket fra den nye klimaplanen, eller vil representanten insistere på at det fortsatt skal være lov å dyrke myr?

Terje Aasland (A) [15:29:39]: Aller først, tusen takk for gratulasjonene. Jeg også ser fram til et godt samarbeid. Vi har jo klart det før i nettopp energi- og miljøko-

miteen, og det er mange viktige saker som ligger i den komiteen i tiden framover.

Når det gjelder debatten om myr og det vedtaket som er gjort i Stortinget, tror jeg ikke representanten Asstrup helt kan ha fått med seg hva som er grunnlaget og forutsetningene for det vedtaket. Det er at man skal begrense nedbygging av myr, både når det gjelder nydyrkingsomfanget, og også når det gjelder generell nedbygging av myr. Det er hensikten bak forslaget, og det står veldig tydelig i Stortingets innstilling og skal selvfølgelig følges opp. Men vi ønsker ikke å sette et absolutt forbud mot nydyrking av myr. Hvis det er sann at et gårdsbruk trenger litt tilleggsareal, skal det kunne vurderes, og kommunen skal kunne gi tillatelse til det, men under helt klare forutsetninger med hensyn til klima og de naturkvalitetene som myra skal ivareta.

Frank Edvard Sve (FrP) [15:30:54]: Eg vil også nytte høvet til å gratulere representanten med stillinga som leiar i energi- og miljøkomiteen. Der får vi eit godt samarbeid, trur eg.

Eg har eit spørsmål om situasjonen knytt til straum og straumprisar i landet når det gjeld nett. Vi ser at det er veldig stor differanse på straumprisane i Noreg. Dei var i går og i forgårs 20 øre i Midt-Noreg og nordover og 131 øre i sør. Då er det store utfordringar med omsyn til nett og behov for å byggje nytt nett, motorvegar i Noreg.

Kva vil regjeringa eigentleg gjere for å betre den situasjonen?

Terje Aasland (A) [15:31:40]: Vi har gjennom hele Hurdalsplattformen egentlig en veldig god grønn tråd, for å si det sann, som handler om at vi skal gjøre fornybar kraft tilgjengelig for omstillingen av Norge, men også for utviklingen av Norge når det gjelder industri osv. Det å sørge for at vi har en infrastruktur som håndterer den utfordringen, er helt vesentlig.

Representanten Sve peker nettopp på det som er utfordringen, å få en bedre kraftflyt mellom de ulike landsdelene, fra der hvor kraften produseres, til der kraften forbrukes, og at en også gjør det i en vekslingsfase. Når det f.eks. ofte vil være overskudd av kraft i Sør-Norge, mens kanskje Midt-Norge vil slite, må det være kraftutveksling også den veien. Det å få utjevnet både pris og kraftsituasjon over landet vil være en viktig oppgave i tiden framover, nettopp for å utnytte mulighetene i det grønne skiftet.

Lars Haltbrekken (SV) [15:32:47]: Jeg vil også benytte anledningen til å gratulere representanten Aasland med ledervervet i energi- og miljøkomiteen og ser fram til et bra samarbeid der.

Jeg vil samtidig minne representanten Aasland på at Arbeiderpartiet, sammen med SV og Senterpartiet, i for-

bindelse med klimameldingen i vår fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke støtten til solcelleanlegg og legge bedre til rette for produksjon av solcelleanlegg.»

Samtidig vet vi at Enova nylig har kuttet støtten til private husholdninger som ønsker å etablere solcelleanlegg, og det var også på nyhetene i går at ytterligere kutt kan komme. Spørsmålet mitt er: Vil representanten Aasland sørge for at den nye regjeringen følger opp det gode forslaget som den tidligere opposisjonen på Stortinget fremmet i forbindelse med klimameldingen?

Terje Aasland (A) [15:33:55]: Aller først: Jeg gleder meg også til fortsatt å samarbeide med SV om gode forslag som kan utvikle Norge og gjøre det enklere for folk. Jeg syns statsministeren sa det veldig godt her om dagen med hensyn til klimautfordringene: Vi skal ikke bruke pekefingeren, vi skal hjelpe folk til å ta fornuftige valg i den situasjonen vi er inne i.

Det å bygge rammer rundt ulike tiltak som gjør at en både bruker energi mer effektivt og kutter klimagassutslipp, syns jeg er riktig og viktig, så jeg ser absolutt behovet for å følge opp den type gode forslag som er fremmet av Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV i fellesskap tidligere.

Presidenten: Replikorkordskiftet er avslutta.

Statsråd Tonje Brenna [15:34:51]: For 282 år siden ble Norges første offentlige skole åpnet. Med det fikk også arbeiderklassens barn et skoletilbud. Siden den gang har mange forslag blitt vedtatt i denne sal og bygget videre på det som først ble en sterk offentlig fellesskole og i nyere tid også et godt utbygd barnehagetilbud.

Jeg er som ny kunnskapsminister ydmyk overfor alt det arbeidet som er lagt ned av mine forgjengere, men først og fremst er jeg ydmyk overfor den innsatsen tusenvis av ansatte i barnehager og skoler over hele landet legger ned hver eneste dag. Mye av det jeg har fått høre de første dagene som kunnskapsminister, viser at barnehagen og skolen nå opplever et stort og økende press. Det er krevende å være det samfunnshuset som skolen jo skal være, i et samfunn der forskjellene mellom folk øker, der flere barn vokser opp i fattigdom, der flere unge blir uføre og støtes ut av arbeidslivet, der flere sliter med psykiske helseutfordringer, og der foreldres utdanning har stor betydning for hvordan ungene gjør det på skolen. Alt dette er det krevende for barnehage og skole å demme opp for. Derfor er jeg glad for å være en del av en regjering der sosial utjevning ikke bare er en oppgave lagt til skolen, men en oppgave lagt til hele regjeringen.

Vi er en regjering som på område etter område vil kjempe mot økte forskjeller, og jeg tror vi kan lykkes. Men da kan det ikke være sann at det er i barnehagen, som vi vet har så stor betydning for barns utvikling, vi har en så lav andel ansatte med utdanning. Skal vi utjevne økonomiske, sosiale og geografiske forskjeller, må vi heve kvaliteten og kompetansen i barnehagen. Derfor er ambisjonen i Hurdalsplattformen om at minst halvparten av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere, så viktig. Det samme er målet om 25 pst. fagarbeidere.

Vi skal ikke bare gjøre barnehagen bedre, vi skal også inkludere flere barn i barnehagefellesskapet. Da kan vi ikke, som den forrige regjeringen, påføre folk kraftige prisøkninger i foreldrebetalingen. Vi vil i stedet gjøre det billigere for foreldre å sende barna i barnehage. Samtidig skal vi jevne ut de store kvalitetsforskjellene mellom barnehager, bl.a. ved å sikre at pengene vi bruker på barnehage, faktisk går til barnas beste, og at kommuner får mulighet til å stille kvalitetskrav også til de private barnehagene.

Denne regjeringen vil forbedre skoleresultatene og øke gjennomføringen i videregående skole, men det bekymrer meg, som både Utdanningsforbundet og Elevorganisasjonen så tydelig sier, at en veldig stor andel av undervisningen i skolen i dag gjennomføres av lærere uten lærerutdanning. Da er det kanskje heller ikke så rart at det er tre ganger så mange som får spesialundervisning på 10. trinn som på 1. trinn, det er det motsatte av tidlig innsats, eller at drøyt halvparten av innvandrer-guttene fullfører videregående opplæring, det er det motsatte av god integrering. I ungdomsskolen ser vi at flere elever opplever kjedsomhet og mangel på motivasjon.

Vi skal bygge en sterkere fellesskole, en skole der lærerne får bedre tid til å fange opp og følge opp dem som trenger hjelp og støtte, der elevene får arbeide mer praktisk og variert, der lærerne får konsentrere seg om undervisning og læring og oppleve tillit og pedagogisk handlingsrom, der vi er opptatt av at barna lærer grunnleggende ferdigheter tidlig, og at de får den støtten de trenger for å mestre disse, der flere fullfører og faktisk blir forberedt på arbeidsliv og videre studier, og der både lærere og elever får et godt lag rundt seg.

Skolen kan ikke løse alle problemer som kommer til uttrykk i vårt samfunn, men alle problemer vi har i samfunnet, kommer til uttrykk i våre klasserom. Regjeringens mål er at alle mennesker i Norge skal kunne leve et godt liv, og at ungene våre får et godt utdanningstilbud, er avgjørende for å nå dette målet. Utdanning er nøkkelen til jobb, til deltakelse, til å oppleve å være til nytte og dermed oppleve å høre til, men våre barn og unge kommer inn døren til skoler og barnehager som hele men-

nesker. Vi må sørge for at hele menneskene, med alt det de bærer på, får en sjanse til å lykkes, og vi må gjøre mer for at flere av våre lærere har lyst og overskudd til å stå lenger i våre klasserom.

Det er et oppdrag jeg og mine kollegaer i regjeringen tar på det største alvor, og jeg både håper og tror at representantene i denne salen vil være med på å løse nettopp det oppdraget.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H) [15:40:02]: Jeg vil først gratulere statsråd Tonje Brenna med et svært spennende og viktig ansvarsområde, og jeg ser frem til godt samarbeid.

Det viktigste resultatet vår regjering oppnådde på skoleområdet, er at langt flere fullfører videregående skole – åtte av ti – og mange av dem med det svakeste utgangspunktet løftet seg mest. Det er helt avgjørende for å bevare et samfunn med små forskjeller. Det overrasker meg at Hurdalsplattformen ikke har satt noe tydelig mål for hvor mange som skal fullføre fremover. Det bekymrer meg at der Hurdalsplattformen er tydelig, er på hva som skal reverseres – fjerne firerkravet for å komme inn på lærerutdanningen, fjerne kompetansekravene for dem som er utdannet før 2014, og også svekke fraværgrensen. Mener statsråden at disse reverseringene vil bidra til at flere elever fullfører?

Statsråd Tonje Brenna [15:41:13]: La meg begynne med å takke for lykkeønskningene. Jeg vet at representanten Jan Tore Sanner vet hvor utrolig spennende den jobben jeg nå tar fatt på, er.

Det er ikke riktig at denne regjeringen ikke er opptatt av å sette seg mål for at flere skal bestå og komme gjennom skolen på en god måte, hvor de lærer det de skal. Derfor har vi helt tydelige mål på å øke kvaliteten i barnehagen. Vi har helt tydelige mål på å redusere prisen, sann at flere barn får ta del i det barnehagefellesskapet, og vi har tydelige mål både for å utvikle skolefritidsordningen, som er en viktig del av barns skolehverdag, og for å øke kvaliteten i skolen. Jeg tror at veldig mange vedtak gjort på skoleområdet er godt ment, men at summen av vedtak gjort på skolefeltet dessverre har blitt så massiv at altfor mange lærere opplever å ikke ha tid til å undervise. Det går ut over kvaliteten, og det er denne regjeringen fast bestemt på å gjøre noe med framover.

Jan Tore Sanner (H) [15:42:09]: Jeg er enig i at både barnehage og skolefritidsordning er viktig, men det er helt avgjørende at elevene lærer å lese, skrive og regne skikkelig. Før hadde Arbeiderpartiet en lese-, skrive- og regnegaranti. Den er nå fjernet. Noe av det aller viktigste er å sørge for at de lærerne som underviser i norsk, engelsk og matte, har faglig fordypning. Vi ga nesten

50 000 lærere tilbud om videreutdanning. Det har gitt resultater. Lærerne sier selv at de er blitt bedre lærere. Jeg ser nå at de områdene hvor den nye regjeringen er mest tydelig, er der man skal fjerne disse kravene og senke kravene. Det bekymrer meg fordi det er så viktig at man har lærere som har faglig fordypning, og at vi sørger for at elevene som går ut av grunnskolen, kan lese, skrive og regne. Har man et faglig svakt utgangspunkt i overgangen til videregående skole, er det svært mange som dropper ut.

Hvorfor mener regjeringen at senkede krav er svaret på de utfordringene som skolen står overfor?

Statsråd Tonje Brenna [15:43:18]: Regjeringen mener selvfølgelig ikke at senkede krav er svaret, men vi må gjøre mer for at flere skal velge å bli lærere, og for at flere lærere blir værende i skolen. Kravet i lærerutdanningen på firer i matematikk er for rigid. Vi er opptatt av at flere skal ønske å søke seg til lærerutdanningen, men like viktig: Vi er opptatt av at lærerne skal få faglig påfyll gjennom hele arbeidslivet. Den satsingen kommer vi til å forsterke og fortsette med. Vi er opptatt av at det å jobbe i skolen skal være å jobbe på et utviklende sted, et sted hvor du opplever å få påfyll når du har behov for det, og at det ikke skal være regjering eller storting som bestemmer at det er akkurat i matematikk vi avskilter deg, slik at det er der du må ta etter- og videreutdanning. Vi tror at skolen selv vet hvor de har behov for å fylle på med kompetanse, og skolen kommer vi til å lytte til. Så er det viktig for meg å si at elevene våre skal lese, skrive og regne skikkelig fra et tidlig stadium i skolen. Det er åpenbart et mål for regjeringen. Det tror jeg heller ikke representanten Sanner egentlig er i tvil om.

Jan Tore Sanner (H) [15:44:19]: Jeg er ikke i tvil om at statsråd Brenna mener det er viktig, men det er ikke tydeliggjort i plattformen. Der hvor regjeringen er tydelig, er ved å fjerne firerkravet for å komme inn på lærerutdanningen. Det ble innført for å bidra til at flere studenter skulle gjennomføre, og de undersøkelsene som er gjort, viser at det har gått den veien.

Men tilbake til kompetansekravene: Det står i plattformen at regjeringen skal fjerne det kravet for dem som er utdannet før 2014. Det betyr at det fremover fortsatt vil være mange lærere som mangler faglig fordypning i disse grunnleggende ferdighetene. Jeg er helt enig i at det er mye annet som også er viktig i skolen, men det å lese, skrive og regne er en grunnleggende forutsetning for også å lykkes i andre fag. Også i praktiske fag er lese-, skrive- og regneferdighetene viktig. Hvorfor velger regjeringen å legge bort kravet om faglig fordypning?

Statsråd Tonje Brenna [15:45:24]: Jeg tror representanten Sanner velger, om ikke å misforstå – det ville

kanskje være å dra det langt – så å forstå det slik. Med firerkravet i matematikk er det regjering og storting som bestemmer hvilke fag lærerne skal ta påfyll i, mens med vårt opplegg, når vi sier at man som lærer tar faglig påfyll gjennom arbeidslivet der det er behov for det, sier vi tvert imot at vi styrker flere av fagene i skolen. Vi er også veldig tydelig i Hurdalsplattformen på at det å ha en mer praktisk skole – styrke de praktiske og estetiske fagene også på etter- og videreutdanningssiden – er avgjørende. Det at elever er ulike når de kommer inn i skolen, må være en styrke. Uansett hva du har med deg i bagasjen, uansett om du vil lese deg til kunnskap om tid og rom, eller om du vil kjenne deg fram til det, uansett om du er praktisk sterk, teoretisk sterk eller begge deler, skal det være plass til deg i norsk skole. Derfor er denne regjeringen opptatt av å forsterke innsatsen for å gi bedre etter- og videreutdanning også i praktiske og estetiske fag.

Himanshu Gulati (FrP) [15:46:28]: Jeg vil også gjerne begynne med å gratulere statsråden med utnevnelser og ønske lykke til med en av regjeringens desidert viktigste oppgaver.

Det er to historier fra ungdommer som gjorde spesielt stort inntrykk på meg i valgkampen. Den ene var fra Tuva på 15 år, fra Sande i Sogn og Fjordane, som, siden hun var en liten jente, hadde jobbet målrettet for å komme inn på idrettslinjen på Sogndal videregående. Det var hennes drøm, men på grunn av postnummeret hennes og at hun ikke lenger hadde fritt skolevalg, kunne hun ikke gå på idrettslinjen hun hadde drømt om.

Jeg vil også vise til Lukas på 16 år, fra Flateby i Enebakk i Viken, som kom inn på sitt fjerdevalg fordi de tre øverste skolene var for langt unna og fritt skolevalg ble fjernet i Viken, noe statsråden vet veldig godt, og som hun var med på.

Mitt spørsmål er om statsråden ser noen som helst negative sider ved å frata elever friheten til å være med og velge sin skole gjennom fritt skolevalg.

Statsråd Tonje Brenna [15:47:30]: Jeg takker for lykkeønskninger fra sambygding Gulati, det varmer en ullsoknings hjerte.

Det finnes neppe noe perfekt inntakssystem for videregående utdanning, men det vi må sørge for, er at flest mulig får mulighet til å ta det utdanningsløpet de selv ønsker, i rimelig nærhet til der de bor, sånn at vi ikke gjør det vanskeligere enn nødvendig å fullføre og bestå.

Representanten kaller det fritt skolevalg. Jeg vil vel driste meg til å kalle det karakterbasert inntak, for det er det det betyr. Det betyr i realiteten at de med de aller sterkeste karakterene får velge plass først, mens alle andre må stille seg i kø. Så mener jeg at det er et fint prinsipp som har rådd i Norge i veldig mange år, nemlig at

det er fylkene, som er tette på både elevene, skolene og arbeids- og næringsliv, som er med på å avgjøre hvilke elever som skal kanaliseres til hvilke skoler etter at de har søkt. Det mener denne regjeringen fortsatt er et viktig prinsipp. Det vil vi holde fast ved, og vi vil reversere endringene Solberg-regjeringen gjorde.

Freddy André Øvstegård (SV) [15:48:42]: Jeg vil også gjerne starte med å gratulere statsråd Brenna med utnevnelsen til en av de aller viktigste jobbene i den nye regjeringen, og jeg ser veldig fram til et godt samarbeid framover.

Det er ikke noen overraskelse at den nye regjeringsplattformen på noen områder kunne vært mer ambisiøs etter SVs syn, også på kunnskapsfeltet, f.eks. når det gjelder å sikre at hver krone som er gitt til barnehagene i skattepenger og foreldrebetaling, faktisk går til barnas tilbud og ikke til store konserners private profitt. Der mener vi at det mangler flere grep i plattformen for faktisk å snu utviklingen, som å kreve at hver barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt. Hvorfor er det viktig? Jo, det handler bl.a. om åpenhet og innsyn.

Da er mitt spørsmål om statsråden er åpen for å komme fram til flere tiltak på dette feltet, f.eks. i tråd med Storberget-utvalgets anbefalinger.

Statsråd Tonje Brenna [15:49:42]: Jeg takker så mye for nok en hyggelig lykkeønsking.

Regelverket vårt for barnehagen ble utformet i en tid da vi hadde et stort behov for å bygge ut mange nye plasser raskt. I dag er bildet et ganske annet. Omtrent halvparten av barnehagene våre drives av private, og i løpet av årene som er gått siden barnehageforliket ble inngått, har andelen private barnehager økt, og antallet konserner som nå driver barnehager, har også økt.

Jeg vil gi representanten helt rett i at det er behov for å fornye og forsterke regelverket her, sånn at vi sørger for at barnehagene ikke drives av profitt, men av et ønske om å drive gode barnehager. Derfor har regjeringen sagt at vi skal se på lovverket. Det vil Stortinget absolutt bli involvert i, og målet må være at mer av pengene man tjener på barnehager, går tilbake til barna – sammen med et sterkere fokus på kvalitet, lavere pris for foreldrene når de skal betale for plassen, og at kommuner også får være med og påvirke hvilke barnehager som får lov til å etablere seg i hvilke kommuner.

Freddy André Øvstegård (SV) [15:50:46]: Det er godt å høre, og målet for SV er at hver krone vi bruker på barnehage, skal gå til et enda bedre tilbud for barna – bedre bemanning, økt kompetanse, bedre rom og utstyr, bare for å nevne noe. Dette haster, for hvis utviklingen forsetter som nå, vil faktisk halvparten av de private barnehagene være eid av de fem største kommersi-

elle barnehagekonsernene innen 2029. Da mener SV at det er litt for svakt at regjeringsplattformen f.eks. kun sier at det vil vurderes om det skal innføres en kommunal forkjøpsrett for barnehager som selges, når dette allerede er utredet av Storberget-utvalget.

Derfor vil jeg spørre statsråden om når hun tar sikte på å lande denne vurderingen, sånn at vi kan ta de nødvendige grepene for å hindre videre ensretting og kommersialisering av barnehagene våre.

Statsråd Tonje Brenna [15:51:40]: Jeg deler engasjementet for at målet for dem som driver barnehager, må være å drive gode barnehager, og at det er kvalitet, trivsel, lek og læring for ungene som er det aller viktigste.

Så vil jeg si at det å utforme et nytt lovverk for dette feltet, som for veldig mange andre felt, er komplisert. Med den kjappe hoderegningen jeg har klart å gjøre etter at jeg gikk i den norske fellesskolen under daværende kunnskapsminister Gudmund Hernes, har jeg regnet meg fram til at det er ca. 123,5 timer siden jeg satte meg i statsrådstolen. Jeg har derfor ikke noe eksakt tidspunkt for når vi vil komme tilbake til Stortinget med disse reglene, men jeg kan forsikre representanten om at engasjementet er stort, først og fremst for at ungene våre skal få ha høy kvalitet i barnehagen når de går der, og også for å regulere dette bedre – til beste for unger i våre barnehager.

Abid Raja (V) [15:52:40]: Aller først vil jeg gratulere statsråd Tonje Brenna med det som flere allerede har vært inne på: en av de aller viktigste postene i regjeringen. For den handler om barn og unge og oppvekst, og den handler også om lærere, elever og å få til dette gode samarbeidet.

Jeg husker statsråden fra mitt første møte med henne på en skoledebatt – det er vel kanskje tolv–tretten år siden – og jeg ser at energien, blidheten og kunnskapsrikheten er både videreutviklet og fullstendig til stede. Dette blir et godt samarbeid på Stortinget, og jeg ser fram til det.

Så handler denne debatten også om å løfte fram noen forskjeller, og vi i Venstre har jo ingen utfordringer med det private – om det dreier seg om private skoler, profilskoler – vi mener det er et viktig tilskudd i Norge. Jeg lurer egentlig på hva statsråden vil si til alle dem som jobber i disse skolene, alle dem som har benyttet seg av disse skolene, og ikke minst foreldre som har vært veldig glad for det tilbudet som har vært der. Vil hun kunne si noe betryggende til disse, tatt i betraktning det som står om dem i regjeringserklæringen?

Statsråd Tonje Brenna [15:53:45]: Jeg takker for hyggelige og hjertelige lykkeønskninger, og jeg sender

dem også tilbake. Det er hyggelig å se representanten Raja igjen.

Til alle dem som går i en privat skole, til alle dem som jobber der, og til alle foreldre som har valgt privat-skole for barna sine, vil jeg si: Tusen takk for at dere gjør den jobben dere gjør. Tusen takk for at dere går på skolen hver dag, gjør lekser, leser det dere skal, og puffer til prøver.

Men jeg vil også si til oss som politikere at hvis vi skal lykkes med målet om å styrke fellesskolen, kommer det til å gå på bekostning av en del bevilgninger og prioriteringer vi gjør. President, du må tilgi meg hvis jeg husker feil tall, men jeg lurar på om ikke Solberg-regjeringens budsjett la opp til at vi skulle bruke om lag 6 mrd. kr på private skoler. Det er 6 mrd. kr som kunne vært brukt på fellesskolen. Jeg sier ikke med dette at denne regjeringen vil kutte alle de overføringene, men jeg sier at det er verdifulle penger for oss, som vi kan investere på utdanningsfeltet til beste for alle norske barn og unge som skal gå i vår felles kunnskapsskole i årene som kommer.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [15:55:04]: For Høyre er den norske helsetjenesten pasientens helsetjeneste. Det er alltid pasienten vi ser for oss når vi skaper politikk for å løse de viktige utfordringene som finnes på helsefeltet. Det er bestemor, som fortjener å kunne velge selv også når helsen svikter og hun trenger hjelp i hverdagen. Det er gutten som har slitt med psykiske plager, og som ønsker å velge seg et behandlingstilbud uten medisiner. Det er hun som har fått beskjed om at det kan være kreft i tykktarmen, og som er sjeleglad for at ventetiden til utredning blir kort, fordi de offentlige helsetjenestene tar i bruk ledig kapasitet hos private.

Det har flyttet nye krefter inn i Helsedepartementet, og med på det flyttelasset er verken valgfrihet for pasienter eller tillit til at det er pasienten som vet best om seg selv. I Hurdalsplattformen – eller Huddarnsplattformen, som vanlige folk i området øverst på Romerike, der jeg bor, kanskje ville sagt – blir ikke pasientens helsetjeneste nevnt med ett eneste ord. Til tross for at det i plattformen står at regjeringen skal «flytte makt til vanlige folk på alle områder i samfunnet», så gjelder det da tydeligvis ikke for pasientene. Pasienter og eldre skal få mindre makt og mindre valgfrihet. Der vi gjennom åtte år har skapt en helsetjeneste hvor systemet må tilpasse seg pasienten, snur Arbeiderpartiet og Senterpartiet opp ned på dette og setter systemet først.

Ikke bare har pasientens helsetjeneste vært en helsetjeneste der det viktigste spørsmålet vi stiller pasienten, er: Hva er viktig for deg? Pasientens helsetjeneste har de siste åtte årene levert helsehjelp av høy kvalitet

med kortere ventetid. Fra 2013 til 2020 er ventetidene i sykehusene redusert med to uker. Ventetiden innenfor rusbehandling er nær halvert siden vi overtok i 2013, fra 59 til 33 dager. Vi vet, og mange av oss har kjent på det, at hver eneste dag en må vente, kan være tøft og vanskelig både når man er pasient, og når man er pårørende.

Oppskriften for å redusere helsekøer og ventetider er ikke å si nei til å ta i bruk alle gode krefter som vil bidra i helsetjenesten. Oppskriften for å sikre pasienter større trygghet er ikke ved å flytte makten fra dem og tilbake til systemet.

Vi er fornøyd med at den nye regjeringen vil følge opp arbeidet med å sikre en fastlegeordning som er bærekraftig og fremtidsrettet. Vår handlingsplan for 2020–2024 er en historisk styrking av allmennlegetjenesten med 1,6 mrd. kr. Så vet vi at utfordringene ikke bare kan løses med mer penger. Arbeidsbelastningen må ned, og vi må bidra til å få redusert den økonomiske risikoen som er forbundet med fastlegedrift. Det må skapes trygge og spennende fagmiljøer, og det må sørges for god oppfølging og tilrettelegging i spesialiseringsløpet.

Vi håper også at den nye regjeringen følger opp vår enorme satsing på kompetanse i helse- og omsorgssektoren. En faglig sterk helsetjeneste er livbøyen og tryggheten for pasienter og pårørende – i forebyggende helse-tjeneste, i spesialisthelsetjenesten, i kommunehelsetjenesten, i psykisk helsevern.

Den nye helseministeren vil møte et konstruktivt Høyre her i Stortinget, men hun vil også møte et kompromissløst Høyre når det gjelder å stå på pasientens og valgfrihetens side. Vi kan ikke akseptere at denne regjeringen river ned pasientens helsetjeneste vedtak for vedtak. Vi vil kjempe for eldres rett til å ha frie brukervalg, ruspasientenes rett til fritt å velge seg til et behandlingssted selv. Vi vil kjempe for at pasienter fortsatt skal få rask og riktig helsehjelp ved at private krefter skal få bidra med sitt mangfold, sin ledige kapasitet og sin innovasjon.

Høyre har lang tradisjon for å flytte makt fra systemet til pasienten og å kjempe for sterkere pasientrettigheter. At Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå svekker pasientrettighetene ved å fjerne det frie valget til behandling som alvorlig syke pasienter har behov for, og ved å fjerne fritt brukervalg i eldreomsorgen, er trist. Vi har stått og vil alltid stå på pasientens side, og vi vil fortsette å skape pasientens helsetjeneste.

Til slutt vil jeg ta opp Høyres forslag.

Presidenten: Representanten Tone Wilhelmsen Trøen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [16:00:08]: Først vil jeg få gratulere representanten som ny komitéleder i helse- og

omsorgskomiteen. Vi i Arbeiderpartiet ser fram til et konstruktivt og godt samarbeid i komiteen, noe som er særlig viktig nå når vi har en mindretallsregjering.

Representanten Wilhelmsen Trøen nevnte at man skal stå på pasientens side. Men det gjelder åpenbart ikke alle pasienter. Den første saken som representanten tok opp da hun ble helsepolitiker, var kampen for abortnemnder. Det må jeg si jeg reagerte ganske mye på, ikke minst når vi har bakteppet til den forrige regjeringen, som jo avgjorde abortloven på bakrommet i stedet for i flombelysning, slik Arbeiderpartiet nå ønsker å gjøre i regjering. Spørsmålet er: Hvorfor mener representanten at en nemnd er bedre skikket enn kvinnen selv til å ta viktige beslutninger for hennes liv?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:01:12]: Først vil jeg si takk. Jeg ser også frem til å samarbeide med representanten Myrseth. Jeg tror ordene gratulerer og takk må være de som er mest brukt her i salen i dag, og det sier vel litt om at maktovertakelser er gode her i Stortinget også.

Høyre har gått til valg på at dagens abortlov skal ligge fast. Det innebærer selvbestemt abort til tolvte uke, og det innebærer at vi skal beholde nemndene. Det er ikke kontroversielt, det står i Høyres stortingsvalgprogram. Så har vi en fri og uavhengig presse i dette landet, og når man blir intervjuet om sin nye oppgave som leder av helsekomiteen, kan man faktisk ikke velge hva som blir overskrift og ingress. Jeg snakket med journalisten om veldig mange andre saker. Jeg er innstilt på at vi gjerne kan jobbe sammen for å se hvordan abortnemndene kan fungere bedre. Høyre i regjering har også gjort mye for å sikre at abortnemndene fungerer godt. Men Høyres politikk på dette området ligger helt fast.

Siv Mossleth (Sp) [16:02:23]: Jeg vet ikke helt hva representanten Wilhelmsen Trøen tenker om rovdyrutfordringer, men det henger i høyeste grad sammen med psykisk helse. Folk i Akershus er blitt skremt av ulv. De har mistet både husdyr og kjæledyr. Og reineierne i Nordland fortviler. De siste årene har rovviltplagene akselerert. Reinen er rovviltets viktigste byttedyr hjemme hos meg. Det første reinbeitedistriktet legges nå øde, og mange andre distrikter har knapt dyr å slakte. Likevel minker flokkene. Kan representanten Wilhelmsen Trøen og Høyre nå tenke seg å støtte en mer restriktiv rovviltpolitikk?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:03:14]: Jeg kommer fra et område som har utfordringer med ulv. Jeg har naboer og kjenner veldig mange som synes det er utrolig krevende å leve med det. Jeg hadde der jeg bodde tidligere, på Eidsvoll, en nabo som en sommer mistet nesten halve saueflokk sin på beite i vårt område.

Jeg har veldig stor forståelse for at det er krevende. Men så er det slik at rovdyrpolitikken vår også skal balanse-res, og jeg og Høyre står på det som er rovdyrforliket her i Stortinget, og håper at den nye regjeringen, med Senterpartiet, vil sikre at det som har vært vedtatt her i Stortinget som et bredt forlik når det gjelder bestanden av ulv og andre rovdyr, vil bestå fremover. Det er viktig for veldig mange.

Bård Hoksrud (FrP) [16:04:24]: Jeg gleder meg også til å jobbe sammen med representanten Wilhelmsen Trøen i helse- og omsorgskomiteen. Det er kanskje litt tidlig å gratulere med komitélederposisjonen. Det er vel rimelig å si at det 100 pst. sikkert at det blir det, men det er vel først i morgen.

Jeg har vært enig i mye av det Høyre har gjort i helsepolitikken. Jeg mener de har gjort mye bra. Men jeg må si at det er ganske provoserende å oppleve at det siste regjeringen legger fram, er en inndekning på ca. en halv milliard kroner, 500 mill. kr, fra vanlige folk og mange uføre, syke mennesker som ikke har god økonomi, som altså får økt egenandelstaket med nesten 500 kr. Hvordan mener representanten Wilhelmsen Trøen at det er riktig? Regjeringen foreslo faktisk enda høyere tak i sitt budsjettforslag for dette året. Fremskrittspartiet fikk slått det til bakken og fikk fjernet den økningen, men nå registrerer jeg altså at den forrige regjeringen kommer med et nytt forslag som vil bety mye for mange.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:05:32]: For Høyre har det vært viktig å gjøre noe med egenandelstaket for å gjøre ordningen mer sosial. De som har hatt og har høye helseutgifter, har betalt veldig mye i egenandeler. Sammenslåingen av disse to takene er en forenkling for brukerne. Og så må vi ikke glemme at en del grupper – minstepensjonister, barn og mennesker med yrkesskader – allerede er skjermet fra en del av dette. En av fire nordmenn har i dag frikort, og ved å slå sammen disse to takene blir frikortgrensen 1 715 kr laverse for de pasientene som tidligere ikke måtte forholde seg til bare én grense, men som måtte fylle opp begge frikortbeløpene før de kunne få frikort. Jeg er klar over at Fremskrittspartiet har vært uenig med Høyre i denne saken, men dette er Høyres politikk.

Marian Hussein (SV) [16:06:50]: Erna Solbergs regjering valgte å innskrenke norske kvinners abortrettigheter. Dette var første gang abortloven ble innskrenket på de over 40 årene den har vært på plass. Det var altså Høyre og Solberg som åpnet ballet om endringer. Norske kvinner ga regjeringen Solberg tydelig beskjed om at dette ikke var ønsket, ved å ta til gater og torg over hele landet for å protestere.

Årets valg gir også et grunnlag for å liberalisere abortloven og reversere endringene som ble gjort av Solberg-regjeringen. Jeg har registrert at representanten Wilhelmsen Trøen har varslet kamp for å hindre liberalisering.

Jeg har en drøm om at partiet Høyre tar norske kvinner på alvor og lytter til kravet fra befolkningen om at kvinners selvbestemmelse skal respekteres. Kvinner skal selv ha råderett over egen kropp. Hvorfor ønsker representanten Wilhelmsen Trøen å holde på et slikt overformynderi overfor norske kvinner?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:07:56]: Abortloven balanserer to utrolig viktige hensyn: hensynet til kvinnen og hensynet til fosteret og fosterets rettsvern. Den abortloven vi har hatt siden 1978, har tjent oss godt, og vi har klart å ivareta denne utrolig viktige balansen. Så når representanten Hussein sier at vår regjering åpnet et ball om å diskutere abortloven, er det helt feil. SV har mye tidligere enn dette sagt at de ønsker en utvidet grense for selvbestemt abort.

Det er helt naturlig, og vi må våge å diskutere abortloven. Den er utrolig viktig, men Høyres standpunkt er helt klart, og vi trenger ikke å starte noen omkamp eller kamp. Vårt standpunkt ligger helt fast: Dagens abortlov står fast for oss. Det innebærer selvbestemmelse for kvinnen inntil tolvte uke, som er utrolig viktig. Det innebærer også at vi fortsatt ønsker å ha abortnemnder, for vi mener det er viktig også for kvinnen når hun skal ta et vanskelig valg.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Willfred Nordlund (Sp) [16:09:17]: Jeg vil gratulere Norge med en ny regjering, de som er blitt utnevnt til viktige verv, og ikke minst alle som har fått plass i den salen.

Den nye regjeringen vil i samarbeid med Stortinget ha alle forutsetninger for å levere en ny og mer rettferdig politisk kurs og utvikling i hele landet, i tråd med hva folk har ønsket.

Et av de viktige grepene i plattformen er at vi som fellesskap skal løse omstillingen vi står i. Staten skal altså ta en mer aktiv rolle. Staten er en viktig premissgiver og samspiller for at vi bruker de norske ressursene til verdiskaping til det beste for fellesskapet.

Solberg-regjeringen glemte sammenhengen mellom at når og der næringslivet går godt, særlig i distriktene, er det behov for at lokalsamfunnene har muligheter til å legge forholdene til rette for at det også skal medføre bolyst og utvikling. Når lokalsamfunn føler at de stadig er under angrep, nytter det ikke at lokalt næringsliv går godt alene. Den nye regjeringen har en helt annen forståelse av sammenhengene, og det vises i plattformen.

Historien om Norge er en historie om spredt bosetting, store, spredte naturressurser og folk som så muligheten. Vi har nå fått en regjering som ønsker å bygge hele landet, som vil satse på de mulighetene som finnes overalt til økt verdiskaping, sikre at vi får befolkningsutvikling i alle deler av landet.

Vi er nødt til å forbedre handelsbalansen med utlandet. Å øke norsk eksport er et klart mål for regjeringen og Senterpartiet. Slik finansierer vi vår felles velferd og sikrer at folk har en jobb å gå til.

Senterpartiets energi- og industripolitikk tar utgangspunkt i bruk av naturen. Det gjør også den nye regjeringens politikk. Menneskelig aktivitet i og bruk av naturen medfører nødvendigvis spor. Det gjelder å få til balansen. Næringslivet har også her et selvstendig ansvar.

Verden etterspør i større grad produkter med lavt klimaavtrykk. De norske industrimiljøene sitter på kompetanse som er avgjørende i omstillingen til lav- og nullutslippsløsninger. Gjennom en grønn industrioffensiv kan Norge skape jobber, trygge framtidens velferd og bidra til å kutte verdens utslipp. For å få alt dette til er det viktig at vi sikrer bedre rammebetingelser, og at norske naturressurser, herunder f.eks. rimelig fornybar kraft, forblir et konkurransefortrinn for norsk industri.

Jeg registrerer at regjeringen i større grad vil bidra til at bedrifter kan utvikle og skalere industriell teknologi i Norge, f.eks. gjennom et grønt statlig investeringselskap. Det er framtidsrettet.

Kapasiteten i strømmettet skal forsterkes i hele landet, og konsesjonsbehandlingstiden skal kortes ned. Disse grepene er helt avgjørende for å bygge opp nye industriarbeidsplasser.

Regjeringen ønsker å få fortgang i arbeidet med å lage en enda større industri rundt Norge som romnasjon. Det er jeg meget glad for, særlig som vesteråling. Det er et kappløp hvor staten er nødt til å være med og bidra.

Vi er nødt til å fortsette arbeidet med å forenkle og redusere byråkratiet, samtidig som vi skal ha gode kontrollrutiner.

Handelsnæringen og næringsmiddelindustrien er næringer som sikrer stor sysselsetting og arbeidsplasser i hele landet. De bidrar til levende lokalsamfunn og aktivitet i by og bygd, samtidig som det er behov for bedre reguleringer. Kjedemakten må reduseres.

Den maritime næringen som vi ser i hele landet, er en viktig hjørnestein i mange lokalsamfunn og skaper store verdier. Regjeringen og Senterpartiets mål er at politikken skal legge til rette for videre vekst innen maritim sektor, med norske lønns- og arbeidsvilkår og internasjonal konkurranseevne. Det potensialet er stort.

Vi har fått en regjering som ser verdien av jord- og skogbruket, hva næringene betyr for arbeidsplasser, be-

redskap og aktivitet i hele landet. Det blir en viktig oppgave å tette inntektsgapet og sørge for at vi fortsatt har jordbruk over hele landet. Jordvernet er i denne sammenhengen viktig. Her må vi være langsiktige og føre en restriktiv politikk. En mer offensiv politikk for skogindustrien er også god næringspolitikk, god distriktspolitikk og ikke minst god klimapolitikk.

Fiskerinæringen er av stor betydning for norsk økonomi, for verdiskapingen, eksporten, bosetting og arbeidsplasser langs hele kysten. I regjeringsplattformen er det sentralt å ivareta de distriktspolitiske målsettingene i fiskerilovgivningen om arbeidsplasser og bosetting i kystsamfunn. Samtidig er det mye som skal løses for å oppnå alle disse målene. En ny kvotemelding må derfor på plass for en utrolig viktig næring for hele landet. Samtidig skal vi fortsatt bidra til å utvikle en stadig mer bærekraftig havbruksnæring som gir aktivitet.

Til syvende og sist: Næringspolitikken er helt avgjørende for å lykkes med de andre politiske målsettingene denne regjeringen har satt seg fore. Jeg ser fram til de neste årene med et godt samarbeid mellom regjering og storting for å løse dette.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [16:14:34]: Jeg syntes det var veldig flott å høre representanten Nordlund snakke om næring i distriktene, for i Nationen i går kunne vi lese at Rørosmeieriet varsler dyrere melk etter plutselige kutt i distribusjonstilskuddet. Dette er sikkert ikke overraskende for Senterpartiet, all den tid den nye plattformen legger opp til mindre konkurranse og mer monopol i mat- og landbrukspolitikken. Det som imidlertid overrasker meg litt, er at man ikke ser at økt grad av monopol vil føre til dyrere og dårligere tilbud for vanlige folk, samtidig som det også vil medføre store konsekvenser for nettopp næringslivet i distriktene, som Q-Meieriene og Rørosmeieriet. På Røros jobber det nesten 50 stykker, og dette vedtaket kan bidra til å sentralisere bort jobbene deres.

Så derfor, til representanten Nordlund: Vil Senterpartiet være med på en mer forutsigbar løsning for dem som jobber hos Rørosmeieriet og Q-Meieriene, enn å stå fast på å knekke på plass monopol gjennom å kutte hele distribusjonstilskuddet bare på noen få dager?

Sverre Myrli hadde her overtatt presidentplassen.

Willfred Nordlund (Sp) [16:15:33]: Jeg vil takke representanten for at hun hadde merket seg at vi har en framtidsrettet og offensiv næringspolitikk, og det skulle nå egentlig bare mangle.

Det er riktig at det er gjort et vedtak i direktoratet som sier at man skal ta bort tilskuddet til Rørosmeieriet og Q-Meieriene, og vi får komme tilbake til hvordan det eventuelt slår ut. Men det er helt åpenbart for både regjeringen og Senterpartiet at vi er nødt til å se på hvordan kjedemakten reguleres i dette, og hvordan næringsmiddelindustrien håndterer dette. Vi skal fortsatt legge til rette for utvikling av gode lokalmatprodusenter, men det kan ikke skje på bekostning av at noen skal betale for noen få.

Sivert Bjørnstad (FrP) [16:16:28]: Senterpartiet har på inn- og utpust kritisert det de har kalt en storstilt sentralisering de siste årene av postkontor, lensmannskontor og andre statlige kontorer, som ikke nødvendigvis har ansatt mange folk i lokalsamfunnene, men hvor Senterpartiet har stått på barrikadene. I går, dagen etter statsministerens erklæring, kom beskjednen om at Nortura, bøndernes egen organisasjon, sentraliserer og legger ned to linjer: på Steinkjer og på Forus. 79 vanlige folk på Steinkjer mister jobbene sine. Dessverre har jeg ikke sett Senterpartiet stå på barrikadene for disse distriktsarbeidsplassene. Gharahkhani i Arbeiderpartiet sa i sitt innlegg at det nå må bli slutt på Norturas sentralisering. Norturas styreleder skylder på politiske rammebetingelser når det gjelder hvorfor de gjør dette.

Hva er Senterpartiets plan for å få Nortura til å snu og opprettholde de 79 arbeidsplassene på Steinkjer som er besatt av helt vanlige folk?

Willfred Nordlund (Sp) [16:17:36]: Det er helt riktig observert at vi har hatt en veldig sentraliserende regjering, som også representanten Sivert Bjørnstad har vært en del av. Det har Senterpartiet vært kritisk til sammen med veldig mange andre. Det viser for øvrig også valgresultatet.

Når det gjelder representantens spørsmål, er dette noe som styret i Nortura har besluttet, uten at Senterpartiet har hatt muligheten til eventuelt å endre de rammebetingelsene som ledet til denne konklusjonen. Det har derimot representanten Sivert Bjørnstad hatt full anledning til de siste åtte årene, men har valgt ikke å gjøre det.

Sivert Bjørnstad (FrP) [16:18:11]: Gharahkhani og Arbeiderpartiet sier på Stortingets talerstol til Nortura at det må bli slutt på sentraliseringen – når Arbeiderpartiets representant sier det, hvorfor kan ikke da Senterpartiets nye leder av næringskomiteen, Willfred Nordlund, slutte seg til det samme? Det merkelige her er at styrelederen i Nortura sier at det er politiske rammebetingelser som gjør at de må foreta dette kuttet. Ja vel, kan man ikke da heller si hvilke rammebetingelser man vil endre for å få Nortura til å snu i denne saken og

oppretholde de 79 arbeidsplassene på Steinkjer? Det var helt vanlige folk som mister jobben sin? Jeg tror ikke det var mange av de ansatte i Nortura på Steinkjer i går som følte at det var vanlige folks tur. Tvert imot!

Willfred Nordlund (Sp) [16:19:11]: Jeg synes det er trasig det som skjer. Jeg mener at Nortura burde ha undersøkt det nye politiske handlingsrommet og hatt en dialog med regjeringen. Om det kommer til å skje framover, vet jeg ikke. Det er det som vil være resultatet dersom Nortura selv ikke tar ansvar for utviklingen.

Når det kommer til spørsmålet om hvilke rammebetingelser som den nye regjeringen og vi på Stortinget skal komme med som gjør at man hindrer den typen industrisentralisering, tror jeg representanten har god anledning til å sette seg inn i plattformens mange tiltak for å redusere kjedemakten, sånn at det blir enklere for de store markedsregulatorene å gjøre det samtidig som de skal tjene penger. Det er klart at et privat selskap er nødt til å tjene penger. At det skjer innenfor de betingelsene som den avgåtte regjeringen har stått for, er helt åpenbart – konsekvensen ser vi nå med det vedtaket som styret i Nortura beklageligvis har fattet.

Linda Hofstad Helleland (H) [16:20:22]: Gratulerer til representanten Myrli med et ærefullt verv som visepresident i Stortinget, og gratulerer også til representanten Nordlund som leder av næringskomiteen. I Høyre ser vi veldig frem til å samarbeide med Senterpartiet i komiteen.

Mitt spørsmål etter å ha lest plattformen, og særlig det som handler om verdiskaping og næringsliv, er knyttet til et punkt som jeg håper representanten nøkternt egentlig kan forklare hva inneholder. Det er knyttet til punktet om å utrede et statlig eierskapsinstrument. Hva betyr det?

Willfred Nordlund (Sp) [16:21:05]: Den nye regjeringen er helt tydelig på at staten skal bli en større og mer aktiv medspiller for å legge til rette for de nye framtidsrettede næringene. Og det er helt åpenbart at slike utredninger vil komme til Stortinget for behandling – om hvilke virkemidler vi skal legge til grunn som stat for en aktiv eierskapspolitikk. Det er helt åpenbart at en del av de måtene den forrige regjeringen har behandlet eierskapspolitikken på, har vært at alt skal få lov til å være som det har vært. Man skal få lov til å styre seg selv. Dessverre ser vi effekten av det rundt omkring. Noen plasser får man ikke beholdt den industrien man har, og man får heller ikke adgang til å få på plass nye industrier. Noen gode etableringer har det vært, men staten må være med som en aktiv bidragsyter i den omstillingen vi skal inn i – og den ser jeg fram til å få lov til å være med på å utforme.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Terje Halleland (FrP) [16:22:14]: Gjennom de siste åtte årene, eller kanskje særlig sju av dem, har samferdselssektoren i Norge opplevd tidenes løft. Med Fremskrittspartiet i Samferdselsdepartementet og som avgjørende stemme i samferdselspolitikken har samferdselsbudsjettet nesten blitt doblet sammenlignet med hva den forrige rød-grønne regjeringen etterlot seg i 2013.

Samferdselsminister Nygård overtar ansvaret for et departement og en sektor med høyt aktivitetsnivå. Etter to perioder med kraftfull satsing på vei, jernbane, sjøtransport og flyplasser danner det seg selvsagt forventninger til fortsettelsen.

Det overrasker neppe at jeg vil mene at Hurdalsplattformen har sine svakheter, men det er faktisk deler av innholdet som også lover bra – om regjeringen leverer på det, vel å merke. Og president, det tenker jeg at du personlig tar deg av å passe på blir fulgt opp!

Allerede i innledningen til kapitlet om transport legges det til grunn at samferdselsinfrastrukturen binder Norge sammen og er helt avgjørende for bosettingen og arbeidsplasser over hele landet. Den omstillingen som vi står foran, hvor samfunnet og næringslivet vårt skal tilpasse seg nye markeder og nye tider, krever tiltak fra det offentlige for å opprettholde og styrke konkurranseevnen for norsk næringsliv. God infrastruktur i havner, flyplasser og ikke minst et godt og sikkert veinett må til for å klare dette. Da kan vi sikre verdiskaping og ivareta arbeidsplasser over hele landet.

Det er alltid lurt å prioritere de mest samfunnsøkonomiske prosjektene. Men hva er det som gjør at noen prosjekter blir mer lønnsomme enn andre? Jo, det er akkurat bruken av prosjektet. Derfor er finansieringen viktig. Når det da blir investert i nye veiprosjekter, kan vi ikke innføre bompenger, som reduserer bruken av de samme prosjektene og reduserer lønnsomheten.

Fremskrittspartiet er tydelig på at offentlige veier er et offentlig ansvar. Vi mener infrastrukturen skal finansieres over skatteseddelen, sånn som vi også finansierer andre viktige offentlige oppgaver. Gjennom de siste åtte år har Fremskrittspartiet som eneste parti mot bompenger fått redusert bruken av bompengene i veiprosjekter, der bompengandelen har gått ned fra 42 pst. i Stoltenberg-regjeringen til 28 pst. med Fremskrittspartiet. Bare siden i fjor har vi sikret 2,5 mrd. kr til reduksjon og fjerning av bompenger. Så når regjeringen skriver i plattformen at den vil «utrede løsninger som kan erstatte bompenger i fremtiden», kan jeg på vegne av Fremskrittspartiet og alle landets bilister gi dere den beste løsningen helt uten behov for kostbar og tidkre-

vende utredning: Erstatt bompengene med statlig fullfinansiering.

Satsing på vei har ikke bare sørget for at flere veier har blitt bygd, men vi har også bedret måten de blir bygd på. Nyvinningen Nye Veier AS har ikke bare hevet taket for hva som er mulig å få til i samferdselssektoren, de har også løftet golvet ved å gjøre hele prosesser både hos seg selv og Statens vegvesen mye bedre. Nye Veier alene har spart skattebetalerne for over 25 mrd. kr og sørget for at vi får bedre veier raskere, og at store summer er blitt frigjort til andre gode formål. Benytter den nye regjeringen seg av alle de gode verktøyene som den overtar, har den gode forutsetninger for å lykkes.

I mai i år gjorde Stortinget flere vedtak som løftet opp bruken av biogass og skulle sikre en likebehandling mellom bruk av biogass, elektrisitet og hydrogen. Dette vedtaket førte til stor optimisme i næringen, og på bakgrunn av det tok flere investeringsbeslutninger for etablering av både ny produksjon og kjøp av utstyr. I budsjettforslaget fra tidligere regjering velger de å svare på dette vedtaket med å be Stortinget om å gå bort fra det samme vedtaket, fordi effekten av utslippsreduksjoner er uvisst. Det er helt utrolig hvor stemoderlig en kan behandle biogass og en hel bransje. Skal vi lykkes med utslippsreduksjoner, er vi ganske enkelt helt nødt til å bruke og utnytte tilgjengelige teknologier. Jeg håper derfor at ny regjering står ved vedtaket fra mai og omgjør tidligere regjerings forslag og sikrer likebehandling av biogass med andre nullutslippsteknologier.

Presidenten: Presidenten skal på representanten Hallelands oppfordring passe på litt av hvert, bl.a. at neste taler er representanten Sveinung Rotevatn.

Sveinung Rotevatn (V) [16:27:34: Skal Noreg lyk- kast, treng vi ein sunn økonomi, og vi treng eit konkurransekyktig næringsliv. Difor har Venstre i mange år, i opposisjon og posisjon, jobba for å gjennomføre eit grønt skattesifte. Med det meiner vi at det må løne seg å gjere meir av det vi vil ha meir av – skape jobbar, bygge sterke bedrifter – og det må løne seg mindre å gjere det vi vil ha mindre av, nemleg å forureine.

Bedrifter som får for høge skattar, vågar ikkje å investere. Billege fossile løysingar kjem til å utkonkurrere dei berekraftige alternativa med mindre det kostar å forureine. Eller som Kongen las i trontalen – i og med at dette trass alt også er ein debatt om trontalen:

«Det viktigste tiltaket er at prisen for å slippe ut klimagasser må gå opp.»

Eit grønt skattesifte stod sentralt for den borgarlege regjeringa. Det ser dessverre ut til at Gahr Støre-regjeringa har valt motsett inngang: Skattane skal opp slik at det løner seg mindre å skape arbeidsplassar, og klimaavgiftene skal ned slik at det løner seg meir å forureine.

I Hurdalsplattforma er den nye regjeringa klar på at ho no skal auke skattane, sjølv om inntektene frå det sjølv sagt aldri vil kome i nærleiken av å finansiere dei løfta som vart gjevne gjennom valkampen, men det var venta. Det som var litt meir overraskande, var kor svak klimaprofilen i denne plattformen faktisk var. Den borgarlege regjeringa sitt mål om å få ein CO₂-pris på 2 000 kr i 2030, støttar også denne regjeringa. Det er bra. Men ein seier ingenting om kor raskt ein skal setje opp prisen, og jo saktare det går, jo mindre vert klimaeffekten. Og ein vil gjere unntak for ein av våre aller største utslippskjelder, nemleg vegtrafikken. Dei vil gjere det dyrare å kjøpe miljøvenlege bilar og vil gjere fleire unntak for kven som skal betale for utsleppa sine. Kort sagt set ein det grøne skattesiftet i revers.

Og dette gjer regjeringa under overskrifta «En rettferdig klimapolitikk». Det høyrer jo veldig fint ut – rettferdig klimapolitikk. Kven kan vel vere mot det? Problemet er at eg til dags dato aldri har høyrte nokon bruke omgrepet «rettferdig klimapolitikk» utan at dei brukar det for argumentere for å svekke eit klimatiltak. Elbilar skal verte dyrare. Det er rettferdig. Drivstoffet skal verte billegare. Det er rettferdig. CO₂-avgifta skal få fleire unntak. Det er rettferdig. Den grunnleggjande utfordringa er at ein i mangel på truverdige svar i klimapolitikken heller forsøker å gjere mykje av klimapolitikken til sosialpolitikk. Det må ein gjerne ønskje å gjere, for det er fint med sosialpolitikk. Problemet er at ein må få ned utsleppa. Det er utfordringa klimapolitikken skal løyse.

Er det noko som er urettferdig klimapolitikk, så er det at utsleppa går opp, for ingenting er meir urettferdig enn klimaendringar. Rike land og rike personar har størst utslepp. Fattige land og fattige personar har lågast utslepp, men opplever dei største konsekvensane av klimaendringar utan kontroll – med ørkenspreiing, havstiging, dårlegare vilkår for jordbruk, m.m.

Ein rettferdig klimapolitikk, i tillegg til å fungere, er også ein klimapolitikk som likebehandlar. Eitt tonn CO₂ er eitt tonn CO₂, og når regjeringsspartia i ulike settingar vil gjere unntak for forureinar betalar-prinsippet – for fiskerinæringa, for avfallsforbrenninga, for veksthusnæringa, for vegtransporten – ja, så må det bety at nokon andre skal kutte meir i staden, elles går det ikkje opp. Men kven dei andre er, det høyrer vi aldri noko om. Eg er litt usikker på om dei finst. I så fall står vi berre igjen med éin ting, og det er svekte klimatiltak, mindre klimakutt.

Ein politikk der dei flinkaste lobbyistane skal få sleppe å vere med og betale for forureining, og dei aller flinkaste lobbyistane i tillegg skal få direkte statsstøtte og investeringar frå regjeringa, er ikkje rettferdig klimapolitikk. Det er heller ikkje effektiv klimapolitikk, og det er iallfall ikkje grøn politikk. Det er eit stort alvor

over dette fordi det er ni år til 2030, og innan den tida skal vi kutte utsleppa med 50–55 pst. Då vil eg seie at det har kvilt eit tungt ansvar på den utgåande regjeringa, utsleppa har gått ned, men dei burde gått ned endå raskare, og det kviler eit tungt ansvar på den påtroppande og no sitjande regjeringa, som skal, får vi tru, leie dette landet til midt utpå 2020-talet. Då skal ein vere på god veg mot dei 50–55 pst. Og jo fleire som får unntak frå den dugnaden, jo vanskelegare vert det å nå målet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trine Lise Sundnes (A) [16:32:51]: Det er godt å se deg tilbake i salen som stortingsrepresentant!

I årene som kommer, trenger vi flere fagarbeidere og læringer, og ungdommer som velger et praktisk yrke, også for å nå målene om kutt i utslipp. I den forbindelse er det viktig at disse menneskene og arbeidstakerne møter et seriøst og anstendig arbeidsliv i tråd med bærekraftsmål 8, basert på ILOs anstendige arbeidsagenda, og at sosial beskyttelse, dialog mellom partene i arbeidslivet og rettigheter på arbeidsplassen er ivarettatt.

Mitt spørsmål til den tidligere klimaministeren og representanten Rotevatn er: Burde ikke Venstre også være opptatt av å levere på denne delen av bærekraftsmålene? Og da tenker jeg spesielt på sykelønnsordning, bidrag til AFP-ordning og arbeidstakers stillingsvern.

Sveinung Rotevatn (V) [16:33:53]: Akkurat i innlegget mitt valde eg å snakke om behovet for det store grønne skiftet og CO₂-avgifter, men eg svarar gjerne også på andre spørsmål.

Når det gjeld behovet for fagarbeidarar, er eg einig med representanten Sundnes i at vi treng fleire av dei, og at vi treng eit seriøst arbeidsliv. Måten å gjere det på er å sørge for at vi har ein høg organisasjonsgrad, at vi har seriøse offentlege bestillarar, at vi ved offentlege innkjøp sørger for å stille krav, f.eks. til at ein brukar lærebedrifter. Det er effektivt, det funkar.

Når det gjeld spørsmålet om ulike trygdeytningar, kan eg ta sjukelønsordninga som eit eksempel. Eg er for at vi skal ha ei trygg og god sjukelønsordning, men eg er ikkje for at vi skal verdas høgaste sjukefråvære. Det har vi, og det kan kanskje har noko å gjere med at vi – som det einaste landet eg veit om – har hundre prosent løn frå dag éin. Ingen av våre naboland eller andre land har det, med ditto lågare sjukefråvære. Det kan sjølvsagt vere at det ikkje har noko med kvarandre å gjere, men alt eg har lest av forskning og offentlege rapportar, seier det motsette.

Trine Lise Sundnes (A) [16:34:55]: For å følge opp svaret ditt på spørsmålet mitt, representant: Jeg vil mene at hvordan norske virksomheter har håndtert

pandemien, og hvordan arbeidstakere har holdt seg hjemme for å unngå smittespredning, kanskje nettopp er lakmustesten på at dagens sykelønnsordning er en god sykelønnsordning også for landet vårt. Er du enig?

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale rettes til presidenten.

Sveinung Rotevatn (V) [16:35:30]: Takk for det, president!

Det er jo slik at i ein ekstraordinær situasjon har vi gjennomført ei rekkje ekstraordinære tiltak og ekstraordinære råd til arbeidstakarar, f.eks. at ein ikkje skal gå på jobb om ein føler seg noko i nærleiken av sjuk, at ein har lange karantenereglar for folk med luftvegsinfeksjonar, m.m. Eg håpar ikkje at Arbeidarpartiet meiner dette skal vere normalsituasjonen i norsk arbeidsliv, at ein har den type råd, den type praksisar. I så fall kunne eg forstått spørsmålet, men eg trur ikkje Arbeidarpartiet meiner det. I ein periode med ein alvorleg global pandemi, har vi hatt ei rekkje ulike unntak med endra velferdsordningar, bl.a. permitteringsreglar, sjukelønsordning eller kva det måtte vere. Men det vi må snakke om, er kva vi gjer i ein normalsituasjon. Normalsituasjonen for Noreg er at vi har eit uakseptabelt høgt sjukefråvære. Kva gjer vi med det? Det Arbeidarpartiet har ønskt å gjere med det i veldig mange år, det er ingenting, og ein ønskjer ikkje å snakke om det som alle forskarar peiker på er ein del av problemet. Venstre seier at det må vi også kunne sjå på, og eg ser ikkje noko gale med det.

Trine Lise Sundnes (A) [16:36:37]: Jeg forstår det dithen at representanten Rotevatn ikke er veldig opptatt av bærekraftsmål 8 og levering på anstendig arbeidsliv.

Sveinung Rotevatn (V) [16:36:49]: Viss representanten forstår meg på den måten, har representanten misforstått fundamentalt. Eg er svært oppteken av det. Men verken representanten Sundnes eller Arbeidarpartiet sit med fasiten på kva som er eit anstendig arbeidsliv. Det trur eg dei fleste andre parti, for ikkje å seie alle andre parti, her i salen vil vere ueinige med dei i.

Det går an å ha ulik tilnærming til og ulik løysing på korleis ein skal få fleire i jobb og sørge for at vi kan få endå tryggare og betre velferdsordningar. Eg hugsar godt då eg sat i arbeids- og sosialkomiteen i perioden før førre periode – vi gjorde ein del endringar i arbeidsmiljøregelverket til enorme protestar frå fagrørsla, Arbeidarpartiet og andre. Når eg no les i regjeringserklæringa, er det fint lite igjen av dei protestane. Tvert imot har ein akseptert dei fleste endringane, bl.a. når det gjeld gjennomsnittsberekning av arbeidstid, fordi ein kanskje har sett at dette hadde noko for seg likevel.

Det at det finst andre utanfor Arbeidarpartiet som har gode idear om kva som gjev eit anstendig og trygt organisert arbeidsliv, vil eg faktisk våge å påstå. Eg synest ikkje eingong det er ein dristig påstand.

Ole André Myhrvold (Sp) [16:37:57]: Rotevatn sa at det grønne skiftet må lønne seg. Det er også andre ting som må ha lønnsomhet i seg, og det skal jeg komme tilbake til.

I 2016 sto Senterpartiet og Venstre sammen om landbrukspolitikken og landbruksmeldingen da man sa at det skulle legges til rette for et aktivt landbruk i hele landet, med en foretaksstruktur som bygger på lokale jord-, beite-, skog- og utmarksressurser. Vi sto også sammen om at den norske landbruksmodellen i all hovedsak har vært vellykket, basert på importvernet, samvirkebaserte markedsordninger, forhandlingsinstituttet og en eiendomspolitikk for å sikre den selveide bonden.

I behandlingen av denne stortingsmeldingen var Venstre også klar på at det skulle være lønnsomt å produsere mat i Norge. I Hurdalserklæringen slår vi fast at vi skal tette inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper gjennom en forpliktende og tidfestet plan. Står Venstres ambisjoner fra 2016 fast – om at det skal være lønnsomt å produsere mat i Norge – og vil man slutte seg til en sånn opptrappingsplan?

Sveinung Rotevatn (V) [16:39:04]: Ja, det skal vere lønsamt å produsere mat i Noreg, og det er det all grunn til å tru at det faktisk er, all den tid Noreg produserer enorme mengder mat. Vi er faktisk sjølvforsynte gonger ørten – iallfall viss ein også reknar fisk som mat, det gjer denne representanten – i tillegg til at vi gjennom fleire år har hatt ei positiv utvikling i jordbruket gjennom jordbruksoppgjera til den førre regjeringa. Det har å gjere med at ein ser ein lågare nedleggingstakt av bruk enn det ein såg sist Senterpartiet styrte politikken – det er positivt. Ein ser at ein har god lønsemd i ei rekkje bruk – det er bra. Vi ville også hatt eit jordbruksoppgjær for inneverande år som ville ha vore med og bidrege til at ein fekk den positive inntektsutviklinga som representanten er ute etter. Dessverre vart det eit brot frå organisasjonane si side i det som elles også var eit rekordgodt klimavenleg oppgjær med betydelege midlar til viktige miljø- og klimaordningar i jordbruket.

Eg trur at Venstre og Senterpartiet deler ein del av desse syna på norsk jordbrukspolitikk. Eg får vel seie at vi ventar spent på løfteoppfyllinga dei neste fire åra.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Før neste taler får ordet, vil presidenten etter dette replikkordskiftet minne om forretningsordenens be-

stemmelse om at replikkene skal ha tilknytning til det innlegget som er holdt.

Egil Knutsen (A) [16:40:29]: Årets stortingsvalg ga et historisk mandat for en ny regjering i Norge, og den nye Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen har lagt fram en plattform som setter oss på en mer rettferdig kurs.

Valgkampen fikk fram interessekonfliktene. Høyres mest konkrete valgløfte var store formuesskatteskutt, mens Arbeiderpartiet og de andre partiene som ønsket regjeringsskifte, prioriterte vanlige folks interesser. Når vi nå tar fatt på arbeidsøkten, er det med visshet om at det ligger store oppgaver foran oss. Forskjellene har økt, altfor mange unge kommer ikke i arbeid, og ikke minst må vi ha kraftige kutt i klimagassutslippene.

Disse utfordringene er så enorme at vi ikke har annet valg enn å møte dem i fellesskap, ikke hver for oss. Store omstillinger og samfunnsløft kommer ikke av seg selv eller gjennom en eller annen magisk markedsmechanisme. Nei, store løft kommer når vi bygger på og styrker det beste ved Norge: tilliten vi har til hverandre, et organisert arbeidsliv, en sterk og felles velferdsstat og verdensledende industri.

I den nye regjeringsplattformen kommer virkelig troen på politikkens kraft tydelig fram. Lovverket skal styrkes for å sikre arbeidstakers rettigheter med hele og faste stillinger. Distrikts-Norge skal satses på med konkrete virkemidler, ikke stille sentraliseres. Industrien skal utvikles med utslippskutt og nye arbeidsplasser, og velferden skal styrkes. Velferdsstaten var ikke ferdig i 1970 eller 1990 eller 2010, velferden må bygges ut også på 2020-tallet. Det er store uløste oppgaver innen primærhelsetjenesten, offentlige sykehus og skolen, for å nevne noe.

Det er en forutsetning som må ligge i bunnen for oss som tror på politikkens kraft til å endre samfunnet. Vi må holde orden i økonomien og føre en ansvarlig økonomisk politikk. Dette er selvfølgelig slått fast i Hurdalsplattformen, der første kapittel etter innledningen har fått den treffende tittelen «Trygg økonomisk styring og rettferdig fordeling». Målet med den økonomiske politikken er ikke økonomisk vekst i seg selv, men en økonomisk vekst som gir arbeid, omfordeling og velferd. Ikke minst skal finanspolitikken føres i tråd med Parisavtalen og våre utslippsmål, og vi skal få årlige forpliktende klimabudsjetter i forbindelse med statsbudsjettet.

Med Fremskrittspartiet i regjering økte avgiftene i Norge med 6 mrd. kr. Med Høyre i regjering ble formuesskatten kuttet med om lag 10 mrd. kr. Velgerne sa klart og tydelig nei takk til denne politikken ved årets valg. Nå blir det forutsigbarhet og rettferdighet: forutsigbarhet ved at det samlede skatte- og avgiftsnivået for

folks inntekter skal ligge fast, og at selskapsskatten er uendret gjennom perioden; rettferdighet ved at de med inntekter under 750 000 kr skal betale mindre skatt, mens de som tjener mye, må betale litt mer. Det samme må de med store formuer, ved at vi skal gjøre formuesskatten mer rettferdig, bl.a. ved å heve bunnfradraget og verdsette aksjer og næringseiendom i tråd med skat-teforliket fra 2016.

Jeg begynte innlegget mitt med at høstens valgresultat ga et historisk mandat for en ny retning i Norge. Vi som sitter i Stortinget, har en viktig rolle i å forvalte det mandatet. Vi som representerer regjeringspartiene i denne salen, ønsker oss et godt samarbeid med alle partiene på Stortinget og vil søke å danne flertall for budsjettene sammen med SV.

Landet vårt går inn i et tiår som vil avgjøre Norges posisjon i en verden i rask endring. Klimamålene skal nås, forskjellene skal ned, og flere skal i jobb. Til det kreves det hardt arbeid og godt samarbeid i Stortinget blant alle oss som har fått det ansvarsfulle oppdraget med å representere våre valgdistrikter i denne stortingsperioden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helge Orten (H) [16:45:21]: Først av alt må jeg få gratulere representanten Eigil Knutsen med et viktig verv som leder av finanskomiteen, og jeg ser fram til et godt samarbeid i den komiteen.

Jeg har også lest i Hurdalsplattformen, og det virker som om Arbeiderpartiets og Senterpartiets forståelse av aktiv næringspolitikk er synonymt med økt statlig eierskap. Samtidig legges det opp til en politikk der privat eierskap svekkes gjennom økt beskatning av norsk eierskap i norske bedrifter. Så er det også en formulering i plattformen som åpner for at staten både kan etablere og kjøpe seg opp i strategisk viktige deler av norsk næringsliv. Det kunne jo være interessant å få en konkretisering av hva representanten Knutsen legger i «strategisk viktige deler av norsk næringsliv», som er gode nok for Arbeiderpartiet og Senterpartiet til at de faktisk kan investere statens penger der.

Eigil Knutsen (A) [16:46:23]: Først og fremst: Takk for gratulasjonene, og dem sender jeg tilbake til representanten Orten for å ha blitt medlem i Stortingets viktigste komité. Jeg ser veldig fram til det samarbeidet.

Representanten Orten har heldigvis lest Hurdalsplattformen, og det setter vi pris på. Den legger opp til et mer rettferdig skattesystem. Norge har veldig lav beskatning av kapital totalt sett, sammenlignet med andre land innenfor OECD-området. Skattesystemet er blitt mer urettferdig og mindre omfordelende under Høyres regjeringperiode, og det ønsker vi å gjøre noe med.

Så er det ikke et mål i seg selv for verken Arbeiderpartiet eller Senterpartiet å øke det statlige eierskapet, men vi er ikke redd for å bruke det statlige eierskapet som et instrument for å nå noen mål. Men det kan også være snakk om partnerskap sammen med næringslivet, og det kan være konkrete utslippsmål for enkeltsektorer. Og så skal vi selvfølgelig komme tilbake til Stortinget hvis det blir aktuelt å kjøpe seg opp i enkeltelskaper.

Helge Orten (H) [16:47:28]: Nå er det jo sånn at vi allerede har et ganske omfattende statlig eierskap i Norge. Å utvide det ytterligere kan jo ha en konsekvens også for det private eierskapet, iallfall når man kombinerer det med å skattlegge privat eierskap i norske bedrifter – og norske arbeidsplasser – hardere enn det den forrige regjeringa la til grunn.

Jeg vil bare bore litt videre i dette, for representanten sa ikke noe om på hvilke typer strategiske områder de ser for seg å bruke det statlige eierskapet. Det er interessant, ikke minst for omverdenen og for dem der ute: På hvilke områder er det Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser for seg at en skal bruke det statlige eierskapet framover?

Eigil Knutsen (A) [16:48:14]: Når det gjelder skattesystemet, henviser Orten hele veien til det private eierskapet, men det handler i all hovedsak om aksjer og næringseiendom, som Høyre gikk til valg på å kutte skattene for videre. Og som jeg var inne på i et replikkordskifte tidligere her i dag, er det veldig lite ved norsk økonomis utvikling som tyder på at det er brennende nødvendig å tilføre 3 mrd. kr til skatteuttak til landets eiere av næringseiendom. Videre kutt i formuesskatten virker også sentraliserende – det er penger som blir betalt inn i og rundt de aller største byene; det er ikke langs kysten, slik noen ønsker å framstille det.

Så til statlig eierskap og hvor man skal benytte seg av det: Nei, det skal vi jo komme tilbake til. Hurdalsplattformen legger også opp til noen utredninger. Men det er klart at f.eks. innenfor energiomstillingen vi skal gjennom, kan det bli nødvendig og ønskelig.

Roy Steffensen (FrP) [16:49:28]: Representanten snakket om at nå var det vanlige folks interesser som skulle komme først. Da har jeg et spørsmål angående aktiv næringspolitikk. Det er et eksempel på en bedrift som investerte stort i Eidskog kommune, en bedrift med solid økonomi og gode årsresultater. De investerer 300 mill. kr, men har fått 5,8 mill. kr fra Enova, 45 mill. kr fra Innovasjon Norge, og kommunen har selv gått inn med 44 mill. kr, på tross av at de visste at det på det tidspunktet sannsynligvis får konsekvenser for ny svømmehall, ny gymsal og ny brannstasjon – altså aktiv næringspolitikk fører til at tjenestetilbudet til

vanlige folk blir dårligere. Synes representanten Knutsen at det høres ut som et godt eksempel på aktiv næringspolitikk når konsekvensen er at tjenestetilbudet til vanlige folk blir dårligere?

Eigil Knutsen (A) [16:50:22]: Jeg kjenner ikke til det eksemplet og må ærlig innrømme at jeg heller ikke helt forsto sammenhengen. Når Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enige om å føre en mer aktiv næringspolitikk, ser vi jo at den passive næringspolitikken som har blitt ført de siste åtte årene, ikke har gitt den omstillingen av norsk økonomi som landet vårt trenger. Vi trenger det for å nå utslippsmålene, vi trenger det for å få flere unge i arbeid, og vi trenger det for at Norge skal ta en posisjon i den energiomstillingen vi skal gjennom. Og der vil jeg oppfordre representanten Steffensen, som jeg vil gratulere med å bli medlem av finanskomiteen denne perioden, til å tenke seg om på nytt om dette med aktiv næringspolitikk. For én ting er om en ikke er veldig opptatt av å nå Norges klimaforpliktelser, men det kommer uansett en storstilt omstilling. Etterspørselen etter norsk olje og gass kommer til å gå ned, og da må Norge være posisjonert i det kappløpet som nå skjer i Europa. Dagens regjering kommer til å sette alt inn for at Norge skal være godt posisjonert i det.

Sveinung Rotevatn (V) [16:51:38]: Lat meg også starte med å gratulere representanten Knutsen med komitéiarverv. Eg ser fram til eit godt samarbeid og trur vi skal få det kjekt i lag.

Så seier representanten i innlegget sitt at det er veldig viktig no framover at vi klarer å halde orden i norsk økonomi. Det er openbert riktig. Men så er spørsmålet: Kva inneber det? Jo, ein viktig del av det å halde orden i norsk økonomi er f.eks. å sørge for at ein har ein ansvarleg oljepengebruk innanfor handlingsregelen. Den førre regjeringa rakk å leggje fram ein god del statsbudsjett, og eg trur at kvar einaste haust, omtrent på det minuttet budsjettet vart lagt fram, var Arbeidarpartiet ute og meinte at det vart brukt for mykje oljepengar. Det sa dei ikkje noko om i år då statsbudsjettet vart lagt fram. Det eg lurar på, er om det berre var ei forgløyming og tilfeldig, eller om Arbeidarpartiet meiner at ein kanskje bruker litt i minste laget av oljepengane no, eller om ein har treft planken heilt perfekt. Korleis held vi orden i norsk økonomi med oljepengebruken framover?

Eigil Knutsen (A) [16:52:37]: Jeg vil også gratulere representanten Rotevatn med å bli medlem i finanskomiteen og Venstres finanspolitiske talsperson, og også med valget som nyvalgt stortingsrepresentant fra valgdistriktet Hordaland, så vi er kollegaer der også.

Når det gjelder oljepengebruken, har det jo vært en unormal situasjon over noe tid. Koronapandemien traff

oss. Før koronapandemien har Arbeiderpartiet og nesten en samlet opposisjon i Stortinget ment at Solberg-regjeringen med Siv Jensen i finansministerstolen har brukt for mye oljepenger i gode tider. Det er ganske unikt for Norge, men det er altså flere av opposisjonspartiene, Arbeiderpartiet inkludert, som foreslår å bruke mindre oljepenger i våre alternative budsjetter. Nå er vi på vei ut av krisen. Oljepengebruken er fortsatt betydelig, den er 80 mrd. kr høyere neste år enn det den var i det forrige normalbudsjettet, men vi skal komme tilbake i tilleggsnummeret i november med nøyaktig oljepengebruk.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

Seher Aydar (R) [16:53:56]: Det er bra at vi endelig har fått en ny regjering. En ny regjering bør også bety ny politikk. Det er godt å lese en regjeringsplattform som slår fast at det å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller er viktig for å fremme folkehelsen. Det bør i neste omgang forplikte til å utjevne disse forskjellene. Når tennene ikke behandles som resten av kroppen, legges det i praksis opp til at forskjellene i samfunnet kommer til uttrykk i befolkningens tannhelse. Når folk må betale flere tusen kroner for å børe, er konsekvensen at folk som har dårlig råd, ikke får dekket tannhelsebehovet sitt.

I dag regner det offentlige tenner som en del av kroppen bare til man fyller 18 år. Det er fint at regjeringen nå vil øke alderen med et par år, og at støtteordningene skal styrkes. Men det kan ikke for alvor være alt regjeringen mener den kan gjøre i løpet av fire år, for det hjelper overhodet ikke det store flertallet av befolkningen, og da får vi heller ikke en tannhelsereform for folk flest. Skal vi få ned forskjellene og gjøre det som trengs for å sikre tannhelsetilbud til alle, kan ikke regjeringen tviholde på Høyres skattekutt til landets rikeste. Da får vi heller ikke den tannhelsereformen som trengs.

En gradvis økning av selskapsskatten, altså skatten som betales av overskuddet i selskapet, kan gi nok til å fullfinansiere en tannhelsereform som gjør tannhelse gratis for alle innen fire år. En prosent i året, fra dagens 22 pst. til det tidligere nivået på 27 pst., ville gitt den inndekningen regjeringen mangler. Det må faktisk til om det skal bli vanlige folks tur, for vanlige folk er også Siw og Siri som har levd med lidelser og smerter, og som ikke har råd til å betale tannlegeregningen. Siw Iren Nyborg beskrev det slik:

«Jeg husker jeg satt på en benk utafor tannlegekontoret, med en regning på 7 000 kroner jeg ikke hadde noen måte å betale. Da tenkte jeg at alt var håpløst.»

Spørsmålet er egentlig om regjeringen kan være håpet for vanlige folk som sitter på en benk utenfor tann-

legekontoret med smerter og lidelser og med en tannlegeregning de ikke kan betale. Det er på høy tid med en tannhelsereform for å likestille tannhelsetjenester med andre helsetjenester.

En skulle tro at en regjering som hevder å være for vanlige folk, valgte å lytte til fagforeningene og lokalbefolkningen framfor overbetalte direktører, men i praksis gjør de det motsatte ved å legge ned Ullevål sykehus. Det er veldig alvorlig for ikke bare sykehustilbudet for folk i Oslo, men også for halve Norges befolkning. De vil kløve akuttmiljøet på Ullevål i to, selge sykehustomten til private spekulanter, og så vil de bygge høyblokker på en tomt som er for liten. Fagfolk sier tydelig at de trenger alle spesialister samlet under ett tak, slik det er på Ullevål i dag, for å redde liv i tilfelle katastrofer, større ulykker eller i verste fall terroranslag. Regjeringen bør i det minste lytte til disse fagfolkene.

Med dagens planer er det heller ikke avklart når eller om Aker sykehus kan bli lokalsykehus for hele Gro Ruddalen, inkludert bydelene Stovner og Grorud. Hvis denne regjeringen mener alvor med at Aker skal bli lokalsykehus for hele Gro Ruddalen, må planene endres. Det vet vel egentlig regjeringen også, spesielt Senterpartiet – vi har tross alt advart om det samme sammen flere ganger før.

Det er et veldig stort behov for satsing på psykisk helse, men likevel går regjeringen inn for å avvikle Gausstad sykehus og flytte pasientene til et bygg med innebygd luftegård ved Sinsenkrysset. Gjennomføring av disse sykehusplanene innebærer at Senterpartiet trækker på kommunalt selvstyre, og at Arbeiderpartiet ikke lytter til fagforeningene. Det er stikk i strid med hvordan regjeringspartiene framstiller seg selv. Men la det være klart: Vi gir ikke opp denne kampen. Hvis regjeringen for alvor bryter med høyrepolitikken i sykehussaken, og hvis den hadde turt å skattlegge de rike, slik at den fikk råd til en skikkelig tannhelsereform, ja da kunne vi i dag behandlet en regjeringserklæring med flere ambisjoner.

Tuva Moflag (A) [16:59:08]: Arbeid til alle og trygghet i arbeidslivet har alltid vært en hovedsak for Arbeiderpartiet. Etter halvannet år med nedstengninger, permitteringer og oppsigelser på den ene siden og ekstrem arbeidsbelastning og personellmangel på den andre siden er arbeidslivspolitikken høyaktuell. Den norske og nordiske modellen bygger på høy organisasjonsgrad og sterke fagorganisasjoner. Den har gitt norsk arbeidsliv høy produktivitet og et unikt konkurransefortrinn. Samfunnet vårt kjennetegnes av høy tillit, små forskjeller og stor omstillingsevne. På vei ut av koronapandemien ser vi dessverre at den norske modellen er under press, til tross for at måten samfunnet vårt er organisert på, ses som en viktig forklaring på hvorfor Norge har

lyktes bedre enn de fleste andre land med å håndtere pandemien.

I går sto ansatte i SAS og demonstrerte mot sin egen arbeidsgiver foran Stortinget. Det gjorde inntrykk å se dem stå der med uniformen på kleshengeren og crewkofferten på bakken. Hvorfor gjorde de det? Jo, fordi de har blitt bedt om å søke på sine egne jobber. Dette bare understreker det vi har sagt: Det er behov for en storrengjøring i arbeidslivet.

Regjeringen vil forsterke trepartssamarbeidet. Ved å jobbe strategisk og mer forpliktende sammen ruster vi oss for å møte de store utfordringene Norge står overfor i årene som kommer. Derfor vil vi fornye og forsterke trepartssamarbeidet og gi samarbeidet betydelig større ansvar innenfor områder som kompetanseutvikling, bærekraft og økt eksport. Partene i arbeidslivet skal være representert i alle relevante regjeringsutvalg. Vi skal utvikle arbeidslivet og samfunnet sammen. Vi vil sette i gang med flere tiltak for å øke organisasjonsgraden. Vi har lovet å doble fagforeningsfradraget, og det gleder vi oss til å levere på. For å styrke arbeidstakernes rettigheter vil vi gjeninnføre en kollektiv søksmålsrett for å forhindre ulovlig innleie og arbeidslivskriminalitet. Vi vil forbedre lovverket for å sikre at arbeidsgiverne ikke kan organisere seg bort fra ansvaret de har for sine ansatte. Vi vil fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser og begrense bemanningsbransjens omfang og rolle.

Under høyreregjeringen har forskjellene mellom folk økt, og det er de som har minst i utgangspunktet, som rammes hardest av de sosiale kuttene til den forrige regjeringen. En sterkere tilknytning til arbeidslivet er den viktigste veien ut av fattigdom, men vi må også ha et sikkerhetsnett som monner når man ikke har helse til å jobbe. Men hva betyr det å ha en sterk tilknytning til arbeidslivet? For det holder faktisk ikke å ha en jobb hvis den ikke gir deg en lønn å leve av. Faste, hele stillinger skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. I noen familier har man også dobbel deltid, der foreldrene kanskje jobber i hver sin deltidsstilling, innen f.eks. pleie og omsorg eller varehandel, som er bransjene med mest deltid. Det er slitsomt å måtte jakte vakter for å få en lønn å leve av, men det er også slitsomt å bli oppringt hver gang man har fri, fordi det er bemanningskrise på jobben. Mange får dårlig samvittighet når de sier nei til den telefonen.

Jeg vil trekke fram to viktige grep denne regjeringen vil ta for å sikre at arbeid blir en reell vei ut av fattigdom. Vi vil sette ned en lavinntektskommisjon med deltakelse fra partene i arbeidslivet og følge opp konklusjonene med politiske grep for å redusere inntektsforskjellene i Norge. Det kan ikke være sånn at de på toppen fortsetter å dra ifra. Vi vil gjennomføre et heltidsløft, i tett samar-

beid med kommuner, helseforetak og partene i arbeidslivet. Vi vil styrke fortrinnsretten til økt stilling og retten til heltid i lovverket, ved at arbeidsgiver må dokumentere at det er behov for en deltidsstilling. Det er altfor lett nå å utlyse små stillingsbrøker for å få kabalen til å gå opp, på arbeidstakers bekostning.

Vi har store ambisjoner for arbeidslivet. Vi skal skape flere jobber og sørge for at flere blir inkludert. Altfor mange blir stengt ute, og økningen i antallet unge uføre må snus. Dette skal vi gjøre ved å satse på tiltak og ordninger som får folk i jobb, og vi har store ambisjoner for Nav og hvordan folk som er syke eller i krise, møtes av velferdsstaten når man trenger den.

Helt til slutt vil jeg benytte anledningen til å gratulere alle med et viktig verv som stortingsrepresentant.

Ole André Myhrvold (Sp) [17:04:26]: I 2014 uttalte Fremskrittspartiets olje- og energiminister Tord Lien at det var et mål med høyere strømpris, og at utenlandskablene ville bidra til å nå det målet. I tillegg har høyre regjeringen år for år økt elavgiften så mye som med 50 pst. samlet i sin periode. Jeg er glad for at vi i dag kan konstatere at tiden da regjeringen bevisst jobbet for høyere strømpriser for folk og industri, nå er over.

Hurdalsplattformen slår fast at klima- og energipolitikken skal være sosial og rettferdig. Vi har nå fått en regjering som vil videreutvikle det som i årtier har vært et av landets og industriens største konkurransefortrinn, nemlig rimelig og nok kraft. I en tid da vi er nødt til å redusere klimautslippene, har kraften vår fått nok et konkurransefortrinn, nemlig at den er fornybar. Det betyr selvsagt at vi skal elektrifisere samfunnet der vi kan, men det vil også være viktig og avgjørende i omstillingen fra en olje- og gassdrevet økonomi til en fornybar økonomi, der markedet etterspør lavest mulig utslipp i produksjon. Da kan vi ikke stille oss i en situasjon der vi ikke får nyetableringer, og – enda verre – der eksisterende industri flagger ut fordi kraftprisen er for høy og for uforutsigbar. Hurdalsplattformen fastslår at vi trenger en samlet plan for norsk kraftproduksjon, uavhengig av energikilde. Det er avgjørende for at folk og industri også i framtiden skal være til stede i hele vårt langstrakte land.

Jeg er også glad for at tiden da man trodde at klimapolitikk var noe som var statisk og ensartet – «one size fits all» – er over. Skal vi lykkes med klimaomstilling og nå våre klimamål, må tiltakene være tilpasset den virkeligheten vi lever i, enten det er her i Oslo, på Atna eller på Sørøya. Politikken må bidra til å bygge ned, ikke øke, de sosiale og geografiske forskjellene. Alle må få mulighet til å ta klimavennlige valg, uavhengig av økonomi og bosted.

For næringslivet satser regjeringen på partnerskap. Vi har et stort potensial i den omstillingen ulike bransjer skal igjennom for å nå klimamålene. Utdelingen er å

ikke knekke nakken på de ulike næringene før man får omstilt seg. Det er derfor behov for ulike metoder og ulike grep. For noen vil en høy CO₂-avgift være grei å bære, for andre trengs kompensasjonsordninger, avtaler eller avgiftsreduksjoner.

For å oppfylle statens og landbrukets avtale om kutt av klimagassutslipp i landbruket trengs det hjelp av nye verktøy. Det viktigste nye verktøyet regjeringen lanserer, er etablering av Bionova, en finansieringsmekanisme til støtte for klimatiltak i landbruket. Om vi sikrer en vellykket omstilling her som ikke svekker den norske selvforsyningsgraden, kan vi også være en foregangsnaasjon som kan eksportere klimateknologi og klimaløsninger til matprodusenter og bønder i hele verden.

Hurdalsplattformen fastslår også at offentlige innkjøp og anskaffelser skal vekte klima og miljø med minimum 30 pst. eller mer. Det vil være en gigantisk motor til omstilling i næringslivet.

Plattformen er den mest ambisiøse plattformen på sirkulærøkonomi noensinne. Regjeringen vil ha en gjenbruksstrategi for offentlig virksomhet samt gjennomgå og endre statens avhendingsinstruks slik at gjenbruk av statens eiendom og eiendeler blir enklere. Det skal lages en ny og forbedret handlingsplan for sirkulærøkonomi med konkrete og målrettede tiltak for å redusere avfall og for å sikre økt gjenvinningsindustri og handel basert på resirkulerbare ressurser i Norge.

Regjeringen vil også jobbe for at forbrukere og innkjøpere får informasjon om hvor mye ressurser som er brukt for å lage et produkt, hvor store utslipp det står for, eventuelle skadelige miljøgifter og hvordan arbeidsforholdene er for dem som lager det. Det skal legges til rette for at produkter kan merkes med informasjon om hvordan de kan repareres, gjenbrukes og resirkuleres. Dette er kraftige ambisjoner som legger til rette for mer bruk og mindre kast.

Senterpartiet står i en stolt forvaltertradisjon. Det betyr at vi gjennom bærekraftig bruk skal overlate kloten i bedre stand enn den var da vi overtok den. Hurdalsplattformen bærer med seg troen på at mennesket på en bærekraftig måte skal høste av naturens ressurser, framfor statisk og formalistisk vern. Det er en verdi i seg selv at hele landet tas i bruk, der vi har frihet til selv å velge hvor vi ønsker å leve vårt liv.

Energi- og miljøfeltet er et bredt felt, men henger tett sammen. I Norge skal vi alle være med og nå klimamålene, samtidig som vi forvalter enorme naturressurser i energisektoren. Denne regjeringen er tilhenger av føre-var-tiltak, men er også teknologioptimister med tanke på havvind, CCS og andre store grep.

Hurdalsplattformen danner grunnlaget for en ny industrireise basert på enestående kompetanse og teknologi, norske ressurser og råvarer.

Jeg er glad landet har fått en ny kurs, og en kurs som ikke utelukkende overlater klima- og miljøpolitikken til markedet.

Tina Bru (H) [17:09:47]: I åtte år jobbet regjeringen Solberg systematisk med å inkludere flere – for å gi flere mulighet til å delta, til å bidra og til å skape det vi skal leve av, det som gjør velferdsordningene våre mulig å finansiere. Vi fokuserte på de store oppgavene.

Majoriteten av handlingsrommet vårt brukte vi på å styrke kommuneøkonomien og til å investere i fremtiden gjennom kunnskap, samferdsel og skattelettelser, i tråd med handlingsregelens intensjon. Med tidlig innsats har vi sørget for at barn med ekstra behov får bedre støtte allerede i barnehagen. Med gratis kjernetid i barnehagen for lavinntektsfamilier og økt barnetrygd har vi løftet økonomien til småbarnsfamiliene betydelig, særlig for dem som har aller minst.

Vi har jobbet for et trygt og bærekraftig Norge med muligheter for alle. Regjeringen Solberg så hvordan det å løse de store utfordringene i samfunnet hang sammen. Vi klarte også å tenke nytt, selv etter mange år i regjering. I budsjettet for neste år foreslår vi f.eks. et nytt jobbfradrag som kan gi dem under 30 år med lave eller midtels inntekter mer enn 5 000 kr lavere skatt. Dette er en målrettet skattelette som vil motivere unge i etableringsfasen med lav inntekt til å jobbe mer. Vi foreslår også å redusere trinnskatten for dem med lavest inntekt. Det vil for mange gjøre det mer lønnsomt å jobbe, enten man er ung eller gammel.

I sitt innlegg tidligere i dag mente Arbeiderpartiets Rigmor Aasrud at jeg ikke vet hvem vanlige folk er. Da vil jeg minne Arbeiderpartiet om at vanlige folk har barn i private barnehager. Vanlige folk har ungene sine i skolen og ønsker seg en god lærer. Vanlige folk har psykiske lidelser og ønsker å kunne bestemme hvor de skal få behandling. Vanlige folk er eldre som ønsker å bestemme hvem som skal komme hjem til dem og vaske dem når de selv ikke klarer det lenger. Vanlige folk synes det er ganske greit å få beholde litt mer av sine egne penger. Dette er vanlige folk som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har glemt. Det er vanlige folk som skal overstyres av en helt vanlig stat i vanlig stil fra Arbeiderpartiet.

Venstresiden gikk under den borgerlige regjeringen høyt på banen med beskrivelser av Forskjells-Norge og usosiale kutt, men i Hurdalsplattformen er det svært lite konkret om dette. Den nye regjeringserklæringen består av mange dyre ideer og dårlige løsninger, som å lage flere fylkeskommuner, kommuner og lensmannskontorer. Dette er ikke en erklæring som har svar på de store utfordringene Norge står overfor. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har hatt åtte år i opposisjon til å finne ut hva de

vil med Norge, åtte år til å definere et politisk prosjekt. Det de nå har lagt frem, viser at det har de ikke klart.

Regjeringen skriver at den skal gjennomføre en til-litsreform. I samme dokument viser den imidlertid null tillit til at elever som skal begynne på videregående utdanning, selv kan velge den skolen som passer best for dem. Den viser heller ikke tillit til at pasienter, særlig de som sliter med rus og psykiske lidelser, kan velge et behandlingstilbud som passer for dem. Kanskje har den bare tillit til offentlig ansatte? Nei da, den har null tillit til styret i Nord universitet, som har vedtatt å legge ned undervisningsstedet på Nesna. Den avgjørelsen er sentralisert til Oslo. Regjeringen viser også null tillit til domstolene, som ikke vil at domstolsreformen skal reverse-res, slik regjeringen nå lover. Ei heller viser regjeringen tillit til politiet, som nå skal få lensmannskontorer de ikke vil ha.

Støre-regjeringen mangler svar på de store utfordringene Norge står overfor. Nå skal Støre-regjeringen først foreslå endringer i vårt forslag til statsbudsjett og deretter forhandle med Sosialistisk Venstreparti om en endelig enighet. Problemet for Støre er at når han ikke staker ut noen tydelig retning selv, blir det opp til samarbeidspartiene å gjøre det for regjeringen. Det skal bli veldig interessant å se hvor langt til venstre SV klarer å dra regjeringen.

Kanskje er alt dette grunnen til at representanter for regjeringspartiene her i dag, og kanskje særlig representantene fra Arbeiderpartiet, er mer opptatt av å snakke om den gamle Solberg-regjeringen enn av å vise begeistring for sitt eget nye regjeringssprosjekt.

De store ordene som kom i valgkampen, har nå blitt til litt finere, litt mer unøyaktige formuleringer i en regjeringserklæring. Jeg merker meg det og ser veldig frem til å se de konkrete forslagene der man skal følge opp alt det fine de skriver om f.eks. energipolitikken i denne regjeringserklæringen.

Torstein Tvedt Solberg (A) [17:14:46]: Høyre har i media og i denne debatten vært opptatt av å si at pandemien er over. Det er den ikke, og etterdønningene vil vi merke lenge. Jeg vil heller si at vi står overfor store oppgaver.

Jeg er spesielt bekymret for idretten, kulturlivet og frivilligheten. I kjølvannet av pandemien må de gjenoppbygges og forsterkes. Dette er ryggraden i Norge, det er der samlingspunktene som skaper samhold i lokalmiljøet, er – på tvers av kulturell, etnisk og sosial bakgrunn og på tvers av alder. Pandemien har svekket disse trygge fellesskapene. Styrken i de miljøene og det fellesskapet de representerer, er svekket.

Høyre i regjering må ta sin del av ansvaret. De innførte noen av de strengeste tiltakene i denne sektoren,

og ryggraden i Norge, de som nettopp lever av å samle folk, ble stengt ned. Breddeidretten ble ofret, og reglene som fulgte, var kaotiske – som for Viking Fotball hjemme i Stavanger, der herrelaget fikk spille, mens damelaget ikke fikk. Kulturlivet ble strupt, restriksjoner førte til at dørene måtte stenges, salene måtte tømmes og aktiviteter kanselleres. Dialogen var dårlig, statsråden var bakpå, og den tilbakemeldingen jeg har fått høre mest, er at Høyre og regjeringa ikke forstår. Reglene traff helt feil.

Konsekvensen av den politikken ser vi nå. Den langsiktige prisen for regjeringas tilnærming kan bli høy. Norges idrettsforbund har i 2020 mistet 178 000 medlemmer. Idretten melder nå om spillere som forsvinner, lag som må legges ned, og at det frivillige støtteapparatet og trenerne forsvinner. Bare i Rogaland har over 100 ungdomslag i fotballen som var påmeldt før sesongstart, nå trukket seg. I kulturlivet er usikkerheten stor med tanke på om publikum vil vende tilbake – og hvilke konsekvenser dette vil få for den kompetanseflukten som har vært. Mest kritisk av alt er at det ofte er de som trenger fellesskapet mest, som forsvinner først – de barna som hele livet har kjempet mot utenforskapet, men som fant sitt fellesskap i håndballaget eller i rockebandet. Svaret er like enkelt som det er vanskelig: Ryggraden, de sterke fellesskapene, må gjenreises.

Heldigvis har vi fått en ny regjering som vil møte utfordringene med sterkere fellesskapsløsninger. Vi er allerede i gang: Arbeids- og inkluderingsministeren har forlenget kriseordningene. Det vil bety mye for kulturlivet og er viktige ordninger. Vi må forsterke initiativene fra sektoren selv, som kampanjen #tilbaketilidretten i regi av Norges idrettsforbund, en landsomfattende kampanje som gjør at flere skal komme tilbake til idretten. Ikke minst må vi øke ambisjonene, i Hurdalsplattformen er det store ambisjoner på vegne av både idretten, kulturlivet og frivilligheten i Norge. For å ta noen eksempler: Vi skal innføre regionale kulturfond, styrke regional filmsatsing, lage en nasjonal plan for idrettsanlegg, sikre gratis lån av utstyr til trening og friluftsliv i kommunene og ikke minst gi full momskompensasjon til frivilligheten, som vil bety mer penger i kassa til over 20 000 frivillige organisasjoner rundt omkring i landet.

Jeg er også glad for at vi nå skal i gang med et nytt kulturløft, som særlig satser på regional og lokal kultur. I et samfunn hvor vi har hele verden tilgjengelig ved hjelp av noen få skjermtrykk, der alt vi ser og konsumerer av norsk innhold, konkurrerer med det globale i en evigvarende dans, må vi nettopp hegne om den kunsten og kulturen vi har i Norge, dens egenverdi. Jeg tror ikke vi kan bli størst, men vi kan være best. Derfor er jeg glad for at den nye Arbeiderparti–Senterparti-regjeringa har lagt fram en erklæring som vil gi Norge en ny og mer

rettferdig kurs, der de trygge fellesskapene i idretten, kulturlivet og frivilligheten skal gjenreises. Nå er det vanlige folks tur.

Siv Mossleth (Sp) [17:19:06]: Norge har i åtte år hatt ei høyreregjering som har hatt sentralisering som mål nummer én. Det har vært ei regjering som har ført til større forskjeller mellom folk, og nå er det en glede endelig å debattere en ny regjeringsplattform, som peker på en ny og bedre kurs for hele landet. Folket viste oss ved valget at de er så inderlig klar for å endre retning. Distriktpolitikken skal forsterkes og fornyes. Tida for overhøring og overkjøring er over, og vi skal skape grunnlag for gode liv i hele landet.

I Nordland fikk Arbeiderpartiet og Senterpartiet, de nye regjeringspartiene, flertall på benken med fem av ni representanter, og de gamle regjeringspartnerne fikk halvert besetningen sin. De fikk inn kun to av ni representanter fra Nordland. Dette viser helt tydelig at dagens regjeringalternativ har bred støtte i mitt valgdistrikt.

Jeg ser fram til å få ei stortingsmelding om distriktpolitikk, hvor anbefalinger gitt av Norman-utvalget og distriktsnæringsutvalget blir fulgt opp. Mange av anbefalingene er tiltak som Senterpartiet har jobbet for lenge, og som nå er slått fast i Hurdalsplattformen.

Fergene blir gratis for samfunn uten veiforbindelse og med samband med under 100 000 passasjerer, og de blir rimeligere for andre. Det skal kompenseres for å velge grønne løsninger for ferger og hurtigbåter. Fiskerihavnene og FOT-rutene forblir statlige.

Prisene på flybillettene på kortbanenettet skal ned, og antallet avganger skal opp. Drosjenæringen skal sikres ordnede forhold hvor kundene er trygge og sjåførene kan leve av jobben. Sosial dumping i transportsektoren skal bekjempes, og investeringer i samferdsel skal styrke norske bedrifter med norske lønns- og arbeidsvilkår.

Høykapasitetsinternett skal bli en rettighet på lik linje med strøm, og mobildekningen skal kraftig forbedres der folk bor og ferdes, på land og på sjø.

Senterpartiet vil sikre folk i dette landet nok og trygg mat produsert på norske ressurser. Det betyr at utmarka må brukes til beite for både rein og bufe, og Senterpartiet vil gå i front for en mer restriktiv rovviltpolitikk de neste fire årene, sånn det er slått fast i gjeldende politiske plattform. Den lokale forvaltningen og de regionale rovviltnevnene skal styrkes.

Utfordringene i reindriftas og landbrukets beitebruk er stor mange plasser i landet. Jeg besøkte f.eks. en sauebonde på Rødås i Salten i sommer. Han mistet 130 dyr i fjor. I år ser det ut til å bli 190 dyr. Jerven, gaupa og høyreregjeringas skjeve vektning av rovviltforliket gjør at den drifta ikke kan fortsette. Vi må ha en mer restriktiv

rovviltpolitikk, og den skal vi få på plass, selv om det kan ta litt tid å snu etter at rovviltet har fått være hovedmålet i den todelte målsettingen i en årrekke.

Alle de tolv reinbeitedistriktene i Nordland gikk i fjor i lag om en uttalelse hvor de sier:

«Vi har én stor felles bekymring – framtida for reindriften i Nordland. Reindriftens produksjon og avkastning har gradvis blitt redusert gjennom flere år. De siste årene har den negative utviklingen akselerert. Nå står vi ved et veiskille – økonomisk, driftsmessig og kulturelt.

Som reindriftsutøvere ønsker vi å produsere mat til mennesker, ikke bare til rovvilt.»

Reinkjøtt er en delikatesse som folk vil ha. Reindrifta er en næring, men den er også en bærebjelke i samisk kultur og tradisjon. Nå blir slakteuttakene stadig mindre. Likevel minsker reintallet i de fleste distriktene i Nordland. Selv voksne og livskraftige livdyr blir drept og skadet av rovvilt. Det første distriktet legges øde nå i år. Sånn kan det ikke fortsette. Det er derfor mange oppryddingsjobber som står igjen etter forrige regjering.

Ine Eriksen Søreide (H) [17:24:25]: Jeg vil i likhet med flere andre få lov til å gratulere den nye regjeringa med tiltredelsen og statsrådene med ansvarsfulle oppgaver. Fra Høyres side kommer vi til å være en konstruktiv opposisjon. Vi kommer til å arbeide sammen med regjeringa der det er grunnlag for det, og der vi skal finne gode løsninger for å ivareta norske interesser. Men vi kommer også til å utfordre regjeringa der det er nødvendig.

Etter å ha lest gjennom Hurdalsplattformen er det liten tvil om at mange av analysene som ligger til grunn, er riktige og deles av flere partier i denne sal, f.eks. at verden preges av mer uro og uforutsigbarhet – det er et tema vi har diskutert i Stortinget de siste åtte årene – og at norsk utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser, norsk sikkerhet og norske verdier i en verden preget nettopp av mer uro og uforutsigbarhet.

På flere områder i erklæringen er det derfor ganske overraskende at det er relativt lite sammenheng mellom analysen og konklusjonen eller politikken som presenteres. Det er akkurat nå en fersk forsvarsminister på vei til forsvarsministtermøtet i NATO. Det er alltid en ilddåp fordi det møtet naturlig alltid ligger kun få dager etter et regjeringsskifte. Men med seg i bagasjen har den ferske forsvarsministeren fått et punkt i Hurdalsplattformen som handler om at Norge skal delta som observatør på statspartskonferansene for forbudstraktaten. Det er for meg et nokså uforståelig punkt all den tid både Stortinget og Arbeiderpartiet klart har avvist både å signere og å ratifisere traktaten. Det er for meg uforståelig fordi det

nødvendigvis må skape reaksjoner blant nære allierte at Norge deltar som observatør, øyensynlig uten noe annet mål enn å gjøre nettopp det, for det er, som flere fra regjeringa har sagt, ikke noe mål verken å signere eller å ratifisere. Det er en traktat som Stortinget har drøftet grundig, og de to store svakhetene ved traktaten, i tillegg til at den er i strid med våre NATO-forpliktelser, er at den ikke har sterke verifikasjonsmekanismer – den har tvert imot svake verifikasjonsmekanismer – og det er ingen kjernevåpenstater som er med i traktaten. Det vil altså si at det ikke er mulig å bli kvitt et eneste atomstridshode, uten at kjernevåpenmaktene er med. Derfor er jo det arbeidet den forrige regjeringa har lagt ned mye tid og ressurser i, nemlig arbeidet med verifikasjon og ledelse av to ekspertgrupper på området, et arbeid som går framover, og som bør prioriteres også av den sittende regjeringa.

Jeg er også overrasket over et annet punkt i regjeringserklæringen. Jeg er glad for at regjeringa slår fast at EØS-avtalen ligger til grunn. Jeg mener også at det skulle bare mangle. Dette er Norges viktigste internasjonale avtale. Det er en avtale som sikrer norske arbeidsplasser, som sikrer bosetting i distriktene, og som er utrolig viktig for verdiskaping og velferd i Norge.

Men da er det desto mer merkelig at regjeringa ønsker å bidra til potensielt å undergrave EØS-avtalen gjennom punktet i erklæringen som sier at man «så raskt som mulig» skal ta kontakt med EU for å sikre Norge unntak fra deler av EUs fjerde jernbanepakke. Det står ingenting om hvilke deler av jernbanepakka det dreier seg om. Det står heller ingenting om hva man må påregne er konsekvensene av dette, og jeg forventer at Stortinget oppdateres og orienteres raskt dersom regjeringa går til EU med et forslag om å gjøre nettopp dette. Det er jo heller ikke rett fram prosedyremessig. Alle EØS-landene – det er da alle EU-landene pluss Norge, Island og Liechtenstein – må være enig i en sånn eventuell endring dersom det skal bli aktuelt.

Så er det mange ting i plattformen som er gjenkjennelige, og jeg vil særlig trekke fram som positivt at regjeringa legger mye vekt på samarbeidet med nære europeiske allierte og med nordiske land. Dette er noe vi fra den forrige regjeringas side også prioriterte. Vi begynte i 2014 et arbeid med å styrke samarbeidet med bl.a. Tyskland, Storbritannia, Nederland og Frankrike samt de nordiske landene om både utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikken. Men jeg syns det er noe underlig at regjeringa ikke har valgt å framheve i erklæringen USA som vår viktigste allierte og som vår sikkerhetsgarantist i NATO. Det tror jeg regjeringserklæringen hadde stått seg godt på, spesielt når man sender forsvarsministeren til Brussel med en bagasje full av ting som kan skape problemer opp mot våre nære allierte.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Bård Hoksrud (FrP) [17:30:00]: Jeg er vanligvis en blid fyr, og det har jeg tenkt å fortsette å være, i motsetning til en del rød-grønne politikere for åtte år siden. Da var det mange bistre og litt sure innlegg fra denne talerstolen.

Jeg skal bruke mye av taletiden min på løfter i regjeringserklæringen som vi er enige om, og som vi faktisk har store forventninger til at regjeringen skal levere på. Jeg må likevel starte med å si at det selvsagt er en del i erklæringen som vi er misfornøyd med. Å avskaffe fritt behandlingsvalg vil føre til et dårligere offentlig tilbud til pasientene. Det vil særlig ramme behandlingstilbudet til psykisk syke og rusavhengige. Men det får vi nok av anledninger til å diskutere senere i denne salen.

Nå skal jeg snakke om noen av de områdene som vi har store forventninger til at regjeringen faktisk skal levere på.

Norge er en sinke i å godkjenne nye medisiner. De som rammes, er svært syke pasienter som dør for tidlig og lider unødvendig. Disse pasientene har nå store forventninger til at løftene i erklæringen blir innfridd. Regjeringen lover at saksbehandlingstiden skal ned, og at brukere og fagfolk skal få en sterkere stemme. Jeg håper at helseministeren kommer til å lytte til hva hennes kollega Kjersti Toppe har sagt om dagens system, når regjeringen skal følge opp dette løftet. Hovedproblemet er at det er sykehusdirektørene som avgjør hvilke medisiner som godkjennes. Toppe har tidligere sagt at det blir som bukken som passer havresekken. Det er økonomien i helseforetaket som bestemmer, ikke behovet til enkeltindividet. Det er jeg helt enig i, og det vet jeg at alle som nå venter på medisiner de trenger for å få et verdig liv, også er.

De dyktige helsearbeiderne våre har også – med rette – god grunn til å ha store forventninger til regjeringens løfter. Norge har i dag en helsekrise. Det er fordi vi har et underskudd på kompetente helsearbeidere som vil jobbe i helsevesenet. Regjeringen lover i erklæringen å øke antallet studieplasser på helsefagutdanninger, og den skal fremme forslag for å utdanne, rekruttere og beholde helsepersonell. Fremskrittspartiet er svært utålmodig. Det vil ta flere år før vi ser resultater av flere studieplasser. Det er også umoralsk av et rikt land å basere seg på at andre land utdanner helsearbeiderne vi trenger, spesielt når WHO anslår at verden mangler 6 millioner sykepleiere og helsefagarbeidere.

Vi vedtok tidligere i år, sammen med de nåværende regjeringspartiene, at det i statsbudsjettet for neste år skulle foreslås flere studieplasser for helseutdanningene. Det gjorde ikke den forrige regjeringen, og Frem-

skrittspartiet forventer at denne regjeringen leverer på det de stemte for tidligere i år.

Regjeringserklæringen har også gitt mange eldre forventninger om at det skal satses på eldreomsorgen. En aktivitetsgaranti for de eldre, bedre ernæring og en opptrappingsplan for god bemanning i eldreomsorgen er noen av løftene som vi selvsagt kommer til å stille oss bak. Men regjeringen tar ikke tak i hovedproblemet med dagens eldreomsorg, nemlig at det er kommunen som har ansvaret for driften.

Regjeringen har også mange andre kostbare løfter på vegne av kommunene, som også skal finansieres av de økte overføringene til kommunene som er lovet. Jeg frykter at kommunepolitikere fortsatt vil nedprioritere de eldre når budsjettene skal vedtas, som vi har sett mange eksempler på rundt omkring i Kommune-Norge.

Jeg ser fram til et konstruktivt samarbeid med regjeringen. Jeg håper at regjeringen klarer å levere på alle løftene sine på helsefeltet, men vær trygg, vi skal være på vakt og være på som en ilder som kjemper som en bjørn, for å sikre at de som trenger pleie, omsorg og behandling, skal få det beste tilbudet, med valgfrihet, uten at det er den enkeltes lommebok som bestemmer.

Cecilie Myrseth (A) [17:33:46]: Norge har fått en ny regjering og en politisk plattform som viser ny kurs, en kursendring som vil komme vanlige folk til gode. Under høyre regjeringen har altså de sosiale helseforskjellene i Norge økt. Det er dramatisk. Lommeboka og utdanning bestemmer i enda større grad enn tidligere hvor lenge man kan forvente å leve, og med hvor mye sykdom, smerte og lidelse. Det er grunnleggende urettferdig, og det er en utfordring jeg er glad for at Støre-regjeringen kommer til å ta tak i, med tiltak som vi vet virker. Særlig vil vi prioritere barn og unge. Vi vet at forebyggende og helsefremmende arbeid er riktig medisin for å sikre god helse til alle. Og her skal fellesskapet stille opp, bekjempe sosiale helseforskjeller. Det er Hurdalsplattformen tydelig på.

Vi har en krevende tid bak oss med sosial distansering, og hvor psykisk helse i enda større grad har fått sin rettmessige plass på dagsordenen. Men det er med et alvorlig bakteppe at det har skjedd. Vi vet at vi har en tid da mange har følt seg alene – har vært alene. Ensomhet har blitt et betydelig større problem. Derfor er jeg så glad for at psykisk helse nå i større grad er på dagsordenen. Den psykiske helsen har i større grad vært under press, og vi har utfordringer med å sikre god nok hjelp. Ventelistene er for lange, satsingen til den forrige regjeringen har vært for svak, vi mangler psykologer, sykepleiere og annet helsepersonell. Det har hatt og har konsekvenser som rammer dem som trenger det mest. Dårlig psykisk helse er den viktigste årsaken til økende uførhet blant

unge i Norge. Det er alvorlig og viser at vi som samfunn ikke har gjort nok. Det har aldri vært et alternativ for oss i Arbeiderpartiet ikke å ta tak i dette. Jeg er derfor så glad for at den nye regjeringen er så tydelig på at vi trenger et krafttak for psykisk helse.

Jeg vil gi en stor takk til alle som har gjort sitt ytterste og mer til for å sikre nødvendig helsehjelp til befolkningen under pandemien. Men applaus alene er ikke nok. Og vi har mer enn nok å ta tak i etter åtte år med underprioritering av vår felles helsetjeneste. Pasientene skal møte en tjeneste hvor de ansatte har tid – tid til kvalitet. Det får vi når vi prioriterer helse og trygghet framfor skattekutt til dem med aller mest. Det gir oss muligheter som den forrige regjeringen ikke hadde. Det skal vi bruke godt på lag med fagfolkene, for fagfolkene er det viktigste.

Fastlegene er de som de fleste av oss møter for stort og smått, de som behandler hoveddelen av helsen vår. Heller ikke her har det vært gjort nok, og derfor har vi en fastlegekrise. Støre-regjeringen har høyere ambisjoner med mål om å styrke fastlegeordningen reelt, sikre stabil rekruttering og legedekning i hele landet. Da må listelengden ned og basistilskuddet opp. Fagfolkene er det fremste vi har i vår helsepolitikk. Og det er ikke bare fastleger som er utfordringen; vi mangler sykepleiere, spesialister og helsefagarbeidere. Det er krevende, derfor er jeg glad vi skal jobbe mye med dette. Det er bra at vi skal få en helsepersonellkommisjon. Da må også faste, hele stillinger bli standarden i helsetjenesten.

Abort er et alvorlig tema som krever seriøs politisk behandling. I motsetning til den forrige regjeringen ønsker dagens regjering å se på abortloven på en skikkelig måte i full åpenhet. Det er seriøst, og det er verdig. Høyre og Kristelig Folkeparti har allerede varslet kamp for nemnd – tro det den som vil, men det er politikken. Arbeiderpartiet har en tydelig politikk hvor vi setter kvinnen først. Jeg ser fram til at vi skal diskutere det også her i Stortinget.

Vi skal være konstruktive og samarbeidsvillige, for god helse betyr frihet, og vi har alle en helse. De fleste av oss må på et tidspunkt enten som pasient eller pårørende ha hjelp. Da må vi kunne stole på at fellesskapet skal stille opp, uavhengig av hvor man bor og størrelsen på pengeboka.

Tage Pettersen (H) [17:39:04]: I forrige uke overleverte Erna Solberg nøkkelkortet til et land i god stand. Sysselsettingen øker, ledigheten går ned, og 5 000 flere fullfører skolen hvert eneste år. Grunnlaget er lagt for videre vekst framover. Den nye regjeringen overtar et Norge som på mange områder går godt, og det ligger i ryggmargen til Høyre at vi etter vår vakt skal overlevere landet i en bedre forfatning enn da vi selv overtok. Det

siste Høyre gjorde i regjering, var å legge fram et statsbudsjett som legger til rette for trygge og gode liv i hele landet, gjennom å legge grunnlaget for flere jobber i privat sektor, gjennom å gi folk og bedrifter kompetansen de trenger, gjennom å sette fart på omstillingen mot et grønnere og mer digitalisert samfunn og gjennom å se de svakeste.

Den nye regjeringen skriver at den skal gjennomføre en tillitsreform. I samme plattform viser den imidlertid null tillit til at lokalpolitikkerne selv kan bestemme hvordan de ønsker å løse sitt kompetansebehov eller anskaffe tjenester til sine innbyggere. Regjeringen viser med all tydelighet at systemet er viktigere enn enkeltmennesket – gjennomgående i regjeringserklæringen. Allergien Arbeiderpartiet – og nå også Senterpartiet – har mot de private, trumfer barnas behov. Det viktigste for et barn som må tas hånd om av barnevernet, er god omsorg og gode rammer, men dette kommer åpenbart i andre rekke for regjeringen, som synes det er viktigst hvem som leverer tjenestene.

I regjeringsplattformen er det mange paradokser. Et av dem er at det blir distriktene som blir mest skadelidende, siden det i utgangspunktet er de som har minst tilgang på kompetent fagpersonell, samtidig som de nå skal avslutte bruken av konkurranseutsetting. Dette skjer samtidig som kommunene får økt ansvar i barnevernsreformen. Et annet er at regjeringen vil avslutte bruken av konkurranseutsetting, samtidig som den skal sikre ideelle virksomheter langsiktige avtaler med det offentlige. Hvordan er dette mulig, og hvorfor er det bedre med et monopol bestående av ideelle enn et bredt mangfold? Og hva med alle de områdene hvor de ideelle i dag ikke tilbyr tjenester? Var det virkelig barnas beste som lå til grunn da man satt i Hurdal og ble enige om disse konkrete punktene?

Et tredje område er at Arbeiderpartiet og Senterpartiet skriver at det er en prioritert oppgave å sikre god kompetanse. Hvor troverdig er dette? Fram til i dag har ikke Arbeiderpartiet villet snakke om noe annet enn øremerking av stillinger og antall ansatte på dette feltet. Det har vært Høyre som har snakket om og bevilget penger til økt kompetanse i barnevernet. Beskjeden var tydelig da KS møtte til høring i Stortinget knyttet til forslag om en gransking av barnevernet. De sa at vi «vet nok om hva som ikke er bra nok». Videre argumenterte de for behovet for en faglig utvikling av tjenesten.

For meg og for Høyre betyr det at svaret på utfordringene som avdekkes i barnevernet, er noe annet enn øremerking av flere stillinger, fordi flere folk ikke nødvendigvis er det samme som økt kompetanse eller bedre kvalitet. Med Høyre i regjering var nettopp økt kompetanse for de ansatte i barnevernet en av de aller viktigste satsingene for å møte de utfordringene barnevernet står

overfor. En ny kompetansereform for barnevernet har vært ute på høring, og det jobbes nå med utviklingen av mastergrad for barnevern. Mastergrad vil gi en større juridisk kompetanse i tjenesten, og det er helt nødvendig, for barns rettssikkerhet er fortsatt ikke godt nok ivare tatt, ifølge rapporter fra bl.a. Riksrevisjonen. Derfor foreslo regjeringen Solberg 77 mill. kr for å innføre kompetansebehov for de ansatte i barnevernet i statsbudsjettet for 2022, og vi vil også opprette 300 nye studieplasser til barnevernfaglig mastergrad.

Helt til slutt vil jeg komme med en utfordring, og da på likestillingsfeltet. Da likestilling under Erna Solberg ble flyttet til Kulturdepartementet, uttalte nåværende kultur- og likestillingsminister at dette var hårreisende, pinlig og drøyt, og at:

«Likestillingspolitikken har ingen ting å gjøre i Kulturdepartementet».

Da er utfordringen og spørsmålet om dette betyr at den nye regjeringen nå har tenkt å tilbakeføre likestilling til barne- og familieministeren, ettersom Trettebergstuen åpenbart mente at kulturministeren ikke burde ha ansvar for dette området.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [17:43:59]: Jeg kommer fra en landsdel med en del store levekårsutfordringer. Agder har utfordringer knyttet til lav sysselsettingsgrad, høy andel uføre i yrkesaktiv alder, og vi har et lavere utdanningsnivå, som igjen fører til at vi også har lavere gjennomsnittsinntekt. Dette er informasjon som vi har hatt i mange tiår, faktisk i hele min levetid, og likevel har vi ikke klart å gjøre noe med det.

Noe annet vi vet, er at nærmere 39 pst. av dem som har grunnskole som høyeste gjennomførte utdanning, står utenfor arbeidslivet. Tilsvarende tall for dem som har fullført videregående utdanning, er 16 pst. Det er en ganske vesentlig forskjell – 39 pst. mot 16 pst. Det viser at noe av det viktigste vi kan gjøre for å bøte på utfordringer knyttet til lav yrkesdeltakelse og andre levekårsutfordringer, er å sørge for at flere fullfører videregående opplæring. Hvert eneste år er det 5 000 elever som mister retten til videregående opplæring. Mange av disse elevene kunne ha fullført hvis de hadde fått en ny sjanse og litt bedre tid. Gjennom en inkluderende skolegang med muligheter for at enda flere fullfører, kan vi redusere risikoen for at levekårsutfordringer går i arv. Under Venstres tid i regjering har faktisk fullføringsraten økt til 80 pst. Derfor stusset jeg på at ikke fullføringsreformen eller en annen offensiv politikk for å hindre drop-out fra videregående er nevnt i den nye regjeringsplattformen. Venstre kommer til å fortsette med å kjempe for fullføringsreformen de neste fire årene fordi vi ønsker et deltakende fellesskap, med små forskjeller, hvor folk har friheten til å leve det livet de selv ønsker.

Hvis flere fullfører videregående i årene som kommer, trenger vi også enda flere arbeidsplasser. For Agder og for andre næringstunge regioner er markedsadgangen til Europa selve livsnerven i mange av lokalsamfunnene. I 2020 eksporterte bedrifter i Agder for 17,4 mrd. kr til EU-land, og rett under 20 000 arbeidsplasser er indirekte eller direkte knyttet opp mot eksport. Ikke minst er det mange bedrifter som er avhengig av arbeidskraft og kompetanse som vi får til landet gjennom fri bevegelse og EØS-avtalen. Avtalen er rett og slett veldig viktig for mange arbeidsplasser i distriktene. Fra min egen region kan jeg nevne viktige bedrifter som Nøsted Kjetting i Mandal, Elkem i Kristiansand, Aludyne i Farsund og Morrow i Arendal. Derfor blir jeg bekymret når det i regjeringens nye plattform står at handlingsrommet i EØS-avtalen skal utredes og brukes aktivt, og at det skal jobbes målrettet for å forsvare norske interesser overfor EU. Regjeringen risikerer å demontere EØS-avtalen steg for steg ved stadig å utfordre et regelverk som knytter oss tettere til Europa. Det siste norske næringsliv trenger nå, er mer usikkerhet, etter en lang tid med korona. EØS-avtalen tjener oss godt, og veien framover bør være et sterkere europeisk samarbeid hvor Norge får mer innflytelse og ikke mindre. Det eneste reelle alternativet til EØS-avtalen er fullt EU-medlemskap.

Venstre står opp for EØS-avtalen, og det handler også om at klimakrisen krever internasjonalt samarbeid. Når vi snakker om klimaendringene, snakker vi ofte om det som om det er noe som skjer langt borte eller langt fram i tid, men konsekvensene skjer faktisk her og merkes nå, og sånn er det for alle kystbyer i min region. Etter beregninger fra NVE betyr det økende ekstremværet for min oppvekstkommune Mandal at mens man i 2004 mente at en 200-årsflom ville bety 1,8 meter høyere vannstand ved bybrua vår, er det nå beregnet til 2,7 meter – og det er forskjellen på bare 17 år.

Tiden for unntak i klimapolitikken er over, og selv om retningen heldigvis ligger fast også med en grå regjering, ser jeg med stor bekymring på formuleringene om at det skal utarbeides avgiftsreduksjoner for særskilt berørte grupper og næringer. Det innebærer en svekkelse av et av de viktigste klimatiltakene vi har, nemlig CO₂-avgiften.

Regjeringen slår også fast at klimapolitikken ikke skal være moraliserende, men hva er egentlig mer umoralsk enn ikke å gjøre det som er nødvendig for å stoppe de katastrofale klimaendringene vi står overfor? Vi vet at vi må gjennomføre klimatiltak, også klimatiltak som kan være litt ubehagelige, men vi kan ikke fremme like mange unntak som tiltak. Klimapolitikken må først og fremst kutte utslipp, mens vi kan bruke resten av skatte- og avgiftspolitikken til å utjevne forskjellene, og så kan vi føre en effektiv klimapolitikk ved siden av.

Norge har alle muligheter til å bli en vinner i omstillingen til et grønnere samfunn. I denne stortingsperioden trenger vi et grønt kunnskaps- og næringsparti som ser framover, ikke en grå regjering som reverserer klimaavgifter, glemmer skolen og svekker næringsgrunnlaget i distriktene.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:49:17]: Velgerne har sendt et tydelig politisk signal. Med 100 mandater på Stortinget er det få valg i norsk moderne historie som har gitt et bedre resultat for venstresiden. Dessuten er det den sosialistiske venstresiden og de mest progressive miljøpartiene som har vokst mest på rød-grønn side. Det er en kraftfull beskjed og en forventning om forandring fra den kursen Erna Solberg har styrt landet etter de siste åtte årene, med økende forskjeller i makt og rikdom, med brutte klimamål og med nedbygging av natur. Derfor er vi glad for at det har kommet på plass en ny regjering.

SV har vært tydelig hele veien. Vårt mål har vært en rød-grønn regjering med SVs deltakelse, en regjering som står for en kursendring, for rettferdig fordeling og miljø. Men vi har også vært helt tydelige på at vi kun er med i en regjering som faktisk gir den kursendringen. Det er politikken som skal avgjøre, ikke posisjonene. Hvis det ikke blir kraftfullt nok til å få ned forskjellene og klimautslippene, da går vi i opposisjon. Sånn ble det. Hurdalsplattformen er for svak i møte med de økende forskjellene og med klima- og naturkrisen. Vi ser det f.eks. i to av de viktigste kampsakene for velferd og rettferdig fordeling.

Den første: Blant barna i 1.–4. trinn går fire av ti ikke i SFO, og en tredjedel av familiene sier at prisen er en årsak til det. Mange barn går alene hjem fra skolen på grunn av foreldrenes økonomi, mens de andre ungene får fortsette leken og læringen. Det er ikke rart, for det er mange som ikke har råd til å betale opptil 30 000 kr i året bare for ett barn med heltidsplass. Dette gir et klaseskille i skolen som det haster å gjøre noe med, særlig når det under Erna Solbergs regjeringstid har blitt satt rekord i barnefattigdom.

Hurdalsplattformen bærer ikke akkurat preg av hvor mye det haster for de ungene som ikke kan gå i SFO nå. Der kan vi lese at det gradvis skal innføres gratis SFO for førsteklassinger. Vel og bra, men altså ikke for hele 1.–4. trinn, ikke heller noe om hvor mye av SFO-tilbudet som skal bli gratis, eller når i løpet av perioden. Det er for svakt. Men det er ikke overraskende med tanke på at Arbeiderpartiet og Senterpartiet har en manglende vilje til å omfordele nok fra den økonomiske elitens rikdom til velferd for de mange. Regjeringens skatteløfter står i veien for deres velferdsløfter.

Det andre eksemplet er profitt i velferden vår. Under Erna Solberg har kranen stått vidåpen for store kom-

mersielle konsern, ofte med bankkontoer i skatteparadis. Det er velferdsprofitører som har fått berike seg på skattepenger og foreldrebetaling, som skulle gått til et bedre tilbud for ungene våre i barnehagene f.eks. Ja, 1,1 mrd. kr anslo Hagen-utvalget forsvinner ut av velferden vår inn i privatprofitt på bare et år. Avkastningen har blitt større i barnehager enn på børsen. Og hvis utviklingen fortsetter som nå, vil halvparten av de private barnehagene være eid av fem store konsern innen 2029. Da haster det med å komme med kraftige nok grep for å stoppe at denne kommersen skal få bre seg, for å beholde mangfoldet av små og foreldreeide ideelle barnehager.

Men regjeringsplattformen gir ikke de grepene som trengs for å ta dette oppgjøret med profitten. Det som virkelig trengs, er et forbud mot å ta profitt ut av barnehagene, men plattformen går ikke engang inn for alt det som allerede er blitt utredet av gode virkemidler i Storberget-utvalget. Plattformen er for grå.

Nå er det opp til regjeringen hvordan den vil opptre i møte med Stortinget. Velger den å være en grå sentrumsregjering, eller vil den lytte til det kraftige budskapet fra stemmeurnene som har satt sammen dette historiske rød-grønne Stortinget? SV er i alle fall klar til å bruke sin nøkkelrolle for konstruktivt å fylle politikken de neste fire årene med et rødere og grønnere innhold enn det vi ser i denne plattformen.

Jorodd Asphjell (A) [17:54:30]: Valget i høst handlet om hva slags samfunn vi vil ha. Resultatet ga et historisk sterkt flertall for en ny og mer rettferdig kurs for landet vårt. Vanlige folk i hele landet vil at deres liv, utfordringer og interesser igjen skal stå øverst på dagsordenen. Og på skole og kunnskap er ambisjonene veldig store.

For Arbeiderpartiet er skolens viktigste oppdrag å sørge for at alle barn får lære godt. Skolen må passe for alle – det er ikke barna som skal tilpasse seg skolen. Vi vil gi barn og unge en skole med mer aktiv, praktisk og tilpasset undervisning, der alle elever møter kvalifiserte lærere med tid til god oppfølging og variert undervisning.

Vi vil ha en skole der barn og unge møter kvalifiserte lærere og fagfolk som har tid til dem – tid og tillit til å gi oppfølging eller hjelp med en gang. Barn og unge må ha det bra for å lære bra. Vi vil ha en skole som tar læring og trivsel på alvor, og det er denne erklæringen svært tydelig på.

Vi vil gi elevene mer variert undervisning, bedre oppfølging og flere kvalifiserte lærere med bedre tid. Det vil vi gjøre fordi det gir bedre læring for elevene – og mer tillit til og mindre overstyring av dem som jobber i skolen.

Gode barnehager gir barn en god start i livet. En god oppvekst varer hele livet ut. Gode barnehager er et viktig bidrag for å gi alle barn en trygg og god oppvekst og like muligheter. I barnehagen skal barn oppleve inkludering, fellesskap og vennskap. Her skal de møte voksne med rett kompetanse, og nok ansatte som har tid til å bruke sin fagkunnskap sammen med barna.

Fra å ha hatt et borgerlig flertall og en høyreregjering som i åtte år har økt prisene i barnehagene, har vi nå endelig fått en regjering som vil redusere prisene for barnefamiliene og øke bemanningen med kvalifiserte ansatte for de yngste.

Vi vil prioritere flere lærere. Det viktigste for barn og unges læring, mestring og trivsel er at de møter kvalifiserte lærere som har tid til å se den enkelte eleven. Regjeringen vil møte den varslede lærermangelen med en bred satsing på å rekruttere, utdanne og beholde flere kvalifiserte lærere.

Satsing på kompetanseutvikling skal fortsette på dagens nivå. Etter- og videreutdanningstilbudet skal utvides med flere fag og viktige områder som klasseledelse, digitale læremidler, tilpasset opplæring og spesialpedagogikk. Dette skal det satses på. Det er tydelig, og det gir en skole med mer kompetanse tilpasset elevenes varierende behov.

Vi vil styrke fellesskolen. At barn og unge med ulik bakgrunn lærer sammen i skolen, er viktig for fellesskapet – det bygger ned forskjeller og opp tilliten til hverandre. Det er tydelig, og det gir en skole med mer kompetanse, som er viktig framover. Regjeringen vil videreføre fagfornyelsen, men også innføre en tillitsreform i skolen i dialog med partene. Det er en viktig del av kvalitetsarbeidet.

Vi vil ha mer praktisk læring i skolen. Barn og unge skal oppleve at praktiske evner og ferdigheter blir vektlagt og er verdifullt for samfunnet. Jeg er glad for at regjeringen vil styrke praktisk læring og begynne med en ungdomsskolereform som skal gi mer praktisk læring og forberede elevene til både yrkesfaglige og studieforbereende studieretninger. Da må det legges til rette for at skolene har nødvendig kompetanse, utstyr og læringsarenaer til å kunne ta i bruk praktiske læringsmetoder i alle fag.

Siden norsk nærings- og samfunnsliv trenger flere fagarbeidere, er jeg glad for at regjeringen vil gjennomføre et kraftfullt løft for yrkesfagene, som begynner med å styrke praktisk læring i grunnskolen, bedre yrkesfagopplæring i skole og læretid og økt innsats for seriøse vilkår i arbeidslivet.

Elever må ha det bra for å lære bra, som jeg har sagt tidligere. Skoler der elever lærer godt, er også kjennetegnet av høy trivsel. Barn og unge skal ha et trygt og godt

skolemiljø. Mobbing på skolen og andre arenaer skal forebygges og tas tak i raskt.

Vi vil styrke høyere yrkesfaglig utdanning. Fagskolene skal gi høyere yrkesfaglig utdanning av høy kvalitet og være et likeverdig yrkesfaglig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Jeg er glad for at regjeringen vil gi fagskoleutdanningene en viktigere rolle i arbeidet med livslang læring og jobbe for et tett samarbeid mellom fagskolene og partene i arbeidslivet. Regjeringen vil også prioritere utvikling av kvaliteten og tilbudet for å møte framtidens kompetansebehov.

Summa summarum: Det beste med Norge er den høye tilliten vi har til hverandre, og det sterke fellesskapet som binder oss sammen. Små forskjeller mellom folk og et levende folkestyre har gjort Norge til et av verdens beste land å bo i. Derfor er gode velferdstjenester nær folk helt sentralt.

Sveinung Stensland (H) [17:59:41]: Først vil jeg ønske Jonas Gahr Støre til lykke som statsminister og alt det beste for regjeringens viktige arbeid for oss alle.

Regjeringen Solberg har sørget for mer politi og en profesjonalisert beredskap. Norsk justissektor har aldri vært sterkere enn nå etter åtte år med Høyre i regjering. Norsk politi og beredskap var i mange tiår underprioritert av diverse, både blå og rød-grønne, regjeringer. I tiden etter 22. juli ble norsk politi gjennomanalysert, og konklusjonen var brutal. Den norske beredskapen sto til strykkarakter.

Men mye har skjedd siden 2011. Etter regjeringsskiftet i 2013 startet Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Arbeiderpartiet arbeidet med å reformere norsk politi. Dessverre valgte Arbeiderpartiet i senere tid å trekke støtten til reformen. Høyre, derimot, har stått fjellstøtt ved politireformen, både i opp- og nedturer, og når resultatet nå foreligger, kan vi ikke annet enn å være stolte. Under Høyres ledelse har norsk politi blitt styrket med svimlende 2 500 flere operative politifolk. Dette er mennesker som står på dag og natt for å holde oss andre trygge.

Vi har økt driftsbudsjettet deres med om lag 4,2 mrd. kr og bevilget ytterligere 5 mrd. kr til større investeringer. Vi har satsset på forebygging, styrket etterforskningen, skjerpet kampen mot overgrep på nett og profesjonalisert beredskapen i hele landet. Politiets nasjonale beredskapssenter har samlet viktige beredskapsfunksjoner på ett sted, sånn at de på en mer effektiv måte kan trene og jobbe sammen.

Beredskapstroppen har blitt 60 pst. større. Vi har fått tre splitter nye politihelikopter. Vi har nådd målet om to politibetjenter per 1 000 innbyggere og sørget for at politiet innfrir de nasjonale kravene til responstid i alle de tre tettstedskategoriene. Når Erna gir fra seg stats-

ministerstolen til Gahr Støre og tidligere justisminister Monica Mæland har overlatt politiet til Emilie Mehl, er det liten tvil om at de arver et tryggere Norge enn det vi overtok i 2013.

Høyres viktigste saker er at politiet skal være der kriminaliteten skjer, styrket omsorg for ofrene samt å forebygge radikaliserings og ekstremisme. Regjeringen signaliserer at den ønsker et politi for gårsdagens kriminalitetsbilde, ikke fremtidens utfordringer. Hovedsatsingen er å vri ressursene i politiet over til å opprettholde flere lensmannskontor fremfor at politiet skal rustes til å håndtere et moderne kriminalitetsbilde. Dette er en reversering av gjeldende politikk som ikke er ønsket av politiet selv, og regjeringens reverseringsiver går hardt ut over justissektoren.

Reversering av domstolsreformen, en reform sterkt støttet av dommerne, sorenskriverne og juristene, er et stjerneeksempel på denne regjeringens dyre ideer og dårlige løsninger.

Gjennom valgkampen lovet særlig Arbeiderpartiet et krafttak mot ekstremisme, og da særlig høyreekstremisme. Disse løftene har blitt til ett eneste punkt i erklæringen: Regjeringen vil nedsette en kommisjon. Behovet for en sann kommisjon ett år etter vår regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme vitner om en regjering som er tom for ideer og har lave ambisjoner. Regjeringspartiene var flinke gjennom valgkampen til å bruke store ord, men når alt kommer til alt, viser det seg at handlingsevnen er begrenset til små justeringer.

Høyre gikk til valg på et eget underkapittel med konkrete tiltak mot ekstremisme og radikaliserings. Jeg kan anbefale den nye justisministeren å ta en titt i Høyres program dersom hun ønsker innspill til hvordan disse utfordringene skal møtes, ettersom hennes egen partileders og regjeringssjef virker å være tom for ideer og uten ambisjoner. De store løftene fra de rød-grønne i valgkampen ble til små justeringer av den beviselig fornuftige politikken Høyre har ført de siste åtte årene, og godt er det.

På vegne av Høyre vil jeg ønske justisminister Mehl lykke til med svært viktige og krevende oppgaver. Vi lover å være konstruktive, men vi kommer til å møte regjeringen med forventninger om å gjøre opp satsingene vi har satt i gang, og vil advare mot enkel symbolpolitikk i tråd med det vi hørte i valgkampen. 94 pst. av befolkningen oppgir at de føler seg trygge. Det er bra, men vi skal ikke ta tryggheten for gitt. Jeg håper regjeringen fortsetter å se fremover og viderefører satsingene fremfor å sløse milliarder på reversering av tiltak verken politi, sorenskrivere eller domstoler ønsker. Men de er gjerne ikke vanlige nok folk for Gahr Støre og hans mannskap til at deres stemme skal høres.

Maria Aasen-Svensrud (A) [18:04:22]: Først vil jeg gjerne få gratulere den nye regjeringen og si at jeg er glad for at vi nå har fått en regjering som vil ta Norge i en annen og ny retning – en regjering som vil forebygge og bekjempe kriminalitet i hele landet og sørge for at politiet er til stede i folks hverdag, både fysisk og på nett. Nå skal det faktisk bli en styrking av den totale politikraften, slik at folk – uansett hvor de bor – kan føle trygghet. Vi må ha et nært og synlig politi med et sterkt sivilt preg.

Kriminalitet skal først og fremst forebygges. Et politi som er nært og har god lokalkunnskap, er en forutsetning for å få til dette. Vi vil bekjempe kriminalitet, men også årsakene til kriminalitet. Målet må være at det skal gjennomføres en politikk som forebygger bedre, oppklarer mer, reagerer raskere og rehabiliterer bedre.

Vi har alle et ansvar for å følge loven, men fellesskapet vårt har også et ansvar for å sette folk i stand til å følge loven. Det betyr at vi som fellesskap må være til stede i folks liv. Vi må følge opp barna som faller utenfor, vi må følge opp ungdommene som ikke mestrer skolen, og vi må være der før folk faller inn i en kriminell løpebane. Dette krever mye av oss. Fellesskapet vårt har f.eks. ikke vært sterkt nok når vi ser at barn og unge blir alvorlig kriminelle i tilknytning til gjenger. Jeg er glad for at vi har en regjering som ser dette, som vil være forebyggende og smart overfor kriminalitet og ikke bare «tough on crime».

En effektiv straffesakskjede er grunnleggende for effektiv kriminalitetsbekjempelse og god rettssikkerhet for innbyggerne. For at ofre for kriminalitet ikke skal stå i uverdige køer som fører til at de som har brutt loven, får strafferabatt, må kapasiteten bedres i hele straffesakskjeden, slik regjeringen har gitt uttrykk for i Hurdalsplattformen.

Vi må ha moderne, desentraliserte og tilgjengelige domstoler. Domstolenes behandling av både sivile saker og straffesaker skal være effektiv og rettssikker. Derfor ønsker vi en desentralisert domstolstruktur. Domstolene skal settes i stand til å løse sine oppgaver med høy kvalitet og innen rimelig tid. Arbeiderpartiet mener at domstolenes uavhengige rolle som en tredje statsmakt må vernes.

Kriminalomsorgen må gjenreises med hovedfokus på rehabilitering og tilbakeføring. Vårt mål for fengsels- og friomsorgen er at folk som dømmes til soning, skal gjennomføre en straff med innhold som kan sørge for et kriminalitetsfritt liv etter soning. Dette øker samfunnsikkerheten for oss alle. Et godt innhold i soningen og en straff som virker, er betydningsfullt for den personen det gjelder, og det er også betydningsfullt for alle oss som er utenfor murene.

Soning skal, så langt det er mulig, foregå i nærheten av straffedømtes sosiale, familiære og arbeidsrelaterede nettverk.

Jeg er glad for at regjeringen tydelig sier fra om at barn ikke skal sitte i ordinære fengsler. At barn i dag bevisst er plassert i høysikkerhetsfengsel for voksne menn, er blant de groveste bruddene på barns behov for særskilt vern og barns rettigheter. Dette ble innført på Solbergs vakt – nå skal det endres under Gahr Støre.

Det å sikre trygghet for liv og helse er fellesskapets og statens viktigste oppgave. Vi mener det overordnede trusselbildet Norge står overfor, med en mer ustabil sikkerhetspolitisk situasjon, økende ulikhet i Norge og internasjonalt, klimaendringer og utfordringer særlig knyttet til digitalisering, skaper økt behov for å se trusler og beredskap i sammenheng. Det er behov for en bred totalberedskapsgjennomgang. Derfor er vi glad for at regjeringen vil sette ned en totalberedskapskommisjon som skal se på helheten, svakheter og styrker i totalforsvaret og beredskapen.

Den lokale beredskapen må styrkes. Regelen er at neste krise ikke blir lik denne krisen. Vi trenger et sterkere samvirke, tydeligere ledelse og bedre øvelser i hele beredskapskjeden. Det er behov for bredere digitale samhandlingsverktøy mellom nødetatene og frivillig redningstjeneste.

Alle partiene ønsker trygghet for innbyggerne. På justisfeltet er man enig om mye, men det er også stor uenighet. Vi satser på å finne fram til brede løsninger i Stortinget.

Statsråd Sandra Borch [18:09:49]: I dag debatterer vi en regjeringserklæring med en klar ambisjon om at vi vil utvikle hele Norge. Regjeringen skal ruste landet for de store oppgavene som nå står framfor oss.

Jeg står her i dag som landbruks- og matminister, en jobb jeg tar på dypeste alvor. Som en som har vokst opp på gård og vært med på fjøsstellet siden før jeg kunne gå, kjenner jeg på utfordringene, men også de enorme forventningene en hel næring nå står overfor. Derfor er jeg stolt over at regjeringen prioriterer landbruk høyt i denne regjeringserklæringen. Det er viktig, for det er ingen tvil om at landbruksnæringen står overfor store utfordringer og ikke minst har følt på en stor utrygghet de siste årene.

Denne regjeringen ønsker en ny kurs for norsk landbrukspolitikk, en politikk som skal bidra til mer norsk matproduksjon, og en politikk som skal ta norske matprodusenter på alvor. Vi har satt oss et ambisiøst mål om å bedre inntektsmulighetene i jordbruket. Plattformen vår sier at næringsutøvere i landbruket skal ha samme inntektsmuligheter som andre grupper. Det er viktig både for matproduksjonen vår og også for å videreføre landbruket i hele landet. Men det fordrer også at vi må ta

hensyn til markedsutviklingen, konkurransekraft mot import, gode rammer for investeringsmidler og ikke minst at inntektsøkningen skal bli realisert i praksis.

Tilrettelegging for gode inntektsmuligheter og selve inntektsmålingen er komplisert. Et viktig grunnlag for planen om inntektsopptapping må baseres på det arbeidet som ekspertutvalget for inntektsmåling er i gang med. Det skal nå leveres en utredning som skal legges fram innen sommeren 2022, og den skal vurdere grunnlaget og forutsetningene for sammenligning av næringsinntekten i jordbruket med lønn for arbeidstakere. Så vil jeg bare presisere at å vente på ekspertutvalgets utredning ikke er til hinder for et godt jordbruksoppgjør til våren, men det er viktig at det gjennomføres en grundig utredning som grunnlag for denne opptappingsplanen.

Landbruket har stor betydning for sysselsetting, lokal verdiskaping og utvikling i hele Norge. Det er ingen tvil om at denne regjeringen ønsker en ny kurs i norsk landbrukspolitikk, og derfor har vi prioritert konkrete punkt om det i Hurdalsplattformen. Regjeringen vil sikre et landbruk over hele landet og bidra til å følge opp samfunnsoppdraget for jordbruket, som er å sikre befolkningen nok og trygg mat produsert på norske naturressurser.

Styrking av investeringsmidlene i jordbruket blir også viktig, særlig med tanke på omleggingen til løsdrift og muligheten for å ha med seg både små og mellomstore melkebruk videre.

Importvernet er bærebjelken i norsk landbrukspolitikk og en forutsetning for en aktiv landbrukspolitikk over hele landet. Derfor skal regjeringen ivareta norske landbruksinteresser i handelsforhandlinger og ikke minst utnytte det handlingsrommet vi har i tollvernet.

Jordbruket er også en viktig del av løsningen for å nå Norges klimaforpliktelser. Klimaavtalen mellom staten og organisasjonene skal ligge til grunn for det klimaarbeidet jordbruket også skal bidra med. Vi skal fortsette arbeidet med å redusere utslippene, øke opptaket av karbon og tilpasse jordbruket i godt samarbeid med hele næringen.

Det er mange spennende felt innenfor landbruk og mat. Reindriften som næring, kultur og livsform er unik både i nasjonal og i internasjonal sammenheng. Reindriften representerer god ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til næringsmessig mangfold og er en sentral bærer av samisk kultur.

Regjeringen vil også fort føre en restriktiv jordvernpolitikk. Jordvern er kanskje ikke den mest sexy saken å snakke om, men den er viktig, for matjord er en knapphetsressurs. Vi har derfor satt oss et ambisiøst mål om å sikre at jordvern blir et overordnet hensyn i arealforvaltningen.

Det er ingen tvil om at denne regjeringen har litt av en opprydningsjobb å gjøre etter forrige regjering. Den jobben er nå startet. Jeg gleder meg til å ta fatt på det arbeidet med det laget denne regjeringen er, og ikke minst ha et godt samarbeid med Stortinget om å virkelig nå endre kursen i norsk landbrukspolitik.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Erlend Svardal Bøe (H) [18:15:10]: Først vil jeg gratulere statsråden med utnevnelsen. Det er bra med folk fra nord i regjering.

Høyre har vært en viktig pådriver i arbeidet med å anerkjenne snøscooter som et viktig framkomstmiddel for friluftsliv og næringsliv, bl.a. reindrift og landbruk, som statsråden har ansvaret for. Høyre har fått endret avstandskravet og satt i gang arbeidet med å gjennomgå motorferdselloven med sikte på økt lokalt selvstyre. I valgkampen var Senterpartiet og statsråden tydelige i sitt krav om at snøscooterpolitikk skulle inn i regjeringserklæringen. Resultatet er at det ikke er nevnt i det hele tatt. Med det settes snøscooterpolitikken på pause, og SV, som den viktigste samarbeidspartneren, får definere snøscooterpolitikken.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er statsråden skuffet over Senterpartiets og sin egen manglende gjennomslagskraft i regjeringserklæringen når det gjelder snøscooterpolitikk?

Statsråd Sandra Borch [18:16:04]: Jeg merker meg at når landbruks- og matministeren er i salen, bruker Høyre tiden på å spørre om helt andre ting. Det vitner om at landbrukspolitikken kanskje ikke er så viktig for Høyre, men jeg kan jo merke meg det.

Men siden jeg er litt over snittet opptatt av scooter, kan jeg si til representanten Svardal Bøe at det var vel ikke forrige regjering som endret på scooterpolitikken, de ble vel heller presset av bl.a. Senterpartiet i denne salen til å gjøre endringer i lov om motorferdsel. Jeg hadde håpet at Høyre var litt mer opptatt av å diskutere landbrukspolitik i dag, men merker meg at det ikke er så stor interesse for det i Høyre, og det synes jo jeg er beklagelig.

Lene Westgaard-Halle (H) [18:17:10]: Det hadde vært fristende å snakke om ulv, men jeg skal ikke det. Jeg må få lov til å gratulere Borch med ny og viktig jobb, og jeg gleder meg veldig til godt samarbeid på feltet. Vi har samarbeidet godt i de fire årene som har vært, så jeg tror det kommer til å bli bra framover også.

Før i dag stilte jeg et spørsmål til Senterpartiet som jeg ikke fikk svar på, så jeg tenkte jeg skulle prøve meg på nytt. I Nationen i går kunne vi lese om det plutselige kuttet i distribusjonstilskuddet. Det betyr f.eks. at det lille store Rørosmeieriet må betale 33 mill. kr i ulike avgifter

til Tine Råvare og PU-ordningen. Det gir mindre konkurranse og mer monopol i mat- og landbrukspolitikken, som for så vidt Senterpartiet ønsker seg, men jeg synes det er litt overraskende at regjeringen ikke ser at økt monopol vil ramme distriktene hardt når næringslivet der sentraliseres. Det har vi sett flere eksempler på bare i dag, at arbeidsplassene flyttes til sentrale strøk. Dette mener jeg er bekymringsverdig for oss som er så glad i hele Norge, og derfor lurar jeg på om statsråden vil være med og få på plass en mer forutsigbar løsning og ikke knekke igjennom dette kuttet i distribusjonstilskuddet på bare noen få dager.

Statsråd Sandra Borch [18:18:19]: Jeg takker for gratulasjonen, og jeg vil også takke for det gode samarbeidet vi hadde forrige periode på Stortinget. Jeg håper vi fortsatt kan ha et godt samarbeid.

Når det gjelder den saken som representanten sikter til, tror jeg representanten har forståelse for at jeg ikke i dag kan snakke om en forvaltningssak som er til behandling i departementet. Det jeg kan si, er at virkemiddelapparatet som næringen har, og som har vært veldig viktig for næringen, er det viktig å slå ring rundt nettopp for å ha aktivitet i landbruket over hele landet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [18:19:14]: Gratulerer! Det er gøy å sjå ein frå min region og mitt fylke stå her i ein så viktig statsrådspost. Sandra Borch kjem frå Troms, eit fylke der nye tal frå SSB viser at ein fjerdedel av jordbruket har forsvunne på ti år – ein fjerdedel av jordbruket. I kommunar som Klepp og Hå er det like mange som driv på med jordbruk som i heile Troms og Finnmark. Dette er ein konsekvens av ei kolossal sentralisering som har skjedd i norsk jordbruk, og som har gått ut over distriktjordbruket – kolossalt.

Det er mange grunnar til dette, og eg las Hurdalsplattforma med ønske om å sjå at det er ei retningsendring i jordbrukspolitikken, altså at ein i staden for å konsentrere jordbruket til nokre område spreier det og tar i bruk det fantastiske beitegrunnlaget ein har bl.a. i fylke som Troms. Kan statsråden forklare korleis ein kan forstå Hurdalsplattforma som ei ny retning?

Statsråd Sandra Borch [18:20:23]: Det regjeringen har lansert i regjeringsplattformen, er en ny kurs innen norsk landbrukspolitik, en kurs jeg håper også SV vil være med på og vil være med og samarbeide om. Den er krystallklar på at vi ønsker å legge fram en forpliktende og tidfestet plan for å tette inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper.

Så deler jeg bekymringen til representanten fra Troms om det arktiske landbruket. Vi ser stor nedgang i Nord-Norge. Nå er vi nødt til å legge opp til at vi har et virkemiddelapparat som er med på å sikre et landbruk i

hele landet. Vi er også nødt til å øke investeringstilskuddet, slik at unge bønder og bønder som vurderer å ta over gårdsdriften, får den økonomiske støtten og den økonomiske tryggheten de trenger for faktisk å drive med det som er verdens beste matproduksjon.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [18:21:39]: Først vil jeg gratulere statsråden med utnevnelsen og ønske lykke til med det viktige arbeidet.

Bondelaget og Tine har lenge og svært tydelig uttalt at de ønsker å fjerne de konkurransefremmende tilskuddene i PU-ordningen. I Hurdalsplattformen har de lyktes med å få det inn. Men det står ikke noe om hvordan det skal gjøres, om det skal konsekvensutredes, eller hva som er holdningen til konkurranse framover. Jeg vil tro at det er svært krevende for meierinæringen og skaper stor usikkerhet knyttet til distriktsarbeidsplasser og investeringer framover. Jeg håper statsråden så raskt som mulig tar kontakt for å opprette dialog med de aktørene det gjelder. Det konkurransefremmende tilskuddet gis til alle Tines konkurrenter, slik at de kan utfordre Tines markedsdominans. Kan statsråden redegjøre for hvordan hun ser for seg å fase ut de konkurransefremmende virkemidlene fra PU-ordningen, og vil statsråden gå i dialog med aktørene det gjelder, for å belyse konsekvensene dersom det tilskuddet fjernes?

Statsråd Sandra Borch [18:22:44]: Som sagt har denne statsråden bare vært i jobben i fem dager. Men dette er et viktig tiltak i regjeringsplattformen, nettopp for å bidra til at man skal kunne ha landbruk over hele landet, også i distriktene – i Nord-Norge, på Vestlandet, på Sørlandet, på Østlandet. Det er viktige tiltak nettopp for å stimulere til at man skal kunne ha landbruk over hele det fantastiske landet. Man kan jo også spørre næringen selv om ting var veldig mye bedre da representanten sitt parti satt og styrte, om det var stor optimisme i næringen da. Min viktigste jobb og regjeringens viktigste jobb blir nå å ha en tett og god dialog med næringen om hvordan vi faktisk skal bidra til en ny kurs i norsk landbrukspolitikkk – en kurs som rydder opp etter forrige regjeringens massive rot.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [18:23:49]: Jeg kan trekke fram én aktør: Q-Meieriene. De er netto innbetalere til PU-ordningen i dag, med rundt 100 mill. kr. Gjøres det endringer i de konkurransefremmende tilskuddene uten en helhetlig og forutsigbar evaluering, er det svært konkurransevridende. Det bryter med politiske løfter, forutsetninger – og forutsigbarhet for Q-Meieriernes investering på nær 1 mrd. kr på Jæren. Ja, vi skal ha bønder i hele landet, men skal vi ikke også ha meierinæring i hele landet?

Statsråd Sandra Borch [18:24:22]: Vi skal ha en landbruksnæring i hele landet, og vi skal ha et sterkt landbrukssamvirke. Det som har gjort Norge og bønderne i Norge så sterke som man ser nå, er samarbeidet i Norsk Landbrukssamvirke. At det er bøndene selv som eier disse organisasjonene, er utrolig viktig, nettopp fordi man skal kunne ha meieri – et Tine-meieri – i Finnmark, og for at man skal kunne ha slakterier rundt omkring i landet. Og så er det aller viktigste nå å bidra til en ny kurs i norsk landbrukspolitikkk, til å tette det enorme inntektsgapet mellom bønder og andre grupper og til å øke investeringstilskuddet, slik at bønder virkelig ønsker å investere i næringen og ikke minst føler på den tryggheten de fortjener, for å produsere trygg, norsk, ren mat for den norske befolkningen.

Geir Jørgensen (R) [18:25:32]: Først vil jeg få gratulere Sandra Borch med statsrådsposten. Jeg er veldig glad for at vi har fått hentet den hjem til Nord-Norge, og jeg ser fram til et godt samarbeid i næringskomiteen, som jeg hører til.

Statsråden for mat og landbruk er statsråd for kan-skje den mest klimavennlige kjøttproduksjonen vi har i Europa og i verden, den samiske reindriften. Vi vet også at den samiske reindriften har tapt terreng år for år. Samtidig som man har kjørt prosesser med nedslakting og reduksjon i reintallet, må reindriftsutøverne finne seg i å se at det arealet som de tidligere har brukt, blir lagt ut til vindkraftverk, til gruver og til hyttebyer.

Spørsmålet mitt er: Hva vil statsråden gjøre for å sikre reindriften produksjonsarealer?

Statsråd Sandra Borch [18:26:34]: Takk for et godt spørsmål. Er det noe jeg gleder meg til, er det å bli bedre kjent med reindriften.

Det er ingen tvil om at reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk, men også for matproduksjon. Næringen utnytter også viktige utmarksressurser og har et enda større potensial for økt verdiskaping.

Regjeringsplattformen legger klare føringer og har klare punkt for hva vi ønsker med reindriftnæringen. Vi ønsker bl.a. å gjennomføre en helhetlig revidering av reindriftsloven. Vi ønsker å anerkjenne reindriften som en viktig kulturnæring som er familiebasert og bygger på et unikt levesett. Det er også viktig å framsnakke reindriftnæringen, for ofte når vi snakker om matpolitikk, snakker vi om landbruk, men reindriftnæringen er også en viktig del av det ansvaret og ikke minst den politikken.

Jeg gleder meg nå til å besøke reindriftnæringen og bli bedre kjent med den.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [18:27:53]: Først: Gratulerer til statsråden, og lykke til med spennende og krevende oppgaver!

Jeg må få si at når jeg leser Hurdalsplattformen, er det fra dyrenes perspektiv ganske trist lesning. Den forrige regjeringen var med Venstre i spissen en av de mest dyrevennlige regjeringene Norge har hatt. Nå ser vi at Arbeiderpartiet og Senterpartiet på ingen måte har det samme ambisjonsnivået på vegne av dyrs velferd og rettigheter. Dyrevernpolitikk er ikke engang nevnt i plattformen for andre dyr enn såkalte produksjonsdyr, og også for produksjonsdyrene er det status quo.

Dagens dyrevelferdskrav i landbruket er ikke strenge nok, og da hjelper det ikke med styrket mattilsyn og veterinærtjeneste. Vi må ha mindre intensiv drift, vi må fase ut hurtigvoksende raser, og vi må ha et mer variert og fleksibelt levemiljø for f.eks. gris. Derfor vil jeg spørre statsråden: Hvilke ambisjoner har landbruksministeren for å sikre strengere dyrevelferdsregler for at dyr ikke lider i landbruket?

Statsråd Sandra Borch [18:29:03]: Er det noe jeg vet fra næringen, er det at hele næringen er opptatt av å levere på god dyrevelferd.

Plattformen leverer også politikk på dyrevelferd. Det er et helt avsnitt i plattformen om dyrevelferd. Representanten var innom noen av tiltakene, men det er avgjørende viktig å styrke Mattilsynet. Det er avgjørende viktig også å styrke veterinærtjenestene. Og det er avgjørende viktig å legge til rette for en ny kurs i norsk landbrukspolitikk, slik at bøndene får en inntekt å leve av.

Er det noe vi vet, er det at norske bønder er glad i sine dyr. Det er ingen av dem som driver i dag, som ikke er glad i dyrene sine. Det er heller ikke god økonomi i å ha dårlig dyrevelferd.

Vi skal selvfølgelig fortsatt jobbe for at vi skal være det landet som er verdensledende på dyrevelferd.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Mímir Kristjánsson (R) [18:30:18]: Det er en ny dag i Norge. Det norske folk har valgt et historisk venstreorientert storting. Et sånt valgresultat forplikter. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har nå en stor forpliktelse i tiden som kommer for at det som har skjedd, skal bli mer enn at Norge har fått en ny regjering. Norge trenger også en ny politisk kurs. Det vil vi i Rødt hjelpe regjeringen med – noen ganger som en kritisk, men oftest som en konstruktiv samarbeidspartner.

I Hurdalserklæringen varsler Arbeiderpartiet og Senterpartiet en storrengjøring i norsk arbeidsliv. Det er utrolig gledelig, og på dette feltet stiller Rødt opp med både kost og bønne for å bidra som vaskehjelp – eller renholdskonsulent, som det kanskje heter i våre dager. Den

eksplosive veksten i bemanningsbyråer har de siste årene snudd opp ned på mye av norsk arbeidsliv. Igjen ser vi at arbeidsfolk står med lua i hånda og uten grunnleggende trygghet for inntekt og arbeid. Derfor er det gledelig at regjeringen nå varsler at den skal skjerpe lovverket for bemanningsbransjen. Det er vi glad for.

Men vi er også bitte litt urolige, for en del av de tydeligste valgloftene på dette området har nå dessverre blitt redusert til utredninger og vurderinger. Ikke minst er vi uroet for at regjeringen ikke fra start har forpliktet seg til et straksforbud mot bemanningsbyråer i Oslofjordområdet, slik både byggefagforeningene og Rødt har krevd, og slik Arbeiderpartiet og Senterpartiet flere ganger har foreslått i denne salen. Et slikt forbud trenger nemlig ikke noe omfattende lovarbeid. Det er fullt mulig innenfor dagens lovverk. Det var i alle fall det Arbeiderpartiet og Senterpartiet mente så sent som i desember 2020, da de fremmet dette forslaget sist. Jeg har ærlig talt vanskelig for å se hva som skal ha endret seg nå.

I altfor mange år har den norske staten straffet syke, trygdede og uføre mennesker både med smålige kutt i ytelser og med kontrollhysteri og mistillit i Nav-systemet. Den såkalte arbeidslinja har ikke først og fremst handlet om at det skal lønne seg å jobbe, men om at det skal straffe seg å være syk. Resultatet av dette er i mine øyne en institusjonalisert mobbing av syke, trygdede og uføre mennesker i vårt samfunn. Denne forfølgelsen av syke, uføre og trygdede mennesker må ta slutt.

Regjeringens første mulighet til å bevise at den staker ut en ny kurs på dette feltet, kommer allerede i disse dager. Nå faller hundrevis av mennesker hver uke ut av arbeidsavklaringspengeordningen på grunn av Solberg-regjeringens smålige kutt på feltet. Disse må sporenstreks bli tatt inn i ordningen igjen. Rødt og jeg forventer at det vil skje i løpet av den nærmeste tiden, i tråd med det regjeringen heldigvis har signalisert både i Hurdalserklæringen og andre steder.

Jeg åpnet med å si at det er en ny dag i Norge, og vi gleder oss til å ta fatt på storrengjøringen etter regjeringen Solberg. Men det må altså bli mer enn en kattedask. Her trengs det sterkere lut, og Rødt står klar til å hjelpe med det.

Eva Kristin Hansen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [18:34:35]: I valgkampen sa Rødt at de ønsker at det skal kunne legges inn krav i utbyggingsavtaler om at en andel av boligene som bygges, skal ha en permanent pris som er under markedspris. Historiske erfaringer viser at regulerte boligpriser skaper to ulike boligmarkeder, der de som bor

i boliger som er kjøpt under markedspris, ikke fritt vil kunne velge det huset de har funnet fram til og vil kjøpe som sin neste bolig. En ny boligsektor, slik Rødt beskriver det, vil føre til at beboerne låses inn i en egen boligmodell.

Hvordan ser Rødt for seg at en kjøper av en bolig under markedspris ved det neste boligbyttet skal kunne kjøpe en bolig i det ordinære boligmarkedet? Hvordan tenker Rødt at denne boligmodellen skal stå seg over tid?

Mímir Kristjánsson (R) [18:35:32]: Takk for replikken. Det er riktig at Rødt vil ha en såkalt tredje boligsektor. Norge har et av de minst regulerte boligmarkedene i verden, og realiteten i dag er at veldig mange mennesker ikke har noen mulighet til å komme seg inn på boligmarkedet. Ikke minst gjelder det veldig mange med vanlige jobber og vanlige lønninger som bor i og rundt de store byene. En tredje boligsektor med regulerte priser vil gi folk muligheten til å komme inn i boligmarkedet. De vil riktignok ikke få muligheten til å bruke boligen sin som spekulasjonsobjekt, men de vil ha muligheten til å ha et trygt, ordentlig og skikkelig sted å bo. Der tror jeg veldig mange vil trives, sammenlignet med dagens leiemarked.

Geir Pollestad (Sp) [18:36:30]: Når det er ein god rogalending på talarstolen, er det verd å bruka moglegheita, særleg når det er litt uklart kvar ein står i viktige spørsmål for å sikra sysselsetjinga i det fylket me representerer. Representanten Kristjánsson har vore tydeleg som ein forsvarar av olje- og gassnæringa, som er viktig for Rogaland, men når Raudt kjem på Stortinget, ser ein at dei den fyrste dagen legg fram forslag om å stoppa leiting etter olje og gass. Det er ei avgjerd som – dersom ho hadde fått fleirtal – ville hatt noko å seie for tusenvis av arbeidsplassar i fylket vårt.

Har representanten Kristjánsson tapt denne kampen i Raudt, eller var det noko me andre ikkje forstod i valkampen?

Mímir Kristjánsson (R) [18:37:26]: Det må enten ha vært noe representanten Pollestad ikke forsto, eller så må det ha vært slik at representanten Pollestad ikke hørte etter, for i samtlige debatter i valgkampen som vi begge var involvert i i Rogaland, har jeg stått krystallklart på det som er Rødts politikk. Det er å ikke åpne nye områder for olje- og gassleting. Det Rødt har gjort, er å gå bort fra en sluttdato for olje- og gassnæringen i 2030, men vi er fortsatt ikke tilhengere av – jeg har heller aldri vært tilhenger av det – å åpne nye områder for olje- og gassleting, som vil innebære at man ikke får felt i drift før om mange tiår, og som vil innebære at det skal være ytterligere flere tiårs levetid på disse feltene, slik at

vi står i fare for å bevare avhengigheten av olje- og gassnæringen. Selv om det er den største gleden i vårt fylke, er det også den største trusselen mot vårt fylkes framtid, at vi ikke kommer oss bort fra den avhengigheten vi har i dag.

Geir Pollestad (Sp) [18:38:20]: Eg har lyst å følgja det opp litt vidare: Dersom dette forslaget om å innføra ein stans i leitinga hadde fått fleirtal i Stortinget – noko det ikkje gjer – kva trur representanten det ville hatt av konsekvensar for sysselsetjinga i fylket vårt?

Mímir Kristjánsson (R) [18:38:39]: Det er et godt og betimelig spørsmål. Uansett hva man måtte vedta i denne salen, dukker det ikke opp flere hydrokarboner i Nordsjøen, Barentshavet eller Norskehavet enn det som er der. Uansett hva man måtte mene i denne salen, vil utvinningen av norsk olje og gass på sokkelen falle kraftig de neste tiårene. Da tror vi i Rødt at det er mer fornuftig å begynne den planlagte omstillingen nå, på en skikkelig måte, framfor å fortsette å lete og åpne opp nye felt helt fram til vi kommer til en markedsstyrt krasjlanding, som vil bety en enorm sysselsettingskrise for vårt fylke hvis vi ikke har skaffet oss flere bein å stå på.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Åsmund Aukrust (A) [18:39:44]: Ofte sier vi at vi er så heldige som bor i Norge. At hver og en av oss er født akkurat her, skyldes jo flaks, men at Norge er blitt det landet det er, skyldes alt annet en flaks og lykke. Det skyldes summen av alle politiske valg vi som land har tatt – hvor forskjellen mellom folk skal være liten og til liten stor, hvor det er en verdi for oss alle at det bor folk over hele landet, hvor velferden skal være offentlig, så vi alle sammen får den samme muligheten uansett hva slags familie vi vokser opp i, og at vi har et arbeidsliv som gjør at ingen skal stå med lua i hånda.

Alt dette har gått i feil retning de siste åtte årene under Fremskrittspartiets og Høyres ledelse. Vi har hatt en regjering som har sentralisert og privatisert, en regjering som har støttet opp om det uorganiserte arbeidslivet. Man står kanskje ikke med lua i hånda, men altfor mange har stått med telefonen i hånda og ventet på neste oppdrag. Forskjellene mellom folk har økt, og under Erna Solbergs ledelse har vi hatt rekord både i antall millionærer og i antall fattige barn. Landets rikeste har fått trillebårlass av skattekutt, mens de som sitter nederst ved bordet, har fått smålige kutt.

Det var dette Norge sa nei til den 13. september ved å gi et historisk flertall til vår side av politikken. Med ny regjering blir det en ny kurs for Norge, for nå er det endelig vanlige folks tur. Nå skal vi styrke velferden i nærheten av der folk bor, for de store oppgavene løser vi

best sammen. Vi skal fjerne retten til midlertidige ansettelser og doble fagforeningsfradraget, for en trygg jobb å gå til er det viktigste for ens egen sikkerhet.

Vi skal senke skatten for vanlige folk og øke den for landets millionærer. Vi skal ha en mer aktiv næringspolitikk, hvor staten både stiller opp og stiller krav. Hurdalserklæringen har selvsagt ikke alle svar, men den peker ut en retning og viser veien til hvor vi skal være som land på 2020-tallet. Det gir en ny kurs for Norge, en kurs som setter livet til vanlige folk først.

Martin Tranmæl sa i en tale at vi skal stå med beina godt plantet på norsk jord, men med blikket vendt ut mot verden. Det samme kan sies om denne regjeringen. Dette er en internasjonalt rettet regjering som skjønner at det ikke er noen forskjell mellom utenriks- og innenrikspolitikken. Den henger mer og mer sammen. For noen år siden var det noen som snakket om at sosialdemokratiet var i krise. I dag har vi sosialdemokratisk statsminister i Norge, Sverige, Danmark og Finland og sannsynligvis også snart forbundskansler i Tyskland. Vi er en del av en verden som vil ha mer fellesskap og mer samarbeid. Jeg tror også at denne situasjonen gjør at vi vil kunne få flere internasjonale initiativer.

Det er ikke dag og natt i utenrikspolitikken, og det er positivt ved Norge at vi er til å kjenne igjen gjennom de ulike regjeringer. Men det er noen viktige forskjeller. Vi har fått en regjering som vil mer, som tør mer, og som vil ta nye initiativer for en tryggere, mer rettferdig og grønnere verden. Det er i Norges interesse å være et land som bidrar mer, for i en polarisert verden trenger vi land som gjør mer – for klimaet, for internasjonal rett, for nedrustning og for dialog og forsoning. Det trenger verden.

Samtidig som det er mye som går i riktig retning, opplever vi også mer uro og mer uforutsigbarhet. Flere land er i ferd med å gå i oppløsning, konfliktene mellom stormaktene tiltar, og i vårt eget nabolag ser vi at mange land går i autoritær retning, og at rettigheter vi har tatt for gitt, nå er i fare. Det er her vi trenger Norge – både fordi det er i vår egen interesse, og fordi vi er et land som skal stå opp for solidaritet. I utviklingspolitikken sier vi at vi skal prioritere hardere. Vi kan ikke være alt for alle, men vi kan gjøre mer og se etter muligheter hvor Norge kan utgjøre en stor forskjell.

Under den forrige regjeringen fikk vi kutt i klimafinansiering og kutt i støtten for at kvinner skal bestemme over egen kropp. Tiden for det er definitivt over. På samme måte som klima, ulikhet, likestilling og mat er de viktigste prioriteringene for regjeringen her hjemme, skal de også være det ute i verden.

Norge skal være en fredsnasjon. Vi skal være en god alliert, en samarbeidsnasjon og et land som står opp for våre grunnleggende verdier. Vi skal være et land som

setter fellesskapet først, både her hjemme og ute i verden.

Mudassar Kapur (H) [18:44:48]: La meg også slutte meg til gratulasjonene til ny regjering, og lykke til med nye verv og viktige oppgaver til medrepresentantene.

I forrige uke ble den nye regjeringens plattform lagt fram, og det var knyttet stor spenning til visjonene for årene som ligger foran oss. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har nemlig hatt åtte år i opposisjon til å finne ut hva de vil med Norge. Plattformen viser, i hvert fall foreløpig, at det har de ikke klart. SV har stemplet plattformen som grå. Jeg vil heller si at den er mer ullen, fordi det på flere områder faktisk er vanskelig å forstå hva regjeringen vil. Det vi fikk, var en regjeringserklæring som ikke svarer på framtidens utfordringer.

Regjeringen skal gjennomføre en tillitsreform. I praksis viser den ikke annet enn mistillit til landets innbyggere og landets kommuner. Den viser ikke tillit til at elever selv kan velge hvilken videregående skole de mener er best for dem. Den viser heller ikke tillit til at pasienter, særlig de som sliter med rus og psykiske lidelser, kan velge et behandlingstilbud som passer for dem. Regjeringen viser ikke tillit til domstolene, som ikke vil at domstolsreformen skal reverseres. Ei heller viser den tillit til politiet, som nå skal få lensmannskontorer de ikke vil ha.

Selv KS, der kommunalministeren selv var sjef for inntil noen dager siden, var ute i Kommunal Rapport og var bekymret for at kommunene ikke vil få nok selvstyre til at reformen vil fungere. Dette høres ikke ut som en tillitsreform. Det høres mest ut som en mistillitsreform.

Siden 2013 har de frie inntektene til kommunene økt med 35 mrd. kr. Frie inntekter betyr mer tillit til det lokale selvstyret. Vi har gjennomført reformer som vi nå ser gir bedre tjenester, samtidig som vi gjennom effektiviseringen får mer ut av fellesskapets midler.

Høyre er opptatt av å bruke ressursene på best mulig måte. Derfor kommer Høyre fortsatt til å prioritere modernisering og digitalisering av offentlig sektor. Det vil være en annen retning enn det vi kan lese i plattformen, der man faktisk satser på å ha et prestisjeprosjekt om å lage mer offentlig sektor, lage flere kommuner, flere fylkeskommuner, flere fylkesadministrasjoner. Mer offentlig sektor er ikke svaret på de utfordringene som det norske samfunnet står overfor. Velferden vår må skapes før den kan deles. Det må derfor legges til rette for at private arbeidsplasser blir skapt i hele landet, i både by og bygd.

Framtidens byer bygges ikke med distriktstiltak, og før alle senterpartister nå hopper i stolen, vil jeg forte meg å legge til at like fullt kan vi ikke bygge vekstkraftige distrikter med bybrillene på. Landet bygges lokalt, og vi

bygger det sammen. Samarbeidet mellom store byer og distriktene rundt er viktig for utviklingen av de ulike landsdelene, både for næringsliv, arbeidsplasser, infrastruktur og boligutvikling. Norge er et mangfoldig land. En god region- og distriktpolitikk gir mer mangfold og dermed også mer vekst og verdiskaping i hele landet.

Det viktigste for å sikre vekstkraftige regioner er et skapende og innovativt næringsliv, som har de rette rammene til å skape de nye arbeidsplassene. Med større og sterkere kommuner kan man lage en sterkere strategi for å takle de felles utfordringene regionene har. Senterpartiets nei til kommune- og regionreform og den nye regjeringens iver etter å skape mer byråkrati er derfor også et nei til framtidens løsninger.

Høyre har i regjering jobbet for et trygt og bærekraftig Norge med muligheter for alle. Det skal vi også gjøre i opposisjon på en konstruktiv og god måte. Framover skal vi fortsette å stå på for å skape flere jobber, inkludere flere i arbeidslivet, få ned helsekøene, sørge for at flere fullfører skolen, og kutte utslippene raskere. Vi skal sørge for at barn og unge får gode oppvekstvilkår, og at de svakeste blant oss aldri blir stående alene.

Jeg ser fram til å ta fatt på en ny fireårsperiode. Jeg ser fram til godt samarbeid med representantene på Stortinget, og så får vi se hva fremtiden bringer når regjeringsplattformen etter hvert fylles med litt mer konkret innhold.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [18:49:46]: Senterpartiet og Arbeiderpartiet skal gjøre Norge tryggere og styrke tilliten og nærheten folk imellom. Hurdalsplattformen peker tydelig ut kursen. Vi i Stortinget har et stort ansvar i å bidra konstruktivt. Tonen på dagens debatt lover i utgangspunktet godt, og det kler jo også Kapur å ha inntatt opposisjonsrollen så tydelig.

Senterpartiet vil jobbe for sterke fellesskap og mindre forskjeller mellom folk og landsdeler. Uavhengig av alder, livssituasjon og bosted skal man ha like muligheter. Man skal ha tjenester nær seg i hele landet. For at verdien tillit, trygghet og nærhet skal fungere, må alle tre bli styrket. En gjennomgående tillitsreform har Senterpartiet jobbet for i lang tid, og nå skal regjeringen sette det ut i livet. Det handler om fagfolk i førstelinja, redusert byråkrati, digitalisering der det er matnyttig, og styrket partssamarbeid. Det gir både en gevinst for folk og for økonomien.

Oppland Senterparti gjorde et historisk godt valg i år. Oppslutningen vår tilsier at vi har et styrket mandat og stor tillit å forvalte. Regjeringen svarer alt i plattformen på mange av forventningene. At Oppland fylkeskommune kan gjenoppstå, gleder vi oss over og ønsker fylkestinget lykke til med arbeidet.

Vi skal ikke tilbake i tid. Vi skal framover, der mindre enheter sikrer nærhet og kortere vei til påvirkning for folk. Det gir styrket tillit og mindre forskjeller mellom folk, færre konsulenter og direktører og flere hender i førstelinja. Og når Høyres Kapur peker på opptak til videregående skole, er det jo nettopp avgått regjering som utøver mistillit når de skal styre dette nasjonalt framfor å la fylkene gjøre det, der elevene og elevorganisasjonen tydelig sa at veien til påvirkning var kortere. Det skal vi sikre.

Vi har både små og store lokalsamfunn. Vi har både bygder og byer som skal bli satset på gjennom dedikerte utviklingsavtaler med lokale tilpasninger. Framfor tvang og overstyring skal nå både fylker og kommuner få merke at de får en regjering som skal bidra til arbeidsplasser, verdiskaping og næringsutvikling på lokale premisser. Infrastruktur og høyhastighets bredbånd skal være en rettighet i vårt moderne samfunn.

Næringslivet er mangfoldig. Alt fra reiseliv og små bedrifter og enkeltpersonforetak til industrilokomotiv med verden som marked gir fellesskapet verdier og arbeidsplasser. Senterpartiet skal vise hva aktiv næringspolitikk vil si, der gründere og bedrifter får merke at vi vil de skal lykkes.

Landbruket skal også få en ny vår. Inntektene skal opp, velferdsordninger styrkes og våre begrensede ressurser verdsettes bedre. Fornybar energi og fornybare verdikjeder er avgjørende for at vi skal nå målene om kutt i klimagassutslipp, og for at vi skal få til omstillingen. Norsk mat på norske ressurser med norsk arbeidskraft blir viktig.

Landbruksministerens innlegg nettopp var klinkende klart. Klimapolitikk er nemlig mer enn vern og elbil. Kommunenes og folks valg i hverdagen er avgjørende. Globalt er matkasting en versting. Forbruk og folks muligheter i sine lokalsamfunn i hele landet blir avgjørende. Kommunene må få ta del i klimaløftet vi som land må ta. Tjenester nær folk skal gi bedre livskvalitet og begrense unødvendig skytteltransport. Enten det er en barnehage nær deg med flere barnehagepedagoger, nærskoler som nå skal få grunnfinansiering og flere kvalifiserte lærere, eller kompetansetilbudet ved den lokale videregående skolen og utdanningssenteret – folk skal få mulighet til kompetanseutvikling og individuell vekst hele livet.

Høyere utdanning på både fagskoler, høyskoler og universiteter blir viktig for å ta oss som samfunn inn i fremtiden. Mer anvendbar forskning med forskningsinstitutt i spissen blir viktig for kunnskapsbasert utvikling. Senterpartiet mener også at både regionale forskningsmidler og utviklingsmidler må styrkes. Solberg-regjeringen har ikke kvidd seg for å kutte her, men det er nå historie. Hurdalsplattformen viser vei.

Vi kan også glede oss over styrket satsing på fastleger og psykiatri, beredskapen lokalt skal sikres, politi og ambulanse skal være der når en ulykke skjer, ikke bare det lokale brannvesenet. Det handler om trygghet, tillit og nærhet – verdier som Hurdalsplattformen og Norges nye regjering tar godt inn over seg. Jeg gleder meg til fortsettelsen.

Frank Edvard Sve (FrP) [18:55:07]: Det må nærmast vere NM i «greinaløyse» når det i eit land som Noreg, som produserer så mykje olje og gass – berre i september månad var det 79 mrd. kr i inntekter – og som er eit land som produserer masse straum, er vanlege folk sin tur til å måtte betale skyhøge drivstoffprisar og skyhøge straumprisar. Det er òg vanlege folk sin tur til å måtte betale for symbolpolitikk ved å elektrifisere sokkelen til meir enn 50 mrd. kr. Gassen kan ikkje brukast i Noreg, han må sendast til Europa, for der kan han brukast – men ikkje i Noreg. Og så skal vi sende straumen frå Noreg ut på sokkelen.

Det er vanlege folk sin tur til å betale for slik symbolpolitikk, no når vi ser at straumprisane i Sør- og Midt-Noreg når tidenes høgder. Det er vanlege folk sin tur til å betale både ein, to, tre og fire gonger straumprisen – og drivstoffprisen – som dei normalt gjer. Det er vanlege folk som har mellom 5 000 kr og 10 000 kr i ekstra utgifter i månaden, som har problem med å betale for seg no i dette landet.

I dag har eg sete og høyrte på finansminister Trygve Slagsvold Vedum, som i veldig stor grad har vore oppteken av tidlegare regjering, Framstegspartiet og alle andre som har gjort feil. Eg kan òg leite fram oppslaget frå 2012 frå olje- og energiminister Borten Moe, som jubla over kraftkabel til Tyskland og at det ikkje skulle koste noko. Men la no det ligge – vi legg det bak oss, og det bør òg finansministeren gjere no: leggje det bak seg, sjå framover og gjere jobben som finansminister og faktisk løyse problema til vanlege folk.

Det er ein alvorleg situasjon i Noreg i dag. Vi er nøydde til å gjere noko for å få kostnadene til vanlege folk ned. Det er bra at regjeringa signaliserer at ein skal gjere noko med bustønadene, men kven treffer det? Treffer det vanlege folk? Nei, det gjer ikkje det – det treffer dei aller svakaste, som har dei minste inntektene. Men når det gjeld vanlege folk, som er i vanlege jobbar i heile Noreg, er det ikkje slik caffè latte-gjengen i Miljøpartiet Dei Grøne hevdar, at det berre er rikingar som må køyre bil i Noreg. Det er ikkje slik det er hevda, at det berre er folk i hyttefeltet i Trysil som må bruke straum. Det er vanlege folk som må varme opp husa sine, og det er heilt vanlege folk i heile Noreg som må bruke bilen, for det er ikkje noko anna alternativ. Då kan ikkje drivstoffprisane

vere så høge som dei er no, og då kan vi ikkje ha straumprisar på det nivået som er no.

Framstegspartiet kan hjelpe finansministeren. Vi har fremja to framlegg om å kutte elavgifta og å kutte momsen på straum. Det gjev ca. 3 000–4 000 kr i direkte kutt for kvar einaste husstand i november og desember til saman. Det gjev armslag til vanlege folk i heile Noreg, og då vil vi gjere noko som faktisk betyr noko, i tillegg til bustønaden. Eg håpar inderleg at finansministeren lyttar til det eg seier no, lyttar til det Framstegspartiet faktisk bidreg med. Det vil kunne få ned prisen til vanlege folk så folk slepp å fryse – eller å måtte la bilen stå og ikkje kunne køyre ungane sine til idrett eller kva det måtte vere. Sånn kan vi ikkje ha det i Noreg.

Så er eg litt bekymra. Vi har ei mindretalsregjering, og ein har masse vyar om alt mogleg. Landbruket skal f.eks. verte så mykje betre. Men landbruket er ei næring som verkeleg slit med høge straumutgifter, som bruker ein masse drivstoff, og skattar og avgifter har òg ramma den næringa. Kva vil då skje, når denne mindretalsregjeringa har gått til val på å fjerne den borgarlege regjeringa og Framstegspartiet – og det klarte dei med eit godt val, gratulerer med det – og dei må samarbeide med kommunistane i Raudt og med Miljøpartiet Dei Grøne og SV, som vil kutte leiting etter olje og gass i framtida? Berre i 2022 er det lagt til grunn 277 mrd. kr i olje- og gasssektoren. Ein skal fjerne inntektene og erstatte dei med utgifter. Korleis skal det gå med dette landet og med f.eks. landbruksnæringa viss ein får ein situasjon der dagens regjering skal samarbeide på den raud-grøne sida – som dei sjølv sagt kjem til å gjere? Eg trur det vert vanskeleg.

Presidenten: Presidenten vil opplyse representanten Sve om at å bruke uttrykket «caffè latte-gjengen» om et parti i Stortinget ikke er greit. Presidenten forventer at man omtaler andre partier og representanter med respekt, og forventer at det tas til etterretning. Hvis man ikke tar det til etterretning, blir denne klubba brukt mye hyppigere – bare så det er opplyst om det.

Kirsti Leirtrø (A) [19:00:41]: Vi ønsker en ny kurs for samfunnet vårt. Den er godt beskrevet i Hurdalsplattformen. Små forskjeller, trygghet og tillit bidrar til mer verdiskaping. OECD har analysert sammenhengen mellom ulikhet og økonomisk vekst, og konklusjonen er at økt ulikhet bidrar til en lavere økonomisk vekst. Vi kan altså skape mer for å dele ved å føre en politikk som fører til mindre forskjeller, mer inkludering, tillit og fellesskap.

Fjorårets SSB-rapport viser at ulikhetene i Norge har økt veldig mye. Covid-19 forsterker bare utfordringene ytterligere. Høyresidens åtteårige budsjett har belønnet de rike og begrenset eller privatisert velferdstjenestene og fellesskapsløsningene våre. Lederlønningene har økt,

mens pensjonister og vanlige arbeidsfolk har både mistet kjøpekraft og fått redusert velferdstjenester og godtgjøringer som pendlerfradrag, fagforeningsfradrag og feriepengene ved ledighet, for å nevne noe av det.

Tilliten og tryggheten er svekket, og konfliktnivået er høyere på flere områder i samfunnet vårt. Andelen uføre i Norge er nå på 10,2 pst. av dem mellom 18 år og 67 år, og den er økende. Sju av ti i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon ønsker seg en tilpasset jobb. De trenger også trygghet og et verdig liv, for det er ikke bare verdiskapingen som svekkes med økte forskjeller – menneskeverdet, likeverdet og livskvaliteten svekkes også. Folk må bli lyttet til, og vi trenger alle sammen.

Oppgavene den nye regjeringen står overfor, er store. Den viktigste ressursen vi har, er arbeidsfolk, og vi trenger mange flere av dem. Jeg har i valgkampen møtt mange fortvilte arbeidsfolk. Det er jernbaneansatte, entreprenører, lastebilsjåfører, drosjesjåfører, anleggsarbeidere, renholdere, veiplanleggere, sensorer og kontrollører som alle har levd tett på den forrige regjeringens politikk. Mange av dem har sluttet i jobben sin, andre har måttet gå ned i lønn eller mistet sine pensjonsrettigheter som en følge av Solberg-regjeringens politikk.

Vi vil bruke samferdselsbudsjettet til noe mer enn å bygge nødvendig infrastruktur for å bygge landet sammen. Det skal brukes til å bygge kompetanse, innovasjon, norske solide og seriøse bedrifter og solide arbeidsplasser i hele landet. Det gjøres ikke av markedskreftene og konkurranse, med pris som eneste krav, men ved f.eks. å utvikle anbudssystemet i tett dialog med entreprenørene, fagbevegelsen og arbeidsfolkene. Folk skal ha trygghet for og i jobb. Vi trenger ikke flere etater eller flere ledere med høye lønninger, vi trenger flere fagfolk og bedre forutsigbarhet, og vi skal redusere klimautslipp i transportsektoren. Derfor vil vi bekjempe sosial dumping i transportsektoren og sørge for at samferdselsinvesteringene styrker norske bedrifter med norske lønns- og arbeidsvilkår, og vi vil stille klima- og innovasjonskrav i anbudene våre.

Dessverre har det blitt sånn at Nasjonal transportplan ikke lenger er et verktøy som gir forutsigbarhet for dem rundt oss. Etterslepet er stort og er nå på 27 mrd. kr. I tillegg kommer alle overskridelsene, f.eks. på intercity, som også må løses. Solberg-regjeringen har brukt neste regjeringens handlingsrom ved store OPS-prosjekter, nedprioritert fylkesveiene og kysten vår. Driftskostnadene på vei har nå økt med 72 pst., og forventningene der ute er store til neste regjering. Oppgavene er store, men det blir nå endelig en ny kurs for Norge og for samferdselsektoren vår.

Linda Hofstad Helleland (H) [19:05:59]: Gjennom å legge grunnlaget for flere jobber i privat sektor legger vi

også til rette for trygge og gode liv i byene, på landet og langs kysten vår. Da trenger bedriftene industrien. Ja, hele næringslivet vårt trenger da riktig kompetanse. Flere bedrifter melder nå at mangel på arbeidskraft med riktig kompetanse hindrer videre vekst og verdiskaping. Jeg kan love regjeringen at Høyre kommer til å fremme forslag etter forslag for at folk og bedrifter skal få tilgang til den kompetansen de trenger. Her lover vi å hjelpe regjeringen for å få til en kraftfull satsing.

Farten på omstillingen mot et grønnere og mer digitalisert Norge er i stor grad avhengig av at vi politikere gir bedriftene våre mulighet til å investere i innovasjon, FoU og nyskaping. Det er næringslivet vårt som er spydspissen i det grønne skiftet. Det er jobbene i privat sektor som skal sørge for finansieringen av velferden til ungene våre og til barnebarna våre. Da er det gledelig at selv om vi har stått midt oppe i en pandemi, har Norge nå en gründerboom. Vi har et rekordhøyt antall nyetableringer. Samtidig ser vi at det er stor interesse for å etablere ny industri i Norge. Industriens konkurransekraft mot utlandet er betydelig bedret. Dette er veldig bra.

Jeg har lest plattformen på næringsområdet. Det som slår meg, er at her er det veldig mye stat, det er veldig mye statliggjøring – svaret på det meste er at staten skal få styre mer.

Representanten Aasland uttalte tidligere i debatten i dag at alle mottok plattformen på en fantastisk måte, og at det var ingen kritikk å spore noe sted. Men det er jo ikke så rart, for plattformen finnes ikke konkret. Det er massevis av ord, men man bygger ikke landet ved hjelp av ord. Man bygger det ved hjelp av handling, og derfor gir det en liten grunn til bekymring når vi ser at handling er det staten som skal stå for når det kommer til næringspolitikken. Men nå er det foreløpig så vagt, og det er foreløpig så mange valgkampformuleringer som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har forent seg om, at vi skal gi regjeringen en sjanse og en mulighet til å legge frem konkrete tiltak for hvordan vi skal skape de nye grønne jobbene.

Utslippene av klimagasser går ned. Det grønne skiftet i næringslivet pågår for fullt. SMB-er landet rundt innoverer og investerer i det grønne skiftet. Men fra nå skal altså staten ta over. Jeg skjønner godt at det for mange er en besnærende tanke å la staten ta mer styring. Det høres jo for så vidt ok ut, særlig i et land som har så høy tillit til offentlig sektor, men det har aldri vært noen suksess at staten roter seg inn i privat næringsliv. Vi har nok eksempler på at det ikke har fungert så godt.

I Høyre mener vi at staten skal være en aktiv støtte-spiller for bedriftene. Regjeringen ser ut til å mene at staten vet best, og at staten skal gå foran og skvise ut private initiativ og gründerspirit. Vi har sett skrekkeksampler fra tidligere på statlige skattebetalerspiser i næringslivet,

og det har ikke vært noe pent syn. Derfor er det overraskende at regjeringen etter så mange eksempler på uheldige konsekvenser av statliggjøring av næringspolitikken igjen ønsker en radikal reversering av norsk næringspolitikk, og at vi skal tilbake til 1970-tallets industripolitikk. Det er jo, som tankesmien Manifest hevder, et radikalt skifte. Det gjør det vanskeligere å starte, eie og drive bedrifter. Det igjen vil føre til færre lønnsomme bedrifter som betaler skatt og skaper jobber.

Vi er alle i denne sal enige om at vi ønsker flere grønne jobber. Vi ønsker en grønnere industri. Da er det feil medisin å pålegge næringslivet vårt økte skatter og ikke la dem gå foran og være den spydspissen som de ønsker å være i det grønne skiftet.

Mona Fagerås (SV) [19:11:11]: Jeg er skuffet, skuffet over at vi ikke fikk en ny rød-grønn regjering. Isteden har vi fått en ny regjering som jeg ikke helt vet hva jeg skal kalle – Hurdalsgjengen, kanskje? Uansett – navnet skjemmer ingen så lenge man ikke skjemmer seg selv. Den nye regjeringen har nå valget mellom å bli kalt den grå sentrumsregjeringen og å søke rød-grønt samarbeid. Vi i SV skal i hvert fall stå opp hver morgen for å levere resultater for våre velgere.

Det som var våre to viktigste saker i denne valgkampen, var Forskjells-Norge og miljø. Om regjeringen ikke leverer kraftfull forandring på disse to, tror jeg mange rød-grønne velgere, også i Arbeiderpartiet og Senterpartiet, vil bli skuffet. Denne plattformen er for svak både når det gjelder makt og rikdom og klima og natur.

Samferdselsministeren er i salen. Jeg har lyst til å si at på samferdselsområdet skal i hvert fall vi i SV være konstruktive for å få til gode rød-grønne løsninger – for jernbane og veier, ikke klimafiendtlige motorveier og prestisjefregnede riksveiprosjekter. For samferdsel handler om så mye mer – om myke trafikanter, sykkelveier, ladestasjoner og ferger og tog på elektrisitet og hydrogen. Det er mye bedre å bygge langt og trygt enn bredt og dyrt. Norge har dessuten svært gode forutsetninger for å sitte ved spakene og være i front for elektrifisering av luftfarten.

Jeg vil minne regjeringen om at Hurdalserklæringen er tydelig. Den sier at vi må redusere klimagassutslippene fra transportsektoren og bidra til at vi skal nå våre internasjonale klimaforpliktelser. Men hvordan vi skal nå disse målene, er det dessverre umulig å finne svar på i plattformen fra den nye regjeringen, og fortsetter vi bare med tut og kjø i transportsektoren, vil en ikke nå langt. Jeg ser dessverre ingen klare signaler om hvilke grep som skal tas som monner.

Transportsektoren står for om lag en tredjedel av alle klimagassutslippene i Norge, og disse skal halveres innen 2030. Vi har dårlig tid, folkens! Vi i SV mener at vi

trenger endringer i transportsektoren framover. Det er nødvendig å prioritere miljøvennlig transport, innføre høye miljøavgifter og kutte i miljøfiendtlige motorveiprosjekter. Jeg hadde håpet på at en ny regjering var mer tydelig på dette. Derfor har jeg, siden samferdselsministeren sitter i salen, tre konkrete utfordringer jeg håper å få svar på fra regjeringens side.

For det første: Det er nødvendig å vri de store summene fra klimafiendtlige motorveier og prestisjefregnede riksveiprosjekter til jernbane og andre kollektivløsninger og til gang- og sykkelveier. Etterslepet på vedlikehold av fylkesveier et stort, og NTP viser en altfor dårlig satsing på dette. Det er klarlagt at vi har et behov på rundt 70 mrd. kr for å dekke etterslepet. Nye motorveier skaper mer privatbilisme og økte klimagassutslipp og er arealkrevende og dyre. Vi er derfor nødt til å nedskalere unødvendige motorveiprosjekter, utbedre eksisterende veier og ha trafikk sikring av riks- og fylkesveier i distriktene samt prioritere kollektivtransport i hele landet.

For det andre: Dagens NTP legger opp til at motorveier skal bygges før moderne, tosporet jernbane i viktige korridorer. I beste fall skal de bygges samtidig. Det er et sikkert grep for å slå bena under grunnlaget for jernbanen. Er dette regjeringens politikk? Hvis ikke – hvilke jernbanestrekninger er det regjeringen skal prioritere?

For det tredje: Elektrisk drevne ferger er på full fart inn i trafikk i Norge, og det samme gjelder nullutslipps lastebiler og anleggsmaskiner. Gjennom regler, avgiftspolitikk og støttetiltak kan omstillingen av hele transportsektoren mot nullutslipp framskyndes. Vil regjeringen f.eks. kompensere fylkeskommunene for de økte utgiftene en overgang til nullutslippsferger innebærer?

Dette var flere spørsmål enn jeg forventer svar på i debatten, så jeg nøyer meg med å si «to be continued».

Trine Lise Sundnes (A) [19:16:39]: Arbeidslivspolitikken skal bygge på respekt for vanlige folks ærlige arbeid og sikre god lønn, faste ansettelse og hele stillinger og en trygg pensjon for alle, sa statsminister Gahr Støre i tiltredelseserklæringen mandag.

For oss i Oslo, som har den laveste andelen offentlig ansatte av alle fylker her i landet, og hvor 75 pst. av arbeidstakerne jobber i privat sektor, er dette vesentlig. 51 000 av dem jobber i dagligvarehandelen her i Oslo. Og selv om norsk arbeidsliv for de aller fleste er trygt og godt organisert, hører vi altfor ofte om et arbeidsliv som ikke er slik som vi ønsker at det skal være. I varehandelen, et kvinneverdområde, florerer deltidsbrøkene, og ansatte må hele tiden jakte etter flere timer. Tusenvis av kvinner har en jobb de ikke kan leve av.

HK-leder Christopher Beckham trakk i sin åpnings tale til forbundets landsmøte sist fredag fram Hanne – en 25 år gammel kvinne som jobber i en 30 pst.-stilling.

Hanne vurderte å takke nei til en tur med bestemor fordi hun kanskje kunne få en vakt. Hun måtte hele tiden være parat i håp om å få mer jobb. Å alltid være på og aldri helt ha fri i en 30 pst.-stilling er uverdig. Fortrinnsretten til økt stilling og retten til heltid må styrkes, og det kan vi gjøre ved at arbeidsgiver må dokumentere behovet for deltidsansettelser.

Den lave tariffavtaletettheten i privat service og tjenesteytende næringer er urovekkende. Enda mer urovekkende er meldinger om virksomheter som presser ansatte til å forbli i et uorganisert arbeidsliv, senest representert ved gårsdagens oppslag i E24 om ansatte i TESS, Norges største leverandør av industrislang, hvor selskapet melder at ansatte i avdelinger med tariffavtale ikke får ta del i bonusordninger, tilskudd til arbeidstøy, dekking av kostnader til tannlege, bilgodtgjørelse ut over statens satser eller helseforsikring eller ulykkesforsikring som tilbys øvrige ansatte.

TESS er ett av mange selskaper som opptrer organisasjonsfiendtlig, og hvor historiene først kommer fram når folk gir opp og velger å slutte. Aleksander Jenssen, en av de ansatte hos TESS, uttaler at ledelsens varsler om fjerning av goder framstår som truende, og at systematisk motarbeidelse av fagorganisering har medvirket til at han nå slutter i jobben. Tidligere har vi hørt om Elkjøp, Power, XXL og mange flere. Det er uholdbart. Vi har en forpliktelse gjennom Norges medlemskap i FNs arbeidslivsorganisasjon ILO til å promotere og hegne om retten til å organisere seg og tilrettelegge for arbeidstakernes kollektive forhandlingsrett. Derfor er også statsminister Gahr Støres bud i tilretteleggingserklæringen om høy organisasjonsgrad og sterke fagorganisasjoner som kjernen i den norske arbeidslivsmodellen så viktig. Det er dette som gir Norge stor omstillingsevne og produktivitet. Modellen representerer et unikt konkurransefortrinn for Norge – så riktig. Det må legges til rette for at det blir lettere å organisere seg. En doubling av fagforeningsfradraget og gjeninnføringen av den kollektive søksmålsretten blir viktige bidrag for å lykkes.

Regjeringens ønske om et tettere og mer forpliktede trepartssamarbeid og et styrket lokalt partssamarbeid vil bidra til å synliggjøre arbeidslivets viktige arbeid og styrke tariffavtalenes stilling og med det bidra til det viktige arbeidet med å løfte lavtlønte, som ifølge en nylig utgitt Fafo-rapport nå teller over 600 000 arbeidstakere, hovedsakelig i privat sektor: renholdere, butikkmedarbeidere, barnehageassistenter og ufaglærte i kommunene med over 16 års lønnsansiennitet. Lavtlønte har en lønn langt under snittet av industriarbeiderlønn i Norge. Et av de sentrale funnene i Fafo-rapporten er at det lønner seg å ha tariffavtale. Det vil vi ha mer av.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [19:22:01]: Det er med både stor lettelse og optimisme jeg i dag står her og holder mitt aller første innlegg i denne stortingsperioden. Lettelse kjenner jeg på fordi saken som gjorde meg engasjert i rikspolitikken i utgangspunktet, nemlig den voldsomme og vilde sentraliseringen av tjenester, makt, ressurser og arbeidsplasser som regjeringen Solberg i alle sine konstellasjoner har stått for, skal nå stoppe.

En rekke nye distriktpolitiske tiltak kommer nå ny regjering med – helt nødvendig, for vi må få mer geografisk utjevning i samfunnet. Folk må få kjenne seg trygge, få utdanning, ha jobb samt tilgang på offentlige tjenester nær seg over hele landet vårt.

Den andre følelsen jeg kjenner på her jeg står, er optimisme. Den kommer av at den nye regjeringen kommer til å jevne ut de voksende forskjellene i samfunnet, og den vil styrke innsatsen på mange av de andre feltene jeg brenner ekstra sterkt for – som kultur og frivillighet. Regjeringen har nemlig sagt at kulturbudsjettet skal komme opp i 1 pst. andel av statsbudsjettet, som er en mye større andel enn under regjeringen før oss, da de før pandemien heller bygde den andelen ned. Nå skal den opp, og i første rekke handler det om vårt nye kulturløft, et regionalt og lokalt kulturløft.

Det vil bli ekstra stort fokus på det å få flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer rundt om i landet. Vi skal opprette regionale kulturfond og styrke filmbransjen, ikke minst regionalt. Vi skal gi kommuner mer penger å rutte med, noe som vil gagne kulturen, samtidig som vi skal bygge opp den kulturelle grunnmuren, som bibliotekene, kulturskolen, de desentraliserte kulturhusene og Den kulturelle skolesekken og spaserstokken. Og vi skal gjøre en ekstra innsats for å sikre mangfold av lokalmedier framover, som kan fortelle om all kunsten og kulturen som skal løftes rundt omkring. Endelig skal vi også få en leselyststrategi og et bibliotekløft, som den forrige regjeringen av helt uforståelige grunner på død og liv ikke ville ha når vi gang på gang foreslo det – enda andelen som leser, faller dramatisk her til lands, særlig blant barn og unge.

Noe annet den forrige regjeringen gang på gang sa nei til når Senterpartiet fremmet forslag i forrige periode, innfris også nå av den nye regjeringen, nemlig full momskompensasjon for frivilligheten, idretten og den frivillige kulturen. Dette har vært frivillighetens kampsak siden 2000-tallet, og selv om andre partier opp igjennom har sagt seg enig i at det er for galt at frivillige lag og foreninger skal betale skatt på dugnaden sin, har ingen innfridd kravet før nå. Det har vært en fest å oppleve hvor glade lag og foreninger rundt om i landet har blitt for denne nyheten – ikke minst siden det er av ek-

stra stor betydning for frivilligheten etter den svært utfordrende pandemien.

Det å bygge opp igjen frivilligheten, idretten og kulturen etter covid-19 sammen med andre bransjer som har blitt hardt rammet av pandemien, blir for øvrig en av de mest betydningsfulle oppgavene framover, for både regjeringen og oss på Stortinget. Det samme gjelder det å få jobb til flere og det å evne å kutte i klimagassutslipp i tråd med våre forpliktelser samtidig med at vi skal få til nye grønne arbeidsplasser over hele landet – ikke minst i industrien, som er viktig i mitt kjære Telemark, for det er mulig med det potensialet Norge har som verdensledende på fornybar energi og teknologi.

I regjeringserklæringen er det en rekke tiltak som legger til rette for dette. Vi skal selvfølgelig ta naturressursene våre mer og bedre i bruk samt sikre nasjonal kontroll over dem og sørge for nok strøm. Men ikke minst blir det viktig at staten stiller opp med risikokapital og insentiver i starten – som å opprette et grønt statlig investeringsfond, styrke eksisterende virkemiddelapparat og forplikte oss til langsiktige investeringer innenfor flere industriområder.

Blant all den gode politikken i Hurdalsplattformen vil jeg avslutningsvis peke på et annet av de aller mest betydningsfulle områdene som vi nå endelig skal få et helt nødvendig løft for, nemlig psykisk helsevern. Fram til 2009 hadde vi en opptrappingsplan for psykisk helsevern som virkelig bygde opp tjenesten. De siste årene har det motsatte skjedd. Bare på Distriktpsikiatrisk senter på Notodden, der jeg kommer fra, er det nå knapt noen psykiatere igjen i motsetning til hvordan det var for bare ti år siden. Det gjøre det utfordrende for enkeltmenneskene som blir rammet, men også for samfunnet som helhet, for det er ikke akkurat sånn at det under de borgerlige har blitt færre med psykiske lidelser og plager. Heldigvis får vi nå en ny opptrappingsplan på dette området. På tide! Men det måtte altså et regjeringsskifte til for det, og det regjeringsskiftet var definitivt også på tide.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [19:27:03]: Jeg får så vidt nok bestillinger på turer til å betale lånet på huset. Det var det en av drosjesjåførene som jeg satt på med i sommer, som fortalte. For mange var da optimismen i ferd med å komme tilbake i Norge etter en lang nedstengning, men drosjesjåføren var fortsatt bekymret. Han grudde seg til konsekvensene av Høyre-regjeringens ukontrollerte taxipolitikk: færre turer, dårligere betaling. Noen ganger i politikken er det lett å se hvem som vinner på en sak, og hvem som taper på den. Men her taper både sjåførene, som er arbeidsfolket, og passasjerene, enten det er ungdom, eldre eller pasienter som trenger et trygt tilbud, forutsigbart, hele døgnet, i hele landet.

Kanskje spør man likevel: Alle kan da ikke tape? Noen må da også vinne på det ettersom det har blitt presset igjennom? Det er riktig. Storkapitalen som skal inn og dermed skumme fløten av sjåførenes ærlige arbeid, er de som vinner. Når det nå derimot skal bli vanlige folks tur, er ikke det bare et veldig godt budskap. Det er arbeidsformen for Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen, og det er mange enkeltmenneskers mulighet til å få trygghet for både økonomien og familien. Taxisjåførene er altså de som har fått mindre jobb og dårligere betalt.

Hvis man ser for seg at noen gjennomfører en lovendring som gjør at eiendomsmeglere får så få oppdrag og så liten inntekt at de sliter med å betale ned huslånet på sin egen bolig, da vet jeg at Høyre kommer opp hit og reagerer. Det er derfor vi Arbeiderpartiet reagerer på det som har skjedd med taxisjåførene våre, for nå skal vi bygge rettferdighet, optimisme, framtidstro og stabilitet også i denne byen. Når økonomien svekkes, går det også ut over oppvekstvilkårene til mange unger, og vi vet at det rammer ulikt og mange bydeler i Oslo ekstra hardt. Så dersom det ukontrollerte frislippet i taxinæringen hadde fått fortsette, ville det vært en torpedo for økte forskjeller i Oslo.

Ikke bare skal vi bruke transportpolitikken bevisst framover for å utjevne forskjeller. Vi skal også legge en moderne tankegang til grunn, slik at vi oppnår flere samfunns mål samtidig når vi gjør investeringer i infrastruktur. Når skattebetalernes penger blir investert i store prosjekter, skal vi bygge opp under en framtidsrettet, miljøvennlig og arbeidstakervennlig bygge- og anleggsnæring, som gir oss både høyere verdiskaping og lavere utslipp. Og ikke minst kommer vi til å kreve at de som får slike oppdrag på vegne av oss alle, naturligvis skal ha med seg unge og lærlinger på arbeid slik at vi bygger selvtilit og ferdigheter for morgendagens fagarbeidere. Det mener vi er rett og rimelig, for det er sånn at her på Stortinget er vi ikke et underbruk av smale interesser. Vi er vanlige folks viktigste redskap for trygghet og rettferdighet.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Jan Tore Sanner (H) [19:31:14]: Den nye regjeringen overtar på et tidspunkt hvor vi kan fastslå at den økonomiske krisen ligger bak oss. Det vil fortsatt være noen ettervirkninger som må håndteres også inn i kommende år: langtidsledighet, barn og unge som har mistet verdifull tid på skole og har læringshull, og personer som sliter med psykiske helseutfordringer. Men det er nå høy aktivitet i økonomien. Pilene peker i riktig retning, og vi er mest sannsynlig på vei inn i en moderat høykonjunktur til neste år.

Norge har et godt utgangspunkt for videre omstilling. Norge er i dag mindre oljeavhengig og mer konkurransedyktig. Da vi ble truffet av oljeprisfallet i 2014, mistet Norge om lag 80 000 arbeidsplasser knyttet til petroleumsrettede næringer. I løpet av noen få år kom det over 120 000 nye arbeidsplasser innen andre bransjer i privat sektor. Det sier noe om hvor omstillingsdyktig norsk økonomi er, særlig med et tett og godt samarbeid mellom arbeidstakere og arbeidsgivere og mange som investerer og skaper nye arbeidsplasser.

Få uker etter at Norge ble stengt ned i mars 2020, hadde vi over 400 000 arbeidsledige og permitterte i Norge. Nå er antall helt ledige lavere enn det det var før krisen. Sysselsetting blant bosatte i Norge er på det høyeste siden 2012. Det kommer stadig nye meldinger fra bedrifter som mangler arbeidskraft.

Det vanlige etter store økonomiske kriser er økt utenforskap og oftere lavere sysselsetting over tid. Nå har vi høyeste sysselsetting blant bosatte i Norge siden 2012. Det gir oss et helt unikt utgangspunkt for å lykkes med å få opp sysselsettingen og få flere personer i arbeid. Det er viktig for den enkelte, men det er også viktig for oss som samfunn, for det er arbeidskraften som skaper verdier, og som også er grunnlaget for fremtidig velferd.

Men skal vi lykkes med dette, må kompetansepolitikken videreføres og forsterkes i årene som kommer. Vi har fått mye på plass i løpet av de siste årene, med muligheten til å kombinere dagpenger og utdanning, fagbrev på jobb, modulbasert undervisning, bransjeprogrammer i samarbeid mellom partene i arbeidslivet. Dette legger et grunnlag for at de som er permittert eller ledig, og de som er i jobb, kan øke sin kompetanse og bidra til at også bedriftene får den kompetansen de trenger for å videreføre og få til nye investeringer.

På lengre sikt er det utdanningspolitikken som er det viktigste verktøyet vårt. I løpet av de siste åtte år har antallet og andelen som fullfører videregående skole, økt fra om lag 72 pst. til om lag 80 pst. Det er kanskje et av de aller viktigste resultatene, særlig innenfor utdanningsområdet, fra de senere år. Det at ungdom får et fagbrev eller mulighet til å studere videre, er også inngangsbilletten til arbeidsmarkedet.

Men der starter også min bekymring, for når jeg leser Hurdalsplattformen, er det ingen mål eller ambisjoner om at enda flere skal fullføre videregående skole. Derimot er plattformen veldig tydelig på hva som skal reverseres. Man skal reversere det vi vet fungerer, nemlig godt kvalifiserte lærere med faglig fordypning. Man skal fjerne firerkrav for å komme inn på lærerutdanning, som har vært et viktig verktøy for at flere skal fullføre lærerutdanningen. Man skal også reversere kravet om at lærere skal ha fordypning i norsk, engelsk og matte, i hvert fall for dem som er utdannet før 2014.

Vi trenger en stor satsing på kompetansepolitikken fremover. Jeg kan love den nye regjeringen at vi skal være konstruktive i opposisjon, men vi kommer også til å være tydelig på de områdene hvor vi ser at politikken i praksis svikter. Jeg er bekymret når det gjelder viljen til å satse på det som fungerer i skolen, nemlig kunnskap, kvalitet og gode lærere.

Hans Andreas Limi (FrP) [19:36:29]: Endelig ble det vanlige folks tur. Gratulerer med det. For Fremskrittspartiet er det viktig at folk får bestemme, uansett om de er vanlige eller ei, men at folk får bestemme mer over eget liv, og at politikere og byråkrater får mindre makt. Vi mener at velferden styrkes best ved at folk får bestemme mer over egen inntekt. Lavere skatter og avgifter innebærer økt handlingsrom og bedre velferd for familier flest i hele landet.

Regjeringserklæringen forteller oss at det samlede skatte- og avgiftstrykket ikke skal økes. Imidlertid har vi allerede fått bekreftet at avgiftsregningen for de aller fleste blir større. Uklare programformuleringer om drivstoffpriser er ryddet av veien av vår nye klimaminister, som har fortalt at drivstoffprisene vil øke. Nå skal altså skyhøye drivstoffpriser gjøres enda høyere, med avgiftsøkninger som rammer hardest dem som har minst, og som er avhengig av bilen i hverdagen. Mange av dem er barnefamilier som ikke er nærmeste nabo verken til barnehage eller skole. Dersom regjeringen virkelig mener at det er vanlige folks tur, bør den bidra til lavere drivstoffpriser og ikke omvendt. Men jeg regner ikke med at SV er spesielt enig i dette.

Det er rekordnivå for strømpriser mange steder i landet. Dette skjer samtidig som det offentlige får ekstra store inntekter fra krafteksport og avgifter. Dersom regjeringen virkelig er opptatt av vanlige folks hverdag, må den prioritere lavere avgifter fremfor å gjøre staten enda rikere på høye strømpriser. Endringer i bostøtten blir for smalt, og derfor har Fremskrittspartiet fremmet forslag om å fjerne elavgift og merverdiavgift på strøm til norske husholdninger ut året. Det vil bety mye for alle som sliter med høye strømavgifter.

Vanlige folk har ikke nødvendigvis råd til ny elbil, og i tillegg er ikke batteridrift en praktisk løsning for alle. Regjeringen vil innføre delvis elbilmoms, men vil samtidig at elbilens konkurransefortrinn skal opprettholdes. Da frykter jeg at dette vil innebære enda høyere engangsavgift på konvensjonelle biler. Det vil igjen ramme mest dem som har de laveste inntektene, og innskrenke folks valgmuligheter.

Regjeringsplattformen er heller ikke helt fri for litt slitne ideologiske kjepphester som skal piskes til blods. Regjeringens varslede kamp mot private initiativ og tjenesteytere viser nettopp dette, særlig innen velferdsom-

rådet. Skal ikke lenger tjenesten vurderes basert på objektive kriterier som kvalitet, pris og hvor fornøyde brukerne er? Så lenge selskapsformen får plass i kjeppheshens sal, er det underordnet om tjenesten blir både dyre og dårligere. Det viktigste er at det skjer i offentlig regi. Akkompagnert av en nærings- og industripolitikk Norge ikke har sett maken til siden 1960-tallet, skal private initiativ nå i stadig større grad måtte vike for en mer aktiv stat. Enkeltmennesket skal fratas insentiv til å realisere sin kreativitet og skaperkraft gjennom at det skal bli mindre lønnsomt å skape nye produkter og utvikle nye tjenester i privat sektor. Nå kan det virke som om det er vanlige politikeres tur til å vedta næringsutviklingen i dette landet, og ikke vanlige folk og markedet. Det vil utfordre fremtidens velferd.

La meg f.eks. vise til barnehagesektoren. Er det én sektor som gjennom de siste 18 årene til gagns har bevist det offentliges manglende evne til alene å kunne levere et godt og mangfoldig tilbud på velferdsområdet, er det nettopp barnehagesektoren. Det må vi hylle og ikke strupe. Private tilbud som et supplement til det offentlige er et gode og ikke et problem.

Kari Henriksen (A) [19:41:11]: I årets valg viste velgerne tydelig at de ønsket et politisk skifte. De ønsket ikke lenger den borgerlige urettferdige politikken vi har hatt i åtte år. De ønsket en politikk for helt vanlige folk over hele landet. Vår politikk er klar. Vi vil skape trygghet i og for arbeid, sikre en rettferdig klimapolitikk, styrke velferdstjenestene, minske forskjellene og gi barn og familier med dårlig råd mer å rutte med.

Digitalisering, klimaendringer og politiske konflikter preger store deler av verden i dag. Mange mennesker opplever utrygghet og uforutsigbarhet. Klima, politisk ustabilitet og forfølgelse fører til at mennesker legger ut på flukt, og at barn sulter. Pandemien har vist at mennesker utsatt for alvorlig sykdom trenger sterkere fellesskap i og mellom land. Og pandemien er som et forstørrelsesglass på de forskjellene som finnes, her hjemme og i verden for øvrig. Det vil denne regjeringa gjøre noe med. Nasjonalt og internasjonalt skal vi jobbe for å få flere i arbeid, en rettferdig økonomisk politikk, gode og velfungerende velferdstjenester og en klimapolitikk som mange slutter opp.

Det er nødvendig med en politikk som samler og bygger bro. I Norge og i andre land opplever vi splittelse mellom folk og grupper, at falske nyheter og konspirasjonsteorier har fått plass i politiske partier og regjeringer. Ultranasjonalisme og antiglobalisme har fått rotfeste. Ofte henger denne politikken sammen med en annen skille- og ekskluderingspolitikk, nemlig en politikk som ekskluderer muslimer, jøder, kvinner, LHBTI-per-

soner, flyktninger og funksjonshemmede. Norge skal være en tydelig stemme mot en slik politikk.

Vår utenrikspolitikk skal bygge på rettferdighet, demokrati og likestilling. La meg starte hjemme, i nord. Det nordiske samarbeidet og nordområdepolitikken skal gjenreises. Folk-til-folk-samarbeidet gjennom Barentssamarbeidet og det arktiske samarbeidet skal styrkes. Det er å sikre Norges interesser i nord og er både framtidsrettet og helt nødvendig.

Kvinnens situasjon er blitt verre flere steder i verden både på grunn av en framvoksende konservativ politikk i mange land og som en følge av pandemien. Konservativ politikk truer kvinners selvstendighet. De gjøres sårbare på grunn av urettferdig, diskriminerende og undertrykkende politikk. Avgjørelser i spørsmål om kvinners liv og situasjon blir innskrenket. Retten til abort, til selv å ha ansvar for familieplanlegging og prevensjon, og retten til å bli økonomisk selvstendig trues. Kvinner er spesielt rammet av negative konsekvenser på grunn av nedstengninger og bevegelsesrestriksjoner. Vold mot kvinner har økt, og deres økonomiske selvstendighet er satt mange år tilbake. Det er skremmende. Kvinner i alle land er fullt ut i stand til å ta avgjørelser om og i eget liv. Jeg er glad for at Hurdalsplattformen så tydelig slår fast at kvinners rettigheter skal styrkes, ikke bare hjemme, men også i utenrikspolitikken.

Hurdalsplattformen slår også fast at vår utviklingspolitikk skal forankres i FNs bærekraftsmål. Vi vil bruke 1 pst. av brutto nasjonalinntekten til å nå målene om sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Treparsatsarbeidet ligger til grunn for vår internasjonale handelspolitikk. Vi vil sikre grunnleggende standarder i handelsavtaler og basere det på ILOs kjernekonvensjoner.

Representanten Erna Solberg uttrykker skuffelse over vårt engasjement for havrommet. Jeg tror hun har glemt vår nåværende statsministers erklæring på Arbeiderpartiets landsmøte:

«Det neste store internasjonale initiativet Norge skal ta, handler om hav.»

Nå er havrommet på den internasjonale agendaen. Blant annet var det tema på møtet i G7-gruppa, et møte der Erna Solberg deltok.

Vi skal bygge tillit og demokrati og vise solidaritet i vår internasjonale politikk. Jeg inviterer Erna Solberg og resten av Stortinget til brede løsninger om vår utenriks- og forsvarspolitikk.

Nikolai Astrup (H) [19:46:27]: Vi har bare én klode, og den er ikke bare en arv fra våre forfedre, men også et lån fra våre barn. I dette ligger det en forpliktelse og et ansvar. Det er nå vi må redusere utslippene og bremse de farlige klimaendringene. Det er nå vi kan bidra til so-

sial, økonomisk og miljømessig bærekraft i verden. Det er nå vi må handle.

Norge har et godt utgangspunkt. Utslippene er på vei ned. Vi har verdensledende teknologimiljøer, kanskje verdens beste fagarbeidere, omstillingsdyktige og innovative bedrifter, høy tillit og relativt små forskjeller, og vi har kapital. Det vil komme godt med. Vi skal gjen- nom en enorm omstilling som samfunn frem mot 2030 og 2050. Spiller vi kortene våre rett, blir det ikke slutten på noe godt, det blir starten på noe bedre. Norge må utnytte de naturgitte fordelene vi har, bygge ut mer forny- bar energi til havs, legge til rette for oppgradering av eksisterende vannkraftverk og skånsomme utbygginger av vernede vassdrag der det er forenlig med verneverdiene, og vi må fortsette utbyggingen av transmisjonsnettet i Norge, slik at kraften kommer frem til dem som trenger den, til en akseptabel pris for både vanlige folk, industri og næringsliv.

Vi må bruke kompetansen vi har i offshore- og ship- pingnæringene, aktivt i det grønne skiftet og bidra til å utvikle kostnadseffektive løsninger som også resten av verden kan ta i bruk. Vi har industriell kompetanse og naturgitte forutsetninger for å håndtere store nye satsin- ger, og mye er på gang allerede: Det er fem store batteri- fabrikker under planlegging i Norge. Verdens største fly- tende havvindmøllepark er under bygging. Nord-Euro- pas største biogassanlegg ligger på Skogn. I ombruk, gjenbruk og resirkulering ligger det et stort potensial for nye løsninger, bedrifter og arbeidsplasser, og hydrogen er et annet strategisk satsingsområde som har fått med- vind under Solberg-regjeringen, og hvor grunnlaget er lagt for en blå og grønn fremtid.

Skal vi lykkes med å omsette grønne teknologier til lønnsomme arbeidsplasser, må staten ta en aktiv, men ikke aktivistisk rolle. Enova, Innovasjon Norge og Nysnø er viktige virkemidler. Men vi må også føre en nærings- politikk som gjør det attraktivt å satse i og fra Norge. Det vi ikke trenger nå, er mer skatt og en stat som plukker morgensdagens vinnere.

OECD har anslått at det innen 2030 må investeres 4 200 mrd. dollar i utviklingsland alene hvis verden skal innfri bærekraftsmålene og 2030-agendaen. Det sier noe om hvilke enorme muligheter Norge og norske be- drifter har til å utvikle teknologi og miljøtiltak som ikke bare reduserer vårt eget fotavtrykk i verden, men som bidrar til utvikling og utslippsreduksjoner globalt, og det må være målet. Vi skal kutte utslippene, ikke utvik- lingen, både her hjemme og globalt. Hvis vi skal lykkes med det, må vi ta markedet i bruk i miljøets tjeneste. Markedet er som kjent en elendig herre, men kanskje den mest effektive tjeneren vi har. Vi må sørge for at det lønner seg å være miljøvennlig, og at det koster å foru-

rense, og det må gjelde alle næringer og både vanlige og uvanlige mennesker.

Når det grønne valget gir sorte tall på bunnlinjen, starter en snøball å rulle som ikke lar seg stanse. Et godt og inspirerende eksempel er fra den stolte kullstaten Kentucky. Der har de et kullmuseum, og det museet får energi fra solceller. Da sjefen for museet ble spurt om ikke dette var et paradoks, svarte han bekreftende og la til: Men det var det som var billigst.

Det blir ikke enkelt å nå klimamålene globalt, og det blir heller ikke enkelt å nå dem i Norge. Jeg er glad for at regjeringen følger opp den forrige regjeringens ambisiø- se mål for klimakutt til 2030, og at samarbeid med EU og årlige utslippsbudsjetter frem mot 2030 ligger fast. Det er imidlertid grunn til å bekymre seg for at Hurdalsplatt- formen er tydeligere på hvilke unntak fra klimatiltak som skal innføres, som f.eks. i CO₂-avgiften, enn på hvil- ke nye tiltak som skal innføres for å nå målene. Er det én ting som er helt sikker, så er det at alle de aktørene som skal gjennomføre det grønne skiftet de neste årene, trenger forutsigbarhet, forutsigbarhet for hvilke ram- mevilkår som vil gjelde. Det er bare ni år til 2030, og det tar tid å innføre nye klimatiltak. Det tar f.eks. mange år å realisere fullskala havvindproduksjon, men fremtiden nekter å vente. Derfor haster det at regjeringen fremmer sin nye, varslede klimaplan. Høyre fremmer i dag forslag om at regjeringen må komme tilbake med planen innen utgangen av februar, og håper på bred støtte i Stortinget til dette.

Om knappe to uker møter verdens land til det 26. klimatoppmøtet i Glasgow. Det omtales som det viktig- ste møtet siden Paris i 2015. Norge skal og må være en pådriver i det globale klimaarbeidet. Solberg-regjerin- gen fremmet en rekke norske posisjoner i sitt forslag til statsbudsjett for 2022, bl.a. en dobling av Norges klima- bistand innen 2025, en kraftig opptrapping av midler til klimatilpasning og et klimainvesteringsfond på 10 mrd. kr som skal bidra til investeringer i fornybar energi i utviklingsland. Det er helt uklart om regjeringen videre- fører Solberg-regjeringens posisjoner. Jeg legger til grunn at klima- og miljøministeren forankrer de posi- sjonene regjeringen har tenkt å fremme i Glasgow, på egnen måte i Stortinget.

Lene Vågslid (A) [19:51:34]: Hurdalsplattforma vi- ser ei klar, ny retning for landet. Ei hovudsak for Arbeid- darparti–Senterparti-regjeringa som ein høyrer i debat- ten i dag, er å nedkjempe aukande ulikskap i samfunnet – det å gje folk tilbake att makt over eigen kvardag. Det er ei kjensgjerning og eit problem at staten har trekt seg tilbake dei siste åtte åra under Høgres styre. Det er ei kjensgjerning at den avgåtte regjeringa har ført ein poli- tikk som aukar forskjellane mellom folk, både økono-

misk og geografisk. Det finst ingen tvil: Distriktspolitikken må forsterkast og fornyast. Den politikken regjeringa fører, og som så mange tydeleg snakkar om i dag, vil føre til optimisme og framtidstru over heile landet.

Landet vårt er både stort og langt, og me må utnytte dei moglegheitene som er i Noreg. I Nord-Noreg f.eks. må me ha ein kraftigare politikk for å snu befolkningsnedgang til vekst. Regjeringa har store ambisjonar for nye program der ein skal prøve ut nye tiltak i distriktspolitikken som særleg vil vere viktige for landsdelen i nord. Me treng ein kraftfull distriktspolitikk som peikar framover, og det ser me i Hurdalserklæringa. Det er frykteleg gamaldags at ein i dag må setje seg i bilen og køyre timevis for å ordne enkle ting, tenester som ein anten bør kunne løyse digitalt, eller som ein bør kunne ordne gjennom lokale nærtastesenter og servicetorg, som regjeringa har i si erklæring.

Arbeidarpartiet er eit parti for både by og land. Det ser me av plattformen. Her er det òg viktig å trekkje fram at me må forsterke områdesatsingane i dei store byane og jamne ut levekårsutfordringane.

Det er store ambisjonar for kommunesektoren. Politikken til Arbeidarparti–Senterparti-regjeringa skal bidra til betre kvalitet på velferd, omsorg og skule – for lærarane, sjukepleiarane, helsefagarbeidarane og alle dei som arbeider i kommunal sektor, som er fyrstelinje i velferdstenestene våre. Samtidig har dei ei veldig viktig rolle i omstillinga til lågutsleppssamfunnet og når det gjeld sosial bustadbygging. Då må me styrkje verktøykassa til kommunane og leggje til rette for nye løysingar, slik plattformen tydeleg peikar på.

Mudassar Kapur frå Høgre, som eg truleg skal diskutere mykje med i tida framover, kan kanskje ikkje ha lese plattformen med dei mest positive brillene på, for eit av dei viktigaste prosjekta til denne regjeringa er tillitsreforma. I heile førre stortingsperiode arbeidde me i Arbeidarpartiet – ganske nitid, over fleire år – med å leggje vegen mot tillitsreforma. No skal me saman med partane i arbeidslivet gjennomføre henne. Reforma skal gje tilliten, tida og makta tilbake att til dei som utgjer fyrstelinja, og som er rygggrad i velferdsstaten, som lærarane, sjukepleiarane, politibetjentane og fastlegane. Me må fjerne unødvendige, detaljerte og rigide krav og målstyring som tek tida vekk frå det samfunnsoppdraget som dei i fyrstelinja faktisk har. Mange tilsette i velferdstenestene våre brukar meir tid på papirarbeid, kontrollrutinar og på å rapportere på same informasjon fleire gonger. Mange blir målte på såkalla indikatorar som ikkje fangar opp det som verkeleg tel for kvaliteten på tenesta. Eit eksempel: Tilsette i barne- og ungdomspsykiatrien fortel at dei brukar så mykje som ein fjerdedel av tida på å kode og registrere og ikkje på å behandle.

Det kan ikkje fortsetje, og der viser Arbeidarpartiet og Senterpartiet tydeleg retning i plattformen.

Arbeidet med tillitsreforma må i gang no, og det blir eit av dei viktigaste prosjekta for fornying av offentleg sektor og for betre tenester for folk.

Erling Sande (Sp) [19:56:17]: Noreg er eit litt annleis land. Det kan kanskje dei fleste land seie om seg sjølv, men det som er litt spesielt med vårt land, er at vi har teke heile landet i bruk. Det er busetnad og verdiskaping og aktivitet i byar, i tettstadar og i bygder rundt om i heile landet vårt.

Ein grunnleggjande føresetnad for dette, og ein grunn til det, er at vi har eit finmaska transportnett over heile landet, eit vegnett for biltransporten, ferjer, hurtigbåstrekingar, jernbaneskjener, flytrafikk, trikkar og bussar og eit stadig betre digitalt kommunikasjonsnett. Vi har bygd ut effektive transportsystem i dei største byane våre, men vi har òg eit tilbod til dei som bur ytst, både fordi folk i heile landet skal vere kopla på og vere ein del av fellesskapet vårt, og òg fordi verdiskapinga ikkje naudvendigvis speglar folketalet. Mange stadar i landet vårt har stor verdiskaping trass lågt folketal. Transportsystemet bind landet i hop. Det er ein uunnverleg del av kvardagen for folk og næringsliv, og for Senterpartiet er vidareutvikling av denne infrastrukturen ei viktig prioritering. Transportsystemet i framtida skal vere sikrare, det skal vere meir effektivt, og det skal vere meir miljøvenleg.

Den nye regjeringserklæringa markerer eit taktiskifte på fleire område i samferdselspolitikken. Endringane betyr noko for kvardagen til folk og næringsliv. Reduserte flyprisar på kortbanenettet er viktig for bedriftseigarane på Helgelandskysten og for studenten i Volda. Reduserte ferjeprisar betyr noko for næringslivet langs Mørkysten og pendlarane i fjordbygdene. Gratis ferje til dei samfunna som ikkje har noko anna alternativ, sikrar ei moglegheit for å både bu og skape verdiar på øyer og i samfunn langs heile kysten vår. Ei satsing på kollektivprosjekt i og rundt dei store byane våre betrar kvardagen til storbybefolkninga. Det er ein transportpolitikk for heile landet.

Regjeringa varslar òg at tilgangen til høghastighetsinternett skal vere ein rett på lik linje med straum, og at alle husstandar der det bur folk, skal ha høghastighetsbreiband innan 2025. Punktet er utruleg viktig. Alle skal kunne vere med på den digitale utviklinga. Det opnar for moglegheiter til at folk kan velje friare kvar i landet vårt dei vil busette seg, at fleire arbeidsplassar kan spreidast rundt utover landet, at nye arbeidsplassar kan skapast og eksisterande arbeidsplassar tryggjast rundt om i heile landet vårt.

Om ikkje opposisjonen lét seg begeistre, trur eg i alle fall at ganske mange av innbyggjarane og næringslivet rundt om i landet vårt blir begeistra.

Ein valkamp gjev mange høve til møte med menneske. Eit som sette spor, var då eg møtte småbarnsforeldre i Oldedalen som sende ungane sine langs ein rasfarleg skuleveg. Dei fortalde: Verst er det når vi som foreldre ser ut av vindauget og spør kvarandre om vi tør sende ungane på skulebussen i dag. Arbeidet med å sikre rasutsette vegar er svært viktig. Eg er veldig glad for at regjeringa har varsla ein gjennomføringsplan for å sikre dei mest skredutsette vegane våre.

Sist, men ikkje minst: Transportsystemet vårt må òg bli meir klimavenleg. Fleire ladepunkt, meir landstraum i hamnene, satsing på bioenergi i transportsektoren, infrastruktur for klimavenleg tungtrafikk, utvikling av hydrogenløysingar for sjøtransporten – det er viktige tiltak for å redusere utsleppa frå transportsektoren vår.

Det blir hevda frå opposisjonen at regjeringserklæringa ikkje skapar begeistring. Ja, eg får seie som vi av og til seier oppe i Nordfjord: Skal vi vedde?

Statsråd Espen Barth Eide [20:00:51]: Siden det er første gang jeg tar ordet som nyslått klima- og miljøminister, har jeg lyst til å begynne med å si at jeg ser fram til godt samarbeid med Stortinget om det vi i Hurdalsplattformen slår fast er vår tids viktigste utfordring. Det er en enorm oppgave, det er en krevende oppgave, og det er en spennende oppgave, for den skal jo kombineres med at vi skal skape gode, fine liv i hele landet, der alle skal med, på en måte som gjør at vi kommer ut av den omstillingen vi nå skal gjennom, på en måte vi kan være stolt av. Det betyr at klimapolitikken må levere kuttene som skal til i både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor, og vi har altså veldig tydelige mål for det i erklæringen. Det betyr at klimapolitikken må skape nye grønne arbeidsplasser over hele landet, og det betyr at det er et imperativ, også for klimapolitikken selv, at den framstår som rettferdig både geografisk og sosialt, for har vi ikke med oss folk, lykkes vi ikke i denne store generasjonsutfordringen som det har falt på oss i vår tid å svare på.

Så er jeg veldig stolt av at vi er svært tydelige på at vi ikke bare skal sette mål, men vi skal også planlegge for hvordan vi når dem, sektor for sektor, år for år, med tydelige klimautslippsbudsjetter. Ja, vi har sagt intet mindre enn at klimautslippsbudsjettet, eller karbonbudsjettet, skal være like styrende for økonomien som pengebudsjettet, så framtidige budsjettkonferanser blir rett og slett også framtidige karbonbudsjettkonferanser, der vi disponerer de utslippene vi har igjen.

Vi skal gjøre dette på en måte som bygger nye næringer. Jeg ser veldig fram til det brede samarbeidet på

tvers av hele regjeringen og alle samfunnssektorer, med næringslivet, med samferdsel, med fisk og landbruk, med energiforsyning – i det hele tatt med alle samfunnsområder – for å bygge klimapartnerskap, solide avtaler mellom staten og de ulike næringene og de ulike samfunnssektorene om hvordan disse målene nås, hva sektoren kan bidra med selv, hva staten må bidra med, og hva som er de overordnede føringene, og hvordan vi når dem.

Representanten Astrup spurte om det kommende klimatoppmøtet i Glasgow. Jeg kommer gjerne tilbake med mer detaljer om det, men jeg har lyst til å si kort at vi kommer til å støtte opp om de ambisiøse ambisjonene som det britiske formannskapet, støttet av EU, USA og en rekke andre ledende land, har, nemlig å holde 1,5-gradersmålet innen rekkevidde. Det er mer enn bare ord, og det er mer enn et tall, for vi har de siste årene lært om den enorme forskjellen på utfall dersom vi lander på 1,5 grader eller nær det, versus at vi går over 2 graders oppvarming. Det er en enorm forskjell, og det er viktig å holde ved like muligheten for å nå 1,5-gradersmålet, altså å stoppe oppvarmingen innen 1,5 grader. Det blir en viktig leveranse fra dette møtet: å ta grep for å lykkes med det.

Så er vi nødt til å bidra til å styrke klimafinansiering og bidra til at de landene som trenger hjelp, både til å forebygge klimakrisen og til å tilpasse seg de klimændringene som uansett kommer, får det. For det tredje er det et knippe med viktige spørsmål som hahandler om å gjøre ferdig de regelbøkene, de normene og prinsippene som skal styre klimapolitikken fra nå av, i en enda viktigere fase enn den vi har hatt til nå. Det blir i sannhet et svært viktig møte.

Så har jeg lyst til å minne om at vi ikke bare har en klimakrise, vi har også en naturkrise. Naturkrisen og klimakrisen henger nøye sammen, de påvirker hverandre negativt, men de må også forstås som to forskjellige ting.

Vi må i tillegg til å få ned utslippene og gå over til en mer fornybar økonomi sørge for at vi går over i en mer sirkulær økonomi, at vi slutter med bruk-og-kast og lærer oss å bruke ressursene om igjen. Det er også arbeidsplassskapende. Det er faktisk slik at det er masse god økonomi i å gjøre økonomien mer sirkulær, mer bærekraftig. Ikke bare vil den vare lenger, men det skaper jobber i hele landet.

Dette er en fantastisk stor og viktig agenda, og jeg håper på et veldig godt samarbeid om dette. Det kommer til å være ulike syn på hvor mye markedet løser alene, hvor mye staten skal bidra med, og hvordan det samspillet skal framstå, men jeg håper vi kan bli enige om at spørsmålet ikke lenger er om vi skal nå klimamålene, men hvordan vi raskest, mest effektivt og på en mest rettferdig måte kommer nettopp dit.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [20:06:00]: La meg først få lov til å gratulere statsråden med ny jobb. Dette kommer til å bli en krevende og viktig oppgave, og jeg håper du får dine statsrådskollegaer med deg på den store omstillingen som vi som samfunn nå virkelig skal gjennom frem mot 2030.

Jeg stilte i mitt innlegg et spørsmål til statsråden om statsråden kom til å opprettholde de posisjonene som Solberg-regjeringen har fremmet mot Glasgow, nemlig å doble klimabistanden frem mot 2025, opprette et klimainvesteringsfond på 10 mrd. kr og øke midlene til klimatilpasning, for å nevne noe. Statsråden representerer jo en mindretallsregjering, og han skal reise til Glasgow før tilleggsproposisjonen fra regjeringen kommer, så det er viktig at vi i Stortinget får vite hvilke posisjoner statsråden reiser til Glasgow med, helt konkret.

Statsråd Espen Barth Eide [20:06:48]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg vil også si at jeg ser fram til godt samarbeid om disse spørsmålene i årene som kommer. Som jeg nevnte i mitt innlegg, er bidrag til klimafinansiering en helt sentral del av Glasgow og vil selvfølgelig også være viktig for oss. Det går bl.a. på støtte til det å møte klimaendringene, altså f.eks. å komme i gang med mer fornybar energi. Der har vi i Hurdalsplattformen lagt særlig stor vekt på at det skal være en hovedsatsing i utviklingspolitikken, og også i andre støtteordninger, og tilsvarende i forhold til klimatilpasning.

Når det gjelder de nøyaktige posisjonene, har vi altså sittet i stolen i fem dager. Vi jobber med dem, og jeg tar utfordringen om at vi skal komme tilbake til Stortinget med detaljer rundt det. Men de spørsmålene som representanten Astrup nevner, er jo nettopp noen av de mest sentrale spørsmålene for dette møtet.

Nikolai Astrup (H) [20:07:44]: Takk for svaret. Jeg ser frem til videre oppfølging fra statsrådens side og ønsker ham selvfølgelig lykke til i Glasgow.

Så er jo Hurdalsplattformen klar på hvilke mål som gjelder for hvor mye vi skal kutte utslippene, og det er positivt. Samtidig er plattformen veldig tydelig på hvilke unntak man skal ha fra klimatiltak også, men mindre klar på hvilke nye tiltak som skal innføres for å nå de målene som vi i og for seg er enige om er ambisiøse og gode. Så spørsmålet er egentlig: Hvilke konkrete tiltak ser statsråden for seg skal innføres for å forsterke klimaplanen og bidra til at vi når målene innen 2030? Kan han nevne to–tre gode eksempler som bidrar til betydelige utslippsreduksjoner?

Statsråd Espen Barth Eide [20:08:34]: Jeg kan nevne svært mange. Et viktig hovedprinsipp er at foruren-

ser skal betale, og at det må bli dyrere å slippe ut CO₂. Derfor ønsker vi å øke CO₂-prisen fram mot 2030 opp til 2 000 kr, i likhet med den klimaplanen vi behandlet, og som det var en bred debatt om her i vår. Men så sier vi i tillegg at det skal ikke bare bli dyrere å forurense, det skal også bli lettere å la være, og storsamfunnet må bidra betydelig mer enn det den forrige regjeringen la opp til, og gjøre de valgene reelt mulig. For eksempel vil en forsert utbygging av lavinfrastruktur over hele landet gjøre det lettere for folk å gjøre de grønne valgene som i praksis bidrar til at utslippene går ned. I det arbeidet vi nå kommer til å gjøre med klimapartnerskap for ulike næringer, skal vi f.eks. se på hvordan vi kan forsure avkarboniseringen av den industrien vi allerede har. Her er det veldig spennende planer i norsk prosessindustri som vi ønsker å støtte opp om, og da snakker vi om utslippskutt som tilsvarer ganske mange tusen år med kjøttfri mandag på sykehjemmet, altså utslippskutt som virkelig monner.

Nikolai Astrup (H) [20:09:41]: La meg da stille spørsmål om et annet viktig klimatiltak, nemlig forbud mot nydyrking av myr – det er et tiltak som kan spare oss for nesten en halv million tonn frem mot 2030. Er det et aktuelt tiltak å vurdere i den nye, forsterkede klimaplanen, som regjeringen kommer med forhåpentligvis innen utgangen av februar 2022?

Statsråd Espen Barth Eide [20:10:02]: Vi understreker jo at det er svært viktig også å utnytte naturens egen evne til å lagre karbon, og myr, våtmark, skog osv. er en svært sentral del av det. Det gir rett og slett liten mening å bygge karbonfangstanlegg hvis man samtidig undergraver naturens egen evne til å vinne karbon. Derfor er jeg veldig glad for at vi fikk til et flertall her i vår som tydeliggjorde at man ikke kan gi en serie unntak uten at det inngår i en helhetlig plan som tar høyde for bl.a. både naturverdier og karbonbinding. Vi skal altså utnytte naturens naturlige evne til karbonlagring, og vi skal sette egne mål for hvordan den kan øke, i tillegg til de målene vi setter på utslippskutt. For vi må både kutte utslipp av klimagasser og styrke naturens evne til selv å binde karbon.

Frank Edvard Sve (FrP) [20:11:06]: Eg vil òg nytte høvet til å gratulere Barth Eide med statsrådsposten. Vi skal samarbeide godt på saksfeltet.

Vi har ei stor utfordring i Noreg. Vi ønskjer eit levande lokalsamfunn og landbruk i heile landet, men det er ikkje foreineleg med den problemstillinga vi har spesielt når det kjem til ulv og rovdyrproblematikken i beiteprioriterte område. Eg har sjølv sete i rovviltneimder, og det er eit stort problem. Spørsmålet er rett og slett: Har den nye regjeringa tenkt å sørgje for at rovviltneim-

ndene klarer å handtere rovdyrspørsmålet, slik at det ikke er verken ulv eller andre rovdyr i dei beiteprioriterte områda i landet?

Statsråd Espen Barth Eide [20:11:54]: Svaret på det er ja. Det er i hvert fall vår ambisjon at vi skal sørge for å ha en veldig tydelig forvaltning av det rovviltforliket som Stortinget har gått inn for, og at det skal være raske og effektive prosesser når bestanden overskrider det, men selvfølgelig innenfor rammen av naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Det mener vi det er rom for. Det vil vi bidra til gjennom både forvaltningsvedtak og på andre måter, med nettopp det formålet, når det gjelder særlig beiteprioriterte områder. Jeg mener at dette i mange år kunne vært håndtert med en mer nennsom hånd med tanke på å redusere konfliktnivået. Selv om det er et lønnlig håp, håper jeg å kunne bidra til et lavere konfliktnivå rundt dette, og da er det viktig at det også er respekt for det som Stortinget faktisk har vedtatt når det gjelder f.eks. bestandsmål, og at de skal følges.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [20:12:55]: Eg må også nytte høvet til å gratulere med ei veldig viktig oppgave. «Klima- og miljøvernminister» – endeleg er «vern»-ordet kome inn igjen i tittelen. For det er ikkje tvil om at også vern er viktig i vår tid, ikkje minst når havrommet skal bli nytta. Den siste tida har eg møtt ei rekkje representantar for fiskerinæringa og havforskarar som er skikkeleg bekymra over at dei siste utlysningssområda for olje- og gassleitingfelt, TFO-område, er lagde til område som Havforskningsinstituttet no seier er særleg verdifulle og sårbare område – midt i dei mest tradisjonsrike og viktigaste fiskefeltene vest for Mørebankane, Aktivneset og Eggakanten.

Vil statsråden, som klima- og miljøvernminister, til late at desse feltene blir tildelte no i denne 2021-runden, med den kunnskapen som ligg der? Kva slags føre-var-prinsipp og kunnskap vil han krevje for at ein skal ta dei avgjerdene?

Statsråd Espen Barth Eide [20:14:04]: Jeg mener at vi i norsk forvaltning har høy standard for gode miljøvurderinger, og at det er noe som blir praktisert og skal praktiseres. Jeg kommer ikke her og nå til å gå inn på kommende enkeltvedtak, men at dette er viktig, skal det ikke være noen tvil om.

Så har jeg lyst til å si – som en litt generell kommentar – at det er ikke alltid slik at vern, i betydningen «ingen bruk», er den beste måten å ta vare på naturen. Noen ganger er visse former for bærekraftig bruk vel så fornuftig. Vi kommer til å legge vekt på å forvalte naturen på en bærekraftig måte. Noen ganger betyr det å verne spesielle områder, men først og fremst er det at selve forvaltningen

skal skje bærekraftig. Det har jeg tenkt å bidra til, slik at vi tar vare på natur og bidrar til å opprettholde naturens evne til å yte naturtjenester til oss alle. Men vi skal også høste av den, utnytte den og skape arbeidsplasser knyttet til en langsiktig forvaltning av naturen i Norge.

Ola Elvestuen (V) [20:15:16]: Jeg vil også begynne med å gratulere med posisjonen som klima- og miljøminister, med ansvaret for den viktigste og største oppgaven vi står overfor: en natur- og klimakrise. Jeg betviler ikke statsrådens forståelse av alvoret i den situasjonen som vi er i, men når vi leser plattformen, er det overordnet sett ambisjoner på klimaområdet, samtidig som mange av tiltakene som Stortinget allerede har vedtatt, svekkes:

- Kravet om at det bare skal selges nullutslippskjøretøy i 2025, er blitt til «fossilfrie kjøretøy».
- Den tidligere omtalen av varebiler og tungtransport er blitt borte.
- Når det gjelder målet om 50 pst. reduksjon innenfor transport, står det nå bare at man vil redusere utslipp innenfor transport.

Og jeg kan gå videre: Innenfor naturfeltet er det sånn at skogvernet svekkes, bestandsmålene for rovdyr svekkes.

Da blir mitt spørsmål: Risikerer vi nå at selv om statsråden ser det store bildet, så kommer man til Stortinget med saker som svekker allerede vedtatt politikk?

Statsråd Espen Barth Eide [20:16:28]: Som jeg sa i et tidligere svar: Når det gjelder bestandsmål, skal de utredes, og vi kommer tilbake til hva det betyr. Men når det gjelder forvaltningen av de bestandsmål som vi allerede har, sier jeg at det skal være en tydelig og håndfast forvaltning, i tråd med nettopp det forliket som Stortinget har inngått, og som setter begrensninger på antallet rovdyr i Norge. Jeg bare gjentar det også her.

I denne sammenhengen vil jeg også si at svaret er ikke alltid ordet «vern». Det er faktisk viktig at vi også ser på hvordan vi forvalter. Bærekraftig forvaltning er mulig, og det kommer til å være et bærende prinsipp i det arbeidet vi gjør. Vi skal styrke naturens evne til å yte naturtjenester til oss, men det kommer vi til å gjøre på kan-skje andre måter enn det som tidligere har vært gjort, og vi ser på hva helheten i det skal være.

Jeg mener at vi ikke bare har tydelige ambisjoner, men vi har også sagt at vi skal både ha et naturbudsjett og utrede naturrisiko, noe vi også foreslo da vi var i opposisjon, og som bl.a. Venstre stemte imot. Det tror jeg vil hjelpe oss til å sette en pris på naturen, pris i betydningen kostnad.

Ola Elvestuen (V) [20:17:38]: Samtidig skal vi ha en internasjonal avtale om natur. Den forrige regjeringen

plasserte Norge i høyambisjonskoalisjonen, som snakker om 30 pst. vern innen 2030. Det må ligge et reelt vern i dette.

Men når vi ser på situasjonen i Norge: Både i 2013, i den avtalen som ble inngått den gang, og i de to forrige regjeringsplattformene til den forrige regjeringen, står det helt tydelig at naturmangfoldloven skal ligge fast. Det er ikke omtalt i plattformen nå.

Da blir mitt spørsmål: Vil statsråden stå på at naturmangfoldloven ligger fast, og at man skal følge Bernkonvensjonen, eller risikerer vi nå at det vil komme forslag som svekker naturmangfoldloven?

Statsråd Espen Barth Eide [20:18:25]: Jeg må bare gjenta meg selv: Naturmangfoldloven ligger der og skal selvfølgelig respekteres. Vi har internasjonale avtaler, som Bernkonvensjonen, og så har vi også et rovviltforlik. Vi hadde en egen prosess på dette i forrige periode for å sørge for å samordne og forene målene i naturmangfoldloven med de målene som ligger i forliket. De mener jeg skal ligge fast, men det skal praktiseres tydelig og klart når vi kommer til forvaltningsmessige spørsmål som måtte utfordre dette. Der tror jeg det er et stort rom for å få ned konfliktnivået og få opp forståelsen for det vi kaller den todelte målsettingen, både hos dem som først og fremst er opptatt av rovdirene, og hos dem som er opptatt av å kunne drive beite i beiteprioriterte områder. Jeg mener det er mulig. Jeg vet det er krevende – det tror jeg at tidligere statsråd Elvestuen har prøvd på selv – men jeg mener at det bør gå.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Marianne Sivertsen Næss (A) [20:19:31]: La meg starte med å gratulere oss alle med at vi endelig har fått en regjering som vil ta hele landet i bruk, en regjering som har troen på den nordligste landsdelen, og som med sin nordområdepolitikk vil satse på utdanning og forskning, ressursforvaltning, næring og samferdsel.

Vi har ingen tid å miste for Finnmark og Nord-Norge. Den negative befolkningsutviklingen må snus. En av de største utenrikspolitiske utfordringene er at folk flytter fra nord. Dette er et stort paradoks. I nord har vi jo ressursene som verden både trenger og ønsker, som sjømat, energi, mineraler og opplevelser. I regjeringserklæringen finner vi flere punkter som anerkjenner regionens betydning for nasjonen Norge, men skal vi ta i bruk de enorme mulighetene i landsdelen, må det bo folk her.

For å lykkes med å gjøre nordområdene til sentrum for grønn omstilling må vi ha flere tanker i hodet samtidig. Regjeringserklæringen er tydelig på at vi skal utvikle

petroleumsnæringen og ikke avvikle den. Petroleumsnæringen bidrar i dag med store inntekter, verdiskaping og arbeidsplasser i hele landet. Kompetansen og inntektene fra olje og gass vil være avgjørende når vi skal omskille og få til en overgang til fornybarsamfunnet.

Endelig har vi fått en regjering som stiller opp for og stiller krav til næringsaktørene som høster av våre naturressurser, en regjering som vil stille krav til oljeselskapene om at mer av verdiskapingen skal bli igjen lokalt, og krav om ringvirkninger på land, ikke minst i nord. For å sikre Finnmark samme forutsetning for utvikling av samfunn som i resten av landet vil investeringer i verdiskapende infrastruktur og tilgang på kvalifisert arbeidskraft være avgjørende. 420 kV-linjer fra Skaidi til Varangerbotn og fra Skaidi til Hammerfest er en nødvendighet.

Våre fylkesveier og riksveier skal vedlikeholdes, og strekningene E45 Kløfta fra Kautokeino til Alta og rv. 94, som er innfartsåren til Hammerfest, er overmodne for utbedring.

De ekstraordinære tiltakene vi har hatt lengst nord for å få folk til å flytte til Finnmark og Nord-Troms, skal evalueres og forbedres. Regjeringserklæringen lover flere desentraliserte utdanningstilbud nær der folk bor.

Den nordligste landsdelen er viktig for oss som bor i nord, men den er også helt avgjørende for nasjonens sikkerhet og for våre inntekter til statsbudsjettet. Aldri før har vi hatt en regjeringserklæring som så tydelig legger til rette for å gjøre Nord-Norge til sentrum for nasjonal politikk (presidenten klubber). Endelig ser vi ambisjoner for å utvikle den landsdelen jeg kommer fra. Verdier skal skapes, infrastruktur forbedres og den negative befolkningsutviklingen skal snus, til fordel for hele nasjonen (presidenten klubber).

Presidenten: Og tida må haldast!

Helge Orten (H) [20:22:56]: Jeg legger merke til at flere representanter fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet snakker om aktiv næringspolitikk som om det skulle være noe nytt. Det er det jo ikke. De siste åtte årene er det ført en svært aktiv næringspolitikk, og det har vært en formidabel økning i satsingen på næringsrettet forskning, utvikling og innovasjon. Det har vært helt avgjørende for å støtte opp om den omstillingen store deler av næringslivet vårt har stått i og står i, og for å utvikle ny teknologi som både kan bidra til lavere utslipp og legge til rette for økt konkurransekraft for norsk næringsliv.

Aktiv næringspolitikk handler om å støtte opp om den næringen der vi har særlige forutsetninger for å lykkes, f.eks. innenfor den maritime sektoren, der våre bedrifter er helt i verdenstoppen. Grønt Skipsfartsprogram og krav til lav- og nullutslippsløsninger for ferger

og hurtigbåter er eksempler på hvordan offentlig-privat samarbeid kan bidra til framtidsrettede løsninger som har et stort eksportpotensial, og som bidrar til lønnsomme arbeidsplasser.

Aktiv næringspolitikk var det også da regjeringen Solberg fikk på plass en hydrogenstrategi og en tydelig satsing på teknologiutvikling og infrastruktur. Satsing på offshore havvind og støtte til viktige prosjekter for karbonfangst og -lagring er også områder der det er mulig å skape ny industri og eksportinntekter for Norge, og som bidrar til reduserte utslipp.

Aktiv næringspolitikk handler om å sørge for at bedriftene våre møter færrest mulige hindre for å utføre sin virksomhet. Digitalisering og forenkling av mange funksjoner vil bidra til lavere kostnad og økt konkurransekraft. Den digitale dekningen i Norge har aldri vært bedre, og nå rulles også 5G-nettet ut for fullt. Digital dekning i hele landet er et av våre store konkurransefortrinn og avgjørende for innføring av ny teknologi på mange områder.

Aktiv næringspolitikk er det når vi de siste åtte årene har doblet samferdselsbudsjettet og bygd infrastruktur i hele landet.

Aktiv næringspolitikk handler også om stabilitet og forutsigbarhet i eksportmarkedet. Da nytter det ikke å så tvil om EØS-avtalen, slik f.eks. Senterpartiet og SV gjør.

Aktiv næringspolitikk krever en god skattepolitikk. Når selskapsskatten er redusert til 22 pst. og skatten på arbeidende kapital er betydelig redusert de siste årene, betyr det at det er blitt mer attraktivt å investere i norske arbeidsplasser og norske virksomheter.

Det virker som om Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at aktiv næringspolitikk er lik økt statlig eierskap. Samtidig vil de samme partiene øke skattleggingen av norsk eierskap i norske bedrifter. Det er feil medisin. Aktiv næringspolitikk handler i første rekke om å legge til rette for at det er attraktivt å investere i norske bedrifter og norske arbeidsplasser, og at disse bedriftene kan utvikle seg på en god måte. Da skaper vi lønnsomme arbeidsplasser og legger til rette for innovasjon og utvikling.

Geir Jørgensen (R) [20:25:59]: Først vil jeg få gratulere landet med et nytt storting. Da vi i Rødt startet denne valgkampen, sa vi to ting: Vi skal gi landet et nytt storting og en ny regjering og vi skal etablere oss godt over sperregrensen. Begge deler har vi klart. Dette er godt nytt for landet, og det er spesielt godt nytt for kysten.

I Hurdalsplattformen er det et kapittel om fiskeri og havbruk. Vi i Rødt er veldig glad for at den nye regjeringen tar initiativ til en ny kvotemelding. Vi som har fulgt

med i fiskeripolitikken innenfor og utenfor denne salen, husker hva som skjedde med den forrige. Det ble forsøkt presset fram en kvotemelding like før Riksrevisjonen skulle offentliggjøre sin rapport om hvordan norsk fiskeripolitikk og praksis står i forhold til lovgivning og samfunns mål. Et folkelig opprør – og partiet her klarte å utsette behandlingen av denne meldingen, men likevel ble det presset gjennom en kvotemelding som vi ikke kunne godta. Det er vi glad for i Rødt. Så skal vi sammen med folk langsmed kysten være med og påvirke hva denne meldingen skal inneholde.

Så skal jeg si litt om havbruksdelen i Hurdalsplattformen. Det legges altså opp til vekst i en næring som ikke har klart å ordne opp i de problemene de skaper, selv med dagens volumer. I Rødt har vi gjort et veldig godt valg på kysten. Det er et valgresultat som har kommet fordi folk opplever at de får mindre og mindre å si om sin egen framtid på det stedet de bor. Det er en ensidig satsing på én næring, havbruksnæringen – som har fortrenget våre kystfiskere fra sine tradisjonsrike plasser – som vi vet har store problemer med forurensning, sykdom, lus og den type ting. Vi kan ikke godta umiddelbart at denne næringen skal kunne få vokse med dagens teknologi. Så vi i Rødt kommer til å løfte disse sakene inn på Stortinget sammen med den store folkebevegelsen som nå reiser seg langsmed hele kysten, og som krever en annen teknologi og en annen politikk overfor denne næringen. Vi skal sørge for at det skal bli vanlige kystfolks tur, ikke den vanlige gjengen av oppdrettsmilliarderers tur.

Rune Støstad (A) [20:29:18]: Ny regjering gir nytt håp og tro på framtiden i hele landet. Etter å ha vært ordfører i en gudbrandsdalskommune i seks år med en regjering som har nedprioritert distriktene, har vi nå fått en regjering som vil ta Norge i en ny og mer rettferdig retning. Det er en regjering for vanlige folk – en regjering som setter arbeid, bedre velferd og en mer rettferdig klimapolitikk øverst, og som vil ha en politikk for mer rettferdighet og mindre forskjeller mellom folk og mellom by og bygd.

Begrepet «by og land hand i hand» er godt kjent i denne salen. Mindre kjent er det kanskje at dette tankegodset ble klekket ut på ei hytte midt i Gudbrandsdalen. Byfolk, bygdefolk og hytteeier Einar Gerhardsen brukte mye tid på politikkutvikling på den hytta. Gerhardsen forstod sin tid og sitt folk, akkurat som vår nye statsminister, Jonas Gahr Støre.

Som representant for distriktene er jeg spesielt glad for at vi har fått en regjeringserklæring som så tydelig sier at distriktspolitikken må forsterkes og fornyes. Hurdalsplattformen har en rekke kraftfulle og konkrete tiltak som folk og næringsliv i hele landet vil merke. Trygt

arbeid, bedre velferd og gode liv i hele landet er det aller viktigste. Derfor har plattformen tydelige satsinger på barnehage, skole, helse, bolig, vei og ikke minst at bredbånd skal være en rettighet på lik linje med strøm.

Så må vi ha en stat og kommuner som vil bidra til en mer aktiv næringspolitikk og nye arbeidsplasser der ressursene er, og der næringslivet er i førerretet. Ressursene er der, næringslivet står klart, og vi har fått en regjering som er i gang. Norge har fått en ny regjering med store ambisjoner for hele landet, med en historisk satsing på distriktene, på byene, på viktige næringer og ikke minst på kommunene – der folk bor.

Hurdalsplattformen er solid og offensiv. Det er tydelig politikk og en tydelig retning som svar på vår tids utfordringer – for folk i hele Norge.

Sverre Myrli hadde her overtatt presidentplassen.

Aleksander Stokkebo (H) [20:32:17]: Høyre vil ha et samfunn med små forskjeller, tillit og muligheter for alle. Når vi da vet at den største sosiale forskjellen er mellom dem som har en jobb, og dem som står utenfor, må vår viktigste oppgave være å få flere i jobb.

Først må de nye jobbene skapes. Vi må gjøre det enklere å starte, drive og jobbe i oppstartsbedriftene. Derfor er jeg litt forundret når Arbeiderparti-plattformen er ganske så ribbet for gründerpolitikk. Høyre har i statsbudsjettet foreslått endringer i opsjonsskatten for å gjøre det enklere for oppstartsbedriftene å tiltrekke seg dyktige ansatte og styrke konkurransekraften.

Regjeringens svar i plattformen er at de vil «se på» det. «Se på» – det har vi ikke tid til. Det er ikke stirreleken vi trenger nå. Vi trenger handling. Det blir min første utfordring til den nye næringsministeren, og Høyre er beredt til å være med og ta ansvar for å gjennomføre en mer konkurransedyktig gründerpolitikk i Norge i årene som kommer.

I tillegg til å skape mer må vi inkludere flere i de jobbene vi har. På Høyres vakt tok vi Norge trygt gjennom den største økonomiske krisen siden krigen. Vi fikk fart på Norge, slik at stadig flere nå kommer i jobb. Men fortsatt står altfor mange utenfor, og bak hver arbeidsledige finnes det kompetanse det norske samfunnet trenger. Alle kan, så la oss gi folk sjansen til å blomstre! Vi må sikre et trygt, anstendig og fleksibelt arbeidsliv der alle som vil jobbe, får jobb.

Da er det flere ting vi må gjøre. Vi må for det første fortsette satsingen på inkluderingsdugnaden, der minst 5 pst. av alle nyansatte i staten er folk med hull i cv-en. Vi må prioritere flere varig tilrettelagte arbeidsplasser, som det ble om lag 3 000 flere av på Høyres vakt, sånn at de som ikke er klare for det ordinære arbeidslivet, fremdeles kan få en god jobb å gå til. Så må vi sørge for at ingen

går ut på dato, og vi må ha flere desentraliserte utdanningstilbud, slik at det blir lettere å kombinere jobb og utdanning.

På Høyres vakt ble det skapt mer og inkludert flere. Vi ser fram til et konstruktivt samarbeid i Stortinget for å ta vare på det Norge vi alle er så glad i – med små forskjeller, tillit og muligheter for alle.

Terje Sørvik (A) [20:35:22]: De siste åtte årene har gitt store strukturendringer innenfor en rekke samfunnsområder. Sentraliseringskreftene har fått råde, med mantraet større, sterkere og mer robust.

Hvordan skal vi som ønsker utvikling i hele Norge, endre på dette nå etter regjeringsskiftet? Jo, vi skal satse på det vi er sterke på, og utløse mer av næringsmulighetene som ligger i naturgrunnlaget vårt, enten det er jord- og skogbruk, fiskeri, havbruk, mineraler, energi, mat eller reiseliv. Naturressursene ligger ute i landet og kan ikke sentraliseres. Derfor vil vi bruke de distriktspolitiske virkemidlene som verktøy for viktige satsinger. Verktøykassen må være tilstrekkelig, ellers får vi ikke gjort jobben.

Den nylig avgåtte regjeringen har over flere år dreid satsingen på næringsutvikling inn mot nasjonale ordninger og foretatt store kutt i de regionale utviklingsmidlene til fylkeskommunene. Det er svært uheldig for tilretteleggingen for arbeidet med innovasjon, verdiskaping og eksisterende næringsliv og for etablering av ny næringsvirksomhet i distriktene. Siden 2013 er de regionale utviklingsmidlene til f.eks. Trøndelag over statsbudsjettet redusert med ca. 40 pst. I tillegg har midlene fått nasjonale bindinger som gir fylkeskommunen liten eller ingen frihet til å foreta regionale tilpasninger.

Vår regjering vil styrke fylkeskommunene som samfunnsutvikler. Regionale utviklingsmidler bidrar også til å realisere viktige nasjonale satsinger. Økt konkurranse-dyktighet og sysselsetting, og bedre rammebetingelser for næringslivet er blant målsettingene. Fordi midlene fordeles til fylkene, som har god kjennskap til utfordringene i de ulike regionene, kan også ressursene tilpasses særskilte forutsetninger og utfordringer. Midlene skal prioriteres til innovasjon, nyetableringer og tiltak som er nærings- og bedriftsrettede. For fylkeskommunene er Innovasjon Norge et viktig verktøy, og de bedriftsrettede midlene delegeres dit. Vi ser også at Innovasjon Norge svekkes i den avgåtte regjeringens forslag til statsbudsjett.

Utvikling av regionvekstavtaler blir viktige samhandlingsverktøy og blir en systematisering av den tette kontakten som var mellom nasjonale myndigheter og fylkene under pandemien.

Distriktspolitikken må forsterkes og fornyes. Arbeid og velferd er det viktigste. Folk skal bo og leve sitt liv i alle

delar av landet. Da må viktige velferdstjenester være i nærheten. Bredbånd og gode kommunikasjons- og transportløsninger er avgjørende. «Det er langt dette landet. Det meste er nord.»

Tove Elise Madland (A) [20:38:36]: Landet vårt har gjennom fleire tiår vore prega av sterke fellesskap, små forskjellar og høg tillit – eit Noreg slik me kjenner det, og slik omverda kjenner oss. I dei siste åtte åra har dette blitt endra. Dei siste åtte åra har landet vårt blitt eit land med auka forskjellar. Forskjellane mellom folk i by og land og mellom ulike delar av landet er blitt større. Mange har kjent på utanforskap og usikkerheit for arbeid og at den gode velferdsstaten vår er endra.

For regjeringa er ein sterk offentleg velferdsstat be-
rebjelken, ein velferdsstat som er bygd opp på at ein bid-
reg etter evne og får ved behov. Dette er kjernen i politik-
ken til regjeringa. Det å ha ei helse- og omsorgsteneste
som er tilgjengeleg uansett kven du er, kvar du bur, eller
kva lommeboka di inneheld, er viktig. Ei helse- og om-
sorgsteneste med velkvalifiserte tilsette i heile og faste
stillingar, som ser pasienten, er heilt avgjerande. På den-
ne måten får me ei helseteneste i verdsklasse.

Regjeringa vil styrkje økonomien til både kommu-
nane og sjukehusa. Årlege kutt har svekt det felles helse-
vesenet vårt. No er tida inne for å ta eit oppgjør med det-
te. Me treng ein styrkt kommuneøkonomi og ein styrkt
økonomi for sjukehus og helseføretak, f.eks. for å få auka
grunnbemanninga for nettopp å gje dei eldre og dei sju-
ke trygg omsorg og betre pleie.

Politikken til regjeringa vil gje oss tryggleiken tilba-
ke. Ei god offentleg helseteneste til alle, uansett kva tan-
kar ein har og kva lommeboka inneheld, vil gje oss ein
ny kurs og tryggleik i kvardagen.

Tobias Drevland Lund (R) [20:40:56]: Først og
fremst gratulerer til oss alle med ny regjering og nytt
flertall. Fra Nordkapp i nord til Lindesnes i sør har det
de siste årene rast et distriktsopprør, et distriktsopprør
mot nedleggelser av sykehus og funksjoner, mot sentra-
lisering av arbeidsplasser og ikke minst mot tvangs-
sammenslåing av både kommuner og fylker, også kjent
som kommune- og regionreformen. Nå er det vanlige
folks tur, har vi hørt under hele valgkampen, og mange
av landets vanlige folk bor i distriktene. Det var derfor
svært gledelig å høre statsminister Jonas Gahr Støre nå
på mandag ved presentasjonen av regjeringserklærin-
gen si:

«Tiden for overkjøring av lokalsamfunn er
over.»

Dette forplikter og må følges opp, ikke bare i ord,
men også i handling. I Hurdalsplattformen står det at
man skal oppløse tvangssammenslåtte kommuner og
fylkeskommuner som sender søknad etter vedtak i

kommunestyret eller fylkestinget innen 1. juli 2022.
Problemet er at det ikke nødvendigvis foreligger et poli-
tisk flertall i de sammenslåtte fylkestingene eller kom-
munestyrene for å sende inn en slik søknad, selv om
motstanden i folket er stor. Bare som et eksempel: I en
meningsmåling utført av InFact i Sogn og Fjordane i
april svarte hele 63,5 pst. av de spurte at de ønsker å løse
opp det nye storfylket. Bare 22,5 pst. ville beholde Vest-
land dersom det var en folkeavstemning.

Et annet eksempel på en kommune som også ble of-
fer for formuleringen i Hurdalsplattformen, er gamle
Søgne kommune. Søgne kommune ble trukket fram
som et eksempel da finansminister Trygve Slagsvold
Vedum i siste partiledersdebatt lovet at tvangssammen-
slåtte kommuner kunne løsrive seg så fort Senterpartiet
kom til makten.

Rødt mener det er på tide å lytte til folk som altfor
lenge ikke har blitt lyttet til. Derfor foreslår vi at det skal
avholdes rådgivende folkeavstemninger i Vestland, i
Innlandet og i Vestfold og Telemark om hvorvidt man
vil gå tilbake til den strukturen som fantes før. I tillegg
foreslår vi at det avholdes rådgivende folkeavstemnin-
ger innenfor rammene av de gamle kommunegrensene
til tidligere Søgne, Haram, Verran, Flora og Vågsøy om
hvorvidt man skal gå tilbake til den gamle kommune-
strukturen eller ikke.

Som statsminister Gahr Støre også sa på mandag:

«Regjeringen skal flytte makt til vanlige folk.»

Dette forplikter. Så til alle som er enig med oss i det,
inviterer vi partiene til å støtte våre forslag for å sørge for
at folk i Distrikts-Norge endelig skal bli lyttet til.

La meg også ta tak i en aller siste ting. Statsminister
Gahr Støre sa så riktig:

«Kampen mot Forskjells-Norge er en kamp for
å bevare vår samfunnsmodell.»

Derfor forventer Rødt at den nye regjeringen foku-
serer fullt på å få ned antall barn som vokser opp i fattig-
dom, som nå er hele 115 000. Å gjøre noe med fattig-
dommen krever mange strukturelle tiltak. Et av dem er
å lovfeste at barnetrigden skal komme alle barn til gode
og ikke avkortes for familier på sosialhjelp.

Linda Monsen Merkesdal (A) [20:44:10]: Noreg og
verda skal i ei ny retning. Noreg skal kutta 55 pst. av kli-
magassane innan 2030. Klimakrisa er vår tids største ut-
fordring, og saman med tapet av natur står me overfor
store globale kriser. Derfor er det avgjerande at tiltak
for å løysa den eine krisa ikkje går på kostnad av den
andre.

Tiltak for å kutta klimautsleppa må gjerast gjennom
tiltak som me veit vil påverka vår kvardag. Folk opplever
og føler på ansvaret, eit kollektivt ansvar som den enkel-
te ikkje klarar å ta aleine. Eg har snakka med menneske

som seier at dei opplever dette som belastande, og som ønskjer å ta ansvar ved å velja varer og tenester som er gjenbruks- og klimavenlege. Det er i dag krevjande å orientera seg i denne marknaden, det blir opplevd som vanskeleg når mykje av industrien ute i verda og i Noreg fortset å produsera miljøskadelege produkt. Mange kjenner på ei maktesløyse når det gjeld kva den enkelte kan bidra med inn i den store klimakampen.

Vanlege folk, og spesielt ungdomane våre, seier at dei ikkje har opplevd tryggleik i politikken som blir utforma for å bremsa den globale oppvarminga. Nyheitsbildet viser ei verd i endring, med ras, flaum, tørke og ekstremvær, og dette er skremmande bilde. Me som politikkarar skal visa handlekraft og ta utfordringane på alvor. Denne regjeringa skal gjennomføra dei største klimatil-taka i Noregs historie for å kutta utslipp.

Klima og natur skal vera ramma rundt all politikk. Noregs ambisiøse klimamål forpliktar heile regjeringa og alle delar av samfunnet, og målet skal nåast. Politiken skal bidra til at berekraftige næringar veks fram basert på kompetansen til verdsligjande fagfolk i industrien. Klimapolitikken skal ikkje vera moraliserande, og han må vera rettferdig. Å ta klimavenlege val skal bli enkelt for den enkelte. Regjeringa skal gjennom ein stø og trygg kurs i dei store klimaoppgåvene kutta klimautslipp, sikra eit samfunn med små forskjellar og mobilisera til ei brei og folkeleg støtte i klimapolitikken. Det er storsamfunnet som må ta ansvar for at menneske skal kunne ta klimavenlege val i Noreg og i verda, gjennom økonomi, sosiale ordningar og arbeid. Dette er vårt ansvar som folkevalde å gjennomføra, og det ansvaret skal denne regjeringa ta.

Lene Westgaard-Halle (H) [20:47:25]: Etter åtte herlige år med borgerlig regjering har vi et bedre utgangspunkt for omstilling enn noen gang. Framtiden ser lys ut for Norge. Vi står opp om morgenen til en økonomi som har blitt grønnere og mindre oljeavhengig, konkurransekraften er styrket, og vi har blitt mer digitaliserte.

Vi går på jobb i et Norge som har blitt grønnere og sterkere. Arbeidsledigheten har igjen falt kraftig – til sammenligning mye raskere enn under f.eks. finanskrisen – og ledigheten vil fortsette å falle i 2022. I april i fjor var det på det meste 430 000 arbeidssøkere. Nå er tallet i underkant av 130 000, og vi er snart tilbake på nivået før pandemien.

Vi våkner opp i et av landene som har håndtert koronakrisen aller best. I tillegg til lav ledighet og trygg styring gjennom en pandemi har Høyre i regjering ført en politikk for å skape mer og inkludere flere.

Vi har brukt de store pengene på å investere i velferd, i velferd til vanlige folk. Ni av ti kroner av det økte

handlingsrommet i statsbudsjettet er brukt til å styrke helse og omsorg, utdanning, kommuneøkonomi og samferdsel. Pengene er brukt på vanlige folk. Etter åtte år med Høyre i regjering våkner vi opp til et renere Norge, et land som har kuttet utslippene fem år på rad, og har det laveste nivået på utslipp på nesten 30 år. Vi har gjennom åtte år ført en politikk som har gjort det dyrere å forurense og lettere for vanlige folk å ta grønne valg. Den nye regjeringen hevder den vil kutte klimagassutslippene, men følger – iallfall foreløpig – ikke opp med tiltak.

Hurdalsplattformen er retningsløs og oppsiktsvekkende svak på klima, nesten som om noen internt sitter og holder litt i håndbrekket. CO₂-avgiften, som er det mest effektive verktøyet for å kutte i utslipp, uthules med en rekke unntak. Med Høyre i regjering ble tilskudet til Enova doblet, vi satset blytungt på karbonfangst og -lagring, havvind og hydrogen – bare for å nevne noe. Listen er veldig mye lengre.

Med Støre-regjeringens plattform ligger det an til at satsingen på Norge som en moderne og næringsvennlig klimanasjon som lå i den blå-grønne regjeringens klimaplan, svekkes framfor å trappes opp. Det betyr færre ben å stå på i framtiden for Norge, færre jobber i sektorer som kutter utslipp uten å kutte utviklingen. Jeg håper Støre-regjeringen har større ambisjoner både for norsk næringsliv og for framtiden enn det den viser i denne plattformen. Jeg må innrømme at jeg er optimist, så jeg heier på de grønne stemmene i Arbeiderpartiet.

Det siste Høyre gjorde, var å legge fram et grønt, næringsvennlig statsbudsjett som legger til rette for gode og trygge liv for alle, både i byene, på bygda og langs kysten. Det gjorde vi bl.a. gjennom å legge grunnlaget for flere jobber i privat sektor, for det vi trenger de neste årene, er å skape mer, ikke skatte mer.

Torbjørn Vereide (A) [20:50:37]: Eg har lyst til å bruke mitt første innlegg på Stortinget til å fortelje ei historie om nokon som eg er glad i, og som eg bryr meg veldig mykje om. Eg har lyst til fortelje om Olav og Elena som jobbar på Thon Hotel i Jølster i Sogn og Fjordane valkrins, der eg kjem frå.

Elena blei født i Russland og voks opp i Bulgaria. Då ho flytta til Noreg, visste ikkje ho kva det organiserte arbeidslivet handla om. Då ho jobba så hardt at ho ikkje berre heldt på å gå i bakken, men faktisk gjekk i bakken og måtte gå til legen, torde ho ikkje å seie frå, for det var ikkje sånn det var der ho kom frå. Men sjølv om ho ikkje hadde kjennskap til det organiserte arbeidslivet då ho kom til landet, lærte ho det, for i 2012 organiserte ho seg i Fellesforbundet. Det var ikkje kven som helst som blei tillitsvald på hotellet der – det var faktisk ektemannen hennar, Olav. Og det var ikkje berre ho som organiserte

seg, for jammen gjekk dei og organiserte seg heile gjen- gen, frå null til bortimot alle.

Når ein ser blikket deira og kor stor stolte dei er av arbeidsplassen sin, kor mykje drive og glede dei viser over det dei held på med, kjenner ein det. Ikkje berre gjer det noko med dei som tilsette, men det gjer òg noko med drifta og moglegheitene til dei som driv det, og dei som leiar bedrifta. Den forståinga gjer meg òg glad for at vi no har med oss i salen ein næringsminister som har uttrykt, som eigar sjølv, at det er bra for alle partar at vi har eit sterkt og organisert arbeidsliv. Like viktig er det at vi har fått ein arbeids- og inkluderingsminister som frå starten av seier noko om ambisjonsnivået vårt – om fag- foreiningsfrådraget, som vi skal doble, og om at vi igjen skal innføre den kollektive søksmålsretten, som skal styrkje krafta i rørsla vår og ta kampen mot ulovleg inn- leige og arbeidslivskriminalitet. Ikkje minst er eg med og støttar opp om ei regjering som er på lag med ar- beidsfolk. Eg registrerer dei stadige forsøka på å rakke ned på vanlege folk, men det er dei eg er på lag med, og det er eg utruleg stolt av.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [20:53:57]: Velferdssta- ten vår er i verdsklasse. Det har vi alle verkeleg fått mer- ke under koronapandemien når det store fellesskapet stiller opp for oss alle. Men dette kjem ikkje av seg sjølv. Velferdsstaten vår består av alle dei dyktige folka som er på jobb kvar dag for fellesskapet. No er det fellesska- pet sin tur til å stille opp for dei. Som sjukepleiar har eg sett dette arbeidet frå innsida. Helsefagarbeidarar, rein- haldsarbeidarar og assistentar er blant dei som har stått i frontlinja, og som har stilt opp for vår felles tryggleik. Utfordringa er at altfor mange arbeidsfolk ikkje får moglegheit til å jobbe i heile og faste stillingar, som gjer at ein ikkje får planlagt livet sitt. Ein veit ikkje kva løn som kjem inn på slutten av månaden, og ein har ikkje moglegheit til å eige eigen bustad.

Det er på høg tid med ein ny retning for arbeidsfolk, og det blir det, for regjeringserklæringa er klar og tyde- leg på kva slags arbeidsliv vi skal ha i Noreg. Vi skal ha eit seriøst arbeidsliv, der folk har eit trygt arbeid og ei løn å leve av. Faste og heile stillingar skal vere hovudregelen i norsk arbeidsliv, og retten til heiltid skal styrkjast i lov- verket. Det skal gjennomførast eit heiltidsløft, og kom- munane skal få betre økonomi, slik at dei kan tilsetje fleire.

Med ei arbeidarpartileidd regjering blir det ei ny retning for landet, ei ny retning for arbeidsfolk og ikkje minst ei ny retning for likestillinga, for heiltid er òg ein likestillingskamp. Deltid er det spesielt mykje av i kvin- nedominerte yrke, noko som gjer dette til ei viktig sak for å løfte likestillinga. Om vi som samfunn skal bli meir likestilte, må det eit arbeid til for å skape heiltid, for vi

veit godt at likestilling ikkje kjem av seg sjølv, likestilling skjer gjennom handling.

Skal vi kome lenger med likestillinga i Noreg, må vi òg sikre at alle får moglegheit til å arbeide i heile og faste stillingar. Med ei arbeidarpartileidd regjering og denne plattformen blir det ei ny retning for arbeidsfolk og for li- kestilling. Det blir ei ny retning for landet, og eg gler meg.

Sofie Marhaug (R) [20:56:44]: Akkurat nå opplever vi en slags strømkrise. Jeg sier «slags» for kraftprodu- sentene er de høye prisene kjærkomne. Men for folk med stram økonomi kan skyhøye regninger være en økonomisk katastrofe. Inkassobyråene sier at gjeldskravene vil komme på løpende bånd. Vedvaren- de høye priser i tiden som kommer, har blitt varslet av Norges vassdrags- og energidirektorat – NVE. Ved å koble oss stadig tettere på det europeiske energimarkedet, med flere utenlandskabler og økt eksport, vil prise- ne stige i Sør-Norge.

Eksporten fortsetter, selv om NVE har opplyst om stramme magasiner. Ikke siden 2006 har fyllingsgraden vært så lav som den var i forrige uke. Det som er lønn- somt for kraftselskapene, er ikke automatisk lønnsomt for norske husholdninger eller på sikt for industrien i Norge. Den økte markedsstyringen forsterker For- skjells-Norge, en utvikling som et bredt politisk flertall bærer ansvaret for. De siste 20–30 årene har det foregått en markedsliberal revolusjon, der oppvarming av hus og vann har gått fra å bli ansett som å være et grunnleggen- de behov til først og fremst å bli ansett som en vare.

Høyre-regjeringen med velsignelse fra bl.a. Arbei- derpartiet har forsterket markedstvangen gjennom byg- ging av enda flere utenlandskabler. Når den nye regje- ringen nå sier nei til flere utenlandskabler, er det bra, men neppe nok. Rødt vil ha strakstiltak for å hjelpe dem som nå sliter med å betale regningene. Men vi må ha mer enn bare et plaster på såret. Vi må begrense kraftek- sporten og markedsrettingen av energipolitikken gene- relt, for kraften tilhører folket uavhengig av postnum- mer eller hva man har på konto.

Truls Vasvik (A) [20:59:22]: Koronapandemien har gitt oss mange nye erfaringer. Men selv om bruken av hjemmekontor har økt for mange, er det – og vil være – viktig å fortsette å legge til rette for gode kollektivtilbud i hele landet.

Det går alltid et tog, heter det. Dessverre er det ikke sånn. En overmodig kråke satte ut jernbanenettet i hele søndre Vestfold og Grenland i flere uker. Store deler av traseen sør for Tønsberg er fra grevskapstida. Det er der- for nødvendig at ambisjonene om full intercityutbyg- ging er tydelige, noe også den nye regjeringsplattformen slår fast. Men det vil selvfølgelig ta tid, og derfor står det

også at det må «jobbes med vesentlige tilbudsforbedringer på indre og ytre InterCity». Jeg er glad for at vi nå har fått en regjering som er betydelig mer ambisiøs på jernbanens vegne enn det vi har sett de siste årene.

Flere av opplevelsene i pandemien har vært vonde og slitsomme. Men vi tar også med oss noen gode erfaringer. Jeg skal nevne tre eksempler:

Punkt 1: Unge vil og unge kan jobbe i landbruket. Marthe Hillestad på Søndre Grevle gård ved Stavern er en mellomstor jordbærprodusent som fikk plukket jordbærene sine ved hjelp av hardtarbeidende, dyktige norske ungdommer. Jeg ønsker at flere unge skal få denne muligheten. Samtidig er jeg glad for at regjeringen skal jobbe for anstendige lønns- og arbeidsvilkår i landbruket.

Punkt 2: Nordmenn vil feriere i Norge. Aldri før har så mange nordmenn feriert i eget land, og mange sier at de også i framtida vil bruke eget land mer. Som representant fra den eneste kommunen i landet med en egen kommunedelplan for camping ser jeg fram til en ny nasjonal plan for en bærekraftig reiselivsnæring som også skal sikre lokal verdiskaping hele året.

Punkt 3: Det norske offentlige helsevesenet fungerer og redder liv. En enorm innsats av fantastiske ansatte har gjort at Norge har kommet godt ut av den krisen vi har vært i. Vi skal fortsette å styrke det offentlige helsevesenet og sikre at vi ikke får en todelt helsetjeneste.

Samtidig har det siste halvannet året forsterket noen utviklinger som er faretruende. Ensomheten som mange lever i, har blitt mer utbredt. Dette gjelder særlig unge under 35 år. Og blant de arbeidsledige oppgir ifølge SSB 28 pst. at de er plaget av ensomhet. Det viser viktigheten av å ha det sosiale nettverket som folk opplever på jobben, og at det å stå på utsiden av arbeidslivet har konsekvenser utover kun det økonomiske. Regjeringen vil lage en strategi for å bekjempe ensomhet. Det er bra, og det er nødvendig. Samtidig er det helt avgjørende å få flere folk i arbeid. Det gir skatteinntekter til samfunnet og bidrar til å øke produktiviteten. Men ikke minst: Det er veldig god folkehelse.

Mona Nilsen (A) [21:02:20]: Etter åtte år med en høyreregjering som har satt likestillingen i revers og økt forskjellene mellom folk og mellom by og land, er det en stor glede at vi nå har en regjering som setter ny kurs, en ny kurs for arbeidslivet, en ny kurs for næringslivet og en ny kurs for vanlige folk.

Valgresultatet i nord viste tydelig at folk ville ha en ny retning, en ny retning der alle skal kunne leve et godt liv, ha gode velferdstjenester, uavhengig av hvor du bor, eller størrelsen på pengeboken, ha trygge og gode arbeidsplasser å gå til, enten man bor på bygda eller i byen. Den nye regjeringen har to tydelige og veldig ambisiøse

mål for næringslivet: kutte utslipp med 55 pst. og øke norsk eksport, utenom olje og gass, med minst 50 pst. innen 2030.

Nordland har en fantastisk kraftforedlende industri som vil bidra til å realisere begge disse målene. Om få år vil Norges første battericellefabrikk ligge i Nordland. I tillegg til dette er det en rekke veldig spennende både hydrogen- og datasenterprosjekter på trappene i flere deler av fylket. Når vi da legger til det store romeventyret på Andøya, står vi overfor et svært spennende tiår i nord.

Av og til kan politikk være poetisk. I Hurdalsplattformen heter det:

«Den nye nordområdepolitikken har som mål å snu den negative befolkningsutviklingen, utnytte de lokale verdiene til å skape vekst, gjøre nordområdene til sentrum for grønn omstilling».

Det er vakkert. Er ikke det vakkert? Det regjeringen gjør, er å utvikle nordområdene gjennom en ny samfunnskontrakt, en kontrakt mellom naturressursene og lokalsamfunn. De som høster av fellesskapets ressurser i nord, må legge igjen mer lokalt, enten det er skog, fiske, havbruk, vind, mineraler eller olje og gass.

Til slutt: Jeg er svært glad for at denne regjeringen vil styrke kommuneøkonomien. Altfor mange kommuner opplever kutt på kutt og en stat som har stukket av. I regjeringsplattformen er det en tydelig retning som gir kommuner og fylkeskommuner mulighet til å gi gode tjenester, drive utvikling og ikke avvikling.

Even Eriksen (A) [21:05:26]: Arbeidslivet har et skrikende behov for kompetanse. Regjeringens redegjørelse på mandag staker ut en ny retning for samfunnet, for et mer rettferdig og grønnere samfunn der Norge kutter sine klimagassutslipp og skaper flere grønne arbeidsplasser. Flere arbeidsplasser i hele landet betyr et økt behov for god kompetanse. Og president: Visste du at Norge har noen av verdens beste fagarbeidere? Det skal vi fortsette å ha inn i framtiden. Utfordringen er å utdanne nok.

Ett mulig tiltak er å sikre at alle kvalifiserte yrkesfagelever er sikret en læreplass etter endt vg2. Derfor er jeg veldig glad for at regjeringsplattformen er så tydelig på at dette er noe regjeringen ønsker å prioritere framover, i samarbeid med fylkeskommunene og arbeidslivet. For er det én kø her i landet som er totalt meningsløs, er det ikke rushet inn mot Oslo på en mandag morgen – nei, det er alle de yrkesfagelevene som står og venter på, og ikke får, en læreplass.

I mitt tidligere liv, altså inntil torsdag, var jeg folkevalgt i Trysil kommune og i Innlandet fylkeskommune. I 2016 vedtok kommunestyret i Trysil som det første i landet å innføre en læreplassgaranti. I dag ser vi resultatet:

På fire år har vi hatt 100 pst. formidling, vi har flere godkjente lærebedrifter, og flere av ungdommene i Trysil søker seg til yrkesfagene. I Innlandet jobber man med en tilsvarende modell, i Rogaland har man Bergeland-modellen, i Nordland har man Steigen-modellen – alle ulike løsninger som tar elevene på alvor og sikrer læring ute i bedrift.

Arbeidslivet har et skrikende behov for kompetanse, som regjeringsplattformen tar på alvor. Mitt inntrykk etter å ha pratet med bedrifter i Innlandet de siste årene er at de er klare. De er klare til å ta større ansvar for å sikre at Norge kan beholde sitt konkurransefortrinn overfor resten av verden, nemlig fagarbeideren. Det er Synnøve Finden i Alvdal med sine tre lærlinger, det er Tepas i Trysil med sine seks lærlinger, og det er Nammo på Raufoss med sine 27 lærlinger. Mange bedrifter vil bidra og sørge for at ungdommen kan fullføre videregående opplæring, men dessverre havner fortsatt mange i den meningsløse køen.

Det er mange som har forventninger og optimisme rundt regjeringsplattformen, så jeg ønsker den nye regjeringen lykke til med det viktige arbeidet – for arbeidslivet har et brennende og skrikende behov etter kompetanse.

Hege Bae Nyholt (R) [21:08:44]: Stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes har tidligere sagt fra denne talerstolen at det eneste overskuddet man burde snakke om i barnehagesammenheng, er overskuddet de ansatte har til å være med barna. Situasjonen i landets barnehager i dag er at det ofte ikke er et overskudd, men et underskudd av ansatte. Sykefraværet i min hjemkommune Trondheim øker, og det er særlig innenfor oppvekst og utdanning det øker. Men denne situasjonen er ikke unik for Trondheim kommune.

Noen vil kanskje hevde at det er rart at sykefraværet går opp når pandemien sakte er i ferd med å avta i Norge. Andre vil kanskje si at vi ikke var nok syke i fjor, at det er et slags tveegget sverd å holde avstand og vaske hender, og at vi derfor blir mer syke nå enn tidligere. Men for ansatte innenfor skole og barnehage var det aldri snakk om å holde en meters avstand. Fortsatt var vi utsatt for både smitte og nærkontakt. Ifølge rapporten fra Trondheim kommune er heller ikke koronarelatert sykefravær en tilstrekkelig forklaring på den negative utviklingen. Der heter det at kun 1 pst. av sykefraværet på skoler og 1,6 pst. av sykefraværet i barnehager var koronarelatert. Da må årsaken til økning i sykefraværet være noe annet.

Tillitsvalgte innenfor oppvekst er tydelige på at årsaken til økning i sykefraværet er at man er presset på bemanning. Bemanningen før pandemien var allerede for lav, og det var vanlig i oppvekstsektoren å ta to Paracet og gå på jobb når man var syk. Jeg vil si at barnehage-

ansatte og lærere kanskje har en for høy arbeidsmoral, men under pandemien var det ikke lenger en mulig strategi. Ved symptomer skulle man testes og være hjemme til man var frisk, eller i hvert fall til man hadde fått et negativt prøvesvar. Totalbelastningen var stor på de ansatte.

Både barnehage- og skolesektoren har vært tydelig på at det er en for lav bemanning, og at det har vært sånn lenge før koronapandemien. Ansatte beskriver en hverdag hvor man er presset på tid og ofte er for få folk. En slik arbeidshverdag fører til at man kjenner på at tid og ressurser ikke strekker til, og at det alltid var noe man skulle ha gjort. Over tid blir dette en belastning, som igjen kan føre til stress og dårlig helse.

Å fortsette å ha lav bemanning i oppvekstsektoren er en dårlig investering i framtiden. Barn og unge fortjener en hverdag med nok ansatte til at de blir sett og hørt. Ansatte i oppvekstsektoren har i lang tid varslet at dagens situasjon ikke er god, at den fører til emosjonelt stress og en følelse av ikke å strekke til, og de bør bli hørt på dette.

Lise Selnes (A) [21:11:55]: Kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge lykkes med å løse samfunnsutfordringer både nasjonalt og globalt. Kunnskapens egenverdi, forskningens integritet og den akademiske friheten er grunnleggende. Det gleder meg at «Huddalserklæringa», som de ville sagt selv, vektlegger viktigheten av en ambisiøs og offensiv kunnskapspolitikk i hele landet. Dette handler ikke om å svekke eksisterende strukturer med etablerte høyskoler og universiteter, men å legge til rette for at slike institusjoner kan gi et desentralisert tilbud i samarbeid med fylkeskommune, næringsliv og andre aktører.

Enkelte regionale utdanningssentre i denne formen er allerede etablert, men vi må bygge opp fastere rammer og øke forutsigbarheten for slike tilbud. «Det er itj nå som kjem tå seg sjøl», som noen har sunget en gang.

Desentralisert utdanning handler i første omgang om å møte behovene som er i kommuner og lokalt næringsliv. I distriktene er det mangel på både sykepleiere og lærere og annen kompetansearbeidskraft. Samtidig ser vi at det er store forskjeller i utdanningsnivået mellom ulike deler av landet og innad i det enkelte fylke. Et desentralisert tilbud vil være med på å rette opp de regionale skjevhetene og skape en kultur for utdanning i områder som skårer dårlig i statistikkene.

Hurdalsplattformen løfter også fram et annet perspektiv rundt forskning – et ønske om å etablere et forskningsmiljø i internasjonal toppklasse knyttet til næringsklynger. I dette ligger det store muligheter til å

kunne møte behovene i næringslivet i en tid som er preget av omstilling på mange fronter.

Samtidig er det viktig å presisere at forskning og utdanning bestandig må ses i sammenheng. Selvsagt må desentralisert utdanning være forskningsbasert, på lik linje med utdanningene ved de etablerte institusjonene, og det er nettopp i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren slike tilbud må utvikles.

Gjennom kunnskapspolitikken skal vi utdanne de folkene hele landet vårt trenger. Samtidig skal vi fortsatt stimulere til fremragende forskning på internasjonalt nivå og heller ikke glemme at kunnskap handler om mer enn snever nytteverdi i et kortsiktig perspektiv.

Jeg ser fram til et samarbeid i Stortinget der vi skal bygge opp kunnskapspolitikken, for der ligger framtiden – lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Liv Kari Eskeland (H) [21:15:06]: Me har no fått svaret på korleis politikken for Noreg skal sjå ut dei komande fire åra. Etter ein valkamp der Senterpartiet gjekk høgt på banen for å styrkja distrikta, var me sjølv sagt veldig spente på korleis dette ville ta seg ut i plattformforma som skulle leggjast fram.

Forutan nokre brotne lovnader til nokre lokalsamfunn er det forbausande få kraftfulle tiltak Hurdalsplattformforma har å visa til. Reversering av ymse tiltak ligg på bordet, utan at me heilt forstår korleis dette skal gje betre tenester til den enkelte innbyggjar. Det skal vidare gjennomførast distriktspolitiske konsekvensanalysar for alle reformer. Ja vel?

Sjølv har me ei forventning om at alle reformer som vert sette i gong, vert gjorde for å betra tilhøva for alle i heile Noreg, slik føremålet har vore med dei reformene som Solberg-regjeringa har gjennomført. Me forstår no at det ikkje nødvendigvis er føremålet med reformarbeidet til den nye regjeringa.

Me finn òg positive tiltak for distrikta i den nye plattformforma, som lågare ferjetakstar og billegare flyruter. Spørsmålet vert om desse tiltaka vil nå opp når ein må prioritera blant alle løfta – prioriteringar som skal vareta både den økonomiske balansen og dei ambisiøse klimamåla. Me føreset at tiltaka innan samferdsle kjem som påplussingar og ikkje omprioriteringar, for god infrastruktur er ein føresetnad for god distriktspolitikk, og det betyr at ambisjonane i Nasjonal transportplan må verta oppfylte.

Likevel vert spørsmålet om dette er svaret på å få fart på distrikta. Solberg-regjeringa overlèt til ny regjering eit næringsliv som går svært godt. Det dei næringsdrivande i distrikta no treng, er kloke hovud og dyktige hender. Det var me på god veg til å innfri med fleksibel og desentralisert opplæring, skattefrådrag for unge, styrking av differensiert arbeidsgjevaravgift, gode skatteord-

ningar for gründerar og innføring av katapultar og klyngeprogram som er viktige innsatsfaktorar for det grøne skiftet.

Me konstaterer at den nye regjeringa har ein intensjon om å vidareføra mykje av den gode politikken me har innført. Me må sikra at ikkje viktige rammevilkår no vert sette i spel. Ei vidareføring av politikken for grøn skipsfart, vindkraft til havs, havbruk, hydrogensatsing og batterifabrikkar er viktig. Me vil difor følgja nøye med på kva som ligg i den grøne skattereforma.

Me er heilt avhengige av at dei unge finn distrikta attraktive. Det kjem med gode jobbar, fleksible utdanningssystem og valfridom i kvardagen. Me ser ikkje dette som ein tydeleg bodskap i Hurdalsplattformforma, men me håper at det ligg der mellom linjene.

Ove Trellevik (H) [21:18:16]: Petroleumsnæringa på norsk kontinentalsokkel er Noregs største næring målt i verdiskaping, målt i inntekter til staten, målt i investeringar og ikkje minst målt i eksportverdi. Statsminister Støre gjentok i si tiltredingserklæring måndag her frå denne talarstolen at den nye regjeringa ikkje skulle avvika olje- og gassnæringa, men heller utvikla ho. Han nemnde ikkje med eit einaste ord korleis ein skulle utvikla. Men i Hurdalsplattformforma finn me nokre formuleringar. Dei kan gi grobott for bekymring.

Solberg-regjeringa har i Meld. St. 36 for 2020–2021 lagt fram ein heilskapleg politikk for ei framtidsretta olje- og gassnæring. Hovudmålet i petroleumpolitikken er å leggja til rette for lønsam produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. For å oppnå dette meiner Høgre at den nye regjeringa bl.a. må halda ved lag stabile og føreseielege rammer, tildela attraktive leiteareal og bidra aktivt innan forskning og utvikling.

Olje- og gassnæringa bidreg til økonomisk aktivitet over heile landet og stimulerer til nærings-, teknologi- og samfunnsutvikling. Næringa er i kontinuerleg utvikling, og dei neste tiåra må me også forventa at ho vert svært forskjellig frå dei tiåra som me har lagt bak oss. Kontantstraumen vert naturlegvis påverka av energiprisane på verdsmarknaden. Dei siste månadane har me sett ein stor auke i prisveksten på energi, enten det gjeld straum, olje eller gass. Berre gassprisane aleine har auka til eit nivå som aukar petroleumsinntektene per nordmann med ca. 100 000 kroner i året. Og gjennom Kollsnes-anlegget i min heimkommune er eksportverdien no rundt 1 mrd. kr per dag. Det seier litt om kva denne næringa har å seia for det norske samfunnet. Norge dekkjer 25 pst. av EU sitt gassbehov og bidreg sterkt til eit skifte til lågutsleppssamfunn i EU – vekk frå kol og til gass.

Den nye gassleidningen frå Russland til Tyskland kjem også til rett tid. Det er venta større etterspørsel et-

ter meir gass. På verdsbasis er den største utfordringa veksten i forbruket av kol, ikkje olje og absolutt ikkje naturgass.

Høgre meiner forvaltninga av petroleumsressursane skal skje innanfor forsvarlege rammer når det gjeld helse, miljø og sikkerheit, og at norsk petroleumsindustri framleis skal vere leiande på desse områda. Då må det leggjast til rette for god sameksistens på havet, der både olje- og gassnæringa og andre havnæringar vert utvikla.

Ein aktiv leitepolitikk er viktig, og eg vert litt usikker når eg les alle avgrensingane ein finn i Hurdalsplattforma. Det er viktig og riktig med jamlege konsesjonsrundar på norsk sokkel, som vil gje næringa tilgang på nye, gode og attraktive leiteareal.

Lubna Boby Jaffery (A) [21:21:37]: Norge har sammen med resten av verden det siste halvannet året stått i en pandemi. Det har satt oss alle på prøve. For de fleste har det gått helt greit. Man har kommet seg gjennom den vanskelige tiden og ser nå framover. Men mange av dem som var sårbare før pandemien, har også blitt mer sårbare under og etter pandemien.

Det ser vi f.eks. i Bergen, der vi så i de første fasene av gjenåpningen at spesielt familier, barn og unge søkte hjelp i kommunens lavterskeltilbud. Med koronamidler fra staten etablerte kommunen bl.a. tilbud som Lavterskel kveld. Dit kunne man komme uten timebestilling og få hjelp fra fagfolk.

Jeg er glad for at den nye regjeringen ser at selv om pandemien er over, pågår det en krise for mange hva angår den psykiske helsen. I regjeringserklæringen slås det fast at man trenger en særlig innsats for barn og unges psykiske helse, og man skal bevilge penger til lavterskel psykisk helsehjelp i kommunene. Jeg er glad for at regjeringen har hørt på barn, på unge, på fagfolk og på Kommune-Norge i kravet om at den psykiske helsen må prioriteres.

Regjeringen vil også fjerne egenandelen for dem til og med 25 år for behandling i offentlig psykisk helsevern. Det betyr at unge mennesker tidlig i voksenlivet kan få hjelp til å håndtere utfordringer før de utvikler seg til å bli uoverkommelige problemer.

Jeg ser fram til å få lov til å jobbe for et sterkt offentlig helsevesen, som styres av fellesskapet og er finansiert over skatteseddelen. Det er slik vi bekjemper sosial ulikhet og forskjeller og gir alle mulighet til å leve et godt, helsefremmende liv.

Nils-Ole Foshaug (A) [21:23:52]: Alle her i salen har en lang valgkamp bak seg. Undertegnede fikk besøke alle kommuner i Troms og hadde mange gode møter med både organisasjoner, næringsliv og innbyggere. I møte med folk ble noen saker løftet fram oftere enn andre. I Troms bor de aller fleste av oss langs eller i enden

av en fylkesvei. Vi har 300 mil med fylkesvei og omtrent 118 mil med riksvei. Gode, hele fylkesveier er en forutsetning for å kunne videreutvikle samfunn og næringer som f.eks. havbruk, landbruk og reiseliv. Gode fylkesveier er også en viktig forutsetning for at innbyggerne skal kunne oppleve bolyst og trygghet. Det handler ikke bare om asfaltert vei, det handler om tunneller, rasisikring, brøyting, møteplasser på smale veier og ikke minst ferger. Det handler om beredskap og sikkerhet for dem som ferdes på veien, og dem som bor og arbeider der.

Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveinettet er på mellom 6 og 9 mrd. kr bare i Troms. Det er en umulig oppgave for fylkeskommunen å ta på egen hånd. Derfor er det svært gledelig at Hurdalsplattformen er tydelig på at regjeringen vil ta tak i dette i et samarbeid med fylkeskommunene.

I møte med næringsaktører og industri fikk man presentert utbyggingsplaner for mange titalls millioner – aktører som hadde et sterkt ønske om å skape nye arbeidsplasser, ny vekst og ny giv i Distrikts-Norge. Men – og her er det et stort men – de kan altså ikke starte opp med planlegging og bygging fordi det ikke er nok kapasitet i strømmettet. Både i Lyngen og på Senja fikk vi denne tilbakemeldingen, men plattformen vår er nå klar på at staten skal ta et ansvar og skal forsterke kapasiteten i strømmettet i hele landet.

De samme næringsaktørene sliter også med arbeidskraft, arbeidskraft som i mange tilfeller eksisterer, men som ikke er tilgjengelig fordi mangel på bolig er utfordringen. Bygger man en ny bolig i Distrikts-Norge til 4 mill. kr, vil verdien på boligen være halvert idet man setter nøkkelen i låsen, og da blir det en utfordring å få finansiert boligen, og det blir ingen bosetting av det. Her tar den nye regjeringen ansvar og vil styrke Husbanken, distriktsrettet arbeid, herunder stimulere til ulike typer boliger i kommuner med et usikkert boligmarked.

Så er det en ting som de aller fleste fortsatt venter på i nord, og det er muligheten til å kunne ta toget. Nå starter arbeidet med KVVU. Regjeringen skal gjennomføre en KVVU med mål om å realisere utbygging av Nord-Norgebanen. KVVU-en skal ferdigstilles og behandles i forbindelse med neste rullering av Nasjonal transportplan.

Valgresultatet var tydelig: Vanlige folk ønsket et skifte. Vi har fått en ny Arbeiderparti–Senterparti-regjering som har lagt fram en erklæring som tar tak i de tilbakemeldingene som vi møtte mange av i valgkampen.

Kamzy Gunaratnam (A) [21:27:05]: 20 år gamle Hamse Hashi Adan ble skutt utenfor Lofsrud skole på Mortensrud i Oslo for under to uker siden. Han døde av skadene dagen etter. Det er trist, det er tragisk, men vi må også lære av dette. Politikken må være tøff mot kri-

minalitet, men egentlig tøffere mot årsakene til kriminalitet. Barn og unge skal oppleve å leve meningsfulle og trygge liv. Da er det vår jobb å sikre at kommunene og bydelene har verktøyene og ikke minst pengene de trenger.

Jeg kunne stått her og snakket om Oslo hele dagen. Jeg kunne snakket om byrådets sommerjobbprosjekt, som har gitt resultater her i byen. Men selv om politiet kan melde om rekordrolige somre siden sommerjobbprosjektet ble innført, og fordi aktivitetstilbud har en betydelig rolle, må vi ikke glemme hele straffekjeden: politi, domstol og kriminalomsorgen. Vi er alle tjent med at justisvesenet nyter høy tillit i samfunnet. Det handler om tilstedeværelse, om det er politi eller retts-hjelp, permanente enheter som Arbeiderpartiet brenner for. Det handler om nettopp dette: å bygge tillit over tid mellom myndigheter og befolkningen. Hvis – unnskyld, når – minoritetsungdom i Oslo øst ikke har tillit til politiet, må det bety noe for politikken vi fører. Derfor er jeg glad for at Hurdalsplattformen anser kultur og ledelse i politiet som avgjørende på dette feltet.

Hendelsen på Mortensrud gjør sterkt inntrykk. Der hvor man på den ene siden har en ung mann som er drept, har man på den andre siden et helt lokalmiljø som både står sammen i sorgen, og som ønsker å bruke denne tragedien til noe verdifullt. For det er faktisk mulig.

Hurdalsplattformen har en tydelig retning. Vi skal forebygge og etterforske bedre. Alle skal få sjansen til å bli gode medborgere. Vi skal hjelpe dem som har blitt del av negative miljøer, gjennom ulike exit-program for gjengkriminelle, for det er en god investering for de personene det gjelder, og deres pårørende, nærmiljøene og samfunnet. Vi vil føre en politikk som gir barn og unge mulighet til å leve gode liv og realisere både små og store drømmer, som hindrer at noen faller utenfor, som bygger broer og tillit, som gir folk en ny sjanse når man tråk-ker feil.

20 år gamle Hamse Hashi Adan er ikke lenger her. Vi får ikke stilt klokken tilbake, men vi kan lære av dette.

Sandra Bruflot (H) [21:30:17]: Da Bent Høie ble helseminister for åtte år siden, ropte Arild Knutsen at Bent måtte huske at han også var hans helseminister. Arild er leder for foreningen for en mer human narkotikapolitikk. I 2013 mente de fleste nasjonale politikere at vi fortsatt skulle straffe rusavhengige. I løpet av åtte år har vi kuttet mest i ventetiden for nettopp rusavhengige som trenger hjelp, og ventetiden ble nesten halvert. Gjennom fritt behandlingsvalg har flere av dem som nesten hadde gitt opp, tatt livene sine tilbake. Vi har gitt valgfrihet og tillit til folk i stedet for å sette systemet først.

Tidligere i år kom rusreformen. Vi foreslo å gi hjelp, ikke straff, og anerkjenne rusavhengighet som det det er, en avhengighet. Bent ble en helseminister også for rusavhengige. I 2020 sa han til nettopp Arild Knutsen om avkriminalisering at «dette har vi diskutert i 20 år, og vi har vært uenige. Du hadde rett, jeg hadde feil». Likevel må vi vente i fire år til. Da Arbeiderpartiet gikk mot Høyres rusreform, sa de at de ville at tunge rusavhengige skulle få slippe straff. Vi har slike unntak i loven allerede, sa de – for barn under 15 år og for dem som er straffere-rettsslig utilregnelige.

Noe av målet med rusreformen er også å få vekk stigmaet og få økt forståelse. Det gjør noe med holdningene våre til folk når det de driver med, er kriminelt og ulovlig, i stedet for at det er noe de trenger helsehjelp for å takle. Jeg tror at jeg hadde følt meg ganske så liten hvis jeg oppfattet at medlemmer av den nye regjeringen si-destilte meg med et barn eller med en utilregnelig per-son fordi jeg hadde en avhengighet. Den retorikken og den måten å omtale mennesker på fører til mer stigma, mindre forståelse, og det får folk til å føle seg små, ubetydelige og umyndiggjort.

Rusavhengighet kan ramme de aller fleste av oss, men noen er mer utsatt enn andre. Det er på mange måter dobbelt urettferdig, fordi det ofte er de som ikke har hatt det så enkelt før, som ender opp med avhengighet. I tillegg har straff en veldig tydelig sosial slagside. Ungdom på østkanten i Oslo blir straffet tre ganger så mye som ungdom på vestkanten, selv om ungdommen på vestkanten røyker dobbelt så mye hasj. Hvis foreldrene dine har lav eller ingen utdanning, har du sju ganger så høy sjanse for å bli straffet for narkotikalovbrudd som hvis foreldrene dine har høy utdanning.

Vi er mange som hadde håpet på at et parti som snakker om sosiale forskjeller, hadde latt det få en betydning for ruspolitikken deres. Høyre skal bruke de neste fire årene godt, for kampen for en mer human rus-politikk er ikke over.

Eva Kristin Hansen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Odd Harald Hovland (A) [21:33:39]: Me skal sørgje for at folk opplever tryggleik i kvardagen sin. Dei skal vite at hjelpa kjem når dei treng ho, og me skal vere førebudd på det utenkjelege. Difor er beredskap ei kjerneoppgåve for ei regjering.

Det norske samfunnet har med si høge tillit, levande lokalsamfunn og ein sterk offentleg sektor eit godt utgangspunkt for å gjere beredskapen betre. Det viktigaste for eit samfunn er å drive god førebygging. Me vil i størst mogeleg grad hindre at kriminalitet og andre uønskete hendingar skjer. Men når dei likevel skjer, er det viktig at

samfunnet har dei ressursane som trengst, så raskt som mogeleg.

I ei kritisk hending viser all erfaring at det er førsteinnsatsen som er viktig når det gjeld å redde liv og avgrense skadane mest mogeleg. Det gjeld for politiet når det handlar om vald. Det gjeld for brannvesenet i ein brann. Det gjeld for ambulansane når einkvan vert ramma av akutt, kritisk sjukdom – og ikkje minst for heile redningsapparatet når einkvan vert teken av ras. Det me som samfunn kan stille med ressursar i initialfasen av ei kritisk hending, vil i stor grad avgjere utfall og skadeomfang.

Dette handlar om nærleik og om å vere til stades. God beredskap krev klare ansvarsliner og lokal forankring. Det er lett å undervurdere verdien av lokalkunnskap, men han kan vere viktig og i mange tilfelle avgjerande for ein vellukka førsteinnsats. Difor er det viktig at regjeringa i si plattform er tydeleg på at ressursane som skal handtere krisene, må vere tilgjengelege i heile landet.

I politiet har det vorte satsa mykje på nasjonale ressursar med beredskapsansvar og bistandsansvar til politidistrikta. Dette bidreg til høg kompetanse på ulike krevjande operasjonar. Det er likevel slik at den viktigaste beredskapsressursen er og vert det lokale politiet i samarbeid med kommunane, helse, brann og redning. Regjeringa si plattform skisserer viktige tiltak for å styrkje arbeidet med beredskap. Saman med fleire andre tiltak vil ein setje ned ein totalberedskapskommisjon som skal vurdere korleis samfunnet sine totale ressursar best mogleg bør innrettast for å sikre tilfredsstillande beredskap. Og ein skal styrkje samordninga av regjeringa sitt arbeid med tryggleik og beredskap.

Som eg sa i starten av mitt innlegg: Me er eit samfunn med høg tillit. Den tilliten er vår felles sosiale kapital. Den kapitalen må forvaltaast klokt. Innbyggjarane har stor tru på myndigheitene og difor også store forventingar – og det har dei grunn til. Dei har grunn til å forvente at ressursane kjem så raskt som mogeleg når krisa er eit faktum. Dei har grunn til å forvente at innsatsen vert utført så godt som mogeleg av kompetent personell med godt utstyr og materiell.

I ei kritisk hending er det altså førsteinnsatsen som ofte kan vere avgjerande for korleis utfallet vert. Difor er det bra at regjeringa no vil innføre ei forpliktande responstid for alle naudetatane.

Solveig Vitanza (A) [21:37:00]: Det er med en utrolig stolthet jeg står her i dag og får lov til å snakke om Hurdalsplattformen. Denne stødige plattformen skal sørge for et mer rettferdig Norge med styrket felles velferd, flere folk i arbeid og kutt i utslipp.

En fellesnevner for å få til dette er å føre en aktiv, framtidsrettet næringspolitikk. Gjennom de siste åtte årene har vi sett at vi har fått et stadig større underskudd i handelen med utlandet, korrigert for petroleumseksporten. Vi har som mål å øke norsk eksport utenom olje og gass med minst 50 pst. innen 2030. Vi skal sørge for at bedrifter skal få en vei inn i virkemiddelapparatet vårt. For å oppnå det skal vi nedsette et hurtigarbeiden- de, partssammensatt utvalg som skal sørge for at bedrifter og folk i Norge får mest mulig ut av de statlige virkemidlene.

Jeg kommer selv fra Halden i Østfold. Norges industrielle revolusjon, slik vi ofte tenker på den, startet her i 1813 da vi fikk de første tekstilmaskinene til en bomulls-fabrikk. Energien ble hentet fra den lokale naturressursen, Tistedalsfossen. Siden den gang har Østfold vært et industrifylke. Noen industrier har kommet og gått, men det er også mange som har bestått, fordi de har vist en utrolig evne til omstilling.

Jeg er stolt av at regjeringen bretter opp ermene og stiller opp for å få folk og bedrifter trygt gjennom de store omstillingene som ikke bare Østfold, men hele Norge nå står overfor. Industrimiljøene i Østfold og Norge sitter på kompetanse som er avgjørende i omstillingen til lav- og nullutslippsløsninger, nye teknologiske løsninger, digitalisering og automatisering.

Hurdalsplattformen støtter opp under at framtidsrettet industri kan videreutvikles og etablere seg i Norge. Dette vil vi gjøre gjennom å sikre bedre rammebetingelser og at norske naturressurser, som rimelig fornybar kraft, forblir et konkurransefortrinn for norsk industri. Etter at vi har hatt åtte år med en høyre-regjering som har ført en altfor passiv næringspolitikk, er jeg stolt over at vi nå har fått en regjering som både spiller på lag med og stiller krav til næringslivet, slik at naturressursene våre gir arbeidsplasser her hjemme. Det er mer effektivt enn skatte-kutt til dem som har mest fra før.

Gjennom den politikken regjeringen presenterer i Hurdalsplattformen, skal vi skape arbeidsplasser for framtiden. Vi skal sikre verdiskaping som skal finansiere våre sterke velferdsordninger, og ikke minst skal vi tilrettelegge slik at næringslivet får støtte til å gjennomføre de utslippskuttene som er nødvendig for å nå klimamålene.

Tellef Inge Mørland (A) [21:40:12]: Valgkampen og regjeringsskiftet har gitt anledning til en storslagen slagordfestival, og i den forbindelse vil jeg gi mitt lille bidrag, et slagord som de siste åtte årene har fått lov til å støve ned: skape og dele. Det hadde sin storhetstid under den forrige rød-grønne regjeringen. Dette slagordet oppsummerer på mange måter hvorfor jeg er med i Arbeiderpartiet. Det blir ingen velferd om vi ikke først har

skapt noe som kan deles, men det blir heller ikke gode, stabile samfunn med små forskjeller og muligheter for alle om vi ikke deler på en noenlunde rettferdig måte.

Men slagord må omsettes i politikk dersom de skal bety noe. Det gjør Hurdalsplattformen. Vi har fått en regjering som varsler en mer aktiv næringspolitikk, der vi i størst mulig grad skal sikre videreføring av våre naturressurser i Norge, sørge for at norsk fornybar kraft forblir et konkurransefortrinn for norsk industri, og ikke minst legge til rette for storskala battericelleproduksjon i Norge.

Det er vanskelig for Stortinget å vedta lønnsomme arbeidsplasser, men det er fullt mulig å legge til rette for at disse nye grønne arbeidsplassene skal lykkes. I Mo i Rana og i Arendal varsles det etableringer av enorme batterifabrikker, der hver av dem vil kunne skape flere tusen arbeidsplasser. Skellefteå i Sverige ligger litt foran oss i løypa. Skellefteå er neppe Sveriges navle, men de opplever en enorm vekst for øyeblikket. Sett fra Oslo vil også Mo i Rana og Arendal kunne oppleves litt som distrikt. Med andre ord: Her ligger det muligheter for vekst rundt om i hele landet. Men vi må ha staten med på laget. I Arendal trengs nok kapasitet på strømmettet, havneutvikling og en ny vei. Til gjengjeld kan vi få over 2 000 nye arbeidsplasser og et godt bidrag til det grønne skiftet. Derfor var gleden stor da lokale stortingskandidater fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre en uke før valget sto på batteritomten i Arendal og lovte, sitat Agderposten:

«Batteriveien får penger i statsbudsjettet.»

De kunne bare ikke si hvor mye. En måned senere kom statsbudsjettet, og hva fikk den veien? Null – kr 0 – men en setning om at en skulle se på det igjen til våren. I mellomtiden står altså en bedrift i Agder straks klar til å sette spaden i jorda for å bygge fabrikk, men uten vei. Ikke engang planleggingsmidler ble det levert på av den forrige regjeringen. Det kan neppe kalles en aktiv næringspolitikk.

De som ikke har levd så lenge, vil kanskje lure på om en mann kan være statsminister. Jeg har troen. Så herr statsminister, selv om du skulle ha gått hjem og lagt deg: På Agder venter vi nå på veien til framtidens arbeidsplasser. Den trengs, for lønnsomme, bærekraftige arbeidsplasser legger også grunnlaget for at vi skal ha noe å dele. Velferdsstaten har fortsatt store uløste utfordringer, enten det gjelder folk som sliter med dårlig psykisk helse og ikke får hjelp, eller dem som opplever at det ikke er penger i lommeboken til nødvendig tannhelsebehandling. Å investere i Arendal og Agder i dag vil derfor være et kjærkomment bidrag for at vi skal kunne betale for vår felles velferd i morgen.

Erlend Svardal Bøe (H) [21:43:22]: Vi lever lenger og blir flere eldre i Norge. De neste 30 årene vil antall

menesker over 70 år dobles. Det forteller først og fremst at vi har god helse i landet vårt, men det forteller også at vi må bygge opp en god eldreomsorg med høy kvalitet, forberede helsetjenesten på at vi blir flere eldre, og skape et mer aldersvennlig samfunn, der eldre mennesker anerkjennes som verdifulle bidragsyttere i samfunnet.

I regjering har Høyre gjennomført og satt i gang flere viktige satsinger for eldreomsorgen:

Vi har lagt fram kvalitetsreformen Leve hele livet, som kommunene er godt i gang med, og som tar tak i de mest grunnleggende tingene som gjerne svikter når vi prater om eldreomsorg, som ernæring, aktivitet og fellesskap, kvalitet i helsetilbudet og sammenheng i tjenestene.

Vi har lagt til rette for tilskudd til bygging og modernisering av om lag 20 000 heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsboliger.

Vi har innført flere kompetansekrav i kommunene og gjennomført et ordentlig kompetanseløft, sånn at over 146 000 ansatte i helsetjenesten har fått grunn-, videre- og etterutdanning de siste fire årene.

Vi har fått på plass trygghetsstandard i sykehjem, for å unngå at det er for store variasjoner i kvaliteten mellom kommunene, og vi har innført en godkjenningsordning for fritt brukervalg, sånn at kommunene kan gi eldre mer makt til å bestemme over egen situasjon og egen hverdag.

Dette er bare noen av de satsingene Høyre har fått til i regjering.

Men det er en ting som bekymrer meg. Hurdalsplattformen til Arbeiderpartiet og Senterpartiet følger ikke opp disse satsingene for eldre mennesker og er lite konkret på hvilke satsinger regjeringen selv skal sette i gang for å bygge opp eldreomsorgen, styrke helsetjenesten og skape et mer aldersvennlig samfunn. Jeg skjønner ikke hvordan det er mulig å være så lite konkret på et så viktig område for så mange mennesker. Det mest konkrete i plattformen er at ulike satsinger skal reverseres og ikke følges opp videre.

Høyre vil gi eldre mennesker en trygg, aktiv og verdig alderdom som er tilpasset den enkeltes behov. Som kommunepolitiker i Tromsø i flere år har jeg truffet mange eldre. En av dem er Einar Johansen på 90 år. I 2019 mistet han sin rett til selv å bestemme hvem som skulle komme hjem til seg, da Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Tromsø fjernet fritt brukervalg i hjemmetjenesten. Nå skal Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering fjerne den samme retten for alle landets eldre. Det er en kald politikk.

Høyre vil gi eldre mennesker mer makt, ikke mindre, og Høyre er enig med Einar Johansen fra Tromsø når han sier at eldre er gamle nok til å bestemme selv.

Per Vidar Kjølmoen (A) [21:46:38]: Uten ferger hadde det blitt mye roing og muligens litt svømming langs kysten. Fergene er livsnerven for folk og næringsliv fra Agder i sør til Finnmark i nord. Dessverre har det under åtte år med Høyre og Fremskrittspartiet blitt svært dyrt å bruke denne livsnerven. Prisene på riksveifergene økte i 2014 med 3,5 pst., i 2015 med 4,1 pst., i 2016 med 2,9 pst., i 2017 med 7,8 pst., i 2018 med 2,4 pst., i 2019 med 2,7 pst., i 2020 med 3,2 pst. Ja, det blir penger av sånt.

Den 19. august i år møtte jeg og nåværende statsminister Gahr Støre to lærlinger fra Aukra på Vard Langsten. De må hver dag betale 253 kr i fergebilletter for å komme seg på jobb, selv med full rabatt og reduksjonen som kom i RNB. Det blir 58 190 kr i året, og da må lærlingene holde både bilen og dieselen i tillegg. Vi kan nok være enige om at det er forholdsvis mye penger for en første års lærling, men nå er det som kjent vanlige folk sin tur.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet går inn for at prisen på fergen fra Vestnes skal reduseres med over en tredel fra dagens nivå, mens fergen fra Aukra skal bli gratis. Det kommer nok til å bety mye, både for de to lærlingene på Vard Langsten og hundretusenvise av andre fergerisende langs kysten.

Det betyr noe hvem som styrer landet, og det betyr noe at kyst og distrikter endelig blir prioritert. Det er dette vi mener i Arbeiderpartiet når vi sier: Nå er det vanlige folk sin tur.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [21:48:42]: De siste årene har vi fått et mer sentralisert Norge, og det har ikke kommet av seg selv. Det har kommet fordi det er blitt ført en politikk som systematisk har ledet til økt byråkrati og sentralisering av makt og tjenester. Sentralisering er ikke en naturlov, det er i stor grad et resultat av politiske avgjørelser og bruken av virkemidler.

Resultatet av høstens valg ga et tydelig flertall for en endret kurs, og vi har lagt fram en regjeringsplattform som er et veldig godt utgangspunkt for å gjennomføre den forandringen som er nødvendig for å ta hele landet i bruk. Jeg ser fram til den jobben som skal gjøres her i Stortinget for at vi skal få en ny og mer rettferdig kurs for hele landet.

Det har kommet kritikk om at Hurdalsplattformen peker på saker vi ønsker å reversere. Dette handler om mer enn å reversere. Dette handler om å reparere, det handler om å bygge opp igjen tjenester som gjør at folk og næringsliv får de tjenestene som det offentlige er satt til å levere. Det er velferdsstaten vår det handler om. Det er tryggheten til folk det handler om. Det er distriktene våre det handler om.

Vi skal gå fra en regjering som sentraliserer og bygger ned distriktene, til en som bygger opp og gir folk muligheter til det gode liv i hele landet. I det arbeidet er den digitale infrastrukturen helt avgjørende. Senterpartiet og Arbeiderpartiet vil gjøre tilgangen til høykapasitetsinternett til en rettighet på lik linje med strøm, og jeg er glad for ambisjonen om å sikre alle husstander der det bor fastboende, den tilgangen innen 2025. Etter ti år som ordfører i en liten distriktskommune i Agder vet jeg alt om hvor lite nett som blir bygd ut i distriktene når det er markedet som får råde, og jeg vet mye om hvor vanskelig hverdagen blir for både folk og næringsliv når de ikke har solid tilgang til internett. Mangel på bredbånd skaper klaseskiller, og mangel på bredbånd skaper et utenforskap. Det blir stadig flere tjenester vi må løse digitalt, og stadig flere tjenester vi kan få digitalt, og for de aller fleste gjør det hverdagen enklere – om vi har tilgang til nett, vel og merke.

Sannheten er at de digitale pliktene er mange for innbyggerne i landet vårt, men de digitale rettighetene har uteblitt. Jeg er glad for at vi nå vil gi det norske folk en digital rettighet, for dette er et viktig grep som vil gi mindre sosiale forskjeller og mindre geografiske forskjeller.

Roy Steffensen (FrP) [21:51:48]: Styrket forsvarsevne har Slagsvold Vedum fått gjennomslag for. Jeg vet ikke om jeg skal ta det som en fornærmelse, men jeg har i over 20 år vært soldat i Heimevernet, og noe av det første som skjer når regjeringen Støre tiltrer og forsvarsevnen skal styrkes, er at jeg får innkalling – ikke til øvelse, men til å levere inn utstyret. (Munterhet i salen.) Så det skal jeg gjøre i morgen. Jeg kan gå med på at det nok i seg selv styrker forsvarsevnen, men jeg hadde håpet det ikke var et så enkelt og synlig grep som måtte til.

I regjeringsplattformen har jeg sett at det står at en ikke skal kjøpe tjenester fra kommunikasjonsbyråer. Etter å ha sett Politisk kvarter på fredag og i dag og hørt på alle de svarreplikkene som har vært i spørsmål om drivstoffavgifter, tror jeg regjeringen hadde vært tjent med å kjøpe noen tjenester fra kommunikasjonsbyråer, for det har vært klin umulig å forstå hva som skal skje med pumpeprisen, og hva regjeringspartiene har bestemt seg for. Jeg så at NRK Satiriks har laget et morsomt referat etter fredagens Politisk kvarter, men problemet er at det som står merket som satire på NRK sine sider, er nesten det samme som ble sagt i sendingen.

Enn så lenge har vi ikke fått svar på om pumpeprisen skal opp, eller om den skal ned, eller om den bare skal øke mindre enn det den kunne gjort, før den eventuelt skal ned. Jeg håper vi kan få en avklaring på dette i løpet av morgendagen, og aller helst hadde jeg sett at sa-

len her hadde stemt for vårt forslag om å kutte bensin- og dieselsavgiftene med 3 kr.

Det er to løse forslag jeg vil advare mot. Det er forslag nr. 26, fra Miljøpartiet De Grønne, om å øke målet for utslippskutt til 80 pst., og det er Høyre sitt forslag nr. 14, om at regjeringen må forhaste seg og legge fram en ny klimaplan allerede i februar. Kort tid etter at Fremskrittspartiet gikk ut av regjering, hastebehandlet Høyre-regjeringen en klimasak og meldte inn forsterkede utslippsmål på 55 pst. innen 2030. Den gang var det Venstre som hadde hjemme alene-fest og meldte inn forsterkede klimamål uten å ane verken kostnader eller global effekt. Jeg vil anbefale regjeringspartiene å stemme ned forslag nr. 14, fra Høyre, som bare er nok et bevis på at det er symbolpolitikken som er det viktigste i klimapolitikken. Det må gjøres grundig arbeid med det, man må ikke forhaste seg, og man må vite økonomiske konsekvenser.

Jeg vil anbefale regjeringen i de saker hvor avstanden til Fremskrittspartiet er mindre enn avstanden til SV, først å komme til oss – enten det gjelder ønsket om en fornuftig rovdyrpolitikk, streng innvandringspolitikk, reduserte drivstoffavgifter, utvikle oljenæringen eller annen klimapolitikk. Vår dør står åpen.

Marian Hussein (SV) [21:55:00]: Jeg er glad for at vi med årets valg har klart å skifte ut et flertall på Stortinget. Jeg er glad for at vi har gått fra en regjering som har levd på nåde fra Fremskrittspartiet, men som har saldert sine budsjetter ved å kutte i offentlig velferd, til en ny regjering som har ambisjoner om å satse på fellesskapet og offentlig velferd.

Jeg er dessverre lite imponert over denne regjeringsplattformen. Den sier ingenting om bemanningsnorm i helse- og omsorgssektoren. Fram til jeg ble innvalgt på Stortinget, har jeg jobbet i førstelinjetjenesten. Jeg kjenner altfor mange som ikke har hele og faste jobber å gå til. Jeg kjenner altfor mange kvinner som står og venter på en telefon fra jobben eller en sms fra arbeidsgiver om ekstravakter. Et av de sterkeste minnene mine er da jeg var på fritidstilbudet til sønnen min. Jeg hadde fri og sto sammen med en annen mamma, som ble oppringt fra jobben, og hun var glad for da kunne hun få vakt påfølgende dag. Hun kunne spe på den lille og usikre inntekten som hun hadde fra en 40 pst. stilling i helse- og omsorgssektoren. Hun har kjent på hva det er å ikke være nok folk på jobb.

Det er nok mange her som ikke vet hva det betyr når det ikke er nok folk på jobb i helse- og omsorgssektoren, men jeg kan fortelle: Det betyr at de som skal gjøre jobben, må strekke seg over flere oppgaver enn det er tid til. Den som har behov for hjelp, får mindre tid og omsorg enn det det er behov for. Det betyr at ting som må gjøres,

ikke blir gjort, at pasienter blir liggende lenge uten å få hjelp, da det ikke er nok tid, ikke nok folk, ikke nok ressurser til å gi den tiden som trengs. Det betyr at man forsøker å vri den tiden og de ressursene som ikke er der, ut av overarbeidede ansatte, og de jobber i små deltidstillinger og er ikke i posisjon til å protestere eller sette premisser for egen arbeidsplass. De får byrden av alle de manglende ressursene og skylda for alt som går gærent. De får heller ikke godt nok betalt for tiden på jobb.

Vi vet nok om hvordan det er å stå i ufrivillig deltid. Vi vet hvordan det er å ha for få folk på jobb i helse- og omsorgssektoren. Vi trenger å gjøre noe med det. Vi trenger å sette av ressurser til forsvarlig bemanning, heller enn å drive skadelig utnytting av kvinnene som jobber i helse- og omsorgssektoren. Derfor er jeg skuffet over at denne regjeringen ikke sier noe om bemanningsnorm. Jeg forventer at vår nye regjering gir et løfte om å løse bemannings- og belastningskrisen helse- og omsorgssektoren står overfor. Tiden for fine festtaler må være slutt. Vi må gjennomføre den politikken både fagbevegelsen og kvinnebevegelsen krever. Og jeg ser fram til et konstruktivt samarbeid med Hurdals-kameratene.

Per Olav Tyldum (Sp) [21:58:18]: Regjeringsplattformen gir bud om en ny retning. Den gir bud om nye og bedre tider. Den gir en god retning der hele landet skal tas i bruk, der forskjellene blant folk skal bli mindre, geografiske ulikheter skal reduseres, og tjenester nær folk skal stå i fokus.

Det står i regjeringserklæringen at ingen lokalsamfunn skal overkjøres, ingen kommuner eller fylker skal oppleve tvang eller press om å slå seg sammen. Lokalsamfunn skal kunne bestemme mer selv. Folk skal kunne ha større innflytelse over egen hverdag og kunne forme egen framtid. Ved flere anledninger har vi erfart hvor viktig det er med lokalt folkestyre og ikke minst ledelse når kriser oppstår. Derfor er det viktig å gi tillit til dem som i de fleste tilfellene står innbyggerne aller nærmest, nettopp kommunene.

Jeg er også glad for å lese i regjeringserklæringen at det skal legges fram en forpliktende og tidfestet plan for å tette inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet. Små og mellomstore bruk skal styrkes ved en målrettet investeringsordning, sånn at de også klarer å innfri løsdriftskravet. Regjeringen har ambisjoner om å sette det i gang allerede i kommende statsbudsjett.

La meg også få lov å nevne noen konkrete saker fra regjeringsplattformen som vil få betydning for min egen landsdel. Regjeringen vil innføre bygdevestavtaler. Det skal være et nytt distriktpolitisk virkemiddel for utvikling og vekst, og med langsiktige rammer, som skal styrke næringsliv og bosetting i Distrikts-Norge. Bygdevest-

stavtalene skal være langsiktige avtaler mellom staten og distriktskommunene med særlig behov for støtte til næringsutvikling. En av de første pilotene er tenkt å være Indre Namdal.

Nordre del av Trøndelag har, som i resten av landet, en desentralisert sykehusstruktur. Den skal sikre beredskap og gi alle våre innbyggere forsvarlig og trygg behandling. Men ved sykehuset i Namsos er det ikke mulig å lande med de nye redningshelikoptrene. Det er ved anskaffelsen påpekt som en kritisk og stor utfordring som svekker mulighetene for å gi gode prehospitale tjenester ved sykehuset. Regjeringen vil sørge for å etablere landingsplasser for de nye redningshelikoptrene, SAR Que-

en. Det er et godt signal å sende til alle namdalinger som sogner til vårt sykehus i Namsos.

Regjeringen utgått fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet har avlagt en plattform som passer landet, og som passer mitt valgdistrikt, Nord-Trøndelag, godt.

Presidenten: Da har klokken blitt 22, og Stortinget tar pause i forhandlingene.

De som fortsatt står på talerlisten, får innlegg i morgen, og man trenger ikke å tegne seg på nytt.

I morgen starter møtet kl. 10. Første taler er da statsminister Jonas Gahr Støre, og så fortsetter vi med talerlisten. – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 22.02.

Møte torsdag den 21. oktober 2021 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden:

Sakene nr. 2 og 3 på gårsdagens kart (nr. 7)

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 2 [10:00:16]

Debatt om Hans Majestets Kongens tale til det 166. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikets tilstand og styring (trontaledebatt) (Talen holdt i Stortingets møte 11. oktober 2021)

Sak nr. 3 [10:00:18]

Debatt om regjeringens erklæring (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. oktober 2021)

Presidenten: Før debatten starter, vil presidenten vise til det vedtatte debattopplegget fra i går. Stortinget fortsetter trontale- og erklæringsdebatten, og dagens første taler er statsminister Jonas Gahr Støre. Etter statsministerens innlegg vil det åpnes for et replikkordskifte.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:00:42]: På dag to vil jeg takke for den debatten som var i går, og jeg vil takke for alle de gode ordene som ble sagt på tvers av skillelinjene til nye statsråder og til nye representanter. Jeg vil, som da en gammel representant som ikke lenger sitter fast i denne salen, si at jeg synes det kom veldig mange gode innlegg fra nye stemmer. Det er mange nye representanter i Stortinget, og det preget også en del av debatten i går. Jeg synes det var forfriskende og bra for debatten.

Regjeringsskiftet skjedde mot et bakteppe av tragedie i Norge. Det som skjedde i Kongsberg onsdag kveld, har egentlig rystet hele landet. Jeg vil si etter besøket i Kongsberg og kontaktene mot nødetater og myndigheter der at det var en opplevelse av at landet kom sammen i solidaritet med Kongsberg-samfunnet. Det er viktig også i tiden som kommer, med hensyn til dem som har mistet sine nære, men også til hvordan vi tar tak i de temaene som er blitt avdekket som følge av denne tragedien. Det berører helsevesenet, det berører justissektoren, og det er et ansvar vi alle må ta, og som regjeringen tar på største alvor.

Det var en debatt der jeg opplevde at partiene snakket om sin politikk, regjeringen snakket om sin. Jeg fikk mange tilbakemeldinger fra partier som er i opposisjon, med ønske om samarbeid med regjeringen på områder hvor vi kan finne samarbeid. På vegne av regjeringen vil jeg takke for det og si at det vil vi følge opp gjennom et

godt forhold til Stortinget. Vi er en mindretallsregjering og skal søke flertall i denne sal.

Et tema som har engasjert mange, er konsekvensen av de høye strømprisene for vanlige folk der ute, høye utgifter på toppen av et familiebudsjett som kan være krevende å få til å gå opp. Her opplever jeg at Stortinget kan samle seg, at vi kan få en enighet om raske tiltak som betyr en forskjell for dem som er mest utsatt.

Vi har Hurdalsplattformen som utgangspunkt for regjeringens politikk. Vi har vært i kontorene i seks-sju dager, og vi forbereder tilleggsproposisjon til budsjettet. Dette er jo kjent etter et regjeringsskifte. Plattformen har klar kurs, klare verdier og tar tak i de store utfordringene Norge står overfor. Den strekker seg over fire år, men den har egentlig perspektiv for de utfordringene Norge møter på 2020-tallet. Hvordan kan vi sikre små forskjeller, kjernen i det som gir tillit og kraft i det norske samfunnet, muligheter for alle i hele landet, i by og bygd? Hvordan kan vi bedre skolen slik at vi kvalifiserer våre unge til å komme inn i arbeidslivet, og hvordan lykkes vi i klimakampen, digitaliseringen og en aktiv utenrikspolitikk?

Det er mange konkrete tiltak i plattformen. Jeg hører noen etterlyse at det skulle vært flere, men dette er også en plattform som inviterer samfunnet til å delta i utformingen av politikk, til at partene i arbeidslivet blir mer med i utformingen av hvordan vi tar de store veivalgene. Bedrifter, organisasjoner og frivilligheten skal høres og tas med. Derfor er dette et prosjekt på vanlige folks premisser. Vi vil lytte til dem og inkludere dem.

Jeg registrerer at deler av høyresiden gjerne snakker om det med vanlige folks tur, om vi ikke nå kan legge det bak oss, det var valgkamp, nå er vi over i en ny tid. Deler av media har tatt det samme. Jeg kan love at det legger vi ikke bak oss. Dette er meningen med denne regjeringen, at vi skal lytte til mange som gjennom mange år har opplevd at de har kommet i andre rekke, at de som har kommet i første rekke, ofte har vært dem som er best stilt, og at mennesker som lever av sitt vanlige, ærlige arbeid, har opplevd at de har kommet i andre rekke, at de har blitt overhørt, oversett og noen ganger overkjørt. Vi skal utvikle hele landet. Vi skal være vanlige folks interesseparti. Dette er ikke retorikk. Det er vårt prosjekt, og det er en politisk nødvendighet etter åtte år med høyrepolitikk.

Jeg skal ikke ta opp igjen et av valgkampens kjente tema, men i går hørte vi fra Høyre igjen at kuttet i formuesskatten er viktig for å få folk i arbeid. Det har vi ikke fått dokumentert gjennom de siste årene. Vi har spurt og spurt. Nå er det også et veldig viktig tiltak for å lykkes i klimakampen. Det synes jeg også er dårlig dokumentert. Det som er dokumentert, er at de 7 mrd. kr Høyre ønsker å gi i formuesskattekutt, går til de 1 pst. rikeste i landet. Det er i seg selv et uttrykk for hvorfor vi sier at nå er

det vanlige folks tur, at det er andre som skal komme først i den køen. Folk stiller opp for fellesskapet når fellesskapet stiller opp for dem. Det er en forutsetning for at landet vårt skal lykkes, og en grunnleggende forståelse for Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen.

Arbeid er et tema som gikk igjen i debatten fra mange partier, og det er bra. Nå hører vi om at det er fart i norsk økonomi, det er mange ledige jobber. Samtidig er det mange som står utenfor, og som vi ønsker inn i arbeid. Den største muligheten for at vi kan få midler til å fordele i vårt samfunn, er at flere jobber, at færre er på trygd, at flere betaler skatt og kan bidra til egen økonomi.

Så blir det sagt fra særlig Høyre at det viktigste for folk er å ha en jobb å gå til. Det er jeg enig i isolert sett, men det er ikke på hvilken som helst betingelse at man går til en jobb. Når vi er på vei inn i en høykonjunktur, skal vi være særlig oppmerksom på at det ikke må bli slik at folk kommer inn i en jobb og så skal man ta til takke med jobben og være glad bare man får den. Hvis man da opplever at man blir fratatt sosiale rettigheter, blir nekta retten til å organisere seg osv., slik vi ser i deler av arbeidslivet, så er det et varseltegn.

Derfor er det for denne regjeringen avgjørende å slå ring om den norske arbeidslivsmodellen, som handler om at man får en hel, fast stilling, at det er en trygg jobb, at det er parter, at man kan organisere seg, og at samfunnet oppmuntrer til organisering. Derfor vil vi styrke en lang rekke av de forholdene som gir folk trygghet på jobb. Dette er oppskriften på at vi har et omstillingsdyktig arbeidsliv. Folk i Norge skifter jobb lett, fordi det er trygt å skifte jobb. Vi frykter ikke ny teknologi, vi frykter gammel. Folk går over og tar i bruk ny teknologi fordi det er trygt på jobb. Derfor er investeringene i en arbeidslivsmodell der folk på jobb høres, ses og tas med på råd, viktig for produktiviteten vår, for investeringene våre og for fornyelsen i arbeidslivet.

Tilsvarende for helse: Din helse er ditt ansvar, men alles helse er også alles ansvar. Vi har et fellesskapsansvar for å sikre et helsevesen som ser folk – i det nære, fastlegen i kommunen, og helt inn til spesialisthelsetjenesten. Derfor må vi ikke gå ned sporet med privatisering og todeling. Vi må ha bedre sykehus for alle, bruke teknologi for å desentralisere helsetilbudene, men alltid tenke forebygging og folkehelse, hvordan man kan unngå å komme på sykehus. Må man på sykehus, skal man få verdens beste behandling uansett hvor man bor, hvem man er, og hva man tjener. Det er ikke et poeng for helseministeren å stå og blokkere folk fra å komme på sykehus, men helseministeren og regjeringen skal legge til rette for at man har en helse og et utgangspunkt i livet som gjør at man kan leve livet uten store helseplager.

Derfor er fysisk aktivitet i skolen, skolemat og mål for forebygging viktig i regjeringens politikk.

En tredje ting som kjennetegner debatten til nå, er at den her i salen handler mest om mulighetene og utfordringene i Norge. De er mange, og vi tar dem på alvor. Men mulighetene i Norge, et av verdens åpneste samfunn både teknologisk, digitalt og geografisk, handler i stor grad om utviklingen utenfor Norge og hvordan Norge forholder seg til verden rundt oss.

Utenrikspolitikken har direkte påvirkning på vanlige folks liv i Norge. I mine år som utenriksminister sa jeg at utenrikspolitikken må skulle være å gjøre innenrikspolitikken mulig, altså sikre en trygghet for Norge til at vi kan sette våre mål for et samfunn med like muligheter, velferd og trygghet for alle. Det er en god inspirasjon for denne regjeringens politikk i dag.

I vårt utenrikspolitiske engasjement skal regjeringen ivareta og fremme Norges politiske og økonomiske interesser, bidra til fred og lavspenning i våre nærområder, sikre at Norge, med vår åpne økonomi, kan handle og utveksle med land og folk både nært og fjernt fra Norge, slik at folk kan gå på jobb i Mo i Rana, Odda og Kongsberg og sikre inntekter til landet og til familien sin. Vi er en eksportnasjon. Vi skal øke eksporten. Vi må øke eksporten.

Regjeringen starter sitt arbeid i en tid med økende rivaliseringer og spenninger mellom stormaktene. Det er omgivelsene. Vi har for vane å si at de storpolitiske konfliktene sjelden oppstår ved Norges grenser. Slik er det også i dag. Men de kan oppleves og føles her. Blåser det kalde vinder i nord, har de ikke oppstått i nord. De kan ha oppstått i Ukraina, Sør-Kina-havet eller en eller annen skandale og tragedie i Midtøsten. I nord melder stormakter seg på, viser seg fram og utfordrer etablerte normer for suverenitet og folkerett. Vi møter utfordringer fra stater som nærmer seg oss gjennom nye former for påvirkning, cyberaktivitet og målrettet etterretning. Virksomheten rettes ikke bare mot våre militære kapasiteter, men også direkte mot norsk teknologi og kompetanse i næringslivet og mot norske myndigheter sentralt og på lokalt nivå.

Jeg sier dette fordi det er utfordringer vi må ta på alvor og møte sammen. Vi skal nedsette en totalforsvarskommisjon og oppdatere bildet av hva det norske forsvar i bredt, dvs. Forsvaret selv, men også alle andre deler av samfunnet, må kunne og evne. Norge skal være en trygg og pålitelig partner og NATO-alliert. Vi skal utvikle og fordype vårt samarbeid i Norden, og vi legger EØS-avtalen til grunn for vår brede kontakt med Europa.

Norge er en økonomisk og politisk overskuddsnasjon i en verden med altfor mye underskudd. Derfor skal vi ta vårt ansvar. Det følger av norske tradisjoner og verdier, men det er også en opplyst egeninteresse. Vi er ak-

tivt medlem av FNs sikkerhetsråd, der Norge vil ha formannskapet i januar. Vi skal føre en fornyet utviklingspolitikk der vi investerer i virkeliggjøringen av FNs bærekraftsmål. Vi skal ta vårt lederansvar som havnasjon og lede an i arbeidet for å beskytte havet, livet i havet og alle muligheter bærekraftig havforvaltning gir. Derfor har da også denne regjeringen en egen havminister.

Så skal vi, i tråd med lang norsk tradisjon, tenke slik at mange av Norges store muligheter her hjemme ligger i det vi får til i og med andre land. Vi skal kutte våre klimagassutslipp i Norge. Det er viktig, men virkelig betydning for kampen mot klimaendringene får det om våre teknologiske løsninger bidrar til kutt i land med de største utslippene, enten det handler om utvikling av fornybare energiresurser i utviklingsland, så man kan hoppe over det fossile stadiet, eller teknologiske gjennombrudd innen hydrogen, havvind og fangst- og lagring av CO₂. At vi når våre mål, er vår forpliktelse. Samlet sett kommer ikke det i seg selv til å endre verden, men vi sitter på teknologi og kompetanse som kan endre verden, og det må motivere oss.

Her som ellers er Europa vår viktigste mulighet. Vi skal nå våre klimamål i forpliktende samarbeid med EU. Regjeringen vil ta initiativ til samtaler og samarbeid med EU om hvordan dette samarbeidet kan utvikles og styrkes. Det handler om at mange av valgene Europa nå skal ta, vil avhenge bl.a. av teknologi og kompetanse vi har. Det sies at vi har et forskudd på havvind, vi har en mulighet på hydrogen, men de er ikke datostemplet. Det er forsprang man kan miste.

Regjeringen har høye ambisjoner. Vi har staket ut en ny og mer rettferdig kurs for landet og skal følge opp med konkret politikk som merkes i vanlige folks liv langs hele Norges kyst og innland, og som ruster oss som land og fellesskap i møte med 2020-tallets store utfordringer. For min egen del handler det om å kunne se barn og barnebarn i øynene med trygghet om at vi gjør det vi kan for at de skal bli voksne og etter hvert eldre i et Norge med små forskjeller mellom folk, levende lokalsamfunn i hele landet, et Norge som skaper verdier i et trygt arbeidsliv, og et Norge som gjør sitt i en urolig verden, der klimaendringene truer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Erna Solberg (H) [10:14:44]: Jeg vil på ny få lov til å gratulere Jonas Gahr Støre med både statsministerjobben og ny plassering under replikkordskiftet i trontaledebatten.

Vi har nok hørt debatten litt ulikt, Jonas Gahr Støre og jeg, om hva som har vært temaene så langt i denne debatten. Jeg opplever at et hovedtema har vært at vi egentlig ikke vet så mye om kursen til den nye regjeringen. Vi vet lite om de konkrete forslagene, fordi vi sjelden

har fått en mer ullen og mindre konkret redegjørelse. Så langt gikk det at VGs kommentator skrev at det var bemerkelsesverdig hvor mange slagord og klisjeer de hadde klart å presse inn i det som skal sette retning for regjeringens arbeid.

Da lurte jeg helt konkret på: Er det fordi Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke klarte å bli enige om en konkret politikk i Hurdal, eller er det fordi Arbeiderpartiet har begynt å tvile på egne løsninger at det er så ulent?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:15:46]: Jeg vet ikke om jeg skal gratulere representanten med plassen på den siden av salen, men jeg ser fram til å ha gode debatter her i tiden som kommer.

Det er ikke en klisje å rydde opp i et arbeidsliv der folk ikke har hele, faste stillinger og opplever utrygghet. Det er ikke en klisje å si at vi skal ha en aktiv næringspolitikk der staten går inn med det private næringsliv og sier at vi har noen mål å nå – hvordan skal vi nå dem sammen, hvordan skal virkemiddelapparatet virke bedre? Det er ikke en klisje å si at når vi har en dobling av antall unge uføre på Erna Solbergs vakt, skal vi ta tak i det med nye virkemidler – ikke kutte i Nav, men styrke alle de tjenestene vi har for å få folk i jobb. Det er ikke en klisje når vi styrker klimamålene til 55 pst. og øker CO₂-avgiften til 2 000 kr.

Listen er lang, men jeg forstår at VGs kommentator og den forrige statsministeren kan se på det som klisjeer og ullent språk, men det er konkrete målsettinger og forpliktelser. Som jeg sa i mitt innlegg, skal vi fylle det ut når vi legger fram våre budsjetter, våre planer og vår politikk i tiden som kommer.

Erna Solberg (H) [10:16:52]: En regjeringserklæring er ofte en måte å vise retning på, ja, men det er også å vise konkrete ting man skal gjennomføre. Denne regjeringserklæringen er svært lite konkret. La meg begynne med ett av de områdene som jeg virkelig mener trenger konkrete, kortsiktige og gode løsninger, nemlig klimaområdet. På klimaområdet vet vi at det haster, og vi vet at hvert tonn vi sparer tidlig i denne tiårsperioden, kommer til å bety mye mer enn hvert tonn man sparer på slutten. Men alle de konkrete tiltakene på klimaområdet fra denne regjeringen så langt er å svekke de tiltakene som skal til. Man ønsker ikke å innføre CO₂-avgift på den måten – i alle fall er det uklart – den forrige regjeringen har lagt opp til i sitt statsbudsjett. Man øker momsen på elbiler, som betyr at insentivene for å kjøpe elbil blir mindre. Rekken er ganske lang.

Da lurte jeg på om Jonas Gahr Støre kan gi konkrete svar på hva i denne regjeringserklæringen som på kort sikt kommer til å kutte utslipp.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:18:00]: På kort sikt la Erna Solberg fram en regjeringserklæring i 2013 der hun ikke hadde med klima. Hun glemte klima. Nå ønsker hun en klimaplan fra regjeringen innen februar. Det tok sju og et halvt år før den forrige regjeringen leverte en klimaplan. Men takk for at planen kom, det var mange gode ting der.

Når vi gjør grepet med elbil, for å ta det veldig konkret, er det for å si at kjøper man en elbil for opp til 600 000 kr, kan man kjøre langt med familien sin. Kjøper man en el-Jaguar til 1,2 mill. kr, får man betale toppen selv. De pengene kan vi bruke til å bygge ladestasjoner i hele landet. Da kan folk kjøre bil og mer elbil i distriktene. Da blir bensin og diesel isolert sett mindre viktig.

Det budsjettet representanten la fram, med økning i CO₂-avgiften – vel, det møtte aldri virkeligheten i Stortinget. Representanten Solberg skulle da som statsminister møte Sylvi Listhaug og bli enige om denne økningen. Det får vi aldri se fasiten på. Vi skal legge fram våre budsjettendringer om noen dager, og da får vi se. Denne plattformen er full av ambisjoner og mål på klima, og vi skal levere på det.

Erna Solberg (H) [10:19:07]: Jeg konstaterer at det ikke var et eneste forslag som fører til at en kommer til å kutte mer. Tvert imot er det altså forslag som måtte svekke det. Jeg understreker igjen: Vi har et budsjett der vi er blitt enig med EU om hvor store kutt vi skal ha. Hvert tonn vi kutter tidlig, teller hvert eneste år fremover. Derfor har det mye større verdi, og derfor er det så viktig at vi gjør de tingene som regjeringen la opp til. Vi la opp til en klimaplan fordi vi har en avtale, fordi vi har økt ambisjonene, og fordi vi skal levere bedre på klima fremover. Men den nye regjeringen har ingen nye tiltak, og det må jeg si er litt rart, for i valgkampen ga Jonas Gahr Støre inntrykk av at han hadde en klimaplan, at han var mer konkret enn den daværende regjeringen for hva man skulle gjøre – uten at han heller den gangen sa noe om innholdet. Men en ting han sa, var at Statsministerens kontor skulle få en mer sentral rolle i klimapolitikken enn i dag. Da lurte jeg på: Hvordan har statsministeren tenkt å gjøre det – altså en mer sentral rolle?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:20:12]: Den sentrale rollen står her. Statsministeren kommer til å engasjere seg i det arbeidet for fullt. Så tror jeg at diskusjonene om virkemidlene representanten nevner, er viktig, men vi har mye større ambisjoner enn det. Vi skal kutte i klimagassutslippene, bidra i verden, som jeg sier, og så skal vi lykkes med å utvikle verdikjedene for hydrogen. Jeg tror vi trenger sterkere virkemidler enn representanten har foreslått. Vi skal lykkes i en næringspolitikk som løfter fram og korter ned veien til at vi virkelig kan utnytte potensialet i havvind. Og vi skal

sørge for at dette skjer i hele økonomien, i husholdningene, i avfall, i landbruk, i bygg og anlegg. Vi legger ikke fram detaljerte oppskrifter på det i en hurdalsplattform. Vi setter våre mål. Så skal vi sette oss ned med de partene som er berørt, de skal få eierskap og støtte. Staten skal stille krav, og den skal stille opp. Det kommer vi til å se i tiden som kommer.

Erna Solberg (H) [10:21:08]: Det er altså bare å konstatere at Arbeiderpartiet ikke har den klimaplanen – men de hadde et klimaseminar de skulle invitere partene til – at det var det som var klimaplanen til Arbeiderpartiet, at det de sa i valgkampen, var at den konkrete planen ikke eksisterte, for vi kan ikke se den igjen i det som faktisk ligger i erklæringen. Det er bekymringsfullt, for hvis man ikke nå har flere tiltak, men vil svekke de tiltakene daværende regjering har gjort, når vi ikke målene våre tidlig nok. Det betyr ikke at vi klarer å kutte klimautslippene på et tidlig tidspunkt.

Jeg skulle gjerne også spurt om noen andre tiltak som var interessante. Det er jo slik at vi fra Høyres side i løpet av mange år har jobbet hardt for at norsk skole skal møte hver enkelt elev, bidra til at hver enkelt elev får bruke sitt potensial og sitt talent. Vi har laget regler for det, bl.a. intensivopplæring i skolen for dem som henger etter. Da blir vi alltid møtt med en lese-, skrive- og regneerklæring fra Arbeiderpartiet – den viktigste valgkamp-saken i 2017, i 2019 og også i 2021 fra Arbeiderpartiet. Den er heller ikke med i erklæringen. Ble det for vanskelig å gi en garanti om at man skulle lese og skrive, eller var Høyres politikk bedre?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:22:22]: Det står fast at vi skal sørge for at barna våre lærer å lese, skrive og regne. Den beste måten å få til det på er å få flere kvalifiserte lærere inn i skolen, der den regjeringen som har gått av, har sviktet. Derfor skal vi sørge for bedre rekruttering av lærere til lærerutdanningen. Vi skal sørge for å ikke hive ut av skolens læreryrker 20 000 erfarne lærere som står klar til å ta denne undervisningen. Vi skal styrke den tidlige innsatsen, slik at vi er trygge på at ungene våre kan lese, skrive og regne tidlig, ikke måtte ta tak i det når de kommer på ungdomsskolen. Denne ungdomsskolereformen som plutselig Høyre har kommet på etter åtte år i regjering, står i Hurdalsplattformen, den skal vi gå i gang med – kunnskapsministeren snakket om det i går. Så det er en satsing på tidlig innsats som vil komme gjennom grunnskolen og inn i ungdomsskolen, og med andre virkemidler enn den regjeringen som er gått av, har valgt.

Erna Solberg (H) [10:23:19]: Jeg er glad for at regjeringen har valgt å ta Høyres valgkampsak. Ingen av partiene i regjeringen snakket om en ungdomsskolere-

form, men har nå lagt det inn i sin plattform. Jeg er glad for at Høyre kan påvirke Arbeiderpartiet og regjeringens politikk når vi har gode ideer, og vi kommer tilbake med mange andre.

I 2017 var Arbeiderpartiets viktigste skoleløfte til foreldre en lese-, skrive- og regnegaranti for barna. Det var det også i 2019. Vi har sett ute i kommunene at kommunepolitikere til Arbeiderpartiet ikke klarer å levere på dette. Nå har Arbeiderpartiet fått regjeringsmakt, og dette står fortsatt i programmet deres; det er det viktigste svaret Arbeiderpartiet har hatt.

Vil statsminister Jonas Gahr Støre utstede en garanti i denne fireårsperioden om at alle barn skal lære å lese og skrive og regne godt nok, eller går han vekk fra det valgløftet som har vært det viktigste skolepolitiske valgløftet til små barn og deres foreldre i løpet av de siste tre valgkampene?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:24:20]: Nå blir jeg nesten rørt. Jeg er glad for at representanten Solberg har latt seg inspirere av dette flere ganger, og at hun nå gjør det til sitt og håper vi kommer til å følge opp det vi står for. Svaret er ja. Målet er å kunne avdekke i 2. og 3. klasse om ungene våre kan lese, skrive og regne. Hvis de ikke kan det, skal de få oppfølging. Men de som får oppfølging og spesialundervisning i dag, opplever at halvparten av den undervisningen skjer av folk som ikke er utdannede lærere. Det er en dårlig investering for å følge opp, uansett hvilken garanti man eventuelt måtte ha. Da er et av virkemidlene å gjøre noe med det, at det kommer flere kvalifiserte lærere inn i skolen for å kunne ta tak i det tidlig.

Det er skolens oppgave å sørge for at ungene våre kan lese, skrive og regne. Vi vil påse at det skjer, men da må vi også ha den kompetansen som trengs. Da må vi satse bredt. Det er også viktig at ungene våre har helse, at det er en skolehelse, at de har fysisk aktivitet, og at de får en mer praktisk skole, så de kan lykkes i skolen.

Ja, det er Arbeiderpartiets mål – det er regjeringens mål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:25:32]: La meg starte med å gratulere statsminister Jonas Gahr Støre med ny jobb. Jeg håper det blir et godt klima i Stortinget de neste fire årene.

Jeg har lyst til å ta opp en viktig sak. Vi opplevde jo at den forrige regjeringen, med Høyre i spissen, valgte å hente en IS-terrorist til Norge – en person som helt frivillig forlot Norge, som støttet halshogging, voldtekt, lemlestelse og drap av uskyldige barn, kvinner og menn. Debatten er i gang igjen. Fremskrittspartiet er tydelig på at vi kan hente barna, men vi vil ikke være med på å hente mødrene.

Utenriksministeren har tidligere sagt at vår generelle holdning er at vi ikke ønsker å hente disse kvinnene hjem, men at hver sak må vurderes individuelt.

Mitt spørsmål er: Jobber utenriktjenesten med å hjelpe IS-kvinnene hjem til Norge nå?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:26:31]: La meg takke for lykkeønskningen og ønske tilbake til representanten Listhaug at hun også bidrar til et godt klima, både i salen og utenfor salen.

Til spørsmålet vil jeg bare slutte meg til det utenriksministeren har sagt. Det er ikke Norges politikk å hente hjem folk som frivillig har reist ut og sluttet seg til IS eller andre terrorbevegelser.

Så er det slik at vi har hatt den holdningen at vi bør ta sikte på å kunne hjelpe barn. Barn er uskyldige, og vi har støttet de tiltakene den forrige regjeringen foretok for å hjelpe barn hjem.

Utover det vil jeg si at saker som kommer opp for Utenriksdepartementet og norske myndigheter, må behandles individuelt. De må gjennomgås for å se hvilken sammenheng de står i. Det gjelder generelt og i disse sakene. Men jeg vil understreke at Norge vil arbeide for å finne internasjonale løsninger på det problemet som gjelder for oss alle, at det sitter en lang rekke potensielt farlige mennesker i leirer i Nord-Irak og i Syria, som vi må være med på å kunne finne løsninger for.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:27:41]: Det håper jeg betyr at man jobber for en internasjonal straffedomstol som gjør at disse blir dømt og må sone i de områdene forbrytelsene er begått. Det som er problemet her, er at vi ser at disse IS-kvinnene skyver barna foran seg for å prøve å få norske myndigheter til å hente dem til Norge. Jeg fikk ikke svar på spørsmålet om utenriktjenesten nå jobber med dette, så derfor vil jeg prøve meg på et annet spørsmål: Kan statsminister Gahr Støre garantere at regjeringen ikke vil hente IS-kvinner til Norge?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:28:20]: Jeg gjen- tar det jeg sa i sted, at det er ikke noe Norge er forpliktet til å gjøre, det er ikke noe Norge har som politikk å gjøre. Kommer det henvendelser til utenriktjenesten fra nordmenn i utlandet i ulike situasjoner, blir de behandlet individuelt ut fra den situasjonen de er i, og så blir det vurdert på det grunnlaget. Utover det har jeg ikke noen kommentar til denne enkelte saken.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:28:39]: Det betyr at vi får ingen garanti, og da taler vel kanskje det for seg.

Det har også vært betydelig forvirring når det gjelder avgiftspolitikken på diesel og bensin fra den nye regjeringen. Statsministeren har jo tidligere sagt at det er

helt greit med priser opp mot 20 kr per liter. Jeg tror nok at mange familier med vanlige inntekter og aleneboende som nå opplever økt rente, høye matvarepriser og skyhøye strømpriser, ikke er enig i det. Klima- og miljøministeren har vært ute og sagt at det blir høyere avgifter, og jeg må si at gårsdagen var heller ikke særlig oppklarende på dette punktet. Verken Arbeiderpartiet eller Senterpartiet vil garantere at avgiftene ikke øker, og representanten Aasrud sa: «men vi skal finne gode løsninger som gjør at de som er avhengig av å bruke bil, skal slippe en stor økning».

Det tror jeg er en fattig trøst for mange som nå sliter med å betale regningene. Kan statsministeren garantere at avgiftene ikke går opp på diesel og bensin?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:29:40]: Som vanlig er representanten Aasrud en klok representant. La meg bare presisere at jeg sa ikke at det var greit med høye bensinpriser, men jeg fikk spørsmål om hva hvis prisen var 20 kr – oppe i Gudbrandsdalen da jeg var der og møtte en journalist. Da sa jeg det er greit, da får jeg betale det. Det var det jeg sa den gangen. Men jeg vil på dette området sitere hva vi sier i Hurdalsplattformen, at regjeringen vil «reducere avgifter som rammer folk flest, som for eksempel elavgift og drivstoffavgifter, herunder differensiert veibruksavgift».

Nå skal vi legge fram vår tilleggsproposisjon til statsbudsjettet. Der vil vi komme tilbake til det. Men vi er opptatt av at de som ikke har alternativer til å kjøre nullutslippskjøretøy, skal skånes, i den forstand at når vi øker avgiftene på drivstoff, er det sosial rettferdighet og geografisk rettferdighet som må ligge til grunn når vi fastsetter avgiftsnivået. Det vil vi ta med oss inn. Samtidig består jo pumpeprisen av flere elementer. Så her er det flere ting å se på i sammenheng, og det får representanten svar på når vi kommer litt inn i november.

Audun Lysbakken (SV) [10:30:58]: La meg først få benytte denne anledningen til å gratulere statsministeren. Så får jeg kanskje ingen gratulasjon tilbake for at jeg står her, men så lenge den politiske avstanden på en del viktige områder for oss er for stor, er det sånn det blir. Men begge våre partier er del av et svært stort flertall mot den regjeringen som nå har gått av, og en viktig grunn til det store flertallet er den økende ulikheten i makt og rikdom – Forskjells-Norge. Det er og må være et helt sentralt mål for denne perioden at utviklingen mot økende forskjeller i landet vårt blir brutt, at vi får det vendepunktet som veldig mange mennesker har stemt for. Da må vi endre arbeidslivet, vi må satse på velferden, men det er ikke til å komme forbi at den aller viktigste grunnen til at ulikhetene øker i Norge, er at de rikeste drar ifra. Da må vi gjøre noe med et skattesystem rigget for de rike. Er statsministeren enig i at

kraftig skjerpede skatter for den økonomiske eliten er nødvendig for å få forskjellene ned?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:32:05]: I rekken av gratulasjoner må jeg få lov til å si at jeg beklager at representanten Lysbakken står der, og at han ikke er plassert på annet vis i salen, men vi skal finne ut av det, og vi har mye felles å bygge på.

Jeg er enig i at vi trenger et mer rettferdig skattesystem som fordeler byrdene mer rettferdig. Derfor har Arbeiderpartiets inngang i denne valgkampen – og det er også reflektert i Hurdalsplattformen – vært å si at de som tjener 750 000 kr og mindre, skal få kutt i skatt. Vi som tjener over, skal betale mer skatt. Vi som har formuer, skal betale mer i formuesskatt. Det er rettferdig. Samtidig skal vi være bevisste på at vi går ut av en pandemi. Vi skal ha forutsigbarhet for næringslivet, og derfor har vi lagt selskapsskatten flatt på 22 pst. På avgiftssiden sier vi at går en avgift opp, skal en annen avgift eller skatt gå ned. Det vil samlet sett kunne bidra til at vi får aktivitet i økonomien, flere i arbeid, bake kaken større, mer å fordele. Det er en politikk som baserer seg på mer rettferdig fordeling, og jeg er enig i at de med sterkest skuldre kan bære en tyngre bør.

Audun Lysbakken (SV) [10:33:09]: Forrige regjering mislyktes i klimapolitikken, og det er derfor ingen av oss skal legge for mye vekt på Høyres forsøk på å renvaske seg selv nå om dagen. Den regjeringen bommet på 2020-målene, og den hadde ingen plan for å nå 2030-målene.

Derimot bør den nye regjeringen legge større vekt på miljøbevegelsens reaksjon på Hurdalsplattformen. Der har kritikken vært skarp, og det mener jeg er forståelig, for regjeringsplattformen leverer ikke noen endring i oljepolitikken og heller ingen nye tiltak av betydning for raske utslippskutt. Så er det jo slik, som statsministeren er veldig klar over, at nå teller hvert år hvis vi skal nå 2030-målene, og det betyr at 2022 også må bli et år hvor vi tar nye steg for raske utslippskutt. Jeg merker meg at det er mange spørsmål nå knyttet til om regjeringen i tilleggsproposisjonen vil svekke enkelte klimatiltak. Jeg regner med det er uaktuelt for statsministeren, og at han heller vil legge fram en tilleggsproposisjon hvor vi får nye tiltak for raske utslippskutt. Vil han det?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:34:15]: Ja, vi har bekreftet våre mål. Vi skal nå dem med EU, vi skal nå dem gjennom tiltak i hele økonomien, og selvfølgelig må det reflekteres i tilleggsproposisjonen også, selv om det er kort tid. Så skal vi innføre arbeidet – som jeg tror representanten er enig i – med en klimabudsjettering, slik at vi budsjetterer også på klimakuttene.

Men det er jo slik at her skiller nok SV og Arbeiderpartiet lag i synet på hvilken rolle industrien har. Arbeiderpartiet mener at industrien har kompetanse, teknologisk innsikt og forståelse av hva som skal til for å få nye nullutslippsnæringer, nye arbeidsplasser, nye næringer opp og stå. Derfor vil vi utvikle, ikke avvike, men vi sier også i Hurdalsplattformen at vi skal ha et stabilt aktivitetsnivå med økt innslag av de nye fornybare næringene. Vi tror at en brå nedgang i olje- og gassvirksomheten tjener Europa dårlig, markedene dårlig, verden dårlig, og at det også svekker den innsatsen vi skal ha for å kutte klimagassutslipp. Industrien må være en veldig viktig aktør på 2020-tallet for å nå de målene vi skal nå i 2030.

Bjørnar Moxnes (R) [10:35:35]: I 2017 var en viktig oppsummering fra Arbeiderpartiet at etter mange forlik til høyre skulle de tydeligere tilhøre venstresiden. Det begynner veldig bra i plattformen til regjeringen, nemlig med at det er et historisk sterkt flertall for en ny og mer rettferdig kurs for landet. Men da er det også litt skuffende at plattformen slår ring om det som er dårlige forlik med de borgerlige i miljøpolitikken og også i skattepolitikken. Vi ser at kuttene i selskapsskatten freides. Dette er skatt på overskudd når man har trukket fra utgiftene, penger som ikke er investert i arbeidsplasser. Da Høyre kuttet mer enn skatteforliket, altså ned til 22 pst., gikk Arbeiderpartiet imot, men nå vil Arbeiderpartiet frede også det siste kuttet fra Høyre.

Etter krisen må regningen deles rettferdig. Milliardærenes overskudd kan ikke fredes. Er Støre med på en ny kurs med en skattepolitikk som kan finansiere f.eks. gratis tannhelse for alle?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:36:38]: Jeg sa vel noe av det i svaret til Lysbakken om vårt syn på skatt. En reduksjon i selskapsskatten startet på tampen av vår forrige regjering, i lys av at landene rundt oss hadde satt den skatten ned. Jeg er veldig bekymret for at vi får et race mot bunnen. Det advarer jeg mot. Det ser ut som det også har stoppet opp. Det er riktig at vi var kritiske til nedgangen til 22 pst., men vi mener det er riktig for stabiliteten i det norske nærings- og arbeidslivet at vi holder på den når vi nå er på vei ut av en pandemi.

Det er feil å si at 22 pst. selskapsskatt bør økes for å ta milliardærene, som representanten Moxnes sier. Det er ganske mange som driver bedrifter og foretak i Norge, små og mellomstore bedrifter, som ikke er milliardærer, og som skal ha forutsigbarhet, og som skal ansette flere. Det som virkelig er jobbskapemaskinen i norsk økonomi, er de små og mellomstore bedriftene, og dem stiller denne regjeringen opp for, og da skal de ha stabilitet og forutsigbarhet. Men samtidig er det slik at de av oss med mest i inntekt og formue må betale mer skatt.

Guri Melby (V) [10:37:55]: Jeg vil også stille meg i rekken av gratulanter. Stabilitet og forutsigbarhet for næringslivet var et viktig stikkord. Noe som Jonas Gahr Støre var veldig klar på i valgkampen, var at det ikke var aktuelt for Arbeiderpartiet å utrede alternativer til EØS-avtalen. Han har til og med uttalt at det ville være om trent som å fortelle kona gjennom 30 år at man ville utrede alternativer til ekteskapet. Underforstått: Det er kanskje ikke noen vits i å utrede alternativer hvis man har tenkt å bli, og det ville kanskje ikke blitt så godt mottatt.

Hurdalsplattformen slår riktignok fast at EØS-avtalen ligger fast, men man skal altså utrede erfaringer som nærstående land har med alternative avtaler med EU. Jeg greier ikke å lese dette på noe annet vis enn at man skal utrede alternativer til EØS-avtalen. Spørsmålet mitt til statsministeren er: Hvorfor skal man gjøre det hvis man har til hensikt å bli, og hvordan tror statsministeren at dette vil bli mottatt?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:38:52]: Jeg synes det er interessant at vi nå får en belæring av Venstre om å være stabile i europapolitikken, i synet på forholdet til Europa og tilknytning der. Men jeg deler synet til representanten om at EØS-avtalen er viktig; den ligger til grunn for Norges forhold til Europa, og den ligger til grunn i Hurdalsplattformen. Det vet Europa, det vet EØS-partnerne våre, og det er det ingen tvil om.

Så tror jeg det er nyttig – som vi skriver i plattformen – at vi får en oppsummering av erfaringene fra de siste ti årene med EØS-avtalen. Vi hadde Europautredningen fra 2012. Den ga oss masse viktig kunnskap om hvordan det samarbeidet fungerte. Nå har vi ti nye år, med en del særtrekk som vi trenger mer kunnskap om.

Flere har vært opptatt av hvilke erfaringer det er med andre alternativer. Arbeiderpartiet har sagt at vi ikke trenger å utrede alternativer til EØS-avtalen; den er vi for. Men vi har jo ikke noe imot at vi oppsummerer erfaringene som nærstående land har med sitt forhold til Europa. Det tror jeg kan opplyse debatten. Noen av våre nærstående land har EU-medlemskap, andre har andre avtaler med EU enn det Norge har. Det tror jeg ikke blir oppfattet som utfordrende i det demokratiske Europa.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:40:06]: Jeg vil gjerne gratulere statsministeren med nydannet regjering og ønske ham masse lykke til. Det er godt å høre at regjeringen ønsker å ta vare på vanlige mennesker. Et menneskeliv har like mye verdi enten man har milliarder på bok, eller man er en vanlig arbeidstaker med bare noen tusenlapper på bok. Men det samme gjelder også hvis man ikke eier et rødt øre, er bostedsløs, papirløs eller kanskje også er på flukt. Jeg blir bekymret når de røde og de blå slåss om hvilke grupper i dagens sam-

funn som skal stikke av med mest av ressursene. Jeg blir beroliget av at regjeringen har en satsing på klima, men svært bekymret over at man legger opp til en solid forbruksvekst – spesielt en vekst i forbruk av naturen. Vi risikerer å ikke la noe være igjen til generasjonene som kommer etter oss, til naturen og de andre dyrene og til de som har minst.

Vil denne regjeringen klare å utøve nok måtehold til å etterlate noe av livsgrunnlaget til dem som kommer etter oss?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:41:12]: Svaret på det spørsmålet er ja. Dette er en regjering som er utgått fra partier som skal ta vare på og utvikle Norge, dvs. kompetansen til nordmenn, men også det naturgrunnlaget Norge bygger på. Klima- og miljøministeren holdt gode innlegg i går om at det beste vernet av naturen ikke nødvendigvis er at den ikke er i bruk, at den ikke forvaltes, at man ikke drar nytte av det naturen gir av muligheter, men det skal selvfølgelig være innenfor rammene av at vi tar et forvalteransvar. Vi har i denne plattformen f.eks. vært tydelige på betydningen av å verne om matjord. Mange i Norge tror at vi har veldig mye geografi der det ikke bor folk, men vi har lite matjord, og det krever at vi har oppmerksomhet på det og tiltak for det.

Vi definerer naturutfordringen som like sentral som klimautfordringen. Vi har Klimakur, men vi trenger også å se på en naturkur – hvordan vi tar vare på naturen – som en del av det helhetlige forvalteransvaret.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [10:42:26]: Også jeg vil benytte anledningen til å gratulere statsminister Støre.

Under den innledende talen om regjeringserklæringen var vi mange som lyttet godt. Jeg har lyst til å starte med å si at avslutningen var både sterk og viktig, da statsministeren snakket om involvering, om bredden av perspektiver fra denne salen om hvordan vi bygger tillit. Men helt innledningsvis snakket statsministeren med ord som står i sterk kontrast til det. Da la statsministeren trykk på en økende avmakt i Norge som tærer på tillit, trygghet og samhold.

Det er ikke slik vi kjenner det norske folk – tvert imot: Vi har nettopp stått sammen gjennom den verste krisen siden andre verdenskrig, og knapt noe land har klart seg bedre gjennom pandemien. Store deler av verden har ikke sett det verste ennå. Fra historisk høy ledighet våren 2020 er ledigheten nå godt under snittet for de siste 20 årene – det er færre helt ledige nå enn det var før krisen brøt ut. Det er ikke avmakt som preger Norge, det er samhold, tillit og solidaritet. Det var også vanlige folk som stemte fram et ikke-sosialistisk flertall ved forrige valg, og det er vanlige folk som har gitt et annet flertall denne gangen.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:43:37]: Helseministeren snakket i går veldig innsiktsfullt om betydningen av vårt felles helsevesen i møtet med pandemien. Hun og jeg har snakket om tilliten. Finansministeren og jeg har snakket om betydningen av små forskjeller og tillit i Norge, og at det må vi bygge på. Men reiser man rundt i landet, møter man også mennesker, både midt i en by og langt utenfor en by, som opplever avmakt – avmakt overfor beslutninger. Hvor tas beslutningene? Er jeg involvert? Blir jeg hørt?

Maktutredningen på 1970-tallet hadde det som sitt store tema: makt og avmakt. Jeg mener at i et demokrati som vårt, som bygger på folkestyre og nærhet til folk, er oppmerksomheten om avmakten noe vi skal følge med på – og er det litt av det, er det alvorlig. Avmakten man føler hvis man ikke får en helt fast stilling, ikke har rettigheter på jobb, ikke tør å si fra, mister fordelene sine i en jobb hvis man fagorganiserer seg: Hvis representanten tenker at det er å snakke Norge ned å være opptatt av dette, er vi rett og slett uenige. Jeg mener vi skal være opptatt av å begrense avmakt der det finnes.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Anna Molberg (H) [10:44:58]: Noe av det viktigste vi gjør for å utjevne sosiale forskjeller, er å få folk inn i arbeid. Det å være til nytte, fylle tiden med noe meningsfylt og ha større økonomisk frihet, det gjør oss lykkeligere. Dette er hvorfor et av Høyres viktigste prosjekter i regjering har vært å skape flere jobber og inkludere flere inn i arbeidslivet.

I tillegg til å skape jobbene har vi også løsnet skruen i arbeidsmiljøloven. Adgangen til midlertidige ansettelser er god hjelp både for næringslivet og for dem som ønsker en fot inn i arbeidslivet. Trolig hadde mange bedrifter latt være å ta inn nye ansatte dersom vi ikke hadde hatt den fleksibiliteten den forrige regjeringen innførte.

La det være helt klart: Høyre er selvfølgelig tilhenger av at faste og hele stillinger skal være hovedregelen, men vi anerkjenner også at en midlertidig stilling kan være et avgjørende springbrett inn i fast heltidsstilling.

Jeg er bekymret for at regjeringen nå bygger opp terskelen for å få flere ut i jobb. Når Hurdalsplattformen sier at man skal fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser, betyr det at de som sliter med å komme inn i arbeidslivet, kommer til å fortsette å slite med det.

Høyre kommer til å fortsette å føre en politikk for å sikre at det alltid skal lønne seg å jobbe. Adgangen til midlertidige ansettelser er en av mange måter å øke sysselsettingen på. Det er tross alt bedre å komme inn i arbeid midlertidig enn passivt å motta trygdeytelser mens man venter på den hele, faste stillingen. Halvparten av

dem som får en midlertidig stilling, er også i jobb et år senere.

Lediggang er ikke bra. Det er ikke bra for samfunnet, og minst av alt er det bra for den det gjelder. Nå strammer den nye regjeringen skruen til, og fleksibiliteten i arbeidsmiljøloven er snart historie. Det kan i ytterste konsekvens bety at den ene stillingen hos den ene bedriften aldri kommer til, og det kan bety at den ene personen som kunne ha besatt den, fortsetter å gå ledig.

Endringene som nå er varslet, er ren ideologi. Men aner regjeringen konsekvensene? Har regjeringen snakket med verft langs kysten om deres behov for arbeidskraft? Har regjeringen snakket med bemanningsbyråene, som daglig hjelper folk inn i arbeid? Har regjeringen snakket med dem som er hjulpet inn i arbeidslivet? Det er ingenting som tyder på det. Det er ideologien som trumfer behovene i den virkelige verden.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:48:00]: En god skole med kompetente lærere er det beste sosialpolitiske virkemiddelet vi rår over.

De siste åtte årene har kunnskap vunnet kampen om ressursene i skolen. Det er rekordmange kvalifiserte lærere, og tre ganger så mange får hvert år videreutdanning som under den rød-grønne regjeringen. Flere elever er til stede i undervisningen, og rekordmange fullfører videregående skole.

Støre-regjeringen prioriterer å sette kunnskapsskolen i revers. De første tiltakene de presenterte for norsk skole – å senke krav og forventninger til lærerne – ble på lederplass i Aftenposten presist omtalt som «lave ambisjoner på elevenes vegne».

I Hurdalsplattformen flyttes ressursene og oppmerksomheten i skolen fra kunnskap og kompetanse til mat, lek og struktur. Nærhet til skolen er ikke det samme som kvalitet. Når regjeringen nå vil innføre et nytt kriterium i kommunenes inntektssystem – et grunntilskudd på 500 000 kr per grunnskole – ja, da premierer de kommuner som ikke planlegger for framtiden.

I svært mange kommuner er skolestrukturen tilpasset 1950- og 1960-tallets barnekull. Det å kjempe for skolestruktur framfor å kjempe for kvalitet og innhold i skolen, og i tilbudet til elevene, er misforstått skolepolitikk. Når skolepolitikken blir distriktspolitikk, får vi ikke bare dårligere skolepolitikk, det blir også dårlig distriktspolitikk.

Det er kunnskap vi skal leve av framover. Derfor er det viktig å sikre alle barn og unge kvalitet i skolen. Det er vår sikreste og viktigste investering i framtiden. Og viktigere enn noe annet er at barn og unge kan lese, skrive og regne skikkelig når de går ut av ungdomsskolen. Da er de skodd til å gjennomføre et løp i videregående skole, som igjen fører til studier eller arbeid – og et aktivt

og godt liv. Det er viktig for den enkelte, og det er viktig for samfunnet. Derfor fremmet vi i går her i salen et forslag om en helhetlig ungdomsskolereform.

Skal vi ha kunnskap i skolen, må vi ha kunnskap om skolen, og vi trenger kunnskap om den enkelte elevs ferdigheter, mestringsnivå og progresjon. For Høyre er det viktig å sikre den enkelte elevs rett til undervisning på sitt nivå. Når regjeringens mål er en fellesskole der alle elever mestrer, lærer og trives godt, håper jeg de husker at alle elever er unike individer. Gjennomsnittseleven finnes ikke, og fellesskolen til Arbeiderpartiet og Senterpartiet må ta inn over seg at kvalitet i skolen oppnår vi først når hver enkelt elev oppfyller sitt potensial til fulle.

Karen Blixen sa: «Skolen er ikke livet, og livet innretter seg ikke etter skolen; det er skolen som skal innrette seg etter livet.» Jeg håper regjeringen legger seg det på minne.

Margret Hagerup (H) [10:51:29]: Dagen etter valget konstaterte en av ungene før han sprang ut dørene på vei mot skolen: «Nå er det vanlige folks tur.» Dagen før hadde vi kjørt forbi en plakate av Jonas Gahr Støre der vi kunne lese Arbeiderpartiets slagord. «Sier de virkelig det?» spurte en av ungene. En annen undret seg over hvem som var de uvanlige. Jeg beroliget dem med at dette nok bare var et slagord som ville forsvinne etter valgkampen. Men i debatten, og også i dag, har vi dessverre hørt at tiden for populisme ikke er forbi, og i Hurdalsplattformen blir det tidlig konstatert at vi har fått en regjering for vanlige folk. Jeg lurar på hva denne plattformen vil gjøre for gutten min som sprang ut dørene den dagen, og for alle andre elever i norsk skole.

Det er ingen tvil om at læreren er den enkeltfaktoren som betyr mest i skolen. En faglig sterk lærer som ser og forstår elevene, kan utgjøre forskjellen på om elevene mestrer skolehverdagen eller ikke. Da bekymrer det meg at den første skolesatsingen som ble kjent, var å fjerne krav til karakterer for lærerstudenter og å fjerne kompetansekravet for lærere.

Regjeringen Solberg har gjennom åtte år prioritert kunnskap i skolen og investert i lærerne. Vi har gjort grunnskolelærerutdanningen om til en femårig mastergrad, med større rom for fordypning og praksis. Vi innførte kompetansekrav i norsk, matematikk og engelsk, og det er nå 12 000 flere lærere i skolen som oppfyller kravene til fagkompetanse i disse fagene. Flere studenter gjennomfører nå lærerstudiene, og på kortere tid. Siden Høyre kom i regjering, har vi fått 4 500 flere kvalifiserte lærere i klasserommene. Historisk mange elever fullfører videregående skole, 4.- og 5.-klassingene leser bedre, og karakterene og gjennomføringen øker mest blant elevene med foreldre med lavest utdanning.

Men det er fortsatt for mange elever som går ut av skolen uten å kunne lese, skrive og regne skikkelig, og det er ennå dessverre for mange som ikke fullfører videregående skole. Derfor er det et tankekors at Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå prioriterer vekk kunnskap og kompetanse. Skolen kan gå fra å være et sted å lære til å bli et sted å være når kravene senkes. Det er dårlig nytt for elevene våre.

Forskning understreker betydningen av læreren i arbeidet med å gi elevene læring, mestring og motivasjon i skolen. Lærerne jobber hver dag med å se, forstå og tilpasse undervisningen til over 800 000 ulike elever, og de er helt avgjørende i skolen.

Høyre skal fortsette å investere i kunnskap i skolen og investere i lærerne, for det er kun en tydelig skolepolitikk, med en klar retning, som utjevner sosiale forskjeller.

Per Vidar Kjølmoen (A) [10:54:40]: Hvis det er populistisk å jobbe for vanlige folk, ja, da er Arbeiderpartiet et populistisk parti. Mange vanlige folk jobber i maritim næring, en av de fremste verdiskaperne i Norge. Sektoren skaper verdier for rundt 90 mrd. kr i året og gir arbeid til om lag 84 000 kvinner og menn rundt om i hele Norge. I tillegg kommer om lag 20 000 norske sjøfolk.

Norge har i over 150 år vært en ledende maritim nasjon og deler av næringen går fortsatt godt. Men ikke alt går bra i maritim sektor. I fjor fikk Maritimt Forum utarbeidet en rapport som advarte om at 30 000 arbeidsplasser kunne gå tapt i maritim næring, og ba om kraftige tiltak. De kom ikke i statsbudsjettet for 2021, og de kom heller ikke i høyreregjeringens forslag til statsbudsjett for 2022. Eller som Maritimt Forum selv sa i sin kommentar: «Skuffende avskjedshilsen fra Solberg-regjeringen». Jeg kan avsløre at folk på verftsgulvene i Ulsteinvik heller ikke var særlig imponert. Så jeg finner det noe spesielt at tidligere statsminister Erna Solberg i salen her kritiserer Arbeiderpartiet for en for lite konkret næringspolitikk.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet skal nå styre Norge på bakgrunn av Hurdalsplattformen. Den slår fast at nettolønnsordningen skal styrkes, ikke svekkes, som Høyre og Fremskrittspartiet vil, at norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde på norsk sokkel, og at vi skal ha sterke aktivitetsskapende tiltak for maritim industri og en grønn omstillingspakke for klimavennlig omstilling av skip. Det er dette Norge trenger: en ny kurs for maritim industri og for hele Kyst-Norge. Det er en langt mer konkret og aktiv næringspolitikk enn det den tidligere høyreregjeringen sto for. Eller som Maritimt Forum selv sier: «Ny regjering viser store maritime ambisjoner».

Vi i Arbeiderpartiet er enig med bransjen, for nå er det vanlige folks tur. Om noen skulle være i tvil om hvor viktig maritim politikk er for Kyst-Norge, så er både presidenten og alle dere andre, ja til og med tidligere statsminister Solberg, hjertelig velkommen til båt og boknasild på Sunnmøre, når som helst.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:57:27]: Jeg tenkte jeg skulle ta Stortinget med litt tilbake i tid, til 1900-tallet, til Sam Eyde og Kristian Birkelands tid, hvor innovasjon, verdensledende kompetanse og driftighet i kombinasjon med god utnyttelse av våre konkurransefortrinn, stabil og rimelig fornybar energi, la grunnlaget for etablering av mange industrieventyr, bl.a. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab, Norsk Hydro, som finnes den dag i dag.

Tilbake i år 2021 skusles derimot vårt konkurransefortrinn med rimelig, ren, fornybar kraft bort. Istedenfor å bruke kraften til ny grønn kraftkrevende industri, som Morrow batterifabrikk i Arendal, til grønn hydrogen- og ammoniakfabrikk på Herøya, samt hele ti planlagte anlegg i milliardklassen på Vestlandet, som nå risikerer å bli utsatt eller avlyst på grunn av kraftmangel, ønsker de andre partiene å sende konkurransefortrinnet vårt offshore, for å elektrifisere norsk sokkel. De andre partiene ønsker altså å sende 1,5 ganger mer strøm enn hva alle de 58 omdiskuterte vindkraftparkene i Norge produserte i hele 2020, til sokkelen. Dit skal kraften for å flytte utslippene fra Norge til Europa, ikke fjerne dem. Dette prioriteres istedenfor å bruke kraften til å legge til rette for nye industrieventyr.

Elektrifisering av sokkelen vil ha tilnærmet ingen effekt på reduksjon av globale klimautslipp, men det vil derimot ha kjempestor effekt på strømregningen, som allerede er mer enn høy nok i dag, samt på skatteseddelen til folk flest. I tillegg vil det regelrett stikke kjepper i hjulene for ny industrisatsing og for nye arbeidsplasser.

Norge er allerede en av verdens beste innen klima og miljø. Vi har allerede 98 pst. fornybar kraftproduksjon. Vår totale energimiks med transport og alt er blant verdens beste, med i underkant av 70 pst. fornybar energi, selv om vårt langstrakte, flotte land er et energiintensivt land å befolke, mens EU-leder Tyskland derimot har en energimiks på i underkant av 70 pst. fossil energi. For å sette det litt på spissen: Norge kan sammenlignes med en veltrent og aktiv person på 70 kg, mens Tyskland og deler av EU tilsvarer en inaktiv og lite mobil person på 225 kg. Norge skal kutte 55 pst. innen 2030, altså i underkant av 40 kg, mens Tyskland skal kutte like mange prosent, men fra et mye høyere nivå. Tyskland vil ikke engang være på nivået vårt i dag selv om de når målet sitt innen 2030. Norge, derimot, vil være en avmagret og

sykelig person på 30 kg, hvor befolkningen og næringslivet sliter.

Det er på tide å avklare hva som er viktigst, spesielt for disse partiene som utroper klimakrise så ofte de kan. Er det klimatiltak som gir mest mulig effekt per krone, og som kan motvirke krisen, som er viktigst? Eller er det viktigst å innføre mest mulig avgifter og skatter for befolkningen samtidig som man bevilger mest mulig penger til kostbar symbolpolitikk med liten eller ingen virkning i Norge, for å framstå som handlekraftig.

Maren Grøthe (Sp) [11:00:42]: Regjeringserklæringen viser en ny retning for Norge, en retning hvor vi skal lytte til folk og lokalsamfunn, få ned forskjellene mellom folk og ta hele landet i bruk. Dette gjelder over hele linja, også på utdanningsfeltet.

Dette er i stor motsetning til den politikken som har vært ført de siste åtte årene. Senest i vår lanserte den daværende kunnskapsministeren Guri Melby at de ville tvinge alle fylkeskommunene til å innføre et rent karakterbasert opptak som inntaksmodell for de videregående skolene våre. For oss i Senterpartiet, derimot, handler politikken om at beslutningene skal tas nært folk, fordi vi må erkjenne at det er ulike utfordringer i Agder, i Troms, i Oslo og i Sogn og Fjordane. Nettopp derfor er jeg så glad for at plattformen er veldig tydelig på at fylkene fortsatt skal få bestemme dette selv.

I mitt hjemfylke, Trøndelag, har vi valgt nærskoleprinsippet. For en region med en sterk by og sterke distrikter har dette vært helt sentralt for at vi har kunnet gi gode skoletilbud til elevene våre. Nærskoleprinsippet sikrer at alle elevene har rett til en skoleplass i nærheten av der de bor, uavhengig av hvilke karakterer de hadde fra ungdomsskolen.

Med et rent karakterbasert opptak, som regjeringen Solberg ønsket, ville det kun ha vært karakterene som avgjorde hvilken skole man kom inn på – hvor de med gode karakterer kunne ha fått velge først og de med litt dårligere karakterer måtte ha tatt de plassene som ble igjen, uavhengig av om den plassen var på skolen i nærheten eller to timer unna. Det vil si at dersom en ungdom hadde slitt litt på ungdomsskolen, skal vi svare på det med at de da må flytte for å fullføre utdanningen sin.

Dette støtter ikke opp om målet om at vi skal få flere gjennom utdanningsløpet. Samtidig er vi redd for at dette kunne ha ført til A- og B-skoler, særlig i byene, og svekket – og i verste fall ha ført til at vi måtte ha lagt ned – skoler i distriktene.

Som ungdom, som senterpartist og nå som stortingsrepresentant fra Trøndelag er jeg utrolig stolt over at Hurdalsplattformen staker ut en tydelig retning. Med dette vedtaket sikrer vi at ungdommer kan være på skolen, ikke på bussen til skolen – at de skal få slippe å flytte

fra lokalsamfunnet sitt for å fullføre utdanningen sin. Og ikke minst sikrer vi at vi skal ha både gode byskoler og sterke distriktsskoler i årene framover.

Dette er et viktig signal og et tydelig eksempel på den politikken som skal føres fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet i årene framover, så vi har mye å glede oss til.

Kathy Lie (SV) [11:03:31]: Barnetrygden skal være et universelt gode som sikrer alle barn et minstenivå av nødvendig velferd. Barnetrygden er universell og gis til alle barn nettopp fordi det er et viktig sikkerhetsnett for alle. Likevel er det slik at ikke alle barn i norske kommuner mottar denne ytelsen. Det er i dag 65 000 barn som lever i familier på sosialhjelp, og over 34 000 av disse lever i kommuner som velger å trekke barnetrygden fra når de beregner utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Det gjør at de aller fattigste barnefamiliene i realiteten mister verdien av barnetrygden. 34 000 barn blir frastjålet barnetrygden. Det er over halvparten av de ungene som kanskje trenger det aller mest. Det er en grunnleggende urettferdighet i en ordning som rammer de aller svakeste i et samfunn. Det er trist at så mange kommuner velger å fortsette denne praksisen til tross for at utfordringen er pekt på av mange.

I regjeringsplattformen er ordet barnetrygd ikke nevnt en eneste gang. Det står noe om å styrke universelle goder for barn og unge, men ingenting om barnetrygd. SV har store forventninger til den nye regjeringen når det gjelder å sørge for reell utjevning av forskjellene mellom de få på toppen og dem som har minst. Vi forventer at tilleggspoliseringen inneholder en satsing på barna i lavinntektsfamiliene, en satsing på at alle barn skal leve et godt liv, uavhengig av foreldrenes lommebok, at alle barn skal kunne delta i aktiviteter i vennekretsen, gå i bursdag med presang, delta i idretts- eller kulturtilbud og ha en sommerferie med opplevelser som skaper gode minner.

I min hjemkommune, Lier, er praksisen med avkorting avviklet etter et forslag fra SV som fikk flertall. Det er jeg glad for, men det er altfor tilfeldig at de som har det aller vanskeligst fra før, skal være avhengig av lokale initiativ. Barnefamilier som bor på hver sin side av en kommunegrense, kan i dag risikere å få ulike muligheter til et godt liv.

Mange kommuner oppgir dårlig økonomi som årsak til denne praksisen. De finner ikke mulighet til å prioritere dette i trange budsjetter. SV vil at kommunenes mulighet til å avkorte barnetrygden ved beregning av sosialhjelp skal stanses, og at kommunene skal få bedre økonomiske rammer, slik at de får det til.

SV har vært enig med regjeringspartiene i alle debatter i valgkampen om at kommunene må styrkes, og at de økonomiske sosiale forskjellene i samfunnet må ned. Å

stanse kommunenes praksis med avkorting av barne-trygden for dem som mottar sosialhjelp, er et viktig første skritt på veien mot et mer likestilt samfunn. SV vil at alle barn skal motta barnetrygd, uten unntak. Vi skal tette hullene i sikkerhetsnettet, så barn kan leve et godt liv. For en god barndom varer livet ut, og det fortjener alle barn.

Ingunn Foss (H) [11:06:37]: Etter åtte år med borgerlig regjering er den norske domstolen kraftig styrket. Det er bevilget betydelige midler til digitalisering, lyd og bildeopptak, økt bemanning og teknisk utstyr, og ikke minst er det gjennomført en strukturereform som allerede etter kort tid gir gode resultater.

Bakgrunnen for reformen var bl.a. Riksrevisjonens rapport høsten 2019, som kritiserte domstolene for ikke å overholde saksbehandlingsfrister. De store domstolene hadde for mange saker, mens mange av de små hadde for få saker. En reform var helt nødvendig. Det er derfor med bekymring jeg leser Hurdalsplattformens punkt om at den nye regjeringen vil «gjeninnføre strukturen for domstolene før domstolsreforma av 2021 for å vareta borgernes rettstryggleik og sikre sjølvstendige domstolar med stadleg leing».

Det er riktignok hengt på et unntak om lokal enighet, men det er veldig vanskelig å forstå hva dette kan bety.

Signaler om reversering i valgkampen førte til uro og frustrasjon blant ansatte i Agder tingrett. De er godt fornøyd med reformen og har oppfordret alle politikere på Agder-benken til å arbeide for at reformen ikke blir reversert. De skriver i oppfordringen at reformen har ført til mindre ledelse, flere dommere og god representasjon på alle rettssteder.

Reformen har heller ikke ført til sentralisering av arbeidsplasser. Ingen medarbeidere har byttet arbeidssted, og brukerne har det samme tilbudet som før. Den eneste forskjellen er at kvaliteten er blitt bedre, de er blitt mindre sårbare, og avviklingen av sakene går fortere.

Målet med reformen er oppnådd. For å sitere lederen i Lister24 den 25. september i år vil det være

«en stor skam om den ofres på Senterpartiets distriktspolitiske alter. I denne saken må symbolpolitikken droppes. Både av hensyn til de ansatte som nå er bekymret. Men først og fremst fordi omleggingen vil gi innbyggerne høyere rettssikkerhet og bedre tjenester.»

Hvis den nye regjeringen er opptatt av borgernes rettssikkerhet, er dette en reform som ikke bør reverse-res.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [11:09:09]: Kuttar me av oss fingeren ved eit uhell, får me hjelp med det same. Kuttar me oss sjølve på armen, får me òg hjelp

med det same: Me får hjelp til å stoppe blødinga og til å sy kuttet. Men kva med årsaka til at ein kutta seg i første omgang?

Ved eit hjarteinfarkt er ikkje løysinga fritt behandlingsval. Løysinga er hjelp nært der me er, og dei same mekanismane gjeld ved psykisk krise. Når me står i ei psykisk krise, er det alfa og omega med tidleg hjelp og støtte. Det handlar om tilgjengelegheit, og det handlar om eit støtteapparat av kompetente menneske som kan ta imot.

Det er eit openbert behov for ei kraftig opptrapping av psykisk helse. Av forskjellige årsaker blir mange tilvisingar avviste. Det vil seie at ein ikkje får hjelp. Difor er eg svært glad for regjeringserklæringa, der me har ei tydeleg retning.

Regjeringserklæringa seier at ein skal ha lågterskeltilbod i kommunane, der ein ikkje treng tilvising. Me skal ha ein opptrappingsplan for psykisk helse, me skal auke kapasiteten på sjukehusa og slutte å byggje ned sengeplassar. Me skal ha betre organisering av tenestene, og me skal satse på barne- og ungdomspsykiatri og på distriktspsykiatriske senter.

Me har kompetente menneske i heile landet som står klare, i alle delar av helsevesenet, for å gje folk gode verkøy for å takle kvardagen. Senterpartiet skal jobbe kvar dag for gode rammer for desse kompetente tilsette, slik at når ein er i ei psykisk krise, skal ein kunne kjenne seg trygg i alle ledd.

Hjelpa skal vere der me er. Difor skal Arbeidarparti-Senterparti-regjeringa satse på trygg og tilgjengeleg hjelp der me er, i kommunane våre.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [11:11:37]: I Hurdalsplattformen slår regjeringspartiene fast at norske pasienter skal ha et offentlig helsetilbud i verdensklasse, uavhengig av adresse og størrelse på lommeboken. Etter åtte år med kutt og knappe budsjetter er det åpenbart at kommune- og sykehusøkonomien da må styrkes for at det skal være penger nok til å øke grunnbemanningen og bedre tilbudet til eldre og syke. Men penger alene er ikke nok. Vi har i dag en stor mangel på helsepersonell, og beregninger viser at mangelen vil øke drastisk i årene framover. Det anslås at vi i dag mangler nærmere 7 000 sykepleiere, jordmødre og spesialsykepleiere, og i 2035 kan vi mangle 28 000.

På Sykehuset Kalnes i mitt distrikt rapporterer de tillitsvalgte om en kritisk bemanningssituasjon. Per 5. oktober hadde jordmødrene på kvinneklinikken jobbet 27 000 timer overtid hittil i år. Det tilsvarer 15 årsverk. På intensivavdelingen var det jobbet 22 500 timer overtid, 12 årsverk, og i akuttmottaket 21 500 timer, eller 11,6 årsverk. I samme periode er det rapportert tusenvis av brudd på arbeidsmiljøloven. Dette er dessverre ikke

unikt for Kalnes. Jeg hører tilsvarende historier fra andre deler av landet. Det sier seg selv at et så høyt arbeidspress, med doble vakter og masse overtid, ikke er bra verken for de ansattes helse eller for pasientene de skal ivareta. Vi klarer ikke å gi innbyggerne våre helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet uten tilstrekkelig bemanning og rett kompetanse på rett sted.

For å sikre et offentlig helsetilbud i verdensklasse, slik vi har satt oss som mål, trenger vi både å utdanne, rekruttere og beholde flere sykepleiere, jordmødre og andre typer helsepersonell. Den alvorlige bemannings-situasjonen kan ikke overlates til det enkelte sykehus eller den enkelte kommune å løse. Det må tas kraftfulle politiske grep, og vi må gjøre flere ting samtidig. De til-litsvalgte peker på lønnsvilkår, hele, faste stillinger og økt grunnbemanning som viktige tiltak for at sykepleiere og jordmødre skal holde ut i full jobb i yrket sitt over tid. I tillegg må det selvsagt utdannes flere sykepleiere og jordmødre og settes inn tiltak for å styrke rekrutteringen både i sykehus og i kommunene.

Jeg har tillit til at helsepersonellkommisjonen som regjeringen skal sette ned, kan være en god arena der partene, helsetjenestene og utdanningsinstitusjonene sammen kan finne fram til de mest effektive tiltakene for å utdanne, rekruttere og beholde kvalifisert helsepersonell over hele landet. Sammen med heltidsløftet som er skissert i regjeringsplattformen, håper og tror jeg at vi i årene framover vil ha tilstrekkelig med kompetente og erfarne helsepersonell som er glade i og stolte av det viktige yrket de har valgt, og at de med sine varme hender og kloke hoder bidrar til at vi når regjeringens mål om et offentlig helsetilbud i verdensklasse.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:14:48]: Først vil eg rette opp forslag nr. 6, frå Audun Lysbakken på vegner av SV. Ny tekst skal vere:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart, innen utløpet av oktober, legge frem forslag om midlertidig styrking av bostøtten og sosialhjelp for å sikre at folk med dårlig råd har penger til å betale de høye strømgregningene som er på vei.»

Då var det gjort. Så til dagens debatt:

Det er veldig overordna, det er veldig mykje som er bra i regjeringsplattforma til den nye regjeringa. Det har vi vore inne på også tidlegare i debatten. Det er spennande enkeltsatsingar. Men overordna sett, når det gjeld dei to største utfordringane i vår tid, som handlar om miljø og fordeling, er dette for dårleg. Det får også følgje-effektar for arbeidet med det grønne skiftet, som vi synest ikkje ser spesielt lovande ut. Her er det mykje å ta tak i.

Også når det gjeld enkeltsatsingar på mitt område, fiskeri, synest eg at regjeringspartia ikkje har kome i møte det dei var ein del av i valkampen. Innan jordbru-

ket er det også ein heil del å ta tak i. Den nye retninga ser ikkje ut til å kome der.

Eg er også overraska over kor lite konkret ein er i distriktspolitikken – det må eg ærleg talt innrømme. Så her har vi mykje å ta tak i i tida som kjem. Spesielt når det begynner å bli konkret, vil dette bli spennande å gripe tak i.

SV er eit opposisjonsparti. Vi søker resultat for vår politikk; det er det vi har ansvaret for. Og vi vil vere konstruktive med alle vi finn felles interesser med.

I tida som kjem, vil vi nok sjå nokre oppmodingsvedtak. Det har i løpet av dei siste stortingsperiodane og dei siste åtte åra vore eit demokratisk problem på Stortinget at oppmodingsvedtak ikkje har blitt følgde opp av regjeringa. Det er eit djupt demokratisk problem. Det betyr at det vår nasjonalforsamling, Stortinget, vedtar og bestemmer, ikkje blir gjennomført.

Eg vil difor, på vegner av SV, varsle at vi kjem til å ha ein veldig låg terskel for å sørgje for at det vil få konsekvensar å ikkje følgje opp oppmodingsvedtak. Det er i Stortinget si interesse at vedtak som blir gjorde her, får direkte konsekvensar for myndighetene si utøving og gjennomføring av politikk. Eg vil tru at det er i alle parti si interesse at det skjer. Så vi kjem til å følgje nøye med på gjennomføringa av politikken til regjeringa og vil ha låg terskel overfor regjeringa når det gjeld konsekvensar.

Lars Haltbrekken (SV) [11:18:06]: Takk, president, og gratulerer med vervet som stortingspresident.

Om litt over en uke samles verdens statsledere til det avgjørende klimatoppmøtet i Glasgow. Det sentrale spørsmålet der blir om vi klarer å holde den globale temperaturøkningen til under 1,5 grader. I går kom FN med en rapport som viser at verdens land planlegger å produsere mer enn dobbelt så mye fossil energi som vi kan, dersom vi skal klare å begrense den globale temperaturøkningen til maksimalt 1,5 grader.

Det er stor forskjell på 1,5 graders oppvarming og 2 graders oppvarming. Med 1,5 graders oppvarming vil Arktis være isfritt kun én gang hvert hundrede år. Med 2 graders oppvarming vil det skje hvert eneste tiår. Med 1,5 graders oppvarming kan vi begrense den ekstreme varmen, mens slike tilfeller vil skje dobbelt så ofte om den globale temperaturen øker til 2 grader.

Norge er et av de landene som trekkes fram i FN-rapporten. Vi er et av de landene som planlegger for en oljeproduksjon som er i strid med 1,5-gradersmålet. Dette var en av grunnene til at SV trakk seg fra sonderingene i Hurdal. Vi kunne ikke være med og forsvare en oljepolitikk som frontkolliderer med et av de desidert viktigste målene og en av de viktigste oppgavene for vår tid. Det er ingen forskjell på den uansvarlige klima- og oljepolitikken som Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti

sto for, og den som Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil kjøre. Forskjellen er at Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke har flertall i Stortinget. De må forholde seg til en sterk rød-grønn blokk med SV i spissen.

Det er ikke bare et problem for klimaet og de enorme naturverdiene i havet at det planlegges for en høy produksjon av olje og gass i årene framover. Det er også en utfordring for sysselsettingen og velferden i årene framover. Vi, som land, kan ikke ha som strategi å skulle produsere mer av det verden vil ha mindre av. Nei, vi må kutte utslipp, skape nye arbeidsplasser og sørge for en rettferdig fordeling. Da kan vi ikke båndlegge vår kompetanse og arbeidskraft på å produsere mer fossil energi. Vi må sørge for en omstilling hvor vi bruker den enorme kompetansen vi har fått fra satsingen på olje, til å bygge ut de nye næringene for framtiden.

Norge har en unik mulighet til å satse på havvind, ikke minst flytende havvind. Her kan vi bli verdensledende, skape arbeidsplasser og framtidige inntekter, men da må det satses nå, ikke i morgen.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:21:28]: Aldri før har oljepengebruken vært høyere enn under

den forrige regjeringen. Handelsbalansen utenom olje og gass har forverret seg kraftig siden 2013, og norsk økonomi uten oljeinntekter står mildt sagt på gyngende grunn.

Senterpartiet mener vi er på overtid for en nødvendig satsing på norsk fastlandsindustri. Når inntektene fra olje- og gassindustrien blir mindre, er det helt nødvendig med en kraftig snuoperasjon. Dette vil også være et betydelig bidrag om vi skal nå målsettingene vi har forpliktet oss til gjennom Parisavtalen. Vi trenger inntektene fra fastlandsindustrien. Vi trenger nye arbeidsplasser, og vi trenger en mer klimavennlig produksjon av varer og tjenester til erstatning for en ukritisk import.

Norge er vant med å ta sats og investere i ny framtidsrettet industri. Olje- og gassindustrien er et resultat av en slik satsing. Nå har vi i tillegg både penger og kompetanse til å satse på nytt. Det var ikke tilfellet da olje- og gassindustrien ble etablert på begynnelsen av 1970-tallet. Vi må bruke oljerikdommen vår i kombinasjon med den kompetansen som olje- og gassindustrien har gitt oss, til å reinvestere i fastlandsindustrien. Det er en betydelig oppgave som skal løses.

Det første vi må ordne opp i, er den maktforskyvningen som i lang tid har skjedd i forholdet mellom statlige myndigheter og multinasjonale selskaper, internasjonal storkapital og demokratiet. Mange multinasjonale selskaper sjonglerer virksomheten sin mellom ulike land for å betale minst mulig skatt. En slik utvikling innebærer mindre penger til finansiering av velferd og

svekker konkurransekraften til norske bedrifter som skatter til Norge.

Denne regjeringen vil føre en forutsigbar og ansvarlig skattepolitikk overfor næringslivet og holde selskapsskatten på 22 pst. gjennom hele stortingsperioden. Norge står overfor store oppgaver dette tiåret. Vi skal få flere i jobb, skape aktivitet i hele landet, øke eksporten og kutte klimagassutslippene med 55 pst. Disse fire målene skal vi nå i fellesskap gjennom en aktiv og framtidsrettet næringspolitikk.

Vi må sørge for at avgiftssystemet bidrar til en klimaomstilling som er effektiv og både sosialt og geografisk rettferdig. Partnerskapet med næringslivet er helt sentralt. Kompensasjonsordninger eller avgiftsreduksjoner for særskilt berørte grupper og næringer skal det tas hensyn til, og det skal gjøres gjennom partnerskapet for at næringene skal få bedre konkurransekraft.

Det er tid for å gjøre en jobb, og den jobben er vi rede til å ta.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [11:24:45]: Akkurat nå står vi i en varslet bemanningskrise i en stor og viktig sektor i arbeidslivet, nemlig helsevesenet og mangelen på sykepleiere. Vi må utdanne flere sykepleiere. Samtidig må vi ivareta de sykepleierne som allerede er i jobb. Jeg er selv sykepleier, og jeg kjenner altfor mange unge sykepleiere som allerede nå snakker om å finne en vei ut av yrket. For å løfte de mest sårbare i samfunnet vårt må vi inkludere og snakke om dem som skal gjøre den jobben – førstelinjen.

Ufrivillig deltid er en stor utfordring i norsk arbeidsliv. Derfor er jeg glad for at regjeringen skal jobbe aktivt for en heltidskultur, noe som er spesielt viktig i helsevesenet. Og frivillig deltid, hva betyr egentlig det? De historiene jeg hører, handler om sykepleiere som forteller hvor slitne de er, og om hvor stort ansvar de allikevel har, hvor lite tid de har, og hvor dårlig samvittighet de kjenner på for ikke å strekke til. Mange velger derfor å jobbe deltid for faktisk å ha et liv utenom jobb. Det vil jeg kalle ufrivillig frivillig.

Vi kan ikke ha det sånn at dagens arbeidstakere må gå på kompromiss med overskudd, tid og egen samvittighet når de er på jobb, for å kunne jobbe 100 pst. Under sånne forhold er det ikke rart at én av fem nyutdannede sykepleiere slutter i yrket i løpet av de første ti årene.

Regjeringen tar dette på alvor, og vi skal løfte kommune- og sykehusøkonomien, for vi ser at den arbeidsbelastningen som er i dag, er for stor. En styrket kommunøkonomi vil gi rom for å øke grunnbemanningen. Det sier seg selv at hvis man har nok ansatte på jobb, deler flere på belastningen. Da kan kanskje sykepleieren på vakt ta seg en ordentlig matpause, rekke å gå på toalettet

og ikke minst ha tid til alle pasientene sine. For vi må ikke glemme hvem dette handler om. Det handler om de mest sårbare i samfunnet vårt, som skal bli møtt med verdighet. Da må helsepersonell ha tid og tillit til å se den enkelte.

Grete Wold (SV) [11:27:17]: Kommuneøkonomi: Kanskje med noen hederlige unntak, som foregående taler, er det få som synes det er et veldig spennende ord. Men det er noe som vi alle berøres av. Regjeringen legger fram en plattform hvor trygge, gode og bemyndigede kommuner vektlegges. Det er gledelig.

Kommune-Norge løser hver eneste dag livsviktige oppgaver for sine innbyggere. Pasient, elev, forelder, utbygger eller bedriftsleder – kommunen vår yter tjenester til oss gjennom hele livet og på de fleste områder hvor vi har en rolle. Derfor er kommuneøkonomi helt avgjørende og inneholder nettopp det som er spennende og ikke minst viktig for folk.

Rammene og handlingsrommet har blitt kraftig redusert i kommunene de siste årene. Kutt, besparelser og effektivisering er faste punkter på kommuneledelsens agenda. At regjeringen ønsker å fjerne disse ABE-kuttene, de såkalte osthøvelkuttene, er veldig bra. Det er veldig riktig at vi politisk tar ansvar for den effektiviseringen og ikke minst den prioriteringen som man skulle mene er forsvarlig.

Samtidig ønsker regjeringen at kommunene skal være mest mulig selvstyrte og med det rammefinansierte. Skal det være realistisk, må det en kraftig økning i rammene til. Ellers vil lovpålagte og stadig økte oppgaver, bl.a. fra samhandlingsreformen, spise opp det handlingsrommet. Men økte rammer er ikke nok. Det er behov for å se på hvordan vi driver kommunene. Er de rigget for å møte dagens og morgendagens utfordringer?

En tillitsreform er noe av det regjeringen framsetter som et viktig prosjekt, og som statsministeren sier vil gi ansatte økt tid og tillit. Denne reformen må ta for seg både system, fagpersoner, tillitsvalgte og ikke minst mottakeren selv. Møtet mellom tjenesteyter og mottaker må få en fornyet makt. En utvikling hvor vedtak og avgjørelser tas lengst mulig vekk fra mottakeren, må snus.

Et lavterskeltilbud for psykisk helse er en viktig satsing i plattformen. Det må bety begynnelsen på en tid hvor brukeren står i sentrum, og hvor spørsmålet «Hva er viktig for deg?» faktisk får en betydning, både i innhold og i omfanget av den tjenesten som ytes. Det vil kreve fagpersoner, og det vil også kreve samarbeid med frivillig sektor. Det er den eneste måten å utforme gode, differensierte tilbud på.

En utvidelse av Husbankens samfunnsoppdrag er etterlenget og en veldig god start. Det må bety at regje-

ringen faktisk legger opp til en boligpolitikk med reelle muligheter for folk til å komme inn på et eiemarked. Altfor mange betaler en altfor høy husleie i dag, og drømmen om en bolig forblir nettopp det – en drøm. En utvidelse av startlånordningen – slik at også de med betalingssevne, men uten egenkapital får muligheten til å komme inn på eiemarkedet – mangler i plattformen, men det håper SV det er politisk vilje til å ta med videre.

Kartet må tegnes etter terrenget – ikke omvendt, for det inngir ikke tillit.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:30:38]: Hurdalsplattformen – og regjeringserklæringen – er god. Den er ikke uttømmende, men den peker ut en tydelig kurs. Trygghet, tillit og nærhet er et godt norsk verdigrunnlag for utvikling av politikk – for Norge.

Opposisjonen etterspør flere konkrete grep. Noen mener statens grep er tydeligst. Jeg vil oppfordre opposisjonen til å lese om våre grep når det handler om til-litsreform. Det innebærer involvering, det innebærer å lytte og at folk både skal få påvirke sine tjenester, sin hverdag og politikken som føres. Å ha tillit til folk handler nemlig ikke om å fortelle dem hvordan alt skal skje. Nei, det handler om at regjeringen skal ta ansvar for å legge til rette, med de statlige virkemidlene, rammene og tiltakene som i neste rekke gjør folk gode og gir folk muligheter i hele landet.

Når vi nå skal øke eksporten utenom olje og gass med 50 pst., er fastlandsindustri, norsk verdiskaping og norske ressurser avgjørende. Og til dem som etterspør konkrete klimatiltak: Å bruke skogen og andre fornybare energikilder, skape nye og lengre verdikjeder samt flere arbeidsplasser og kompetansemiljøer knyttet til disse – det vil ta Norge inn i framtiden.

Vi vet at kort vei til å påvirke gir økt tillit. Vi vet at tillit er et gode som også gjør at Norge går godt. Vi vet også at tilgang på kunnskap, utdanning og kompetanse styrker den enkelte, det styrker samfunnet ved både det offentlige og det private, og det styrker tilliten alle oss imellom. Da har vi all grunn til å hylle den nye regjeringen, som nå vil prioritere desentralisering framfor sentralisering – og som vil prioritere tillit framfor overstyring.

Norge får ny kurs. Det blir bedre for Norge, det blir bedre for framtiden, og det blir bedre for oss.

Mahmoud Farahmand (H) [11:33:07]: Det er gledelig å høre at mange i løpet av den pågående debatten har vært opptatt av vanlige folk i hele Norge. De fleste av oss i denne salen er opptatt av at innbyggerne i Norge skal ha et godt liv. De fleste av oss i denne salen er helt vanlige

folk, med helt vanlige venner og helt vanlig familie. Med det sagt tror jeg det er viktig også å snakke om de uvanlige folka som bor i det langstrakte landet vårt.

I går kveld på vei hjem møtte jeg på Øystein, en annen telemarking og porsgrunning. Det at vi møter hverandre i storbyen helt tilfeldig, er ikke så interessant, men Øysteins historie er av interesse. For en del år tilbake startet Øystein en bedrift. Denne bedriften har nå over 130 ansatte i store deler av Østlandet, og bedriften er stadig voksende. Øysteins uvanlige valg om å forlate sin trygge jobb i Posten og starte Bypost er det som i dag har blitt til arbeidsplassen for 130 kvinner og menn.

Dette er ikke et enestående eksempel. Det er også i Telemark, nærmere bestemt Rjukan, grunnlaget for dagens verdensledende prosessindustri, i Telemark, ble lagt. Også her var det et uvanlig og risikovillig individ som satte i gang. Det er denne prosessindustrien som i dag er en av motorene i framtidens grønne industri. Industrien sier selv at de er avhengig av en rekke leverandører fra distriktene, små og mellomstore bedrifter, som bidrar til at industrien på Herøya i Grenland er verdensledende. De sysselsetter tusenvis av mennesker, mennesker fra alle samfunnslag og med varierende kompetansenivå – helt vanlige folk.

For Høyre har det vært og vil fortsatt være viktig å inkludere flere i arbeidslivet. For å kunne gjøre dette er vi helt avhengig av et levende næringsliv. De fleste får sitt første møte med arbeidslivet i det private næringsliv. Det er ikke til å komme unna at det er nettopp næringslivet som er villig til å ta risikoen ved å ansette mennesker som har hull i cv-en, inkludere dem i arbeidslivet og tilføre disse menneskene nødvendig kompetanse. Min mor, en alenemor fra Iran, fikk sitt første møte med det norske arbeidslivet på Hareid hotell. Hun fikk mulighet til å jobbe på kjøkkenet, lære seg norsk, som hun fortsatt snakker med et snev av lokal møredialekt. Det er uvisst hvordan livene våre hadde sett ut i dag om hun ikke hadde fått denne muligheten.

Dessverre ser det ut til at Hurdalsplattformen legger opp til en skatte- og avgiftspolitik som neppe vil bidra til at små og mellomstore bedrifter får bedre kår. Det vil neppe bidra til at det skapes flere arbeidsplasser i næringslivet. En slik politikk vil ikke gjøre livet til vanlige folk i Norge, som vi er så glad i, bedre. Det vil ei heller skape inkluderingen vi så sært trenger for vår framtid.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:36:14]: Jeg har lyst til å starte med å gratulere den nye regjeringen som har tiltrådt, og ser fram til samarbeid.

Jeg vil også si takk til alle dem som har stemt på oss i SV i Oslo. Vi hadde en framgang til 13,3 pst., som vi i SV er veldig stolte av, men som jeg tror også skyldes at mange opplevde at vi som parti tar på alvor det livet som

folk her i byen lever, de ønskene de har for framtiden, og de mulighetene og de utfordringene som de møter.

Mange av oss som flytter til byene, gjør det fordi det ofte er flere muligheter i byene. Men å si det gjør oss også ofte blind for alle dem som er avskåret fra de mulighetene – de som vil jobbe, men som ikke får jobb, de som vil bo trygt, men som ikke kommer seg inn i et stadig mer urettferdig boligmarked, som må flytte rundt, og som ikke får slå rot, de som ikke har mulighet til å kjøpe et nytt kjøleskap når det gamle ryker, og enda mindre ta del i alt det som byene byr på av kultur, matopplevelser, aktiviteter, fordi de har fått mindre og mindre å rutte med hvert år, og de som ikke har muligheter, fordi de ikke er trygge i sitt lokalsamfunn, ikke så trygge som de burde få være der. Uansett om dette gjelder ungdommen på Stovner, minstepensjonisten på Tøyen eller barnefamilien på Mortensrud, må det tas på alvor. Det mener jeg at høyre regjeringen ikke har gjort, for det har i åtte år nå vært en politikk som hvert eneste år har økt forskjellene mellom folk.

Det må være et mål at alle skal bo i gode lokalsamfunn og ha gode levekår og frihet til selv å kunne forme eget liv, i hele landet. Da trenger vi en politikk som omfordeler, som reduserer forskjellene, og som bygger ut vår felles velferd. Men vi trenger også målrettede virkemidler og politikk for byene og de områdene med levekårsutfordringer. Vi kan ikke overlate hele det ansvaret til byenes lokalpolitikere, for de alene sitter ikke på de store løsningene eller pengene. Jenssen-utvalget, som la fram sin utredning i fjor, beskriver situasjonen godt og anbefaler en lang rekke gode tiltak. Disse anbefalingene bør følges opp, og Stortinget bør involveres i det arbeidet. Her finnes det sikkert også flere gode forslag. Jeg håper derfor at regjeringspartiene vil stemme for forslaget vårt om en stortingsmelding om levekårene i byene, for det er viktig å løfte virkeligheten der også inn i salen her.

Karianne B. Bråthen (A) [11:39:37]: Jeg står her i dag fordi folk i Nordland ønsker en endring og en ny kurs. I løpet av valgkampen møtte jeg flere av dem.

Daniel, som er tillitsvalgt for Sortland Entreprenør, er bekymret for at de nyutdannede ungdommene skvises ut av arbeidslivet på bekostning av useriøse aktører og sosial dumping. Den bekymringen deler flere. Da er det godt å stå trygt i en regjeringsplattform der vi skal utarbeide en norgesmodell med nasjonale seriøsitetskrav.

Grete, som er sykepleier i hjemmetjenesten i Øksnes, og Hanne Næss, som er hovedtillitsvalgt i Fagforbundet Sortland, er bekymret for rekrutteringen til helse- og omsorgssektoren. Det er stort press, og det er vanskelig å få tak i folk. Da er svaret på det å satse på hele, faste stillinger og økte ressurser til kommunene, sånn at de kan øke grunnbemanningen.

Ordføreren i Lødingen, Hugo, er bekymret for at vi nå ikke skal kunne ta vår del av klima- og miljøansvaret, kanskje spesielt når det gjelder å gå over til elbil. Løsningsen på det er fastsatt i plattformen: Vi skal sikre at det opprettes ladestasjoner i alle kommuner.

Endresen Transport i Øksnes, som transporterer den dyrebare skreien og laksen fra Lofoten og Vesterålen, er bekymret for trafikksikkerheten langs våre veier. Det skal vi løse gjennom en økt satsing på etterslepet på fylkesveiene.

Remi og Lena, som er ordfører og varaordfører i Lofoten, er bekymret for hvordan de skal tilrettelegge og bidra med bærekraftig reiselivsutvikling. Da må vi være på og gi startskudd til å kjøre pilot på innføring av besøksbidrag.

Så har vi Ida, ordføreren i Bodø, som er blitt Europeisk kulturhovedstad 2024. Hun er avhengig av kulturlivet og frivilligheten. Vi skal gradvis øke kulturens andel av statsbudsjettet til 1 pst., og ikke minst skal vi sikre frivilligheten full momskompensasjon.

I Nordland har vi alt fra store virksomheter og konsern til små bedrifter. Vi skal ha en næringspolitikk som både satser på de små, de mellomstore og de store, og som treffer mangfoldet. Det mener jeg også er aktiv likestillingspolitikk, for kvinner er de som oftest etablerer seg i det små.

Nordland er et Norge i miniatyr. Det er langstrakt, og det er rikt på viktige naturressurser. Vi blir ofte dratt fram i festtaler. Nå er det på tide å løfte Nordland bort fra skrytelisten og over på prioriteringslisten.

Vi må ha en aktiv politikk der vi tar hele landet i bruk, en politikk for by og land, innland og kyst, nord og sør, som reduserer forskjeller, og som bidrar til at den verdifulle verdiskapingen som skjer ute i kommunene, kommer lokalsamfunnene til gode. Det skal være godt å bo, leve, arbeide og drive næring i hele landet, og da er jeg glad for at Hurdalsplattformen svarer på alt det, og mye, mye mer, og jeg gleder meg til arbeidet i næringskomiteen.

Mari Holm Lønseth (H) [11:42:41]: Det har vært et vanskelig halvannet år, og vi har også opplevd den bratteste økonomiske nedgangen siden annen verdenskrig. Nå er store deler av norsk økonomi ute av krisen, arbeidsledigheten har falt kraftig, og vi er noenlunde tilbake på det nivået vi var på før pandemien.

Faktisk er problemet for mange næringer nå at de mangler folk, selv om vi har mange ledige hender. Problemet er at de ledige hendene ofte ikke har den kompetansen som næringslivet etterspør. Det viktigste vi kan gjøre for å løse det problemet, er å sørge for at flere fullfører videregående, at flere velger yrkesfag, og at flere får muligheten til å ta videreutdanning. Det å kvalifisere fle-

re for arbeid er en av de største utfordringene vi har i årene framover, for den viktigste forskjellen i Norge er mellom dem som har en jobb, og dem som ikke har en jobb.

At en forelder eller begge ikke er i arbeid, øker også sannsynligheten for at barn vokser opp i fattigdom. Dessverre ser vi at innvandrere er overrepresentert. Hvis vi ser på barn med innvandrerbakgrunn, utgjør de i alt 18 pst. av alle barn, men de barna utgjør likevel over halvparten av alle barn som lever i varig lavinntekt. Høyre har gjennomført en rekke tiltak for å hjelpe familier med dårlig råd på kort sikt: gratis kjernetid i barnehage og SFO, økt barnetrygd, målrettet bostøtteordningen og startlansordningen, for å nevne noe. Men vi er nødt til å ta tak i årsakene som ligger bak, og da er vi også nødt til å sørge for at integreringen blir bedre.

En av de siste tingene som ble gjennomført, var et stort integreringsløft, med mål om at deltakerne skulle oppnå formell kompetanse. Vi har satt mål om krav til oppnådde norskkunnskaper og innført krav om at alle som tar introduksjonsprogrammet, skal få en vurdering og ta del i arbeidspraksis for å lære om norsk arbeidsliv, for å nevne noe.

Fram til den nye integreringsloven kom på plass, var det ikke høye nok krav til resultater etter introduksjonsprogrammet, og det var først og fremst et krav om at man skulle gjennomføre, ikke et krav om at man skulle oppnå en formell kompetanse. Det var ikke godt nok, men med de forbedringene som har blitt satt i verk, har man også kommet et godt stykke på vei for nettopp å stille krav, for det å stille krav er å bry seg om folks framtid og gi dem muligheter til å lykkes. Det vil Høyre også sørge for at vi følger opp i tiden som kommer.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:45:41]: Landet har fått en ny regjering, og Hurdalsplattformen er kartet som vi skal sette kursen ut fra. De styrende partiene har i valgkampen og i plattformen snakket mye om vanlige folk, om trygt arbeid og om frihet for den enkelte. Men gruppen eldre nevnes ikke en eneste gang i plattformen når det er snakk om arbeid til alle. Det håper undertegnede ikke er et tegn på at man ikke ønsker disse med på laget.

I 2011 ble pensjonsreformen vedtatt av Stortinget. I reformen legges det til grunn at framtidige arbeidstakere må stå lenger i arbeid enn dagens arbeidere for å oppnå samme alderspensjon som dagens pensjonister. Skal samfunnet klare å yte en pensjon til framtidige generasjoner som tilsvarer dagens nivå, er det nødvendig at flere eldre velger å stå lenger i arbeid. Derfor er de de senere år gjort endringer som skal bidra til at man står lenger i arbeid. I 2015 ble aldersgrensen hevet fra 70 til 72 år, og senere er retten til å opptjene pensjonspoeng hevet til fylte 75 år. Det er altså tatt flere grep for at flere skal bidra mer, men det er ikke gjort noe med retten til å motta

ytelser som sykepenger og dagpenger fram til ny pensjonsalder for dem som er omfattet av pensjonsreformen. Skal man ha en forventning om at de eldre skal bidra lenger i yrkeslivet, til beste for samfunnet, må folketrygden endres slik at de får rett til ordinære sykepenger og dagpenger som andre arbeidstakere som bidrar og skatter til fellesskapet.

I mange år har yrkesaktive blitt diskriminert ved å bli kastet ut av arbeidslivet. Plikten til å slutte ved oppnådd særaldersgrense ble heldigvis fjernet tidligere i år, men i plattformen sier regjeringen at man ønsker å gjeninnføreplikten. Særaldersgrensen har vært et frynsegode for mange offentlig ansatte – enkelte går av med pensjon 10–15 år før andre i offentlig sektor – men primært i privat sektor, og det mens de fortsetter å heve lønn et annet sted på toppen av særpensjonen. Særaldersgrensen ble i sin tid opprettet for å ivareta dem med særlig fysisk og psykisk tunge yrker ved å garantere dem en særpensjon og tidlig avgang fra stillingen. Disse er det viktig å ivareta også i framtiden, men ordningen er blitt svært uthullet opp gjennom årene, og derfor må det ryddes.

Skal man sikre framtidige generasjoner god pensjon, må man i langt større grad ta utgangspunkt i den enkeltes arbeidsevne, at det er et mest mulig likt pensjonssystem mellom privat og offentlig ansatte, og at en tilrettelegger for at seniorer kan ha større deltakelse i samfunnet.

Vanlige folk er folk flest. Folk flest må bidra dersom de kan, men da må regjeringen legge til rette gjennom å inkludere, ikke ekskludere.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:49:00]: Det er litt av en brannnotmt den nye regjeringen kommer til. I dag hørte vi statsminister Gahr Støre si at folk i åtte år er blitt overhørt, oversett og overkjørt. I tiltredelseserklæringen brukte han ord som økende avmakt, behov for storrengjøring, redningsaksjoner og behov for å sikre nasjonal kontroll – som om Norge har vært helt ute av kontroll de siste åtte årene. Men Norge har jo vært kåret til verdens beste land å bo i gjennom hele Solberg-regjeringens tid og blir omtalt som det landet som har håndtert pandemien best.

Selvsagt finnes det oppgaver som kan løses bedre, men etter åtte år med Høyre i regjering står Norge godt rustet til å løse de utfordringene vi som fellesskap står overfor. Ledigheten faller, sysselsettingen øker, flere fullfører videregående, flere velger og består yrkesfag, færre faller utenfor. Dette legger grunnlag for en bærekraftig, inkluderende økonomisk vekst som utjevner sosiale forskjeller, dersom den politiske viljen og virkemidlene er der.

I Hurdalsplattformen innrømmer Arbeiderpartiet og Senterpartiet at forskjellene i levekår mellom fattige

byområder og resten av landet øker. Likevel er politikken deres rettet mot vanlige folk i distriktene, ikke folk som sliter i byene. Byene, derimot, skal tappes for egne inntekter gjennom endringer i inntektssystemet for fylker og kommuner. Distriktene skal få gratis ferjer og billigere diesel og bensin, arbeidsplasser skal flyttes ut av Oslo, og pendlerfradraget skal økes. I tillegg skal skoleinntektssystemet endres slik at små grendeskoler med få elever får mer støtte, i stedet for at man prioriterer skoler i områder med store sosiale forskjeller og elever som sliter. Dette er en politikk som øker forskjellene mellom by og land. Grender går foran Groruddalen.

Strømprissituasjonen har gjort at det nå nærmest er et statussymbol å møte på jobb med nyvasket hår i Oslo. Hadde det vært omvendt, altså med nærmest gratis strøm i Oslo og skyhøye priser andre steder, hadde det nok vært på med bunaden og fyr på faklene. Men med begynnerpriser på 20 000 kr på Husfliden har ikke folk som sliter, råd til bunad, i motsetning til dem som nå får gratis ferje og billigere bensin.

I tiltredelseserklæringen sa statsminister Gahr Støre at regjeringen ville ta fatt på utfordringene knyttet til levekår, sosial mobilitet og barnefattigdom i byene, og det håper jeg virkelig at de gjør. Men for å være sikre vil Høyre i dag støtte forslaget som krever at regjeringen legger fram en stortingsmelding om levekår i byene.

Norge er et for lite land til å sette by og land opp mot hverandre. Skal vi virkelig lykkes med de store utfordringene Norge står overfor, må vanlige folk først og fremst stå sammen, enten de bor i by eller bygd i det landet vi er så glad i.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:52:00]: Vel møtt til nytt storting.

Vi har fått ny regjering og nytt storting, og mange er nok spent på hvilken politikk som vil bli ført de neste årene, og ikke minst på hvilken politikk som vil bli ført for vanlige folk. Landets pensjonister har i år etter år fått mindre og mindre. De blir straffet når de er gift og samboende. Det er en ordning som Fremskrittspartiet har forbedret i løpet av de siste 20 årene. Den var før på 25 pst., og så er den blitt redusert og redusert med Fremskrittspartiet, flere ganger.

I tillegg blir pensjoner underregulert. Det er en konsekvens av pensjonsreformen, som bl.a. Arbeiderpartiet og Senterpartiet innførte. Fremskrittspartiet har alltid sagt, og sier fortsatt, at underreguleringen skal fjernes. Pensjonistene skal ikke bli straffet bare fordi de er pensjonister.

Fremskrittspartiet er pensjonistenes parti. Det har vi vist gang på gang, både ved at vi har økt pensjonene generelt – minstepensjonene særskilt – og ved at vi har vist at vi er villige til å ta kampen for landets pensjonister.

Vanlige folk er det blitt snakket mye om, både i valgkampen og ellers. For meg er det ikke bare slagordet som er viktig, men at vi gjør noe for dem som sitter nederst ved bordet. På NRK kunne vi for noen dager siden se en sak om Oddlaug og Arve, som begge er lamme og som bor i en kommune på Sørlandet, og som ikke får fornyet hjelpemidlene sine – noe så banalt som en stårullestol, som de har hatt i flere tiår, og som gir dem livsglede og verdighet. Men nå sier Nav at det er slutt. Dette er velferdsstaten i Norge i 2021, og hvis ikke Oddlaug og Arve er vanlige folk, så vet ikke jeg.

Jeg vil avslutte innlegget med en sak som jeg vet ligger i Arbeids- og sosialdepartementet, nemlig kompensasjonsordning for skadde oljearbeidere. Der gikk Framskrittspartiet sammen med nettopp dagens regjeringspartier, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, for å nedsette en kommisjon og lage en ordning for de skadde pionér-oljearbeiderne fra 1970-, 1980- og 1990-tallet. Hvis ikke det er vanlige folk, vet ikke jeg.

Så jeg forventer at det arbeidet blir fulgt opp, og at det ikke ble med praten. Og så ser jeg fram til at kommisjonen skal levere sin rapport til neste år, og jeg er sikker på at den kommer til å bli fulgt nøye med på fra Stortingets side.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:54:43]: Det er et privilegium å sitte i denne sal og få representere folk fra ens eget fylke, og jeg håper at alle gjør det på utmerket vis de neste fire årene.

Men som Oslo-representant har jeg også et håp om at flere stortingsrepresentanter tar turen utenfor Stortingets fire vegger og hilser på folk som bor i denne byen. Noen kvartaler nede i veien finner man sprøyterommet i Oslo. Der møter man rusavhengige fra hele landet, som opplever å bli stigmatisert og kriminalisert fordi de har en avhengighet. Noen T-banestopp unna Stortinget kan man besøke skoler der mange elever sliter med språket, der mange elever vokser opp i fattige familier i trange leiligheter og trenger en god skole mer enn noen andre. Og jeg kan love Stortinget at følelsen av avmakt kan være vel så stor for en som bor på Grønland, som for en som bor i en distriktskommune.

Hvorfor er dette viktig å si? Jo, fordi jeg er grunnleggende bekymret for at det er disse menneskene som vil tape i budsjettkamper de neste årene. Hurdalsplattformen er smekkefull av dyre løsninger for distriktene som vil binde opp budsjettene i mange, mange år, mens de sosiale utfordringene vi har i byene, så vidt nevnes. Plattformen går til og med så langt at de skal endre inntektssystemet, slik at Oslo-skolen og andre skoler i levekårsutsatte områder må gi fra seg penger for å betale for grendeskoler.

Høyre er opptatt av at alle mennesker skal ha like muligheter, uansett hvor de bor. Da må faktisk kommuner med større sosiale utfordringer få ekstra støtte gjennom inntektssystemet. Da må familier med lav inntekt få gratis kjernetid i SFO og barnehage. Og da må vi faktisk satse på utjevning gjennom god faglig undervisning, gjennom faglig oppdaterte lærere, intensivopplæring i lesing og regning til elever som henger etter, og åpenhet om resultater i skolen. Det gjør Høyre fordi det virker. Vi ser nå at det er rekordmange elever som fullfører videregående skole, og at økningen er størst hos dem som har foreldre med lav utdanning.

Denne plattformen går i motsatt retning. Arbeiderpartiet og Senterpartiet skal fjerne kompetansekrav til lærere. Nasjonale prøver og fraværsgrensen skal endres. Når det gjelder lesing, skriving og regning, nevnes ikke den garantien Arbeiderpartiet har foreslått år etter år, med ett ord. Jeg er bekymret for denne skolepolitikken fordi vi ser hvordan den nå slår ut i Oslo. Der ser vi at forskjellene mellom skoler øker, og at langt flere av dem som har foreldre med lav utdanning, havner på det laveste nivået på nasjonale prøver – og det forsterker seg, det går i arv. Og vi klarer ikke å utjevne forskjellene hvis man ikke satser på utjevning og god skole.

Skal vi hindre utenforskap, må vi faktisk tørre å målrette støtten til dem som trenger den mest, og vi må faktisk tørre å si at også i skolepolitikken er det noen ting som krever de største ressursene; det er noen ting som bør vinne kampen om pengene. Det er gode lærere, og det er god undervisning.

Skal vi utjevne forskjeller, må vi faktisk også løfte byene. Vanlige folk bor også her.

Kirsti Bergstø (SV) [11:57:58]: Statsminister Støre uttrykte bekymring for de økte strømprisene i sitt innlegg tidligere i dag. Det er en bekymring mange av oss har uttrykt den siste tiden. Veldig mange sliter med å få endene til å møtes og kan ikke skjønne hvordan de skal klare store, uforutsette utgifter.

Derfor har SV fremmet forslag som jeg håper vil bli tatt godt imot, ønsket velkommen og stemt for av det store flertallet her inne, også regjeringspartiene – for å vise at man støtter den utålmodigheten som ligger i et bredt politisk fellesskap, etter å stille opp for dem som trenger det aller mest nå. Vårt forslag handler om å skru opp bostøtten og sosialhjelpen innen veldig kort tid, utgangen av oktober, sånn at de som allerede har et spor for hjelp, kan få hjelp og vite at de vil få det.

Men dette er et problem som gjelder flere enn dem som mottar bostøtte eller kan søke om sosialhjelp. Derfor har vi også et forslag som handler om mer langsiktige ordninger. Det er mange som har lav inntekt og høye strømutgifter, som trenger egne ordninger, når vi ser at

prisene galopperer sånn de har gjort i den tiden vi er inne i nå. Da må folk vite at de kan betale strømrégningen i oktober, november, desember og januar, selv om de har lav inntekt. For at vi skal slippe disse rundene hvert år, er vi nødt til å få en varig ordning.

Dette er et problem som stikker dypere og ikke bare handler om hvordan man skal klare å trå til for dem som ikke kan betale strømrégningen når prisene går i været. Det handler ikke bare om de økende forskjellene og at uforutsette utgifter, enten det er til tannlege eller strøm, kan være krevende å bære, men også om hva strøm og kraft skal være i samfunnet vårt. Skal kraften være en hvilken som helst vare på et marked, eller noe vi i større grad forvalter i fellesskap, som vi bruker strategisk, og som vi har en større politisk kontroll over? SV vil ta til orde for det siste. Vi ønsker en gjennomgang av energiløven. Vi ønsker å se hvordan vi ikke bare kan la være å bygge nye kabler, men også i større grad kontrollere eksporten, og vi ønsker at kraften skal brukes til beste for innbyggere, kraftkrevende industri, næringsliv og lokalsamfunn.

Hans Inge Myrvold (Sp) [12:01:15]: Gjennom det siste tiåret har underteikna vore tett engasjert i kommunepolitikken gjennom ulike roller som folkevald. I desse års løp, og særleg i siste halvdel av perioden, har rekrutterings- og bemanningssituasjonen innan helse- og omsorgssektoren vore under eit stort press.

Frå mi erfaring i kommunesektoren handlar dette i stor grad om mangel på kvalifisert personell og liten tilgang på arbeidskraft. I særleg grad gjeld dette mangel på sjukepleiarar, men alle fagområde innan helse og omsorg lid same skjebne.

Nye, oppdaterte tal frå arbeidsgjevarundersøkinga til Nav fortel oss at denne negative trenden berre har forsterka seg. Me nærmar oss eit absolutt kritisk punkt mellom nosituasjonen og dei framskrivingane som gjeld behov for personell totalt innan helsevesenet. Sykepleierforbundet har i ei stor kartlegging funne ut at over 72 pst. av medlemene deira har vurdert å slutta i arbeidet sitt eller byta arbeidsplass.

Ein av føresetnadene for å lukkast med ei tydeleg kursendring er å leggja til rette for utdanningsløp i heile landet. Lokale studiesenter og eit desentralisert høgskuletilbod vil sikra eit tilbod som ser heile landet. Dette i kombinasjon med ein desentralisert sjukehusstruktur vil skapa gode fagmiljø og gode rekrutteringsarenaer.

Tidlegare helseminister Bent Høie uttalte følgjande, ifølgje eit spørsmål frå stortingsrepresentanten Moxnes, i 2018:

«Å avverge sykepleiermangelen dreier seg både om å sikre tilstrekkelig tilgang gjennom god utdanningskapasitet og god rekruttering av nye sykeplei-

ere, og om å redusere uønsket avgang gjennom å blant annet bidra til gode fag- og arbeidsmiljøer.»

Ein skulle nesten tru at denne likninga til Høie skulle gå opp. Men som kjent har ikkje den politiske formelen til Høgre på nokon måte gjeve oss tilfredsstillande svar.

Gjennom årets val har folket talt, og ei tydeleg kursendring er no på veg gjennom Hurdalsplattforma til den nye regjeringa. Plattformen erkjenner og syner til dette utfordringsbildet, og den nye helseministeren har forsikra oss om at dette no har høg prioritet – gjennom ein kommisjon som skal koma med tiltak for å utdanna, rekruttera og behalda kvalifisert helsepersonell over heile landet.

Fokuset til Senterpartiet er og vil vera ei tydeleg satsing på utdanning der folk bur. Samstundes må ein tydeleggjera økonomiske prioriteringar som faktisk går til styrking av bemanningssituasjonen i fyrstelinja i både primær- og spesialisthelsetenesta.

Den nye plattformen vår legg til grunn eit helsefremjande samfunn der ein førebyggjer sjukdom og sikrar ei desentralisert helseteneste som yter gode og likeverdige helsetenester i heile landet.

Grete Wold (SV) [12:04:34]: En «rettferdig innvandringspolitikk», en migrasjonspolitikk som er «forutsigbar og ansvarlig» – det er store, viktige og avgjørende ord for menneskers liv. Hva som er rettferdig, oppleves nok høyst ulikt ut fra hvor man står, og hva man står i. Verden er ikke rettferdig, sies det. Nei, men vi som politikere må forsøke å gjøre den så lite urettferdig som mulig. Vi kan ikke redde alle. Nei, det er nok også korrekt, men som et av verdens rikeste land, med ressurser både på bok og ikke minst geografisk, må vi ta vår del av et globalt ansvar.

SV vil alltid kjempe for en solidarisk, rettferdig og rettssikker flyktningpolitikk, der utgangspunktet skal være at vi lytter til FN – at vi følger deres tolkninger og anbefalinger og følger opp de anmodninger som FNs høykommissær for flyktninger gir. Det må også gjelde kvoteflyktninger og hjelp i nærområdene. FN ber Norge om å ta ansvar for 5 000 kvoteflyktninger. Det tallet finner vi ikke igjen i Hurdalsplattformen. Det er kanskje ikke overraskende, men det er litt skuffende. FN ber ikke Norge om dette hvis det finnes gode og bedre løsninger på bordet. At man så foreslår å bygge opp en solidaritetspott på minst 5 mrd. kr for å bedre forholdene til mennesker på flukt og i nærområdene, er veldig bra. Det gir mening. Men vi må ikke la dette være et avlat for at noen andre skal ta ansvaret fra oss. Solidaritet med mennesker på flukt og en human politikk for dem som lider under krig, tortur og forfølgelse, må være bunnplanken i innvandringspolitikken vår.

En økt vektlegging av rettssikkerheten for barn på flukt skal være i fokus. At Norge skal være pådriver i det arbeidet, er bra. Saker som omfatter barn, må prioriteres, slik at barns liv ikke settes unødvendig på vent. Rask saksbehandling er viktig, men det må ikke gå ut over kvaliteten og rettssikkerheten, vi må likevel sørge for å få gode og riktige vedtak. Videre skriver regjeringen at alle barn som oppholder seg i Norge, skal få full tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester. Det burde være en selvfølge, og det er dermed også veldig gledelig at det er viktig punkt i plattformen.

Det er bekymringsfullt at man ikke vektlegger barn når man innfører begrensninger i retten til familieforening samt utvidet bruk av midlertidige tillatelser. Der er også barn involvert, barn som lider under en streng og ikke alltid like human politikk. Norge er et godt land. Vi har ressurser, og vi har muligheter – vi må ta ansvar. Det er flere lyspunkter i regjeringens planer på dette området, men det er totalt sett også stort rom for forbedringer for en rettferdig, rettssikker og ikke minst solidarisk flyktningpolitikk.

Nå går vi en kald vinter i møte. Kuldegradene nærmer seg, og den første snøen har falt i Oslo. Det gjør den snart også i overfylte flyktningleirer rundt om i verden. Det er ingen rettferdighet i at barn fryser.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:07:49]: Gjennom valgkampen gjorde Senterpartiet det til en av sine aller største symbolsaker at de skal reversere Viken fylke og gjenopprette de tre gamle fylkene Buskerud, Akershus og Østfold. Derfor er jeg glad for at det i Hurdalsplattformen ikke står at regjeringen vil legge ned Viken umiddelbart, men lar det være opp til Viken selv om de ønsker oppløsning eller ikke.

Det er lov til å ha symbolsaker, men det ble brukt over 300 mill. kr på å opprette Viken. Skal vi nå bruke hundrevis av millioner på å oppløse fylket og sørge for at ingen av tjenestene til innbyggerne blir utviklet, fordi politikerne ikke kan ta avgjørelser verken for de gamle eller for de nye fylkene? Vi mener at politikernes tid og skattebetalernes penger må brukes til bedre skoler, bedre kollektivtrafikk og kraftfulle klimasatsinger, ikke til å rive fra hverandre det nye fylket, som så vidt har kommet i gang.

Vi i Høyre er uenig i mye av den politikken det rød-grønne fylkesrådet i Viken fører, kanskje aller mest når det gjelder rasingen av den velfungerende inntaksordningen til videregående opplæring som vi hadde i Akershus. Men det er jo på grunn av Arbeiderpartiet og Senterpartiets feilslåtte politikk, ikke på grunn av at Viken er Norges sjette største fylke. Sannheten er at Arbeiderpartiets tidligere fylkesrådsleder og nå kunnskapsminister, Tonje Brenna, og tidligere finansfylkesråd Hal-

vard Ingebrigtsen har gjort et godt arbeid for å utforme det nye fylket, koronaen til tross. Da fylkesrådet i Viken la frem sin bærekraftsrapport i juni, skrev de:

«2020 var Vikens første år, og ambisjonen var ikke kun å slå sammen tre tidligere fylkeskommuner, samt deler av Statens Vegvesen. Målet var å bygge en ny fylkeskommune. Det er en stor og langsiktig oppgave, og 2020 kan sees på som året da vi bygget grunnmuren.»

Det er som sagt brukt mer enn 300 mill. kr på å bygge grunnmuren til et nytt fylke, og slik Høyre ser det, er det ingen grunn til å kaste hundrevis av millioner av skattebetalernes penger ut av vinduet for å rive den ned igjen nå. Høyre mener at skattebetalernes penger må brukes på bedre tjenester der folk bor, og for å knytte fylket sammen – ikke på enda flere runder, med ny fellesnemnd, nye ansettelser av fylkesdirektører og ledelse, innplassering av ansatte og nye organisasjonskart ganger tre, og helst i all hast for å nå valget i 2023. Vi er bekymret for at ikke en eneste innbygger vil få et bedre tilbud ut av dette.

Høyre vil i utgangspunktet legge ned fylkeskommunene, men det er det ikke flertall for i denne salen, og slik kommunekartet ser ut i dag, er ikke alle kommunene i landet vårt rustet til å ta på seg alle de nye oppgavene de ville fått. Istedenfor å bruke flere hundretalls millioner av skattebetalernes penger til å splitte opp det nye fylket vil Høyre at fylkestinget i Viken setter full fart på den viktige jobben som må gjøres for å få et bedre kollektivtilbud, at viktige investeringsbeslutninger om nye skolebygg tas, og at det settes inn kraftfulle tiltak for klima, miljø og kulturlivet – rett og slett gi gode tilbud til folk flest.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [12:11:07]: For løst å sitere den konservative tenker Edmund Burke: Vi må endre måten vi lever på, for å bevare det av verdi i samfunnet vårt. Det er politikernes jobb å legge til rette for at det skal være lett å velge rett i hverdagen for de aller fleste av oss.

Det er en viktig jobb for dette stortinget å gjøre det enklere og billigere for innbyggerne å leve miljøvennlig, men det er dessverre ikke tilfellet i dag. Eksempelvis går i dag togene tregt. Tilbudet er dårlig sammenlignet med alternativene fly og bil. En familie betaler ingenting for å ta barna med i bilen, men det koster mye å ta barna med på toget. Det gjør det ikke lett å velge rett. En skikkelig familierabatt og lavere priser på tog bør derfor være høyt prioritert av den nye regjeringen. Dette kan Stortinget gjøre noe med. Vi foreslår i første omgang å be regjeringen komme tilbake med et forslag om å redusere billettprisene på tog og kollektivtrafikk med 20 pst. Det vil være et kraftfullt signal fra politikerne og en invitasjon

til folk mange steder rundt om i landet om å være med på det grønne skiftet. Det er nå bredt flertall på Stortinget for å halvere ferjeprisene, og det støtter vi i Miljøpartiet De Grønne opp om. Men vi i Miljøpartiet De Grønne mener det også er på tide med et togopprør, et kollektivopprør på samme måte som vi har hatt et ferjeopprør, og vi inviterer alle partier til å være med og støtte dette forslaget.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:12:55]: I valgkampen snakket Arbeiderpartiet og Senterpartiet i store ord om at det var Nord-Norges tur. Da er det merkelig å se hvor små ord som brukes om Nord-Norge i Hurdalsplattformen til Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Det viktigste tiltaket for Nord-Norge er at Troms og Finnmark fylkeskommune skal oppløses. En fylkeskommune skal bli til to fylkeskommuner. Men jeg synes egentlig det bare er trist, for hadde det vært Nord-Norges tur, hadde Hurdalsplattformen hatt svar på de utfordringene Nord-Norge faktisk står overfor: hvordan vi skal få en sterkere befolkningsutvikling, hvordan vi skal bygge ut en bedre infrastruktur, hvordan vi skal sikre næringslivet tilgang på mer kompetent arbeidskraft. Men de svarene mangler i Hurdalsplattformen, og Arbeiderpartiet og Senterpartiet skal heller bruke mye tid og store penger på å reversere ting, legge fram helhetlige planer og utrede stort og smått. Det Nord-Norge trenger, er konkrete tiltak som viser en tydelig retning.

Jeg er stolt over mye av det Høyre har fått til gjennom åtte år i regjering. Det er alltid ting som kunne vært bedre, men det store bildet viser at Høyre i regjering har bygget Nord-Norge – en landsdel som under Høyre har hatt landets laveste arbeidsledighet og vekst i en rekke næringer. Vi har bl.a. doblet samferdselsbudsjettet, sånn at viktige prosjekter som ny E6 i tunell gjennom Kvænangs fjellet, Hålogalandsvegen og ny innfartsvei og flyplassterminal i Tromsø kom i gang. Vi har også fått på plass den første statlige tilskuddsordningen for vedlikehold av fylkesveier. Det er viktig for bl.a. sjømatnæringen på Senja og Skjervøy. Vi har styrket Forsvaret og beredskapen i nord med ny redningshelikopterbase, større bevilgninger og flere investeringer, sånn at vi får et Forsvar som kan reagere hurtigere, er mer slagkraftig og har bedre utholdenhet. Vi har økt antallet studieplasser i Nord-Norge betydelig, sørget for at flere elever fullfører videregående skole, og satset mer på desentralisert utdanning, sånn at flere i distriktene får kompetansepåfyll.

Høyre vil ikke bruke mye tid og store penger på å gjøre én fylkeskommune om til to fylkeskommuner. Vi vil bruke mye tid og store penger på å løse de reelle utfordringene Nord-Norge står overfor, gjennom bedre infrastruktur, satsing på kompetanse, styrket beredskap

og Forsvar, mindre ventetid i helsetjenestene og å holde skattene og avgiftene nede for folk og næringsliv, for det bidrar til å skape flere verdier og flere arbeidsplasser. Og det burde Arbeiderpartiet og Senterpartiet også ha gjort, om det virkelig var Nord-Norges tur.

Hårek Elvenes (H) [12:16:11]: Sannhetens øyeblikk ser ut til å ha innhentet Senterpartiet og Arbeiderpartiet i Hurdal. Kategoriske valglofter er parkert – det skal utredes, det skal evalueres. Statens utredningsinstitutt skal liksom samle de løse endene og gi svar. Vi får se hva som kommer. Men det er hevet over enhver tvil at Senterpartiet har gått til valg med lofter som de antakelig innerst inne visste var ugjennomførbare. Derfor har også skuffelsen meldt seg i deler av landet.

Regjeringsplattformens tvisyn knyttet til Norges forhold til Europa er i grunnen interessant og oppsiktsvekkende. Det står bl.a. at det skal jobbes målrettet for å forsvare norske interesser overfor EU. Men si meg: Vi er vel ikke under angrep fra EU? Jeg tror vi må minne oss om at Europa er vårt kontinent – kulturelt, økonomisk og sikkerhetspolitisk. Det som er godt for Europa, er godt for Norge.

En kanskje litt mer alvorlig sak er at regjeringen nå har funnet ut at den skal stille med observatør i Wien til sommeren, når landene som har undertegnet FNs traktat mot atomvåpen, møtes. Jeg ser i VG i dag at tidligere statsminister og partileder Jens Stoltenberg er ute og sier helt tydelig til statsminister og partileder Jonas Gahr Støre at dette ikke er veien å gå. Dette er rett og slett brudd med de solidariske forpliktelsene som vi har i NATO.

Framskrivninger viser at i 100 kommuner vil i 2030 antakelig 35 pst. av befolkningen være over 67 år. Det er i grunnen en illevarslende melding. Disse kommunene kan komme i en situasjon der de ikke vil være i stand til å levere de velferdstjenestene som staten har vedtatt at man skal levere. Hele generalistkommunebegrepet kan komme under press, og da er ikke løsningen å reversere kommunesammenslåinger som allerede er gjennomført, og langt mindre sementere dagens kommunestruktur. Det gjelder å ta fatt i framtidens utfordringer. De kan være vanskelige å ta fatt i, nettopp fordi de har med framtiden å gjøre og derigjennom er så vanskelige å kommunisere. Men hvis man ikke tar fatt i denne typen problem, kan det fort oppstå og komme tilbake som uoverstigelige utfordringer i morgendagen. Jeg savner en offensiv holdning i regjeringsplattformen akkurat på dette feltet. Vi har en utfordring knyttet til vår kommunesektor i framtiden.

Else Marie Rødby (Sp) [12:19:32]: Det å føle seg trygg er et grunnleggende behov for oss mennesker, og vi er heldige i dette landet. De fleste av oss kjenner på

en grunnleggende trygghet i hverdagen. Vi beveger oss fritt, lønnen kommer på konto, vi får time hos legen, og politiet kommer når vi ringer. Men trygghet kommer ikke av seg selv, og det er heller ikke sånn at vi politisk kan vedta at folk skal føle seg trygge.

Senterpartiet er opptatt av tjenester nær folk, av myndige førstelinjer, av tillit til dem som er ryggraden i velferdssamfunnet vårt, av kultur, ansvar og ledelse i det offentlige. Men hvorfor er vi det? Det er selvfølgelig fordi alle de offentlige tjenestene våre, enten de er kommunale eller statlige, jo er til for folk, og folk bor i hele landet.

Senterpartiet mener at et synlig lokalt og tilstedeværende politi er helt grunnleggende for folks trygghet. I vår digitale hverdag er det heldigvis mye som kan løses på nett, men politiets rolle som forebygger og offentlig myndighet i lokalsamfunnene våre forutsetter faktisk fysisk tilstedeværelse. Politiet må kjenne geografien, folkene og miljøene hvis de skal kunne ivareta det samfunnsoppdraget de har. Derfor må flere politifolk være ute i førstelinjen og færre i direktorat og kommunikasjonsavdelinger. Det må være mulig å snakke ordentlig om hvorfor Politidirektoratet i Oslo har vokst, mens vi ikke er i mål med flere patruljer ute der vi bor.

Der jeg kommer fra, det sentrale Østlandet, Asker, har også folk i nødsituasjon opplevd å vente i timer på politiet. Politiet har ikke alltid mulighet til å rykke ut, fordi det i kjølvannet av politireformen har blitt lange avstander også her. Folk har blitt oppfordret til å ordne opp selv. Man opplever sjelden å se de samme politifolkene to ganger, og vi møter stort sett politiet i bil på vei gjennom tettstedene våre med ujevne mellomrom.

En annen konsekvens av politireformen er at brannvesenet i stadig større grad er først på stedet. De er først i situasjoner de verken er trent til eller utstyrt for – først der politiet burde vært først. Derfor er det helt nødvendig for den lokale beredskapen å løfte behovet for responstidskrav for alle nødetater og å styrke politiets nærvær, slik Hurdalsplattformen nå legger opp til.

Norsk politi- og lensmannsetat har 900 år med historie som innebærer nærhet, lokalkunnskap og tilstedeværelse. Det er derfor underlig at når Høyre og Fremskrittspartiet de siste åtte årene har hatt ansvaret for å rigge politiet for fremtiden, valgte man først og fremst å forandre framfor å forbedre. Det har med respekt å melde ikke vært noen stor suksess.

Even A. Røed (A) [12:22:36]: Tiden er inne for at vi skal drive en aktiv næringspolitikk i Norge igjen. Med den regjeringsplattformen som regjeringen Støre legger til grunn, kommer vi til å legge til rette for ny industri og satse på å utvikle den vi har. Det kommer til å være viktig for veldig mange lokalsamfunn. Det kommer til å være viktig for hele Norge.

Vi må lykkes med å øke eksporten, vi må lykkes med å bygge ny industri på skuldrene av den vi allerede har, og vi må lykkes med å bygge en grønn industri som tar Norge inn i fremtiden. Skal vi lykkes med det, må vi legge en langt mer offensiv linje til grunn enn det den forrige regjeringen gjorde og har gjort i sitt statsbudsjett.

Vi må peke på næringene med fortrinn i Norge. Vi må bygge ut mer kraft, og vi må legge til rette for et virkemiddelapparat for næringslivet som gjør at både de små, de mellomstore og de store bedriftene kan drive omstilling. Vi må ha hele linjen med i bildet. Vi skal skape ny teknologi som løser dagens og morgendagens utfordringer, men vi må også satse på framtidens produksjonsmetoder og på den måten sikre at teknologi som blir utviklet i Norge, også blir produsert i Norge. Da skaper vi arbeidsplasser, da øker vi eksporten, og da sikrer vi økte inntekter for vår felles velferdsstat.

Der jeg kommer fra, Kongsberg, er vi godt i gang med dette, med Industri 4.0 og en industripilot der framtidens produksjonsmetoder skal utvikles. Et treparts-samarbeid og en næringsklynge som vet å samarbeide, gir store muligheter. Da må vi stille opp, gjøre det mulig for store bedrifter å ta steget inn i den omstillingen vi har foran oss – den er større enn noen gang. Deretter må vi satse på kompetanse, flere skal bli fagarbeidere, flere skal få etter- og videreutdanning. Da er satsingen på yrkesfag og fagskolene helt sentralt for å nå de målene. Derfor legger Hurdalsplattformen opp til en storsatsing på praktiske ferdigheter og yrkesfag. Det vil gjøre at flere opplever mestring på skolen, og det vil gjøre at vi utdanner flere av de viktige fagarbeiderne vi trenger. Derfor legger Hurdalsplattformen opp til en vekst i fagskolen, slik at vi kan utdanne flere på høyere yrkesfaglig nivå, flere vil få muligheten til å ta etter- og videreutdanning. Det gjør at vi treffer med tanke på den kompetansen vi trenger. Flere får relevant kompetanse, og flere vil kunne gå fra å stå utenfor til å komme inn i arbeidslivet.

Kompetansen hos fagarbeiderne vil være det som driver oss gjennom det grønne skiftet. Den vil bidra til å skape ny teknologi. Industrien og fagarbeiderne er problemløserne, for de vil bidra til et grønnere Norge samtidig som vi vil beholde folk i jobb. Vi skal utvikle morgendagens teknologi i Norge, men vi skal også produsere den i Norge. Da må vi satse på framtidsrettet og effektiv produksjon. For skal vi løse klimakrisen, skal vi holde folk i jobb, og skal vi sikre velferdsstaten vår, må vi satse på industrien og fagarbeiderne.

Rasmus Hansson (MDG) [12:25:40]: Nå er alle enige om at det vi kaller det grønne skiftet, er både en nødvendighet og en kjempemulighet for norsk næringsliv. Denne regjeringen – og det gjorde også den forrige regjeringen – gjennomfører bra tiltak som bidrar til det

skiftet. Det er fint. Men hvis vi har lyst til å bli ikke-røykere, er det en dårlig strategi først å røyke opp hele pakken og så håpe at nikotinsuget har gitt seg innen det er blitt tomt.

Påstanden om at Norges beste endringsstrategi er å investere i den petroleumsvirksomheten vi skal slutte med, kommer til å bli stående som en historisk kuriositet. Prosjektet vi gjennomfører, må vi forplikte oss til og planlegge. Det grønne skiftet er et kappløp, både med fysiske og biologiske endringer som vil få voldsomme konsekvenser hvis vi ikke får kontroll på dem, og med andre land som har færre valgmuligheter og hardere press enn oss for å finne løsninger. Det kappløpet vinner norsk næringsliv bare hvis vi tar inn over oss og får hjelp med politiske mål og rammer som også blir langt tydeligere og langt mer forpliktende enn dem regjeringen legger fram i Hurdalsplattformen.

Miljøpartiet De Grønne oppfordrer regjeringen til å ta inn over seg hva det grønne skiftet faktisk er. Det er å skape velferd uten å ødelegge ressurser og liv. Vi kommer til å støtte de flertall i Stortinget som gir mest konkret politikk for to radikale systemendringer:

Tiltak for å gjenbruke ressurser, ikke forbruke ressurser – det luftige begrepet «sirkulær økonomi» må altså omsettes til at all produksjon og all handel gjøres ansvarlig for å ta inn kostnader for å skape velferd av å gjenbruke og ikke forbruke.

Så kommer vi til å støtte tiltak som utvikler samfunnet uten å ødelegge natur. De kravene vi har vent oss til at kommer fra FNs klimapanel – som vi nå legger til grunn for nesten all politikk og nesten all næringsutvikling – stiller biologien også til oss. Politikken må kreve, og det er politikken oppgave å legge til rette for at teknologi og produksjon skaper velferd uten å ødelegge natur. Det er veldig radikalt og like nødvendig som klimajobben.

Miljøpartiet De Grønne er vant til at vår realistiske miljøpolitikk blir stemt ned. Men vi er også vant til å få rett. Vår oppfordring til regjeringen og til dette Stortinget er å korte ned perioden mellom Miljøpartiet De Grønnes gode forslag og at det skapes flertall for Miljøpartiet De Grønnes politikk.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:28:57]: Det er rekordhøye strømpriser. Jeg noterer meg at de høye strømprisene inntil nylig var Solberg-regjeringens feil, mens de høye strømprisene nå skyldes været, ifølge den nye olje- og energiministeren. Den nyslåtte finansministeren har sagt at det er ingen mirakelkur mot høye strømpriser. Men de høye prisene gjør det vanskelig for mange å få endene til å møtes.

Vi må sette inn tiltak med en sosial profil. Høyre har derfor framsatt et forslag om tiltak på både kort og leng-

re sikt. På kort sikt vil Høyre foreslå å øke bostøtten og sosialhjelpen for å hjelpe husstander med dårlig råd i forbindelse med de høye strømprisene. På lengre sikt vil vi foreslå å bygge ut langt mer fornybar energi, bl.a. ved å gi konsesjoner for flere havvindutbygginger utenfor kysten av Nord-Norge og Helgeland og ved oppgradering av vannkraft. På den måten vil vi sikre lavere strømpriser for alle, og ikke minst er det bra for konkurransekraften til norsk industri.

På Dagsrevyen denne uken sa olje- og energiministeren at strømprisene skal jevnes ut geografisk, og at prisene noen steder må opp. Jeg tolker det som at strømprisene – med regjeringens politikk – skal opp i Nord-Norge. Olje- og energiministeren kan ikke være klar over den grønne industrireisningen i Nordland og Nord-Norge for øvrig, som er blant de sterkeste grønne industrireisningene i hele Europa. Den fenomenale jobbskapingen vi har i industrien i nord, har stabilt lave strømpriser som sin aller viktigste forutsetning.

Jeg håper regjeringen ikke skruer opp strømprisene i nord og dermed spenner bena under et fenomenalt grønt industrieventyr, men heller stemmer for Høyres forslag, som vil gi lavere strømpriser for folk og industri.

Kathrine Kleveland (Sp) [12:31:22]: Et sunt, enkelt og godt skolemåltid er helsepolitikk, sosialpolitikk og utdanningspolitikk i praksis. Vi vet at elever lærer best med mat i magen. Vi vet at det å samles rundt et måltid gir trivsel, forebygger mobbing og gjør integrering lettere. Vi vet at et skolemåltid vil utjevne økonomiske og sosiale forskjeller mellom skolebarn. Mange prøveprosjekter med skolemat gjennom mange år har vist at både elever, lærere og foreldre er svært fornøyd og har gode erfaringer. I sju år fikk ungdomsskoleelevene gratis skolefrukt. Erna Solbergs regjering fjernet ordningen i 2014.

Senterpartiet vil skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen. Forebygging er svaret, og Senterpartiet var det første partiet som foreslo én times fysisk aktivitet hver dag i skolen. Kjernen i forebygging er sunn mat, gode måltidsvaner og mer fysisk aktivitet.

Jeg er veldig fornøyd med at vår nye Arbeiderparti-Senterparti-regjering vil ha en gradvis innføring av et daglig, sunt og enkelt skolemåltid til elever i skolen. Et organisert skolemåltid gir alle elever like forutsetninger for læring. Flere vil kunne bli inkludert og gjennomføre skoleløpet, komme i arbeid og bli arbeidstakere som bidrar til fellesskapet. Den nye regjeringen vil løfte skolen. At barn og unge med ulik bakgrunn lærer sammen, er viktig for fellesskapet, bygger ned forskjeller og bygger opp tillit.

Senterpartiet er glad for at det blir mindre måling og testing og mer praktisk undervisning og læring. Det vil

bli større oppmerksomhet på fysisk og psykisk helse, og et skolemåltid kan bidra til å oppnå dette. Derfor er en gradvis innføring av et skolemåltid en satsing på framtiden.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [12:33:42]: Jeg startet bakerst og nederst da jeg leste Hurdalsplattformen. Der fant jeg nemlig kapitlet om utviklingspolitikk, og der var det mye bra – la meg si det. Det var på ingen måte et sorgens kapittel. Ikke minst er det veldig bra at plattformen bekrefter at regjeringen vil videreføre det norske lederskapet innenfor global helse.

I budsjettet for i år økte Kristelig Folkeparti i regjering bevilgningen nettopp til global helse med 60 pst. Vi tok på oss lederskapet for den internasjonale dugnaden mot covid-19-pandemien, ACT-A, og i Norge har vi stått sentralt i arbeidet med å sikre framtidig global helsesikkerhet og pandemiberedskap. Samtidig lanserte Kristelig Folkeparti i regjering en historisk nysatsing på ikke-smittsomme sykdommer, inkludert psykisk helse, i utviklingspolitikken.

Den lederrollen som Norge har og har tatt, er bygd opp gjennom flere tiår med ulike politiske ledere og politisk lederskap – og det må forvaltes godt også i fortsettelsen.

Så kan jeg ikke la være å påpeke at på dette feltet har regjeringen på mange måter fått en flying start, i og med at den forrige regjeringen allerede har gjennomført eller påbegynt viktige punkt i erklæringen:

- utfasing av olje for utvikling-programmet – vedtatt og igangsatt
- satsing på matsikkerhet og sultbekjempelse med særlig vekt på småskalaproduksjon – en av hovedsatsingene for Kristelig Folkeparti i regjering
- etablering av en klimasatsing for å erstatte kull med ren energi
- oppfølging av et klimafond på 10 mrd. kr, som Kristelig Folkeparti fikk gjennomslag for, er allerede i gang

Jeg kunne fortsatt, men la meg avslutte med et spørsmål som jeg håper å få avklart i dag. I Hurdalsplattformen står det at regjeringen

«vil bruke én prosent av bruttonasjonalinntekten til internasjonal innsats for å oppnå FN-målene om sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft».

I Granavolden-plattformen sto det helt utvetydig at 1 pst. av BNI skulle bevilges til offisiell utviklingsbistand, ODA, og det sikret en viss andel til arbeidet for internasjonal rettferdighet, selv om det er effekten og resultatet av bidraget vi gir, som er det aller viktigste, og som står i sentrum. Men dette målet er altså ikke like klart formulert i Hurdalsplattformen, for det er langt fra all interna-

sjonal innsats for bærekraftsmålene som godkjennes som utviklingsbistand.

Jeg tar det likevel for gitt at regjeringspartiene, som hele tiden har støttet prosentmålet, vil fortsette å la 1 pst. av BNI gå til offisiell utviklingsbistand, men jeg vil gjerne gi representanter for regjeringspartiene mulighet til å bekrefte at den forståelsen er riktig, slik at vi kan få ryddet enhver tvil av veien rundt dette. Jeg ser fram til en slik avklaring.

Mani Hussaini (A) [12:36:47]: I begynnelsen av høsten erklærte FN kode rød for menneskeheten – vår jordklode varmes opp i rekordfart, og klimaendringene er ikke lenger noe som kan skje i framtiden. Prisen for politikere som ikke har gjort nok, betaler vi nå i form av varmere og villere vær, ødelagte avlinger, flom og skogbranner og tusenvis av mennesker på flukt. Derfor ble årets valg også et klimavalg og resulterte i en ny regjering – en Arbeiderparti–Senterparti-regjering.

Velgerne sa tydelig nei til den ikke-eksisterende klimapolitikken til Høyre-regjeringen, men de sa også nei til en klimapolitikk som er moraliserende, usosial, som straffer vanlige folk, og som legger ned arbeidsplasser i Norge.

Velgerne sa derimot ja til en klimapolitikk som kutter utslipp, skaper jobber og er sosialt rettferdig, og derfor er jeg veldig glad for at Hurdalsplattformen legger opp til nettopp det.

Høyre har i dag lagt fram forslag om at regjeringen skal levere en helhetlig klimaplan innen noen få måneder. Det er nesten ikke til å tro at det bare var én uke Høyre trengte i opposisjon for å virke useriøs. Høyre satt med makten i syv og et halvt år før klima kom på dagsordenen og har null troverdighet på dette feltet.

Høyre har vært veldig opptatt av at klimadelen i Hurdalsplattformen er uklar og ikke konkret. Jeg lurer på om vi skulle ha spandert en synstest på hele stortingsgruppen til Høyre, for her er en liten smakebit på hva vi skal gjøre de neste årene:

Vi skal kutte norske utslipp med 55 pst. Det gjelder altså hele økonomien og er det dobbelte av hva Høyre har ambisjoner om. Det kommer til å bli en formidabel innsats, og vi har gode muligheter til å lykkes med det.

Utslippskutt skal være kjernen i strategien for vekst, eksport og jobbskaping. Norge skal igjen bli en eksportnasjon.

Vi skal i motsetning til den avgåtte regjeringen føre en aktiv næringspolitikk og satse på områder som karbonfangst, havvind, hydrogen og andre fornybare næringer.

Vi skal innføre konkrete mål for utslippskutt for hver enkeltsektor og -næring i Norge.

Vi skal lage en ny klimaplan for hele økonomien, som kutter utslipp i tråd med Norges klimamål. Og vi skal legge fram et klimabudsjett allerede neste år.

Vi skal ha en rettferdig elbilpolitikk. I stedet for å gi momsfratak for dyre elbiler skal vi bruke midlene på å bygge ladestasjoner i hele landet. Det er rettferdig omstilling i praksis.

Og vi skal bygge ut kollektivtrafikken og øke pendlerrfradraget, som den avgåtte regjeringen kuttet i, for å gjøre det mer lønnsomt å bruke buss og tog og for at vanlige folk skal sitte igjen med mer.

Nå er det vanlige folks tur, og nå er det klimaets tur.

Olve Grotle (H) [12:40:04]: Vi må gjøre det meir attraktivt for tilsette å kunne investere i egen arbeidsplass. Eg har i lang tid hatt god kontakt med mange nystarta gründerverksemder i Sogn og Fjordane, der eg kjem frå, og kjenner godt til at ei utfordring desse ofte har, er å greie å rekruttere dyktige medarbeidarar.

Ei av desse er INTIN AS, som er eit oppstarts- og vekstselskap som m.a. driv med utvikling og oppsett av smarthus. I eit intervju med NRK i vinter fortalde dagleg leiar at selskapet har store utfordringar med å greie å rekruttere medarbeidarar, særleg innan programmering. INTIN AS – som har god driv, vekst og suksess – var klår på at ei god opsjonsskatteordning kunne vere eit viktig verkøy for å trekkje til seg nye, attraktive medarbeidarar. Selskapet var òg klår på at dagens ordning ikkje var god nok, og kom med forslag til forbetringar.

I vår kom regjeringa Solberg nettopp med slike forbetringar, og desse ligg inne i forslaget til statsbudsjett. Forbetringane inneber m.a. at skattleggingstidspunktet blir utsett til den tilsette sel aksjane sine, vinsten blir skattlagt som kapitalinntekt, og den gunstige ordninga blir utvida til å gjelde mange fleire verksemder.

Det å kunne tilby nye medarbeidarar eigarskap i bedrifta er ein god og effektiv måte å rekruttere nye medarbeidarar på. Ein slik sjanse vil ofte nettopp vere det som skal til for at ein tilsett torer å gå frå ein sikker og godt løna jobb, kanskje i ein storby, til ein lågare betalt jobb i eit nystarta, men spennande gründerelskap i distrikta. Når opsjonsordninga no blir endra, vil det å kunne tilby nye medarbeidarar eigarskap, gjere desse selskapa meir attraktive. Ja, det kan til og med vere det heilt avgjerande argumentet nokon treng for å flytte til Sogndal, Eid, Stord, Voss eller ein av dei andre småbyane, tettstadene eller bygdene vi har rundt om i landet.

I Hurdalsplattforma blir det sagt at ein skal

«se på opsjonsbeskatninga med mål om at flere ansatte kan ta del i verdiskapingen i oppstarts- og vekstbedrifter».

Eg synest dette verkar defensivt og hadde gjerne sett ei meir offensiv haldning frå den nye regjeringa si side.

Eg vel likevel å tolke regjeringsplattforma slik at ein er positiv innstilt til dei endringane som ligg inne i forslaget til statsbudsjett. Det bør difor no liggje godt til rette for at forslaget om ny opsjonsskatteordning blir vedteke. Det vil som nemnt vere svært viktig for dei mange gründer-, oppstarts- og vekstbedriftene vi har rundt om i landet.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:42:55]: Det å oppleve respekt for egne grenser og ha makt over egen kropp skal være en selvfølge. Dessverre er det altfor mange, og spesielt kvinner, i samfunnet som opplever at deres grenser blir tråkket på, og at deres makt over egen kropp blir tatt fra dem.

Nesten hver tredje 18-årige jente har en eller annen gang i løpet av livet opplevd en kroppslig seksuell krenkelse. Krenkelsene det dreier seg om, er alt fra uønsket beføling og tafsing til voldtekt eller forsøk på det. I en undersøkelse fra 2014 fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress viser resultatene at én av ti norske kvinner har vært utsatt for voldtekt i løpet av livet, nesten halvparten før fylte 18 år. Det er så mange at det er vanskelig å sette ord på omfanget. Det betyr at i Oslo alene vil 35 000 mennesker bli utsatt for voldtekt i løpet av livet. Tenk på hvor mange mennesker det er – det er flere enn det bor i byer som Hamar, Gjøvik eller Molde.

At arbeidet mot voldtekt fortsatt er dårlig koordinert og underprioritert, selv om det rammer hundretusenvis av mennesker landet over, er en rettspolitisk skandale. Verken kvinners fysiske sikkerhet eller rettsikkerhet er ivarettatt godt nok av staten. Det viktigste vi kan gjøre for å stoppe dette, er å hindre at voldtekter skjer i utgangspunktet. Derfor er det avgjørende at vi satser på forebygging gjennom å styrke seksualundervisningen, og den må starte så tidlig som i barnehagen, med særlig oppmerksomhet på grensesetting.

Så må vi også endre lovverket. Sex skal være frivillig, og er det ikke frivillig, er det voldtekt. Tiden er overmoden for å innføre en samtykkebestemmelse i straffeloven. Kritikerne av en samtykkelov hevder ofte at det er symbolpolitikk eller lite praktisk anvendbart. Med respekt: Det stemmer ikke. I Sverige har 75 pst. flere blitt dømt etter innføringen av samtykkelov, antall anmeldelser har økt med 21 pst., og antall tiltaler har økt med 80 pst. Norge har i tillegg flere ganger fått kritikk av FNs kvinnekomité fordi den norske voldtektsbestemmelsen ikke inneholder krav om samtykke. Jeg er derfor glad for at den nye regjeringen i sin regjeringsplattform sier at den vil starte arbeidet med å innføre en samtykkelov. Dette er heldigvis et arbeid som ikke trenger å ta særlig lang tid. Land som Hellas, Tyskland, England, Danmark og Sverige er alle land som har en sånn lovgivning.

SV har derfor fremmet et forslag om at regjeringen senest i løpet av våren 2022 kommer til Stortinget med et forslag om en samtykkelov. På den måten kan vi sende et tydelig signal til landets innbyggere om at nei betyr nei og ja betyr ja.

Heidi Greni (Sp) [12:46:03]: Jeg er glad vi nå har fått en regjering som vil føre en politikk for vekst og utvikling i hele landet. Befolkningsnedgangen i distriktskommuner skal snus til befolkningsvekst. Det har vi greid før. I 2015, da Erna Solberg gikk av som kommunalminister, hadde vi 249 kommuner med befolkningsnedgang. Etter åtte år med Senterpartiet i regjering og i Kommunaldepartementet var tallet halvert. Nå er situasjonen enda mer dramatisk enn i 2005, men ny regjering har gitt distriktskommunene ny framtidstro, og regjeringsplattformen inneholder kraftige virkemidler.

Det aller viktigste er at det skal innføres en regel om distriktpolitiske konsekvensanalyser av alle reformer, og at kravene om å vurdere distriktpolitiske hensyn skal være gjennomgående i all forvaltning. Statlige virksomheter skal organiseres slik at kompetansen ligger så nær innbyggerne som mulig, og det skal bygges sterke kompetansemiljø i hele landet. Nå er det også på tide å få fart på boligbyggingen i distriktet. Jeg er glad den nye regjeringen vil opprette en tilskuddsordning for bolig-etablering i distriktet.

Skal vi få ungdommen til å flytte tilbake, må vi vite hvordan vi skal få til det. Hva sier ungdommen selv er viktig når de skal komme tilbake?

For det første sier de at det må være arbeid å finne, og gjerne til to når de er to i en familie. For å få til dette må vi ha en kraftfull distriktpolitikk som faktisk legger opp til vekst i hele landet, og vi må satse på regional utvikling i fylkene. Senterpartiet ivrer for bygdevekstavtaler, og vi må sikre den grunnleggende infrastrukturen. Fylkesveiene må være i orden, og vi må ha både bredbånd og mobildekning i hele landet. Rammene for næringslivet er avgjørende, og det desidert viktigste distriktpolitiske virkemiddelet er den differensierte arbeidsgiveravgiften.

For det andre prioriterer de tjenester nær folk. For å sikre gode barnehager og skoler i nærmiljøet trengs det en kraftig styrking av kommuneøkonomien. Det har vi varslet i kommuneproposisjonen, og det kommer regjeringen til å levere på.

Det tredje de påpeker, er frihet for den enkelte til å bosette seg i den delen av kommunen de selv ønsker. Ofte ønsker de seg god plass og større avstand til naboen enn de får i et boligfelt. Mange vil også bo i den grenda de har tilknytning til. Da er det avgjørende at politikken legger til rette for at folk kan bo også utenfor kollektiv-årene.

Jeg mener det er helt avgjørende at Hurdalsplattformen slår fast at statlige planretningslinjer skal revideres. Kommunenes selvvråderett skal styrkes ved at alle kommuner skal ha muligheter til å utvikle både små og store lokalsamfunn i hele kommunen.

Etter åtte år med sentralisering er det på høy tid med ny kurs. Derfor er jeg glad for at den nye regjeringen er soleklar i sine prioriteringer. Norge trenger en politikk for hele landet, og det leverer vi på.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:49:16]: Innen 2030 skal vi kutte over halvparten av norske utslipp, samtidig som vi skal bevare velferden og skape ny, lønnsom grønn industri og grønne arbeidsplasser. Da må markedet, teknologien og staten trekke i samme retning, og da må vi også forkaste den gammeldagse definisjonen av hva som er et miljøparti. Det er ikke mulig å være et miljøparti i 2021 dersom man ikke ser sammenhengen mellom god næringspolitikk, klimapolitikk og internasjonal politikk. Man er ikke et miljøparti dersom man er skeptisk til europeisk samarbeid og skeptisk til utbygging av fornybar energi og kraftutveksling. Man er ikke et miljøparti dersom man i tillegg til CO₂-avgiften foreslår kraftige skatteøkninger for næringslivet og gjør det vanskeligere for bedrifter å investere og omstille seg.

Klimakampen er ikke en kamp mot markedet, det er en kamp for grønt næringsliv, grønn industri og nye, lønnsomme, grønne verdikjeder. Det er kjernen i Høyres klima- og miljøpolitikk. Klimagassutslippene har nå gått ned fem år på rad, og vi har satt i gang et reelt grønt skattesifte, økt bruk av klimakrav i offentlige innkjøp og lav- og nullutslippsløsninger i kollektivtrafikken, skipsfarten og persontrafikken. Vi satser tungt på nye, grønne næringer og grønn industri – vi har hørt det mange ganger – hydrogen, havvind og karbonfangst og -lagring, for å nevne noe. Det skaper muligheter for Norge.

Regjeringen har kommet med en regjeringsplattform som er overraskende grå. I den grad den peker ut en retning, peker den bakover. Økningen i CO₂-avgiften, som er det mest effektive verktøyet vi har for å kutte utslipp og bruke markedet i miljøets tjeneste, uthules med flere unntak. Regjeringen sier de skal kutte klimagassutslippene med 55 pst., men uten at det introduseres noen nye konkrete tiltak, verken nye moraliserende eller ikke-moraliserende klimatiltak. Det nærmeste vi kommer, er utredning av nye, statlige selskap innenfor f.eks. hydrogen, statlige selskap som kan komme til å utkonkurrere de mange bedriftene som vi nå ser skyte fart.

Måtehold, generasjonsansvar og moderasjon er grunnleggende verdier for Høyre. I dag er natursystemer i alvorlig trøbbel. Vi har åttedoblet ressursbruken vår fra

naturen, og Norge er på verdenstoppen i bruk og kast. Framover må vi, sammen med EU, lykkes med overgangen til en sirkulærøkonomi. Vi må bruke materiale flere ganger, sørge for at produkter er designet for å resirkuleres, gjenvinnes og repareres. Det vil kreve konkrete endringer i avgiftssystemer, i produsentansvar og i håndtering av avfall. Der vil Høyre være i front.

Høyre vil kjempe for et mer bærekraftig Norge der alle har mulighet til å lykkes. Vi vil fremme konkrete, offensive og ambisiøse løsninger på klima- og miljøfeltet. Så får regjeringen ta seg av slagordene.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [12:52:28]: I dag er det altfor mange som ikke har en reell mulighet for å få prøvd sin sak for retten. Hensikten med fri rettshjelp er at flere personer med lav inntekt får dekket utgifter til juridisk bistand innenfor flere gitte områder.

Inntektsgrensen for fri rettshjelp er i dag 246 000 kr for en aleneboende person. For samboere er den 369 000 kr. Dette er ikke blitt endret siden 2009. Det innebærer at personer som i 2009 var omfattet av ordningen, i dag ikke lenger får den hjelpen de faktisk trenger, og som de ikke nødvendigvis har råd til. I 2009 var det 15 pst. av befolkningen som hadde krav på fri rettshjelp, det samme tallet er i dag 8,5 pst. Dermed har rettssikkerheten for en stadig større gruppe mennesker blitt svekket over tid.

Hele ordningen med fri rettshjelp er moden for endring. Den forrige regjeringen nedsatte derfor Retts-
hjelpsutvalget, som kom med sine anbefalinger til en ny ordning. I forslaget til statsbudsjett for 2022 foreslår Venstre og altså regjeringen å heve inntektsgrensen for fri rettshjelp med 10 pst. Dette er et veldig viktig første steg i retning av å sikre fri rettshjelp for dem med dårlig råd. Dessverre er ikke fri rettshjelp nevnt i Hurdalsplattformen. Det nevnes et ullent punkt om at den økonomiske risikoen ved å få avgjort en sak for domstolene skal reduseres. Det er ikke så lett å si hva det betyr.

Noe annet jeg frykter for, er domstolsreformen. I Hurdalsplattformen varsles det en reversering. Den forrige organiseringen av domstolene møtte kritikk både fra Domstoladministrasjonen og fra Riksrevisjonen, og det var tydelig at strukturen hadde liten fleksibilitet, sårbarhet for sykdom og habilitetsproblematikk. Reformen, som trådte i kraft i april i år, skal styrke rettssikkerheten og gi et bredere og likere domstoltilbud i hele landet. Den korter ned ventetiden og sikrer større fleksibilitet og sterkere fagmiljøer, slik at også mindre domstoler kan lage faggrupper og spesialisere seg. Samlet sett er alt dette veldig positivt for rettssikkerheten.

Reformen fører også til at man bevarer kompetansearbeidsplasser i distriktene, og man sikrer brukerne nærhet til domstolene i framtiden. I mitt eget rettsdistrikt, Agder, som fram til nå har vært en stor del av min

arbeidshverdag, frykter nå de ansatte i domstolene en reversering. De beskriver at forslaget om reversering skaper uro og frustrasjon. For hva betyr egentlig punktet om reversering? Hvordan defineres enigheten? Dette er oppskriften på beslutningskaos.

Domstoladministrasjonen har estimert at en reversering vil koste 75 mill. kr, og at de årlige utgiftene vil være 37 mill. kr høyere enn om man lar reformen stå. Jeg mener innstendig at vi bør lytte til fagfolkene i Dommerforeningen, Dommerfullmektigforeningen og Advokatforeningen og la domstolsreformen stå.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:55:45]: Ifylgje FN er 50 pst. av økosystema i verda blitt øydelagde dei siste 50 åra, i mi levetid, på grunn av menneskeleg aktivitet. Dei fem viktigaste årsakene til tap av biologisk mangfald er alle menneskeskapte, og arealbruksendring er den viktigaste årsaka.

Eg er difor glad for at statsminister Jonas Gahr Støre er så tydeleg i dag på at naturkrise og klimakrise må løysast samtidig. Arealforvalting til havs blir veldig viktig i denne stortingsperioden, og vi har ei energimelding på bordet. Men eg synest ikkje regjeringserklæringa er god nok politikk for natur- og klimakrise med den oljepolitikken som er skissert. Allmenningen, fiskefelta vest for Mørebankane og langs Eggakanten, der min far og hans far fiska, er no utlyst for olje- og gassleiing, sjølv om det er ein botn med korallrev og med sårbare og svært verdifulle område. Både forskarar og fiskarar er bekymra, for området der gassfeltet Ormen Lange ligg, er djuphav, nesten ørken. Eggakanten–Aktivneset og områda vest for Mørebankane er noko heilt anna. På djupt vatn er det lite liv, men når ein kjem over 650 meter, kjem ein inn i områda der raudåte overvintrar, og der det er korallar, annan sårbar og viktig botnfåuna og viktige leveområde for fisk. Dette økosystemet er viktig både for CO₂-binding og for matproduksjon.

Altå: Dette handlar både om næring, klima og natur. Det faglege grunnlaget for Meld. St. 20 for 2019–2020, om forvaltningsplanane for dei norske havområda, viste at det var behov for ein heilskapleg gjennomgang av alle SVO-ar, altså særleg verdifulle og sårbare område, i dei norske havområda. Ei tverrfagleg ekspertgruppe har gjennomført første del av denne oppgåva og kom med sin rapport i 2021, dvs. miljøverdivurderingane. Men sjølv sårbarheitsvurderingane med skildring av næringsaktivitet kjem ikkje før våren 2022. Likevel er svært mange leiteområde definert som sårbare lagt ut i TFO-runden i 2020 og i 2021.

Det er svært viktig å styrkje nasjonal forskning og kartlegging av økosystema i havet gjennom Mareanoprojektet og aktiviteten ved m.a. Runde Miljøsent. Og så må vi sørge for å bruke den kunnskapen og vere føre

var for dei økosystema i havet som er så enormt viktige, både for CO₂-binding og for matproduksjon.

Vi har tent godt på oljen i vel 50 år, og den kan kanskje vare nokre tiår til, men fisken og den biologiske produksjonen i havet har vore der i titusenvis av år. No er det vårt ansvar å sørge for at økosystema ikkje blir påført ytterlegare skadar.

Margrethe Haarr (Sp) [12:59:05]: En satsing på barn og unge er den beste investeringen for framtiden. Et afrikansk ordtak sier at det kreves en hel landsby for å oppdra et barn. Alle barn er alles ansvar. Dessverre er det altfor mange barn i Norge som ikke får den oppveksten og omsorgen de fortjener og trenger. Dette er blitt enda mer synlig under pandemien, der stengte skoler, ingen tilgang til fritidsaktiviteter, og at store deler av støtteapparatet ble borte, har gjort situasjonen enda mer uholdbar for mange. For disse barna er skole og barnehage viktig, men det er også viktig med et godt og treffsikkert barnevern, i samarbeid med andre etater og nærmiljøet.

Derfor er jeg så glad for at Hurdalsplattformen setter tydelige mål for barnevernet, og at den understreker fellesskapets ansvar til det beste for barna. Vi må ha et barnevern med god kvalitet i alle kommuner, et barnevern som skal forebygge og hjelpe de barna som utsettes for omsorgssvikt, og som sikrer trygghet. Vi trenger et barnevern med økt kompetanse, bedre tid og tillit til å utføre oppgaven sin. Det er godt å se at regjeringen skal støtte opp under og ønsker å styrke barnevernstjenesten, øke bemanningen og sikre finansiering av barnevernsreformen. Å flytte oppmerksomheten over på forebygging og tidlig innsats vil kunne hindre mer inngripende tiltak senere, men den dreiningen vil ta tid, og vi må sikre at alle barn får den oppfølgingen som trengs i en overgangsperiode. Vi må også erkjenne at det vil være barn som trenger mer omfattende tiltak, enten på institusjon eller i fosterhjem, og sikre at det ikke er kommuneøkonomien som er avgjørende for at den hjelper gis.

Jeg elsker kommunen, og kommunen har vist en enorm omstillingsevne og enestående innsats for å følge opp nye oppgaver og sørge for gode tjenester til sine innbyggere, særlig gjennom pandemien. Men det krever at kommunene gis tid, tillit, forutsigbarhet og nok ressurser. Da er det betryggende at Hurdalsplattformen sier at kommunene må sikres ressurser og handlefrihet til å løse sine oppgaver, og at de skal sørge for et inntektssystem som sikrer et likeverdig tjenestetilbud i hele landet.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Ola Elvestuen (V) [13:01:40]: Venstre har i åtte år ført en offensiv klima- og miljøpolitikk fra Stortinget,

både i budsjettssamarbeid og fra regjering. Vi har gode resultater. Elbilsalget i Norge har i løpet av disse årene gått fra under 5 pst. til nå over 90 pst., innblanding av biodrivstoff er nå godt over 20 pst., og når det gjelder grønn skipsfart, gjør vi i Norge mer, raskere enn noen andre land, enten det er hurtigbåter eller det er elferjer. Nå kommer også de autonome, elektriske lasteskipene om kort tid. Kollektivsatsingene i de store byene er en suksess. Byveksttatalene trekkes fram av OECD på deres liste over ti anbefalte klimatiltak. Det går langt flere tog enn noen gang, og klimatiltak driver næringsutvikling over hele landet. Det er et godt utgangspunkt for det som skal gjøres videre.

Vi har meldt inn nye mål til FN etter Parisavtalen med 50–55 pst. reduksjon, og vi har fått på plass en avtale med EU om felles klimamål i 2030. Vi har også lagt fram og fått gjennom i Stortinget en klimaplan for å gjennomføre disse forpliktelsene. Utslippene går ned – de har gått ned i fem år. Vi klarte ikke 2020-målet. Vi manglet 600 000 tonn. Sannsynligvis når vi det målet i år, altså ett år for sent. Men nå må tempoet opp. Skal vi nå klimamålene med 55 pst. reduksjon i 2030, må vi redusere med 2,6 millioner tonn hvert år.

Men hva ligger egentlig i Hurdalsplattformen? På konkrete tiltak svekkes forslagene. Målet om bare salg av nullutslippskjøretøy i 2025 er blitt til fossilfrie biler. De andre kjøretøygruppene – tungtransporten, varebilene – nevnes ikke. Tiltaket om at det offentlige bare skal bruke elbiler eller nullutslippskjøretøy fra 2022, er svekket. Bruk av miljøavgifter, både CO₂-avgiften og andre miljøavgifter, er det stor usikkerhet om, og det er ingen nye tiltak i en situasjon hvor vi må ha forsterkede tiltak. Det er på klima.

Men vi er også i en naturkrise. Der må vi stoppe tapet av naturmangfold. Vi må verne mer natur fram mot 2030. Men hva ser vi? Skogvernet svekkes. Vern generelt svekkes. Det er ingen mål i plattformen. Det eneste stedet det er tydelige mål, er for å redusere bestandsmålene for bjørn og ulv – redusere konfliktnivået. Å redusere konfliktnivået er enkelt, for den aktøren som har drevet mest for å bygge opp konflikten omkring rovdyr, sitter nå i regjering som partner med Arbeiderpartiet.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:05:04]: I går sa representanten Linda Hofstad Helleland at det ikke hadde gått så bra når staten hadde presset seg inn i næringsvirksomhet. Da tenker jeg at det er rom for litt historietime her i Stortinget, for vi har i hvert fall ett eksempel som heter Statoil, nå Equinor. Ikke bare presset de seg inn, de var et resultat av visjonære, handlekraftige ledere i regjering og storting, som skjønte at næringsutvikling er en sak både om hvordan naturressursene

skal brukes, og ikke minst om hvordan verdiene skal fordeles for framtidige generasjoner.

Det er egentlig den tankegangen Hurdalsplattformen bygger på, og da er det et stort paradoks at det fra både høyrepolitikere og en del journalister kommer påstander som at her er det ingen retning eller noe konkret. Jo, her er det så konkret at for 2000-tallet har vi plukket fram noen av de mest moderne og framtidsrettede ideene som gjør at vi har det økonomiske handlingsrommet vi har i dag.

Da har jeg også lyst til å komme med en anbefaling av en bok som jeg leste i sommer. Mariana Mazzucato har skrevet en bok som heter «En ny økonomi», der hun viser hvordan staten og det private næringslivet sammen får til innovasjon. Der kan parallellen til Statoil være NASA. Da USA skulle sette i gang et månelandingsprosjekt, var veldig mye av de innovasjonene som senere er blitt avgjørende for næringslivet i USA og resten av verden, basert på forskning som den amerikanske staten finansierte. Men de ga ikke bare bort penger uten å stille noen krav: De hadde tydelige forventninger til hva det private næringslivet skulle være med og levere på – på samme måte som vi nå stiller krav til utslippskutt, bl.a.

Representanten Elvestuen holdt akkurat nå egentlig et innlegg på linje med det Hofstad Helleland og en del journalister kommer med, og sier at her er det ingenting konkret. Vel, la oss da gå helt konkret til verks og gå fra offshore og inn på fastlandet. I Hurdalsplattformen står det helt eksplisitt at vi skal bygge anlegg for industriell gjenvinning av tremateriale. Så hvis Stortinget en dag skal skifte ut dette interiøret, skal vi ikke lenger brenne det og slippe ut CO₂ – da skal det gjenvinnes og komme til nytte i nye, moderne byggematerialer og interiørprodukter.

Det tiltaket alene kan spare så mye som 300 000 tonn CO₂-kutt på ett år, og da snakker vi om konkrete ting. Men det virker ikke som verken Elvestuen, Hofstad Helleland eller en del kommentatorer faktisk har lest konkrete punkter i Hurdalsplattformen. Det anbefaler jeg sterkt, for der ser man handlekraft som vi kan spore tilbake til både opprettelsen av Statoil og til NASAs tankegang for månelanding.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [13:08:17]: Barnefattigdommen øker. I noen byområder har vi fått en tredobling av familier med varig lav inntekt. Segregeringen øker i byene, særlig mellom dem som har mest, og dem som har minst i lommeboka. Dette har skjedd på Høyres vakt. Det skulle vi ikke trodd etter å ha hørt representanten Heidi Nordby Lunde, som fra talerstolen tidligere i dag sa at vi i Hurdalsplattformen innrømmer at

gapet i levekår mellom fattige byområder og resten av landet øker.

Vi slår fast et faktum, et faktum som må gjøre litt vondt. Etter åtte ved roret har flere av barna som vokser opp i levekårsutsatte områder, fått vanskeligere liv. Hva har Høyre i posisjon gjort for disse barna når det etter åtte år er flere enn da Høyre tok over styringen av landet?

Forskere sa i Aftenposten i 2017 at det ville være å dra det for langt å si at man blir fattig av å bo i et fattig område, men å bo i et område med mange naboer som har dårlige levekår, lav inntekt og lav utdanning, reduserer ens livssjanser.

Men det skal den forrige regjeringen ha: De bestilte og fikk en NOU om levekår i byene. NOU-en fant altså at ulikheten øker, og at barn i lavinntektsfamilier nå i større grad enn før bor i det samme nabolaget. NOU-en peker på viktige faktorer for å utjevne levekårene, nemlig gode universelle ordninger: Kvalitet i barnehagene og skolene er avgjørende, et inntektssystem for kommunene som er treffsikkert for å møte disse utfordringene, og storbytilskuddet. Ikke minst peker også NOU-en på viktigheten av boligpolitikken, men aller viktigst er det å kvalifisere flere til jobb, slik at de kan forsørge seg og sin familie.

Hurdalsplattformen gir et løft for dem med minst i lommeboka. Vi vil styrke kommunenes frie inntekter – ikke noe tiltak er viktigere enn det. Ved at vi gir kommunene en trygg og god økonomi, slik at de kan tilby gode tjenester til sine innbyggere, vil de med minst få det bedre, f.eks. ved at kommunen reduserer maksprisen i barnehagen og gjør barnehagene gratis fra det tredje barnet en har som går der samtidig.

Vi vil styrke og utvide områdesatsinger i de store byene. Vi har fått til utrolig mye positivt for nabolagene i Groruddalen gjennom Groruddalssatsingen. Ikke minst har vi engasjert folk lokalt for sitt eget lokalsamfunn. Og vi vil styrke Husbanken og fremme en aktiv boligpolitikk.

Ved å delta i arbeidslivet vil de fleste kunne forsørge seg selv og sin familie og dermed unngå å havne i fattigdom. Derfor er det å få flere i arbeid så viktig for den nye regjeringen. Vi sier tydelig i Hurdalsplattformen at vi vil styrke arbeidet med å kvalifisere flere til arbeid.

Nå er det vanlige folks tur, også i storbyene.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [13:11:22]: De siste åtte årene har vært preget av en økende sentralisering i landet. All skyld skal selvfølgelig ikke gis til den avgåtte regjeringen, men den har definitivt gitt sine bidrag. Det var åtte år med sentralisering av statlige tjenester og funksjoner, der staten forsvant fra mange lokalsamfunn, med sine tjenester, sin beredskap og sine arbeids-

plasser, og faktisk ble fraværende. Det merket folk, det merket lokalsamfunn.

Eksempel på det er kommuner som har opplevd en mangedobling av ekstrakostnader til brann og redning fordi de oftere må rykke ut når politi og ambulanse har vært lenger unna og har brukt lengre tid – eller ikke kommer.

Kommuners ekstrakostnader er én ting – folk og lokalsamfunns opplevelse av utrygghet, økt avmakt og mindre tillit er mye verre. Det handler om likeverdige tjenester for alle i hele landet, det handler om trygghet og framtidstro. Det handler om noen av de viktigste kvalitetene i det norske samfunnet, slik vi har kjent det.

Til dem som mener at det ikke er slik at mange flere opplever avmakt og har mindre tillit til at man stiller opp som samfunn og stat og opplever økende forskjeller, anbefales virkelig en virkelighetssjekk i hele landet og en titt på valgresultatet. Jeg er særdeles glad for at noe av det den nye regjeringen og Hurdalsplattformen fokuserer mest på, er å sette vanlige folks interesser først og å ha en politikk som gir rom for et godt liv i Norge i framtiden.

At vi nå har en regjering med ambisjoner for hele landet og de mange lokalsamfunnene i hele landet, er det mange som gleder seg over og har forventninger til – også jeg. Det er imidlertid trist å registrere at representanter fra partiet Høyre både i og utenfor denne salen delvis harselerer med viktigheten av eksempelvis økt pendlerfradrag og gratis ferge for samfunnsutviklingen i hele landet. De må ta seg en tur til Nord-Troms og Distrikts-Norge og sjekke ut realitetene. Dette er viktige tiltak for å sikre verdiskaping og sysselsetting som faktisk gir landet gode inntekter. Men noen har dessverre ikke glemt hvordan man skal sentralisere enda mer, og står fortsatt for det. Det tenker jeg at folk kommer til å huske.

Derfor er jeg og mange andre veldig glad for at Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen nå skal få gode år til å legge til rette for en utvikling av hele landet og for alle i dette landet.

Ragnhild Male Hartviksen (A) [13:14:21]: I dag, i mitt aller første innlegg her på Stortinget, er jeg både ydmyk og glad for å kunne holde et innlegg om en av mine hjertesaker.

I Hurdalsplattformen slås følgende fast: Regjeringen vil

«gjennomgå og bedre ordningar for familiar med barn med særskilte behov, og sørge for at barn med særskilte behov også i skulefritidsordninga får oppfølginga og tilrettelegginga dei har behov for.»

Hva betyr dette? Både i Asker kommune, der jeg har vært lokalpolitiker, og i Drammen kommune, der jeg har jobbet i PPT i en årrekke, har foreldrene kontaktet

meg om dette viktige temaet, at barna deres må få den hjelpen de trenger også i SFO-tiden. Det er nemlig slik at barn i barnehagealder kan få denne retten gjennom en sakkyndig vurdering. Det gjelder også elevene på skolen. Men ved overgang mellom barnehage og skole er denne retten kun gjeldende i deler av barnas skolehverdag. Når skoledagen er ferdig, ofte så tidlig som kl. 12 eller 13, står elevene, som ofte har oppfølging gjennom hele dagen, uten rettigheter i SFO-tiden. Barn som benytter tegnspråk, som trenger emosjonell eller atferdsmessig regulering, eller som har andre funksjonsnedsettelser som gir dem rett til oppfølging, slutter ikke å ha disse behovene fordi skoletimene er over.

Foreldrene til funksjonsreduerte barn gruer seg også ofte til skolestart, og mange blir svært overrasket når de skjønner at barnas rett til oppfølging kun gjelder i de timene skoledagen varer. Mange, ofte mødre, vurderer da om de kan stå i fullt arbeid, og for de fleste er den usikkerheten, selv om skolene og SFO tilrettelegger så godt de kan, en enorm bekymring disse foreldrene ikke trenger på toppen av omsorgsbyrden.

Vi snakker om de aller mest sårbare barna i Norge og deres familier. Jeg er stolt over at Arbeiderpartiet sammen med Senterpartiet i Hurdalsplattformen slår fast at dette er noe vi skal endre på. Barn med spesielle behov skal få den oppfølgingen de trenger også i SFO-tiden – en sak alle foreldre til barn med funksjonsnedsettelser og de ansatte i skole, barnehage og SFO vet viktigheten av, og ikke minst barna selv.

Frode Jacobsen (A) [13:17:24]: Når jeg står her på Stortingets talerstol for første gang, har jeg tenkt over: Hvorfor engasjerer jeg meg i politikken? For meg er politikken et redskap for å skape trygge nærmiljøer og for å sikre at menneskene rundt oss har like muligheter uansett bakgrunn. Jeg tror at verden, Norge, byen min og bomiljøet mitt rundt meg på Bøler er tjent med at forskjellene ikke er for store. Det er bra for meg, for min familie og for mine naboer at folkene rundt oss har det bra. Her er trygghet et nøkkelord – trygghet for at unge våre har gode barnehager, en god skole, like muligheter for utdanning, meningsfulle fritidsaktiviteter og til etter hvert å kjøpe seg sin egen bolig. Det er trygghet for at vi har en jobb å gå til, og at arbeidslivet kjennetegnes av seriøsitet, en lønn til å leve av og et trygt fellesskap, og trygghet for at vi får en god omsorg når vi blir syke eller gamle, eller når vi av andre grunner trenger at fellesskapet er der for oss. For meg er den politiske retningen viktig for hvilket samfunn jeg ønsker meg: trygghet, sterke fellesskap, små forskjeller, like muligheter.

Jeg er en Oslo-gutt og stolt av byen min. Jeg er stolt av retningen byen har tatt de siste årene, med et Arbei-

derparti-ledet byråd. I regjeringsplattformen ser jeg tydelige tegn til at kursen i Oslo, med utbygging av velferd, sosial utjevning og kutt i klimagassutslipp, nå skal bli nasjonal politikk. Det er bra for dem som bor på Tøyen, i Tana eller på Tynset. I Hurdalsplattformen sier regjeringen at staten skal dekke 70 pst. av kostnadene i de store kollektivprosjektene. Det betyr mye når vi skal bygge ny T-banetunnel. Mange sykler, går eller kjører bil, men de fleste i Oslo reiser med T-banen. Husk at T-banen i Oslo har 120 millioner passasjerer i året – til sammenlikning frakter alle toglinjene i landet 80 millioner reisende.

I morgen åpner det nye Munch-museet her i byen. Gled dere til det, og gled dere til sommeren, når vi kan bade fra Munch brygge og den nye Operastranda – og det i en fjord som regjeringen lover handling for å redde, det haster. Jeg vil i likhet med representanten Mathilde Tybring-Gjedde oppfordre alle representantene til å gjøre seg kjent i Oslo. Fjorden er nevnt, men marka er fantastisk. Når regjeringen i plattformen slår fast at det skal legges godt til rette for friluftsliv i byene, bl.a. ved universell utforming av turveier, er det veldig gledelig.

Regjeringen slår fast at de vil forsterke og utvide områdesatsingene og forebygge barnefattigdom. Det er viktige tiltak for å bekjempe sosial ulikhet.

Faren til kompisen til sønnen min kjører drosje. Hos taxisjåførene i denne byen er gleden stor over at regjeringen skal stoppe frislippet i drosjenæringen og samarbeide med næringen og fagbevegelsen for å bekjempe sosial dumping.

Jeg elsker dugnad og har brukt mye tid på det. Det skaper samhold og er gøy og meningsfullt. Når regjeringen nå lover full momskompensasjon for frivilligheten, skaper det jubel hos korpset i Bø og på Bøler, Grorud og Grue, og Hol og Holmlia.

Kathy Lie (SV) [13:20:50]: Kunst og kultur er viktig i ethvert menneskes liv, uansett om man leser en bok, går i teater, spiller håndball i det lokale idrettslaget eller spiller i korps. Gode vilkår for kunst og kultur er viktig for både utøvere og konsumenter. Det er viktig for det kreative mennesket, for ånd og sjel, for samholdet i lokalsamfunnet og for barn og unges deltakelse og opplevelsesrikdom.

Den avgåtte regjeringens forslag til kulturbudsjett er svakt og utydelig på flere områder. Det var derfor med stor glede og entusiasme jeg leste Hurdalsplattformens kulturkapittel. Regjeringens satsing på kulturen høster lovord i Kultur- og Frivillighets-Norge, nå er det bare opp til regjeringen å levere.

Det er spesielt innenfor de områdene som gjelder kunst og kultur for alle – tilskudd til de frivillige organisasjonene, idrettslag, korps, fritidstilbud, kulturskoler og åpne folkebibliotek i alle kommuner – at et nytt kul-

turløft er påkrevd. Et nytt kulturløft må være et kulturløft for denne grunnmuren, som er viktig for at det skapes og brukes kultur i hele landet. Det handler om kulturbudsjettet, men det handler også om kommunebudsjettet.

Et sterkt kulturfond som forvalter av tilskuddsordninger er med på å skape den armlengdes avstand til politiske beslutninger som gir et fritt og uavhengig kulturliv. Derfor er det viktig å støtte opp om Kulturfondet som en selvstendig forvalter.

Et rikt og variert kunst- og kulturliv er avhengig av skaperne og utøverne av kunsten. Utøverne og skaperne skal kunne leve av kunsten, uavhengig av klassebakgrunn, og ha skikkelige arbeidsforhold. Derfor må vi legge til rette for en kunstnerpolitikk der kunstnerne får forutsigbare rammer og flere stipender, og gjøre det tryggere og enklere å bli ansatt i trygge forhold. Vi skal være en vaktbikkje for at det opprettes flere stipender, og få på plass gode ordninger som Musikkalliansen, slik vi har sett skuespillere og dansere har klart.

SV er glad for at regjeringen vil innføre full momskompensasjon for de frivillige organisasjonene. Det vil bety mye i kroner og øre for drift av lag og foreninger over hele landet. SV er også glad for at regjeringen legger opp til en opptrapping for kulturen til 1 pst. av statsbudsjettet. Vi er et godt stykke unna det i dag.

Det knytter seg stor spenning til hvor fort det vil synes på budsjettet når regjeringen nå har sagt den vil gå inn for en gradvis opptrapping. SV har forventninger om at noen av de midlene vil komme allerede i 2022.

For SV er det også viktig å sikre de redaktørstyrte mediene gode rammevilkår. Vi trenger gode lokale og regionale medier med kompetanse og samfunnsansvar. Derfor er det viktig å styrke mediestøtten, slik at frie redaksjoner i hele landet får arbeidsvilkår til å utøve sin rolle som samfunnskritikere.

SV ser mange gode intensjoner i den framlagte plattformen til regjeringen. Det skaper forventninger om et kulturløft til beste for både utøvere og konsumenter – ja, rett og slett en kultur for de mange, og ikke bare for de få på toppen.

Odd Harald Hovland (A) [13:24:11]: Regjeringa si plattform er tydeleg på at me skal leggje til rette for industri og nye arbeidsplassar. Me skal kutte klimagassutslipp og skape jobbar i heile landet. Det skal me bl.a. gjere ved å bruke moglegheitene som ligg i dei naturressursane me har i Noreg.

Eg vil nemne havbruksnæringa. Næringa har stor betydning for norsk matproduksjon og verdiskaping. Det er veldig bra at regjeringa er så tydeleg på at dei vil leggje til rette for vidare vekst i næringa, for å skape fleire arbeidsplassar, meir foredling, større verdiskaping og

auka eksportinntekter. Den avgåtte regjeringa la i sommar fram sin havbruksstrategi. Strategien legg opp til vekst i næringa, men tema som bearbeiding eller foredling er ikkje spesielt nemnde eller vektlagde.

Eg vil understreke at auka verdiskaping ikkje berre handlar om auka produksjonsvolum, det må i høgaste grad også handle om større grad av foredling, og då sjølvst i Noreg. Det er dessverre slik at mykje fisk vert eksportert frå Noreg utan at han er foredla. Det betyr at fisken vert foredla ein annan plass i verda, og me går glipp av verdifullt restråstoff. Ikkje minst vert klimaavtrykket unødvendig stort. I verste fall kan me oppleve at fisk vert transportert ut av landet og importert tilbake i foredla tilstand.

Potensialet for auka verdiskaping i foredling er stort. Me får betre betalt for kvar kilo fisk, me beheld verdifullt restråstoff, klimaavtrykket vert sterkt redusert, og det gjev moglegheit for mange fleire arbeidsplassar. For å illustrere kva volum me snakkar om her, kan eg ta eit eksempel. Bremnes Seashore, som ligg i min eigen heimkommune, Bømlo, og som bl.a. produserer salmalaks, produserer fisk tilsvarande ein halv million middagsporsjonar – ikkje i året, ikkje i veka, men kvar dag – ein halv million middagar kvar dag. Berre 30 pst. av dette er foredla vare. Når me veit at dette kanskje er den beste bedrifta på foredling i Noreg, viser det at potensialet for auka verdiskaping i næringa er enormt. No vil denne bedrifta foredle ein større del av produksjonen. Det krev at det vert lagt til rette for godt samarbeid mellom næringa og myndighetene. Det er difor eit veldig godt signal for næringa at regjeringa signaliserer at dei vil leggje til rette for forenkling, opprydding i regelverk og betre samarbeid mellom myndighetene og næringa for å skape ei meir heilskapleg forvaltning.

Det er svært bra at regjeringa er så tydeleg i plattformen, at havbruk er eit satsingsområde. Me skal utnytte dei naturlege fortrinnet som ligg i oppdrett av fisk i kystnære strøk og fjordar, og samtidig stimulere til innovasjon og bruk av ny teknologi. Dersom me skal få til meir foredling i Noreg, krev det føreseielege rammevilkår og god dialog mellom myndighetene og næringa. Det får me til med denne regjeringa.

Linda Monsen Merkesdal (A) [13:27:27]: Me bur i eit land som er i bevegelse, og me som er frå Vestlandet, er godt vande med at dei bratte fjella og liene våre kjem rasande ned heilt utan førevarsel. Me har til og med utvikla vår eigen nakkepositur for å sjå etter ras når me køyrer bil. Berre i desse dagar kan me lesa om fylkesvegar og riksvegar som blir råka eller stengde av ras og flaum, spesielt i Hordaland. Dette er vegar som er i dagleg bruk av barn, arbeidsfolk og yrkessjåførar. Desse ve-

gane er ei påkjenning å ferdast på, for me veit at det kjem ras, men sjeldan når.

Vestlandet har i dei siste åra fått kjenna på ei regjering som ikkje har prioritert dei rasutsette strekningane. Fylkeskommunen har fått mindre midlar til samferdsel og har måtta kutta i staden for å sikra. Eg er difor glad for at me no har fått ei regjering som tek dette på alvor.

Denne regjeringa skal saman med fylkeskommunane utarbeida ein nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riksvegar og fylkesvegar med høg og middels skredfaktor. Dette er godt nytt, for her trengst det handling. Stengte vegar har store samfunnsøkonomiske konsekvensar. Dette er samferdselsårer som næringslivet er avhengig av. Betre vegar vil auka nytten for samfunnet i form av reduserte kostnader for vegbrukarane som følgje av betre framcome.

Regjeringa meiner at utbygging av infrastruktur må gjennomførast på ein måte som gjev mest mogleg igjen for pengane, og at store offentlege satsingar på infrastruktur skal bidra til lokale og regionale arbeidsplassar. Betre vegar gjev tryggleik og stabilitet for dei som ferdast der, gjev moglegheiter for næringslivet, og gjer ikkje minst kvardagen betre for vanlege folk, som skal leve livet sitt i bygd og by.

Det kjende ordtaket seier: Rom blei ikkje bygd på ein dag. Det blir heller ikkje vegane på Vestlandet. Men den nasjonale gjennomføringsplanen for ras- og skredsikring blir eit viktig verkemiddel i rett retning for å sikra folk ein trygg og føreseieleg kvardag på vegen.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [13:30:16]: Vi vil flytte makt til vanlige folk på alle områder i samfunnet. Dette er en av de klare målsettingene i Hurdalsplattformen. Endelig har Norge fått en regjering som vil gi vanlige folk mer innflytelse over lokalsamfunnet sitt og landet sitt.

De siste årene har stadig mer makt blitt flyttet lenger unna folk. Et eksempel er den såkalte nærpolitireformen. Den ga tidenes sentralisering av norsk politi. Men hvordan skjedde det? Jo, Politidirektoratet og politidirektøren, som ikke har fått én eneste stemme i ett eneste valg, fikk makten til å bestemme hvor det skulle ligge lensmannskontor, og hvor det ikke skulle gjøre det.

Nå snur vi utviklingen. Istedenfor å legge ned skal vi opprette 20 nye polititjenestesteder. Vi skal styrke tjenestesteder over hele landet, og vi skal gå grundig gjennom Politidirektoratets ressurser og makt.

Rovdyrpolitikken er et annet eksempel hvor det er nødvendig å flytte mer makt nærmere folk, nærmere dem som bor nærmest rovdirene. Det sier litt om frustrasjonen som var, når en av de største politiske demonstrasjonene i moderne tid ikke var imot et stor-

tingsvedtak, men for et stortingsvedtak. Det var for at regjeringen skulle følge opp et vedtak fattet i Stortinget.

Regjeringsplattformen slår tydelig fast at det skal føres en mer restriktiv rovdyrpolitikk. Vi vil redusere belastningen for beitenæringen og lokalsamfunnene, og ikke minst skal vi styrke de regionale rovviltmyndenes rolle.

Nå skal det heldigvis bli slutt på enhver form for tvang eller press om kommune- eller fylkessammenslåinger. Sentralisering av makt fører til sentralisering av folk. Det finnes ikke i dag en eneste kommune som ikke har en skole, en barnehage, et sykehjem, men det finnes mange nedlagte kommuner hvor det ikke lenger er igjen noen av disse tjenestene.

Forsvarere av kommunesammenslåinger har tidvis forsøkt å latterliggjøre motstanden med at det handler om identitet og følelser. Men det er ikke et problem at folk er stolt over kommunen sin, stolt over hjemplassen sin, det er bra. Vi ønsker at flest mulig skal brenne for å ta vare på og utvikle kommunen sin.

Gjennom Hurdalsplattformen har vi nå gitt de tvangssammenslåtte kommunene muligheten til å få tilbake selvstendigheten. Vi vil fjerne de delene av inntektssystemet som straffer kommuner som ikke slår seg sammen.

Denne regjeringen vil flytte makt tilbake til folk over hele Norge. Det arbeidet er allerede begynt.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:33:34]: Vi har bare denne stortingsperioden og én til på oss for å nå klimamålene våre for 2030. Det haster, men hvis vi styrer omstillingen og gjør dette til et rettferdig grønt skifte med en aktiv statlig industripolitikk og en storstilt utbygging av klima- og miljøvennlig infrastruktur, kan vi skape store verdier samtidig.

Østfold er et veldig godt eksempel på dette. Vi har store prosjekter for både klima- og verdiskaping som virkelig kan bygge fylket for framtiden. Å bygge ut jernbanen med dobbeltspor hele veien til svenskegrensa for å frakte folk og gods på en mer effektiv og miljøvennlig måte kutter utslipp og skaper verdier. Eller karbonfangst og -lagring for sirkulærøkonomibedriftene på Øra og distriktet rundt: Det gir store potensielle klimakutt og høyteknologiske arbeidsplasser samtidig. Eller Borg havn: De tar imot store mengder gods på kjøll i stedet for trailertrafikk på veiene våre, som er avgjørende viktig for tusenvis av arbeidsplasser i distriktet. Men de har også år etter år ventet på at staten skal bevilge penger til å mudre i farleden. Nå er det flere og flere skip som ikke kan legges til kai.

Dette er et veldig typisk eksempel, for disse store prosjektene for klima og verdiskaping i Østfold har blitt systematisk nedprioritert av høyre regjeringen. I stedet for å bygge ut dobbeltsporet på jernbanen for å få raske-

re tog, flere avganger og færre forsinkelser har den forrige regjeringen avlyst 20 år med løfter og heller prioritert store nye motorveiprosjekter.

Derfor er det nå skyhøye forventninger til et politisk skifte for å bygge landet og Østfold for framtiden. Og SV er tydelige: Vi har fullfinansiert mudringen i Borg havn. Regjeringsplattformen nevner ikke det. Her vil vi være en pådriver. Vi har foreslått midler til karbonfangst og -lagring på Øra. Regjeringsplattformen nevner ikke Øra, men andre prosjekter andre steder, og der vil vi være en pådriver også for Fredrikstad. Og vi har foreslått full utbygging av dobbeltsporet på jernbanen hele veien til Halden og svenskegrensa. Der står det i plattformen at man skal «opprettholde ambisjonene». Det er bra, men også der vil vi være en pådriver for at det skjer mer enn bare en opprettholdelse av ambisjonene. Utbyggingen må gjennomføres også.

I det hele tatt skal SV bruke vår nøkkelrolle på Stortinget konstruktivt til å være en pådriver for et rettferdig grønt skifte som bygger landet, bygger Østfold og fyller ambisjonene med politisk innhold, og kutter utslipp samtidig som vi skaper nye verdier.

Lise Christoffersen (A) [13:36:53]: Nå er det vanlige folks tur. Mange av representantene fra de fire tidligere regjeringspartiene, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, har prøvd å plukke fra hverandre begrepet «vanlige folk», men folk skjønner godt hva det betyr. Valgresultatet viser det. Folk vil ikke ha mer forskjellspolitikk; folk vil ha arbeid, velferd og rettferdig klimapolitikk.

Valgresultatet er historisk. Vi har fått et storting med 100 rød-grønne representanter – nesten 60 pst. Støre-regjeringas rød-grønne erklæring bygger på et uttalt mål om å samle et rød-grønt flertall i Stortinget, i tråd med velgernes ønske. Nå er det opp til oss å forvalte dette flertallet slik velgerne forventer av oss.

SVs leder, Audun Lysbakken, trakk i sitt innlegg i går linjene tilbake til kriseforliket i mellomkrigstida, og det var ganske interessant, for hva var situasjonen da? Jo, en enorm fattigdom i byer og på landsbygda, et arbeidsliv preget av gjentatte arbeidskonflikter i form av streiker og lockout. Da tok arbeidslivets parter ansvar, og den første hovedavtalen så dagens lys. Sammen med kriseforliket mellom Arbeiderpartiet og Bondepartiet var grunnlaget for trepartssamarbeidet lagt, og det ga oss det velferdssamfunnet vi kjenner i dag.

Stilt overfor vår tids store utfordring, klimakrisa, vil Arbeiderpartiet bygge videre på denne tradisjonen, sammen med våre rød-grønne venner i storting og regjering. Vi vil ha en rettferdig klimapolitikk som skaper jobber, ikke avviker dem, basert på den kompetansen som ligger hos partene i arbeidslivet, og i samarbeid

med en aktiv stat. Bare på den måten kan vi redde klima og natur for våre etterkommere og samtidig styrke velferden i hele landet.

I valgkampen lanserte Arbeiderpartiet egne vekstplaner for hvert enkelt valgdistrikt, med utgangspunkt i det som allerede er av fortrinn å bygge videre på. Og vekstplanene ble positivt mottatt, også i Buskerud, som jeg representerer, der vi valgte å framheve høyteknologisk industri, skog, jord, vann, reiseliv, gjenvinning – for å nevne noe. Og vanlige folk og næringsliv kjente seg igjen. Mange har allerede tatt kontakt og er klare til å bidra til det grønne skiftet, forutsatt at staten også bidrar.

Det illustrerer et viktig poeng. Opposisjonen påstår at regjeringserklæringen ikke er konkret nok, men det er feil. De konkrete svarene på vår tids største utfordringer finnes verken i Stortinget eller regjeringskontorene alene. Løsningene finner vi bare ved å samarbeide tett med de kompetansemiljøene vi har i fagbevegelse, næringsliv og forskning, sammen med en aktiv stat – og ikke med en passiv og næringsnøytral stat, som dessverre har preget Norge de siste åtte årene.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:40:12]: En trontale- og erklæringsdebatt skal selvfølgelig peke fremover mot hva det er vi nå skal jobbe med for å løse utfordringene, men det er mange av innleggene i denne debatten som har pekt bakover. Ja, vi som har representert posisjonen, har vært stolte, og vi har snakket om hva vi har fått gjennomført disse åtte årene, men de nye posisjonspolitikkerne har også beskrevet en del om det som har skjedd.

Jeg undrer meg når Arbeiderpartiets helsepolitiske talsperson, Cecilie Myrseth, sier at det har vært altfor svak satsing på psykisk helse i disse åtte årene. Da kan man ikke ha registrert at det er nærmere 2 600 flere årsverk i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid enn det var i 2016. Det er den sterkeste veksten i årsverk siden opptrappingsplanen som ble avsluttet i 2008.

Vi har gjennomført et enormt løft på helsestasjons- og skolehelsetjenesten og styrket disse bevilgningene med 1,3 mrd. kr. Det er innført psykologkrav i kommunene. Arbeiderpartiet fjernet kravet til kompetanse før de gikk ut av regjeringskontorene i 2013. Vi har innført krav om at det skal være tilgang til psykolog i kommunene. Det er 487 flere stillinger siden 2013, og 93,8 pst. av kommunene har nå psykologkompetanse på plass. Jeg kunne ha nevnt mer.

Så fortsetter Cecilie Myrseth med å si at nå står man her, etter åtte år med underprioritering av helsetjenesten. Det er vanskelig å kjenne seg igjen i også når det gjelder spesialisthelsetjenesten. Arbeiderpartiet gikk f.eks. til valg i 2013 på at de innen 2017 skulle sørge for én million flere pasientbehandlinger i norske sykehus.

Det målet nådde vi to år tidligere, i 2015. Da hadde vi samtidig også redusert helsekøene med 56 000.

Hvordan har vi gjort dette i spesialisthelsetjenesten? Jo, vi har fjernet taket på hvor mange pasienter offentlige sykehus kan behandle. Vi har økt betalingen for sykehusenes aktivitet. Vi har kjøpt mer ledig kapasitet fra privat, og vi har innført reformen fritt behandlingsvalg. Evalueringen viser at de som har benyttet seg av den ordningen, har fått kortere ventetid, og ordningen har bidratt til økt valgfrihet og mangfold.

Jeg kunne sagt mye mer, men jeg har lyst til å avslutte med å si at jeg ønsker også å se fremover. Nå er det viktig at vi jobber godt. Dette stortinget vil oppleve et Høyre i opposisjon som kommer til å ta vare på pasientens helsetjeneste og utfordre regjeringen på å sikre at ventetidene går ned, at aktiviteten går opp, og at norsk helsetjeneste fortsetter å være like god som den er nå når de har fått overta.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [13:43:31]: Frå Rogaland og som medmenneske er eg oppteken av at alle skal kunne leve det livet dei ønskjer. Som medmenneske har eg moglegheit til å bidra i livet til dei eg møter. Som stortingsrepresentant har eg ansvar for at folk skal kunne leve det livet dei ønskjer, og for at folk skal kunne kjenne seg trygge på dette. Som vald representant frå Senterpartiet har eg moglegheit til å ta dette ansvaret.

Årets val viser at det store fleirtalet ønskjer ei ny retning. Regjeringserklæringa frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet viser nettopp dette. Me i denne salen har ansvar for tryggleiken til alle i landet vårt. Trygge møte med helsevesenet avheng av dette. Ein stor del av livet vårt er på jobb. Me skal vise tillit til helsepersonell landet over, helsepersonell som er stolte av jobben sin. Det er slik me får verdig føde- og barselomsorg. Det er slik me får gode møte med psykisk helse, med eldreomsorga og med alle andre delar av helsa. Me skal ta tilbake pasientnærleiken. Dei høgst kompetente tilsette skal få jobbe pasientnært. Rapporteringskravet skal bli mindre. Krava skal bli mindre, og tilliten skal bli større.

Når ein høyrer og opplever korleis det er for våre kvinner og menn i kvitt, er eg glad for at regjeringa tek dette på alvor. I løpet av åtte–ti–tolv timar har ein knapt tid til matpause eller toalettpause. Me har forplikta oss til å setje ned ein helsepersonellkommisjon, som saman med dei det angår og gjeld, skal fremje tiltak for å utdanne, rekruttere og behalde kvalifisert helsepersonell. Stikkordet her er å behalde. Me skal ta på alvor dei som vel å forlate yrket.

Når me høyrer historiene til dei som jobbar i helse-tenestene landet over, har me ein jobb å gjere. Og det skal me. Me skal ta ansvar for at folk skal kunne leve det livet dei ønskjer.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:46:00]: De siste to dagene har vi hørt mange ideologiske innlegg fra representanter fra regjeringspartiene – ikke de løse og lite forpliktende fyndordene om at det er vanlige folks tur over hele landet som vi er så glad i, men om ideologi i næringspolitikken.

Representant etter representant fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet har entret talerstolen og snakket om behovet for en mer aktiv næringspolitikk i dette landet. Jeg har forsøkt å lytte veldig nøye til hva som kommer i neste leddsetning, men det virker nesten som at ideologien om en mer aktiv næringspolitikk ikke er fylt med innhold. Det kommer ikke eksempler på hvordan en mer aktiv næringspolitikk skal spilles ut i praksis. Resonnementet stopper ved at forrige flertall førte en passiv næringspolitikk, mens dagens flertall skal føre en aktiv næringspolitikk.

Retorikken som brukes, er til gjengjeld ganske kraftfull: Det skal en ny kurs til. Men det skal altså ikke handle om skatte- og avgiftslettelser, som næringslivet er opp-tatt av. Det kan ikke handle om investeringer i infrastruktur, noe som etterspørres på hvert bedriftsbesøk. Det kan heller ikke handle om styrking av virkemiddelapparatet, næringsrettet forskning og utvikling, et bedre utdanningssystem, flere som fullfører videregående opplæring, eller forenklinger i regelverk og byråkrati.

Alt dette er fulgt opp av forrige flertall, men det var jo passiv næringspolitikk. Nå skal den aktive næringspolitikken inn. Er det noe som bør skremme skattebetalerne, er det nettopp det, for det har vi forsøkt før.

Den aktive næringspolitikken handler, tror jeg, om at staten og regjeringen skal plukke vinnere i næringslivet – at 19 mennesker i den innerste sirkelen av stortingssalen er bedre enn markedet til å forutse hva som vil være lønnsomt og ikke i årene framover. Riktignok har både statsministeren og næringsministeren gjort det godt både på aksjemarkedet og som bedriftsledere, men det er likevel et stykke fra det til å forvalte vår felles kapital, vår felles sparekasse.

Vi har flere eksempler på feilslått aktiv næringspolitikk fra forrige gang Arbeiderpartiet og Senterpartiet styrte landet. Da gikk staten inn på eiersiden i en dørfabrikk i Årdal. Den skulle erstatte tapte arbeidsplasser. Det endte med at skattebetalerne tapte 80 mill. kr. Staten kjøpte seg også inn i Aker Holding AS; heller ikke det endte med kjempesuksess, verken finansielt eller om-dømmemessig.

Det klokkeste skattebetalerne kan gjøre i denne situasjonen, hvor det igjen varsles en mer aktiv næringspolitikk, er å spleise på en skredder som kan sy igjen lom-mene til Kjell Inge Røkke og andre smarte kapitalister som står klar til å plukke opp gratis penger fra staten på gata.

Tom Kalsås (A) [13:49:17]: Endelig har vi fått en Arbeiderparti-ledet regjering som vil sørge for at Norge får en ny og mer rettferdig kurs. Med Hurdalsplattformen setter vi vanlige folks interesser først og gjør det mulig å leve et godt liv i hele Norge. Jeg gleder meg til å ta fatt på arbeidet med å bekjempe økende ulikhet og gi folk mer makt over egen hverdag.

Arbeid til alle i et trygt arbeidsliv er nøkkelen til mer rettferdig fordeling og frihet for den enkelte. Derfor står det tydelig i regjeringsplattformen at vi vil bekjempe sosial dumping, bl.a. i transportsektoren, hvor vi vil få på plass en lenge etterspurt handlingsplan mot sosial dumping. I tillegg lytter vi til drosjesjåfører over hele landet og vil derfor stoppe frislippet i drosjenæringen – både for at kundene skal være trygge, og for at sjåførene skal kunne leve av jobben sin.

Skal vi klare å skape arbeidsplasser og legge til rette for bosetting i hele landet, må vi investere i god infrastruktur. Her er gode, og ikke minst trygge, veier en helt avgjørende forutsetning. Derfor er jeg glad for at den nye regjeringen nå vil ta initiativ til at det sammen med fylkeskommunene utarbeides en nasjonal plan for rassikring og skredsikring av alle riksveier og fylkesveier med stor rasfare.

I tillegg skal en få på plass en helhetlig og forpliktende plan for å redusere det vedlikeholdsetterslepet vi ser på riksveiene og fylkesveiene i hele landet. Til disse arbeidene må vi sørge for at anbud blir utformet sånn at lokale og regionale aktører kan delta, sånn at vi bidrar til aktivitet og arbeidsplasser også lokalt. Det er aktiv næringspolitikk, det.

Til slutt: Hvis det er én ting koronapandemien har vist oss, er det viktigheten av å ha på plass en robust og effektiv infrastruktur, en digital infrastruktur. Det blir helt avgjørende skal vi klare å bygge landet i tiden som kommer. Hurdalsplattformen er derfor tydelig på at staten må ta et større ansvar for utbygging i områder der det ikke er lønnsomt å bygge ut, for å sikre at alle husstander der det bor folk, skal ha tilgang til høyhastighetsbredbånd innen 2025, og gjøre tilgangen til høyhastighetsinternett til en rettighet på lik linje med strøm.

Jeg tror ikke det kan bli så mye mer tydelig og konkret enn det. På denne måten prioriterer Arbeiderpartiet og Senterpartiet hverdagen til vanlige folk i hele landet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:52:24]: Vi må holde oss med egne arbeidsfolk. Pandemien har lært oss det. Regjeringa vil ruste Norge for å takle mer uvær, i dobbelt forstand. Beredskapen må styrkes på alle plan. Fagfolk som kan gjøre hverdagsjobbene, er helt avgjørende.

Vi må holde oss med egne fagfolk, for som arbeidsfolk har vi også et liv utenfor arbeidstida. Livet utenfor

arbeidstida fremmer familielivet, bygger de mange lokalsamfunn med familie, venner, dugnad, fellesskap, frivillige organisasjoner og politisk engasjement.

Vi må bygge bedre samfunn, tryggere samfunn, flere må delta. Vi må derfor som land gjøre oss langt mindre avhengig av gjestearbeidere som ikke deltar i norsk samfunnsliv.

Vi må sikre tryggere og mer forutsigbare arbeidsforhold for både bedriftsledere og ansatte. Folk må få tryggere inntekt, sånn at bl.a. banken stoler på din betalings-eвне.

Vi må få sterkere fagorganisering. Et mer velorganisert arbeidsliv er forutsetningen for et trygt familieliv.

Vi må styrke lønns- og arbeidsvilkår for arbeidsfolk som under pandemien ble karakterisert som kritisk viktig arbeidskraft.

Vi må slutte å snakke om dugnadsinnsats fra dem i arbeidslivet som tjener minst. Mange yter mye ekstra i kritiske tider, men det skal betales.

Vi må heve statusen for fagutdanning og snakke fram omdømmet til slaktere, helsefagarbeidere, gartnere, sveisere, ansatte i varehandel, reiseliv og fiskeforedling, gårdbrukere, sagbruksarbeidere og lastebilsjåfører – alle som utfører sitt arbeid med moderne teknologi.

Regjeringa vil arbeide for større jevnbyrdighet økonomisk, sosialt og statusmessig mellom folk. Det er avgjørende viktig for å sikre tilliten i samfunnet, og det er nødvendig for bedre å kunne oppfylle de mange ungdommers drøm om en framtid i praktiske yrker.

Regjeringa skal sette i gang et lovarbeid for å begrense bemanningsselskapenes omfang og rolle. Bemanningsselskapene må erstattes av vikarbyråer, etter Senterpartiets syn – vikarbyråer som også kan drive arbeidsformidling mellom arbeidssøker og bedrift. Vikarbyråene må ha fast ansatte som brukes for midlertidig å dekke opp konkrete vikariater, etter arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav b.

Denne omstillingen krever en overgangsperiode, f.eks. to år, slik at norsk nærings- og arbeidsliv kan gis forutsigbarhet og nødvendig fagutdanning kan komme på plass. Næringslivet må få de fagfolk det trenger etter en slik omstilling.

Regjeringserklæringa har gitt en klar retning. Parolen må bli at vi som land må holde oss med egne arbeidsfolk.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:55:41]: Når man leser regjeringens erklæring, er det nesten fascinerende å se hvordan man i svært stor grad er villig til å gå tilbake på det som har vært en retorikk gjennom mange år: politiske lovnader i valgkampen om reversering, som nå er endt i en taktisk retrett.

Og nei, jeg snakker ikke om Andøya. Jeg snakker faktisk om justis- og beredskapsfeltet. Når jeg leser plattformen, er det mye som Fremskrittspartiet kan slutte seg til. Men på noen viktige områder der særlig Senterpartiet har lovet å reversere – da snakker jeg om politireformen – har man altså endt med ingenting av det man har lovet. Det er bra, det er for all del veldig positivt, for politireformen var viktig, den var nødvendig, den var godt begrunnet, og den er i all hovedsak riktig gjennomført – bortsett fra på noen punkter som også vi har vært kritiske til, med at man ikke har vært tydelig nok for å sørge for at det er mer tilstedeværelse ute i distriktene.

Men når man leser denne plattformen, ser man altså at politireformen skal evalueres. Ja, det er vel noe som alltid gjøres i forbindelse med viktige, store reformer. All den retorikken som vi har hørt år ut og år inn, er altså redusert til at man skal opprette 20 nye tjenestesteder. Det fremstår ikke som noe annet enn et totalt mageplask, hvis vi husker tilbake til hvordan tidligere representant – nå finansminister – Trygve Slagsvold Vedum dag ut og dag inn fortalte oss hvordan vi var nødt til å reversere politireformen. Men det er godt at det ikke skjer.

Vi skal være innstilt på å samarbeide for å finne gode løsninger for å bygge norsk politi også i årene som kommer. Det som derimot er beklagelig, er at regjeringen legger opp til en reversering av en reform som ingen har bedt om, bortsett fra noen svært få som har en sterk egeninteresse i det. Det handler om domstolsreformen. Det er en viktig og riktig reform. Jeg håper at regjeringen før den eventuelt setter i gang en reversering av domstolsreformen, i hvert fall kan lytte til de ansatte, for de ansatte kommer med tydelige tilbakemeldinger: nemlig at dette er en reform som fungerer, at den gir bedre muligheter til å løfte frem og løse saker lokalt, og at man velger å tenke praktisk og ikke ideologisk.

Silje Hjemdal (FrP) [13:59:01]: I Hurdalsplattformen skriver regjeringen om hvordan man skal sikre frihet til alle slags familier, og hvordan man skal redusere forskjellene. Hvordan man skal sikre dette, synes jeg imidlertid framstår som en gåte. Er det gjennom økte diesel- og bensinpriser for foreldre som er avhengig av bil i en hektisk hverdag? Er det ved å ta fra vanlige barnefamilier valgfriheten ved å gå til kamp mot private barnehager? Eller er det ved fortsatt å tenke at det er politikere og ikke familiene selv som er best egnet til å ta egne avgjørelser hva gjelder foreldrepermisjon? Eller er det kanskje gjennom å avvikle deler av kontantstøtten framfor å stille krav? Dette er bare noen av veldig mange spørsmål man kan stille seg. Det lille som er skrevet om familiepolitikk, ser for meg ut som en innskrenking av familiers frihet. De er vel også vanlige folk?

Jeg kan i hvert fall i dag love at Fremskrittspartiet også i årene som kommer vil fortsette å ta kampen for familiene og for at de skal få mer frihet og mulighet til å ta valg i eget liv, og at vi vil gjøre folks hverdag enklere og ikke kjipere.

I både plattformen og under debatten her har det vært snakket varmt om ytringsfriheten. Festtaler om demokratiets grunnsteiner er veldig flott, men jeg må innrømme at jeg er usikker på hvordan regjeringen vil forsvare dette når det stormer som verst.

I 2006 sto Vejbjørn Selbekk midt i den norske karikaturstriden. Han fikk kjenne på konsekvensene av det å stå opp for ytringsfriheten. Daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre burde ha gitt Selbekk sin uforbeholdne støtte, men snakket heller om ytringsansvar. Gahr Støre ville roe striden, men det nytter ikke å vingle i debatter som handler om prinsipper. Når ulike aktører opp gjennom de siste 15 årene har tatt til orde for ny blasfemilov, med ønske om f.eks. å forby karikaturer av profeten Mohammed, håpet man nettopp på støtte fra Gahr Støre. – Jeg håper virkelig at regjeringen, en gang for alle, vil slå fast at man ikke vil vingle i slike prinsipielle spørsmål igjen.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:01:55]: Oppgaven vår i denne sal er å vedta landets lover. Som justispolitisk talsperson for et sosialistisk parti er det min oppgave alltid å spørre om hvordan de lovene vi vedtar i denne salen, rammer mennesker med ulik klassebakgrunn, hudfarge eller kjønn. Det er min rolle å heve stemmen når urettferdigheten kommer til uttrykk, som når ungdom fra Oslo øst straffes tre ganger så mye for cannabisbruk som ungdom fra Oslo vest, enda ungdom fra Oslo vest oppgir dobbelt så mye cannabisbruk. Derfor kommer SV til å fortsette kampen for avkriminalisering av brukerdoser for rusmidler, fortsette kampen for en skikkelig rusreform. Altfor lenge har det blitt ført en feilslått straffelinje i denne salen, og la meg være tydelig: SV har ikke gitt opp rusreformen. Vi vil bygge allianser for å få den gjennomført.

Det er vår oppgave å sørge for at rettssystemet er tilgjengelig for alle. En bauta i det juridiske miljøet, Jan Fridthjof Bernt, har uttalt at påtale- og rettsapparatet er de samfunnsarenaene hvor ulikhetene er størst i landet vårt – et utsagn som ble så altfor godt illustrert gjennom Nav-skandalen, en sak som neppe hadde gått like ille hvis noen av de med mye penger og råd til dyre advokater hadde vært utsatt for en lignende mangel på rettssikkerhet.

I sitt siste statsbudsjett viste Erna Solberg at den blå regjeringen har nedprioritert rettssikkerheten for dem som trenger det mest. Det er bra at inntektsgrensen på fri rettshjelp øker for første gang siden 2009, men det er

likevel slik at langt flere faller utenfor ordningen etter åtte år med høyreregjering. Jeg har store forventninger til at en ny regjering som sier den er opptatt av vanlige folk, øker inntektsgrensen for fri rettshjelp og kommer til Stortinget med forslag om ny fri rettshjelp-lov med visjoner om hvordan vi skal sikre tilgang til rettssystemet for alle. For rettshjelpstiltakene må styrkes gjennom å øke salærsatsene for offentlige forsvarere og bistandsadvokater, men også gjennom å løfte fram de frivillige rettshjelpstiltakene. Det er sjokkerende at høyresiden på vei ut døren fra regjeringskontorene kutter i bevilgningen til de frivillige rettshjelpstiltakene. Det føyer seg inn i rekken av usosiale kutt for å finansiere skattelette for dem på toppen.

Det er mange store utfordringer som må løses den kommende perioden. SV kommer ikke til å akseptere kun fine festtaler om rettsstaten vår. Vi er tydelige på at dersom rettssikkerheten i Norge skal styrkes, kreves både en aktiv politikk og mer penger. Vi er glad for at landet har fått en ny regjering, nå forventer vi at den leverer der den forrige regjeringen sviktet, for det handler om å skape et samfunn med rettssikkerhet for de mange, ikke for de få.

Kathrine Kleveland (Sp) [14:05:06]: Grensehandelen har vokst seg unaturlig høy de siste årene, og nå har pandemien vist oss hva som skjer når grensehandelen stopper opp. Tallene som er anslått ved varig bortfall av grensehandel, er enorme.

Senterpartiet er opptatt av at vi skal ha en aktiv næringspolitikk som ikke styres av markedet alene, men som gir en tydelig retning og sørger for at norske ressurser og verdiskaping kommer fellesskapet til gode. Derfor er jeg glad for at Hurdalsplattformen slår fast at grensehandelsproblematikken skal gjennomgå i lys av erfaringene fra koronapandemien og fra andre land, som Danmark.

Regjeringen vil foreslå tiltak som reduserer grensehandelen og styrker konkurransekraften til norsk næringsliv. Dette er viktig for norske mat- og drikkeprodusenter, som er offensive og i stor utvikling. Dette er viktig for næringsmiddelindustrien, også i Vestfold, der jeg kommer fra. Dette er viktig for dagligvarehandelen. Dagligvarer er det folk handler mest av over grensen. Dette er viktig for Vinmonopolet, som Senterpartiet hegner om. Vinmonopolet er en kunnskapsrik, offensiv og fornuftig salgskanal med bredt utvalg.

Redusert grensehandel ga i det siste halvannet året grunnlag for tusenvis av norske arbeidsplasser basert på norske råvarer. Det vil Senterpartiet ha mer av. Men ikke bare arbeidsplassene – økt verdiskaping, økte investeringer i industri og høyere skatte- og avgiftsinntekter er viktig for velferdsstaten vår. Ved å skape og beholde mer

av verdiene i Norge sikrer vi bedre tjenester til alle innbyggere.

Norsk mat- og drikkeproduksjon er grunnlag for en samlet norsk næringskjede. Her er det store utviklingsmuligheter til glede for oss alle. De siste årene har vi fått en stadig høyere stolthet over egen mat- og drikkeproduksjon. Blant annet har vi blitt verdensmestre og vunnet mange priser i osteproduksjon. Et annet eksempel er bryggeri- og drikkevarebransjen, som med sine 150 produsenter leverer over 3 000 unike norske ølsorter og har verdens sunneste brusmarked med 65 pst. sukkerfri brus.

Senterpartiet skal bidra til at mer av verdiskapingen beholdes i Norge. Da er et av flere tiltak mindre grensehandel.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:08:02]: Hurdalsplattformen og regjeringen slår fast at norsk petroleumsindustri skal utvikles, ikke avvikes, og regjeringen vil legge til rette for et fortsatt høyt aktivitetsnivå på norsk sokkel. Siden Hurdalsplattformen ble lagt fram, har jeg hørt at flere fra regjeringen forklarer dette med at aktiviteten på sokkelen også kan være mer enn bare olje og gass. Det kan f.eks. være havvind. Jeg vet ikke, for plattformen gir ikke svar her.

Det den derimot utbroderer, er rammevilkårene for oljeselskapene. De skal få lete mer, mye mer, også i nye områder. Det enormt tydelige budskapet fra både FN og Det internasjonale energibyrået om at vi må slutte å lete etter mer fossil energi, har altså ikke gjort noe inntrykk på vår nye regjering. Selv om vi har funnet mer olje og gass enn klimaet tåler allerede, skal det letes etter mer. Hvordan kan regjeringen finne sammenhengen mellom det og det å stå bak målene i Parisavtalen?

Det er heller ikke troverdig at petroleumsdelen av aktiviteten på sokkelen gradvis skal erstattes av mer klimavennlige næringer dersom vi ser på de kommende investeringene i oljeindustrien. For takket være den ulykksalige oljeskattepakken vil det være et skyhøyt investeringsnivå på norsk sokkel de kommende årene. Det i seg selv vil skape helt reelle kapasitetsproblemer i norsk økonomi og industri. Det har vi opplevd før under perioder med høy oljepris og store investeringer i oljen, og det har helt konkret ført til at man har gått vekk fra planlagte investeringer i havvind og over på investeringer i olje og gass.

Mitt spørsmål er ganske enkelt, og det håper jeg vi får tydeliggjort fra regjeringen framover – gjerne i dag, men også de kommende ukene: Hvordan skal regjeringen unngå at dette skjer igjen? Og ikke minst: Hvordan skal regjeringen sikre at de nødvendige investeringene i nye næringer, som vi må leve av i årene framover, blir realisert? Jeg er spent på svaret.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:10:44]: Landet har fått en ny regjering, som har en ny plan for hva slags Norge vi vil ha, en regjering som vil lytte til folk, en regjering som har en tydelig plan for at en skal redusere forskjellene både sosialt og geografisk, en regjering som vil ta et oppgjør med den sentraliseringspolitikken en har hatt gjennom de siste åtte årene, og som legger til rette for at folk skal kunne, bo, arbeide og leve gode liv i hele Norge.

Jeg merket meg at representanten Erna Solberg tidligere i dag kommenterte og mente at Hurdalsplattformen var ullen og lite konkret. Vel, jeg tror faktisk at for mange rundt omkring i Norge i dag har den betydning, den nye politikken som regjeringen allerede har varslet at den vil komme med, at den vil ta grep når en ser de kraftig økende strømprisene. Det er ikke noe nytt som har kommet i løpet av de siste dagene. Den avgåtte regjeringen hadde hatt mulighet til å varsle og komme med konkrete tiltak. Vi har allerede varslet og tatt konkrete grep. Jeg er også glad for at en sikrer flertall i Stortinget for helt nødvendige tiltak knyttet til bostøtte og sosialhjelp og at vi må sørge for å få avgiftene på området ned.

Men for en del rundt omkring i Norge er det kostnader som per i dag er enda mer krevende å bære, og der den nye regjeringen i sin plattform konkretiserer tydelige tiltak. I øysamfunn rundt omkring i Norge – som Hasvik, Loppa, Værøy og Røst – skal ferjene bli gratis. Og for alle rundt omkring i Norge som er avhengig av fly på kortbanenettet, skal en sørge for at det blir halv pris på flyrutene.

Så registrerer jeg at representanter går på talerstolen og sier at det er få ambisjoner knyttet til politiområdet. Det er en god start å si at en nå skal åpne flere lensmannskontor, konkret tjue, etter at en har hatt tidenes sentralisering av norsk politi. En skal også sørge for at en gir reelt innhold til de lensmannskontorene som en har rundt omkring i Norge, og også sørge for flere politipatruljer. Vi skal ha et tilstedeværende politi i hele Norge.

Dette er en plattform som ikke er slutten, men starten, på en ny tid, der vi skal sørge for å spille på lag med bevegelser og organisasjoner rundt omkring i Norge for å redusere forskjeller og ta hele Norge i bruk. Det skal bli en glede å fortsette det arbeidet.

Mani Hussaini (A) [14:14:04]: Å sørge for at alle barn lærer godt på skolen, er det viktigste vi kan gjøre for et mer rettferdig samfunn med mindre forskjeller. Etter åtte år med høyreregjeringer ser vi dessverre at sosiale forskjeller reproduseres og forsterkes i skoleresultater. Det er ikke så rart. Under høyreregjeringen har antallet ukvalifiserte som underviser i skolen, økt med over 40 pst. Halvparten av spesialundervisningen gis av ukvalifiserte. En av fire som underviser i norsk skole, har ikke lærerutdanning, og lærermangelen fortsetter.

Norsk skole lider av lærermangel. For mange lærere har rømt skolen og gått til andre yrker, mange har blitt avskiltet og altfor mange har sluttet på lærerutdanningen. Å rekruttere, beholde og utdanne flere kvalifiserte lærere blir derfor det aller viktigste for den nye regjeringen. Det å sørge for nok kvalifiserte lærere i skolen er en av de viktigste investeringene vi gjør for ungene våre. Derfor er det gledelig at den nye regjeringen fjerner avskiltingen av lærere som er utdannet før 2014.

Mange unge mennesker som drømmer om å bli lærer, som brenner for enten språk, historie eller samfunnsfag, har alle forutsetninger for å bli gode lærere for barna våre, men mange stoppes i dag av høyreregjeringens rigide krav om 4 i matte, selv om man ønsker å bli norsklærer. Det har vært viktigere for høyreregjeringen hva man kommer inn i lærerutdanningen med, enn hva man kommer ut med. Derfor er det gledelig at den nye regjeringen erstatter inntakskravet på 4 i matte med mer rettferdige og treffsikre opptakskrav på lærerutdanningen.

Så må jeg si at det er på tide at vi fikk en regjering som er opptatt av fagarbeidere og yrkesfagelevne. I åtte år har yrkesfagene vært nedprioritert, i en tid hvor landet vårt trenger flere fagarbeidere. Derfor måtte det en Arbeiderparti-Senterparti-regjering til for å sikre at alle kvalifiserte søkere som går yrkesfag, skal få en læreplass og en mulighet til å fullføre utdanningen sin. 8 000 yrkesfagelever får ikke læreplass hvert eneste år. Det skal det bli slutt på nå.

Det er på tide at vi lager en fellesskole som gir alle like muligheter gjennom gode, kvalifiserte og motiverte lærere. Det er på tide at vi satser på fagarbeideren. Etter åtte år med høyreregjeringer som har styrt skolen i feil retning, er det endelig nå lærerne og fagarbeidernes tur.

Turid Kristensen (H) [14:17:19]: Vi var mange som var veldig spente på hva Hurdalsplattformen kom til å inneholde. Jeg forventet ikke at jeg skulle være enig i alt som stod der, men det var også punkter jeg kunne nikke fornøyd til, punkter vi er tverrpolitisk enig i, og punkter som er en videreføring av den forrige regjeringens politikk. Det er bra.

En ting som forundrer meg, er hvor stor avstand det er mellom det som blir sagt her i salen, og det som faktisk står i plattformen. Noe av det første statsminister Gahr Støre sa da han la fram regjeringserklæringen på mandag, var: «Regjeringen skal flytte makt til vanlige folk på alle områder i samfunnet.»

Det høres jo fint ut, det er et veldig godt prinsipp, men hva mener regjeringen egentlig med det? For meg er det åpenbart at dette betyr at folk bør få bestemme mest mulig over sitt eget liv, og at vi må ha tillit til at mennesker kan ta det valget som er best for dem. Det ser

dessverre ikke ut til at regjeringen legger det samme i dette som meg, og det legges i hvert fall ikke opp til det i denne plattformen.

I Høyre er vi mest opptatt av menneskene, ikke av systemene, og av at vi har et mangfold. Systemet må tilpasse seg dem som skal bruke systemet. Det er pasienten vi må ha tillit til i helsetjenesten, eleven vi må vise tillit til i skolen, og foreldrene vi må ha tillit til at tar valg som er best mulig for dem og deres familie.

Hvis regjeringen mener alvor med at den skal flytte makt til vanlige folk, hvorfor vil den da frata elever mulighet til selv å velge hvilken skole de skal gå på, makt til å velge seg bort fra et miljø der de kanskje har blitt mobbet eller har et dårlig nettverk? Hvis regjeringen mener alvor med at den vil flytte makt til vanlige folk, hvorfor vil den da ikke la mennesker som sliter med f.eks. anoreksi, rus eller psykisk helse, få velge det behandlingstilbudet som passer for dem, behandlingstilbud som redder liv?

Hvis regjeringen mener alvor med at den skal flytte makt til vanlige folk, hvorfor vil den si nei til at mennesker som er avhengig av brukerstyrt personlig assistent, kan velge det tilbudet som passer best for dem, uavhengig av om det er offentlig, privat eller ideelt? Hvorfor vil den gjøre det vanskeligere for foreldre å velge det barnehagetilbudet som er best for dem, barnehager de er veldig fornøyd med?

Dette viser dessverre at Hurdalsplattformen og regjeringens retorikk rett og slett ikke henger sammen, og at det er stor forskjell på ord og handling. Hvis den nye regjeringen skal gjøre alvor av det statsminister Gahr Støre trakk fram som noe av det aller første da han la fram regjeringserklæringen på mandag, må den også ha tillit til at folk vet bedre enn politikere hva som er best for dem. Hvis regjeringen vil flytte makt til vanlige folk, må den også vise det i handling, ikke bare i ord.

Abid Raja (V) [14:20:24]: Venstre mener at norsk skole trenger kvalitet og mangfold. Venstre har lagt mye arbeid i å gi barn og unge i Norge en bedre skole. Det ser vi resultatene av: flere kvalifiserte lærere, flere som fullfører videregående, flere lærere per elev i klasserommene, flere helsesykepleiere og flere og bedre digitale verktøy enn noensinne før i norsk skole.

Venstre sørget for 4 000 flere kvalifiserte lærere i norsk skole. Vi sørget for flere lærere i hvert eneste klasserom i norsk grunnskole gjennom en lærernorm. Vi sørget for at 50 000 lærere har fått et tilbud om etter- og videreutdanning. Alt dette har gitt barn og unge i norsk skole lærere med mer kompetanse i fagene og med større faglig trygghet.

Samtidig støttet vår regjering elevenes psykiske helse med flere tiltak, der det viktigste er flere helsesyke-

pleiere. På vår vakt kom det inn mer enn 500 nye årsverk med helsesykepleiere i skolen og i de lokale helsetjenestene i kommunene og fylkeskommunene.

Vi er også særlig fornøyd med at mange flere fullfører videregående skole – det er noe av det aller viktigste – og det gjorde de da vi var i regjering. 79,6 pst. er ny rekord for hvor mange elever som fullførte videregående skole.

Men alt dette er ikke nok, vi vil mer og vil gi elevene kvalifiserte lærere i alle fag og timer.

I en ellers utredende og grå Hurdalsplattform er tiltakene på utdanning relativt konkrete, men så peker de dessverre i feil retning – vekk fra kvalitet og vekk fra mangfold. For hva starter denne Senterparti- og Arbeiderparti-regjeringen med? Jo, de skal ikke stille krav til at elever skal ha undervisning fra kvalifiserte lærere. Kravet til lærerne om at de skal ha formell kompetanse, skal bort. Kvaliteten skal ned.

For lærerstudentene ser man den samme tendensen. Flere studenter enn før fullfører faktisk lærerstudiet etter at det ble et krav at man skal ha karakteren 4 i den enkleste matematikken fra videregående skole. Nå skal Arbeiderpartiet og Senterpartiet fjerne dette kravet.

Paradokset er at det i regjeringsplattformen for næringsliv og industri presiseres klart og tydelig at man er helt avhengig av oppdatert og formalisert kompetanse. Regjeringsplattformen sier at de vil innføre en kompetansereform som gir oppdatert og formalisert kompetanse, eller for å sitere plattformen: «Det er òg eit av våre fremste fortrinn.»

Da er det litt underlig at for denne regjeringen er formalisert kompetanse viktig innenfor industri og næringsliv, men ikke overfor lærere som skal undervise elever, barna våre, i skolen. Da er det til å undre seg over hvorfor elevene og skolen ikke regnes som «våre fremste fortrinn» av denne regjeringen, i denne plattformen.

Elise Waagen (A) [14:23:30]: Når jeg hører representanter fra de tidligere regjeringspartiene, skulle man nesten tro at de har glemt at det ikke har gått mange timene siden de selv pakket ut av regjeringskontorene. Hvis det er så dårlig stilt i norsk skole, er det påtakelig at man ikke har brukt tiden bedre i regjering.

Men jeg deler bekymringen for situasjonen og ikke minst synet på viktigheten av kompetanse og det å ha gode lærere som har tid til den enkelte, for etter to perioder med en Høyre-ledet regjering er situasjonen urovekkende. Det er tidligere estimert at Norge kunne mangle 5 800 lærere innen 2040 hvis vi ikke gjør noe nå. Det var ved skolestart i fjor 42 pst. flere ukvalifiserte lærere som underviste i skolen, enn i 2013. Det glemte forrige taler å nevne.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har helt andre ambisjoner for norsk skole. Etter åtte år med en

Høyre-ledet regjering kreves det strakstiltak – strakstiltak som vi leverer på. Vi vil fjerne avskiltingen av lærere, nettopp fordi det i vår skole er rom for dyktige, erfarne lærere som er der og gjør en forskjell ute i norsk skole, og ikke minst når vi vet at mangelen er reell der ute.

Det er en forutsetning at vi har nok lærere hvis vi skal lykkes med å få til tidlig innsats og mer praktisk læring i skolen. Dette haster, og Arbeiderpartiet og Senterpartiet leverer. Vi lanserer tre grep her og nå som handler om at vi skal rekruttere, utdanne og beholde flere konkrete lærere.

Foreldrene skal være trygge på at barna deres får en god utdanning. De skal være trygge på at barna blir sett, og da er vi helt avhengig av en skole som har tid til den enkelte, og som har tid til å investere i barna.

Det er et kunstig skille som blir satt opp mellom en skole som prioriterer kompetanse, og en skole som prioriterer barn som trives når en lærer. Vi i Arbeiderpartiet anerkjenner at barn faktisk er hele mennesker. Skal de kunne lære, og skal de kunne være mottakelige for både matematikk, naturfag og alle andre fag, er de faktisk nødt til å ha det godt i livet også. Det handler om at vi er nødt til å styrke skolehelsetjenesten, vi vil ha fysisk aktivitet i skolen, og vi skal sørge for at vi gradvis skal innføre et skolemåltid. Dette står ikke i kontrast til en skole hvor man lærer, dette sørger for at barna våre er mottakelige for læring, og anerkjenner at barn og ungdommer er hele mennesker som trenger å ha gode rammer for nettopp det å være mottakelig for læring.

Irene Ojala (PF) [14:26:46]: Jeg heter Irene Ojala, og jeg representerer Finnmark for Pasientfokus. Bakgrunnen for at Pasientfokus er på Stortinget, er at arbeidsfolk, kvinner og menn, unge og eldre, i Alta, Kautokeino og distriktene i Finnmark har kjent en avmakt over de siste to tiårs måte å drive sykehus på. Jeg representerer Finnmark og er direkte valgt av folket. Samlet er vi i Pasientfokus tverrfaglige og tverrpolitiske. Vi gjør ikke forskjell på folk. Alle kan bli syke, uansett parti, etnisitet, religion eller yrkesbakgrunn.

Vi i Pasientfokus kommer til å jobbe helt forskjellig fra det de profesjonelle partiene gjør. Vi kommer til å invitere til samarbeid og deling av kunnskap, for delt kunnskap gir ofte mer god kunnskap.

Vi i Pasientfokus har lånt velgere fra alle partiene, fra Rødt til Fremskrittspartiet. Og vi har tenkt at alle sammen skal få velgerne sine tilbake. De har 18 måneder på å vise at de vil imøtekomme syke menneskers behov for at alle skal behandles likt.

Det ble sagt i går at tiden for å overkjøre lokalsamfunn er forbi. Det synes vi er fint. Det gir håp for gode sykehusløsninger for unge og eldre, arbeidsfolk, gravide og fødende, fra og i Finnmarks største by, Alta, Kautokeino

og de øvrige distriktene i Finnmark. Det gir håp om at distriktslegene i fylket alltid skal kunne sende pasientene til riktig behandlingssted. For det er faktisk slik at et lokalsykehus ikke kan ha kompetanse på alle felt. Derfor må pasientene alltid sluses riktig vei, slik at fiskeren kommer tilbake til fiskebåten som yrkesfisker i stedet for hobbyfisker.

I går og i dag har det vært mye snakk om klimakrisen, og i ettermiddag skal vi votere over flere forslag som er en konsekvens av klimautfordringene. Det er bra. Men det er sånn at de politiske handlingene som er gjort fram til nå, ikke står i stil med de ordene som politikerne har brukt. Jeg bare nevner at det bor nesten dobbelt så mange mennesker i Alta som det gjør i sykehusbyen Hammerfest, og i et klimaperspektiv er det mer riktig at begge byene, både Alta og Hammerfest, har sykehus, og at alle pasientene i Finnmark alltid sendes til riktig behandlingssted til riktig tid, og aldri omvendt – til sykehus som må sende pasientene videre.

Norsk helselovgivning gjør ikke forskjell på folk, og det er statens ansvar å skape trygghet for syke mennesker. Det er en av grunnene til at vi har en sterk stat. Det skal ikke være en drøm at sårbare syke skal få behandling på riktig sykehus, til riktig tid og på riktig sted. Det skal faktisk være en selvfølge i landet vi bor i. Vi i Pasientfokus har som mål å bidra til at det skal skinne av måten Finnmark organiserer sykehus, geriatri og fødetilbud på. Målet er at folk i hele Helse-Norge skal si: «Se til Finnmark.» Er det mulig å få til gode og tidsriktige sykehus og fødetilbud i Finnmark? Da er det jammen mulig også andre steder i distriktene i Norge.

Kan jeg få lov til å komme med en stemmeforklaring? Det gjelder forslag nr. 19, fra Fremskrittspartiet. Pasientfokus støtter Fremskrittspartiets forslag med følgende begrunnelse: Helseforetaket Finnmarkssykehuset vil ikke bygge operasjonsstuer med ultraren luft. Det betyr at Finnmarkssykehuset ikke bygger på framtidens behov, men legger opp til å bygge en ny operasjonsstue som kun øker den eksisterende kapasiteten på operasjoner som allerede gjøres i Alta, og utelukker dermed infeksjonsfølsom kirurgi. Dette støttes også av Finnmark legeforening og av overlege Thoralf Enge i Finnmarkssykehuset, som sier at det vil gi økt kapasitet ... (presidenten klubber).

Presidenten: Takk, presidenten vil minna om at det skulle vera ei kort stemmeforklaring.

Henrik Asheim (H) [14:31:01]: Jeg skal også gi en kort stemmeforklaring på vegne av Høyre. Men la meg bare aller først – siden debatten går mot slutten – si tusen takk for en veldig spennende diskusjon og en politisk debatt over to dager med mange som har havnet i nye roller. Noen er helt nye på Stortinget, noen som

satt på Stortinget, har blitt statsråder og motsatt. Det har vært en veldig god diskusjon som jeg føler har gjort at man har fått frem mange av uenighetene, men også enighetspunktene, som er mellom oss.

Så til stemmeforklaringen fra Høyre: Høyre kommer til å stemme for SVs endrede forslag nr. 6 om bostøtte og sosialhjelp på grunn av strømprisene. Ettersom SV har endret sitt forslag til å være svært likt Høyres opprinnelige forslag nr. 13, trekker Høyre det forslaget. Så kommer Høyre også til å stemme for SVs forslag nr. 8 om oppfølging av Jenssen-utvalget. Utover det stemmer vi naturligvis for de opprinnelige forslagene fra Høyre.

Sverre Myrli hadde her overtatt presidentplassen.

Åsmund Aukrust (A) [14:32:24]: Jeg tror «gratulerer» må være det mest brukte ordet i denne debatten, og det er jo all grunn til å gratulere alle som er valgt inn, og ikke minst alle dem som ble utnevnt til statsråder for en uke siden.

Men det som bare skulle være en lykkelig dag, ble jo en dag med et veldig stort alvor etter det grufulle som skjedde på Kongsberg. Fortsatt vet vi ganske lite om hva som egentlig rammet oss. Jeg håper vi får flere svar de neste uker og måneder, men det vi vet, er at det verste kan skje.

Jeg tok ordet igjen nå for å dvele litt ved det jeg mener har vært den viktigste debatten vi har hatt dette året, og det var debatten som varte gjennom hele våren fram til tiårsmarkeringen av terrorangrepet 22. juli. Mange stemmer har satt ord på hvordan mange i Arbeiderpartiet, og kanskje spesielt de av oss som da kom fra AUF, har følt oss alene gjennom disse ti årene – at det politiske oppgjøret med hatet aldri kom, og at anerkjennelsen av hva det gjorde med oss som folk, med oss som parti og med hver enkelt, ikke har vært der.

I år var det noe som var annerledes. Flere stemmer kom til og sa at vi måtte snakke mer om dette, spesielt blant ungdomspartiene på høyresiden. De fortalte om dårlig samvittighet og berøringsangst, og sa at dette var et ansvar de var villige til å ta. Jeg vil si tusen takk til alle som gjorde det, og som sa at de ikke ville misforstå med vilje. De skjønnte at de som ikke er med i Arbeiderpartiet, har et ansvar for ikke å la Arbeiderpartiet stå alene i denne saken. Vi ber ikke om sympati; vi ber om at dette må snakkes mer om, at det må diskuteres og mobiliseres sånn at det ikke kan skje igjen.

Vi lovet «aldri mer 22. juli», men så skjedde det igjen 10. august for to år siden. Jeg er utrolig glad for at regjeringsplattformen tar med seg debatten om 22. juli og ikke lar det bli et blaff med de riktige ordene hver sommer. Plattformen slår fast at vi skal ta vare på de synlige sporene i Høyblokka, så konspirasjonsteoriene ikke skal

få vokse fram. Vi sier at alle elever skal lære om hat og rasisme, og det er et mål at så mange som mulig kommer seg til Utøya eller til 22. juli-senteret. Man trenger ikke å dra til utlandet for å lære om hva hat og ekstremisme er. Vi sier at vi skal slutte å finansiere hatefulle og rasistiske blogger, for vi vet at de er farlige.

Kanskje viktigst av alt: Justisministeren får nå i oppdrag å ta opp AUFs forslag om det som på mange måter blir en ny 22. juli-kommisjon. Gjörv-kommisjonen var utrolig viktig, den tok debatten om beredskap og politi, men vi trenger en ny kommisjon som ser på hvordan dette kan skje. Hva får unge mennesker til å radikalisere seg, og hvordan kan vi unngå at det skjer igjen? De snakker om soloterrorister, men de er ikke alene – de har hverandre.

Jeg ser fram til det utrolig viktige arbeidet den kommisjonen skal gjøre. Jeg håper den får bred støtte her i Stortinget, og at vi alle kan følge opp det arbeidet, så vi med rette kan si: Aldri mer 22. juli, og aldri mer 10. august.

Ola Elvestuen (V) [14:35:43]: Vi nærmer oss slutten av debatten, så jeg skal komme med noen stemmeforklaringer fra Venstres side. Vi vil stemme for SVs endrede forslag nr. 6 om en økning i bostøtten og sosialhjelpen med bakgrunn i høye strømpriser. Vi vil også stemme for forslag nr. 8, fra SV, om en melding til Stortinget om levekår i byer, bygget på Jenssen-utvalgets anbefalinger. Vi vil stemme for forslag nr. 9, fra SV, om forslag til sanksjoner som skal slå ned på trakassering i fiskerierne. Venstre vil stemme for forslag nr. 10, fra SV, om å beholde Andøya flystasjon som base for maritime overvåkningsfly. Vi vil videre stemme for forslag nr. 11, fra SV, om å følge opp EU-kommisjonens initiativ om ikke å tillate videre utvinning av fossile energiresurser i Arktis.

Venstre vil stemme for forslag nr. 14, fra Høyre, om å legge fram den varslede klimaplanen – regjeringen har nå varslet en ny klimaplan – i løpet av februar 2022. Poenget er at vi nettopp har gjennomført og behandlet en klimaplan i Stortinget. Skal det gjøres endringer, er det den som må forbedres, og det kan umulig trenge å ta veldig lang tid. Ellers må man begynne på nytt, og det er en helt annen prosess. Vi har en offensiv klimaplan, det er den som nå må forbedres. Videre vil vi stemme for forslag nr. 15, fra Høyre, om en nøytral merverdiavgift i helseforetakene.

Venstre vil stemme for forslag nr. 18, fra Fremskrittspartiet, om en fullverdig utredning av Ullevål sykehus som utbyggingsalternativ til Gaustad. Statsminister Jonas Gahr Støre sa i sin redegjørelse at tiden for overkjøring av lokalsamfunn er over. For at dette skal være alvor, må det gjelde at man ikke skal overkjøre lo-

kalsamfunn også hvis bystyret i Oslo går imot planene for Gaustad og det enorme sykehuset som er planlagt der, ellers blir dette bare tomme ord.

Venstre vil stemme for forslag nr. 19, fra Fremskrittspartiet, om etablering av en ultraren operasjonstue ved Klinikk Alta. Der er det bevilget midler i årets budsjett, og det må følges opp.

Venstre vil også stemme for forslag nr. 28, fra Miljøpartiet De Grønne, om et styrket nattogtilbud i Norge og til utlandet.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:38:39]: En liten kuriositet: Grunnet politisk press solgte oljefondet seg ut av produsenten Lockheed Martin i 2005. Oljefondet eide 0,38 pst. av Lockheed Martin, og kursen var 38 dollar. Med dagens kurs ville avkastningen finansiert samtlige F-35-fly. Vi utelukker investeringer på grunn av etikk, men handler med uetiske bedrifter på grunn av behov, så det ser ut som ulike regjeringer, alle bortsett fra Fremskrittspartiet, lever etter prinsippet om at moral er bra, men at dobbeltmoral er dobbelt så bra.

NATOs nye strategiske konsept skal vedtas på toppledermøtet i Madrid neste år. De skal utvide konseptet, det er ideen, og det har også amerikanerne sagt. Det skal bli et slags verdenspoliti. Man skal utvide med klima. Man skal utvide med nasjonalt demokrati innad i landene, altså at NATO skal virke innad i landene, og det skal også være «out of area»-oppdrag, dvs. utenfor NATO. En slik strategi løser absolutt ingen ting, og det provoserer veldig mange. Vi skal diskutere lærdommen fra Afghanistan. Der har NATO permanent mistet sin troverdighet, dessverre, og det er viktig at man retter opp det. NATOs opprinnelige mål er å garantere medlemslandenes frihet og sikkerhet med politiske og militære midler. Det bør det fortsette å være.

Når det gjelder traktaten for forbud mot kjernevåpen, har regjeringen ønsket å være med på statspartenes møte om den. Det har skapt sterke reaksjoner. Som eneste NATO-land ønsker «Jonas-Hurdal» å utfordre «NATO-Jens». Det synes vi er en veldig dårlig idé. Det skaper gnisninger i NATO, helt unødvendige gnisninger, og det gjør at når vi uttrykker at vi har behov for NATO, provoserer vi NATO tilbake. Det er en helt unødvendig provokasjon. Det løser ingen ting, og det gjør overhodet ikke verden tryggere.

I Hurdalsplattformen er ikke USA nevnt med et eneste ord, men Tyskland, Storbritannia, Norden og andre nærstående land er nevnt, også mange andre land. Da blir det ikke mange andre land igjen. Men et land som ikke er nevnt, som kanskje burde vært nevnt, er Frankrike. Når det gjelder Frankrike, er vi med i militære operasjoner i Mali, men Frankrike er altså ikke et

nærstående land som vi bør samarbeide med, ifølge plattformen til regjeringen.

Det er én setning om Kina, men ingen ting om handel med Kina selv om vi har vært i forhandlinger med Kina om en frihandelsavtale siden 2008 – ikke et ord om Kina. Det er ikke noen ord om dataleveranser fra Kina, og det er kanskje litt rart. Jeg håper at regjeringen kommer tilbake og skriver noe om det.

Så er det FN-operasjoner, FNs kjernevåpentraktat, FNs sikkerhetsråd, FNs flyktningkonvensjon, FNs sanksjonerte forhandlinger i Midtøsten, FNs multilaterale orden, FNs bærekraftsmål og frykten for jordens klimatiske undergang. Det er FN hele veien, og vi skal fratas den nasjonale myndigheten – frivillig – og gi den til FN. Det er en helt unødvendig situasjon vi har satt oss i. Det står i Hurdalsplattformen selv om statsministeren rister på hodet.

Cecilie Myrseth (A) [14:42:01]: Støre-regjeringen er altså en god uke gammel. Solberg-regjeringen har uansett sittet i åtte år, og man må tåle, også i dag, at man snakker om de åtte årene. For jeg må si at det er litt overraskende å høre all denne klagingen – jeg vet ikke om det er et parlamentarisk ord – som har vært i disse dagene fra høyresiden. Hurdalsplattformen er proppfull av konkret politikk. Den viser en ny kurs for fellesskap, mindre forskjeller, hvor vi ser hele landet. En må nesten være politiker fra høyresiden om en ser på det som floskler og ikke som forpliktende ord. Det er litt det samme som at man ikke helt forstår hvem som er vanlige folk i dette landet.

Til representanten Wilhelmsen Trøen: Jeg står for min kritikk, som jeg kom med i går, som gjaldt de siste årene innen psykisk helse. Man må gjerne snakke på inn- og utpust om hvor bra man har gjort det innen helse, men jeg velger å sette min lit til Riksrevisjonen, som før sommeren kom med en knusende dom over den tidligere regjeringens resultater innen psykisk helse. Ja, det er altså langt mellom liv og lære. De har snakket mye om psykisk helsevern og hatt høye uttalte ambisjoner, men Riksrevisjonen har altså slått fast realitetene. Mange med psykiske lidelser må vente lenge på helsehjelp. Hva slags helsehjelp man får, avhenger av hvor man bor, og noen risikerer faktisk å ikke få hjelp når de trenger det, og vi vet ikke nok om den behandlingen som gis, faktisk virker.

Dette er Riksrevisjonens ord. De som sliter både psykisk og med rus, får ikke god nok hjelp, verken i kommunene eller i spesialisthelsetjenesten. De er også tydelige på at det er sterkt kritikkverdig at den forrige regjeringen ikke et eneste år siden 2013 klarte å innfri målet som man kaller den gylne regel – ikke ett år siden 2013. Da må man gjerne stå her og være veldig fornøyd med de

resultatene, men jeg er glad for at det er en ny tid, at det er en ny kurs, en ny regjering som har store ambisjoner. Vi skal hjelpe, vi skal stille opp, vi skal få på plass et kraftfullt løft, og det må vi, fordi psykisk helsehjelp er livsviktig. Det er for mange som står i kø, for mange får ikke hjelp, og vi har for lite midler til forebygging. Denne regjeringen skal levere, og det skal vi gjøre med faktisk politikk.

Terje Aasland (A) [14:44:56]: Denne erklæringsdebatten er liksom opposisjonens debatt, men jeg lurer litt på hvor opposisjonen er hen. Det er jo ingen tydelig opposisjonell stemme i stortingssalen lenger. Er det et uttrykk for at en er tilfreds? Mest sannsynlig er det det – at det er en regjeringserklæring som er lagt på bordet, som har en veldig ny, tydelig retning for Norge. Det må jo være et klart uttrykk for det. For hvor er de parlamentariske lederne til Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Senterpartiet? Det er kanskje ikke interessant å avslutte den parlamentariske runden i denne debatten.

Når tidligere statsminister står i denne salen og sier at regjeringserklæringen er ullen, og det er det eneste hun har å si, er det verdt å merke seg at regjeringserklæringen ikke er ullen. Det er en veldig tydelig erklæring, som tar Norge i en helt annen retning enn det høyrepartiene holdt på med i åtte år. Det er en veldig tydelig erklæring hvor vi ønsker – og kommer til å klare – å redusere forskjellene mellom folk og blant folk, både geografisk og mellom folk direkte. Det er en erklæring for å skape nye jobber, ny aktivitet, oppmerksomhet mot næringslivet og hva næringslivet trenger for å vokse – veldig tydelig. Det har aldri noen gang, i hvert fall så lenge jeg har deltatt i debatter i denne sal, vært tydeligere omtaler av hva næringslivets behov er. Det handler også bare om tryggere jobber og hva arbeidslivet skal representere, og ikke minst en sterkere velferdsstat. Regjeringserklæringen er jo gjennomsyret av hvordan vi vil utvikle det.

Det handler også om å kutte klimagassutslipp, med nye virkemidler og tydeligere mål, og samtidig hvordan vi skal bruke de fantastiske mulighetene som er i dette landet.

Det er en god erklæring for landet. Det er helt nødvendig at vi nå får en ny politisk retning, som faktisk ser folk og ikke minst inviterer folk til fortsatt politikkutvikling, sånn at en klarer å ta hensyn til de meningene som er der ute. Jeg håper inderlig at vi, i sterk kontrast til den foregående regjeringen, er de som inviterer inn og lytter til fagbevegelse og andre som deltar i samfunnsutviklingen. Det er vi helt avhengig av for å fortsette å ha et land med små forskjeller og god utvikling.

Ingrid Fiskaa (SV) [14:47:49]: «Evne til forsvar – vilje til beredskap» er tittelen på Forsvarets langtidsplan, vedteke av det førre stortinget og lagt fram av den førre

regjeringa. Det er ein god tittel. Dessverre har forsvarspolitikken dei siste åra ikkje styrkt verken forsvarsevna eller beredskapen. Det har vore langt mellom ord og handling.

No har me fått eit regjeringsskifte og eit nytt fleirtal. Vil det òg koma til uttrykk i forsvarspolitikken, eller vil me fortsetja utholinga av norsk suverenitet og av vår evne og vilje til å forsvare demokratiet vårt mot ytre truslar og press? Eg håpar det fyrste.

Me i SV står klare til å danna fleirtal med regjeringa for å oppfylle det som står i Hurdalsplattforma om at «Forsvaret skal hevde norsk suverenitet og sikre nasjonale interesser.»

Me strekk òg ut ei hand her i dag for å ta eit steg i den retninga. SV har fremja eit forslag om at «Stortinget ber regjeringa behalda Andøya flystasjon som base for dei maritime overvåkingsflya våre.» Me veit at dette er – eller iallfall har vore – ei svært viktig sak for dei eine av dei to regjeringspartia.

Kvifor er Andøya flystasjon så viktig? Det er berre å ta ein kikk på kartet og topografien. Andøya er perfekt for overvåkingsflya. På Andøya kan dei tunge flya letta og landa utan større problem. Andøya har òg ei unik strategisk plassering. Overvaking av havområda våre blir ikkje mindre viktig i ein meir tilspissa sikkerheitspolitisk situasjon, med større interesse frå ulike hald for både ressursane i havet og skipsleia forbi oss.

Spørsmålet om Andøya flystasjon set dei grunnleggjande vegvala i utanriks- og forsvarspolitikken vår på spissen. Det er ikkje fyrst og fremst ei distriktspolitisk sak, det er ei sak som handlar om forsvarsevne, suverenitet og om å stola på fagfolk.

Dei militærfaglege råda er ikkje til å misforstå. Vedtaket om å flytta basen har derimot vore drive fram frå politisk hald og med ønske om å spare pengar, eit ønske som allereie viser seg å vera ganske fåfengt. Det er derfor på tide å tenkja seg om, og det er ikkje for seint å snu. Flytteprosessen er berre så vidt i gang, og infrastrukturen på Andøya er intakt.

Det er ikkje ein dristig påstand at Andøya flystasjon uansett kjem til å bli brukt i lang tid framover. Spørsmålet er til kva og av kven. Derfor er me tilbake til utgangspunktet mitt: Skal me sjølv ta ansvar for vår eiga sikkerheit, eller skal me overlata det til andre og gjera oss stadig meir avhengig av aktørar som ikkje har dei same interessene som oss? Eit nytt fleirtal og ei ny regjering kan våga å ta honnørorda om å hevda norsk suverenitet på alvor.

Carl I. Hagen (FrP) [14:51:28]: Jeg vil først gratulere alle dem som fortjener gratulasjoner. Det er alle som er innvalgt på Stortinget, alle som er blitt statsråder, og

alle som er blitt gjenvalgt til verv de har hatt tidligere – så jeg har en gratulasjon til alle.

Så har jeg merket meg og vil for så vidt gratulere Arbeiderpartiet med uttrykket «vanlige folk». Uttrykket «folk flest» var jo opptatt, men det er i realiteten nøyaktig det samme. Så at Arbeiderpartiet har valgt den samme gruppen som Fremskrittspartiet har gjort i veldig mange år, synes jeg fortjener honnør. Men det fortjener ikke honnør hvorledes de følger opp dette.

Hvis vi f.eks. ser på noe veldig mange vanlige folk, folk flest, er opptatt av, er det drivstoffpriser. Det har også vært et tema i denne debatten i går og i dag.

I fjor høst da Stortinget behandlet statsbudsjettet og fastsatte drivstoffavgiftene, lå prisene på bensin og diesel fra 14–16 kr per liter. Det var folk klar over da man fastsatte avgiftene på bensin til omtrent 5 kr per liter. Så har det skjedd en del som har endret dette bildet. Det har vanlige folk og folk flest oppdaget. Nå koster drivstoff 18 og 19 kr per liter for bensin og diesel. Hva er det som har skjedd? Jo, oljeprisen har gått fra 40 dollar per fat til i dag 84 dollar per fat. Staten soper inn 70–80 mrd. kr mer enn beregnet i 2021. Mange trodde at staten var folk flest og vanlige folk. Men hva har folk flest og vanlige folk fått ut av at staten har mottatt 70 mrd. kr eller mer i ekstra, uventede inntekter – akkurat som en lottogevinst? Jo, de betaler altså 3 kr mer per liter.

Så snakker man om at det skal gjøres noe raskt. Det er ikke noe problem for denne forsamlingen å stemme for forslag nr. 16. Da vil drivstoffprisene 1. november kunne synke med 3 kr og 75 øre, for Fremskrittspartiet foreslår å sette ned avgiftene med 3 kr per liter. Når momsen er på toppen av det, er det 3 kr og 75 øre lavere drivstoffavgift per liter. Jeg håper at de som snakker for vanlige folk, gjør det også når de skal votere over forslag nr. 16.

Rigmor Aasrud (A) [14:55:00]: En lang debatt er snart ved veis ende, og det har vært interessant å høre mange gode innlegg her i dag, mange nye representanter som har tatt ordet for første gang. Det har også vært interessant å følge opposisjonens anmerkninger og innlegg fra denne salen. Kritikken fra opposisjonen har vært ganske sprikende. Noen er bekymret for at vi skal endre på noen av Solberg-regjeringens såkalte reformer. Ja, det er grunn til å gjøre det. Det er grunn til å se på en nærpolitireform som måtte bli en politireform fordi man ikke hadde fått til noe på ordet «nær», og det er grunn til å se på de fylkeskommunene som er slått sammen med tvang. Tvangsvedtak er aldri gode, og derfor er det fornuftig å la dem som er berørt av tvangsvedtak, få lov å mene noe om det.

Det har vært interessant å høre at Hurdalsplattformen er for lite konkret. Da tenkte jeg i går at jeg får se litt

etter hva som skjedde da man var på Sundvolden for åtte år siden. Hva var de store sakene som ble debattert etter Sundvolden? Jo, det var segway og poker og lakrispiper, men det var også svekkelse av arbeidstakernes rettigheter, skattekutt og privatisering.

Men nå er Erna Solbergs regjeringer og Sundvolden- og Jeløya- og Granavolden-plattformen historie. Vi har presentert en regjeringserklæring som er bra. Den er konkret, først og fremst på politikk som vil bety noe for vanlige folk og det livet de lever, og en politikk som vil komme vanlige folk til gode, som å sikre folk hele, faste stillinger for å gi folk en lønn å leve av og trygghet i hverdagen, som gjør barnehager rimeligere, som sikrer flere kvalifiserte lærere og løser fastlegekrisen. Sånn kan vi skape mer rettferdighet mellom folk og landsdeler. Vi skal ha en omfordelende skattepolitikk som gir folk med vanlige inntekter mer i lommeboken, og sørger for at de som er rikest, bidrar mer til fellesskapet.

Det er kommet mange forslag her i dag. Vi syns vi har veldig mange gode forslag i Hurdalsplattformen, som vi skal gjennomføre. Derfor kommer ikke vi til å stemme for mange av dem, men jeg skal gi en stemmeforklaring når det gjelder forslag nr. 9, som gjelder sanksjoner for å slå ned på trakassering i fiskeriene. Det er selvsagt et forslag som er viktig. Jeg har forsikret meg om at statsråden har jobbet med dette hver eneste dag siden han kom inn i kontorene, og han har tatt dette på alvor, har møter og jobber med det. Derfor ser vi ingen grunn til å stemme for det forslaget her i dag, siden arbeidet er i gang. Så er vi glad for at flertallet nå støtter opp om det både statsministeren og finansministeren har sagt om å gjøre noe når det gjelder strømprisene. Derfor kommer vi til å stemme for revidert forslag nr. 6.

Marit Arnstad (Sp) [14:58:27]: Det har vært en interessant debatt, og denne typen debatter er også en veldig god mulighet til å få sett litt av bredden i det som opptar stortingsrepresentantene i denne salen. Debatten viser også at opposisjonspartiene har markert sine primære standpunkter. Det er også naturlig, men det betyr også at det samtidig blir veldig synlig at avstanden mellom de tidligere regjeringspartiene er blitt mye større enn det den var.

Angrepene på den nye regjeringen har vært mildt sagt meget sprikende. Fremskrittspartiet sier at Senterpartiet har gjort knefall for Arbeiderpartiet, mens Venstre sier at Arbeiderpartiet har gjort knefall for Senterpartiet. Så noen linje når det gjelder hvem det er som har gjort knefall for hvem, har det ikke akkurat vært, og det er heller ingen linje fra opposisjonens side når det gjelder angrepene på den nye regjeringen.

Hurdalsplattformen er blitt en god kombinasjon av Arbeiderparti- og Senterparti-politikk, med mange sto-

re ambisjoner for de årene som ligger foran oss. Jeg har lyst til å nevne bare et par områder som er kommet fram i løpet av debatten, der regjeringen er blitt sterkt kritisert. Det ene gjelder spørsmålet om domstolsreform og det som står i Hurdalsplattformen om domstolsreformen. Der prøver Høyres talere nokså desperat å holde fast på en strukturreform for domstolene som de sjøl ikke engang tok ansvar for, men outsourcet til Domstoladministrasjonen. Og så sier representanten Per-Willy Amundsen at den nye regjeringen ikke lytter.

Jo, det er nettopp det den nye regjeringen kommer til å gjøre, den kommer til å lytte – til de ansatte, til kommunene der tingrettene ligger, og til domstolslederne. Hvis alle er enige om at den er nye ordningen er god, da blir den ikke forandret. Men hvis det er sånn at det er kommuner som er misfornøyd med at de mister en stedlig ledelse og sjølstendighet i sin tingrett, og hvis det er ansatte som er misfornøyd med det, ja da skal de altså få mulighet til å prøve den saken på ny.

Vi mener at det er viktig at en lokalt lyttes til, og gjennomføringen av denne domstolsreformen har vært et dårlig eksempel på gjennomføring av en offentlig reform. Så er det mulig at det er bra i Agder, men jeg kommer fra Trøndelag, og i Trøndelag er det mange som er veldig misfornøyd med denne reformen.

Så har Høyre også angrepet regjeringen for klimapolitikken og påpekt at det ikke er noen tiltak i Hurdalsplattformen. Jeg har da lyst til å minne Høyre om at de har inngått en avtale med landbruket om at det skal kutte 4,4 millioner tonn CO₂, og det finnes ikke ett eneste tiltak for å gjennomføre den politikken – ikke ett eneste tiltak – mens det i Hurdalsplattformen er helt konkrete tiltak om å opprette et Bionova som kan være landbrukets Enova og kutte utslipp i landbruket.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:01:45]: Det har vært en greit debatt. Jeg tror de aller fleste er glad for å komme ordentlig i gang med denne politiske høsten. Det er også kjekt å se så mange nye på talerstolen.

Men dessverre har vi ikke blitt så veldig mye klokere av denne debatten. La oss ta bensin- og dieselavgiftene. Klima- og miljøministeren har jo, som jeg flere ganger har påpekt, vært i Politisk kvarter og sagt at det blir en økning. Representanten Aasrud nøyde seg med å si at man skal slippe en stor økning. Statsministeren sa at representanten Aasrud er klok, og for øvrig leste han opp det som står i erklæringen, som heller ikke gjør oss kloke.

Senterpartiet har heller ikke klart å garantere at det ikke blir økte avgifter, verken representanten Arnstad eller den nye finansministeren. Så vi får vente og se hva som kommer i tilleggsproposisjonen. Stortinget har en mulighet her i dag til å sette ned avgiftene fra 1. november. Det ligger konkrete forslag på bordet om det, men

det er vel liten sannsynlighet for at man benytter muligheten til å komme vanlige folk i møte ved å stemme for det.

Så er det IS-kvinnene. Heller ikke her får vi noen garanti for at den nye regjeringen setter ned foten for å hente disse personene til Norge – personer som har støttet et av de mest bestialske regimene vi har sett på lang, lang tid.

Når det gjelder strøm, har vi fått brakt på det rene i løpet av disse dagene, og det skal jo også votes over her i Stortinget, at man skal få på plass en økning i bostøtten, man hever støtten til dem som mottar den. Men det er bare 4,4 pst. av husholdningene i Norge som mottar bostøtte. Det skal vi vel egentlig være veldig glad for, men det betyr altså at for over 95 pst. av befolkningen – veldig mange av dem vil vel være vanlige folk – vil ikke det bety noen verdens ting. Fremskrittspartiet har også her gitt Stortinget muligheten til å ta grep her og nå ved å fjerne momsen, som utgjør 25 pst. av regningen, og der staten nok en gang håver ekstra mye inn når prisene er høye. Men heller ikke der ser det vel kanskje ut som vi får flertall. Så er det elavgiften, som regjeringen skal komme tilbake til, men som utgjør småpenger sammenlignet med momsen.

Fremskrittspartiet kommer til å støtte forslaget om bostøtte, at regjeringen skal komme raskt tilbake med det. Så kommer vi også til å støtte forslag nr. 15, fra Høyre. Det er det vi vil støtte.

Takk for debatten.

Audun Lysbakken (SV) [15:05:01]: SVs nye og styrkede gruppe har fått deltatt i debatten og vist tydelig hva slags linje vi kommer til å ligge på i det nye stortinget. Vi vil søke resultater for dem som har stemt på oss, for rettferdighet og miljø. Derfor er jeg glad for at Stortinget vil slutte seg til vårt forslag om at de som mottar bostøtte og sosialhjelp, skal få hjelp til strømregningen, og at det skal skje. I hvert fall skal det legges fram forslag om det, noe som kan gi trygghet før neste strømregning kommer innen utgangen av oktober. Det er godt signal, folkens, fordi det vil gi trygghet. Det er et signal som gir trygghet til dem som opplever at de må skru av varmen fordi frykten for strømregningen er stor. Vi skal ikke være et land der folk må fryse i frykt for store strømregninger.

Det er imidlertid viktig å huske på at det har gjennom de siste årene vært en rekke usosiale kutt som bl.a. har betydd at færre enn før mottar bostøtte. Derfor vil jeg håpe at regjeringen i arbeidet videre med tiltak også ser på hvordan man kan nå ut til de mange som har det svært trangt økonomisk, men som likevel ikke er omfattet av bostøtteordningen. Det er nødvendig å få til ordninger som gjør det mulig å søke også for dem, og det er

nødvendig å få til permanente ordninger, sånn at ikke storting eller regjering må gripe til adhocløsninger hver gang vi får en stor prisøkning. Regjeringen som gikk av, satte ned et utvalg som skulle se på dette, men de skal komme med sin innstilling til våren, og det er jo litt sent når vi vet at det store problemet for mange kommer til å være gjennom denne vinteren.

SVs utgangspunkt for denne stortingsperioden er at vi er del av et flertall mot den regjeringen som gikk av. Vi har bidratt til at vi har fått en ny regjering, men vi er samtidig et opposisjonsparti uten bindinger. Det betyr at vi skal møte den nye regjeringen konstruktivt og kritisk, og det vi kommer til å være aller mest opptatt av, er det vi har vært aller mest opptatt av: å få gjort noe med Forskjells-Norge og å vise handling i møte med klima- og naturkrisen. Vi trenger virkelig forandring i en avgjørende tid, og det er det som er dette stortingets oppgave å levere, etter et valg der så mange har bedt om nettopp det – virkelig forandring.

Bjørnar Moxnes (R) [15:08:16]: Det har blitt sagt mye lurt, ikke bare fra Rødts åttedoblede stortingsgruppe, men også fra flere andre i salen. Heldigvis er sunn fornuft jevnt fordelt i samfunnet og iblant også i stortingssalen.

Jeg vil framheve to ting. Det første er det som Rig-mor Aasrud fra Arbeiderpartiet sa, nemlig at kampen mot Forskjells-Norge er blant de aller viktigste kampene vi kan ha for å bevare den samfunnsmodellen som vi har. Det er nesten som om vi i Rødt skulle sagt det selv. Men for å få til det trenger vi også en mindre kapitalistisk samfunnsmodell, hvor arbeidsfolk får mer makt på jobben og også kan styrke velferdsstaten.

Så sa statsråd Tonje Brenna at vi må sørge for at barnehagene ikke drives av profitt, men av et ønske om å drive gode barnehager, og det er helt riktig. Her kan ikke regjeringens løfter gjennomføres med et barnehageforlik 2.0 med de borgerlige. Her må venstresiden i Stortinget sikre en ny retning.

Så en stemmeforklaring: Vi i Rødt er både forventningsfulle, konstruktive og utålmodige, så vi stemmer derfor for de fleste forslagene, men mot forslagene nr. 15–17, nr. 19–20 og nr. 24–26. Rødt er for å kutte i usosiale avgifter, men vi er ikke for å bruke milliarder på å gi like mye – eller mer – til dem med luksusforbruk, som bruker dyrebar strøm til å varme opp hytteoppkjørselen, eller Jacuzzien, enn til dem som har dårlig råd, som har dårlig isolerte boliger, og hvor det virkelig kniper på kontoen når strømregningen kommer. Derfor er forslag nr. 20 feil prioritering. Men vi er for forslag nr. 21 om reduksjoner i elavgift og moms i budsjettet, så det blir mulig å sikre rettferdige avgiftskutt. Vi er altså for

alle forslag som er fremmet om strakstiltak, og som Rødt gikk i spissen for med forslagene våre i forrige uke.

Til slutt: I forrige periode stemte først Senterpartiet, SV, MDG og Venstre for forslaget fra Rødt om registreringsplikt for statsråder og statssekretærer som har jobbet for næringsinteresser. Deretter støttet Arbeiderpartiet, Senterpartiet, MDG og Rødt forslag fra SV om det samme, mens Venstre hoppet av i siste sving. Dette må bety at det nå er et stort stortingsflertall for å få dette på plass. Så jeg håper på støtte til forslag nr. 5 fra Rødt for å styrke folkestyret opp mot PR-bransjen og lobbykrefter og samtidig for å sikre tilliten til politikken og til de folkevalgte.

Guri Melby (V) [15:11:30]: Undertegnede vil også benytte anledningen til å takke for debatten. Det har vært mange gode innlegg, som gjør at jeg tror vi kan se fire lyse år fram i tid her i denne salen.

For Venstres del har vi sagt tydelig at i denne perioden har vi tenkt å stemme for det vi er for, og stemme mot det vi er imot, og det betyr også at en god del av de forslagene som er levert her i dag, kommer vi også til å stemme for. Likevel er det enkelte forslag som vi nok er enig i intensjonen i, men som vi mener det bør jobbes mer med, som vi ikke støtter her i dag. Men jeg har lyst til å trekke fram bl.a. at vi stemmer for en utredning av et fullverdig sykehus på Ullevål. Vi stemmer for Fremskrittspartiets forslag når det gjelder Alta sykehus, og vi stemmer også for å beholde Andøya flystasjon.

Så vil jeg si takk til SV for å ha løftet forslaget angående levekår i byer. Jeg er glad for å se at samarbeidspartiet til regjeringen, SV, ser at dette er et punkt i regjeringens plattform som kan forsterkes. Det er veldig fint at det er en sak som løftes opp her fra Stortinget etter en pandemi der de befolkningstette områdene i landet vårt er de som er hardest rammet, der vi vet at de som har det vanskelig fra før, er de som har blitt hardest rammet. Jeg mener det er viktig at vi løfter fram akkurat denne gruppen, og at den gruppen blir prioritert i årene som kommer.

For Venstres del har vi ønsket å bruke denne debatten til å bore litt mer i hva som ligger i regjeringens plattform, særlig når det gjelder klima, og når det gjelder natur. I hvert fall i det jeg har greid å registrere av innlegg, har jeg ikke hørt én representant for regjeringspartiene som har nevnt et nytt klimatiltak i denne debatten. Så man har beholdt, eller faktisk skjerpet, ambisjonsnivået på klimakutt innen 2030, men man har ikke nevnt et nytt klimatiltak. Tvert imot er det i regjeringens plattform flere formuleringer som svekker de klimatiltakene vi allerede har. Vi har altså en regjeringens plattform som legger opp til at det skal bli billigere å kjøre bensin- og dieselbiler, som gjør det dyrere å kjøpe elbil, og som gjør

det billigere å fly. Dette går ikke opp. Derfor hadde jeg faktisk forventet at vi i denne debatten også fikk noen – i hvert fall noen spirer til nye tiltak som kan bidra til at vi greier å nå de ambisiøse målene som vi heldigvis står sammen om.

Det har også vært veldig lite oppmerksomhet på natur og på vern. Naturkrisen er like viktig som klimakrisen, og jeg forventer at dette er et tema som blir prioritert av regjeringen framover, og det er ingen tvil om at Venstre har tenkt å være en konstruktiv part i det arbeidet.

Presidenten: Neste taler er representanten Kristoffer Robin Haug. Presidenten hadde i utgangspunktet lagt opp til at det var de parlamentariske lederne og eventuelt statsministeren som skulle ha innlegg til slutt, men Haug har bedt om ordet og får det, selvsagt, etter som han bare har hatt ett innlegg tidligere i debatten.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [15:14:29]: Tusen takk for gode diskusjoner disse siste to dagene.

Jeg gir en kort stemmeforklaring fra Miljøpartiet De Grønne:

Det er mange utmerkede forslag som er lagt fram, som vi kommer til å støtte. Imidlertid mener vi at selv om forslagene nr. 3 og 4 løfter fram behovet for å lytte til lokalt selvstyre, er fylkene og kommunene fint i stand til å ta opp dette selv og trenger ikke overstyring fra Stortinget for å løfte slike problemstillinger.

Forslag nr. 5 vil vi løfte fram som særlig viktig – vi er glad for at det har blitt løftet i kampen mot åpenhet – og også forslaget fra SV om levekår i storbyene.

Når det gjelder forslag nr. 14, har vi forståelse for dem som mener at det vil være utfordrende å få på plass klimaplanen såpass raskt, men vi er enig med Høyre i at dette er et arbeid som haster, og vi støtter derfor det forslaget.

Vi støtter også forslagene nr. 18 og 19, fra Fremskrittspartiet, om Ullevål sykehus og Klinikk Alta, selv om vi minner om at det allerede har blitt lagt fram et Dokument 8-forslag om nettopp Ullevål sykehus.

Når det gjelder forslagene nr. 20 og 21, mener vi at begge disse er dekket enda bedre i andre forslag.

Marit Arnstad (Sp) [15:16:07]: Jeg tegnet meg for også å få gi en stemmeforklaring, men jeg kan ikke dy meg for å kommentere et par ting likevel helt på tampen.

Jeg har lyst til å understreke helt på tampen etter dagens debatt, når vi nå debatterer denne plattformen, at Senterpartiet er glad for at vi har fått en Senterparti- og Arbeiderparti-regjering. Det var det Senterpartiet ønsket seg. Det har vi fått, og det ser vi svært positivt på for tida framover. Vi mener at den plattformen vi bygger på, og den erklæringen vi har behandlet i dag, er meget gode.

Så til representanten Listhaug som etterlyser garantier, og som ikke helt har forstått – tror jeg – det som står i plattformen: Det som står i plattformen, er ikke veldig vanskelig å forstå. Så jeg tror representanten skal lese det et par ganger til, og så kommer nok representanten til å bli opplyst etter hvert. Men det er også litt rart å høre representanten Listhaug si det hun sier i dag om drivstoffavgiften og andre avgifter, for i de sju årene Fremskrittspartiet satt i regjering, var de et parti som stadig vekket bidro til økte avgifter for folk flest, ikke minst når det gjelder strøm – og drivstoff.

Når det gjelder representanten Melby, kan hun ikke ha lyttet til det som har vært sagt i debatten. Jeg var oppe for bare seks minutter siden og nevnte nettopp et nytt konkret tiltak i klimapolitikken, nemlig Bionova, som kan bidra til å kutte noen av de 4,4 millioner tonn CO₂ som skal kuttes i norsk landbruk, og der den forrige regjeringen ikke har løftet en finger for å få til tiltak som kan bidra til klimakutt i landbruket. Så det er ett eksempel på det Melby etterlyste, og nå har hun fått det eksempelet. Det finnes sjølsagt mange flere i Hurdalsplattformen.

Jeg har også lyst til å nevne at jeg synes det tidligere i dag var et litt rart angrep fra representanten Raja om utdanning, for det er ikke slik at den forrige regjeringen har satset på kompetente lærere mens en framtidig regjering ikke kommer til å gjøre det. Den store utfordringen i Norge i dag er at det mangler lærere, det mangler kompetente lærere, og det har det gjort over flere år. Da er det ikke slik at det å avskilte allmennlærere er en god inngang til å bidra til at flere lærere står i yrket lenger. Det er heller ikke slik at det at motiverte studenter som ikke har karakteren 4 i matematikk – men som kanskje har gode karakterer for øvrig – ikke kommer inn på lærerutdanningen, er et godt tiltak for å rekruttere lærere. Der har Hurdalsplattformen klare endringer til det bedre når det gjelder rekruttering av lærere, og også når det gjelder å øke kompetansen og kvalifikasjonene i norsk skole.

Så til en stemmeforklaring: Senterpartiet kommer til å stemme for forslag nr. 8, fra SV. Vi kommer ikke til å stemme for de øvrige forslagene, men vi vil samtidig mene at når regjeringen legger fram en proposisjon om bostøtte og sosialhjelp til dem som er utsatt med tanke på strøm, må det være en sak som behandles raskt av Stortinget, slik at man raskt får tiltakene iverksatt.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:19:41]: Jeg skjønner at representanten Arnstad synes undertegnede er litt tungnem. Men jeg tror jeg må si at det nok er flere enn meg her i salen som har et problem med å forstå hva denne regjeringen egentlig vil. Problemet er at det heller ikke her er blitt oppklart. Jeg har lært å lese, for ganske man-

ge år siden, og jeg har også lest plattformen, men det er likevel uklart hva man faktisk ønsker å gjøre.

Når det gjelder skatter og avgifter, er fasiten som Fremskrittspartiet i hvert fall kan legge på bordet, at vi har bidratt til å redusere skatter og avgifter med 37 mrd. kr i de åtte årene vi hadde innflytelse. I løpet av de siste årene reduserte vi avgifter med mange, mange milliarder kroner, bl.a. på grensehandelsutsatte varer, som vi er spent på hva den nye regjeringen vil gjøre med. For oss handlet det om å redde arbeidsplasser, skape arbeidsplasser i Norge og beholde inntekter i Norge i stedet for å sende dem over grensen.

Nå er det Senterpartiets tur til å vise velgerne hva de faktisk får til. Jeg er klar over at de sikkert kommer til å snakke mye om Fremskrittspartiet framover også, men nå kommer det snart en tilleggsproposisjon som vi skal se på, og som vil si noe om hva man ønsker å gjøre. Så skal man også inngå forlik med SV, og så får vi etter det ta en diskusjon om hvordan vi ligger an framover.

Det er sånn at Senterpartiet har muligheten her i dag både til å fjerne moms, til å fjerne elavgiften, til å sette ned avgiftene på bensin og diesel. Man har alle muligheter til å innfri, og kanskje også overinnfri, det man har lovet velgerne. Men det gjenstår å se.

Jeg gleder meg i hvert fall til å se hva som kommer. Vi har sagt vi vil være konstruktive på det vi er enig i. Vi stemmer for det vi er for, mot det vi er mot, og så får vi se når budsjettet skal gjøres opp.

Erna Solberg (H) [15:22:21]: Jeg vil først få lov til å kommentere at det ikke er sånn at vi ikke har tiltak knyttet til bøndene og kutt i CO₂-utslippene. Hele landbruksoppgjøret dreier seg om å se på kostnadsfaktorer og innretninger knyttet til det. Hele landbruksoppgjørsapparatet dekker altså spørsmålet om hva slags tiltak det skal være. Derfor vred vi vårt tilbud til bøndene i vår i retning av at det skulle stimulere til lavere klimautslipp. Det er ingen annen næring i Norge som på alle sider får kostnadene sine beregnet og kompensert på den måten som bøndene gjør, og så får ny politikk.

Det var egentlig ikke derfor jeg tenkte at jeg skulle si noe. Det var fordi denne debatten har vært nesten kjemisk fri for å diskutere det vi fortsatt står oppe i, som er en pandemi. Selv om vi har gjenåpnet Norge, er det all sannsynlighet for at vi for øyeblikket står overfor en ny høstøkning i smitten. Vaksineringsstempoet på andre dose for en del grupper, og også på første dose for de siste resterende gruppene, ser for øyeblikket ut til å gå svært mye saktere enn vi håpet at det skulle gjøre. Vi ser også at innleggelsene øker igjen, og vi ser fra veldig mange andre land i Europa at det nå er en oppblomstring i pandemien.

Jeg vil derfor få lov til å spørre statsministeren om han har noen planer for hvilken måte regjeringen vil håndtere pandemien på fremover, og om de vil komme tilbake igjen til Stortinget for å orientere oss om denne situasjonen, om de nå i det hele tatt har et blikk på hvilken situasjon som kan utvikle seg. Vi har aldri sagt at vi er ferdig med pandemien i Norge. Faren er at vi kommer tilbake til både lokale tiltak og kanskje gruppevisse områdetiltak.

Da jeg var statsminister, hadde jeg et ønske om å orientere Stortinget. Jeg fikk beskjed om at Stortinget ville la seg orientere hver gang jeg ba om å få komme. Nå har jeg da tillatt meg å spørre om statsministeren har en strategi for hvordan han vil håndtere pandemien videre, og om han vil komme tilbake igjen til Stortinget med en orientering om regjeringens politikk på området.

Marit Arnstad (Sp) [15:25:19]: Jeg kom i skade for å si forslag nr. 8, men jeg mente sjølsagt forslag nr. 6, bare så det er notert.

Så bare et par korte kommentarer: Den siste runden til representanten Listhaug viser at hun nok forstår mer av det som står i Hurdalsplattformen, enn det hun har gitt uttrykk for i debatten så langt, og det er bra. Senterpartiet går ikke inn i regjering for å øke avgiftene, slik Fremskrittspartiets energiminister gjorde da de gikk i regjering i 2013. Så har jeg merket meg at representanten Listhaug er veldig nøye på å si at de har gitt en samlet skatte- og avgiftslette, og jeg skjønner at hun bruker de ordene, «samlet skatte- og avgiftslette», for i løpet av de årene Fremskrittspartiet satt i regjering, var det slik at skatteletten ble gjort opp med avgiftsøkninger. Det er det som er noe av problemet knyttet til den avgiftspolitikken som Høyre og Fremskrittspartiet sto for.

Når det gjelder klimatiltak i landbruket, er det min oppriktige oppfatning at landbruksoppkjøret først og fremst handler om inntektsutviklingen for bønder, for de mange, mange tusen sjølstendig næringsdrivende som er i landbruket. Det betyr at det ikke er noe klimatiltak i seg sjøl, men å opprette Bionova ville vært det. Det ville vært et nytt og fornuftig klimatiltak for å oppfylle landbrukets klimakrav.

Audun Lysbakken (SV) [15:27:01]: Jeg kan forsikre representanten Arnstad om at også forslag nr. 8 er veldig bra, så det er trygt eventuelt å stemme for det også.

Også i SV gjør vi det sånn at vi stemmer for det vi er for, originalt nok, og det betyr også at vi kommer til å stemme for en del enkeltforslag fra både Rødt, Fremskrittspartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne.

Men det var egentlig representanten Listhaug som fikk meg til å tegne meg på nytt, for denne frykten for samarbeid med SV har jo vært en gjenganger, også i valgkampen til Fremskrittspartiet, og det har vært viktig å

mane fram skremsler om hva som kan ramme nasjonen hvis SV skulle få avgjørende innflytelse. Men da er det kanskje et poeng å minne om følgende: I de årene Fremskrittspartiet styrte Norge, førte man en forskjellspolitikk hvor milliardærene fikk alt de ba om, hvor jeg tror mange av dem som hadde forventet store skatte- og avgiftsletter, ble veldig skuffet, og hvor det hvert eneste år var sånn at SV fremmet et alternativt statsbudsjett hvor det store flertall av skattyterne kom ut med et lavere samlet skatte- og avgiftsnivå enn det Fremskrittspartiet var med på i regjering. Jeg bare sier det, for det kan godt hende at mange vil oppdage i løpet av denne perioden at der Fremskrittspartiet gjennom åtte år brukte sin makt på å få forskjellene opp, på å være med og rigge skattesystemet for de rike, kommer vi systematisk til å bruke all makt vi får, til å få forskjellene ned, sånn at vi skal få et mer rettferdig samfunn og bekjempe Forskjells-Norge.

Så er jeg helt enig med Marit Arnstad i at Stortinget må være beredt til å behandle et forslag fra regjeringen knyttet til strømavgifter veldig raskt. Nå setter Stortinget, gjennom å støtte SVs forslag, en kjapp frist for regjeringen, men vi vet at det lar seg gjøre, for det har vært gjort før, og det vil gi trygghet at Stortinget gir det signalet i dag. Da må Stortingets partier selvsagt også være klar til å hastebehandle det når det kommer, sånn at folk også får pengene så raskt som overhodet mulig.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:29:43]: Det kan høres ut som at representanten Arnstad ikke har fått med seg de avgiftsreduksjonene som har kommet på plass de siste årene, både i revidert nasjonalbudsjett og i det ordinære budsjettet.

Men hvis vi først skal gå inn på historien, kan det være verdt å nevne at da Senterpartiet styrte sist gang, var de opptatt av at Norge skulle bli Europas batteri. Borten Moe, som den gangen var olje- og energiminister, inngikk avtale med både Storbritannia og Tyskland om å bygge utenlandskabler. Men for å være helt ærlig tror jeg at de som nå er redde for at de ikke har råd til å betale strømgjeldene sine, gir katten i det. Det er ikke det som betyr noe for dem. Det de vil vite, er hva denne saken skal gjøre for dem, slik at de har penger til å betale den regningen, og det er dessverre her man svikter ved ikke å stemme for å sette ned moms og fjerne elavgift.

Så vil det heller ikke hjelpe for strømprisen framover, som denne regjeringen og Senterpartiet vil, å fortsette denne storstilte elektrifiseringen av sokkelen, der vi tar dyrebar fornybar kraft og sender fra fastlandet og ut på oljeplattformene. Det er ren symbolpolitikk, som koster opp mot 50 ufattelige milliarder kroner, og som ikke kommer til å bety noe verdens ting for klimaet i verden. Men så navlebeskuende har vi blitt at vi er mest

opptatt av å se på vår lille andedam i stedet for å se på verdens klima, at vi har faktisk ikke en egen atmosfære. Hvis det var sånn at representanten Arnstad var opptatt av å tenke langsiktig, burde man nå stoppe den galskapen som foregår med å elektrifisere norsk sokkel.

Så til representanten Lysbakken, som sier at vi er bekymret. Ja, vi er faktisk det. Vi er bekymret for at et parti som ønsker å avvikle norsk oljenæring, den viktigste næringen dette landet har, får innflytelse og makt. Jeg er redd for at dette kommer til å bli brukt som et forhandlingskort i diskusjonene om statsbudsjettet. Og er det noe som vil ramme vanlige folk, så er det i hvert fall at hvis denne næringen får seg et skudd for baugen, får politikere med makt som faktisk greier å redusere aktiviteten.

Det andre jeg er bekymret for, for vanlige folk, er avgifter, for vi vet at SV gjennom alle tider har vært både kreativ og svært ivrig etter å få innbyggerne med avgifter, og som vi vet, rammer avgifter mest dem som har minst, fordi det er de som har utfordringer med å betale.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:32:53]: Jeg vil også takke for debatten. Det har vært to interessante dager, godt opplyst. Jeg har inntrykk av at Hurdalsplattformen setter en ny dagsorden; det er litt ulike inngangsvinkler til det. Opposisjonen har markert dette fra ulike vinkler, og vi tar det med oss når vi nå arbeider videre. Denne regjeringen vil søke løsninger i Stortinget. Det ligger i sakens natur.

Det er gledelig å notere at det finansministeren og jeg var ute med for noen timer siden – at vi trenger tiltak for å avhjelpe situasjonen for dem som er i en vanskelig situasjon grunnet økte strømutgifter – ser det ut som at et bredt flertall i Stortinget slutter seg til. Jeg kan bekrefte at regjeringen vil handle meget snart i den forbindelse. Når regjeringen handler, er det da avgjørende at Stortinget igjen handler når saken kommer til Stortinget, slik at dette kan bety noe for folk raskt.

Representanten Solberg tok opp bekymring for utviklingen i pandemien og vil ha en orientering av statsministeren i Stortinget. Jeg må da tenke at det må ha skjedd noe siden forrige torsdag til i dag, som gir grunn til uro.

Jeg kan dele med denne salen at en samlet regjering lot seg oppdatere av helsemyndighetene på lørdag, i en grundig redegjørelse. Inntrykket er at det man nå følger nøye med på, er innleggelser. Det er der vi kan måle belastningen i landet. Smittetallene er én ting; innleggelser er noe annet. Det er ikke kommet meldinger til oss som gir uttrykk for at det gir grunn til dyp uro. Vi følger situasjonen. Vi er opptatt av innsatsen for å få folk til å vaksinere seg første og annen gang og at trykket holdes oppe. Her spiller kommunene en sentral rolle, og vi

kommer til å følge det meget nøye. Skulle det bli behov for å orientere Stortinget om tiltak, midler osv., vil vi selvfølgelig gjøre det.

Det er også viktig å kunne nå ut til befolkningen med kommunikasjon om saken. Det kan gjøres ved brede pressekonferanser, slik det er gjort til nå, og det kan også gjøres gjennom annen type informasjon som når folk der de bor. Særlig når det gjelder helsepersonell, tror jeg det er viktig å nå dem med grundig informasjon, slik at de er trygge i den hjelpen de gir, at de er vaksinert, og at de har tilgang på vaksiner. Jeg kan bekrefte for Stortinget at vi følger situasjonen nøye og blir nøye oppdatert – både helseministeren og jeg – og at vi kommer til å ta grep.

Jeg vil for øvrig si at det er en regjering som har gått av, som ville avvikle alle tiltak som skulle gå på sosiale rettigheter for folk som var uten jobb – fordi krisen tilsynelatende var over. Vi er opptatt av å holde tiltakene i live så lenge krisen varer. Det er de økonomiske og sosiale tiltakene. Vi vil selvfølgelig også følge den medisinske situasjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

Votering

Eva Kristin Hansen gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering over forslag som er fremmet i debatten.

Presidenten vil også innledningsvis understreke at dersom det skulle hende at en representant stemmer feil, gir man umiddelbart beskjed om det fra salen, slik at stemmetallet kan bli korrigert. Til dem som er nye: Man roper: President, og så får man ordet og sier: Jeg har stemt feil – hvis man har gjort det.

Votering i sak nr. 2, debattert 20. og 21. oktober 2021

Hans Majestet Kongens tale til det 166. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt)

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 30 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslagene nr. 6–12, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 13–15, fra Tone Wilhelmsen Trøen på vegne av Høyre

- forslagene nr. 16–21, fra Sylvi Listhaug på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 22–30, fra Lan Marie Nguyen Berg på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- Forslag nr. 6 er under debatten blitt endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart, innen utløpet av oktober, legge fram forslag om midlertidig styrking av bostøtten og sosialhjelpen for å sikre at folk med dårlig råd har penger til å betale de høye strømregningene som er på vei.»

Forslag nr. 13 er trukket.

Det votes over forslagene nr. 22 og 23, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en tiltakspakke for å senke strømregningene og strømforbruket i norske husholdninger. Pakken skal inkludere økt bostøtte, sterk økning i støtten til energieffektiviseringstiltak som etterisolering av boliger, og sterk økning i støtten til etablering av lokal energiproduksjon som solceller. Tiltakene skal være tilgjengelige for husholdninger med lav inntekt. I tiltakspakken må det også være sterke insentiver til energisparings-tiltak som kan senke strømregningen for folk som leier bolig.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et topprissystem på strøm med mål om et mer rettferdig strøm-marked som skiller mellom vanlig forbruk og luksusforbruk.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 24, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en grønn skattereform som gjør det enklere å leve miljøvennlig i hverdagen.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 88 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.31)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 25 og 26, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en klimapro-sent der Norge bidrar med minst 1 prosent av BNP hvert år til klimatiltak i utviklingsland.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke målet for innen-lands utslippskutt til 80 prosent og melde inn dette som norsk forpliktelse under parisavtalen til klimatoppmøtet i Glasgow, for å sikre at Norge har en forpliktelse som står i forhold til våre historiske utslipp og vårt ansvar som oljeproduserende land.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 96 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.49)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 27, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2022 om å kutte prisen på tog- og kollektivbilletter med minst 20 prosent.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 92 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.48.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 28 fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen utgangen av januar 2022 komme tilbake til Stortinget med et forslag til styrket nattog-tilbud mellom de store byene i Norge og til utlandet.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 81 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.48.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 29 og 30, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse videre plan-legging av Hordfast, del av ferjefri E39, og omprioritere midler til et hyppigere, utslippsfritt ferjetilbud mellom Os og Stord/Tysnes samt trafiksikkerhets-tiltak langs eksisterende E39.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en samlet analyse av klima- og naturrisiko, inkludert naturregnskap, for alle store samferdselsprosjekter i NTP 2022–2033.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.48.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en maktutredning med særlig vekt på strukturer og maktbalansen i arbeidslivet.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.48.57)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med innføringen av årlig forpliktende budsjett for utslipp av klimagasser som del av det ordinære statsbudsjettet, legge til rette for at embetsverket kan svare på spørsmål om klimaeffekt fra partigruppene på Stortinget og at det tilbys beregninger av fordelingseffekten av partienes klimapolitikk.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en prosess for å avholde rådgivende folkeavstemninger i Vestland, Innlandet og Vestfold og Telemark fylker om hvorvidt man skal dele opp fylkene igjen slik fylkesstrukturen var før 01.01.2020. Der flertallet i et av de gamle fylkene ønsker det skal regjeringen sette i gang en prosess for oppløsning.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.31)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en prosess for å avholde rådgivende folkeavstemning innenfor rammene av de gamle kommunegrensene til tidligere Søgne kommune, Haram kommune, Verran kommune, Flora kommune og Vågsøy kommune om hvorvidt man skal gå tilbake til kommunestrukturen som eksisterte før kommunesammenslåingen som tredde i kraft 01.01.2020. Der flertallet ønsker det skal regjeringen sette i gang en prosess for oppløsning.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 94 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.46)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet snarest komme tilbake til Stortinget med et forslag til innføring av registreringsplikt for statsråder og statssekretærer om oppdragsgivere og oppdrag de har hatt de to siste årene før tiltredelse, dersom vedkommende har arbeidet med å fremme politiske eller næringsmessige interesser i denne perioden.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.02)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme til Stortinget med forslag om opprettelse av en ordning der personer med lav inntekt og høye utgifter kan søke om dekning av oppvarmingskostnader.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en melding for Stortinget om levekår i byer, der anbefalinger gitt av Jenssen-utvalget blir fulgt opp.»

Høyre, Venstre, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 61 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.40)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 9 og 10, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget med forslag til sanksjoner som skal slå ned på trakassering i fiskeriene.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringa behalda Andøya flystasjon som base for dei maritime overvåkingsflya våre.»

Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.00)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11 og 12, fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp EU-kommisjonens initiativ til en multilateral forpliktelse om ikke å tillate videre utvinning av fossile energiresurser i Arktis eller tiliggende regioner, og til ikke å kjøpe slike produkter om de likevel produseres.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til Stortinget seinest i løpet av våren 2022 om hvordan straffeloven kan endres med sikte på at voldtekt blir definert som seksuell omgang uten oppriktig samtykke, og i tråd med internasjonale konvensjoner.»

Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 16, 17 og 20, fra Fremskrittspartiet:

Forslag nr. 16 lyder:

«I statsbudsjettet 2021 gjøres følgende endring: Veibruksavgift på drivstoff (kap. 5538 post 70, 71 og 72) § 1, bokstav a og b, skal lyde: Fra 1. november 2021 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales veibruksavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende drivstoff:

a) bensin per liter

1. svovelfri bensin (under 10ppm svovel): kr 2,01,

2. lavsvovlet bensin (under 50ppm svovel): kr 2,05

3. annen bensin: kr 2,05

b) mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodiesel) per liter

1. svovelfri mineralolje (under 10 ppm svovel): kr 0,58

2. lavsvovlet mineralolje (under 50 ppm svovel): kr 0,64

3. annen mineralolje: kr 0,64»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avslå alle anmodninger om bistand for å komme til Norge fra personer som har tilsluttet seg Islamsk stat (IS). Det kan gjøres unntak for barn, forutsatt av at foreldrene ikke blir hentet til Norge.»

Forslag nr. 20 lyder:

«I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endring: § 1. Fra 1. november 2021 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 0 øre per kWh på elektrisk kraft som leveres til private husstander her i landet. I stortingsvedtak om merverdiavgift for 2021 gjøres følgende endring: Ny § 6 Fra 1. november 2021 svarer ikke merverdiavgift på elektrisk kraft som leveres til private husstander her i landet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.52.38)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 18, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en fullverdig utredning om Ullevål sykehus som utbyggingsalternativ til Gaustad.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 69 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.52.55)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 19, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2021 er det bevilget 15 millioner kroner til oppgradering og etablering av operasjonsstuer ved Klinikk Alta. Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres en fremtidsrettet «ultraren» operasjonsstue med en renhetsgrad i lufta på 10 CFU/m³ ved Klinikk Alta.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.53.13)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 21, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag til redusert elavgift og mva. for 2022 senest i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet for 2022.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.53.31)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge den varslede nye klimaplanen frem for Stortinget senest ved utgangen av februar 2022.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 58 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.53.53)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere effektene av nøytral merverdiavgift i helseforetakene og legge denne frem for Stortinget før det gjøres eventuelle endringer i ordningen.»

Fremskrittspartiet og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 61 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.54.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart, innen utløpet av oktober, legge frem forslag om midlertidig styrking av bostøtten og sosialhjelpen for å sikre at folk med dårlig råd har penger til å betale de høye strømregningene som er på vei.»

Samtlige øvrige partier har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti – med den foretatte rettelse – ble enstemmig bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.54.28)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 166. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 3, debattert den 20. og 21. oktober 2021

Debatt om regjeringens erklæring (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. oktober 2021)

Presidenten: Presidenten vil videre foreslå at erklæringen fra regjeringen vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 4 [15:54:50]

Referat

1. (7) Innberetning fra valgkomiteen om sammensetningen av Stortingets faste komiteer (Innberetning 1 (2021–2022))
2. (8) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2020–2021 (Dokument 11 (2020–2021))

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen har bedt om ordet.

Carl I. Hagen (FrP) [15:55:21]: Det gjelder innberetningen fra valgkomiteen om sammensetningen av Stortingets faste komiteer, og jeg har to bemerkninger til den.

Det ene er at vi vet at det er mange bestemmelser i forretningsordenen av formell karakter, og så er det i tillegg en del uformelle ordninger. Jeg synes at når vi velger en valgkomité på 37 medlemmer, bør det i hvert fall være ett eneste møte i den komiteen som velger en leder og nestleder. Det har det som kjent ikke vært. Det har ikke vært noen møter i valgkomiteen. Alt har vært gjort av de parlamentariske ledere i det som kalles valgutvalget. Jeg synes at hvis det skal være slik at det er de parlamentariske ledere i valgutvalget som gjør alt dette arbeidet, bør man se på om forretningsordenen kanskje burde endres i samsvar med det som er praksis. Jeg anmoder om at det drøftes i presidentskapet.

Det andre er innholdet i dette. Der har det lenge vært den sedvanen at avgående medlemmer av regjeringen som kommer tilbake til Stortinget, ikke blir medlem av den komiteen som har ansvaret for det saksfelt som statsråden hadde. Det er brutt i denne innberetningen når det gjelder utenriks- og forsvarskomiteen, ved at tidligere utenriksminister er foreslått som leder av utenriks- og forsvarskomiteen. Det er ingen kritikk av den tidligere utenriksminister, men det er det prinsipielle jeg forholder meg til. I mange internasjonale sammenhenger er selvsagt vår utenriksminister blitt et kjent ansikt. Når den samme personen dukker opp som leder av utenriks- og forsvarskomiteen, kan det være slik at ikke alle følger så godt med i norsk politikk at de har fått med seg at det har vært endring av statsråder og medlemmer av regjeringen, og at den tidligere utenriksminister kanskje fortsatt blir sett på som utenriksminister i Norge, at man ikke er klar over at det har vært valg engang. Derfor kan det være uheldig.

Nå vet jeg at dette har skjedd en gang tidligere, nemlig i 2001. Da var det Arbeiderpartiets tidligere utenriksminister, Thorbjørn Jagland, som ble utenrikskomiteens leder. Det møtte allmenn kritikk fra ganske mange i det offentlige rom. Både SV, Fremskrittspartiet og Høyres ledere kritiserte sterkt at det skjedde. Dagsavisen

skrev at all sedvane tilsier at en statsråd ikke skal gå direkte fra et departement til den tilsvarende fagkomiteen på Stortinget. Også her synes jeg det ville være fornuftig om presidentskapet drøftet om denne sedvanen, som gjelder alle statsråder som kommer tilbake til Stortinget, bør nedfelles i forretningsordenen, slik at avgåtte statsråder ikke er valgbare til den komité som har ansvaret for det området de hadde som statsråd, eller om man bør åpne for at avgåtte statsråder går direkte til den komiteen som de hadde saksområdeansvar for.

Det er jo slik at en statsråd som kommer i samme komité, vil ha enormt mye mer kunnskaper fra departementet, vil ha gode kontakter i departementet og vil være i en helt annen stilling i komitéarbeidet enn de øvrige komitémedlemmer. Mye taler for at vi får en sånn bestemmelse i forretningsordenen.

Jeg nøyer meg med å anmode presidentskapet om å drøfte denne problemstilling når det er regjeringsskifter hvor noen avgåtte statsråder blir stortingsrepresentanter, og om det skal være noen formelle regler for hvilke komiteer de skal inn i.

Jeg synes fortsatt det er sterkt kritikkverdig at Høyre har plassert sin tidligere utenriksminister som leder av utenriks- og forsvarskomiteen. Høyre var veldig imot da det skjedde i 2001, selv om de ikke formelt avsto fra det, men Jan Petersen ga sterke kommentarer i det offentlige rom. For å si det på den måten: Jeg var ikke så forbauset over at det skjedde i 2001 fra Arbeiderpartiets side, men jeg er meget forbauset over at Høyre, som har holdt på tradisjoner og sedvane gjennom lang, lang tid i dette hus, nå har brutt dette. Jeg har ikke noe alternativt forslag, men jeg vil be presidentskapet diskutere de to spørsmålene som jeg her har tatt opp.

Presidenten: Presidenten oppfatter ikke at representanten Carl I. Hagen hadde et forslag til en annen behandling av saken enn at den skulle vedlegges protokollen. – Så vi fortsetter der vi slapp.

Det er enstemmig vedtatt at referatsakene nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.

Videre ble referert:

3. (9) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Kirsti Bergstø, Torgeir Knag Fylkesnes, Kathy Lie, Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold og Birgit Oline Kjerstad om gjenopprettelse av kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere (Dokument 8:2 L (2021–2022))
4. (10) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson, Seher Aydar, Hege Bae Nyholt, Tobias Drevland Lund og Sofie Marhaug om å forby bemanningsbransjen, fjerne den generelle

- adgangen til midlertidige ansatte og skjerpe arbeidstakerbegreper og arbeidsgiveransvaret (Dokument 8:15 LS (2021–2022))
5. (11) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Sylvi Listhaug om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger for alle arbeidstakere uten aldersdiskriminering (Dokument 8:16 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 3–5 sendes arbeids- og sosialkomiteen.
 6. (12) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug og Bjørnar Moxnes om å bremse krafteksport (Dokument 8:3 S (2021–2022))
 7. (13) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Sofie Marhaug og Lan Marie Nguyen Berg om å stanse tildelingen av letetillatelse på norsk sokkel (Dokument 8:4 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 6 og 7 sendes energi- og miljøkomiteen.
 8. (14) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Naomi Ichihara Røkkum, Ingvild Wettrhus Thorsvik, Ane Breivik og Sofie Høgestøl om å innføre en fravikelig samboerlov (Dokument 8:5 S (2021–2022))
 9. (15) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Tobias Drevland Lund, Hege Bae Nyholt og Sofie Marhaug om å holde barnetrygden utenfor ved beregningen av økonomisk sosialhjelp (Dokument 8:6 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 8 og 9 sendes familie- og kulturkomiteen.
 10. (16) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes og Seher Aydar om en tannhelsereform for å behandle tennene som en del av kroppen (Dokument 8:8 S (2021–2022))
 11. (17) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes og Seher Aydar om å bevare Ullevål sykehus, å bevare Gaustad sykehus som psykiatrisk sykehus og bygge ut Aker sykehus som lokalsykehus for hele Groruddalen (Dokument 8:9 S (2021–2022))
 12. (18) Representantforslag fra stortingsrepresentant Seher Aydar om å redde fødeavdelingen i Kristiansund (Dokument 8:12 S (2021–2022))
 13. (19) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristoffer Robin Haug og Irene Ojala om å sikre et godt sykehusstilbud til pasienter innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (Dokument 8:17 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 10–13 sendes helse- og omsorgskomiteen.
 14. (20) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund, Marie Sneve Martinussen og Sofie Marhaug om strakshjelp med strømregninga for folk med dårlig råd (Dokument 8:11 S (2021–2022))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
 15. (21) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Bård Hoksrud og Tor André Johnsen om å anmode Stortingets ansvarskommisjon om å foreta undersøkelser av om statsråd Knut Arild Hareide har brutt ansvarlighetsloven § 8 bokstav b ved å unnlate å gjennomføre stortingsvedtak 1013 av 27. mai 2021 (Dokument 8:7 S (2021–2022))
 16. (22) Riksrevisjonens undersøkelse av årsaker til langsaksbehandlingstid i klage- og ankesaksbehandlingen i NAV og Trygderetten (Dokument 3:8 (2020–2021))
 17. (23) Riksrevisjonens undersøkelse av kliniske behandlingsstudier i helseforetakene (Dokument 3:9 (2020–2021))
 18. (24) Riksrevisjonens undersøkelse av søknadsbaserte tilskudd i møte med virusutbruddet i 2020 (Dokument 3:10 (2020–2021))
 19. (25) Riksrevisjonens undersøkelse av bevilgninger til Arbeids- og velferdsetatens tiltak under koronapandemien (Dokument 3:11 (2020–2021))
 20. (26) Riksrevisjonens undersøkelse av Utenriksdepartementets tildeling av tilskudd til International Peace Institute (IPI) (Dokument 3:12 (2020–2021))
 21. (27) Riksrevisjonens undersøkelse av psykiske helsetjenester (Dokument 3:13 (2020–2021))
 22. (28) Riksrevisjonens undersøkelser av: Sak 1: Helse- og omsorgsdepartementets styring av arbeidet med Én innbygger - én journal. Sak 2: Anskaffelser av konsulenttenester i Direktoratet for e-helse (Dokument 3:14 (2020–2021))
 23. (29) Riksrevisjonens undersøkelse av helse- og omsorgstjenester til barn med funksjonsnedsettelser (Dokument 3:15 (2020–2021))
 24. (30) Grunnlovsforslag fremsatt på det 163. og 164. storting samt Norges grunnlov (Dokument 12 (2019–2020))
Enst.: Nr. 15–24 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
 25. (31) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Marie Sneve Martinussen, Hege Bae Nyholt, Seher Aydar, Geir Jørgensen, Mimir Kristjánsson, Tobias Drevland Lund og Sofie Marhaug om kutt i godtgjørelsene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (Dokument 8:1 S (2021–2022))
Enst.: Sendes Stortingets presidentskap.
 26. (32) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om å oppheve vedtaket om innlemmelse av rettsaktene som inngår i EUs jernbanepakke IV (Dokument 8:13 S (2021–2022))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

teen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

27. (33) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Hege Bae Nyholt, Seher Aydar, Audun Lysbakken og Freddy André Øvstegård om profittfrie barnehager (Dokument 8:14 S (2021–2022))
28. (34) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Erna Solberg, Margret

Hagerup, Kari-Anne Jønnes, Turid Kristensen og Mathilde Tybring-Gjedde om en helhetlig ungdomsskolereform (Dokument 8:18 S (2021–2022))

Enst.: Nr. 27 og 28 sendes utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten: Dagens kart er dermed ferdig behandlet.

Ber noen om ordet før møtet heves? – Det gjør ingen, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.01.

